NOBILIS, CLARISSIMI AC probatissimi Philosophi & Medici,

Dn. AVREOLI PHILIPPI

THEOPHRASTI BOMBAST, AB HOHENHEIM, DICTI PARACELSI.

Operum Medico-Chimicorum SIVE PARADOXORVM.

Tomus Genuinus Quartus.

Agens itidem vt Tertius de Caussis, Origine ac Curatione Morborum in specie.

Recenter latine factus, & in vsum Asseclarum Nouæ & Veteris Philosophiæ foras datus,

A Collegio Musarum Palthenianarum in Nobili Francofurto.

ANNO M. DC. III.

ARMORUM PARITER ET LITERARUM GLORIA

ILLUSTRI ET GENEROSO VIRO,

DOMINO

CHRISTOPHORO SCHLEINIZIO

BARONI,

Sac. Cæſar. Maieſtatis Conſiliario primario,

Cuius fidelis hic recolitur memoria,

Tertium hunc Tomum Operum Theophraſtæorum

Per ſuas Muſas conuerſorum,

Literarii ſui otii plus quam negotioſi ſymbolum

Deuotæ obſeruantiæ, fidei perpetuæ monimentum

D. D.

ZACHARIAS PALTHENIUS D.

ELENCHVS LIBRORVM

Partis Quartæ Operum Theophrasti Paracelsi.

LIBER

LIBER SEXTVS MAGNI MONARCHÆ THEOPHRASTI AB HOHENHEIM.

TRACTATVS PRIMVS DE CAVSSIS MORBORVM TARTAreorum.

Capvt Primvm.

Undenam morbi Tartarei generentur: Estq; hoc

PROOEMIVM.

Ecquid vero hic constituam ac definiam, cum nutabundũ ac ambiguũ me faciant sensus partim, ppri', partim meorũ in Medicina pdecessorũ tam obstinatus dissensus? Dum enim possibilitatem sanationis lithiasis & podagrę mecum pensito: & vicissim priscorum Chaldæorum ac Arabum de hisce morbis nimis magnam desperationem meditor: cuinam tandem quæso factioni adstipuler ac adhæream? Sententiamne meam sequar, quæ vbiuis tam prosperum sortita euentum est: an veterum amplectar præscripta, quibus adhærens nunquam ad metam optatam pertingere potui? Et licet quidem certum semper prudentiæ consilium dictet, suadeatque, vt inuentis certioribus, ambiguis excussis suffragemur: veterum tamen approbe peritorum Medicorum auctoritas non potest non facere, quin cum terrore aliquo & certa trepidatione ad nostra edenda, annis adhuc minor, iam accedam. Nam & hoc mihi sedulo attendendum esse, video, ne, dum mea neoterica in publicum do, veterum Auctorum placita exigam: sed per eosdem quasi vellicata aure commonefiam, vt in proferendis nostris scriptis nouitus prudentiam circumspectiorem, & fidem nauiorem impendam.

Dum ergo de insanabilibus ex Tartaro morbis commentari insti-

Virgo experientia, artium omnium mater.

Experientia creator Deus.

Auctoris quod propositum.

Tartari cura possibilis,

tuimus; fundamento ac rationi solidæ innitemus, & ambiguos tractatus omnes mittemus, illibatissimam & excultissimam *virginem experientiam* nostris oculis proponentes, quæ etiam sine addito virili semine artium [illegible] niuersarum mater & inuentrix est. Ea sola authentica & indubia asse[illegible]x nostrorum omnium commentariorum erit : vt a qua sola etiam nolendorum istorum morborum origo dimanat : quam vnà etiam in curandis & sanandis illis auxiliatricem consulemus & amplectemur. Illum interim, qui sagacem ac ingeniosam hanc virginem experientiam creauit, a primo ad vltimum iugiter in animo versabimus, ac per ipsum istam imaginem intuebimur. Quæ tam potens virgo experientia, cum fauore singulari tam faustam se nobis opitulatricem offerat ac polliceatur, ipsius auspicio intrepidi nostrũ institutum ordiemur, & erroneis veterum ambagibus declinatis, vela recta (quod aiunt) ventis mandabimus. In fundamento a. nostro ideo confidentius gloriabimur, quia veteres nostrorum experimentorum ne verbo quidem mentionem vllam faciunt : sicut nec nos ipsorum faciemus. Certo vero nobis gaudio est, hac ratione alterutrius nostrum omnino inscitiã & imperitiam proditũ iri. Nec possumus non impendio exsultare ob inuentã separationẽ nouam, cuius veteres, quantum videre est, notitiam nullam habuerunt, sed monoculi fores & adyta experientiæ ingressi sunt. Interim adeo vsque inuidi non sumus, quin impensius subtilia eorum ingenia admiremur, quod tanto studio & affectu, fraternitatis & humanæ fidei memores, inuenta sua omnia illi ad salutem & commodum publicum impenderint & elaborarint. Ipsorum ergo ductu exemploque nos quoque teneros nostros annos ac animum [illegible]mus, ac alacres sex hæc capita condamus & constituamus, tractatibus nempe geminis: quorum vnus de caussis & origine agens, Theoricus [illegible] alter de cura practicus. Simul a. ac vna ex experientia multa producentur de morbis pluribus eorum, qui Tartaro laborant & affecti sunt.

Huc ergo ocyus animũ aduertite Chirurgici vos Magnates, [illegible]cipes podagrici, & ex scriptis nostris q̃ promimus, propius cognoscite q̃ caussa sit, quod vos doloribus istis multo magis quam plebem [illegible] & obteramini. Ac arduũ quid hoc vobis non immerito videatur, q[illegible]tionis possibilitatem asserã ego aduersus tot priscos auctores & [illegible]clas altũ contra vociferantes. Quod v. in hoc nostro prooemio [illegible] licemur, plena fiducia ita accipite & credite : ac membra vestra T[illegible] sa id persuadete, vt spem certã in nostra hæc scripta iactent [illegible] strisq; p̃ceptis ac consiliis plene obsecundent, ne fors aliq[illegible] entas imperitorum sectorum manus incidant. Sed proœmi[illegible] iam ipsum Medicinæ nostræ librum sextum incoemus, [illegible] sint, nihil cunctantes promamus.

Cap.

CAP. II.

TArtareorum morborũ & podagricorũ affectuum curã & ſanationem tradituris apprime conuenit, imo neceſſariũ eſt, vt horum morborũ cauſſas ortũq; cognoſcamꝰ. Cauſſarũ ratio duplex eſt: Cauſſa n. alia in his eſt, q morbos iſtiuſmodi nobis infligunt; alia in ipſa natura eſt, morbum taliter formante. De origine autem prima hoc diſcurſu diſſeremus.

Tartareorũ morb. cauſſæ ſunt, vel alimẽta, vel Naturæ formãs.

Quicquid extra corpus noſtrum poſitum, in corpus noſtrum ingerimus, id ex tribus materialibus rebus formatur, & in vno finitur, ſicut de generationibus dicemus. Tres iſtæ res, ab ipſa naturæ productione quaſi rudes ac craſſæ ſunt, nec vnquam citra aliquas feces progignuntur, ſed ſemper ferinum quid & alienum in ſubſtantia ſua reconditum proferunt, ex quo demum morbi Tartarei oriuntur. Sic fumus ab igne inſeparabilis videtur quidem: & tñ is in ſeſe ſubſtantiam quandam habet lapidib. ſeu Tartaro ſimilem; hac de cauſſa, quia corpus leue habet, qꝫ cum igne vnum non eſt, ſicut de tranſmutationibus explicatius conſtituemus. Fumꝰ iſte, ſi quandoq; interius in corpus penetret, tunc in aquam reſoluitur, & aut per veſicam excernitur, aut morbos alios gignit. Si v. fumi ea ratio ac natura non eſt, vt reſolui queat, ſicut de proprietate fumi trademus: tunc is in metis ac regionibus ſtomachi, venarumq; & inteſtinorum, aut concauitatibus aliis, membriſq; corporis adhæreſcit tamdiu, donec tandem coaguletur, ſicut ex ſequentibus capitibus clarius patebit. Sic etiam de hoc fumo iudicandum eſt, vt qui ſua natura varius, varios diuerſoſq; morbos Tartareos gignit. Hi enim alii in locis fiunt, vt quorum fumus ex ligno eſt: alii in excoctoribus ſalis, quorum fumus vapore ſalſo permixtus eſt: alii in minerarum foſſoribus, qui inter excoquendum fumum metalli cum hauriunt. Et peculiariter horum morbi Tartarei muluplices ſunt, ac prope infiniti, hac ex cauſſa, qꝫ hauſtus fumus eſt interdum ex ſulphure, interdum ex Antimonio, nonnunquã ex Arſenico, & ſic deinceps. Similiter ſua quoque metallis diuerſitas ineſt: ſic alius eſt fumus auri, alius argenti, alius Mercurii, alius cupri, alius plumbi, alius ferri, alius ſtanni: ſed iſte tamen fumus metallorum diſcretoribus, fabriſq; ferrariis, ac iis, qui ferrum igne domant, propter cadmiam peculiariter noxius exiſtit. Præterea Tartarei morbi genus aliud adhuc grauius fit a deſtillationib. quib. Alchimiſtę, aurifabri, ſeparatores, monetarii ac ſimiles, tandẽq; ipſi quoque Medici vtuntur atq; occupantur. Horum enim varia genera varios morbos Tartareos gignunt. Quidam a ſublimationibus infliguntur, qui multi ſunt. Alii enim a Mercurio, alii a ſalis Amimoniaci, alii ab Arſenici, Realgaris, Auripigmenti &c. ſublimatione producuntur. Quidam a fumo Reuerberii ingeruntur. Hæc enim duo concurrunt: vnum a ligno,

Omne alimentum primo eſt rude.

Fumꝰ tartari cauſa.

Tartarei morbi a fumo.

Lignorũ.

Minerarum.

Metallorum.

Reuerberiorũ.

D. ſt Balneorum. alterum ab ipſa materia, quę iam multiplex exſiſtit. Sic & ſtillationibus quoque fumus diuerſus defluit ab Aquisfortibus, a Balſamis, ab oleis, terebintiniſque & ſimilibus, quorum omnium vapor ſubtilis eſt, ac modis variis

Tart. morbus ab aere. incidit penetratque. Quin etiam morbi ingenerantur ab aere, qui Tartaro caret quidem: ſed tres tamen primas naturas per inſpirationem inuehit, vnde poſtea modis variis multiplices Tartarei morbi ingenerantur, per puluerem, perque ventum, qui in interioribus concluſus coagulatur.

Tart. morbus a nutrimentis. Multo autem magis ac potentius a nutrimentis Tartarei morbi ingenerantur. Nec enim vllum vſpiam, quo fruimur vtimur, naſcens eſt, quod in ſe coagulationem quandã non habeat. Quę quidẽ etſi ad conſpectum noſtrũ perfecta non appareat; tandem tñ a corpore, ad id diſpoſito, perficitur.

Leguminibus. Sic cuiuſuis leguminis ſuæ congelationes peculiares exſiſtunt, velut fabarum, piſorum, lentium, pyrorum, pomorum, & ſimilium aliorum. Quorum coagulatio ſi ante oculos conſpectumque noſtrum fiat ac præparetur, ſicut de tranſmutationibus commentabimur, iam Tartareorum morborum cauſſæ nobis conſpicuæ erunt.

Artis & naturæ ſimilis præparatio. Eodem enim modo idem in ipſa quoque natura fieri intelligendum eſt.

Carnibus Aromatis &c. Sua quædam etiam ac peculiaris durities ſimiliter in carnibus condita eſt, quæ ingeſtæ ad morbos Tartareos facile diſponuntur. Multo autem magis ex aromatis illi fiunt, ex quibus admodum duri acutique morbi Tartarei infliguntur. Idem fieri iudiciũ etiam debet de vinis, cereuiſiis, melicratis, aquiſq;, ex

Vinis. quib. ſingulis Tartarei morbi pronaſcuntur. Vnumquodlibet n. vinum & Tartarum & Tartareos morbos gignit, naturæ duplicis. Alius enim Tartarus ad naturam Tartari vini accedit: alius fecibus quadantenus ſimilis eſt. Sic & cereuiſia arenoſum ac friabilem Tartarum, & ſic podagrã generat

Cereuiſia. ex coagulatione aquæ, lupuli, & leguminũ, ex quibus cereuiſia paratur. Cum n. horum cuilibet ſua ſeorſim coagulatio ſit; ſi tandem vniuerſa iungantur, peculiarem eumq; grauem Tartarum, morborum variorũ ge-

Aquis. nitorem procreant. Ipſa quoq; aqua ſingularẽ Tartarũ generat, ſed eum tamen minoris doloris, niſi fors aluminoſa ea, aut ſulphurea, aut vitriola-

Lacticiniis. Medicinis valdis. ris &c. exſiſtat. Varii ẽt tart. ex lacticiniis oriũtur. Hi tenaces ſunt & mucoſi, acidi, expulſu difficiles, multi & ſatis craſſi. Simili ratione & ex medicinis acribus peculiaris proprietatis naturæque Tartarus procedit. Tales ſunt, quæcunque ſublimationem ſuſtinent, aut deſtillatæ fermentaſ-

Sacchare Melle. nunt, aut alio modo affectæ ſunt. Saccharum ipſum quoque multis formis in corpore coagulatur, velut & mel, & ſpecies acres aliæ, quæ caliditate ſua coagulant, quicquid ipſis incorporatur.

Sic ergo multis modis, ac e reb. plurimis Tartarei morbi oriri poſſunt, q̃ nimirum in corpore ſeipſa coagulent, ita, vt remanentia quæ illum

fiat.

suis in illis locis, in quibus latebant ac condebantur. Sed hæc eadem, ipsa quoque Naturę substantia coagulare potest, modis omnibus, nulla ratione habita proprietatis ingestorum, per quæ, vt recensuimus, Tartarei morbi gignuntur, in forma coagulationis, quæ propter accidens aliud inducatur. Id autem fit in duplici generatione, scilicet Assumti, & Interni.

Coagulatio est duplex: Ratione Assumtorum & Naturæ ipsius.

Sed præter hanc alia origo est, ex qua morbi quoque Tartarei nascuntur. Ea nimirum in sola natura viget, nec ab extraneo quopiam congenito profluit. Ita scilicet ipsi Humores, Qualitates, complexiones, membra, ossa, arteriæ, &c. ex naturæ suæ peruersitate & malitia substantiam propriam tentant & coagulant. Et si Tartarei morbi omnium pessimi sunt, adeoque propter caussas varias curari minime possunt. In ipsam n. naturam infixi sunt, velut ex eadem penitus etiam nascuntur. Ad hos n. cum natura ipsa obstinate propendeat, vis ac cursus eius inhiberi minime potest. Nec enim in potestate Medici id situm est, vt naturæ dispositionem, profundius implantatam auferat & aboleat. Ipsa siquidem nō ad bonum saltem malumue, sed ad morbos quoque ac sanitatem directa ac propensa est. Hæc insita & implantata naturæ dispositio abrogari ratione nulla potest. Ipsos quidem eius exitus, ex quibus Tartarei morbi fiunt, ex parte aliqua minuere & sistere licet: caussam vero ipsam mutare impossibile est: sed quamdiu corpus viuit ac superstes est, hanc in sese ferre & circumferre contaminationem cogitur, nisi fors quinta aliqua Essentia ex auro aut similibus exhibeatur, quæ corpus totum quasi conuertat, idque restauret & ita renouet, vt recens nato infanti simile reddatur. Et hanc quidem renouationem, vel naturæ, vel arti hic nec imputamus, nec derogamus, sed tamen eam eo modo, qui de essentia quinta traditur, possibilem esse ducimus.

Morbi tart. eorum qui: Et non curantur.

Naturam abolere Medicus non potest.

Auri Essentia quæ [illegible] hominem renouat.

Ceterum cum hactenus de Tartareorum morborum ortu caussisque differuerimus: deinceps quidnā morbi Tartarei, inde enati, sint, planius definiemus. Minime vero concedimus, motbos Tartareos tantum ex fecibus ac coagulationibus, quæ in rebus omnibus insunt, emergere. sed ex iisdem alii quoque morbi, minime Tartarei, enasci possunt. Tartareos enim vocamus morbos illos, qui velut Tartarus in corpore nascuntur. Sic in Podagra Tartarus est instar lapilli, rotundus, fluxus, angularis & modis

Tartarei morbi quid sint & quales.

formisque aliis multis conspicuus & sensibilis. Similis etiam in chiragra. 1.
Ex horum censu arenulæ quoq; sunt, in renibus & vesica, locisq; aliis e- 2.
natæ. Huc quoque spectant calculi seu lapides, emoti, & fixi, in vesica & 3.
renibus, in quibus duobus locis solis illi generantur. Postea huc etiam 4.
referenda sunt coagulata, quę in intestinis & locis cōcauis aliis, in quę ali- 5
menta & excrementa diuertunt, subsistunt. Porro etiam congelata his 6

annumerantur, quæ in poris cutis & carnis & ossium hærent. Tandem et indurata huc pertinent, quæ in venis, arteriis & neruis morantur: ex quibus occulti morbi multi, abditis a caussis producti, emergunt. Per huiusmodi enim calculos & Tartara venæ nutrimentales obstruuntur & oppilantur, vt ex alimenti defectu emoriantur. Interdum etiam intestinum ani seu rectum infercitur, ita, vt a sordibus, exitum naturæ præcludentibus & obstipantibus, mors inuehatur. Aliquando spermaticæ quoq; venæ præcluduntur, quam oppilationem dein excipit impotentia, & emissionis frustratio, & his similia plura. Tum & qui in cute hærent Tartari, subtiles sunt & exiles, e sudore enati, quorum signum est, scabies, pruritus & punctus cutis. Et sic de ceteris.

Tart. e fumo generatur.

Porro autem vobis etiam explicabimus, qua ratione, qua forma tam ex assumtis, quam ex ipsa natura huiusmodi Tartarei morbi gignantur, & quibus ex caussis isti calculi fiant. Principio autem de morbis Tartareis ex fumo aut vaporibus generatis hic generationis modus tenendus est.

Tart. in locis corporis duobus fit: vel externis, vel internis.

Quando fumus vaporque corpus attingit, vias Tartarisationis duas habet: vnam exterius, alteram intrinsecus. Qui extrinsecus corp' attingit, velut exempli caussa oculos: is hos primum facit humidos & stillantes: postea fumus idem permiscetur lacrymis, & poros oculorum penetrat, ac canthos cauitatesq; corũ occupat. Tandẽ consumta & resiccata aqua, in eius loco remanet fex & quædam substantiæ reliquiæ, quę alias caminis adhæsisset ceu fuligo. Sic pariter si corpus sudat ac q. effluinat, permixtio quædam fit, quæ in poros sese insinuans, ibi instar priorum coagulatur, & in sinus cutis deponitur. Et hæc exteriorum ratio est.

In stomacho.

In interioribus vero si fumus penetrat, tunc, vbicunq; adhæret affigiturq;, ibi manet. Sic si in stomachum irruat, humor stomachi ei permiscetur, vnaq; q. mistella fit. Quamprimum autem humores consumuntur, arena seu lapillo remanet, regioni seu tunicis stomachi annatus & affixus, qui postmodum multorum morborum auctor ac caussa fit, sicut deinceps dicetur.

In hepate & partibus aliis.

Accidit etiam, vt materiæ huiusmodi persæpe ab hepate ex stomacho attrahantur & eliciantur: sicut etiam a membris aliis. Illorum autem humoribus consumtis, ex superstitibus reliquiis lapides arenulæque nascuntur in hepate, in venis, in intestinis, in splene: quemadmodum etiam in felle non hominis tantum verum, etiam pecorum, lapides nascuntur ta[illegible] modoque prædicto.

Podagra quid & vnde.

Idem eodem modo etiam de renibus & vesica, membrisq; reliquis omnibus intelligi debet: nempe quod Tartarus cum ipsis nutrimentis ad ea loca attrahatur: in quibus si diutius obhærescat ac moretur, operationem suam perficit. Podagra est attractio huiusce coagulationis cum nu-

trimen-

nimentis ad articulos facta, in quibus illa restitat, nec longius proferri potest, propterea quod viæ intra articulos positæ cauæ non sint, vnde nec in iis materia Tartari residere potest. Et licet quidem in poros ac meatus efferretur, ab abundanti tamen calore corporis consumeretur, nec ita, vt in articulis coaceruari posset. Vbi enim in membris calor & virtus imbecillis est, ibi aggeri & aceruari materia potest. Tum & humorum multo plus in articulis consumitur, quam carne. Vbi ergo multa consumtio, ibi copiosiores etiam reliquię. Idem similiter etiam de cibis omnibus ac aere, vt quę assumimus ac haurimus, intelligendum est, quod nimirum in nobis, intra nos coagulentur iis locis ac finibus, sicut præcensuimus.

Cur in articulo plus colligatur, quam carne.

Qui vero Tartari ex ipsius naturæ vitio gignuntur, veluti horum nonnulli in sanguine & omnibus venis oriuntur, suæ generationis hanc caussam habent, quod sal in sanguine latens, ex ea proprietate, quam habet, a sanguine secedat, ita, vt salsedo seorsim iam sit, & seorsim ipse etiã sanguis. Quo diuortio ac separatione facta, sua sanguini pristina integritas ac virtus minime superest, vt pote cuius vita & bonitas per sal conseruetur & sustineatur. Quando ergo, vt dictum est, sal a sanguine separatum est, tunc coit & coagulatur in duritiam quandam, instar granulosorum lapillorum, aut sabulosæ arenulæ. Podagricus autem morbus & iste est: quem quidem in monumentis nullis inuenimus descriptum, sed per solam experientiam, ad similitudinem podagræ, curauimus. Separationis huius caussa est aciditas sanguinis. Sicut n. si acetũ in lac infundatur, hoc naturã suam mutat, ac substantiam ipsam a sero ita separat, vt lac amplius nõ sit: sic idem similiter in sanguine acescente quoque fit, veluti documus.

Tart. natura sua oriuntur qui generentur. Sanguis vt separetur. Sanguinis vita sal. Acidi ac causa separationis sanguinis. Acetum lac separat.

Eodem plane modo per separationem istius modi ex phlegmate quoque tales lapides ac Tartari generantur iis in locis, in quibus phlegma iacet, veluti in cannis pulmonum, hepatis, &c. Continet enim phlegma in se sal mortuum. Quod si instar lactis & sanguinis separatur, tunc ibi quoque podagricus morbus fit, sicut de sanguine definiuimus.

Phlegma vt separetur & tartarescat.

Similiter & ex cholera in locis definitis omnibus lapides arenulæq; & sic podagra, gigni possunt, iisdẽ omnino de caussis, quas præcensuimus.

Idem æque & de melancholia intelligi debet. Nam in istis complexionibus omnibus salia inexsistunt. His, vbicunq; locorum sint, vt primum acerbitas quædam admiscetur, separatio talis illico fit in locis conuenientibus. Pro consideratione ergo caussarum istarum, in omnibus totius corporis membris, velut in hepate, cerebri cauitate, pulmone, ventriculo, nullo excepto, Tartareus huiusmodi morbus quidem produci potest. Et sic similiter in ipsis quoque humoribus Tartarei morbi generari queunt, velut etiam in omnibus aliis, in quibus sal est, prout per corpus agitur & pellitur.

Sal in omnibus complexionibus est. Morbi Tartarei omnibus membris accidunt.

Cap. III.

Subtilitas & crassities caussa longius penetrantis Tartari vel subsistentis, &c.

CVm autem hactenus morborum Tartareorum ortum ac generationis modum exposuerimus: proximum iam est, vt explicemus etiam, qua ratione modoque ista Resolutio & coagulatio fiat, dum nimirum vniuersum corpus quoquo versum peruadit ac penetrat, & cur in proxima sede seu prima vicinia non subsistat. Præcipuarum autem caussarum duæ sunt: vna est subtilitas, altera crassities. Hoc ita accipite. Subtilitas vniuersum corpus penetrat: quoque quid subtilius, eo longius ac latius exundat. Crassities in prima vicinia residet, quia venas & poros penetrare non potest. Sed præter has porro etiam noscendæ caussæ illæ sunt, per quas Tartarus ad extimas & infimas partes expellatur. Caussarum istarum tres sunt: vna a facultate virtutis Attractiuæ est, quæ nutrimentum attrahit, cum & in quo ipsa quoque Tartareitas ad omnia membra allicitur.

1\. (see the line above, beside "tres sunt")

2\. Altera ex vi permixtionis est, qua Tartarus in sanguinem se insinuat, eique permiscetur, ac tandem suo tempore iterum secedens in articulos & cutem diuertit.

3 Tertia caussa est, quod materiæ, ex quibus Tartareitas progenata est, cum partibus quædam proprietas ac familiaritas intercedit, & ad illas facit. Vnde si ad partes peruenit, humor eius absumitur, & reliquiæ abundant, sicut paulo ante explicuimus.

Ex tribus his caussis distributio procedit, facta ad eas partes, in quibus morbi Tartarei conditi sunt. Quibus caussa accedit hæc, quod materia nonnunquam alicubi restitat, nec proferatur eousque quousque proprietas & attractio ducturæ erant.

Tart. aquæ crassior vini.

Tart. vini penetrantior aqua.

Porro vero hoc etiam explanabimus, quibus de caussis Tartareitas [illegible] altera vel subtilior, vel crassior exsistat. Hæc autem diuersitas dependet ex natura earum rerum, ex quibus Tartarus genitus est. Sic Tartarus aquæ communis multo rudior & crassior est vini. Hinc fit, vt crassior Tartari aquei longius in corpus minime penetret, cum econtra subtilior Tartari vini ad sedes extimas efferatur. Hæc ipsa quoque caussa est, quod Tartarus vini penitus per omne corpus distribuatur, & vbiuis [illegible] producat, cum tamen aquæ Tartarus in vno saltem loco cumuletur & congeratur. Eadem est ratio aliorum ciborum, potuum, fumorum [illegible] omnium, de quibus diximus: de quibus vniuersis crassities & subtilitas similiter æstimanda est. Sic fumi quoque singulariter in penitioribus [illegible] hærescunt potius, quam in propinquioribus, nisi fors quædam [illegible] proprietas hæreat, propter quam in locis illico primis affigatur. [illegible]

Sulphuris Tart. non ad distantiora [illegible]

huius naturæ sit, vt, quam primum aliam naturam sentiat, confestim [illegible] hærescat. Ita nempe sulphur, cum in distantiora non sublimetur [illegible] ipso corpore distantiora adit, sed Tartarum suum illico in ventriculo [illegible]

git. Qui vero fumus in diſtantiora vadit, veluti ſalis Ammoniaci & Mercurii: horum Tartarus in ipſo quoque corpore penetrantius ad omnia membra diuagatur, ac continua permeatione ad extimas vſque corporis ſedes profugiunt, ſuamque interim ſementem paſſim in omnibus peragratis locis relinquunt: q, tamen ſimiliter fumus Arſenici minime facit, ſed collectim in diſtantiora, prout pellitur & agitur, ſeſe defigit. Ex cauſſarum harum penſitatione intelligimus, morbos nonnullos Tartareos in vnico ſaltem loco oriri gignique: veluti ſi fumus ex Aquafortiaut ſimilibus in vnum ſaltem locum attrahitur, ibique permiſcetur & parti appropriatur, tunc in ſolo illo loco coagulatio & congelatio ſimul ac collectim fit. Quantum vero ad ciborum ac nutrimentorum proprietatem attinet, commemoratio illa ſuperflua eſſe videtur hoc loco: cum alias de iſtis, & maxime in prioribus capitulis, abunde ſatis pertractetur.

Cum vero paulo ante dixerimus, quod per virtutem attractiuam huiuſmodi attractio Tartari cũ nutrimentis fieri poſſit: eius rei has cauſſas inuenimus. Nutrimentum nimirum ac Tartareitas vna in ſtomachũ ingeruntur, ac ibidem permiſcentur. Ibi ergo cum permixtio fiat rerum minime cõuenientium, quas tamen natura ipſa ſeparare minime poteſt: tunc ab ipſis natura infirmior & imbecillior reddditur, cuius infirmitatem illam deſtructio ſequitur, quam Tartareos morbos appellare ſolemus. Cauſſa vero, cur ex permixtione id fiat, non eſt permixtio tantum in vẽtriculo facta, ſicut iam de vnione nutrimentorum & Tartari diximus: ſed permixtio eadem ſimiliter in iſta coadunatione fit etiam extra ſtomachum, ceu in 4. complexionibus, & 4. ſubſtantiis totius corporis, ſicut de ſtomacho ex parte vna definiuimus. Ita nimirum vltimas quoque cauſſas ſeparationis concludemus, quę ipſa fit per Appropriationem rerum aſſumtarum, partes ac membra peculiaria ſpectantium. Sic res, venis gratæ ac vtiles, in venis morbos pariunt. Quæ ſtomacho proſunt, in ſtomacho Tartarum deponunt. Et hoc iudicium de membris ceteris omnibus fit. Quanquam hoc quoque accidere poſſe iam recordemur, vt ex vi appropriationis huius in omnibus corporis locis Tartarei morbi generentur. Quodcunq; n. aſſumimus, id paſſim vniuerſo corpori conducit, & tñ Tartareus morbus vnico ſaltem loco oritur. Sed huius rei cauſſa, *Reſolutio* quædam eſt, quæ Tartarum in locis nonnullis eliquat & reſoluit, in aliis minime. Niſi enim iſta Reſolutio fieret, & a natura in corpore adminiſtraretur, neceſſarium pol foret, omnes in vniuerſum homines, *Podagricos, chiragricos & calculoſos* exſiſtere. Ex quibus liquet, Tartareitatem in iis ſaltem locis oriri, in quibus non eſt Reſolutio. Cauſſam ergo iam prõtam habemus, quod nimirum Reſolutio in æquali membro ęqualiter de-

Tart. morbor. cauſſa debilitas virtutis digeſtiua ſtomachi.

Appropriatio eſt vltima cauſſa diſtributionis alim.

Obiectio ſulcra.

Cur non vniuerſi homines Podagrici &c.

ficiat: veluti, si in vno articulo resolutio non est, nec in altero eius simili eadem erit: ideo in articulos Tartarus illico concedit & adhærescit. Quod similiter etiam de aliis intelligendum est.

Tart. cur articulis præcipue adhæreat. Deinceps vero vt caussam intelligatis, cur Tartarus in articulis præcipue restitet, nec vel a Natura, vel tempore consumatur, ad punctum istiusmodi animum aduertite. *Tart. omnis sal est.* Tartareitas omnis sal est. Id si coaguletur & granuletur, potest per aquam calidam resolui, ac in liquorem aqueum digeri aut mutari, ac exsudare. Similiter si per se humidum exsistat, nec ab intensa siccitate coagulatum sit, potest a seipso resolui, veluti Tartarũ calcinatum. Salsedo enim ac Tartareitas calcinatur in corpore per calorem membrorum internorum, non secus ac per ignem. Si vero Tartareitas manet, caussa est hæc, quod resolui nequeat. Nam cum sicca nimis & arida sit, ob id coit ac coagulatur in lapidẽ, aut in lapillos multos, prout partim Tartari proprietas, & partim salis permixtio se habet. Ideo hanc ob caussam superstes remanet.

Et ex hac ipsa caussa istius quoque morbi periodi seu typi proueniunt, quibus alio ac alio tempore dolor magis minusue sentitur. *Paroxysmi podagrici ca fiant si Aer humidior.* Caussarũ enim naturalium hunc discursum ponere allubescit. Si aer ac tempestas humidior sit, tunc ipsum quoque corpus adeoque omnis eius substantia humescit, sicut in Philosophia nostra tradimus. Iam ergo si tali humiditate corpus madescat, tunc ex natura ac proprietate sua sal quoq; & Tartarus humectior liquescere & resolui incipit. Id ergo dum molitur, naturam suam vimque ac potestatem mutat, ac veluti efferuescit, atque in seipso intumescit sufflaturque. Ex qua commotione tendinibus acutissimi dolores inferuntur: nec tamen Tartarus omnis resoluitur. *Tartarosis varia prosunt, ex caussa varia.* Siccitas enim ac proprietas, quæ ad resolutionem apta non est, suo modo quadãtenus obstat. Vnde fit, vt ęgris nonnunquam calidi fotus prosint, quia calor reficcat, & ita lenit. Interdum frigida commodant, quia congelant. Interdum temperata, quia excessum vtrumque cohibent, sistuntq; Tartarum, ne peius ebullire queat. Quandoque humida iuuant, quia resolutio continuatur, quousque potest. Qua facta, quies inducitur. Sæpe etiam sicca leniunt, quia humiditatem auferunt, & agitationem tollunt. Frequenter etiam Anodyna proficiunt, vi sua narcotica.

a Influentia cœli maxime Luna. Porro autem etiam ab influentia vel augescente, vel deficiente, paroxysmi, vel augent, vel minuuntur, hoc modo: Luna si deficit, minuitur etiam morbus, & tamen simul incumbit dolor, quia scilicet virtus calida vel naturalis languida est, morbus autem fortior. Sed & Luna crescente dolores sæpius lancinant, quod nimirum affluxus maior sit, & in loco q. efferuescat. Similiter etiam de aliis cœli motibus aut constitutionibus iudican-

dicandum est, vel calidioribus, vel frigidioribus, pro quarũ ratione morbi quoque vel intenduntur, vel minuuntur ac variantur. Huiusmodi q̃dẽ influentiæ etsi non omnes nobis compertæ sint, cogitatu tñ nobis facile est, vim quandam ac potestatem singularem supra nos habitare, quæ nobis dominetur regatq;. Sed hoc iam hic missum facim⁹. Interim ab influentia huiusmodi, & ipsius Tartari natura, morbi varii emergunt, temporibus diuersis, comprimis in podagra mutationes variæ contingunt, in qua propter influentias diuersas nonnunq̃ nulla vspiam remedia iuuant, aut dolorem mulcent, sed hic pro impetu suo libere grassatur & exacerbatur. Nullus enim, quem scimus, morbus est, qui a minimisue maximisue accidentibus ita valide gubernetur & afficiatur, veluti iste vnus. Huius enim mutatio a prima quauis etiam corporis mutatione promta est. Quamprimum enim corpus vel a cibo, potuve, aut exercitio, &c. alteratur, huiusmodi dolores e vestigio gliscunt & insultant.

Superiora nos moderantur.

Corporis a quibusfum caussis alteratio.

Tum & huiusmodi Tartarei morbi in mutatione dissimiles sunt. Alii enim aliis doloribus grauiorib. implicantur. Hinc qui *Podagræ* sunt, pessimi existunt. Qui lapilli & grandines sunt, horum, quoad imitationem, ratio alia sicut priorum est, non tamen quoad eandem formam. Hinc enim fit contractura infra zonam, synthena, colica & mors, forma longe alia, quam in podagra. Idem iudicandum est etiam de congelatis & coagulatis. Iam ergo si plures morbi Tartarei sunt vno, naturaliter etiam plures quam vna induratio & forma cõtinget, cum dubium non sit, quin quilibet morbus Tartareus peculiarem ac priuatam suam formam habeat, sicut id ex *Lithiasi* constat, in qua duo existunt, arena & calculus: cuius forma a podagra in eo distincta est, quod tantum salis in illa non permisceat, quantũ in podagra. Sed diuersitatis caussa etiam hęc est, quod hic resolutio nulla fieri possit, qua materia aut mollior, aut durior euadat: sed Lithiasis perpetuo sibi similis est, & ad materiam primam non recidit, verum ampliatur ex eo, quod subinde magis magisq; similiter augescat, & indurescat, ac sic maneat.

Podagra pessima est ex Tartareis

Lithiasis & podagra qui differant.

Ceterum discrimen inter Arenam & calculum ita intelligendum est, quod hic tartarus sit, qui vi & operatione renum coaguletur, hoc modo: Si Tartareitas peruenit ad regiones Renum & vesicæ, possibile est ibi podagram fieri, quia præste caussa est. Sed proprietas illa tollitur per id, q̃ alia inde complexio & alius morbus gignitur. Id a. spiritus vrinæ est, qui (sicut de vrina traditur) proprietatem in se quandam habet, ad calculosa & arenosa inclinantem. Et sic vrina morbi istius caussa est: non q̃ ea ex substantia vrinæ prodeat, sed potius ex substantia fluxus podagrici, quæ tamen interim per vrinam, coagulatur in formam ac speciem aliam; id

Calculus & Arena, le qui differant.

Spiritus vrinæ ad calculũq; arenulos inclinat.

Calculus & arena vt in renibus, &c. coagulentur.

quod hoc ordine modoque fit. Vrina si Tartareitatem in renibus & vesica apprehendit, illam cogit, quia scilicet illa calida & aquosa est, Tartarus autem viscosus & tenax, spiritum vrinæ attrahens. Ideo nullius etiam Lithiasis vrina flaua est, sed omnes albæ: carent enim spiritu vrinæ, quo exsiccantur: non quod ab ipso vniuersa vrina exsiccetur, sicut in Podagra, vbi omnis humiditas absumitur, sed id similitudine quadam, quod scilicet veluti Sal petræ in aqua in lapidem cogatur & consolidetur. Nec hoc tibi exemplum admirationi sit. Sal enim petræ ex vrina genitum est, & vrinæ spiritus exsistit, qui se separat in vrina de natura tartari, quam separationem sequitur induratio Tartari, & formæ rotunditas, sicut ea a proprietate salis dependet. Ita pro materiæ multitudine fiunt aliquando calculi albi, non puri, ideo, quia sal petræ vrinæ incorporatum est cum Tartaro: nonnunquam cœrulei fiunt aut his similes, quod omne ex proprietate vrinarum fit, sicut clarius de vrina docetur: interdum rubei, & hi non ex proprietate vrinæ, sed colore renum.

Salpetra in aqua lapis fit.

Arena qui coagulentur.

Arenæ autem forma inde generatur, quod scilicet vrina non tam spiritum potentem habeat, qui inclinet ad naturam calculi: vnde fit, vt simpliciter adhærescat Tartarus & granuletur, sicut salis proprietas ac natura fert. Hinc ergo lapilli multi si generantur, iidemque nonnunquā obtriti, exiles, & sensibiles, caussa potissima in proprietate renum exsistit, qui tam bituminosam & viscosam naturam in se habent, a qua coagulatio lapidis ita obteritur & comminuitur.

Si ergo fluxus Podagricus & Tartarus isto modo lapidescit & arenescit, varia inde signa ac multiplices dolores emergunt, quorum descriptio & explicatio artis non est, sed quotidianæ obseruationis.

Spiritus stercoris congelata indurat.

Idem dicimus ēt de coagulatis & induratis, &c. Quanq̄ illa non vt Lithiasis ab vrina cōgelentur, sed congelatio ipsorū hanc caussam habet, ꝙ nimirum in intestinis quoque, quæ stercoribus peruia sunt, quidam spiritus fit, qui similiter vt vrina, imo multo magis induret & coaguler. Si ergo Tartarus permixtus intestinis adhæret, nec cum stercoribus vna eiicitur, tunc impellens spiritus stercorum illum cogit coagulatque, vt indies magis magisque cumuletur & grandescat. Stercus enim virtutem vrina maiorem habet, prout de stercore ponitur. Hoc ipso modo in aliis quoque intestinis generantur illi, ac in formam podagræ coagulantur.

CAP. IV.

CVm hactenus de caussis & origine abunde satis tractauerimus: deinceps etiam explicabimus, quibus remediis Tartarei morbi curentur: ꝙ ob duas caussas noscendū est. Primo, cōuenientia remedia sciēda sunt, ne præ-

ne præposteris adhibitis malum deterius fiat. Secundo, vt cura ea sine omni noxa instituatur & perficiatur. Cura autem ipsa ad duo dirigenda est: vel ad podagricos calculos & Tartara: vel ad lithiasin, calculos ac arenas: idque ob hanc caussam, quia generationis aut coagulationis horum modos duos ponimus: vnum per consumtionem humorum, velut in podagra & huic similibus: alterum per spiritum vrinæ vel stercoris. Pro hac distinctione facilioris intellectus gratia curam ipsam quoque ad duo impendemus, videlicet, ad fluxus podagricos, & calculosam lithiasin: quia nimirum fluxus podagrici per sibi congenera, & appropriata pelluntur, vt vicissim calculosa per appropriata sibi. Nullum enim alterius Tartarũ expellit. Podagrica enim cura lithiasin ideo pellere nequit, quia nimirum a spiritu vrinæ aut stercoris induruit. Sic nec calculosa, Tartaros podagricos curare potest ob hanc caussam, quod scilicet in solum spiritum vrinæ & stercoris laborent ac operentur. Sed duplicis huius curationis caussæ aliæ quoque sunt, videl. complexio, natura &c. quæ ideo et iam obseruandæ sunt, quod opus sit interdum specifica adhiberi, quia in forma specifica occultæ secretæque vires latent ipsa natura superiores, sicut de *Vltra naturam* scribimus. Horum adhibendorum necessitas hinc est, quod multi morbi sint, qui præter naturæ ordinem modumque gignuntur, veluti etiam sunt calculus & Tartarus &c: qui nec a calore vel frigore oriuntur, sed ab altera, scilicet forma specifica, hoc est, veluti forma specifica in 4. complexionibus. His ergo specifica adhibenda sunt, ꝓprietate ea donata, veluti de specificis tradimus. Nam quod lapis frangit lapidem, id a complexione non fit. Sic quod os, aliud os, caro aliam carnem sanat, id a conditione naturæ non est, sed ex specifico prouenit, quod ad aliud ordinatum est. Sic videmus aquam fortem ex sua natura non omnes lapides frangere, sed ex forma specifica.

Curatio Tartari duplex. *Tart. coagulatur vel per exsiccationem vel spiritum.* *Cura podagræ & lithiasis diuersa.* *Specifica in podagra & lithiasi vsurpanda.* *Aqua fortis omnes lapides vi specifica franget.*

Sic quoque appropriata interdum vsurpanda sunt, ideo, quia appropriata in sua proprietate vnius naturæ sunt, quoad perfectionem, non complexionem. Sic *Lithiasis* & *Ceuillus* vna forma generantur. Licet Ceuillus in corpore non producatur. Producitur tamen ex terra ad similitudinem lithiasis, ex terreo Tartareo, ac induratur a spiritu vrinæ, qui in liquore terræ hæret, sicut de generationibus lapidum mentionem facimus. Ceuillus ergo lithiasin curat in natura appropriata. Hæc enim duo si sese mutuo contingunt, vnum alterum frangit & minuit, ac vtrumque in materiam suam primam resoluitur ac assimilatur bolo seu friabili arenæ. Nam appropriata siue propria in seipsa destructione vniri non possunt, ergo resoluuntur. Quod ita intelligendum est. Acetum similiter generatur ex vino, in seipso, sicut lac, quod in seipso turbatur, & seipsum te-

Appropriata vnà sunt. *Ceuillus qui in terra generatur.* *Ceuillus lithiasin a proprietate curat.*

Appropriata se inuicē frangunt vel. ut acetū & lac.

parat, acetositatem parit. Hæc duo acida si conueniant, tunc caseus & aceti matrix inter sese quasi digladiantur, aut sese inuicē trahunt, aguntq́;, vt viscositas quędam secernitur generata. Hęc iam duo appropriata sunt, vniformiter producta: vnde se quoque mutuo frangunt.

Appropriata specifica duplicis natura sunt.

Sic etiam quædam *Specifica appropriata* sunt, quorum natura duplex est: vna ex specifica totaliter perfecta: altera ex appropriatione, magis concordans, quam sine specifica. Et hæc viribus duplicibus ex vtraque specie operantur, sicut de *specificis* traditur.

Specifica fortuito inueniuntur.

Medicina duplex est.

Nobis vero multo attentius respiciendum est ad gradus, quam ad specifica: idque hac de caussa. Ex qualitate & complexione rerum, non tam probe intelligere possumus specifica, ac ex ipsis noscimus gradus. Specificum enim, fortuito, sine meditatione, absque naturali indagatione inuenitur. Cum ergo in gradibus plus fundamenti & cognitionis positum sit, illis etiam cognoscendis præcipue operam dabimus. Hic ergo duplex nobis Medicina occurrit: vna, quam natura ipsa produxit: altera quam ars præparationis ad gradus altiorem euexit. Ex quibus liquet, vnam altera nobiliorem ex his duabus esse, sicut deinceps tradetur. Hic ergo de rudibus illis & crassis Medicinis vulgaribus, quæ, prout a natura sunt, manent, verba nulla faciemus, sed eorum mentionem in curam differemus. Quicquid enim illæ operantur, id ex appropriatione, non proprietate naturæ præstant. Sed subtiliores medicinæ per præparationem separantur, qua alia natura ac vis acrior inducitur, quæ in morbis adhibendæ sunt. Hoc ita accipiendum est, nimirum quod hic spectari minime debeat aut complexio, aut appropriatio, aut natura, vel calida, vel frigida, vel humida, vel sicca: sed quod opus sit, gradus attendi & considerari, qui consimilationem (quam non quoduis habet) ad Tartarum habent.

Aq. mira vires.

Ol calcis marmor soluit.

Aq. fortes metalla solu.

Soluas Bolum soluit

Pestus fructum resoluit.

De consimilatione autem res ita intelligenda est: Aqua mollit & soluit liquidum: non tamen omnis omne. Et tamen aquæ tam multiplices sunt, vt vnumquoduis liquidum per aquam soluatur & dirimatur, vt sic. Aquæ multiplices sunt: sunt multiplicia liquida. Ex aquis quædam acres sunt & corrosiuæ, soluentes lapides & marmor, quale est oleum calcis. Aliquæ soluunt alabastrum, vt [symbol]: Nonnullæ dirimunt ligna vt aqua [symbol]: Quædam fun[symbol]dunt Metalla, vt Aquæfortes: Quę[symbol]dam resoluunt carnem, vt [symbol]: Quædam bolum, vt *Soluas*: Quædam fructus, vt *Pestus*. Et [symbol] hæc dissolutio non in fragmenta redigit, sed in aquositatem, similem ei, a qua resolutio fit.

Ex his ergo noscendum est, quod in morbis Tartareis id saltem adhibendum sit, quod Tartarum talem respicit, veluti aquæ nonnullæ sol-

uunt

uunt zuccarum, aliæ minime: quædam ſal, aliæ minime: quædam reſinam ſibi permiſcent, aliæ minime: quædam ſtramen, aliæ minime.

Præterea aliæ ex re dura arenam producunt, quædam viſcoſum bolum, quædam bolum friabilem, quædam mucilaginem, quædam pus, quædam aquam. Ideoque hęc omnia ante compoſitionem Receptorum ſedulo & diligenter expendenda ſunt, vt nimirum ratio omnium vere & exacte teneatur, ſciaturque ad quodnam quiduis faciat ac conducat, ſicut de cura Tartaroreum morborum deinceps memoriale conſignabimus. Nam & cauſſa approbe intelligi debet, cur alia conueniant Arenæ, alia Calculo, alia Congelatis, alia Induratis, alia Podagræ. Cognitu dignum inſuper hoc quoque eſt, quod medicinæ quidem ſint aliquæ, quæ arenulas pellant, ſed illæ couſque non penetrant, vt arenulas attingere queant. Illis ergo addenda ea ſunt, quæ eo ipſas deducant. Et ſic de ceteris.

Etſi vero hæc hactenus de medicinis morborum Tartareorum diſſeruerimus: practicam tamen ipſam nondum conſtituimus. Nam in practica diſcrete omnia explicabimus, & curæ modum duplicem proponemus: vnum per interna. Ea ſunt, de quibus iam diximus. Quæ etſi quidem exterius adhibeantur, interius tamen eadem operantur. Alter modus chirurgicus eſt, qui foris operatur ac foras extrahit viſibiliter. Et hi duo modi Tartareos morbos vniuerſos reſpiciunt. Nam cũ alii viſibiles ſint, alii inuiſibiles, quidam cognitu faciles, quidam difficiles: ideo hoc diſcrimen ſedulo tenendũ eſt, ſicut in Practica plenius explicabitur.

TRACTATVS SECVNDVS.

CAP. I.

QVia in progreſſis capitulis de Tartareorum morborum origine definiuimus: deinceps iſtorum curã complere inſtituti noſtri eſt. Hanc a. vno eoq; peculiari tractatu tribus partibus trademus. Vna erit, de Tartareis morbis, qui calculus ſunt. Altera, de iis, qui ſal exſiſtunt. Tertia de præſeruatiuis finiet. Pro intentione etenim noſtra, omnia Tartareorum morborum ſanandorum remedia in duobus conſiſtunt: Alia enim calculum frangunt: alia conſumunt & reſoluunt ſal. In hoc autem capitulo curam tantum ponemus eam, quæ ſanet calculum, arenulas, coagulata, & congelata, prout in corporis concauitatibus ſubnaſcuntur. *Remedia Tart. vel calculum frangunt, vel conſumunt ſal.*

Principio autem intelligendum eſt, non opus eſſe ſcire, in quibus corporis locis calculi iaceant, ſiue in veſica, ſiue renibus, ſiue inteſtinis aut viſceribus &c. Porro etiam neceſſarium non eſt, vt ſciatur, vnde & ex quonã generati ſint, niſi in genere, prout ſufficiẽter deſcripſim⁹: idq; hac

Remedia Tartari oportet esse specifica.

ex caussa. Oportet enim Medicinam ad calculum Tartareum ita specificatam esse, vt ex proprietate sua ac natura specifica omnia genera calculorum recta expellat, nec illa medicinam sequantur: veluti oculi cancrorum arenas quidem pellunt, sed non calculum. Et sic similiter etiam de reliquis. Nam [symbol] calculum in renibus pellit, non autem in vesica. Ita etiam Semach idem facit. Et tamen horum nullum congelata & coagulata pellit. Ex ignoratione horum ac inscitia sæpius accidit, vt multi ob defectum genuini remedii misero eiulatu ex morbo Tartareo interimantur: Medicatio autem ita fieri debet: LVDVS curat omnes calculos ex Tartaro, congelatos, coagulatos, in vesica, renibus, arenas, & sic similiter omnes calculos Tartareos, in vniuerso corpore conditos, notos, ignotos. Considerandum enim hoc est, quod multi in corpore morbi ex istant, qui ex Tartareis calculis proueniunt, quorum nullam notitiam, aut iudicium, signumue ac prognosticon habere possumus, sed in ambiguo ibi hæremus, nec quo euadamus, certum habemus. Practicæ ergo nostræ tenor is est, vt non saltem adhibeantur empirica præcepta, quę particulatim generibus calculorum, de quibus iam diximus, conueniant: sed producenda ea recepta sunt, quę in genere, non in particulari, vniuersos calculosos morbos tollant. His enim solis Tartarei morbi eximũtur. Impossibile enim est, per Physicam, omnia loca ac regiones, in quibus calculi gignantur, iaceantque, scrutari & indagare. Qua ipsa ex caussa etiam necessarium minime est, vt scientia habeatur dirigentium, per quæ remedia ad laborantes locos, velut caput, cor &c. deducantur. Quis enim adeo ingeniosus ac perspicax sit, vt, quonam loco morbus sit, perscrutari, adeoque ad ipsum, nuntium quendam mittere possit? Hæc vana & reiicienda sunt. Hoc satagendum potius est, vt medicina ad calculum directa sit, eumque sine ope dirigentium expellat. Et hæc operatio simul in omnibus locis fit, sicut deinceps tradetur. Ea ratio est etiam tenenda, in podagricis morbis similiter per experientiam talem curandis & expugnandis. Hisce ergo hactenus cura explicata sit. Porro autem textum practicæ continuemus, ac ponamus rem ipsam.

Oculi cancrorum arenas pellunt.

Semach calculum renum curat.

LVDVS omnes vniuersi corporis calculos curat.

LVDI descriptio.

Medicina ergo ista duobus modis noscenda & intelligenda est: scilicet vt, *potentiuum & acuatiuum*. Et vtraque tam intus, quam foris adhibenda sunt, sicut deinceps in Regimine tradetur.

Potentiuum tale est.

Ludus calculorum omnium cura.

℞ *Ludum subtiliter tusum, & calcinatum*: de hoc oleum excoque per resolutionem, & potandum præbe omni die & nocte ℈j. ex vino bono, ad dies 14. Ab hoc omnes morbi prædicti a Tartareo calculo auferuntur &

[illegible] Nec absurdum tibi videatur, per hoc enim Receptum adeo simplex & rude tantum nitrum expelli posse, [illegible] aliorum artificiose concinnatis abiectis & eliminatis. [illegible] quod assula ligni ardentis vnica plus caloris det, [illegible] Idem enim [illegible] discrimen habendum est de hoc nostro [illegible] cum aliis aut ab experientia inuentis, aut a natura [illegible]

Acuatiuum medicamen foris applica, eo scilicet loco, vbi morbus sentitur. Quod si morborũ situm cognoueris, applicabis tamdiu, donec ii aboleantur & consumantur: per vrinam, qui in ductibus vrinalibus consistunt: per stercus, qui in viis illis siti sunt. Idem similiter etiam de emunctoriis ceteris intelligendum est.

℞ *Terpentinæ, Olei Lini an.* — *Acuatiui descriptio.*
Destilla bis: fiat cohob cum his:
℞ *Oculorum cancrorum, lapidis lyncis, spongiæ,*
Olei ludi, Iudaici, lyncis an. ℥ iß.
Saxifragiæ ℥ j. Et sic de aliis.

Per hanc inunctionem calculi omnes in corpore resoluũtur & comminuuntur, eo modo, vt in Theorica diximus. Et nota de his Receptis, quod non modum illum teneamus, quem in primo tractatu posuimus, quo scilicet alia expellant forma arenæ, alia farinæ, alia calculi, alia boli, alia aquæ: sed Recepta nostra secundum hoc vnicum direximus, vt omnes calculi in aquam resoluantur & liquescant. Ideoque cetera omittimus. — *Calculi omnes in aquam resoluendi sunt.*

CAP. II.

DEinceps vero etiam trademus rationem curandi morbos podagricos, qui & ipsi ex Tartaro gignuntur. Morbum autem hunc *Salem Tartareum* vocamus; ideo, quia instar Salispetræ granulatus & congelatus, angularisue, aut arenæ similis existit, ac simul mordicat, salisque more generatur. — *Podagra dicitur Sal Tartareum.*

Huius ergo cura duplex est: *Integra* & *Aperta*. *Integra* est, quæ fit curatio sine omni læsione ac apertione corporis, ita scilicet, vt sal Tartareus resoluatur & consumatur ex fundamento ac radicitus, tam per exteriora, quam interiora, remedia. *Aperta* est, quæ sectione administratur, ita vt sal violenter extrahatur, prout in sequentibus dicetur. Integra autem talis est. — *Podagræ cura duplex. Integra cura quæ. Aperta cura quæ.*

℞ *Ossium hominis, scammoneæ, hermodactylorum,*
Turbith, senæ, zuccari taberzet an. Ex his confice puluerem, de quo mane & sero præbe edendam ʒ ß. pro vice vna. — *Remed. podagrica.*

Pulu[illegible] ab ægro fluxus omnes a[illegible] Tartare[illegible] modo, vt res resoluat, sicut in tractatu pr[illegible]. [illegible] ex eo procedit, quod ossa ex proprietate sua miracula [illegible] ex vi specifica materiam resoluant. Sicut enim aqua [illegible] Tartarum [illegible]uit, ita simplicia hæc fluxum podagricum liquefaciunt.

Interim dum hæc fiunt, doloris locum inungere perge, [illegible] balsamo tali:

℞ *Mumia patibuli*. Illam destilla, & pro exigentia vtere. Ha[illegible]tem inunctionem continuabis ad sanationis finem vsque. Per hanc [illegible] vnaquælibet podagra, chiragra, & similis affectio curari potest, q[illegible] ceteris omnibus præstantior est.

Externum medicamen tale est.

Podagra cura aperta

℞ *Mercurii sublimati, Aquæfortis, Arsenici an.* Fiat pulmentum. [illegible] impone, quousque dolor diffunditur. Si vero vniuersum membrum [illegible]cupauit, in loco maxime ad id idoneo foramen fac: deinde im[illegible] ad eschiram liberandam. Postea hoc attractiuum, quod [illegible], vt omnis fluxus & sal Tartareum extrahatur, liquetur, & in aquam re[illegible]tur. Sordibus vniuersis euacuatis, insperge in foramen puluerem [illegible]co Martis, & consolida. Hac arte & vi extrahere potes quamcunque podagram, quæ aliis nullis remediis cedit. Contra medicinam autem hanc nihil quicquam reniti potest. Attractiuum autem hoc modo parabis

Attractiuum podagra.

℞ *Minii, Lithargyrii, Calaminaris*
Carabe, Magnet. an. ℔ ß. Tundantur omnia subtiliter & [illegible]brentur, & cũ [illegible] vi *Olei lini* coquantur, addendo *ceræ* ℔ iij. *terpentin*[illegible] *vermis* ℔ j. coquantur, dum emplastrum coloris punicei fit, in quo [illegible]luta & colata hæc gummata infundes.

℞ *Opopanacis, galbani, serapini.*
Bdellii, armoniaci an. ℔ ß.

Vbi ebullierint aliquantum, iniice sequentia:

℞ *Carabe, masticis, thuris, myrrhæ,*
Magnetis, aleopatici, an. ℔ ¼ *partem.* Sed sint omnia te[illegible] puluerata, subigantur, & malaxando in emplastrum redigantur.

Sic ergo iam satis dictum est de cura impendenda in Tarta[illegible]podagræ, chiragræ & artheticę. Et licet Recepta quidem pauca [illegible]tur, pauca tamen ea, simul præstantia, pluribus leuioribus, [illegible] grauiora sint. Et sic his colophonem imponemus.

CAP. III.

POst curationem a. morborũ Tartareorum, subnectam⁹ [illegible]

[illegible]

præseruatiua, eaque duplicia sunt. Vnum prodest contra Tartareos calculos, alterum contra Tartareum sal. Horum vtrumque iterum duplex est: vnum pro iis, qui huiusmodi Tartareos morbos antea nondum passi sunt, alterum, pro iis, qui iisdem antea laborarunt, sed iterum conualuerunt. Addimus autem etiam præseruatiuum podagræ, ne grauius inuadat aut latius exundet, sed in loco suo subsistat.

Præseruatiua podagra sunt duplicia, calculi & salis.

Primum præseruatiuum calculorum Tartareorum pro iis, qui ex ipsis nunquam laborarunt.

℞

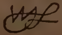
Horum, qui laborarunt, tale est:

℞

Similiter, qui sal podagricum nunquam habuerunt, tale est.

℞

Pro his, qui habuerunt, tale est.

℞

Pro his, qui habent, ne augeatur, tale datur.

℞

His ergo tribus capitulis remedia omnia aduersus Tartareos calculos & salia finita & conclusa volumus, sectatores nostros monentes, vt hæc grati agnoscant, accipiantque, nostrosque labores ac sudores non tam res leues & inutiles impendant, hoc vna apud se pensitantes, quam anxio cum studio in humani generis salutem afferendam hæc inuenerimus & tradiderimus &c. *In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti*, Amen.

LIBER SEPTIMVS IN MEDICINIS THEOPHRASTI BOMBAST HOHENHEIMENSIS,

DE ÆGRITVDINIBVS AMENTIVM: ET DIVIDITVR IN DVAS Methodos.

Methodus prima tractat de origine ægritudinum Amentiarum, & habet 5. Capitula.

Methodus secunda de Cura ægritudinum, & morborum Amentium, & habet 6. Capita.

THEOPHRASTI BOMBAST HOHENHEIMENSIS.

De ægritudinibus Amentium.

TRACTATVS I.

CAPVT I.

De Morbo Caduco.

MOrbi, quicunque hominem, Dei creaturam affligunt, ex ipsa natura descendentes, aut corpus labefactando sanitatem eius expugnant: aut, quod grauius est, vigorem mentis ac rationem opprimendo adimũt eliduntque. Cum ergo de morbis naturalibus consideremus, quibus ac quot modis corpus nostrum violent lædantque: vsus ac res poscit, vt eos quoque simul morbos exponamus, quorum impetu rationis ac intellectus nostri vis expilatur, vnde enam & ex qua origine illi promanent; quandoquidem eosdem ex ipsa Natura emergere ac suscitari, ipsa rerum experientia doceat & commonstret. Etsi vero hoc nostro seculo istiusmodi morborum caussam, incorporeis creaturis ac Diabolis assignent Theologi Europæi: iisdem tamen vt hoc casu suffragemur ac astipulemur, nulla vel demonstrationis necessitate compellimur. Tot enim ab ipsa natura documentis in contrariam sententiam abripimur, vt terrenorum istorum Deunculorũ opinioni omnino aduersari cogamur, sicut distincte in suis capitulis de illis omnibus docebimus, & rem omnem ad modum naturæ, vt q̃ sola istarũ in caussa & genitrix est, dilucide dirigemus & explicabimus. Ceterum igitur Amentiæ, seu rationis priuationis species primo quinque se offerunt. Quarum prima *Caducus* est, seu Epilepsia, non solum complexionem vnã attinens, sed ne quidem vllam: nec vnum saltem genus attingens, sed omnia. Huic morbo obnoxii sunt sani, infirmi, iuuenes, senesq; & tamen idem morbus sanitati corporis nihil derogat, aut eius constitutionem frangit destruitque, sicut deinceps tradetur. Quod si vero morbus iste quandoq; infirmos reddat ac mortem accersat, id hac ex caussa fit, quod

Amentiæ species.

n[illegible]rum [illegible]uitas & vehementia eius [illegible] ad[illegible]ciat, ex quibus deinde Mors nascitur [illegible]

Epilepsia genera 5.

tione. Huiusce vero caduci genera 5. numerantur, [illegible] quoduis seorsim Epilepsiam parere potest, & quæ non [illegible] fieri ac generari queunt: primum est in *Cerebro*: secundum in [illegible] tium in *Corde*: quartum in *Intestinis*: quintum in *Membris*. [illegible] altera lethalior & periculosior sit: id inde fit, quia tria genera [illegible] bilissima membra occupant, quorum affectionem mors promt[illegible] tur: sicut frequenter accidit, vt aliqui a primo illico insultu ac parox[illegible] sino sternantur & perimantur. Cuius euentus ratio, cum idem in [illegible] bus ceteris similiter non fiat, deinceps planius explicabitur. Vn[illegible] hæc quinque genera similem quidem commotionis impetum, ac [illegible] lem parilemque rationis & sensuum priuationem habent: non tan[illegible] vna eademque materia producuntur ac emergunt. Vt enim parox[illegible] rum modus diuersus est: ita ipsa quoque materia dissimilis e[illegible] correpti alii spumam, alii copiosam aquam eructent fun[illegible], [illegible] xos & immote apertos oculos exhibeant, alii crebris succ[illegible] & corporis iactationibus quatiantur, quidam immoto corpore [illegible], nonnulli obscurum quid vociferentur, alii in totum sileant, q[illegible] violenter in terram prosternantur, non pauci sensim sese demittant & reclinent. Diligenter autem ad indicia & relationes ægrorum attendendum est. Magni enim interest scire, quonam præcipue loco mo[illegible] persentiscant, antequam cadant aut a ratione deiiciantur, præ alteri[illegible] morbi motum nullum sentire queunt, sed desubito opprimuntur [illegible] & amentes cadunt, rationis subductionem non animaduertentes. I[illegible] rum vero commotio harum rerum caussa non est: sed in caussa id [illegible] quod conditionem suscipit. Ita scilicet cerebrum commotionem [illegible] sus[illegible]ipit, sicut ipsa quoque intestina, sed his tamen idem promtius a[illegible] us affic[illegible]tur, quia in sua regione rationem ipsam sitam habet. Vnde [illegible] niæ & propinquitatis caussa superius dicta eueniunt.

Epilepsia primus paroxysmus multos interficit.

Materia & paroxysmi Epilepticis diuersi.

Ægri de morbi loco interrogandi.

Deinceps a. de Materia, ex qua caducus generatur, dicere pe[illegible] Ea vero non soli inest homini, verum iis vniuersis, quæ vitam hab[illegible] sunt pecudes, quæ ipso homine non minus cadunt, & similibus pa[illegible] morum formis corripiuntur. Quanquam etiam animalium ce[illegible] dam genera sint, quibus hoc malum omnino hereditarium ita [illegible] vigeat, vt indiuiduum in eo nullum sit, quin sontico eo morbo [illegible] E[illegible] quo censu sunt Mussulæ, ac Leones, ac multæ volucr[illegible] in quibus malum hoc nunquam abolerur. Quin & res i[illegible]

[illegible]

temporeque, quæ tamen sensu carent, hoc eodem morbo tentari assuéque solent. non eo quidem modo, vt cadant, quæ enim sensu ita destituuntur. Sed quod animalibus similiter paroxysmos suos experiantur, velut ab his arboribus destillunt & funduntur, prout de infirmitatibus arborum & crescentium tradimus. Eædem quandoq; penitus inarescunt: & a suo paroxysmo iterum augescunt aliquando, interdum plane enecantur. Similiter etiam de rebus ceteris omnibus, quæ vitam habent, intelligendum est, quod æque hoc morbo sollicitentur, & paroxysmos eius experiantur: eo tamen discrimine, prout creatura quælibet sensu magis minusue donata est. Sed ad indagationem caussæ, cur tam sensu donata, quam eadem orbata, viuentia tamen, paroxysmo tali subiiciantur, hæc sequentia annotanda sunt. Nulla nempe natura viuens agit aut sustentatur sine spiritu vitæ, in quo vis viuifica rerum vniuersarum condita est, sicut de spiritu vitæ tradimus. Sic vicissim, nulla vita sine nutrimento est. Quod si ergo omne viuens hoc morbo laborat, tum in nutrimento etiam manebit. Si ergo per nutrimentum commotio fit, si in spiritum vitæ permittetur. Hæc ergo vna huius morbi caussa est. Altera eiusdem caussa est *Ebullitio vaporum in spiritu vitæ*, non vero alii *Humores* aut *Qualitates* corporis, idque hoc modo fit. Quando spiritus vitæ alteratur, & a dispositione sua deiicitur, tunc quasi efferuescit & ebullit, quæ ebullitio tam incitata & violenta est, vt memoriam omnem simul cum ratione vastet & amoueat: similisque iste paroxysmus motioni illi est, qua vniuersus orbis concutitur tremitq;. Nam & huius morbi caussa caussæ terræmotus respondet, vnoq; modo ac ratione cum motus terræ tum caducus fiunt. Nec morbus is aut ex ordine cursuque Naturæ, aut complexionis infirmitate: aut humorum corruptione vlla ratione generatur, sed ex vna caussa terræmotus emergit. Nam terræmotus, ipsius etiam hominis motus, & arborum motus, & motus rerum omnium crescentium est, quod hoc discursu demonstrabimus. Caussam de terræmotu in philosophia nostra ponimus. Ea qualis est, talis est etiam in corpore caducus, hoc modo. Si spiritus vitæ ex proprietatis suæ errore ebullit, ita, vt fumos ac vapores excutiat emittatque, tunc ab istis vniuersum corpus concutitur & contremiscit. Quare autem? Quia scilicet spiritus vitæ patitur. Hoc patiente, vniuersum corpus compatitur, non in ægritudine, sed in Amentia. In spiritu enim vitæ ratio habitat, quæ ob id destruitur, ac tamdiu syncopisat, donec spuma seu ebullitio deferuescat & consumatur. Iactatio vero, & succussatio tremorque & spuma inde emergunt, quod nimirum membra omnia spasmo conuellantur, eorumq; vita affligitur, qua caussa & ipsa necessario compatiuntur, &c.

Arbores quadantenus [illegible].

Caussa caducorum omnibus viuentibus sunt.

1 Nutrimentum.

2 Ebullitio spiritus vitæ.

Epilepsia & terræmotus eodem modo fiunt.

Spiritus vitæ sedes Rationis.

Epilepsia quintuplex. Cephalica, quæ sit.

Qu[illegible]plex autem huius mor[illegible] enim Epilep[illegible]ia est *Cephalica*, cuius cau[illegible] capite fa[illegible]ta. Hæc ergo dum in cere[illegible]tat, tunc rationis domicilio obsesso sensus ac inte[illegible] membra deinde continuationis respectu vniuers[illegible] hominis radix afficitur. Et hoc casu simile qui[illegible] fit te[illegible] vnica [illegible]tem regio, non omnis orbis quatitur. Nam & h[illegible] morbus consistit, omnia proxima infestans, sicut a ter[illegible] vicina omnia contremiscunt. Sic quæ ebullitio ac effusi[illegible] in hep[illegible] tingit, ea spiritum vitæ in hepate contaminat: & priusq[illegible] sen[illegible] cerebr[illegible]m confestim ac corpus omne occupauit tanta vel[illegible]citate [illegible] ventus raptim per vniuersa fertur & concitatur. Et sicut, si [illegible] quam fortem incidit mole etiam minima, ebullitionem [illegible] nuo suscitat: ita velox etiam & feruidus ipse vitæ spiritus est [illegible] cardiaca fit, cum spiritus vitæ in capsula cordis ebullit & [illegible] re non potest (sicut nec terræ motus infœcunditatem p[illegible]) vt per tremorem & succussationem membrorum su[illegible] dissolutio inducatur. Ex istiusmodi enim dissolutione [illegible] potest, sicut domus etiam corruit a terræmotus non veien[illegible], sed [illegible]tione & concussione. Idem eodem modo etiam intelligendum [illegible] de ea,

Hepatica Epilep[illegible] rapidissi[illegible] cerebrum in[illegible] Cardiaca Epi[illegible] fiat.

Intestina[illegible] lis [illegible] videat.

quæ in intestinis suam originem sumit. Hic enim morbus [illegible] radi[illegible]cem, ex qua producitur, habet, sicut herba a semine emer[illegible]t, ca[illegible]rum enascitur. Similis in spiritu quoque vitæ radix est, quæ p[illegible] lem producit, ex qua istiusmodi morbi oriuntur. Ist[illegible]us auten[illegible] tus vbiuis in toto corpore esse potest: in capite, & sic in cap[illegible]te [illegible] bus: in hepate, & oritur ibi: in capsula cordis, & illic surgit. Si[illegible] etiam de ventre intelligi debet, quod radix illa q[illegible]ndoque in [illegible] aut locis finitimis iaceat, prout hic vel illic seritur. Nam [illegible] tur, ibi manet ac defigitur, nec locum mutat, aut latius s[illegible]pit, [illegible] radices vna non spargit. Eadem radix similiter in membra, vel[illegible] pedesque nonnunquam defigitur, in quibus etiam locis paro[illegible] um plerunque deprehenditur, qui inde surgens per vniuers[illegible] cum sp[illegible]ritu [illegible]itæ diffunditur. Fit etiam, vt radix nullo ce[illegible] qu[illegible] per se substantialis adeo ac materialis non sit, vt al[illegible] [illegible]ceele [illegible]ueat, sed distribuitur per vniuersum corpus, & de[illegible] onem postea irruit.

Ceterum cum hactenus de caussis ac sedibus, ex q[illegible] em[illegible]at, dissereuerimus: iam porro de spiritu quoque v[illegible] mu[illegible], qua ratione ille inficiatur ita, vt paroxysmus iam [illegible]

tur minus, quique fiat, vt extra paroxyſmum ægritudo nulla incumbat. Huiuſmodi autem caduci morbi in vtero materno concipiuntur, vbi radix eorum fœtibus inſeritur & implantatur, quæ poſtea cum his in lucem editis augeſcit, hac ratione. Ex imbecillitate ſpermatis, ac praua victus ratione aut diæta inordinata, ſpiritus vitæ in fœtu, prout eſſe debet, minime perfectus & robuſtus producitur: & ſic a parentum mala conſtitutione ſpiritus vitæ etiam in fœtu contaminatur & inficitur. Ab hac inuſta, ſi ſpiritus vitæ in fœtu perfectus eſt: tunc alienum & diſconueniens a ſe expellit. Et licet id ex corpore quidem exturbare omnino nō poſſit, continenter tamen a ſeſe tam diu id exigit & propellit, dum vniuerſum in locum vnum cogatur & colligatur, qui diſpoſitioni & virtuti expulſiuę omnium maxime commodus viſus eſt. Quocunque ergo loci id deponitur, ibi radicem ſuam figit Quod autem morbus iſte non e veſtigio ac continuo ſeſe prodat, hæc cauſſa eſt, quia ſcilicet radix ipſa vel nondum valida, vel magna ſatis eſt, vt in continenti ſuam virulentiam exſerere poſſit: ſed nonnunquam eouſque durat & inualeſcit, vt vix 70. demum anno cognoſcatur: ad quod tamen impedimentum cauſſæ aliæ multæ concurrere poſſunt, vt robur corporis, ac vegeta valetudo, bona & ſalubris diæta, & ſi quæ huius generis alia ſunt ab homine vſurpata. Quod ſi aliquando videmus epilepticos cadere ex terrore & trepidatione: tunc huius affection s terror ipſe cauſſa minime eſt, ſed radix huius mali iam antea in corpore implantata latebat, quam terror poſtea, qui ſpiritum vitæ lædit, & ebullire facit, accendit quaſi & in actum producit. Idem paroxyſmus a gaudio quoque concitari poteſt per mutationem ſpiritus vitæ, qui eo inclinabat. Sic per accidentia alia quoque idem fieri poteſt.

Epilepſia eſt hereditaria cur? quomodo?

Epilepſia ex terrore.

Quod autem paroxyſmus nō continue duret, ſed interpolate redeat: id fit ratione diuerſitatis influentiæ, quæ ſpiritus vitæ aut turbandi, aut labefactandi aut minuendi, augendiue vim poteſtatem habet. Deinde paroxyſmus interdum etiam ſtimulatur a ſolo vitæ ſpiritu, hoc modo: ſi radix erumpit & quaſi pullulat, paroxyſmum ciet, qui cito reſidit. Poſtea, quam primum iterum ebullit exundatque, paroxyſmnm alium commouet: non ſecus, ac pluuia iam incumbit, iam ceſſat, iam reciprocat, & iterum deſinit. Simile enim quid etiam ſpiritui vitæ accidit, qui iam pluit, iam ſerenus eſt, & has vices, ſubinde euariat, prout hoc vel illo modo diſponitur. Sed quæ de hoc morbo plura rradi ac intelligi debent, ea ad ſecundam Methodum de Cura reiicimus, vbi docebimus, impoſſibile eſſe, ex radice hunc morbum curare aut euellere: fieri tamen poſſe, vt retundatur, & radicis incrementum cohibeatur, non ſecus

Epilepſia cur non continenter affligat.

ac arbor detruncatur, radicibus in terra illæsis relictis secundum materiam scilicet, non tamen naturam suam, sicut clarius demonstrabitur.

CAP. II.

DE MANIA.

Mania est privatio rationis, non imaginationis. DE Mania ita statuendum est, quod sol us Rationis, non ẽt sensuum ea alteratio seu mutatio sit. Sicut n. Ratio in istis ægris plane nihili est: ita vicissim imaginatio fortis ac obstinata persistit. Nam Mania insultat ferme semper cum insania & concitatis Furiis, cum inquietudine plurima, cum præpostera omni machinatione, & rerum obuiarum euersione: & ex hoc illa dignoscitur præcipue, quod sponte sua tandem remittat, ægrique pacatiores euadant, & ad intellectum postlimino redeant. Quanquam & hoc fiat, vt Mania sæpi⁹ cum recedat tum redeat. Nõnunquam, quæ semel abscessit, denuo non reuertitur. *Maniæ differentia.* Quædam ꝑ Lunæ constitutione mouetur: aliqua pro accidentium externorum vi regitur. Sic & Maniæ genus duplex est; vnum, quod corpori sano superuenit: alterum, quod ex morbis prioribus aliis suscitatur. *Maniæ genera duo.* Vnde caussas quoque duplices esse oportet, Maniam efficientes: vnam corporis sani, alteram morbosi: vtriusque autem vna est accensio, eadem materia, ratione scilicet tali. Materia Maniæ est humor destillatus in cerebrum, qui surgit & attollitur miscecturque infra Diaphragma, ex parte vna: ex parte altera supra Diaphragma, intra regionem Diaphragmatis & gutturis. Nam & hic peculiaris commixtio, & ex hac demum destillatio quædam sursum in caput fit. Sic ergo interius in corpore destillatio duplex contingit, quæ vtraque Maniam concitatę potest. Porro similiter in 4. externis etiam membris destillationes fieri queunt, pro ductuum pororũq; meta sursum in sublime concitatæ. Sic ergo ex solis his tribus locis Maniæ oriuntur. *Mania ex tribus locis oritur.* Deinceps vero etiam Maniæ differentiæ cognoscendæ sunt. Vnicuilibet enim destillationi sua seorsim natura ac proprietas adiacet, & ob id vna altera peior & damnosior exsistit. *Mania infra diaphragma signa.* Nam quæ Mania a destillatione infra diaphragma facta oritur, ea cum expresso delirio & desipientia erũpit, ægrique illico denciuntur, nausea tentãtur & vomitione, concurrente simul diarrhœa aliqua ac intra seipsos murmurant, & varia alienaque loquuntur, nec astantium rationem habentes, aut notitiam, nec etiam loci, in quo versantur. *Caussa.* Horum symptomatum caussa est, quod scilicet inferior destillatio ex stercoribus fiat, quorum resolutio & sublimatio prædicta signa exhibet. *Mania supra diaphragma signa.* Quæ supra diaphragma Mania fit, ea sæua est, violentis cordis & pectoris compressionibus stipata, & punctionibus diris periculo-

culosa. Quorum omniū ea caussa exsistit, quod in hac quoq; sede materia resoluatur, ac in sublime erumpat: vnde compressio eo potissimum loco sentitur, vbi materiæ ascensus sit. Quæ vero destillatio e membris externis surgit, ea cum gaudio quodam & exultatione ac alacritate ferocire facit. Interiora enim membra nihil sentiunt, nec nisi rebus lætis ac iucūdis afficiuntur, comitante tñ nihilominus mania frequenti. Cetera signa, quibus hæc mania dignosci queat, hic describi ac recenseri nihil attinet. *Mania membrorū signa.*

Iam v. Maniæ generationes seu eleuationes duplices exsistunt: vna q̃ in caput sustillatur vaporis fumiue specie. Hęc Mania durat tamdiu, quādiu vapor durat. Altera sublimatur hoc a destillatione discrimine, quod in capite congeletur, & coagulata maneat, nec in capite resoluatur. Qua de caussa duæ, in Cura, Maniæ considerandæ sunt: vna consumenda, vtpote quæ ex destillatione oritur: altera resoluenda & consumenda, quæ a sublimatione generatur. Et licet hic quidem duæ eleuationes Maniæ in caput fiant: vtraque tñ ex fundamento vno dimanant, si triplicem illam distinctionem consideres. Porro cum diuisio Maniæ triplex sit: vno modo via p illæ minime fiunt. Quædam n. destillationes & sublimationes exsistunt in solo sanguine venarum membrorum exteriorum: aliæ in solis ligamentis eorum. Maniæ itaque in membris exterioribus duo generanoscenda sunt, sanguinis & ligamentorum. Fieri enim potest, vt, etsi Mania quidem ex membris exterioribus oriatur, non tamen in toto membro sit, sed vel tantum in sanguine, vel tantum in ligamentis. Nam per hoc vnicum sursum destillatur vel ad venas, vel ad ligamenta. Quanquam destillatio quoq; nonnunq̃ ad cor primo, postea ad caput feratur, demū iuxta vias venarum & arteriarū. Destillationes n. ac sublimationes primū ad suum principium diuertunt, & hinc tandem in sublime concitantur. Sic Mania supra diaphragma nonnunq̃ suscitatur a solo stomacho, phlegma suum, aut materiā aliam contentā soluente; & hac demū in cerebrū irreptante, similis destillatio aut sublimatio æqua ratione ēt in hepate, aut pulmonib. fieri potest. Ita ēt circa intestina ac renes, &c. sua diuersitas accidit, q destillationes ac sublimationes aliæ oriantur ex stercoribus, aliæ ex spiritu vrinæ, aliæ ex phlegmate intestinorum, aut si quæ alia in his contineri solent: quorum vnumquodlibet per se Maniam mouere potest. Hac ergo ratione Maniæ plures suscitari possunt, omnes tñ tribus commemoratis metis comprehensæ. Ceterum iam deinceps etiā recensebimus, q dnā id sit, ex quo Mānia orit, & quomodo resolui queat, & ad destillationē ac sublimationem aptari, & vbi gignatur. *Calor* immoderatus vehemēs, ac magnus duplex exsistit. *Igneus* nimirū, & putrid⁹ seu putrefactiu⁹. Caloris auistius hęc caussa exsistit. Quādo materia loci illius, *Mania duplex cura.* *Calor duplex.*

Reuerberatio materiæ qualis fiat in Mania.

ex quo Mania surgit, reuerberatur in calcem, quæ postmodum in aquam longe acerrimam resoluitur: tunc acerrima illa resolutio humorem vitæ accendit. Quousque vero illum contingit, cousque separatio fit subtilis a crasso. In hac autem materia subtilitas tam acris est, vt in fundo nequicquam maneat, sed ad summa quæque euolet, & crassum in fundo relinquat. Et Reuerberatio ista a magno calore fit, qui in locis istis oritur, & ibi inflammatur, eousque, donec tanta subtilitas emergat. Iam vero vt varia est huiusmodi Reuerberatio, ita varia quoque est Resolutio. Alia enim est in sanguine: alia in ligamentis: alia in locis aliis, de quibus diximus. Resolutio autem in sanguine ita contingit, quando scilicet spiritus salis, qui in sanguine est, cum spiritu vitæ in vnum permiscetur. Quamprimum ergo destillati humores, qui per inferiorum membrorum calorem sublimantur, subtilitate sua & acrimonia cellas cerebri feriunt, iam illico Mania exoritur. Si ergo in solo sanguine sit; tunc, si vera & recta vena secetur, spiritus ille destillatus egreditur & exspirat: si vero is in sanguine non sit destillatus, sed totum caput occupet, tunc phlebotomia minime prodest, sicut in cura tradetur. Eodem modo per apertionem manuum pedumque digitorum Mania interdum tollitur, quia per illam quoddam quasi refrigerium ac aer introducitur materiæ in seipsa futuram calefactionem impediens, & hoc pacto ascensum illius prohibens. Quod si autem nec semper quidem, nec perfecte id iuuet: id hac de caussa fit, quia materia sufficienter non refrigerata est, aut destillatio satis adempta. Si vero Mania istiusmodi in venis lateat, apertio istiusmodi non iuuat, quia ante omnia centrum inquirendum, & ibi inprimis auertendum est, sicut in cura tradetur. Fit etiam, vt materia Maniæ interdum sublimetur, & in capite coaguletur. Vnde ex promptæ ac expeditæ sublimationis putrefactione aut vermes in capite nascuntur: aut apostemata, propter congelationem nimis duram: aut pus, quod, dum per caput omne diffunditur, rosiones punctionesque capitis cum acribus doloribus gignitur. Interdum etiam huiusmodi resolutiones in capite iterum consumuntur vsque ad exiguam guttulam superstitem, ex qua deinde sola, si in loco periculoso iaceat, Mania quædam emergit. Quando autem materia minime resoluitur, sed coagulata remanet, tunc vrit ac rodit, instar salis in vulnere; vnde ratio quoque eliditur & perit. Vt verbo dicam, vix satis locus originis Maniæ indagari ac explorari potest, sicut nos hic in genere indicamus. Ita in solo interdum stomacho sublimatio principium sumit, nec semper in toto, verum interdum in eius quoque parte aliqua minima. Nihilominus tamen, si vniuerso stomacho præbeatur ac ministretur Medicina, quicquid

Phlebotomia cur Maniam interdum curet.

Vermes, Apostemata aut pus ex mania materia.

quid mali vspiam hæret, tollitur: id quod in venis tamen similiter minime fieri, hic probe attendi debet. Nam sublimatio in vena interdum vna eaque sola, interdum in pluribus, nonnunquam in omnibus simul fieri potest. Idem iudicium etiam de ligamentis est. Veruntamen, si malum in epate, pulmone, aut splene consistat: tunc horum membrorum quoduis cura idonea tractatur integrum. Hic notandum nobis etiam est, quod complexiones 4. exsistant, ex quibus singulis Maniam concitari posse veteres quidam putarunt, nos tamen nondum assequimur, vt puta Melancholiam Maniæ caussam esse. Si enim Melancholia in caussa esset, tunc pars Melancholica tantum pateretur. Similiter etiam fieret, si aut sola cholera, aut sanguis aut phlegma tantum in caussa esset. Ideoque veterum illa sententia, vera minime est. Nam cum Maniæ ex tribus omnino corporis partibus suscitentur: ex complexione certe vnica generari minime poterunt. Nec enim secundum complexiones distribuuntur. Porro si Maniæ ex complexionibus, vt ipsi volunt, orirentur: tunc nulla vel destillatio vel sublimatio a membris exterioribus in caput fieri posset. Nullius etenim complexionis ea dispositio est, vt ad subtilitatem tantam reduci queat, a qua caput ad delirium agitur. Tandem, Mania quoque primo oritur ex membris nonnullis, quę a complexione nulla gubernantur. Quod si verum est, ex complexionibus Maniam generari falsum erit, sicut de complexionibus dicemus. Potest tamen interim ex solo aliquo loco, in quo Melancholia habitat ac dominatur, velut, splene, Mania quædam oriri, sed non ratione Melancholiæ verum ratione spiritus vitæ, qui eo modo, quo diximus, a Melancholia se separat, & ascendit in sublime. Vnde liquet, Maniam a solo spiritu vitæ concitari, per destillationem & sublimationem, in caput, vt dictum est, sursum ascendente. Idem iudicium etiam de Mania est, a felle genita, nec tamen ex cholera in illo contenta: & sic deinceps. Concludimus ergo, quod omnes spiritus vitæ ac materiæ, ex quibus Mania oritur, vnius omnino naturæ, qualitatis, complexionis, essentiæ &c. exsistāt, nec vna calida, altera frigida, hæc humida, illa sicca sit, sed quod vna omnium æqualitas sit, & Mania non aliter generetur, quam quod materia adeo subtilis & acris sit, vt cerebrum obumbret, & hoc modo cellas rationis intercipiat. Hac enim ratione Maniacus fit homo. Porro autem de Maniæ quoque tempore, & Maniacorum moribus seu gestibus, ex quibus concludi posset, morbum istum ex influentia aut qualitatibus nasci, quod tamen minime fit, notandum & dicendum aliquid est. Hoc enim fieri quidem potest, vt cum influentia morbus augescat aut minuatur: interim tamen augere & mi-

Medic. reprehensio.

Mania cur nō ex humorib.

Mania e sola spir. vitæ.

Caussa Maniæ vestigiis nō ea quæ.

nuere in influentiæ poteſtate ſitum non eſt. Nam de influentiis humanis tradimus, putum eſſe mendacium, quod influentiæ corpus noſtrum moderentur ac gubernent, corporaliter ſcilicet ac materialiter: ſed hoc vniuerſum facit influentia nobis inſita & congenita. Itaq; & de Mania ponimus, eam ex influentia humana, quæ non minus in nobis quam corporibus ſuperioribus viget, produci. Geſtuum vero ac morum indicium non a qualitatibus emergit, etſi a qualitatibus illi omnino concitari putentur. Non enim, ſi quis Maniacus obmurmuret, ob id Melancholicus dicendus eſt: nec qui verberare & percutere ſatagit, cholericus ſtatuendus: ſed mores ac geſtus ex cauſſa alia promanant. Si enim Melancholicus quis, qui ab ipſa natura naturalis Melancholicus exſiſtit, Maniacus euadat, tunc materia Maniaca antiquos ac priſtinos mores ritusque eius, quos alias exercere ſolitus eſt, incendit ac exſtimulat, vt ad illos ſimiliter æger redeat: Quod idem in aliis quoque eodem modo contingit. Eſt enim Mania abditorum morum ac proprietatum, quas homines ante de induſtria occultabant diſſimulabantque certa quædam promtrix & oſtentatrix. Tum & Mania nonnulla eſt, quæ non ipſam naturam homini familiarem exhibet, ſed alios potius, eique contrarios ac aduerſos mores elicit. Ideo attende, qui ſeſe prodat; cum frequenter accidat, vt complexio hominis contra Maniam ſit, eamque expellere nitatur. Quod ſi fit, ibi naturales quoque hominis qualitates produntur, non autem ipſius morbi. Ex quibus omnibus conficitur ac demonſtratur, quod Mania non ex qualitatibus oriatur, ſed tantum ipſam naturam, prout eſſentialiter ſe habet, indicet, ſicut in principio de iis generibus diximus, quæ aut ex ſtercoribus, aut ſpiritu vrinæ ac ſimilibus aliis producuntur: non quaſi illæ ex Melancholia oriantur, ſed quod ſtercora & vrinæ proprietatem quandam Melancholiæ ſimilem habeant, cuius tamen ne quidem tantillum participant. Ceterum quod ad illa, de quibus in principio diximus, tria puncta attinet, & ſi quæ alia ad Maniam intelligendam requiruntur: ea in methodo ſecunda ſub cura Maniæ clarius expreſſa inuenies.

Influentia nihil habet in corpus.

Influentia humana Maniæ cauſſa.

Mania interdũ mores etiam naturæ cõtrarios exhibet.

Cap. III.

De Morbo ſeu Cholera S. Viti, & ſimilibus.

HOc capite minime adſtipulabimur iis, qui aſſerunt, Diuos morbos peculiares immittere, & ſecundum illos ſua morbis nomina indenda eſ-

da esse. Quin & hunc morbum pœnam fatalem esse, ex sacra scriptura non admodum liquet, cum tamen multi nescio quæ Theologica de hac re alte declamitent, ipsumque morbum plus Deo, quam naturæ ascribant ac imputent. Istiusmodi enim nugamenta admodum detestor equidem, quæ non nisi opinionem temerariam, quæ res homine ipso indigna, adeoque ipsi etiam Deo exosa existit, sectantur & magistram agnoscunt. Nomen ipsum ergo, quod a Diuo suum tum hactenus de morbo attestatur, temere non mutabimus. Interim tamen morbus iste, propter caussas deinceps dicendas, rectius Chorea lasciua appellabitur. *Chorea lasciua est morbus S. Viti.* Interim Sophistarum incongrua blateramenta explodimus, qui de Deo multa garriunt, quem non nouerunt, & a cuius præscripto tramite, ad cognitionem eius ducente, passim exorbitant. Caussa ergo choreæ lasciuæ æstimatio tantum ac præconcepta imaginatio existit, quæ operatur in eo, qui se talem censet & iudicat, sibique adeo ipsi huiusmodi quædam imaginatur. *Chorea lasciua quid.* Huiusmodi æstimatio ac imaginatio sola præsentis morbi seu choreæ principium ac caussa est. Et quanquam affectus similis seorsim in iis etiam hominibus deprehendatur, in quibus æstimatio ac imaginatio nedum viget, sicut in infantibus & nonnullis adultis; tamen & in infantibus affectus caussa imaginatio existit, nō quidem secundum intellectum verū auditum mota. Nam & propter auditū & visum eis talia accidunt hoc modo. Visus ac auditus infantis adeo fortis est, vt is vel ignorans phantasia & imaginatione exerceatur rerum visarum & auditarum. *Infantes qui choream corripiantur.* Subistā autem phantasiam ratio infantis admittit & permutatur ea specie, quam obiectum illi exhibuit. Eodem modo & in adultis, qui ipsius choreæ operis seu exercitii nulla imaginatione tenentur quidem, ea tamen fieri vel vident, vel audiunt, ipsorum visio & auditus rationem euincunt & superant. Quod autem choreæ ac saltationes homines illos lacessant, quibus nec per visum nec auditum species talis exhibetur, sed extra omnem occasionem exsultatio istiusmodi incidit: caussa in *venis risiuis* posita est, quæ a spiritu subtili titillatæ, ad choream talem ac subsultum exstimulant. *Venæ risiuæ choreæ caussa.* Iam porro huiusce morbi, choreæ, caussæ duæ sunt: vna *Naturalis* ex venis risiuis: altera *Accidentalis*, ex obiectis imaginatiuis. *Choreæ caussa duplex.* Principium ergo a caussa choreæ talis est. In quolibet homine *venæ risiuæ* conditæ sunt: q̄ si tundantur & depleātur, risus adeo pertinax hominem corripit, vt illum supprimere non queat prius, quam sanguis cohibeatur. Et si sanguis non sistatur, risus ad mortem durat. *Venæ risiuæ sectæ, cachinnū perpetuū inferunt.* Et venæ illæ istius morbi caussa tali modo exsistunt. Etsi quidem illæ non saucientur, sed integræ maneant: spiritus tamen intus exsistens, a quo vitam habent ac sustentantur, si alteretur ac mutetur ita, vt ordinem motumque *Risus a venis cur & qui.*

ſuum tranſgrediatur, ſalit quaſi ac ſubſultat, ipſeque ſanguis tripudiat. Tripudium iſtud, primo titillatio, poſtea riſus ſequitur: ex quo tandem fit, vt ſpiritus in venis ſubinde magis magiſque moueatur, & titillatio continuo intendatur. Venæ enim in locis laſciuis & titillabundis ſitæ ſunt, adeoque ex intimæ naturæ proprietate ad riſum diſpoſitæ & procliues ſunt. Si quis vero cauſſam quærat, cur ſpiritus vitæ corrumpatur & diſſoluatur, cum vſque adeo ſubtilis, atque venarum iſtarum vita ipſa ſit, & ob id res naturaliter capi non facile poſſit: is ad hæc animum propius acclinet. Sicut vinum ardens, aliquo vaſe incluſum & obturatum, in ſeipſo, in loco calido poſitum, temporis progreſſu ſubinde magis magiſq; acuitur, ſubtiliatur, ac leue fit: ita de ſpiritu vitæ quoque in venis conſtituto ſimiliter intelligendum eſt, quod per calorem naturalem ſubtilietur ſubinde & acuatur, donec incendium ſanguinem inuadat, cuius qualitatem deinde ſanguis aſciſcit, ſicut vinum ſimplex cum deſtillato ſeu ardente permixtum naturam & eſſentiam ſuam permutat priſtinam. Sed porro de cauſſa ſpiritus vitæ iſtarum venarum diligenter cõſiderandum eſt, quidnam ſit illud, quod iſtum ſpiritum adeo lædat, aut ad id diſponat, vt ad ſubtilitatem ac acrimoniam tantam deducatur. Nec enim id ex ſua ipſius natura ac proprietate innata ſortitus eſt. Cauſſa ergo ſubtilians ipſum, ac ſanguinem ad hunc morbum ducens, hæc eſt. In ſanguine ſal ſeu ſalſitas quædam eſt, quæ ab intima natura diſpoſitionem habet incidendi vel in aciditatem, vel acrimoniam, vel amaritudinem, vel dulcedinem, prout ſe accidentia cetera habent. Quicquid enim in corpore materiale ac corporeum eſt, id ad permutationem aptum & procliue exſiſtit, non ſecus ac lignum aut putreſcere, aut in cineres redigi, aut carbo fieri poteſt, cum per ſe tum per accidens. Idem de ſale etiam intelligi debet, quod alteratum & mutatum ſpiritum vitæ furioſum & flammeum reddit: non quidem, quod is ipſe lædatur, ſiquidem corpus non habet, vnde nec lædi poteſt, ſed quod idoneo & præternaturali hoſpitio vetſetur, quod plane auerſetur is & ægre ferat. Sicut enim Camphora in impurum locum poſita, non manet; & ſalpetræ in igne contrarium non patitur: ſic hic quoque idem æque intelligi debet.

Spir. vitæ vt corrũpatur.

Sal ſanguinis cauſſa mutatiſ ſpiritus vitæ.

Spiritus vitæ per ſe nõ læditur.

Quæ autem chorea ab hoc titillatu non producitur, ea alia & diuerſa eſt; cuius cauſſa in viſu aut auditu poſita, generationem talem habet. Omne gaudium in homine ſuſcitatum, primum principium a corde deſumit. Iam vero viſus ac auditus res eſt, ad cor penetrans. Ita enim, ſi fiſtulam canentem audio, & a natura fiſtulæ cantu afficior, iam in ipſo corde oblectationem & gaudium ſentio captoque. Hoc gaudium duplex eſt: Nam ſimul voluptatem meam, ad quam propendeo, meditor: & præterea ſen-

Chorea a viſu & auditu mediante generatio.

ea sensus meus ad imaginationem, prout ante me video, dirigitur ac coercetur. Iam dum pro mea natura fistulæ cantum inprimo, ac satiendæ voluptatis desiderium capio, oblectatio quædam emergit, qua gaudium in corde superat & prævalet, & sicut illud concipio, ita in me quoque imprimitur, omnesque qualitates ac naturæ ceteræ extra me aguntur, vt succumbant, & amplius operationem nullam habeant. Ad quæ deinceps priuatio sensuum, non ipsius rationis sequitur; vis tamen ac potestas rationis retunditur, ita, vt pro imaginatione mea concepta, aut re ante me visa, agam, ac contemta ratione imaginationis impetum sequar aut æmuler. Mea enim consensio istius morbi caussa fit. Et hoc quidem naturaliter fit, vt consensio, quam homo cum ardenti voto aut desiderio valido firmat, secundum imaginationem conceptam perficiatur, sicut fusius & dilucidius de imaginationibus trademus. Ideo hinc caussa euidens ac manifesta est, cur meretrices & homines nequam, qui testudinis & citharæ, aliorumue instrumentorum modulis impensius oblectantur, ægre inde amoueantur, sed plenis illecebris efferri sese ingurgitent quasi, ac æstimatione imaginationeue solida abrepti illis inhient, & hoc modo in morbum quasi coniecti, idem gaudium, eundem stridorem, clamoremue, aut cantum, saltumue, aut quicquid huiusmodi exercuerunt, continuent & instanter vrgeant. Et hæc meretricum chorea quidem, de qua loquimur, naturalis minime est, ita, vt a natura ipsa ceu caussa moueatur, sicut in principio de venis risiuis diximus: sed accidēs quoddam est ac consequens, ex lasciuia turpi, sceleratąque viuendi libidine, vbi ratio omnis ac sensus exulat, concitatum: Qua etiam de caussa sese adeo effrenes, insanos ac brutos præstant. Interim plures sunt, qui fœdam illam & inhumanam vitam nec agunt, nec meditantur ita, vt ea singulariter ac intime oblectentur, sed potius ex fortuito casu aut inconsulto saltant. Et hos instigant ac stimulant venæ risiuæ, eo omnino modo, quo diximus. Porro, chorea alia (sicut nostra id testari experientia possumus) cum risu solo est, a quo vociferatio, clamorque & saltitatio abest: alia cū risu & progressione, ita, vt sedere minime possint, sed simul ire, & ridere cogantur. Hæc ipsa quoque ex commemoratis caussis, nempe ex venis ridentibus oritur: hoc tamen discrimine, quod spiritus non admodum mutatus, aut sanguis non omnis mutatus sit, ita vt paroxysmus iam fiat leuiter, iam iterum remittat. Sed & hoc animo repetendum est, gaudia varia omnino ex corde erumpere, hac ratione. Cor si spiritum falsum sentit, ab eo ad risum stimulari potest, non secus ac si spiritus vitæ risiuæ venæ cor validissime pulset & feriat. A falso enim spiritu cor lætitia affici potest, sicut a splene cor mœrore inuri solet. Nam vna vtriusq; ratio est. Vbi præterea

Chorea meretricū qualis.

Varia choreæ formæ & vnde.

Solus spiritus autor risus.

hoc quoque contingit, ac fieri potest, vt gaudium istud a spiritu vitæ motum, sursum in caput euehatur, ac id obsessum occupatumque pro suo modo regat ac cogat. Hi autem nulla violenta saltationis necessitate impelluntur: sed ad quemcunque ducuntur aut adhibentur, ad ea parati ac expediti sunt, interim nec sensibus, nec ratione, vt par est, instructi aut pollentes. Ceteri vero saltatores, per sui morbi vim ad saltãdum, clamandumque & vociferandum irrefragabiliter compelluntur, gestibus iis omnibus ridiculi. Hæc ergo modo intelligi debet caussa, a qua instigentur ad saltum, tripudiumque, & quæ his sunt alia similia, velut paulo ante de æstimatione & imaginatione recensuimus. Caussa vero venarum risiuarum omnino naturalis est. Illę enim hanc in seipsis proprietatem habent, non secus, ac, si quis in lateribus aut locis aliis titillabundis fricetur punga turue, & titillatus a proprietate peculiari aut subsilire aut ridere cogatur. Nam eodem modo etiam in venis titillatio fit, vt quæ risus ac subsultus in se multo plus contineãt. In illis enim vita incenditur, quæ tantopere quatit & motitat. Interim & hæc morbosa chorea rationis abalienatio est, quia scilicet gaudiũ prædominatur, & ceteras omnes qualitates eliminat: nõ quod ipsam etiam memoriam inficiat aut aboleat, sed quod eandem tantum reprimat, ac cogat, vt præ morbi obstaculo erumpere aut emicare non valeat. Ceterum quod tempus attinet, cur alternatim insiliat, ac interdum longius, nonnunquam breuius duret: id ex sola multitudine materiæ & dispositionis fit. Prout enim illa magis minusue intenditur, ita vel breuius vel longius durat. Ceterum hic iam huic choreæ morbo colophonem imponemus, nec ipsam Deorum potestatem contemtui ducemus, quibus plena & integra potestas est, lasciuis ac efferis hominibus hanc pœnam morbi immittendi. Quod vero per hoc ipsa naturalis morbi caussa & origo tollatur, nihil est. Ex dispositione enim ipsius naturæ hic morbus omnino suscitari potest, sicut in *De plaga Dei* huiusmodi morborum plurium mentionem faciemus. Cetera quæ huc spectare videntur, plenius in capitulo de cura Choreæ lasciuæ tradentur & explicabuntur.

Venarum risiuarum caussa naturalis.

Cap IV.

De Origine suffocationis intellectus.

SVnt autem & aliæ rationis priuationes, ex morbis naturalibus factæ, per quos rationis sensus profligatur. Sunt autem huiusmodi suffocationes tres: vna, tentat eos tantum, qui in intestinis lumbricos habent: altera solis fœminis oboritur ex matrice: tertia vtrinque accidit, tam a stando, quam sedendo & ab immoderato cibo potuque. His annumeratur

Suffocatio intellectus est triplex.

tur quarta, quę in somno tantum incumbit, & cum somno iterum desinit. Harum duplex omnino ratio exsistit: altera enim cum præsensione & præcognitione aliqua est, qua laborans incumbens malum intra sese sentit noscitque: alia cum ignoratione impetit, ita vt æger tum affligatur tum restituatur citra omnem sensum & cognitionem. De illa autem, quam de hac, cognitio multo certior & tutior sumi potest: quia sæpe fit, vt hi vita exuantur citra omnem rationem & cognitionem: non quod ratio ipsa huiusmodi mortem inducat, sed quod morbus, qui rationem profligat, ipsam quoque vitam similiter elidat; sicut in iis, qui vermes habent, cum paroxysmo ipsa quandoque etiam mors incumbere solet, prout in *De vermibus* tradetur. Sic & fœminis ex cõpressione matricis vita interdum detruncatur. Nonnunquam etiam a stando & sedendo mors ingruit: ideo, quod cordis aer vel spiritus supprimitur, sicut nostra De *Introitu Mortis* commentaria docent. In hisce morbis multa alia sunt signa prognostica boni, maliue, vitę aut mortis. Interdum enim epilepticorum instar cadunt, & ad exemplum horum etiam cõuelluntur, vt ex multorum symptomatum similitudine epilepticis æquiparentur. Quanquã eadem etiam rationis suffocatio non semper cum tanto signorum terrore incidat: sed quandoque cum placido somno casuque sese prodat, veluti deinceps dicemus: interdum etiam cum aliquo rationis superstitis indicio corripiat. Huiusmodi enim suffocationes plures sunt, & aliæ subinde nouis insuetisque signis stipatæ emergere queunt. Sic enim, exempli caussa, a vermibus, non vno modo, sed varie nascentibus, & in locis diuersis stabulantibus, varii paroxysmi, iique sæuiores & atrociores haud difficulter concitari possunt. Quod ipsum de aliis quoque simili iudicio verum censendum est. Suffocatio autem talis in homine e duobus præcipue locis oritur: e medio corpore, & e ventre. Præterea tertia quoq; in solo capite consistit, sed non ex ipsa natura, verum ex accidente, vt ex percussione, vulnere, q̃ illius caussæ sunt, eamq; cõcitant, vt postea declarabitur.

Suff. intellectus vel est cũ sensu, vel sine.

Signa boni morbi.

Suffocationis duo suscitabula.

Primum a. a nobis intelligendũ est, q̃nam ac qualis suffocationis generatio fit. Huius modus duplex est. Vnus fit p fumum, qui a paroxysmo cephalalgię remanet, cuius reliquię vim capitis sensitiuam destruxerunt. Alter generatur p diuersionẽ & subtractionem aeris ad cor tendentis. Et q hoc modo afficiuntur, dolores sentiũt circa p̃cordia, iuxta regionẽ cordis. Fumi a. origo ex stomacho est, materiã quandã cõtinente, ex qua vermes aut nascũt, aut enati sunt. Materia illa ac vermes, si quãdo a stercorib. separentur, aut putrescant; aut si vermes alii alios deuorẽt, aut materiam, cuius magna copia plerũq; est, hi in stomacho moueãt ac agitẽt: tunc ex loco illo fumus quidã sursum ad caput fertur, qui cerebrũ ac venas sopo-

Suffocatio intell. fit duob. modis.

riferas obumbrat ita, vt homines cum oppreſſione rationis in ſomnum coniiciantur, cum ſtertore euidenti & inſomniis inquietis, terriculoſiſque ac validis oppreſſionibus coniunctum. Quilibet enim *intellectus* per viam læſi ſomni aboleri poteſt, ſicut de ſomno tradimus. Iſta enim affectio ſeu læſio ipſum quoque cerebrum lædit, vnde ſoporoſa & torpida ſenſatio euadit. Et hæc ita vniuerſim intelligenda ſunt de vermibus, quæ vel in ipſo ſtomacho vel eius orificio hærent. Ventris vero vermes, in inteſtinis habitant. Hi non eo modo, quo de ſtomachalibus diximus, caput pertentant, ſed paroxyſmos ſuos cient ſine fumis ac vaporibus caput obſidentibus. Generatio autem eius talis eſt. Ipſorum nempe exſpiratio fumuſque ſurſum ad caput efferri non poteſt, idque de cauſſis plurimis. Idem tamen vapor exſpiratione & effumatione ſua confinia cordis percellit, adeo, vt aer ſimul ac nutrimenta ad cor commeantia, inficiantur & contaminentur. His porro infectis ſi cor implicetur & afficiatur, tunc id in ſeipſo quaſi ſuffocatur & ſtrangulatur, adeoq; pro materiæ peccantis multitudine mors ipſa induci poteſt tandem, quod ſimili opera in cerebro fieri minime poteſt. Vbi autem materia iſta deſæuiit aut conflagrauit, poſtliminio ad ſanitatē reditus eſt. Et hoc modo paroxyſmus vnus alterum ſequi poteſt. Si enim cor patitur, cum eo vniuerſi totius corporis ſpiritus vitæ vna afficiuntur: vnde deinceps ſpaſmus, tremor, oppreſſio, tenſio, agitatio & ſigna ſimilia multa incidunt, quæ omnia tandem quædam totius corporis inſenſibilitas ſequitur, vt nec ſenſu nec intellectu ægri polleant. Vniuerſus itaque ſanguis, omneſque humores ac corporis ſpiritus non aliter inuicem bulliunt, ac ſi ſulphur & ſalpetræ inuicem incendantur; quo facto efferueſcentia & concitatio nō deſinit prius, quam contrarium conſumatur, aut vita ipſa excutiatur. Simili oratione etiam de matrice dicendū & explicandum eſt. Cuius etſi quidem ratio alia ſit, iiſdem tamen etiā ſignis ac indiciis aut moribus manifeſtatur. Si n. inſita & vernacula matricis natura alteretur, & in diſpoſitionē contrariam deiiciatur: quædam inde matricis compreſſio oritur, qua ſenſus ſimul & intellectus tollitur. Id autem hac ex cauſſa euenit, quod matricis materia, ex qua illa viuit & nutritur, in ſeipſa deſtruatur velut vinum quod aceſcit. Vnde fit, vt matrix veræ ac genuinæ materiæ indigentia laboret. Propria enim illius materia naturæ ſuæ limites exceſſit, & refrigerata eſt. Ea frigiditas ſubſtantiam & tunicas matricis contrahit & conuellit velut quidam ſpaſmus. Iſta enim perpetuo aciditatis & frigiditatis proprietas ac natura eſt, vt ex ſua vi ſpaſmum aut compunctiones infligat membris corporis vniuerſis, ſi carnem & oſſa excipias. Eodem modo ergo ipſius quoque matricis frigiditas & acris aciditas veluti ſpaſmum

Cordis affectus toti corpori infligun-tur.

Matrix quomodo ſuffocet.

Frigiditatis & aciditatis qua vis ſit.

spasmum quendam mouet, & quam potest arctissime in nodum vel globum vnum cogit ac contrahit. Per hunc vero tetanum spasmumque mēbra corporis quoque cetera similiter in spasmum ac tetanum abeunt coguntur que, quia cum matrice similiter inquinantur & contaminantur. Dum ergo coarctatione tali intestina ac membra propinqua omnia coguntur: vapor noxius a matrice exspirans, proxima membra omnia adoritur, donec tandem per ipsum corde ferito & pulsato, paroxysmus oboriatur, signis omnibus morbi caduci stipatus. Sic itaque nullum membrū matrici tam euidenter compatitur, ac cor ipsum mediante materia. Cetera tamen interim membra non omnino suis quoq; accidentibus carēt.

Porro autem alia ac tertia suffocatio superest, modis multis ac diuersis incussa, cuius affinia omnia genera difficulter comprehendi & indagari queunt. Ex hoc ordine suffocatio est illa, quæ dormientes occupat, resupino corpore iacentes. Cordis enim aqua per situm istum in capsulæ imum demittitur, ita vt superne cor nudum relinquatur. Quæ dispositio cordi imbecillitatem infligit. Si enim non in media aqua id situm quasi innatet, tunc intellectu priuat & sensibus, membrorumq; adeo vniuersorum vires ac robur obterit. Quanquam non desint, qui hanc affectionem *Incubum* esse dicant, a sanguine ad cor confluente genitum: Quod tamen nihil est. Sanguis enim, nisi alius morbus instet, quam resupinatio in dorsum, cordi nullam noxam inferre potest, idque multis ex caussis. Sic etiam putant alii, sanguinem a corde defluere, & ab hac priuatione eius cor nudum patere, adeoque dormientes somniare, quod nec manus, nec pedes mouere queant: quod tamen nec ipsum verum quidem est. Nam & hoc casu dari caussę multę possunt, cur sanguis a corde nunquam ita defluere queat, vt cordi id damno sit. Vnde liquet, hanc suffocationis solam caussam esse, quod iis, qui in dorsum resupini iacent, capsulæ cordis orbis æquo planior & pressior euadat, & sicut vesica, aqua plena, latior exturgescat. Eo facto, si cor superius denudetur, aut capsulæ tunica illud contingat, tunc iacentes compressiones sentiunt quasi ab imposito grandi saxo. Multa enim cordi circumstant, quæ materialiter in capsulam cordis supine dormientium incumbere, & ita opprimere possunt, quod dormientibus in latus aut ventrem accidere non potest, ex caussis iis, quas multas Anatomia expedit, hoc loco minime repetendas. Ceterum per somnum alii quoq; morbi incumbunt, rationem adimentes, & amentiam infligentes, velut in morbo caduco fit: Horum duę præcipūe caussæ sunt: vna ex compressione est, velut *Incubus*: altera ex compressione cerebri. Generatio talis est. Si cor ita opprimatur, vt spiritus vitæ incalescat aut inardescat, tunc is corpus vniuersum inflammat,

Tertium genus suffocationis Huius species sunt. 1. Incubus & vt fiat.

Galenici de Incubo refutantur.

2. Suffocationes somnolenta alia, &c.

adeoq; potenter sæuit & furit, vt rationem somnique facultatem obsideat, tremoremque & agitationem, similiter vt morbus caducus cieat & inducat. Vbi hoc simul fieri potest etiam, vt, licet æger quidem in ventrem deuoluatur, malum tamen haud mitescat ac desinat. Qua caussa? Quia sc. spiritus vitæ adhuc in furore & ebullitione est. Hic morbus mane post peractum somnum nunq̃ sentitur, & a paroxysmo plerunq; aqua citrina foras erumpit. Hoc nimirum id est, quod spiritus vitæ per ebullitionem suam elicuit & produxit. Sed & hoc quandoq; fieri potest, vt spiritus vitæ membra vniuersa deserat, eaque ceu mortua relinquat, ac se ad solum cor, cerebrumq; & hepar recipiat, ita, vt in ceteris membris supstes vita nulla sentiatur. Qua enim ratione arboris vis ac succus omnis in radice sola ita latere potest, vt ceteræ arboris partes aliquandiu aridæ, vitam tamen postliminio recipiant: ita spiritus etiam vitæ a centro aut radice, h.e. a corde, post ebullitionem humorum remittentem, per vniuersum corpus iterum diffundi, & partes vniuersas priore vita denuo imbuere potest: de quo in Cura, secundæ Methodi capitulo, mentionem vberiorem faciemus. Frequenter etiam accidit, vt in somno paroxysmus Epilenticus, aut suffocatio aut affectio similis alia, de quibus iamdum diximus, corripiat, de quibus hic tamen iam nihil seorsim tradimus, sed cū aliis relinquimus. Quicquid enim de die fieri potest: idem etiam de nocte similiter credendum est. Hic autem simul nobis quoq; superiorum corporum cursus motusq; considerandus venit, vt qui morbi vel augendi, vel generandi, vel adimendi potestatem habet. Comperimus enim, interdum a sola influentia huiusmodi paroxysmos concitari caussis aliis omnibus absentibus. Cuius euentus ratio est, quod spiritus vitæ pro influentiæ conditione afficiatur, & vel alacrior, vel turbidior euadat. Insuper sunt & aliæ Amentiæ, nullis tamen inconditis & furiosis gestibus comitatæ. Si enim quis sedens cadat, & obdormiscat: id hac de caussa fit, q̀ scilicet huius morbi materia, de qua diximus, spiritum vitæ non admodum accendit. Qua vero ratione comprimi posse cor commemorauimus: sic æquo modo etiam in capite fieri potest, vt venæ soporiferæ cōpressione sua ipsum cerebrum ac rationem in pia matre comprimant, nō secus, ac suffocatio matricis matricem coarctat, vnde morbus sequitur. Cuius rei ratio est, quod somnus vniuersum caput obrundat, & spiritum vitæ in cerebrum intrudat tamdiu, donec is deferuescat, & in membra cetera refundatur. Hæc enim suffocatio cum signis omnibus iis, veluti spasmis & tremoribus inuadit, sicut de *Corde* & *Matrice* recensuimus. Quinimo somnus multo procliuius læditur, quam cor, & insurper cum grauiore rationis oblæsione. Similis suffocatio etiam a crapula generari potest,

Influentia cæli morbos mouet.

Cerebrū vt comprimatur.

potest, cuius ratio eadem, quę vermium in stomacho. Quanquam non a materia vermium fiat, sed hoc modo. Potatores nempe subtilem in sese spiritum continent, qui subtilitate sua & somnum & cerebrum lædit, eo modo, quo sæpius dictum est. Tum & crapula phlegma stomacho ingenerat, quod putrescens, & cum materia vermium se socians vermibus similiter operatur. Eadem interim etiam nihilominus induci potest, a cibis & potibus, spiritum non adeo subtilem habentibus, veluti sunt pulmentum & aqua, quod ex hac caussa fit, quia in pulmentis & aqua impuritas quædam est, quæ ad gignendos istiusinodi morbos quandam proprietatem habet, quæ tamen proprietas non aquis & pulmentis omnib. inest, sed tantum aliquibus, vt sic: si aqua aliqua vermiferum venenum concepit, aut sordes bestiarum imbibit, tunc morbos tales gignere apta est. Sic etiam si in pulmento tale venenum aut excrementum lateat, gignendi morbi vim id habet. Præter dicta intellectus etiam suffocatur ab accidentibus plagatum: veluti si cui vulnus in caput inflictum sit, a quo certis anni temporib. Mania, desipientia, & obliuio suscitetur. Horum hæc caussa est, quod non minus in corpore, ac in superioribus influentia sit: sicut de influentiis commemoratur. Si ergo id tempus instat, quo caput afficitur, tum simul quoq; plaga effecta, mania isto definito tempore mouetur. Eadem tamen etiam ex mala curatione vulneris incitatur, dum nimirum pus colligitur, quod ebullit, & cerebrum lædit, tam materia ipsa, quam tetro odore. Accidit etiam hoc, vt probe quidem sanata plaga, ipsius tamen cerebri substantiæ læsio, simul facta, ex integro nunquam sanari queat. Vnde fit, vt malum commoueatur subinde a tēpestate mutata, ab exercitiis, a cibo & potu, & si quæ his similes aliæ occasiones sint, quas singulatim hic percensere præter institutum nostrum est, cum eadem deinceps in secunda methodo de Cura repetantur. Iam ergo hæc hactenus de *suffocatione* intellectus dicta sufficiant.

Suffocatio a crapula. Potatorū spiritus subtilis.

Cap. V.

De Origine Vesaniæ.

QVanquam quatuor hactenus capitula tractationi de amissione intellectus impendimus: qui tn̄ hoc morbo laborant, nō ita afficiunt', vt cōtinenter & perpetuo vsq; ad mortē intellectu priuent', sed paroxysmor̄ certis periodis concutiuntur, ita vt alternatim iam rationem perdant, iā perfecte iterum adipiscantur eandē, sicut ex præcedentibus liquet. Deinceps ergo de iis quoq; disserendum est, quorū Amentia iugis & cōtinua est, nec pro temporis diuersitate remittit. Quanq̄ & in his ipsis tempora

Hactenus de Amentia periodica: iam de continua.

inæqualia exſiſtant, ita vt iam intenſio, iam remiſſio fiat, prout ſuperiores influentiæ noſtras inferiores torquent ac moderantur. *Veſaniæ* huius genera quatuor exſiſtunt: primi *Lunatici* vocantur: ſecundi *Inſani*. tertii *Veſani*: quarti *Melancholici*. Lunatici ſunt, qui omnem ſuum morbum ex Luna accipiunt, & iuxta eam ſeſe gerunt ac mouentur. Inſani ſunt, qui malum id ab vtero materno hauſerunt, veluti hereditarium, vno ſubinde inſaniam in alterum transferente. Veſani ſunt, qui a cibis ac potibus ita inficiuntur ac taminantur, vt ratione ſenſuque priuentur. *Melancholici* ſunt, qui ex intimę naturę vitio a ratione deturbantur, & ad veſaniā prę-cipitantur. Ad quatuor hæc genera genus inſuper aliud quodammodo annumerari poteſt, videlicet *obſeſſi*, qui a Diabolo variis modis occupari ſolent, de qua re plura in *de Vatis & ſpiritibus*. Si vero rem ipſam expendamus, hi, qui ſub quatuor dictis generibus comprehenduntur, a ſpiritibus aut diabolis obſideri minime poſſunt, ſicut multi multa de his nugantur. Diabolus etenim ac ipſius complices domicilium aut corpus nullum ingrediuntur, quod ſecundum ſui proprietatem non plene ac integre gubernetur a ratione & intellectu. Vnde nec in quatuor dicta genera ſe immittunt, cum illi homines, vt deinceps dicetur, rationis ſuę minime compotes ſint. Cumque intellectus ſui vim minime habeant, ob id nec a diabolis aut vatis obſidentur, ſed ab illis omni iure modoque liberi perſtant. Quæ cauſſa eſt, cur in dicto capite de ſpiritibus & vatis pluribus diſſeramus. Quanquam autem ex quatuor iſtis Amentiæ generibus vnumquoduis ſeorſim ſuam peculiarem originem ac cauſſam habeat: in hoc tamen vno omnia finiuntur & conueniunt, quod rationem aut intellectum aboleant aut ſubtrahant, nō ea quidem forma ac ratione, vel ... perius in quatuor primis capitulis definiuimus: ſed quod ſolitarie & per ſe id faciunt, ex nulla alia ægritudine, nullo dolore, nullo pathemate ... mitante, ſicut illa fiunt in morbo caduco, in Mania, in chorea laſciua, & ſuffocatione intellectus. Nam qui his generibus afficiuntur, ipſi conti-nenter ac ſolitarie amentes viuunt. Quod ſi aliquando eueniat, vt veſaniæ dolor aliquis concurrat, ægriq; amentes de eo conquerantur, & doloris vim iniq; ferendo rationis aliquod de ſe indicium aut ſuſpicionem dent: tunc id ſignum eſt, ipſos a morte non longum abeſſe, hac de cauſa quod morbus adeo vehemens ſit, vt ſpiritum vitæ grauius lædat ac inn... at, quæ infectio paulo poſt mortem accerſit.

Sed iam deinceps de Lunaticis expediemus, a qua cauſſa tales euadant: vt rei huius cognitio ante capitulum de Cura ſecundæ methodi ... dum præconcepta ſit. Aſtra ſuperiora corpus noſtrum infirmandi ſimul & firmandi vim ac facultatem habent. Et licet quidem materialiter ...

fu...

Veſania genera quatuor.

Lunatici qui.

Inſani qui.

Veſani qui.

Melancholici qui.

Obſeſſi qui.

Satanas amens corpus nullum ingreditur.

Veſaniæ dolores querimonia oborientis, ſignū mortis.

Aſtrorum in homines vis.

ſubſtantialiter id non fiat ſpiritualiter tamen, ſine ſenſu omni inclinant, quod ratione ſola capi poteſt. Idemque hic fit, velut magnes trahit ferrum, carabe ſtramen, ſulphur lignum. Eodem modo etiam virtus attractiua quædam in Luna eſt, quæ rationem hominis ſubtrahit per priuationem humoris, & virtutis cerebri. Nec enim (quod multi perperam autumant) Luna in nos ingreditur, & intus operatur. Aſtra etenim, vt nos occupent & obſideant, vim & aptitudinem nullam habent, ſicut quidam mentiuntur. Hoc tamen ferendum nobis eſt, vt id extrahant ex nobis, ad quod virtus eorum attractiua parata eſt. Sic Sol ex terra humiditatem ſorbet, non quod is in terra verſetur, & humorem exigat, velut aqua in ignem effunditur: ſed quod quaſi foris ſtans, virtute ſua attrahat & ad ſe proliciat. Simili ratione nec ſola Luna quoque in nobis operatur: verum vltra cetera omnia, quæ ex omnibus corporis noſtri membris inſitum humorem prædantur: cuius demonſtrationem hic omittentes, in tractatum de *Aſtris & ſuperioribus* differemus. Ita ergo per ſolam Lunę attractionem multi homines intellectu ſuo exuuntur, dum nimirum humor cerebri abſorptus eſt: vnde fit, vt totum caput amentia & veſania obruat. Lunatici hi a Luna reguntur quod ſc. virtus attractiua in plenilunio fortiſſima ſit, ac omnium validiſſime trahat: vnde iſto tempore homines etiam maxime patiuntur. Fortis ẽt Luna noua eſt, quia quaſi per nouam cõceptionem nouas virtutes, & mutationis vires accepit: vnde homines ẽt plus minus ſic ab ea amentes fiunt. Improba vero illorum ſentẽtia eſt, qui ſtatuunt, quod Luna propter imbecillitatem ſuam noſtra etiã membra imbecilliora reddat, quaſi vero vires noſtræ omnes a Luna dependerent. Hoc enim falſum eſſe, in de *ſanitate & infirmitate* demonſtrabimus. Quin imo hoc verũ eſt, quod Archidædala Lunæ natura inæqualiter ſæpe attrahat, velut ex hoc caſu noſcitur. Frequenter euenit, vt humor ex cerebro extrahatur, etiam tum, cum Luna omnium minimi aſpectus eſt, & vim trahendi ignauiſſimam habet. Huius ergo rei hæc cauſa eſt, quod Luna noua non trahat humorem illum, quem trahit Luna antiquior. Vnde fit, vt Luna noua humoris leuis & mobilis plus attrahat, quã vetus trahit. Vetus Luna aſpera eſt & dura: vnde aſperum etiam ac grauem humorem attrahit. Ita & tener ignis, non admodum potens ac validus, olea quidem ac ſubſtantias duriores non eiicit: ignis autem vehementior grauius ſimul & durius elicit. Eadem etiam ſolis ratio eſt. Sub auroram enim prodiens, nihil niſi rorem, vtpote leuiſſimum trahit: ſub meridiem autem aquas etiam grauiores & maiores ſorbet. Iam vero terræ ipſi priuatio roris in virtute ſua damnoſior eſt, quam exſiccatio humorum aliorum craſſiorum: cuius rei & veritatis fundamentum planius

Luna attrahendo a nobis, la dit ratione[m].

Lunatici a Luna ſiunt.

Luna noua & plena car fortis

Luna noua hi… rem leui… vetus gra… uem trahit.

Sol or… & … … diuer… m… bit.

de *Rore* tradetur. Etsi vero Sol meridianus rorem qui [illegible] aquis & crassioribus humoribus simul tollat, eadem [illegible] quoq; Lunæ proprietas naturaq; minime est. sed [illegible] vt cerebri humorem subtilem euacuet, paulo quam [illegible] dem, subtili omni præabsorpto, crassum reliquum ad [illegible] & [illegible] Decrescente a. Luna humor iterum cumulatur & augetur, [illegible] ctem Ros, qui sole denuo ascendente iteru absumitur. Quare [illegible] videamus, plures sub deficiente Luna, quam eadem augescente L[illegible] cos fieri, aut grauius exacerbari: cogitemus id inde fieri, quod L[illegible] na ipsis humorem potissimum extraxerit, cuius defectus deficiente L[illegible] grauius subinde inualescat & sentiatur. Pari ratione etiam fit [illegible] meridianus humorem terræ euacuauit, ariditas ea sub vesper[illegible] sentiatur, & cum sole occumbente terra rimis primum ac fissuri[illegible] subducto iam ante humore, quod quidem ante meridiem fieri [illegible] possit. Eodem ergo modo & homini venire vsu potest, vt operatio Lu[illegible] sub finem aut defectum eius demum prodatur, propter ipsius naturæ [illegible] bur: quæ si diutius vsq; ad finem reluctata est, tandem deficit, [illegible] velut [illegible] nimam agit. Huius euentus hæc quoq; dari caussa potest, q[illegible] Luna [illegible] giter & perpetuo trahat. Quamdiu humor aliquis in cere[illegible] superest, tamdiu Luna trahit & elicit. Vnde fit, vt, cum in fine plurim[illegible] potissimum traxerit, natura languidissima sit, dum Luna noua redeat, ac o[illegible] rationes nouas, veteri dissimiles ordiatur.

Lunatici [illegible] Luna gra[illegible] [illegible] fiat.

Luna [illegible] ter trahit ex capite.

Sed pergamus dicere iam de *Insanis*, qui ex vtero matris id m[illegible] trahunt, si vel familia omnis insaniæ obnoxia est, vel ex nō insanis [illegible] Amens nascitur. Hi caussam duplicem habent: vnam, si sperma v[illegible] operatione in culpa est: alteram, quod hereditarium vitium a [illegible] matre in prolem transferri queat. A spermate & eius operatione [illegible] hoc modo fit, quando vitium aliquod in materia, ex qua cerebrum con-stituitur & componitur, hęret. Nam cuius membri materia in [illegible] tione deest, aut vitiosa adest, eius genuina quoq; & legitima forma [illegible] esque ac natura deficit, sicut in primo Philosophiæ nostræ vol[illegible] Generatione humana demonstramus. Tali defectu aliquo præ[illegible] tellectus perfectus fieri minime potest. Materiæ enim vitium [illegible] rationi imperfectionem inducit. Sed insaniæ huiusmodi præte[illegible] etiam secunda est, cuius operationis is modus est. Quando genera[illegible] positio fœtus aliquo vsq; perducta est. tunc, si vis at[illegible] actiua Lu[illegible] in[illegible] ab eo ratio ita subduci potest, vt deinceps inte[illegible] p[illegible] nunquam fiat. Quanquam autē verum sit, Lunam [illegible] giter a[illegible] li[illegible] tamē eadem non semper amentes faciat, dari hæ[illegible]

Insania [illegible] a sperma[illegible] vitio.

a Luna [illegible]

[illegible] d[illegible]

Martem & Lunam [illegible] concordia, & consensus requiritur mutuus. Nec enim vim ullam cerebri humor a Luna extrahi potest, sed determinatus talis ac appropriatus, sicut de Generatione humana traditur. Concordantia tali posita, rationis quoq; priuatio sequitur. Tum enim exsistente Luna rationem elicere potest. Quæ vero insania hereditaria exsistit, cum eam cerebrum lateat, inde fit, vt per generationem cerebrum etiam infantis eo vitio polluatur. Cerebrum enim patris generat cerebrum filii. Ac ob id vnum alterius naturam asciscit, & eadem proprietas ex vno descendit in alium. Quanquam si nec hoc perpetuo fiat, tunc in caussa est permixtio spermatum viri & fœminæ, quorum alter ex familia insana est, alter minime. Spermatis enim alterius dominium præualet. Ita fœtus vel ad insaniam, vel ad intelligentiam disponi potest, prout augmentationẽ ab hoc vel illo accepit. Et tamen interim etiam fieri potest, vt ex vtrisq; insanis gignentibus sanus & ratione donatus fœtus producatur: quod tamẽ soli naturæ robori & excellentiæ ascribi debet, quæ vitiosum & in idoneum egerit & expellat, sicut de generatione humana plenius traditur.

Luna appropriatam unum humorem trahit.

Ex insanis vtrisque parentibus qui sani fœtus edantur.

Simili discursu etiam de *Vesanis* differendum est, qui tales a cibo potuq; euaduut, hoc modo. Scorta sæpius ac meretrices propinant edendũ aliquid, ex quo sensuum mentisq; priuatio inducitur, ratione multiplici. Vesania n. huiusmodi nonnunquam declinat ac vergit in amorem, ita vt amentes solis fœminis operam dent ac studeant. Idem affectus bella interdum meditari cogit, quæ sola ægri tractant, ratione interim exulante. Aliquando vesani in sublime scandunt ac currunt: ac modis aliis infinitis, quos cuiuluis obseruationi committimus, suam amentiã produnt. Mirari a. non debemus, ista talia a cibis fieri posse. Quin nec ex gestibus ipsorum mirum, aliam quàm naturalem caussam suspicari fas est. Cibus n. is ac potus, quem ingesserunt, istiusmodi operationis vim in se modis multis continet. Hoc a. loco quatuor potissimas vesaniæ species, a cibu & potu suscitatas enumerabimus, & rem in capite de *Cura* plenius explicabimus. Primo, quod, qui ederunt aut biberunt aliquid, in amorem alicuius innascentur, & cõciliantur, caussa hæc est, quod simplicia quædam exsistant, a nobis hic minime enumeranda, quæ istam in se vim habeant. Quæ si viri fœminis, vel hæ illis propinent, amor indissolubilis & pertinax inducitur. Huiusmodi quiddam serui etiam suis dominis nonnunquam per insidias obtrudunt: a quo assumto domini seruos adeo obstinate adamare incipiunt, vt dominium plenum ipsis committant, & licentiam omnem indulgeãt, veluti de Rep. mentionem facimus. Simili opera canes quoq; & pecora ad amorem coguntur eorum, qui Medicinas eas illis prębent. Et hoc fit vel Naturaliter, vel Magice & Incantatorie. Hoc modo fœminæ

Vesania a scortis inflicta.

Vesaniæ 4 species.

Amor conciliatur quibusdam simplicibus.

Amoris conciliatio vel Natura-

Inter. vel Magice fit. nonnunquam sibi quid præbent, a quo e[illegible] pitantur illi, vt nihil quicquam vel tractent, vel [illegible] rem earum fœminarum, a quibus datum p[illegible] plura hic omittimus. Secundi, qui circa bella [illegible]

Martiales qui fiant. ederunt aliquid, a quo plane insani redduntur. Qui si natura [illegible] ricæ, tunc bellatores & Martiales euadunt, nec quicquam aliud [illegible] as bellicas cum re data ingesserunt. Simile iudicium est etiam de Melancholicis & phlegmaticis, quorum natura seorsim per phar[illegible] tum proditur. Tertii, qui alta scandunt, aut in sublimia reptant, a[illegible]

Scansores, & ambulones vnde fiant. ter discurrunt, faciunt hoc pulsi vi eius rei, quam ederunt. Nec enim id ab ipsius hominis natura prouenit. De quibus si apertius tradi fas esset, horum nihil dissimularemus hoc loco. Profunda enim hic Philosophia recondita est de natura illarum rerum: de qua tamen iam obsilebimus. Quarti tandem & ipsi a ratione ac intellectu suo amoueri queunt per proprietatem prædictorum, quorum species hic seorsim non recensemus: Et cum per incantationes quoque eadem fiant, hic illis omissis, tractatum de incantationibus cetera reiicimus.

Melancholicorū genera 4. Sed pro prima huius capituli partitione tandem etiam de Melancholicis disseramus. Horum genera quatuor sunt: Melancholici, Cholerici, sanguinei, phlegmatici. Huiusmodi complexiones si rationem eli[illegible] dunt, id hac de caussa fit, quod spiritum suum a se sursum expellat ad cerebrum, qui nimis multus ibi colligitur. Sed plura hoc loco de his non recensebimus. Legantur ea apud hos, qui de complexionibus commentati sunt.

METHODVS SECVNDA.

De Cura ægritudinum, Morborum prædictorum ex Amentia.

CAP. I.

De Cura Caduci.

QVia in progresso tractatu de caduci origine & caussis docuimus: hoc secundo tractatu eiusdem c[illegible] mur. Et ne admiremini de curæ potentia h[illegible] Qui enim ratione vniuersi morbi generan[illegible] eadem in medicina eorundem quoque curam [illegible] tur. Non desunt, qui hactenus morbum hunc incurabilem [illegible] quia rem aut intime non intellexerunt, aut veritatem [illegible] opera dissimularunt, quod alibi etiam diximus. Nos au[illegible]

experientiæ certissimo in hoc curando morbo incumbamus, ne retro [illegible] deseremus. Medicina ergo caduci duplex est: vna, quæ suo modo [illegible] corporalis: altera, quæ suo modo est spiritualis. Nam ita nos intelligi volumus, quod ipsi quoque morbi in omnibus hominibus duplices censeantur: Materiales scilicet & Spirituales: quod plenius in De principiis sanitatis & ægritudinis explicamus. Iam vero morbo materiali debetur medicina materialis, vt vicissim morbo spirituali medicina spiritualis cōuenit. His positis, iam definimus, caducum morbum esse spiritualem, non materialem: vnde ei materialis medicina nulla conuenit. Spirituali ergo huic morbo, remedium adhibendum spirituale est. Porro autem spiritualis medicina nulla est, quin ea talis præparetur, velut deinceps in nostra Practica docebimus. Rem autem primum sensu duplici intelligemus. Vno, medicinas scilicet aliquas esse materiales, quæ morbos spirituales curent, quod sequens Receptum præstat, quod, licet materiale quidem sit, morbum tamen caducum sanat; intellige, si is recens ac nouus sit.

Medicina caduci duplex: corporalis & spiritualis.

Morbi omnes duplices.

Caducus est morbus spiritualis.

Quot remedia morbus caducus curetur.

℞. Camphoræ, spodii, vnicornu &c. F. puluis. Detur in ouo sorbili &c. Sic hic pulius similiter: ℞. &c. Ita & electuarium hoc morbum caducum quemlibet curat. ℞. &c. Materialis autem medicina in morbum spiritualem ideo operatur, quia facultas eius alia non est, quam obstructio viarum, per quas morbus is ascendit. Quin & operatio eius fit a magna refrigeratione, quia materiam coagulat ac quasi intermittit ita, vt non sentiatur, velut iti fit in perfrigeratis membris. Medicina autem talis est. ℞. Camphoræ &c. Quædam illum curant a forma specifica, velut pæonia, viscus quercinus &c. Quædam obstupefaciendo morbum sanant, dum faciunt, ne emergere queat: ℞. Opii, mādragoræ &c. F. &c. Hæ vero medicinæ omnes prædicta saltē ratione iuuant, ac in iis solum caducis morbis prosunt, qui vel adhuc recentes sunt, vel nondum inualuerunt, vel in habitum nedum abierunt aut fixi facti sunt. Quæ remedia tamen, cum nec semper certa sint, nec morbos omnes indifferenter curare queant: ideo ad medicinas iā spirituales digrediemur, quatum vis est, vt caducum etiam octogenarium sanare possint. Interim nos nihil mouebunt aduersariorum scripta, quæ talia præstari posse inficiantur: cum per experientiam nobis multo certiora & accuratiora liqueant, quam aduersarii nostri assecuti sint. Nec etiam hoc loco curam diuidemus in analempsiam, catalentiam, & epilentiam: sed in genere vni medebimur tantum, & sic Practicam nostram perficiemus. Interim vero præscriptam nostram Theoricam de origine caducorum per hæc repudiari nolumus: sed omnino descriptionem factam sequemur, & Recepta secundum illam di

Remedia [illegible] caducis [illegible] omnibus conuenit.

Remedia caduci qualia esse debeant ponemus. Ceterum de cura dum tradimus, c[illegible] runtur. Primo, vt medicina, quæ subtilis & [illegible] gulatiua post spiritualitatem. Deinde vt incorporetur cum [illegible] venarum. Tertio, vt specificetur cum appropriat[illegible]. Qu[illegible] ex tali simplici, quod spiritum subtilem habeat, q[illegible] corpus penetret ac peruadat velut Elixir aut arcanum [illegible] non secus ac ipsa essentia quinta. Alias enim vis ac pote[illegible] morbi nulla ei inerit. Oportet enim medicinam gradus a[illegible] quam est morbus. Singulatim ergo iam quatuor de articulis [illegible] mus, quæ simplicia ad quemlibet referantur, ex quibus cont[illegible] spiritualitas desumi queat. Primi ergo articuli

Coagulatiua sunt hæc: *Camphora, nenuphar, crystalli.*
1 Coagulatiua. *Spodium, sinapis. Sperma ranarum. Vnicornu.*
Coralli, sperma cœti. Mummiæ.

2 Constrictiua. Constrictiua ista sunt: *Bursa pastoris. Verbena, salix.*
Coralli. Hypericon. Rosæ.

3 Specifica. Specifica talia sunt: *Viscus, quercinus, pæonia.*
Subtilium spiritum hæc sunt: *Vitriolum vngaricum.*
Tartarum crudum. Vitriolum cyprum. Vitriolum Romanum.

Sedatiua caduci quæ. Præter hæc enumerata, quæ curandi caduci facultatem habent, alia etiam reperiũtur *sed[illegible]tiua*, quorum operatio mirabilis est, si cum [illegible] libus spiritualibus permisceantur. Sunt autem hæc: *Opium, mandrag[illegible]a.*
Iusquiamus. Papauer. Lolium, vua versa.

Hæc vero non, vt per se sunt, adhiberi debent, sed pro vsu [illegible] tionũ Archidoxis. Nec enim singularum virtutum vbi[illegible] de[illegible] rum nobis tempus suppeteret. Præterea caduci medicamenta a[illegible] *Confortatiua caduci quæ.* confortatiua sunt, quæ singulari ac excellenti sua confortatione [illegible] in expellendo caduco adiuuant. Sunt autem

Aurum potabile. Oleum auri. Mercurius reuerberatus
Quinta Essentia auri. Materia perlarum. Solutio corallorum.
Magist. Antimonii. Extractio sulphuris &c.

Horum remediorum virtus adeo præstans & eximia est, v[illegible] cis non possit, tantam in omni natura potentiam ad sanandos [illegible] morbos, alias incurabiles, delitescere. Ideo de remediis desp[illegible] *Morbi incurabiles* non est, aut fiducia certa in medicinam abiicienda. Nostrorum [illegible] stium suscitator, horum ipsorum quoque hostes condidit: nec v[illegible] bis est, qui sine omni ope hominem iugulare queat. Sunt eni[illegible] niuersi curabiles, nullo quoquã excepto ac defectus is in nobi[illegible] remedia debita ignoramus, veluti, quid mors sit, in *De Morte &* [illegible]

clara-

claramus. Ceterum qui sedatiua & confortatiua præparentur, minime docebimus. Eadem enim per se recta & idonea contra morbum istum sunt, vt correctione nulla egeant. Aut, si quidem sedatiua præparatione quidam indigeant, aliam tamen ac accuratiorem non poscunt, quam quæ in ipsis Receptis monstrabitur. Ista autem Recepta nostra prima & optima sunt, quæ Artistam singularem ac ingeniosum requirunt, qui non saltem libros ac scripta sedulo euoluerit, sed manū quoq; doctam expeditam, promtamq; habeat, sicut in Archidox. & de Essentiis scribimus. Momenti in his plurimum situm est: nec omnia in specie ita, velut per experientiam monstrantur, chartis describi queunt.

Et est hoc *quiddam*, quod a Medicis haudquaquam inuentum est, verum a solis Artistis, vt qui subtilitatum omnium auctores & rectores existunt. Nec id quidem Medicina aut Remedium verum arcanum appellatur, propter virtutem insignem & nobilissimam, quam in se recondit, quæque arcana, nec omnibus obuiā comperta est. Hoc tamen arcanum hic pro cura caduci ponemus, & virtutes eiusdem reliquas tacebimus. Primo autem sciendum est, præparationem eius variam esse. Sicut a. diuersa eius præparatio: ita virtus quoq; ac facultas eiusdem diuersa est. Et intelligite, non quoduis tale arcanum hac virtute pollere, sed vim potissimam in præparatione ac elaborationis subtilitate positam esse: velut in ipso quoq; simplici. Nam vnum subinde altero præstantius est. Hoc a. simplex, est *vitriolum* vel Hungaricum, vel Cyprium, vel Romanum, vt q. peculiariter gradatum & depuratū sit. Nec interim absurdum tibi & impostorium videatur, quod vitriolo virtutes tantas assignemus. In eo n. vis quædam peculiaris aurea secreta ac condita latet: non corporalis sed spiritualis: quæ eximia & admiranda virtus in ipso multo potior & certior quam in auro inest: prout in De generatione salium terræ demonstramus, Aureus iste spiritus vitrioli subtiliatur, & ab impuro segregatur, vt sola essentia remaneat, quæ auro potabili assimulatur. Præparatio eius talis est. ℞. vitrioli optimi, quantum vis, ad minimum ℔ v. Inde ipsum in bocciam terream, quę omnes ignes ferat: cuius ea magnitudo sit, vt a vitriolo vix tertia pars impleatur. Vas dictum, in optime constructum *Athanar* probeq; lutatū impone, cui Alembicū magnū obde, luto sapientiæ accurate oblitū. Alembico recipientem magnū suppone, & luto rimas seu cōmissuras exquisitissime obtura. Postea resiccentur luta. Porro ignem succende, primū lente ac sensim pro Artistarū more, vt ex spiritib. & stillis signa debita obseruētur. A quotitate vniuersa exstillata, p ignē auctiorē & violentiorē spiritus ipsis elice, quamdiu prodeunt; id q; continenter, sine intermissione dieb. plerumq; duob. ac noctib. totidem durat. Etsi v. pparatio-

Artista subtilitatum omnium auctores.

Vitrioli arcanum caduci.

Vitrioli vis auro præstantior

Vitrioli arcani præparatio.

Athanar.

nis huius doctrinæ multæ communicari queant: hæc tamen [illegible] strus sufficere arbitramur. Ineptis enim, vt hæc ignorent [illegible] est. Scias autem in Athanari omnem virtutem, quicquid e[illegible] est, prolici: vbi multæ simul mutationes, coloresque & [illegible] ut vitrioli natura ac ratio est. Interdum cuprum in ve[illegible] massam vnam, quod a solo vitriolo fit: idem fit interdum cum [illegible] to: aliquando vitriolum integre transit: nonnunquam exurit [illegible] dinem aut carbonos atros. Destillatione debito modo facta, ac[illegible] lam vitream, & in hanc infunde destillatam istam vitrioli aquam, [illegible] mortuum tere subtiliter, & aquę etiam inijce. Destilla adhuc semel, [illegible] mne vitrum colliquescat: tunc ex hac destillatione accipiet vera[illegible] ctam aptitudinem suæ essentiæ, & vim virtutis, ac penetrati[illegible] cto, separatio fiat in balneo maris, quo phlegma secedet, oleo [illegible] relicto. Hoc oleum vocatur arcanum vitrioli. Hic tamen no[illegible] phlegmati ita separato multum virtutis tribuere, & oleo ip[illegible] æquiparare. Nec enim paucis viribus pollet. Cumque nos [illegible] trorumque modum ac vsum didicissemus, vtraque pr[illegible] cerunt haud inefficaciter. Dosis est ℈ß. in bono v[illegible] cum mane, tum noctu post paroxysmorum finem. Hoc ol[illegible] satis est ad caducum omnem curandum: quo vno etiam cetera d[illegible] namus. Quam præstantem enim eius operationem experti [illegible] hic nihil attinet. Interim arcani huius vitrioli præparandi modi [illegible] stræ aliæ plures quoque sunt, nempe per retortam ad aliquot [illegible] nas: per vesicas declines; per pellicanos: per putrefactiones m[illegible] imbibitiones multas: per multas calcinationes, reuerberationes [illegible] les. Quos modos omnes quidem laudamus & probamus, non [illegible] mnes describi necessarium putamus. Cuiuis enim v. & leg[illegible] co de illis iam ante constat. Itaque hic modis [illegible], iam ad [illegible] seriem, secundum 4. articulos constitutam digrediamur. Sci[illegible] hoc vitrioli arcanum primum pro corpore sumendum esse. In [illegible] nitale Receptum debet:

Arcanũ vitrioli est oleum. Phlegma vitrioli [illegible] simile est viribus.

Vitrioli præparationes variæ.

℞ *Camphoræ, spodii, rasuræ cranii, vnicornu,*
Santalorum rubeorum, alborum, citrinorum an. ℥j.
Corallorum, visci quercini, granorum pæoniæ,
Rad. pæoniæ an. ℥ij. Conterenda hæc omnia & [illegible] pulnerisanda, ac tandem in arcani vitrioli ℔ j. imponenda [illegible] digestione per mensem. Postea vtere, vt præscriptum est. Q[illegible] [illegible], hoc vitrioli arcanum satis esse ad quemcunq; caducum [illegible] [illegible] accessarium minime videtur, vt in id recepta, & compo[illegible]

plicia alia congerantur. Sed compositionis huius hæc caussa est, quod scilicet vitriolum interdum inæquale sit, vel non recte semper præparatum, vel vitio alio inustum, ex quo impedimentum aliquod emergere potest, quo virtutis ignauioris exsistit, quam si recte præparatum sit. Hoc ergo impedimentũ addita Recepta corrigunt & auertunt. Interdũ Artistæ et in laborando errant, quo ipsum quoq; virtutem speratam Arcani inhibet.

De *Sedatiuis* hoc sciendum est, quod plus, quam credi possit, conferant ad morbum retundendum. Tale est opium Thebaicum, & similia alia. Huius vero permixtio ac præparatio talis est: *Opium sedat eadem.*

℞ *Opii Thebaici* ℥ij. *Cinnamomi* ℥ß.
Musci, Ambræ an. ℈j.
Sem. Papaueris vtriusque ℥ß. Granum sal ℥j.
Mandragoræ ℥ß. *Masticis* ℥iij.

Trita tenuiter misce, & cum succo citoniorum coctorum tabellas vel pastillos concinna, quos in citonium immitte & conde, hocque exquisite iterum conclusum in massam pannis inducito: coquatur velut panis in furno. Eo cocto satis citonium exime, & ex hoc species, quas teres. Trituræ huius ℥ß. adde arcani vitrioli ℥ quinis. Et hisce dictis vniuersam caduci curam finiamus. Quæ vero alia plura Arcana, Magisteria, Elixiria & similia, ceu Aurum potabile, Mercurius vitæ, quæ singula caduco sufficiunt, numerantur, ea hic non referuntur. Istorum descriptiones in *De Quinta Essentia* positæ sunt, quo Lectorem remittimus.

Cap. II.

De Cura Maniæ.

SIcut de caduco, ita de Mania etiam constituendum, & ad curam procedendum est. Medicinæ autem Maniam adimentes duplices sunt: vna Chirurgica, altera Physica. Nam interdum accidit, vt vtraque simul adhibenda sit. Primo autem curam Chirurgicam ponemus: postea Physicam: iuxta vero etiam Experimenta trademus, q̃ cuilibet curæ debentur. Quanquam de Chirurgia ægre definiamus, hoc consilium vniuersis dantes, ne temere ipsam tractent, nisi per propriam experientiam in accidentibus omnibus probe instructi & periti sint: quod idem etiam in libro de *Cura externa fideliter* admonemus. Practica vero Chirurgica hisce comprehẽditur. Primo, apertionem fac in eo loco, in quo Mania oritur. Si v. de loco ambigas, aperi extremitates omnes in digitis pedum & manuum, in capite, quousq; centri circulus vel ambitus diffunditur. Apertio ista duplex est: vna cutem solam tollit & aufert, vt sub ea caro nuda relinquatur: altera foramina molitur, ex quibus eschara cadit, & foramen ma- *Maniæ cura duplex Chirurg. & Physic.* *Apertio in Mania vt facienda.* *Apertio in Mania duplex.*

net. Hoc v. discrimen pro morbi conditione tenendum est, hoc modo. Si morbus sit vehemens & frequens, tunc prima cutis apertio non sufficit ad caussam Maniæ eliciendam, sed opus est & altera, vt q̄ vlcus pfundius inducat. Foramen n. quoduis quandam emittendi vim & proprietatem habet, velut emunctorium. Ideo vtriusque apertionis recepta talia sunt

1. Apertio vehementis.

Receptum apertionis primæ.

℞ *Radicis Flammulæ recentis vel in aceto imbibitæ,*
Florum Flammulæ recentium, vel imbibitorum ℥j.
Pinguedinis Scarabæi ℥ß. *Cantharidum* ʒv.
Fermenti, Aceti, an. q. s. Trita & cribrata omnia misce in vnguentum, quod panno inductum applica, quousque digiti pertingunt. Pannus si resiccetur, foris aceto perfundatur, vt humidus semper sit. Emplastrum 5. vel 6. horis insideat: postea remoueatur, & vesica rumpatur, ac cuticula detrahatur, vt caro subiecta loci nuda pateat. Iam Apertionem leniorem aut mitiorem ponemus, faciendam aut adhibendam eo tempore, quo simplicium prædictorum inopia est. Ea talis est:

2. Apertio mitior.

℞ *Aquæ fortis optimæ. Salis Armoniaci sublimati* ℥ß.
Mercurii sublimati ʒiij. Hæc tria misce, & mixta in vitrum inde, quod leui igni impones, dum omnia resoluantur in formam aquæ. Cum hac spatia extremitatum ablue quinquies vel sexies, postea siccari sinantur. Eo præstito cutis a partibus amouebitur, sicut puluis a carne. Hæ a. apertiones cuilibet cuti deradendæ sufficiunt; quas vidimus interdum magna vtilitate cutem a carne distrinxisse & excoriasse. Et qui ab excoriatione ista sanguis emanat, is multum ad minuendam Maniam confert. Alii scalpellis adactis extremitates pertundi iusserunt: quæ tamen scarificatio subtrahendæ maniæ satis efficax non est: sed apertio totalis institui debet. Quod si vero hæc iam dicta apertio tibi minus placeat, vtere hac vlceratiua, quæ isto modo fit:

4. Apertio exulceratis

℞ Mercurii sublimati. Arsenici puri. Aq. fortis. an. Commisce in formam ceroti, quod extremitatibus illiga, dum sensus obstupescat. Postea mollificetur cum pinguedine quadam, vt eschara decidat. Hac remota, practica altera instituenda est. Apertionibus hoc modo factis, nota, quod per eas omnis Maniæ fluxus cum materia sua vniuersa extrahi debeat, sicut de hoc in capite de Mania docuimus. Hoc impetratur tantum per Attractiua, quæ vlceratis extremitatibus quotidie bis imponuntur. Per hæc vitium omne elicitur. Extractione finita, exulcerationem cura sequenti medela. Attractiuum autem tale fit:

Attractiuum Maniæ.

℞ *Galbani, Opopanaci, Serapini.*

Bdellii,

Bdellii, Ammoniaci an. ℥ijß. Hæc dissolue in aceto, & cola, coque in spissitudinem iustam. Postea species has, tenuiter tritas, & subtilissime cribratas immisce.

℞ *Mastiches* ℥ß. *Thuris* ʒij. *Carabe* ℥j.
Vsneæ ver, æ Cruc. vngulæ an. m. ß.
Magnetis. ʒiij. *Colophoniæ* ʒij. *Firnisii* ʒv. Misceantur omnia in cerotum, quod impone, & foramina extremitatum probe imple, & ligationem semper renoua, tamdiu, donec Maniæ alterationem factam sentias. Tandem pro more chirurgico cutem consolida aut obduc. Sed de apertiuis & attractiuis hisce notabile quid attendite, debere nempe apertiones capitis omnium postremas esse, ac fieri, ceteris extremitatibus iam dum sua cute iterum obductis. Tunc enim demum, si vsus postulet, centrum capitis quoq; aperies, & prædicto modo procedes. Sic ergo hactenus de cura Maniæ chirurgica hæc dicta sunt. Vbi hoc simul attendi debet, quod vna etiam venæ idoneæ secandæ sint. Nam sæpe fit, vt per Phlebotomias tales Mania propulsetur. Quæ tamen cum vulgata & omnibus nota sint, latius ac in specie hic non explicamus.

Iam autem porro de Maniç cura Physica etiam expediemus nonnihil, quæ sine chirurgiæ ope omni præstatur. Curæ huius differētia duplex est. Vna refrigerando congelat Maniæ materiam peccantem: altera eandem sedat & mortificat. De Maniā refrigerantibus & congelantibus primo dicemus. Hæc vel interna vel externa sunt. Pars internorum maxima in cura caduci quoque tradita est. Descriptio eiusmodi est: *Maniam quæ refrigerant.*

℞ *Ol. Camphoræ* ℥j. *Olei Musci* ʒj. Misce, & pro vice vna ʒß. in potu præbe. Hoc enim medicamen mirabiliter Maniam tollit, ardoremque corporis exstinguit, & ebullitionem sanguinis compescit, materiamque congelat, cogitq;, non secus ac frigus aquam in glaciem congelat. Huic simile Receptum aliud nondum inuenimus. Idem oleum externe quoque temporibus & fronti illini potest. Ceterum quæ Maniam tollant, plura alia sunt, velut *Arcana Essentiæ quintæ*, quorū quoduis per se propter singularem proprietatem ac confortandi vim inditam, Maniam tollere potest. Huius classis sunt: *Oleum pro Mania infrigid.*

Quinta Essentia Argenti, Quinta Essentia Ferri. *Arcana contra Maniam quæ.*
Quinta Essentia Saturni, Quinta Essentia Mercurii.
Solutio Crystalli, Solutio Coralli &c.

Multo a. præstantiora sunt, quæ ad Maniam appropriata dantur, velut
Extractio Camphoræ. Extractio Auri &c.

Altera v. curandi Maniā ratio fit per ea, quæ Maniam mortificant, & insuper peccantē Maniæ materiā ita sopiunt, vt deinceps nō sentiatur

amplius. Sed & huius curæ remedia multiplicia sunt, tum externa, tum interna: quorum optima sunt ea, quæ ad normam extractionis Essentiæ 5. præparantur, vt sunt:

Maniam quæ mor tificent.

Summum Anodynum, Quinta Essentia Papaueris.
Quinta Essentia Mandragoræ, Quinta Essentia Loliatorum.
Quinta Essentia Opiatorum, Quinta Essentia Insjusami.

Quæ quidem remedia etsi valida & vehementia sint: per Quintæ Essentiæ proprietatem tamen ita purgata & præparata sunt, vt nihil impuritatem in se reliquam nullam habeant, qua corpus noxa affici queat, sed omnem materiam sensim ac leniter tollunt & subducunt. Per quasnam v. virtutes eadem tam vehemētem & sonticum morbum expugnent, hic explicare nihil attinet: sed in Quintæ Essentiæ tractatione res omnis plenius & planius expedietur. Hic ergo iam curæ Maniæ methodum finimus. Sunt quidem & alia remedia, quæ Medici alii per experientiam propriam contra Maniam facere & conferre inuenerunt, nimirum ex simplicibus crudis desumta: quæ nos tamen suis auctoribus relinquimus, solis Essentiis quintis & separationibus, vtpote omnium vtilissimis inuentis & obseruatis, contenti.

Cap. I.

De Cura Vitistæ, vel choreæ lasciuæ, vel leuitatis animi.

Vitista vnde nominetur.

QVod Vitistæ cura a nobis describitur & proponitur, res multis temeraria & plane impossibilis esse videtur, his rationibus persuasis, quod nempe Vitista a S. Vito nomen traxerit, qui plagæ & pœnæ loco hunc hominibus morbum immittat: aut quod Viti vice ipse Deus propter hominum peccata malum hoc infligat. Quod quidem vero esse simile hucusque dantenus nos minime inficiamur: non tamen arbitramur interim pœnam eam talem esse, quam vel Deus ipse, vel Diuus nobis infligat aliter, quam permittendo, vt per choreæ Viti imprecationem, imaginatio eiusmodi in animis hominum generetur, per quam iste morbus deinceps introducatur & emergat, quē vulgus postea ꝓ pœna diuina æstimet, cum tamen ægritudo ea sit mere æstimatiua seu imaginatiua, sicut in capitulo de origine eius tradimus. Cōtra eiusmodi Vitistam, æstimatiuam vel imaginatiuam, curam talem proponimus, eamq; peculiarem. Præterea, si originem traxerit ex leuitate animi, consentiente voluntate, quę affectu in, chorea lasciua vel leuitas animi vocatur: contra hanc ipsam quoque aliam, eandemque singularem curam docemus. Tertio contra choream affectam, cuius origo naturalis est, naturalem quoq; Medicinam apponimus. His trib. distinctis speciebus tres distinctas curas opponimus, quarū quælibet suo morbo seorsim applicanda est, nec vna pro altera vnquā faciat.

Vitista est ægritudo imaginationis.

Choreæ tres species & tot curæ.

Dum ergo primum de Cura choreæ Æstimatiuæ vel imaginatiuę ex imprecatione b. differimus, notandū vobis erit, discrimē aliq; intercedere inter æstimatiuā & imaginatiuā, quia nimirum altera ex ira, altera ex lasciuia oritur. Primam ergo nos *Vitistam*, alteram *Lasciuam* vocamus: quarum cura quoq; diuersa est, velut ortus. Et Vitistæ, ex ira natæ, cura eiusmodi est. Ex cera vel resina patiens imaginem sibi similem finget, & obstinate firmiterque sibi persuadebit, aut cogitabit, vniuersas adiurationes seu imprecationes, quas vnquam fecerit, pro sua voluntate in hac imagine perfectum & impletum iri, hac ratione: nempe intra sese ita cogitabit, quod imagini omnia ea mala imprecetur, omnesque suas cogitationes, ac animum penitissimum citra recordationem omnem aliorum hominum in solam eam imaginem intendet & defiget, ac cum intentione ea animi obstinatissima tandem imaginem in ignem ꝓiiciet, exuretq; vt nec cinis nec fuligo vlla ex materia imaginis corporaliter superstes relinquatur. Dum ista prædicto modo fiunt, ex imprecante cogitationes vsq; adeo efficaces & validæ in imaginem ꝓcedunt & effunduntur, vt nihil obstare aut aduersari queat. Imprecationes enim perficiuntur in iis, qui eas faciunt, non in iis, contra aut in quos fiunt aut iactantur, idq; ob hanc caussam, quia aliorum lenitas per suorum hostium iram lædi non potest, sicut de Imaginibus traditur. Itaque eiusmodi reluctatio nulla ēt in imagine exsistit, sed hæc corporaliter comburitur, ita vt imprecanti cogitationes hæ omnes adimantur. Hæc a. qui ex ipso fundamento intelligi debeant, plenius de *Imaginationibus* & *Incantationibus*, de *Impressionibus* traditur. Et fieri hoc etiam potest, vt si vel tantillum cineris corporaliter de ista imagine reliquatur, ægro curæ satis præstitum minime fit, sed de morbo aliquid adhuc superstes maneat. Qua caussa sola cera & resina huc conducunt, ceu de imaginibus & impressionibus dilucidius docetur. Sed hæc hactenus de cura Vitistæ ex ira dicta sufficiant. Deinceps etiam de chorea lasciua & impudica differemus tali ratione.

Chorea iracunda vt curetur per imagin.

Per vsum ac rerum magistram experientiam constat, quod contrariū vnum per alterum naturali modo pellatur. Hoc vero cum modis variis diuersisque fiat, nos hoc loco nostram quoq; experientiā proponemus, qui lasciua & intemperata chorea expellatur, & expugnetur, hoc modo. Si choreista, vir vel fœmina, ex vberiore lasciuia choream hanc ordiatur, & saltare incipiat (quod fœminis ęque viris frequentius accidit, vt quæ plures æstimationes & cogitationes habent, & profundius efficaciusque imaginantur, & facilius a naturæ suæ fortitudine seipsas vincunt & expellunt) nihil magis prodest ac conducit, quam q, cogitationibus & operibus eorū aduersum est. Ipsarum enim cogitationes liberæ & lasciuæ sunt,

Chorea lasciua cura.

Fœmina viris lasciuiores.

leuitatis plenæ, omnis pudoris, timoris ac verecundiæ vacuæ, quas ita expelles. Abstrude eas in locum caliginosum & obscurum: ibi cibentur aliquandiu solo pane & aqua; nullo misericordiæ affectu in eo loco squalido seruentur. Hoc modo fiet, vt per esuriem & penuriam aliam naturam ac cogitationes cōcipiāt, ita vt lasciuia per eam abstinentiam expugnetur in ipsis, & opera luxuriosa sopiantur, sanguis ferocior residat, spiritusque vitæ leniatur & remittat, corq; ex lętitia in mœrorem a captiuitate & loci sorditie coniiciatur, adeoq; vetus morbus vanescat, & tristitia recens, nulla lætitia, nullo risu, saltuue ac clamore comitante, animum occupet ac gubernet. Quibus omnib. præstitis, ex loco obscuro captiuæ emittantur, sensimq; ac de die in diem prior diæta laxetur & cibus paulatim melior præbeatur, carcerque subinde lenior & tolerabilior reddatur. Donec ipsa quoq; Melancholia consumta, ratio vera postliminio redeat. Et huiusmodi regimen tam cogitationes, q̃ gestus & opera horum amentium tollit. Mera vero insania est, ꝙ quidam putant huiusmodi choreas expugnari, si saltantibus immittantur & iungantur alii, qui eodem modo tripudiēt, & ad ægrorum exemplū similiter se gerant, cantentq; & subsiliant. Isthac n. æmulatione ægri plus incitantur, q̃ vt reprimantur: licet diuersum statuant alii, persuasumq; habeant, ægros saltatu exanimatum iri tādem, nisi tali diludio cohibeantur. Id ꝙ merum somnium est. Quinimo hoc multo conducibilius est, vt fustibus probe pulsentur & comminuantur, & a saltu per vim in carcerem abripiantur & abstrudantur. Vbi tamē hoc quoque simul notandum est, quod vapulantes ii quandoque in tale iram grauiorem concipiant, cuius vi prosterni & interimi possint. Et hac

Frigida aqua maniæ cura. cautela obseruata omnino opus est. Rarius autem non proficit, si in aquam frigidam insperato coniiciantur.

Choreæ naturalis cura. Reliquum est, vt tertiam quoque curam, Choreæ naturalis scilicet, ex ipsius naturæ principio ortæ, subiungamus, prout in capite de Chorea definiuimus, quod malum hoc ex venis risiuis oriatur, quarum vi & incitatione ægri ad saliendum compellantur. Hæc autem cura per remediorum genera duo perficitur: nimirum per externa & interna. In externa

Naturalis Choreæ remedia. cura notanda sunt loca exteriora, in quibus morbus sese prodit & exserit. Interiora vero remedia ex Essentia quinta sunt huiusmodi:

Aurum potabile, Oleum Margaritarum, Materia Gemmarum,
Aqua Margaritarum, Anodynum summum, Quinta Essentia Opii.
Quinta Essentia Mandragoræ. Quinta Essentia Papaueris.
Quinta Essentia Lolii, Aquæ vitæ, Cancrorum, &c.

Ex his sunt nonnulla, quæ non intus saltem, sed etiam foris adhiberi possunt, vt;

Su-

Summum Anodynum, Essentia Mandragora,
Essentia Opii, Essentia Papaueris, Essentia Loliatorum.

Hisce loca & regiones inungi debent. Formula tamen hęc composita nobis vsitata, sæpius commoditates ingentes præstitit:

℞. *Essentiæ quintæ Opii* ℨj.
Essent. quintæ Mandragoræ gr. vij.
Essent. quintæ Lolii, ℈j.
Essent. quintæ Papaueris ℨij.
Essent. quintæ Iusquiami ℨij.
Auri potabilis ℨiiij. *Aquæ cordis* ℨvj. Misceantur omnia. Mixturæ huius, mane, vesperi & circa diem mediam, guttas 4. in vino bono, aut aqua pura propina, ad finem vsque sanationis. Externa vero membra inunge his rebus.

℞. *Summi Anodyni* ℥ß. *Ol. Nucis Muscatæ* ℥j.
Ol. Musci ℨj. Misceantur in formam vnguenti, quo membra titillationis primaria, velut alas, collum, &c. inunges. Prodest hoc etiam in casu prædicta carcerandi norma ac ratio, seueritate tamen, lasciuis debita, aliquatenus remissa. Nam, & hic tristitia inducenda, & alteratio corporis per abstinentiam facienda est. Sed hæc de Chorearum cura hactenus sufficiant. *Vinum vitandus vbi sita.*

CAP. IV.

De Cura suffocationis intellectus:

SVperius in capite 4. de origine suffocationis intellectus diximus. Iam hoc capitulo 4. eius curam subnectemus. Suffocationis autem intellectus & sensum tres species meditati, iam primæ curationem primo ordiemur. Cuius origo cum a vermibus fit, remedia talia præstituemus. *Suffocationis a vermibus cura.*

℞. *Colocynthidis, Esulæ, Harmelli, Hellebori nigri an.* ℥j.
Scammonea ℨß. *Polypodii, sena, an.* ℥vj. *Agarici* ℨiij.
Mellis despumati, vini boni, an. ℔ iij. *Aceti modicum.*

Hæc omnia mixtim decoquantur. Satis decocta colentur. Colaturæ huius potandum offer, quantum prudenti Medico videbitur requirere ipsum morbum: operatione huius laxatiui finita, paulo post haustum alterum similiter propina, boni tamen consilii moderatione adhibita. Hæc medicina non ex proprietate saltem sua, verum etiam specifica vi vermes & ipsorum nidos educit, vt alii denuo non subnascantur. Hoc facto, medicamina ea propina, quæ in tractatu de caduco posuimus, eadem dosi obseruata: ita tollentur & profligabuntur omnes paroxysmi tam in senibus, quam iuuenibus, nec vnquam deinceps a vermibus

Ratio quoquo modo suffocabitur. Etsi vero alia plura quoque appropriata & specifica Empiricaque huc pertineant, ea tamen consulto omisimus. Nec enim eadem per nostram nobis experientiam rata sunt, sed fidem ipsorum inuentoribus damus. Quæ si quidem non reiicimus: hic tñ ea saltem, quæ frequenter vtilia esse ipsi cöperimus, ponenda duximus.

Cura alterius suffocationis, mulieribus ab vtero enatæ, tribus modis perficitur: vnus consistit in vnguentis; alter in suffitibus: tertius in assumendis. Vnguenta vi calefactionis morbum lenire quidem & pacare, sed non penitus tollere possunt. Et tamen hoc auxilium minime negligendum est. Vnguenti hæc descriptio est:

℞. Olei Tapsi, id est, ex solis floribus tapsi, sine additione.
Olei Anethi, id est, ex solo Anetho, vt idem, an, ℥j.
Olei Oliuarum, Amygdalarum, an. ℥ß.
Balsami mastichis ʒij. Misceantur omnia. Mixtura ea inunge vmbilicum & præcordia. Præterea ægri ventri sacculum hunc impone:

℞. Artemisiæ, Camomillæ, Cineris fagini an. M.v. Hisce remediis instans, si suffocationem minime mitescere, sed in caducum digredi videris: tunc per tritorium fumum in matricem immitte, ex hisce rebus sequentibus. Is solus ad suffocationes matricis omnes, etiam mortem intentantes, sufficit:

℞. Verrucarum Equorum genuum ℥j.
Assæfœtidæ ʒj. *Cornuum vngularum capræ,* ʒij. Terantur subtiliter, & in puluerem permisceantur, cuius accensi ℈j. vtere ceu consenitu. Hæc suffumigatio suffocationem a corde trahit arcetque, caputque liberat & expedit, ac cerebrũ reficit, purgat matricem, & corpus vniuersum mira ratione recreat. Quod si tamen hoc remedium non plenarium auxilium & liberationem fors præstet: tum medicamenta interna propina. Frequenter etenim accidit, vt per paroxysmorum vehementiam Natura ita valide prosternatur, vt nisi confortantibus probis adiuta, peccanti materiæ satis resistere minime queat. Et si quidem suffocatio etiam remisisset: hoc tamen sequenti confortatiuo insta. Quod si fors habere in promtu non possis: tamen quæ altera matricis confortantia sequuntur, ad naturæ robur afferendum satis sunt.

Confortatiuum.

℞. Auri potabilis, Materiæ perlarum an ʒj.
Essentiæ Antimonii, Essentiæ sulphuris an. ℥ß.

Misceantur. De miscella pro singulis haustibus præbe ℈j. & senis quibusuis horis dosin itera.

Confor-

Confortantia Matricis.

Materia Perlarum, Materia Corallorum, Materia Crystalli,
Quinta Essentia opii, Quinta Essentia papaueris. Quinta Essentia Iusquiami
Quinta Essent. stercorum contra Colicam. NOT. Et sic de aliis his similibus.

De suffocationibus his hoc etiam notari debet. Si eæ non continẽter durent, sed discretis temporibus insultent tunc: fœminis illis præseruationes adhibendę sunt, sicut de præseruamentis tradimus, & hic repetere otiosum ducimus.

Cura tertia similis in omnibus est: sub qua species vniuersas, in capitulo de suffocationibus explicatas, comprehendemus. Nam simili cura curantur. Huc autem peculiare medicamentum nullum spectat aliud, quam ex Essentia quinta paratum: cuius rei caussę multæ sunt: quarum ea potissima existit, quod pleræque ex imbecillitate naturæ proueniant. Vnde fit, vt istiusmodi remediis opus sit, quibus Natura roboretur. Et roboratione istiusmodi suffocationes omnes expelluntur. Itaque deinceps indicabimus illa, quæ in Quinta Ess. cõsistant huc facientia, vt sunt.

Fortiora.

Aurum potabile. Appropriatum sanctum. Elixir membrorum.
Maximum simplex. Succus Gemmarum. Arcanum vitrioli, &c.

Mediocria.

Oleum Auri, Aqua Aurifera. Materia Perlarum.
Oleum Argenti. Aqua specifica. Materia Corallorum, &c.

Minora.

Oleum Ferri. Oleum Iouis. Quinta Ess. sanguinis.
Oleum Cupri. Oleum Crystalli. Quinta Ess. panis.
Oleum Saturni. Oleum Sanctum. Quinta Ess. Carnium, &c.

Grandia Repugnantia.

Quinta Ess. Opiat. Quinta Ess. Papaueris.
Quinta Ess. Loliorum. Quinta Ess. Margaritarum.
Quinta Essentia Gemmarum. Quinta Ess. Corallorum.
Quinta Ess. Antimonii. Quinta Ess. Sulphuris.
Quinta Ess. Tartari, &c.

Et his curam hanc claudemus. Illis n. meliora inueniri dariq; nequeunt. Per ipsorum n. virtutes suffocationes non saltem expugnantur; verum ipsa etiam mors, veluti de Quinta Ess. vt & de Morte & vita indicamus. Itaq; hic pluribus missis ad aliam curam procedere pergamus.

Cap. V.

De Cura priuationis sensuum vesanorum.

Lunaticorum cura qualis.

QVintum hoc capitulum Curationi vesanorum docendæ impendemus. Quorum cum genera quatuor sint, totidem etiam curæ ponendæ videntur. Dicemus primo de *Lunaticis*. Horum cura in eo posita est, vt Lunæ & Astrorum attractio impediatur aut anteuertatur. Nam sicut videmus aduersus Solis ardores tecta construi, ne, quod Soli expositũ est, ab ipso noxam trahat: sic idem de Lunaticis quoq; similiter intelligi debet, hoc modo. Et primo notandum est, vim Lunæ, quam in nos habet, per medicamenti facultatem certam adimi posse, velut & vis Solis æqualiter, ac stellarum influentiarumq; ceterarum vniuersarum, quæ ex corpore nostro extrahunt. Et hoc iterum intellige per Magnetem, qui vim omnis ferri & chalybis trahendi habet. Ferrum etenim, quod oleo Mercurii illinitur, a nullo Magnete attrahitur. Sic si magnes allio inungatur, nunquam ferrum trahit. Simili ratione putandum est, quasdam etiam Medicinas dari, quæ contra Lunam pugnent: alias, quæ contra Martem: alias, quæ contra Iouem, aut Saturnum, aut astra omnia cetera. Opera ergo danda est, vt Lunaticos aut influentias auertas istiusmodi Medicinis dictis, pro Lunæ facie aut viribus prudenter administratis. Eadem etiam planetarum ac stellarum ceterarum ratio est, sicut de influentiis & Quinta Essentia clarius docetur. Iam veræ septem Planetæ sunt: totidem sunt etiam metalla. Adeoque ipsa experientia doctrice constat, septem ista metalla in nobis aduersus Planetas vim & operationem habere. Qui ergo Planeta in corpore aliquo grassatur, eius opposití metalli Quinta Essentia ipsi adhibenda est: veluti Quinta Ess. Auri contra solem. Quinta Ess. Lunæ contra Lunam, & sic de aliis. Vbi simul hoc quoque notandum est, quod Quinta Essentia Auri contra Planetas omnes faciat propter vim specificam peculiaremque, quam cordi indit, a quo omnia expelluntur, sicut de septem membris traditur. Et hæc de Lunaticis interpretatio sufficiat.

Magnes oleo Mercurii, aut allio illitus ferrũ non trahit.

Septem Planetarum septẽ sunt metalla.

Insanorũ quæ cura.

Secundo ponamus etiam curam *Insanorum*, qui amentiam hanc velut hereditatem ex vtero matris traxerunt. Cura autem in duobus cõsistit. Vnum, est præseruatiuum, quod adhibendum patri est matriue, ne fœtum simili labe inficiant & contaminent. Alterum est curatiuum eius, qui insanus exsistit. Cura prima (quæ non cura, sed præseruatio aut expulsio vocari debet) ita fiet. Parentes non solent vti coitu naturali, sed artificiali, & hoc ita: Quando appetitum habent coeundi, tunc ista insanitas regit, & fit ab isto coitu. Si fit in insanitate, in quod insanitas ipsam duxit

ducit, tunc puer insanitur. Si autem non, & in sanitate coitur, & coitus procedit, tunc puer non insanitur. Et sic sequitur cura, quod appetitui naturali non satisfaciat, neque coeat, cum appetitus sit a seipso, sed immediate proiicitur in aquam frigidam, & expellitur coitus, & exstinguitur. Et cū exstinctus fuerit, immediate per artem inducitur, tunc coitus ille habet incensionem & incitamentum per medicamina: tunc sequitur actus naturalis secundum naturam, & non secundum mentem vel voluntatem insaniæ. Et si coitus quotiescunq: voluerit prouocetur per medicinam, verus & bonus est. Et videndum in hoc, quod ipsa natura non sit insana, sed perfecta in se. Si autem tamdiu insana fuerit, vel quotidiana insanitas, tunc quotidie coitus per rationem dictam potest fieri. Et si primus puer perfecte non liberetur: tamen ptoles eius de ea liberantur, per dictum modum ab insania.

Hoc etiam notari oportet, insanos ante coitum confortandos esse per essentias quintas. Per has enim spermatica membra ab incongruo & inconuenienti custodiuntur, ne partus fiat prolis pariter insanæ.

Cura secunda ad ipsos *Insanos* pertinet: & talis est. Insaniam eorū curari & tolli impossibile est, nisi prius complexiones & humores penitus mutentur & alterentur, adeo, vt recens introducta complexio priore robustior & potentior sit, & per eam vetus constitutio omnis exigatur. Hæc autem alteratio seu euersio duobus modis fit: *per Confortatiua, & per sedatiua.* Confortatiua ex solis Quintis Ess. constare debent, vt sunt *Confortatiua.*

Quinta Ess. Auri. Quinta Ess. Perlarum. Quinta Ess. Argenti.
Quinta Ess. Corallorum. Quinta Ess. Antimonii. Quinta Ess. Sulphuris.
Quinta Ess. Mercurii. Quinta Ess. Saphyri. Quinta Ess. &c.

Similiter & sedatiua ex solis sedatiuis Quintis Essentiis esse debent, vt sunt *Sedatiua.* *Mitigatiuum magnum, Anodynum temperatum.*
Purpura filorum, Gemma soluta, &c.

Per hæc, vt dictum est, debent possuntque *Insani* sibi restitui, vt nulli insanię amplius obnoxii sint. Aliter enim tolli malum minime potest. Et cetera, quæ contra *Insaniam* produntur, consulto transiliemus.

Tertio de *Vesanorum* etiam illorum cura constituemus, qui a cibis & potibus in insaniam coniiciuntur. Hi hoc modo iuuandi sunt. Primo viæ duplices notandæ sunt: vna specialis, altera sedatiua. Specialis ita tenenda est, vt Medicina detur specialis de iis rebus, quales assumsit: aut, vt melius intelligatis, vt Medicina vim & facultatem habeat insaniæ venenum illud mortificandi, antequam id edatur aut ingeratur. Hæc ita accipe. Statuamus, quendam insanum reddi per comestum cerebrum felis. Medicinā ergo oportet talem esse, quę cerebrū felis mortificet sicut *Vesanorum quæ cura.* *Cerebrū felis insanire facit.*

herbæ quædam sunt, quæ gustatæ aut a felibus comestæ eas inueniunt, quod nimirum contra ipsorum cerebrum peculiariter specifica sint. Si ergo per cerebrum felis alicui insania ingesta sit, is per huiusmodi herbas curari debet. Sic si quis a stercore fascinatus sit in amorem: tunc amorem pellet per ea, per quæ stercus expellitur. Sic ergo de specialibus dicendi finem faciemus. Nec enim a nobis consultum est emanare, quo modo homines fascinentur & lędantur. Vnde nec fas est, a nobis contraria remedia prodi.

Amoris fascinum per stercus.

Porro sedatiua ipsa quoque ex Quintis Eſſ. vt quæ solæ, ceteris omnibus nihilum proficientibus, leniunt & auferunt, desumenda sunt. Sunt autem sedatiua Aurum potabile purpuratum, Quinta Essentia Lunę Opiata, &c. Etsi vero hic multa consideranda veniant, veluti in Theorica traditum est: fieri tamen per communium Receptorum naturam non potest, vt cuilibet indiuiduo sua peculiaris eaque perfecta Medicina inueniatur. Ideo per solas Quintas Essentias eiusmodi vesanitas eximenda est, cum Quintis Eſſ. de Opio, de Mandragota, de Iusquiamo, de Papauere, de Lolio permixtas. Debent etiam Quintæ essentiæ esse ex Auro, argentoue, & chelidonia, aut similibus, veluti seorsim in de Quinta Eſſ. traduntur. Eorum etiam mentio fit in tractaru de gradibus maioribus super Quintam Essentiam. Ibi enim Medicina nulla est, quæ cibos aut potus huiusmodi fascinatos aut tollere, aut adimere possit. Nemo ergo conari debet, vt corpus purget, & hoc modo venenū subducat. Molime enim id frustraneum est, quia Insania ea in spiritu vitę hęret, in quem purgatio nulla agit. Solis ergo confortatiuis vis & locus est, quibus vitæ spiritus animetur & vegetetur, venenum autem sopiatur & obtundatur.

Papaueratum.

Purgatio in insanis inutilis.

Quarto supersunt Melancholici, qui a propria sua natura desipiunt, in quibus nulla ratio euidens est, sed complexiones omnino præpollent, & intellectum supprimunt, ac pro suo modo eandem gubernant. In huius Melancholiæ cura ad duo respiciendum est: vnum est, vt noscatur, ex quanam complexione orta sit. Alterum, per qualia tollatur & amoueatur. Res ita se habet. Si complexio, Melancholica sit, adhibe contraria. Vt si Melancholicus sit tristis, per remedia eum lętum & risibilem facito. Si ridet nimium cura ipsum per Medicinas contristantes. Quod hoc modo accipies. Sunt nonnulla remedia, quæ hominem ridere faciant, quæque omnes morbos a mœstitia ortos, tollant, & animum lætitia perfundant. Nec ipsum tantum accidens remouent, ita vt risus cum aliqua tristitia iungatur, & mœroris ipse fons superstes sit: verum hic ipse quoque funditus tollitur. Sic vicissim remedia quædam sunt, quæ mœstitiam inuehunt, dum immoderatum risum, & lætitiam nimiu

Melancholicorū qua cura.

minus lasciuam retundunt. Quæ dum conuertuntur & mutantur, rationis ipsius compedes soluuntur, ipsaque ad pristinam suam integritatem & eminentiam euehitur. Sed & huius practicæ cura ex solis Quintis Essentiis procedit, vt in quibus temperies eiusmodi sit, quibus natura violata & proculcata ad se redeat, & Melancholiæ indicia omnia excutiat. Huius generis, quæ sunt remedia, ea morbos Melancholicos apprime mulcent, mentemque ipsam maximopere vegetant & serenant, ac insaniam omnem Melancholicam elidunt, & tristitiam ex pectore extundunt, ipsique intellectui liberum expeditumque motum faciunt: vt

Aurum potabile, croci magisterium, ambra acuata,
Manna maris, cordiale graue, lætitia Veneris &c.

Hæc autem sequentia insaniam cum lasciua nimis immoderataq; lætitia permixtam attemperant mulcentque, & ad statum conuenientem naturam reducunt, vt

Opiatum primum, purpuratum Filat. Lolium purum &c.

Etsi vero Melancholia ista pro 4. complexionum numero quadruplex sit: non tamen seorsim complexioni cuius sua medicina præstituenda est, sed duarum cura sufficit. Duæ enim complexiones assimilãtur, velut cholera & sanguis, quę cum lætitia coniunguntur: hoc tamen diuisæ, quod vna bellatrix sit, altera minus: & tamen vtriusque cura vna est. Sic & complexiones duæ reliquæ, phlegma nempe & Melancholia similes inter se sunt. Vnde vtriusque quoque similis cura. De Melancholia autem hactenus satis dictum sit.

CAP. VI.

De Præseruamentis.

Capitulis quinque prioribus constitutis, tandem ad præseruationem digrediamur. Si vero hoc loco cuilibet Amentiæ speciei suum peculiare remedium præstituere laboraremus: deductio nimis longa & tædiosa futura sit. Præseruatiuum ergo vnum constituemus, quod hominem custodiat a prima priuatione sensuum, nempe caduco, & sic similiter a Mania, & itidem a chorea, postea a suffocatione, & tandem a priuatione sensuum omni. Huiusmodi vero vniuersale medicamentum citra separationis artẽ ac beneficium parari minime potest, sed per solas Quintas Essentias tale concinnari debet, vt quæ ab istiusmodi priuationibus præseruandi facultatem eximiam habent. Nec enim ad morbum tam violentum magnumque debellandum tenui leuique virtute opus est. Deinceps ergo huiusmodi Quintas Essentias enumerabimus. Licet vero quandoque per medicinas etiam leuiores, tam simplices, quam compositas, atq;

per conueniens regimen, idoneamque diætam adhibitam hic morbus anteuerti possit: nos de iis tamen ideo nihil scribimus, quia nec semper, nec omnibus prosunt aut satis sunt. Quod de Essentiis quintis similiter verum non est, nisi morbus trepidus sit (vt de sanitate & ægritudine tradimus) contra quem nulla vspiam medicina nata aut producta est. Sunt autem quintæ Ess. tales:

Trepidus morbus Medicinam non habet.

Aurum potabile	*Quinta Essentia Auri.*	*Oleum vitrioli.*
Oleum Auri.	*Quinta Ess. Lunæ.*	*Oleum Tartari.*
Oleum Argenti:	*Quinta Ess. Martis.*	*Oleum Antimon.*
Oleum Ferri.	*Quinta Ess. Mercurii.*	*Oleum Sulphuris.*
Oleum Mercurii	*Quinta Ess. Cupri.*	*Oleum &c.*
Oleum cupri.	*Quinta Ess. Plumbi.*	
Oleum plumbi.	*Quinta Ess. Stanni.*	
Oleum stanni.		
Solutio corallorum.	*Quinta Ess. Melissæ.*	
Solutio crystalli.	*Quinta Ess. Chelidoniæ.*	
Solutio gemmarum.	*Quinta Ess. Karlinæ.*	
Solutio perlarum.	*Quinta Ess. foliorum Ellebori vtriusque.*	
Opiatum magnum.	*Aqua vitæ.*	
Anodynum summum.	*Aqua aureæ.*	
Quinta Ess. Mandragoræ.	*Aqua caponis.*	
Quinta Ess. Opii.	*Aqua sanguinis.*	
Quinta Ess. Papaueris.	*Aqua soluens.*	
Quinta Ess. Lolii.		
Quinta Ess. Iusquiami.		
Elixir corporis.	*Elixir tincturæ.*	
Tinctura rebis.	*Tinctura precedens.*	

Caussas vero virtutum & facultatum in his medicinis sitarum explicare hic omittimus, & rem in Librum *de 5. Essentia* reiicimus. Hisce autem finitis, hic Deo in æternum laudes & gratias agimus, & in nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis hunc de Amentibus librum finimus: quem conscripsimus in vtilitatem publicam, tam fidelibus quam infidelibus, bonis, malis, diuitibus & pauperibus, vt nimirum iniustus cum iustis congregetur, & iustus ad diem vsque nouissimum iustus permaneat. *Amen.*

LI-

LIBER DE CONTRACTIS MEMBRIS THEOPHRASTI DE HOHENHEIM.

Et diuiditur in duos Tractatus.

Primus Tractatus habet de principiis contractorum Membrorum: & habet V. Cap.

Secundus Tractatus tractat de Cura Membrorum contractorum, & habet IX. Cap.

NONVS LIBER IN MEDICINIS THEOPHRASTI TRACTAT DE Contractis: ET DIVIDITVR IN DVOS Tractatus, scilicet Theoricam & Practicam.

TRACTATVS PRIMVS.

De Caussa Contractorum ex Læsione.

CAP. I.

Contractura est quintuplex.

OCto libris hactenus ad calcem deductis, consequenter iam nobis opus videtur, vt origo contracturæ seu resolutionis membrorum a nobis deinceps ex[pli]cetur. Principio autem intelligi debet, quidnam c[on]tractura sit. Quinque ergo sese offerunt, quæ omnia membra lædunt & contrahunt, idque vel curabiliter, vel incurabiliter. Vnæquæuis autem contractura originis ac principii singularis est, & tamen modo vno terminantur tandem omnes, nempe in resolutionem, quæ tamen in aliis locis alia omnino est, sicut in capitulis sequentibus definietur. Inter omnes tamen contracturas, ea, quæ ex læsione corporis oritur, grauissima & periculosissima est: qua caussa ante ceteras etiam explicatur. Hæc autem oritur ab externis caussis, vt a vulneribus, aut casu: quorum vtrumque tamen modis mul[ti]s fieri potest: vulnera enim inferuntur vel ab armis, punctim cæsimque, vel a tormentorum glandibus ac arcuum telis, & sic similiter. Sic & a casu sunt, luxationes, fracturæ, auulsiones &c. Ex his contractura, duobus modis emergit. Vno per oppilationem in carne factam, vnde nutrimenta pertransire minime queunt ad membra, quæ ob id contracta & tabida fiunt, sicut de aridura explicatur. Altero modo ea fit per oppilationem aut interclusionem, in venoso genere factam, propter quam arteriale nutrimentum penetrare non potest. Horum tamen interim nulla caus[a na]turalis existit, sed ab accidentib. externis eueniunt omnia, veluta v[ulne]ratione, contusione &c. quas istiusmodi oppilatio dein sequitu[r] ha[illegible]tione. Quando vena vel ligamentum præciditur, & iterum consoli[datur], si non eiusmodi medicinæ peculiariter vsurpentur, quæ vias nutrimentales expediant & aperiant; tunc necesse est contracturam sequi, quia po[...] alterati ac arteriarum viæ obseptæ & interseptæ sunt. Frequentius e[nim]

Contractura ex læsione corporis pessima.

Contractura læs. dupliciter contingit.

co-

contractura ab abbreuiatione ligamentorum, aut ab istorum inepta & inæquali conglutinatione oritur. id autem a medicinæ mala constitutione fit, sicut de vulneribus tradimus: & tamen eius quoque cura ad hanc refertur. Alterius contracturæ a casu ea ratio est, quod scilicet locus, in quo casus factus, velut caro vel ligamenta obstructa, infarcta, & veluti suffocata aut mortificata sint, propter quam mortificationem nutrimenta intercipiuntur, vt ad extremitatem membri peruadere non possint, & sic necessario consumtio sequatur. Quæ in cura planius explicantur: vbi traditur, qua ratione vnumquoduis membrum emortuum viuificari debeat, tam in casibus aliis, quam in hoc morbo, de quo tractamus. Quæ omnia ex sequentibus etiam contracturis intellectis, plenius ab omnibus intelligentur.

De generatione contracturæ ex calculo.

Cap. II.

Contractura autem alia quoque hic sese nobis offert, ab arenulis aut calculo genita. Hæc membra attingit sub zona constituta, multis iisque acerbis doloribus comitata, ex qua homines aliquando moriuntur: aliquando ad extremum obstupescunt & sensu priuantur, toti claudi interim & immoti degentes. Hæc interdum solum ventrem affligit, torminibus sæuis molesta, quibus intestina resoluuntur. Et hæc inaspectabilis existit. Quandoq; in clunibus & osse sacro hæret, & spinam dorsi contrahit curuatque. Contractura nonnunquam fit in crassis musculis supra genua: & tunc resoluitur podex. Sæpius ipsa quoque genua & crura occupat, & tandem resoluuntur omnia membra, quæcunq; sub zona sunt, & resoluuntur vel integre & absolute, vel diminute. Quæ autem harum contracturarum origo sit, nempe calculus in renibus & vesica, velut & arenæ: plenius in libro de Lithiasi & Arena explicatur. Hic tamen etiam breuiter modum docebimus, quo ex calculo & arena contractura inducatur. Arenæ ergo & calculus non saltem in renibus & vesica, ac concauitatibus corporis omnibus, maxime vero ac principaliter in renibus & vesica, sed in omne corpus quoquo versum disperguntur & disseminantur. Iam ergo si talis quædam materia, siue ea congelata siue ad congelationem tantum disposita sit, ibi subsedit & coaceruata est: tunc spiritus vitalis, siue humor vitæ opus habet, vt a corde, vbi oritur, in pedes & cura influat. Per vniuersum n. corpus distribuitur. Huius spiritus pars ea, quæ ad pedes exundatura est, aut ad partes inferiores defluxura, regiones & loca ea pertransire cogitur, quæ loca arenæ & calculus obsederunt. Hac ergo transiturus, corrumpitur a loco, & adulteratur ibi per attracti-

Contractura sub zona ex calculo.

Contracturæ huius generationis modus.

Spiritus vitæ vt in locis calculosis afficiatur.

onē humorū & per contactū Arenæ & Lithiasis. Ab his etenim materiebus spiritus vitæ naturam aliam ac proprietatem ascîscit, sibi penitus adeo impressam, vt eam nunquam iterum deponat. Hanc ergo secum proruehit ac deducit ad illa loca, ad quæ is a natura ipsa ordinatus est, nempe ad partes inferiores. Si ergo materia copiosa non est: tunc in schia restitata, contracturam dorsi molitur: si copiosior est, descendit in musculos femoris: si plurima, tunc sursum & deorsum resoluit ac contrahit. Quod vero non semper, nec omnes calculosi & arenosi contrahantur, id hac ex caussa fit, quod materia arenæ & calculi admodum compacta & congelata, adeoque valde crassa sit, vt propter rigiditatem suam cum humore & spiritu vitæ commisceri minime possit. Vnde fit, vt idem illæsus & intaminatus vesicam & renes transiliat. Idem quandoque etiam fit proprer materiæ paucitatem, quæ in vno aliquo loco saltem compacta est, a qua humor vitæ non admodū lædi potest. Vnde nec is valde nocere potest.

Calculosi omnes cur non contracti fiant?

Ceterum ipse vitę humor ac spiritus, si materiam huiusmodi imbibit aeuitque, membra resoluit & contrahit hoc pacto. Materiæ nimirum Arenæ & Lithiasis ab aciditate & acrimonia creuerunt & coagulatæ sunt. Quę si tales in ligamenta, articulos, ossa, medullas, & carnem ingeruntur, tunc partes has in suam naturam conuertunt, & vias nutrimenti oppilār, ac ligamenta, medullasque in ossibus refrigerant. Ea enim materia nihil est aliud, quam congelatum acetum, aut subtilis vini Tartarus, qui naturam suam non deponit, ac ipso vitæ humore acrior exsistit. Vnde eius quoque qualitatem corrumpit, & mutat. Hic vero humor corruptus consequenter etiam corrumpit id, quod nutrire debebat. Per hanc ergo aduersariam complexionem, qualitatemue ac naturam oritur constipatio pororum, arteriarum, carnis, & quædam quasi ebullitio fit in medullis ossium. Vnde fit, vt per acetosam & Tartaream eiusmodi frigiditatem membra corrosa, ad arbitrium regi & moueri nō possint. Nec enim frigiditas tantum in caussa est, verum ipsa quoque aciditas & acrimonia, quæ inexsistens exedit & erodit ligamenta. Tum eadem frigiditas quoque putrefactiua est, spiritu carens, velut acetum, quod mera fex est, spiritu suo orbata. Ideo hæc quoque in membris non nisi emortua aciditas est, aut humor frigidus, spiritu spoliatus. Quod in aliis rebus eodem modo se non habet. Nam etsi quidem frigidæ & humidæ existant, spiritum tamen in sese viuificum continent, qui istiusmodi cōtra naturam factam operationem declinat & auertit, sicut de acetosis in libro de *Lith*[illegible]*na* commentamur. Et hoc se modo habet generatio ac caussa contracturæ ex calculo & arenis: quæ nihil est aliud, quam spiritus vitæ & humo-

Aciditas congelat arenas & calculos.

Acetositas humorum rodit partes.

Acetum spiritu caret.

[illegible]

rum, à proprietate rerum arenoſarum & calculoſarum, in inferioribus corporis partibus latentium, contaminatus ac infectus.

De Origine Contracturæ ex colica, manus ac pedes attinentis.

CAP. III.

PRoximum iam eſt, vt de contracturis ex colica factis, quoque diſſeramus. Quanquam ipſam colicam hic non deſcribamus, nec eius cauſſam. Nam in tractatu de *Colica* id præſtatur ſeorſim. Inſtituti noſtri eſt, hic tantum de contractura ex colica, membra omnia occupante, tradere. Huius ſpecies variæ ſunt. Alia n. eſt cum Aridura: alia cum Tremore: alia cum membris ac ligamentis contractis: alia cum his extenſis & porrectis: alia cum acerbo dolore: alia cum inſenſilitate: alia cum vomitu. Quorum tamen malorum omnium vnica cauſſa eſt colica, ſicut deinceps docebimus. Principalis autem contracturæ cauſſa hæc eſt: Quando colica ventrem obſidens, tormina & dolores pro ſua conditione ſuſcitat, tunc natura in eo loco, vbi colica ſæuit, a natura corporis generali, veluti opem auxiliumque efflagitat, atque ad ſe humorem vitæ allicit, eumque expilat & extrahit a ceteris partibus, minus carnoſis, ſcilicet a brachiis, pedibus, & ſpina dorſi. In hiſce etenim partibus humor vitæ leuiſſime ac languidiſſime inhæret, promteque ad dolores ac tormina ventris affluit. Et cum eius non multum in illis partibus ſit: leui occaſione vniuerſus effugit, quod in carnoſis & muſculoſis partibus minime fit. Hoc pacto humore ad dolorem confluente, & membra ſua pro tractionis ratione deſerente, fit poſtmodum, vt dolor & humor in vnum confundantur ac permiſceantur, & permixtione illa humor tingatur inficiaturque a conditione materiæ colicam ſuſcitantis, ſicut de colica traditur. Iam his duobus ita vnitis, contracturæ triplices ſequuntur: vna per ſolutionem aut remiſſionem morbi a ſeipſo, quando ſcilicet inde diſpergitur per corpus in humorem illum, quouſque is peruenit. Si enim humor victor euaſit, & morbum edomuit, tunc ad loca ſibi deſtinata reuertitur, & colicæ ſordes ſeu aciditatem, quæ vt materia Arenæ & Lithiaſis contractiuæ naturæ eſt, ſecum abripit. Ea vero ad loca humoris natiua inuecta, naturam membrorum oppugnat, ac eadem aceſcere facit, quam affectionem deinceps contractura inſequitur. Hæc vero quod non ſemper ita fiant, cauſſa ea obſtat, quod colicæ materia interdum paucior ſit, quæ ab humore vitæ conſumitur, vt reſolutio nulla induci queat. Altera contractura ex colica ita fit, quando nimirum præſidiis remediorum colica placatur, nec tamen omne fomentum abſumitur: tunc enim materiæ aliquantum in humore ſuperſtes manet, quod cum humore deinceps in-

Contr. ex colica variæ formæ.

Spiritus vitæ in quib. partibus fortior ſit.

Contractura colica 3. eſt triplex.

corpus quoq; versum transfusum, morbum & contracturam eodem mo-
do infligit, quo iam de priore diximus. Tertia contractura oritur, quando
Balnea colicos cõtractos faciunt. colica affecti balneis vtuntur. Ab his n. si membra incaluerunt, tunc illo-
rum calor absentẽ humorem in locũ natiuũ retrahit. Nam ea ipsius quo-
que humoris natura est, vt ad calentia loca pronius efferatur. Ad illa ergo
relapsus, secum vna colicæ quoq; materiã sibi permistã & velut iam inha-
bitantem eo attrahit. A balneo a. si membra refrigescũt, humor eandem
materiã a se demittit, ac ab ipsa is separatur seceditq; : ac tandẽ ea colicæ
ꝓprietas sequitur, qua artus omnes resoluuntur & contracti fiunt. Quin
& hæc contractura sępius incidit, dum in ipso balneo adhuc versantur. Ea
v. ob materiæ multitudinem oritur. Quę, quamprimum corpus solito ra-
rius ac tenuius præsentit, sicut a balnei calore membris, vtputa bracchiis
& pedibus, accidit: tunc confertim irruens, ac in comitatu suo acidita-
tem colicæ secum ducens, resoluit occupata membra & contrahit. Est n.
colicæ acrimonia nihil aliud, q̃ propter calorem & acorẽ adurens sal, q
in ligamenta & articulos raptum ibidem quoq; contracturam facit a pro-
prietate sibi connata, sicut de colica traditur. Ac nonnunquam in carne
Contractura ex colica quid & qualis. & musculis distentionem quoq; parit, sicut acetosorum natura est. Hoc
ergo modo ex colica contractura gignitur, q̃ nihil est aliud, q̃ humoris vi-
tæ, ad colicam abscedentis, & hinc iterum ad natiua membra, velut 4. ar-
tus reuertentis, mutua commeatio. Et comes ista humoris materia illa in
membris manet tamdiu, donec absumatur. Per hanc ergo membrorum
destructionem aridura inducitur ideo, quod nutrimenta retropelluntur,
Contracti hanc sequuntur Aridura & naturæ operatio non libera & integra est. A multitudine a. acetositatis
in cholera, tremor membris additur, licet aliis atq; aliis maior minorue.
Artus porro nonnunquam contrahuntur, quia cholericæ acetositatis na-
tura est contrahere. Interdum iidem extenduntur, scilicet a robore spiri-
Tremor. tus, qui in medio extensionis opere succumbit, membro interim a mor-
Contractio. bo obrigescente. Aliquando membra concidunt, & deorsum labant, spo-
liata nimirum facultate & virtute humoris vitę, qui per colicam ademtus
Extensio. est. Quæ vero membra obstupuerunt, ea ceu emortua sunt, & intra sensim
consumta, ita vt iam rigeant & frigeant, nec quicquam sentiant: q̃ omnia
Collapsus. a materiæ immoderatione fiunt. Tandem, sensum nonnunquam eadem
Stupor. retinent: quod a spiritus superstitis vi & robore euenit, qui morbi subinde
insultantis impetum sustinere, & noxium a se expellere annititur. Insuper
Vomitio. autem vomitio frequens est, ea a colica illa oritur, quæ ad ipsa membra
quidem nondum omnino penetrauit, sed fellis nonnihil circa ventricu-
lum effudit, sicut de colica plenius traditur. Cetera, quæ de hoc contra-
cturæ genere cnoscenda videtur porro, ea in eius cura pleniꝰ ãnotata sunt.

De

De ratione contracturæ ab ira genitæ.

CAP. IV.

IRa vel iracundia est alteratio aut mutatio corporis præter naturam, qua totius corporis contractura, cęteris omnibus peior, introducitur. Per iram etenim vniuersum corpus exardescit & inflammatur, & membra tam interna, quam externa tremunt ac palpitant. Hæc solis iracundis familiaria sunt, maxime autem fœminis. Generatur autem hæc contractura hoc modo:

Ira qui contracturam facit.

Excandescentia vel ira hominis præcipue a felle oritur, vt de felle habetur. Itaq; concitata ira, fel ob aciditatem & acrimoniam suam corpori ardorem incutit, qui ardor in sanguine potissimum venarum omnium flammam conciliat. Sanguine ea commotione ferue facto, venæ omnes sub cute sudare incipiunt. Is sudor sal exsistit, in quo sale sanguis viuit, & sustentatur in vigore suo, vt de sanguine latius videri potest. Id sal secretum postmodum se insinuat in ligamenta, tendines, neruos, carnēque, & quicquid vicinum sua acrimonia corripere aut attingere potest. Sic idem sal in Melancholia quoque residet, per vniuersum corpus distributa. Quæ vbi primum per iram concitatur, sudorem fundit, admodum acidum acremq;. Nec Melancholia ad exprimendum succum suum ab vlla alia re concitatur, quam ab ebullitione valida iræ. Adeo res vehemens ac acris ira est. Hac efferuescentia postea ipsa etiam cholera, accenditur, vt amaritudinem suam addat, iunctimque cum Melancholia & sale sanguinis in tendines repat & penetret. Postea acredo quoq; phlegmatis materialiter resoluitur in aquam. Hac aqua addita, quatuor iam dictorum commixtio vna in formam vnam fit, in ligamentis ac articulis similiter vt in aliis substantialem. Iam si ira, sudores ac succos huiusmodi a quatuor complexionibus expressit, & in vnum confudit, eaq; deinde deferuescit: tunc fel postliminio ad locum sibi destinatum redit, calorq; deflagrat, ac quatuor dictæ complexiones in iis locis, ad quos propulsæ sunt, superstites manent. Nec enim eæ quoq; defluunt, sed recta in occupatis locis subsistunt. Nam in artus omnes eæ expelluntur. Itaq; quando ira desiit, tunc illico accedens humor vitę, permiscetur illis: qua permixtione acrimonia & subtilitas materialis ingeneratur, quæ postea manus pedesque ac extera membra omnia contrahit. Et in hoc quoque casu Colicę signa omnia apparent: de quibus plura in doctrina de *Felle* & *Colica*. Huius ergo contracturæ cura admodum laboriosa & difficilis est, maxime in fœminis. Ipsarum enim ira adeo feruida & rapida est, vt per eam a sanguine spiritus omnis euacuetur & exprimatur, velut & a complexio-

Fel causa iræ.

Sal sanguinis vita.

Ira res vehemens.

Contractura ab ira curatur difficulter, maxime in fœminis.

nibus ceteris, & acri cholera omnia inficiantur. Vnde in fœminis contractura multo periculosior, quam in viris cooritur, quæ frequenter etiã ad mortem ducit. Cui hoc etiam accedit, quod inuidia, ex Melancholia orta, plerunque in his concurrat. Nam & hæc ipsa bilis more accendit & inflammat. Nec enim modo mouetur alio, quam fel ab ira. Vnde liquet, ab inuidia non minus contracturam gigni posse, quam ab ira, sicut de complexionibus alibi docemus. Sic ergo contractura iræ superueniens, est calor, ab externa iræ concitatione accensus, quæ ira efferuescens facit & irritat, vt quatuor complexiones suos de se spiritus & humores effundant, ac substantiam inanem retineant. Ab istis ergo humoribus ligamenta & articuli inficiuntur, quibus affectis corpus contrahitur. Nã spiritus mobilis in hoc genere multo valentius ac exquisitius expellitur, quam in vlla alia contractura. Vnde fit, vt ipsius quoq; cura eo difficilior sit, ac raro is morb⁹ integre curetur: nisi fors ea conditio sit, vt quatuor complexiones non omnino exprimantur. Tunc enim aliquo modo adhuc resistere, ac intra sese iterum augescere possunt. Hoc si ita constitutum non sit, restitutionis in integrum spes nulla superest, sicut in practica plenius demonstramus.

De Contractura, ex crapula aut ebrietate producta.

Capvt V.

Contracturæ genera insuper quędam certa sunt, a vino concitata, quę diuturna existunt, & quod membra profundius occuparint, secundum naturam curatu difficilima. Generationis hæc fere ratio est. Si vinum, quod potatur, subtilis ac acris spiritus proprietatem habeat: tunc vini iste spiritus cũ humore vitæ vnitur. Nam quia naturæ nobilis ac eximiæ est: ideo humor vitæ illum attrahit, tam caussa nutrimenti, quam similitudinis. His ex caussis iam permixtione facta, proximum est, vt spiritus vini Qualitatem suam exserat. Hæc admodum ardens & arida est, ac vini Tartari naturæ non parum in se conditum habet. Propter vini enim subtilitatem Tartarus in ipso soluitur adeo, vt aut nihil, aut quam minimum eius conspiciatur. Dum ergo hac ratione vinum in humore vitæ quasi habitat, progressu temporis humorẽ illum exhaurit & exsiccat. Quantoque plus eius bibitur, tanto magis inualescit, & humorem vitæ depascitur. Id continuatur, donec humoris vitæ nihil amplius reliquum sit. Membrum ergo iam suo nutrimento & motu ita orbatum, quasi emoritur, & tendines eius contrahuntur pro eo, ac exsiccantis vini natura

Contractura a vino qui fiat.

Vinum humori vitæ gratum.

curæ est. Hoc facto aridura sequitur, aut pinguefactio quædam, qua ob quatuor humorum crassitiem membrum intumescit, cum tamen nullus vitæ humor adsit. Quanquam hic morbus non a vinis promiscue omnibus inducatur, hac de caussa, quod vinum non omne tam subtilem ac tartarosum spiritum in se condat. Itaque ex vinis reliquis iam Podagra, iam calculus obnascitur: de quibus plura in tractatibus propriis. Talia autem tum ob vini naturas varias, tum ob diuersitatem hominum ita contingere, in Philosophia nostra de varietate crescentium & animalium copiosius docebimus.

TRACTATVS SECVNDVS.

DE CVRA CONTRACTORVM quinque generum.

De ordine & discrimine in Practica seruando.

CAP. I.

SIcut hactenus in contracturæ caussis explicandis ipsius genera 5. constituimus: ita in hoc tractatu secundo ipsorum quoque curam subiiciemus. In hoc autem capitulo primo ordinem methodumque generalem præstituemus, secundum quam genera 5. vniuersa simul, nec seorsim ac separatim curari debeant. Nam & finis singulorum vnicus & similis exitus est: ac principii ortusq; respectu medicina non opus habemus. Nam si morbus ex membris exactus est, & humor spiritusque vitæ eorum ad natura suam rediit, tunc reliquum per seipsa expellunt eadem. Pro curæ ergo fundamēto hoc ponimus, debere nimirum remedia, contracturam sanatura, esse apertiua pororū, & *Remedia cōtractura qualia esse debeant.* calefactiua humorum, & humectantia arteriarum neruorumq;. Curandum quin etiam hoc est, vt remedia in eodem gradu, morbo respondeāt. Si n. infirmiora sint, nihil cōmodabunt. Nec v. in Sola complexione æqualitas esse debet, verum ēt in Qualitate. Nec n. omnis caliditas aut humiditas huc facit, dum videlicet aperit, calefacit, humectat: sed insuper a forma specifica inclinatio quædam esse debet, qua contracturæ singulariter remedia seruiant, & præcipue velut quædam ad caput diriguntur. Nam hac sola arte curatio perfici potest: q̄ si consilio alio instituatur, finem optatum nunq̄ assequetur. Preterea hic quoq; expendēda caussa est,

quod contracturæ in summo & vltimo gradu morborum sint posite: non in frigiditate tantum ac siccitate, vel in frigiditate & humiditate, sicut etiam non in caliditate & siccitate, aut caliditate & humiditate: sed etiam in summitate humorum, quod nimirum ii emortui sint. His ergo talem offerri medicinam oportet, quæ ad viuificationem ipsorum vim conferat: id quod a rerum singulari proprietate dimanat, nec in omnibus inest. Eodem modo vitalis quoque spiritus recuperandus & renouandus est: quod ipsum etiam non nisi a maximis & generosissimis confortatiuis præstatur, hac ratione, quod scilicet renouatus is a corde violenter in membra effundatur, ac recens, infectum veterem omnem & cum eo ipsum quoque vniuersum venenum elidat & expugnet. Hoc ordine modoque obseruato, remedia in contracturę sanatione aliquid opis præstare omnino possint. Iam vero deinceps intelligendum quoque est, qualis ea Medicina, huic morbo idonea, esse debeat. Nec enim hic cruda, crassaque, & nondum separata quicquam emolumenti afferent, nisi fors contractura leuior sit, quæ ab ipso tempore tandem sanari queat. Oportet ergo sint spiritualia, quæ non nisi spiritus sint, qui subtilitate sua corpus vniuersum peruagetur, & proprietatem suam languentibus membris inducat. Horum vero remediorum genera duo sunt: vnum est internorum: alterum externorum. Interiorum iterum duplex ratio est. Nam ea aut membra, in corpore peruersa & mutata, si opus sit, præparare debēt, purgando, calefaciendo, vel infrigidando: aut eadem roborare confortatiuis validis debent, velut *Auro potabili, Oleo Auri, Materia Perlarum, Floribus Antimonii, Arcano Sulphuris, Aqua Vitæ, Oleo Vitrioli, Aqua Tartari. Quinta Essentia lapid., Corallorum,* & aliorum similium. Et licet hic quidem remedia, veterib. Medicis incognita ponamus: in libro tamen nostro de *Quinta Essentia* docemus, quo modo ea, quaque forma parari debeant. Et quæ ibi deficiunt, eadem hic ponētes affirmamus, quod iam nominata a nobis remedia sola, ad quamcunuis contracturam, siue a caliditate, siue a frigiditate natam, sufficiant: idque hanc ob caussam, quod humorem & spiritum vitæ vsque adeo roborent, confortent, ac augeant, vt ita fortior redditus omnes morbos efficaciter expellat. Qua vero vi ac ratione id fiat, hic explicare omittimus, cum de his in libro de *Quinta Essentia* vnde satis traditum sit. Hoc hic pro rato habeatur, vim ac facultatem [illegible] potentem & generosam in hisce medicaminibus latere, vt humida simul cum siccis, calida cum frigidis vna opa curare queant. Vnde non immerito vnicam tantum curam pro contracturis omnibus constituimus. Et ne dicta fors admiremur, priuatim de Auro potabili & aliis aliquid hic adferemus. Est etenim in auro vis ac operatio tam insignis & admiranda, vt

Remedia contra-ctura sint spiritualia.

Contract. remedia duplicia.

Interna.

Auri potab. vires.

gradus ad roborandam naturam nullus sublimior inueniri queat, vt quo morbi vniuersi curari queant, ii comprimis, qui in gradu summo versantur: ex quorum ordine etiam contractura est. Similis vis ac virtus in præparatis etiam perlis inest: & multo magis in *Antimonio*. Restaurat enim & renouat vniuersas in corpore vires ac facultates mirifice; sicut de Restauratione & Renouatione vitæ traditur. Sic & Arcanum sulphuris non inferius est, vt nec Aquę vitæ, quæ cum substantiæ suæ subtilitate vniuersas virtutes per omne corpus deuehunt, & naturam ipsam augent. Oleū autem *Vitrioli*, comprimis si ad Quintæ Essentiæ modum præparetur, ineffabiles & stupendas virtutes exterit, velut & Aqua Tartari. Meritoq; nobis mira naturæ prouidentia admirationi esse debet, quod tam insignes proprietates ac dotes adeo profunde in rerum substantias abstruserit. Non ignauiores virtutes insunt etiam Corallis ac Gemmis pretiosioribus, aliisque plurimis, quorum in de Quinta Essentia mentionem facimus. Huc vero quæ proprie spectant alia, in Practica inuenientur. Perlarum. Antimonium.

Alter Practicæ modus est, ac perficitur per externa remedia, vt suffumigia, Balsamos, Arcana. Huius generis sunt Balsamus Terpentinæ, Lauri, Oliuæ, Ranarum, Adipum, Gummorum: item Arcana, vt Arcanum compositum, Arcanum solidum, Arcanum Elementatum. Horum plures descriptiones deinde dabuntur. Præparationis autem processum nedum huc ingerimus. Quæratur is in tractatu de Quinta Essentia. Quin nec purgationum formas modosque hic describimus. Nam ex in tract. de *ægritudinibus* membrorum præponuntur. Saltem practicam ad curandi leges dirigimus, prout ex morbo conuenire videntur. Dosin tamen, ac vsum, formamque ac modum cuiuslibet remedii huc attulimus. Iam ergo distinctionis vlterioris metam hic figamus. Externa.

De Auro potabili, & Oleo Auri, ad membra contracta.

Cap. II.

Cum superius dixerimus, fieri pacto nullo posse, vt contracturæ curentur, nisi per remedia summi gradus, quale est aurum potabile & similia, prout de gradibus maioribus docemus: ideo industrie ac ex arte remedia ea tractanda sunt, velut de Quinta Essentia mentio fit. Curatur autem contractura per Aurum potabile, aut Oleum Auri, aut Quintam Essentiam auri. Aurum potabile est, quando aurum potabile redditum cum speciebus ac liquoribus aliis permiscetur. Oleum Auri est, si ex auri Aurum potabile quid. Oleum auri quid.

Essentia Quinta auri quid. Virtus auri in solo colore sita est. Dosis quot.

substantia sola, sine additione oleum fit. Quinta Essentia auri est, quando rubedo auro extrahitur, & a corpore separatur. Eius enim virtutes in solo colore sitæ sunt, sicut de Quinta Essentia demonstratur. Dosis auri potabilis pro vice vna est ℈j. Dosis olei auri gr. x. Dosis Quintæ Essentiæ gr. iij. Permiscentur cum optima Aqua vitæ, aut subtili aqua alia. Dantur mane, ad meridiem, & vesperi pro Medicinæ consuetudine. Præparatio auri fit sine corrosiuis, & sine acuentibus virtutem eius more corrosiuorum.

Auri potabilis præparatio.

Aurum potabile ita fac. ℞. Aurum foliatum aut pulueratum, Resolue in succum ℥j Aceti destillati, q. s. Hæc destilla, & separa ab inuicem tamdiu, donec additamenti nihil amplius gustetur. Postea sequentis Aquæ vitæ sume ℥v. permisce illis, & inde in pellicanum ad digestionem vnius mensis. Sic præparatum id habes. Practicam eius hic describi non attinet. Eam enim abunde satis in de Quinta Essentia interpretati sumus. Cuius elaboratio & præparatio etsi ardua admodum non sit, eo tamen aliud præstantius nullum est.

Aquam Vitę ita para.

℞. *Vini ardentis* ℔. x.
Rosarum, Melissæ, Rorismarini, Anthos, Cheiri.
Fol. Hellebori vtriusque. Maioranæ an. M j.
Cinnamomi, Maceris, Nucis Muscatæ, Garyoph.
Granor. Paradysi, Piperum omnium, Zinziberis,
Cubebarum an. ℥ij.
Succi Chelidoniæ, tapsi, Melissæ an. ℔. ß.
Cinerum Fabarum ℥v. Misceantur & digerantur in pellicano diebus decem. Postea segrega, & vtere, ceu dictum est.

Ol. Auri præparatio.

Oleum auri ita confit. ℞. *Prædicto modo succum auri, per Acetum ab integro auro separatum: sinatur ebullire diebus 14. in sequenti digestione.* Postea destilla per balneum, & remanebit *Oleum crassum*, quod solum, sine omni alia permixtione Aurum est. Vtere, vt præscripsimus. Receptum digestionis ipsius tale est.

℞. *Succi Chelidoniæ* ℔. j. *Aquæ vitæ circulatæ* ℔. iiij.
Resolutorum spirituum salis iij. Misce & procede, vt supra. Quintam essentiam Auri in tractatu de Quinta Ess. docemus. Ideo eius descriptioni hoc loco supersedemus.

De remediis, Materia perlarum, & Essentia Antimonii.

CAP. III.

MAteria perlarum, est earum succus, potabilis, & ingeri aptus, adeo roborans confortansque, vt inter pretiosa simile non habeat. In succum autem rediguntur ita. *Materia perlarum quid, & vt fiat.*

℞. *Destillati & optime depurati aceti* ℔ j.

Aq. vitæ circulatæ ℔ .ß.

Perlarum Mundatarum. ℥iiij. Terantur subtilissime, & vna permisceantur ceteris. Digerantur per circulatorium mense vno, & materia perlarum in fundo residebit instar liquoris grauis. Eo facto, sensim aquas ceteras effunde, & succum collige. Pro vna vice da gr. v. ter in die. Etsi vero huius parandi aliæ quoque, eæque plures normæ sint, hæc tamen dicta optima & vtilissima est: veluti de Quinta Essentia docemus.

De Ess. vero Antimonii, corpus vndiquaque peruadentis, principium hoc loco ideo non ponimus, quia idem de *Quinta Essentia* præscriptum est. Sequens tamen Receptum ad colicam tale est.

℞. *Aq. Melissæ. Succi Chelidoniæ. Aq. vitæ circulatæ an.* ℔.÷.

Digerantur diebus 12. post separatio fiat per Balneum. Sic inuenies Essentiam Antimonii. Huius dosis est ʒj.

De Medicinis, Arcano sulphuris, & Aqua vitæ ad contracturas.

CAP. IV.

℞. *Flores sulphuris* ℔ ß. *Alb. Flor. Antimonii* ℔ ÷. *Arc. sulphuris præparatio.*

Succi auri ℥j. *Aquæ vitæ circulatæ* ℥x. Simul digerantur per mensem, postea congelentur ad consistentiam duram. De hac præbe pro vice vna ʒß. eo modo, quo de ceteris dictum est.

Aqua vitæ autem, quæ & ipsa similiter mirabiliter penetrat, talis est.

℞ *Aquarum Melissæ, Rosarum, Cheiri, Saluiæ, Balsamitæ,* *Aq. vitæ penetrantissima præparatio.*

Menthæ (al. Maioranæ) an. ℔ j.

Piperum omnium, Cubebarum, Zinziberis,

Cinnamomi, Masticis, Myrrhæ, Macis, Garyophyl. an. ℥ij.

Succi mellis, Succi vitrioli, Tartari, Antimonii an. ℥vj.

Aq. vitæ rectificatæ ℔ v.

Hæc omnia digeres diebus sex. postea separa, & destilla per pellicanum ad spiritum. Deinde Recipe huius aquæ, quantum eius est: Caponē præparatum, dissectumq;. Hæc vna cum speciebus sequentibus in vesicam iniice, digere per triduum in cineribus, postea vtere gr. v. pro dosi vna.

℞ Cinnamomi, Garyophyllorum Macis an. ℥ij.
Anthos, Cheiri, an. ℥ß. Ambrę ʒij. Musci gr. v.
Zibetę ʒß. Zinziberis, Cubebarum, Muscatę an. ℥iß.
Amomi ℥ß. Zedoarię ℥ijß. Camphorę ʒvj.

Post digestionem iterum separa, & in bonis vitris asserua.

De Medicinis, Oleo Vitrioli, & Aqua Tartari, & Quinta Essentia lapidum, ad contracta membra.

CAP. V.

Ol. Vitrioli praeparatio. OLeum Vitrioli, sine additione, per se & in succo proprio, qui Vitriolo inest, Medicina eximia est. Quanquam autem Vitriolum omne ad hoc idoneum non sit: tamen eligi potest, quod sit optimum, & in gradu summum. Ex hoc phlegma seu oleitatem extrahe, sicut de Quinta Essentia didicisti. Postea a fecibus rectifica vsque ad spiritum. De hoc Medicamine praebe guttas 3. aquis aliis permixtas. Addere potes etiam aliquid de Aqua vitae praedicta, & penetrantior Medicina nulla fiet, quae *Ol. Vitrioli cum aqua vitae medicina omnium penetrantissima.* expeditius & incitatius sua materia per vniuersas corporis partes diuagetur. Eodem modo & aqua Tartari, ex crudo vini Tartaro praeparata, incredibile auxilium praestat: sicut de Quinta Essentia eius commentati sumus. Ea vero ad contracturas peculiariter ita paratur.

Aq. Tartari praeparatio. ℞. *Tartarum optimum.* Destilla ipsum fortissime. Postea rectifica per pellicanum, quam potes subtilissime, & aquae vitę circulatae partem ęqualem affunde. De hac mixtura pro vice vna *guttas* x. praebe. Vis autem Tartaro peculiaris inest, qua membris robur confert. Nam totum corpus penetrandi vim maximam habet, & in contractura singulariter valet. Ita & lapides alii quoque exsistunt, quorum liquiditas similem eandemque vim habet, vt sunt *Coralli* & *Saphyri*. De iis autem nihil vlterius addimus, quia pauci sunt. Tum & operatio virtusque eorum dubia exsistit. Ideo in de Quinta Essentia idem repetimus. Iam autem de confortantibus & interioribus Medicinis finem faciemus. De quibus si obiter saltem ac breuiter dixisse videbimur: sic cogitate, prolixius & accuratius de iisdem, cum in Tract. de Quinta Essentia tum alibi pluries commemoratum esse. Itaque, vt in illis locis inquirat Lector, hic monemus.

De Suffumigationibus membrorum contractorum per medicinas externas.

CAP. VI.

POrro contractura etiam per medicinas externas curari potest, modis variis, vt deinceps dicetur. Primo autem medicinam externam poni mus per suffitum. Eius adhibendi hæc ratio est. Membrum ægrum vtpu- ta pedem vel bracchium immitte in vas aliquod, adeo magnum & spa- tiosum, vt membrum in eo debitum situm ac spatium iustum habeat, ac integra ita queat, ne fumus facile difflctur exspiretue. Postea sequens Re- ceptum incende, vt flagret. Id in vas iniice, quod dein obteges, & inie- ctum conflagrare sines. Hoc die dimidio continenter itera ac continua. Quod si Receptum vnum non sufficiat: iniice plura. Ita vasi & pedi de- stillata aqua adhærebit, velut in Alembico fit. Subtilis iste vapor (nec e- nim verus fumus est) membrum ægrum ita penetrat & permeat, vt a pe- netrantissimo illo calore ligamēta ac humor vitæ torpidus iterum incen- dantur, & ad vitam naturalem pristinam reducantur. Hac autem suffitio- ne instandum est, donec morbus remittat. Instrumentum vero rei ido- neum, in libro de *vltima cura vlterum*, in capite de Fumis describimus. Re- ceptum autem huiusmodi tale est. *Contract. vt per fumum curetur.*

℞ *Olei oliuarum. Ol. Iuniperini an.* ℥v.
Mastich ℔ ß. *Terpentinæ* ℥iiijß.
Aq. ardentis ℔ ½ *Salispetræ* ℔ ½ Misce omnia, & inde in Calda- rium: incende, dum probe ardeat: postea instrumenti fundo impone, & huic membrum superpone. Lignis aut metallis aptis intege, ne vapor ex- spiret. Si a. vaporem remisisse senseris, eximendum iterum, & denuo, vt prius, incende. Id aliquandiu continua; quo senties membra incredibili modo incalescere & foueri. Huius formæ ac mixturæ sunt alia quoque plura, quę omnia huc cōferri non possunt. Addemus tamē adhuc vnam. *Caldaria.*

℞ *Adipis taxi. Ol. oliuæ. Pinguedinis ramulæ viridis an.* ℔ j.
Myrrhæ. Mastich. Terpentinæ an. ℔ ß. Hæc incende, vt supra.

De Balsamis Contracturam sanantibus.

CAP VII.

SImiliter & de Balsamis notandum est, qui contracta membra curent. Horum omnium præparatio naturalis est: & genera multa. Nos ea saltem hic indicabimus, quæ singulariter profuisse experti sumus. Ho- rum vsus est, vt ægri iis calidis probe inungantur, ter die quolibet, nullo omisso. Et hæc Balsamorum omnium conditio est.

Balsamus primus. *Balsami contra contracturā.*

℞ *Terpentinæ destillatæ* ℔ ij. *Galbani destillati* ℔ j.

Gummi ederæ. destillatæ. ℔ ß. Mixtim destillentur. Fiat Balsamus, a fecibus & phlegmate separatus. Hoc vtere modo præscripto.

Balsamus alius.

℞ *Terpentinæ, olei Lauri, olei oliuarum, ol Iuniperi an.* ℔ j.

Masticis, Myrrhæ, Thuris an. ℔ iß. Destilla quoduis seorsim, velut olea, pro parte vna: & cetera tria pro parte altera. Postea vtraque commisce, & adhuc semel destilla. Vtere, vt supra.

Balsamus alius:

℞ *Pinguedinis taxi, Ceræ, Seui ceruini, Adipis vulpis, Adipis Murmentorum an.* ℔ j.

Masticis ℔ ij. *Thuris* ℔ ß. *Euphorbii* ℔ ¼. Destilla ad modum iam primo dictum.

Balsamus alius.

℞ *Gummi Opopanaci* ℔ j. *Galbani* ℔ ij. *Serapini* ℔ ß.

Ammoniaci ℔ ½ *Bdellii* ℔ ¼ Misce, & cola cum aceto. Postea destilla in oleum. Post

℞ *Huius olei, quantum eius est.*

Terpentinæ destillatæ ℔ iij. *Ol. Philosophorum* ℔ ß.

Ol. Lauri destillati ℔ j. *Masticis, Thuris an.* ℔ ß.

Myrrhæ ℔ j. Hæc iterum destillentur in oleum vnum, in quod deinceps impone sequentia, & cum vitro Soli expone per mensem:

℞ *Storacis liquidæ.* ℔ ½ *Ranarum N. XX.*

Adipis taxi. ℔ ß. *Aceti destillati.*

Vini ardentis destillati an. ℔ ½ Si aliquandiu in infusione steterunt, misce omnia, & exprime, expressum serua ad vsus. Similiter scire debes, quod simplicia hæc singula, quæ in Balsamum assumsimus, per se sola quoque vsui idonea & vtilia sunt, si destillentur & rectificentur ad præscriptum artis Alchimiæ, quæ præparationis magistra est.

Alchimia præparationis magistra.

Balsamus alius.

℞ *Ligni Iuniperini, Ligni Laricis. Ligni Sauinæ.*

Ligni Fagini an. ℔ j. Ex his oleum arte communi extrahe. Hoc oleum postea mixtum in pellicano rectifica, & vtere.

Balsamus alius.

℞ *Seui ceruini* ℔ iij. *Pinguedinis cati. Ping. vrsi an.* ℔ ß

Pingued. Tax. ℥ v. *Seui hircini.* ℔ ij. Ex his destilla oleum, cui adde Ranarum viuentium ℔ vj. & denuo destilla more vulgato. Postea ei hoc Receptum adde:

℞ *Seui ceruini* ℔ j. *Pingued. Taxi* ℔ iij.
Ceræ ℔ ß. *Aceti* ℔ ¼ Cum his adde supra dictum oleum vniuersum, & super prunis vnguentum confice, quo vtaris. Hoc optimum est in contracturæ primis diebus vsurpatum.

De Arcanis Contracturam iuuantibus.

Cap. VIII.

REmedia insuper alia quoque sunt, Arcana vocata, per quę non minus ac per Balsamos contracta membra curantur. Forma eorum aqua est, sine pinguedine parata, ad sanationem tamen minime inefficax. Huiusmodi enim Arcana virtutem Balsamo omnino similem exserunt. Vnde ad contractos curandos satis idonea sunt. Arcana autem ideo vocantur, quod ceteris aquis præcellant & præemineant. Huiusmodi autem arcanorum quatuor sunt: Arcanum compositum: Arcanum solidum: Arcanum Elementatum: Arcanum metallinum. Præparantur autem sequenti artificio. *Arcana cur dicta.*

Arcanum compositum ita confit. *Arcanorum aliquot formula.*

℞ *Vini ardentis dest. optimi.* ℔ vij.
Cantharidum ℥ x.
Canapi, Flores, Tapsi, Camomillæ, Hypericonis an. m. vj. Contunde & misce: digerantur in Sole aut fumo calido per mensem. Inde destilla. In destillatam aquam hæc sequentia impone:

℞ *Succos canapi, florum tapsi, camomillæ,*
Hypericonis, centaurea, bethonicæ, prunellæ an. ℔ ß.
Masticis ℥ ijß. *Thuris* ℥ v. *Mumiæ* ℥ iß.
Lumbricorum terrestrium, Ranarum an. ℔ ß.

In circulari destillentur per octiduum. Postea vtere vt Balsamis.

Arcanum solidum ita præparatur.

℞ *Succi flammulæ de radicib. herba, & floribus.*
Succi florum thapsi omnium an. ℔ j.
Aquæ ardentis fortissimæ ℔ ij. Digerantur in fumo equino ad dies 10. Postea vtere ceu supra.

Arcanum Elementatum ita concinnatur.

℞ *Chelidoniæ, Melissæ. Iuæ Arthetica, Flores Thapsi, Papaueris, Centaurii, Be-*

thonicæ, Hypericonis an. m. ij. Conquassentur omnia accurate, & additur aliquantum aceti: sinantur putrefieri. Postea exquisitissime exprimantur, & ita in circulatorium ponantur ad dies 10. vt indesinenter ascendant. Postea vtere. Non ineptum sit, si iis addas Masticem & similia.

Arcanum Metallinum.

℞ *Metallum solutum, circuletur ad occiduum.* Dulcoretur & vsurpetur. Hic ad differentias metallorum attendi debet: vt si morbus a calore sit, metalla frigida assumas: si a frigore, calida. Ex omnibus tamen Aqua metallina ex Sole pro contracturis omnibus omnium nobilissima & præstantissima est. De qua hic saltem strinctim ac obiter: quia plura de Quinta Essentia tradita sunt.

Conclusio horum remediorum aduersus membra contracta: & explicatio, vnde & cur contractos morbos sanandi vim habeant.

Cap. IX.

HActenus ergo medicamina nonnulla ad contracturas præscripsim*, quæ nobis probatissima & compertissima erant. Quæ si debito modo ac arte requisita præparentur, ad curationem satis sunt. Cur vero contracturæ aliquæ tolli non possint, caussæ præcipue duæ sunt: vna, quod istorum membrorum spiritus penitus exstinctus est, & radix ipsius vitæ subtracta. Altera quia id persæpe fatale est, vt non curentur, sicut in libro de *Fatalibus* docemus. Horum si vnum sit? cum penitus captum ac præscitum nostrum effugiat. Per solam medicinæ frustrationem, & virtutis inefficientiam dignosci poterit. Nullus enim morbus suo medicamine destituitur. Et ex nullo contracturæ morbo mors incumbit simpliciter & absolute. Quod autem tum Medicinæ, tum his vtentes persæpe a fatalibus grauius vexentur, & euentum conditioni medicinæ ac cursui naturæ aduersum omnino experiantur: id eo nobis facere debet, vt inde discamus, nimis obstinatam de hac fragili vita fiduciam ac spem deponere. Etsi enim nocentia simul omnia, & medicinarum simul omnium virtutes, & morborum genuinas caussas, ac his opposita remedia debita plene teneamus: nihilominus tamen hanc confidentiam incumbens *Fatum* infringit facile, & statum firmum omnem destruit; cui nos non modo non obluctari quicquam possumus, sed fatalibus caussis nosmet nudos tantum potius obiicimus, vtpote quæ nos in solidum mortales faciant, nostraque molimina infringant, & prouidentiam nostram ac consilia vniuersa euertant, velut, de his plenius in libro de *Fatalibus* disseruimus. Interim tamen nihil

Contract. quædam cur sanari non.

Caussa 1.

Caussa 2.

Morbus nullus remedio suo caret.

Fatale in morbis, conatus nostros infringit.

nihilominus, cum remedia tam potentia a Deo ipso sint creata [illegible] re-
pertaque, satis resistendi & remedium ipsum [illegible] tamen [illegible] debemus,
quantum voluntas Dei permittit. Vnde tenendum hoc utique a nobis est, quod
in summis morborum gradibus summas medicinarum vires opponimus,
& per has aduersæ valetudinis difficultates superare vtcumque annitimur: veluti in primo prologo omnium librorum expressimus &c.

AVREOLI PHILIPPI

THEOPHRASTI HOHENHEIMII,

vtriusque Medicinæ Doctoris.

VNDECIM TRACTATVS

SIVE LIBRI.

De Origine Caussisque.

HYDROPISIS.	ARIDVRÆ.
TINCTVRÆ.	COLICÆ.
APOPLEXIÆ.	MANIÆ.
VERMIVM.	DIARRHOEÆ.
PODAGRÆ.	CADVCI.

FEBRIS.

AD LECTOREM.

Præsentes hi vndecim tractatus seu libri, beneuole Lector, de Hydropisi, Aridura &c. conscripti, ab auctore, prout instituerat, absoluti & integre perfecti non sunt. Qua de caussa etiam quinque priores morbos idem bis disposuit descripsitque, ac ex vtrisque tractatum vnum facere voluit, sicut id ex characteribus, ex tractatu vno in alterum subinde intendentibus, videre est. Nec tamen integrauit eos, verum descriptionem incompletam reliquit.

Cum vero præcise nemini constet, qua ex caussa is dispositionem iterarit: ipsius auctoris conceptum, prout a nobis inuentum est, a verbo ad verbũ, nullo vnquam mutato, integre ac ex ordine huc transscribere placuit. Quod autem istorum morborum curam adeo breuem datam visurus es: scias vere, a nobis ne vnicum quidem verbum omissum esse. Nam quæcunque consignauit Auctor ipse, ea huc integre congessimus. Videtur enim istorum morborum Theoricam saltem explicare voluisse: curas ipsis sparsim in libris aliis traditis ac legendis.

Ioh. Husserus.

DE HYDROPISIS

Nomine & vocabulo.

DE Hydropisis appellatione & etymo, si [illegible] id Græcum, Arabicumque ac Chaldæum, nihil angaris, [illegible]. [illegible] colludunt inuicem linguę, sicut cati cum muribus. R[illegible] Tu nomen saltem retineto Aquæ, add[illegible] abundantiam, mo[illegible] quicquid huius velis: & morbum scies ipsum, qui aliu[illegible] abundantia aquæ. Nam de sola aqua hic sermo est, hoc est, Morbus [illegible] aqua est. Aptius tamen quadraret vocabulum *Resolutio*. Est enim a[illegible] soluta. Hoc faceret ad distinctionem aquæ veræ, & huius. Ideo [illegible] pellatio optima hæc est, resolutus liquor, aut ros humidus.

Resolutum liquor est hydrops.

MORBVS QVID SIT.

QVando corpus præter solitum naturæ modum attollitur, & pe[illegible] intumescunt, ac coxæ, tumorque occupat genitalia, cor, int[illegible] palpebras, aut loca similia alia: isque tamdiu augescit, donec spiritu[illegible] in aqua suffocetur, non secus ac homo in lacum illapsus. si impre[illegible] super foueæ in partibus manent, & respiratio opprimitur, tussisque [illegible]helatio fatigat: Hæc omnia morbi huius, scilicet hydropisis si[illegible] Omnium autem postremo vrina rubicundior euadit, cutisque [illegible], & per rimas aqua effluit, ac sitis inexhausta molestat. In aliis m[illegible] augescit velocius, in aliis tardius, prout cœli impressio fuerit. [illegible] cuius constitutionem etiam moriuntur ægri.

Signa hydropis.

MORBI CAVSSA ET VNDE sit Morbus.

TRia hic notanda & scienda sunt, vis cœli, natura terrena, & [illegible]cosmus. Cœlum opifex geminus existit: visibilis, & inu[illegible] Natura terrena noscenda: vt quæ sine cœlo nihil est. Micro[illegible] patitur. Cœlum est duplex. Terra est duplex. Simplex vero & [illegible]mo, qui in inuisibili subiectum est, quod concipit.

Caussa hydropis.

Exemplum.

EXemplum pro declaratione. Terra sine impressione cœli nihil [illegible] cœlo ea viret vernatque, & fructus gignit, viuitq;, h.e. cœ[illegible]ta est, & morbus, & sanitas. Iam vero te[illegible]ræ duæ sunt: vna cuius [illegible] hic proposuimus, altera homo, cuius gratia exemplum all[illegible] mo vero est terra inuisibilis, & tamen velut natura terræ [illegible]e habet.

Cælum vita terræ.

Homo terra inuisibilis.

Sig

Sic & cœlum duplex exsistit. Vnum suis impressionibus est, vt terra. Hæ autem sunt manifestæ, velut pluuia, ros, pruina & similia. Ab his impressionibus viuit terra. Quibus si destituatur, mortua est. Si eas immodice ac præter tempestatem accipiat, vel sic mors eius, & boni dissolutio sequitur. Itaq; terra ex cœlo viuit, & hãc cœlũ pro suo modo disponit.

Sed & cœlum abditum est, quod hominem non minus ac ipsam terram sustentat. Ex terra n. sumtus homo est. Vnde is terra inuisibilis exsistit. Hinc etiam similiter vt terra suo nutrimento opus habet, eoque inuisibili. Id sunt etiã pluuiæ, ros &c. impressiones cœli, veluti visibiles. Concluditur ergo, hominis corpus esse instar cœli & terræ, ac eo modo constitutum, quem proximum exemplum definiet. *Homo in terra.*

Qua nimirum ratione pluuia terram corrumpit, eamque iusto humectiorem reddit, ac suffocat, viresque ac operationem illius dissoluit, quotiescunq; cœlum suis impressionibus eam inundat nimium, ac temperaturam modumque conuenientem transgreditur: eadem etiam specie modoque terram ipsius hominis cœlum inundat & proluit. Et hæc ista hydropisis est, de qua hoc capite tractamus. Ideo alias, easque profundiores huius morbi caussas neququam inquiras. Iam dicta ad practicam curamue tibi sufficit, donec paramira opera ad te deuoluantur. *Hydropisis est corporis inundatio.*

Ipse Microcosmus hoc loco ita cognoscendus est, quod ex 4. Elementis constet, ac is eadem sit inuisibiliter. Ad imaginem enim illius, qui ista omnia creauit, conditus est, & tamen creatura mansit. Ideo ex parte vna terra est idem, qui opus habet cœlo, & aere, & igne &c. similiter vt ipsa terra: vnaque plane externæ & internæ terræ vtrobique ratio exsistit. Idem per Resolutionem quoque patet, ex qua morbi subnascuntur, quoties modus & temperatura non obseruetur. Iam ergo, quid hydropisis sit in origine & Anatomia, satis comprehensum est. *Microcosmus ex 4. elementis constat.*

QVOMODO: ID EST, PROCESSVS FIENDI:

SI ergo impressio ratione prædicta Microcosmi terram inundat: tunc aqua ob grauitatem suam deorsum per carnis poros subsidit, omnesq; poros, ac plerumq; etiã concauitates, lacertosq, opplet. Ac prout cœli impressiones vel fortes vel remissæ sunt: ita inundatio quoq; augescit & grauior fit, donec ad genua ascendat. Cœli autẽ imbribus nec sic quidem remittentibus, aqua restagnat ad coxas, ad pudenda, ad poros ventris, & sic continenter ad superiora. Quia vero spiritus vitæ in medio hominis seu centro conditus est: ideo ibi suffocatur, velut homo, quem fluctus abripuerunt. Idem tamen spiritus interdum obluctatur, & a suo centro *Spiritus vitæ in centro corporis habitat.*

aquam amolitur & tunc inundatio tingit partes superiores, [illegible] nas, quod raro fit, & minus diu durat. Spiritus enim [illegible] tur. Et hoc modo cognoscenda ubi hydropis est, [illegible] re velis: non quod huius caussæ cognitio ad scientiam [illegible] ficiet: sed quod per hoc fundamentum curationem [illegible] uestigare possis. Nam & hæc ex duobus educitur. Ex Philosophia [illegible], quæ terræ cognitionem, ex qua dein Microcosmum ipsum [illegible] suppeditat: ex Astronomia cœli, quæ docet, quomodo cœlestium [illegible] impressionem auertere debeas, non secus ac quis riuum auertit [illegible] sumtionem. Eadem te etiam docet Microcosmum cognoscere, [illegible] & qualis sit, & quodnam subiectum præ manibus habeas.

CONTRARIA.

QVod si vero quandoque etiam ab inordinata & immoderata vi[illegible] ratione huiusmodi morbus aquosus gignatur: id alio tamen [illegible] non fit, ac si res quædam in terra perfundatur aqua, pluuia cœl[illegible] conferente. Nam & hic malum, ab aqua oritur, ac vna similitq; ei[illegible] sa est. Huius tamen quam illius cura facilior est, & minore pericul[illegible]. Quod si vero caussæ vtræque concidant, morbus fiet vnus, isque a[illegible] dum periculosus. Eodem etiam modo dici possit, quod tempus Micro-cosmi aut Macrocosmi huius morbi singularem caussam præbeat. [illegible] intelligeita fit r., quod vnumquodlibet in putredinem abire c[illegible] dissolutionem: sicut, si Aquæ Elementum putrescit, id hydro[illegible] ue[illegible] latur aut resistit, sed eam facit, eaque periculosissima est, [illegible] bilis: diu [illegible]ius tamen protrahitur per ea, quæ aliam hydrope[illegible]

Sunt præterea etiam morbi quidam alii, qui terram Micro[illegible] hydropisin conuiciunt. Hi tamen non nisi armorum rationem [illegible] gladii, qui vulnus facit, & vulnus dein parit tumorem. Sic igitur & [illegible] iusmodi caussa aliquot hydropisis genera producuntur: qu[illegible] tolluntur, nisi prius arma remoueantur. Tum enim sicut [illegible] sanescunt, quæ vulnere semel sanato, denuo non redit.

PROGNOSTICA.

Signa hydropis periculosa

SIngularum vero Hydropisium naturas ac proprietates [illegible] tussis continua molestat, & calor vanescit, & [illegible] ris regit (ex hac enim pluuia, & huius morbi [illegible] his signis se prodentibus cutis finditur, & [illegible] colore luteo tinguntur, acuminatur nasus, digiti [illegible] tur, [illegible] minuitur & crassescit. Quib. apparentibus, certum est [illegible]

[illegible]

In hoc ægro proſtratam & proculcatam eſſe, nec facile reduci poſſe. Extra talia autem, ſpes bona concipienda.

C V R A.

IN Cura tria conſiderari oportet: cœlum, terram, Microcoſmum. Cœlum conſidera vt Aſtronomus, vt pluuiæ ſtellā ac parentes noſcas. Ex his enim cognitis ſua peculiaris Medicina deſumitur. Terram, hoc eſt, corpus, conſidera vt Philoſophus, quo nempe pacto illa diſſoluta, & quænam Microcoſmi Natura, virtus, ac conditio ſit. Stellæ autem hanc pluuiam imprimentes tres ſunt. Vna eſt diſſoluta e congelato: altera eſt diſſoluta a Natura: Tertia eſt deſtillata ſubtiliter. Quarum cum peculiares naturæ multæ ſint, ſuperius in genere comprehenſæ: conſideratio accuratior ad ſcholas, non practicam pertinet. Nam ſub Arcanis iſtis vniuerſæ includuntur. [*In Cura hydropis quæ attendenda.*]

Cœlo reſiſte tantum per Elementum Ignis, quod ex aqua fit. Et hoc eſt vnicum *Sulphur Metallorum*: Id enim, ſiue Metallorum, ſiue mineralium ſit, impreſſionibus iſtis ex vi & natura arcana reſiſtit, & exſiccat. Eſt enim id Sol, qui pluuiam hanc diſcutit, & in auram vertit: in auram ſcilicet eam, cuius ipſum Sol eſt. [*Cœli quæ cura.*] [*Sulphur metallorum Sol hydropis.*]

Terræ autem influxus ſeu introitus adimi debet, per quem ipſa inundatur. Ciſterna enim, quæ plena & turgens eſt, emittenda eſt: & ſic Sol ſuo ſubiicitur. Eodem modo ſi terra ſorbere amplius non poteſt abundantia humoris ab ea auferenda eſt, ne ab illo putreſcat, & incurabilis fiat. Putrefactio enim eſt diſſolutio, non redintegrabilis. Huius cura per vnicum Elemētum ſiccitatis, quod & ipſum ignis eſt, perducitur. Siccitas tamen ſola requiritur, ſine calore. Talis eſt *Crocus Metallorum*, quo nihil eſt exſiccantius. In his ergo hoc modo curatio poſita eſt: partim quod *Crocus* reſiccet: partim quod ſulphur velut Sol conſumat. Per hæc duo quælibet Hydropiſis cura perfecte cognoſcitur. [*Terræ cura quæ.*] [*Crocus metallorum valentiſſime exſiccans.*]

Quanquam & deriuatio, ſi propter multitudinem opus ſit, non omittenda videatur. Ea fit ſine quidem digeſtione digeſtiuorum. Nam aqua tum temporis per ſe digeſta eſt. Hæc autem emiſſio per ſolas Eſſentias Mercuriales fieri debet. Cetera enim non aquam ſaltem hydropiſis pellunt, verum cum hac alia quoque multa, quæ relinqui præſtabilius eſſet. Huius enim Medicina ita appropriata eſſe morbo debet, velut lignum eſt.

De remediis ergo hydropiſis ita conſtituo. Primo contra multitudinem ſeu abundantiam vtere Arcanis Mercurialibus. Poſtea per dicta duo, Crocum ſcilicet & ſulphur, exſicca. Horum deſcriptio talis

est. Ex quorum pręparatione diligenti alia quoque [illegible] sunt.

Sulphuris præparatio.

Sulphuris præparatio.

℞. Sulphuris ℔ ij, Colcotar ℔ ij. Salis communis, secundo [illegible] purgati, ℔ j. Myrrhæ ℥j. &c

Si autem sulphur ex Metallicis, aut mineralibus corporibus [illegible] habeas, tunc id per se satis purgatum est, quandoquidem ex[illegible] Dosis est ℥ij. mane & vesperi. Sumatur cum saccharo. Alia. Alia. Alia.

Croci extractio. Diacubebe.

Item Mercurii præparatio, &c.

Declaratio in genere.

HIc ergo ex copiosa pluuia hydropisis generatur per proprias st[illegible] quarum rectrix Luna est. Et si minimum sit eius, consumtione [illegible] scit. Ad abundantiæ autem generationem tollendam medicina inue[illegible] ri alia non potest, quam Mercurialia simplicia prædicto modo præ[illegible] ta. Hoc facto constantia sperari non potest, nisi indies exsiccatio [illegible] inducatur modis prædictis duobus. His ergo si influentia rerum [illegible] rum tollatur: intercipietur etiam operatio, ne impressio quid damni [illegible] Hæc autem aliter non fit, quam per resiccationem caloris solis, h[illegible] per sulphur & crocum. Inclinationem enim ad morbos extra[illegible] dem impedire non possumus. Possumus tñ extra nos, sub [illegible]

Aqua cur flauescat.

Caussa vero, cur aqua ea flauescat, est hæc, quia nempe [illegible] abit, & colores membrorum imbibit eorum, in quibus ea c[illegible] crimonia vero eiusdem est ex membri sale, per pluuiam ina[illegible] resoluto: quæ pluuia non minus in corpore materialis est, quam [illegible] terra. Calor vero ac frigus, & similia alia a destructione fiu[illegible] inferendi natura est. Et tandẽ a putredine in aquam omnia c[illegible] Dum ergo præter illapsam pluuiam ipsa quoq; membra in aqua[illegible] tur, necesse est, mortem incumbere, cum dissolutio ea relarcin[illegible] queat. Membra enim a putredine dissoluta, haud vnquam repar[illegible]

DE ARIDVRA:

NOMEN.

QVanquam Ariduræ nomina varia sint, velut & vari[illegible] eius species, multis accidentibus discretæ: ipsis [illegible] pellationib. res distinguẽdæ non sunt, sed sunt nomine [illegible] cõprehendendæ, cum in ipsis omnib. vnica tan[illegible]

Qvia

QVID.

ARidura est, quando vel corpus vniuersum, vel eius membrum aliquod, cum internum, tum externum arescere incipit, hoc est, aridū fit, & a iusta sua proportione in mensura carnis aut medullæ, aut sanguinis, aut cuiuscunque tabescentis membri degenerat & deficit, quocunque tamen corporis loco fiat, vt pondus partis naturale minuatur, nec tamen per ætatem, nec abstinentiam, sed per caussam aliam morbificam: *Aridura quid.*

CAVSSA.

CAussam ariduræ ita intellige. Vides nempe, vnumquodlibet corpus quod in terra est, & ex ea producitur, certam proportionem ac mensuram habere suæ pinguedinis, magnitudiuis, crassitudinis & similium. Hæc vero mensura, hoc pondus a cœlo est. Ipsum etenim cœlum his rebus per rorem & pluuiam suum pond⁹ ac proportionem confert. Quid si terra cœli clementiam & fauorem habet, tunc ista omnia plena mensura & pondere donata vigent. Si vero inclementius cœlum, rebus crescentibus suum nutrimentum subducat, tunc exhauriuntur, tabescunt & exarescunt, velut fœnum. Et per hanc ariditatem vitam suum deponunt. Eadem ratione ipsius quoque hominis corpus, velut Brassica, ex terra sua viget. Vnde idem eidem quoque impressioni subiacet. Quod si cœlum benignum habeat, mensuræ & ponderis pleni est. Sin minus, penuria incumbens mensuram ac pondus ei subtrahit, homoque imminuitur in carne, in sanguine, in membris internis externisue, vel integris, vel dimidijs, vel omnibus, vel aliquibus. Cui enim cunque parti subtrahitur, ea exarescit, vel citius vel tardius, pro defectus ipsius conditione. Sic integer etiā homo in sese exarescit, indies magis magisq;, donec succo omni vbiuis absorpto, fœno aut ligno similis fiat. Ea enim substantiæ hominis proprietas ac ratio exsistit, vt vniuersi cibi ipsius semē sint. Sicut ergo hortus a seminibus lætus ac vegetus redditur: ita ipse etiam homo. Non ergo cibus ac potus per se, sed impressio hominem obesum aut macrum facit, gignitque bonam ac feracem terram, vt suam plenam mensuram adipiscatur. Huic plenitudini si impressio subducatur, vernare nihil quicquam potest, sed cibi potusq; arescunt & resiccantur, & quod iam corpus erat, idipsum quoq; tabescit, cum accessum & augmentum non habeat. *Aridura caussa, & generatio.* *Homo vt brassica viget.* *Cibi semina hominis. Impressio facit homines crassos.*

Est enim corpus humanum ipsi terræ simile. Quæ terra Solem aut æstatem habet, ea fertilis est: quæ hyemem, sterilis. Sic quod æstas suppeditauit, id consumit hyems: donec rediuiuum ver, quod ab hyeme absorptum est, vberius refundat. Eodem modo & hominem

Æstas & Hyems homini vicissitudinibus ab sumūt. sua bruma tangit, quæ per se quidem ste[illegible] sternum depascitur. Et nisi æstas sequere[illegible] tabescerent & consumerentur. Interim q[illegible] succedit æstas: adeoque perpetua ista vicissi[illegible] pus absumitur, per æstatem renouatur, vegetatur, & vi[illegible] cipit.

Homo cæli potentiæ subiectus. Ista autem omnia a potentia & virtute cœli dimanant. Q[illegible] situdines omnes homo, quia Microcosmus exsistit, omnino [illegible] gitur. Ex terra enim est: vnde ex cœli gratia dependet. Ho[illegible] ualem impressionem subtrahit, tunc secundum molem suam m[illegible] imminuitur ac ad mortem ipsam deducitur. Ipsius enim hyems [illegible] æstatis spem ac indicium nullum dat. Successura æstate, hyems n[illegible] disparuit. Quem vero sors huiusmodi tangit, ei iam vita negatur, [illegible] tandem velut fœnum aut lignum arescit ac consumitur, hoc est, ca[illegible] velut gramen siccatur, ossaque ipsius cum superinducta cute, vel[illegible] truncata arbor, exhausto omni succo eneruantur, franguntur, coc[illegible]

PROCESSVS IN MORBVM.

Coeli impressio qualibet modo inuisibili in hominem inf[illegible] tamen postea cum visibilis, tum tangibilis fit. Iam vero pe[illegible]

Partes corporis Geometrice confinia Aridura quoque eorum. sentia ac Natura cerebri est: alia & peculiaris cordis, & sic [illegible] Quod secundum Geographiam & Cosmographiam, qua te[illegible] nes omnes distributæ sunt, intelligendum est. Sicut ergo i[illegible] li regioni sua pluuia deest: sic sua etiam pluuia huic illiue [illegible] poris denegata est. Vnde Phthisis occupat vel partem vn[illegible]

Artus aridura depereunt, sic & interna membra. nec simul omnes. Sic & externi quatuor artus, bracchia sci[illegible] sua quoque inter sese primaria membra habent, internis t[illegible] subiecta: hoc est, ariduræ duæ ipsis accidere possunt. Sic e[illegible] tur ariduræ cordis, epatis, splenis, pulmonis, renum, &c. Sic [illegible] nis, tendinum, synouiæ, articulorum, neruorum, &c. au[illegible] uersi corporis. Ex quibus colligite, dolores, ariduræ comite[illegible]

Synouia exquisitissime dolet. Aridura vniuersalis indolens est. brorum diuerso sensu, diuersos incumbere. Nam morti[illegible] dolorem mouet. Synouiæ autem maximum & exquisiti[illegible] Aridura vniuersalis fit, dolores nulli instant, sed aridura lenis [illegible] ne lenis est. Nam vnumquoduis membrum nutrimentum su[illegible] are habet: & tamen id omnibus commune est. Hoc cu[illegible] subtrahat a cœlo, id tabe & cōsumtione tenuatur. Sol en[illegible] pore est, qui iugiter & perpetuo exsiccat, & humiditatem [illegible] ergo Sol iste continenter depascitur, in consumti aut locum aliud [illegible]

reponitur, hoc est, si pluuia illuc non fertur: tunc necessario a vi solis ariditas inducitur, & hoc modo tabes sequitur. Nec n. suo Sole corpus caret: nec sua etiam pluuia & rore. In corpore ergo ea vtraque esse debent. Eorum alterutro deficiente, res probe non agitur, sed impendent morbi. Sol corporis fixus est & constans, nec occidit, sed iugiter & indesinenter operationi suæ vacat. Impressiones vero impediuntur quandoq;, vt vel maiores vel minores, tales vel aliæ iam sint. Et hæc scire Medicum fas est. Nam idem Astronomus esse debet. (Hic notate: si cœlum homini alicui influentiam quandam præcidit, vt inde in morbum coniiciatur: id non aliter ac per gladium fit. Gladium autem intelligi cœlestem.)

Corpus suum solem & pluuiam habet. Sol fixus.

Impressiones variabiles.

CONTRARIA.

QVod vero a nonnullis prætenditur, huiusmodi ariduræ caussam esse oppilationem: id vanũ ac commentitium est. Etsi enim facta obstructio transitum intercluderet, ea autem interceptio siccitatem induceret; tamen ea aridura minime foret, sed tantum Ariditas tabesue ab obstructione caussata. Nam idem quoque similiter fieret, si per inflictum vulnus meatus interciperētur, & tabiem inueherent. Hæc enim omnia ariditates tantum sunt, nec ad ariduram referri debent: & capitulum suum proprium habent ea sub obstructione ac tabe vulneraria, nec hunc morbum vniuersalem seu primarium concernunt.

Aridura non est ab obstructione,

Sic pariter haud desunt, qui ipsos etiam corporis humores huius morbi caussas faciunt. Qui tamen hac opinione produnt tantum, se eos esse, qui omnis Astronomiæ & Microcosmicæ naturæ contœderationisque penitus ignari sint. Humiditas etenim suum corpus minime exsiccat, sed fouet & sustentat. In hoc autem morbo siccitas est, & humoris penuria, ex resiccatione & consumtione solis, quem in se operantem Microcosmus habet, genita. Sol enim corporis humiditatem absorbet, nec humiditas seipsam deuorat ac consumit. Sic ergo nec catarrhus a capite destillans huius morbi caussa esse potest. Ariduram enim is minime generat, sed tantum oppilationem. Nec enim hæc catarhro vis indita est, vt membrum arefacere possit: cum effectus iste Soli vnico, ceu Elemento ignis, asscribi debeat. Ita nec aridura a pulmonibus promanat. A pulmone enim nihil aliud procedere potest, quam quædam insalubritas, minime vero gentium Aridura. In hac ægritudine consumtio eodem modo fit, vt in febribus, aut morbo alio: quæ quidem tabes sunt, sed haud quaquam ariduræ.

Humores aridura caussa non sunt.

Catarrhus ariduræ caussa non est. Sol vnus ariduram facit.

Pulmo nõ est caussa ariduræ.

Sic etiam dici queat, ariduram esse inutilem consumtionem nutri-

menti membrorum. Quod verum esse, largiri etenim possumus, quatenus morbus intelligatur esse Sol, & nutrimentum [illegible] quod per os ingreditur. Illud enim semen est. Et hic Aridura [illegible] quam consumtio impressionis erit, a sole Microcosmi facta, [illegible] rum aliarum concursu. Hoc enim modo respectuque idem morbus dici etiam Marasmus queat, prout caussa sumatur ac intelligatur. Hic [illegible]

Impressiones radicales quid. per solares exsiccationes, consumuntur impressiones, quæ totum corpus sustentant: vnde optimo iure etiam *Radicales* & *Substantiales* vocantur. Sunt enim ipsius mensuræ radix & substantia.

SIGNA.

EX internis membris si aridura occupat cor: tunc lateris eiusdem tremor oboritur. Si pulmonē: tussim siccam mouet. Si cerebrum; Scotomiam concitat. Si epar, sitim infligit. Si renes, sitim simul & vrinæ mutationem inducit. Si splenem: compunctiones indit. Si fel: ardorem & oppressionem inuehit. Si stomachum: grauitatem incutit. Si carnem: inanitates & cauitates molitur. Si ligamenta: contracturam generat. Si gluten: dolores acutos architectatur. Si sanguinem: gracilitatem affert. Si vero aridura vniuersalis sit, tunc lenta, leni, sensimque facta resiccatione membra simul & æqualiter omnia consumuntur.

PROGNOSTICA.

SI quando accidat, vt pulmonis tussis mitescat, stomachi autem operatio seu actio non impediatur: interim tamen vesicæ & [illegible] malitia augescat, multa sitis, famesque valida incumbat: hæc signa desperati mali sunt. Ista tamen, si se probe habeant, spes bona superest restitutionis. Huiusmodi signa multa a veteribus annotata sunt quidem: qui tamen interim morbos plures confuderunt, & in vno Ariduræ capitulo non [illegible] terunt. Non ergo promiscue omnia ab ipsis sumenda sunt. Hęc a nobis dicta satis sint. Morbus est talis, qui aliud nihil tradit, quam tabem & aridura, factam a Sole placido, pro conditione regionis huic subditæ

CVRA.

IN Cura huius hoc faciendum primo est, vt Soli Microcosmi humiditatis satis suppeditetur, vt semper ac iugiter habeat, in quod agat, quod

Homo qui cœlum generare queat. consumat: hoc est, vt aliquo absumto, recens subinde refundatur. [illegible] vero cœlū cogi potest minime, vt humores ministret iugiter. Nec enim id hominis arbitrio ac voluntati subiectum est. Arti vero hoc [illegible]

gium

gium & potestas data est, vt homini ægrotanti cœlum aliud ingerere possit. Hucenim potissimum Arcana seruiunt. Arcanum enim est quasi potens cœlum, in manu ac arbitrio Medici positum. Hanc ob caussam cœlum primum hoc est superius deseritur, & inferius in Medici manu constitutum, producitur: vt, quod superius detraxit, inferius restituat. Videtis autem felici incremento gramen adeo fœcunde erumpere, vt a* radicula exili prata omnia vestiantur. Eodem modo & nobis hoc casu locoque serenda aqua est, quæ in homine, sicut gramen in campis, augescat & diffundatur, ipsumque adeo cœlum in manu nostra ponatur. Hoc enim Arcanum vnicum est, quod ariduram tollit, cœlumque illud, quod rorem & pluuiam fundit, in Medicina conditum est. Et hæc vobis a proposito aliena videri non debent. Si enim videtis præstari, vt caro nascatur & augescat: eadem opera hoc quoque fieri posse censebitis. Vtraque enim ista varius cœli sunt. Id, ex quo aqua producitur, id inquam semen, est *Margarita*. Copiosum enim in fœminis lac gignit, si id deficiat. Et hoc in loco cœlum in manu Medici versatur. Sic eædem pluuiam etiam & rorem instillant aridis membris, vbicunque lateant, nec secus ac cœlum supernum impressionem ac influentiam partibus ingenerat. Hac ergo ratione, quod cœlum non largitur, potente re & vsu corporis per artem serendum est. Nam & ipse Medicus olympo non minus creatus est. Et Medicus is est, qui cœlum in manu ac potestate sua habet, cuiusque Arcana stellæ sunt.

Arcanum est cœlum Medici.

** Ins fol. in ad vsn. on om.*

Arcanum in ariduraquale.

Margarita est semen humiditatis.

Margarita lac gignunt fœminis.

Medicus cœlum: arcana, eius stellæ.

In hac inferioris cœli impressione, si Margaritæ serantur, ipsarum ros & pluuia ascendat surgatque, Sol Microcosmi inde mirifice exhilaratur. Dicam ergo iam deinceps, qui faciendum sit, vt sol, cuius gratia cõditus est ad longæuitatem tuendam, quod consumat, subinde inueniat. Resoluendæ sunt Margaritæ in Liquorem, qui Elixir est alias, in corpore autem fermentum. Ad hoc fermentum quæ requiruntur alia, ea corpus ipsum suppeditat. Sicut semen, est fermentum, & terra eius Elixir: sed vtraque tum effectus, tum Arcanum.

Margaritarũ præparatio.

Huius iam porro dosis noscenda est, ex seminandi more & tempore. Suam enim sementem ver habet: suam itidem autumnus. Sic bis etiam ac dupliciter hic seminandum est, tempore æstatis, & tempore hyemis: hoc est, in ipso homine cum Sole Oriente & eodem Occidente, quantum impressio requirit, ministrãdum est. Id autem experientia docet, qua pollere debet Medicus. Ideo plura de ea hic non adumbramus, vt pote ei, qui nomen habet, iam ante cognita.

Marg. dosis & tempus.

DE CLARATIO.

Febres quales, cum aridura.

CVm aridura febres etiam concurrunt inæquali tempore [illegible] hæ caussæ sunt. Si impressio frigida incid.t, cum [illegible] Zephyralibus pluuiis: tunc eæ pluuiæ si in corpore incalescunt, [illegible] euaporant, nec manent, ac fixæ perstant, aut cum corpore quæ [illegible] miscentur. Ipsarum ergo decubitus, paroxysmus est frigoris, recessus [illegible] tem, est paroxysmus caloris. Pluuiæ hæ contrariæ sunt, nec sub solem [illegible] pertinent. Ideo istæ nec omnibus accidunt, nec tempore const[illegible]. Tempus autem istorum paroxysmorum, solis Medicis, qui Astronomi sunt, cognitum est.

Exsiccatione autem fiente, pulmo inarescit, ac inde dorsi & lumbo-
,, rum dolores incumbunt. Quicquid enim exsiccatur, dolet. Hæc dum [illegible]
,, fiunt, homo in sphæram Saturni incidit, cœlumq; suum pristinum a[illegible]-
,, tit, ac ascendentem & constellationem suam simul cum illo, viuit in Sa-
,, turno, qui complexionem & naturam ipsi exuit, gaudetque, quod illum
,, penitus exhausit, ducitque eum illuc, vbi Sol ardentissimus flagrat, vt in-
,, star carnis tostæ euadat. Tandem autem si Sol cubitum recessit, Saturnus
,, eundem congelat & refrigerat, & malitiam in ipso omnem complet. Ho-
,, mo enim tum temporis imbecillis, & a cœli ceterorumq; benigniorum
,, Planetarum & constellationum auxilio nudus relictus est.

Cœlum inferius superiore beneuolentius.

Hanc autem aliquot malitiosarum stellarum, homini aduersantium iniuriam Deus præuidens, ad declinandam eam cœlum aliud c[illegible], dum scilicet Medicum & Medicinam ex terra produxit, co[illegible]e, vt cœlum superius terram foueret adiutaretque, quo inferius [illegible] fe-cundius pernasci posset. Nam, si cœlum inferius nos non fulciret, quis vnquam a cœlo superno tutus & erectus staret? Sic ergo cœlum inferius fauens & beneuolum est, quod sapiens vir nullus aspernabitur.

DE ICTERITIIS SEV MORBIS TINCTVRÆ.

Colorum [illegible] bum qua [illegible].

NOmina tinctorum morborum varia sunt. Enu[illegible] rant enim Icteritiam citrinam, Icteritiam atram, & [illegible] quæ alia plura. Hæc vero vt accuratius disputen[illegible] minime est. Satis fuerit, si morbi ipsi notentur & inte[illegible]tur, qui nascuntur ex hominis coloribus, nimirum *Croceo*, vi[illegible] nigro, Lazurio albo, & similibus. Huiusmodi colorum quidam [illegible] bum parit, is tinctus seu tincturæ vocari solet.

QVID.

QVi vero hic morbus generetur, ita, vt color alius, quam qui a natura inest, inducatur: scitote, colores corporis naturales ac genuinos esse album & roseum seu purpureum. Hi natiui sunt, & dicuntur colores aerei, vel quod ab aere non mutentur; vel quod a Sole imprimantur, vt fuscus, qui Æthiopibus inest. Si qui colores alii corporis prodantur, ab his diuersi, ii morbum indicant ibi latere, vbi conspicui sunt. Ita vel oculi crystallinum suum colorem amiserunt, aut diaphanum ipsorum obscuratum est, aut dentes vnguesque non albicant, aut os non rubet &c. Eadem colorum ratio etiam in internis est membris, veluti carne & sanguine, medulla, omnibus partibus, quæ natiuum ac viuidum suum colorem perdunt: de quibus morbis, pluribus differendum videtur. Quin & mors ipsa colores alios inducit, vt liuidos, velut ab effuso sanguine, quales in cadaueribus notantur, vi & vehementia mortis concitati. Sed horum consideratio ad Medicum non spectat: cum ad ipsius institutionem nihil faciant. Nam instantem quidem & iam inceptam sanitatis destructionem testantur: sed qualitatem morbi non indicant, quod deinceps suo loco fiet.

Colores Micro. cosmi naturales qui.

Colores alieni morbos indicant latentes.

Mors colores mutat

CAVSSA.

SEorsim ergo de colorum generatione hic differendum est. Nullus enim in corpore color est, qui foras erumpat, sed colores sunt spirituales. Spiritualis color est, quando color fit alius, quam fuit. Sic si duo spiritus conueniunt, tunc discolorant suum corpus. Color enim spiritus est. Ideo duo colores confusi colorem alium producunt. Hinc morbus fit tinctus. Iam vero Lazurius color ex cerebro & sanguine oritur: croceus autem ac ruber ex sanguine: niger & purpureus ex sanguine & carne: albus, ex omnibus: viridis ex membris principalibus. Quanquam autem hi colores per se visibiles non sint: visibiles tamen fiunt per suam transmutationem. Ipsa vero mineralia approbe docent, quid fit id, quod in ipsis minime videmus, hoc est, quid in ipsis absconditum lateat. Sic enim itidem & in homine comparatum est. Sicut autem artifex miracula ea foris contuetur; ita Medicus quoque eadem intus perspicari debet in corpore. Si quid ergo eiusmodi corpori accidit: tunc eius morbus est. Nec enim id mutari, sed fixum manere debet. Si autem mutatur, seipsum ad passionem disponit.

Color est spiritualis non corporeus.

Colores duo tertium producunt.

Colores qui a quibus partibus fiant.

Colores inuisibiles transmutatione visibiles fiunt.

Color mutatus morbi index.

Fit autem, vt morbus vel latius vel angustius diffundatur, nimirum pro ratione suæ Anatomiæ. Ac vbi conspicitur, ibi sedes & locus ipsius est.

Et vbi corpus eius est, ibi illius domus est. Nec enim hospitem, verum inquilinum se facit, ac in domo propria se effert ac conspiciendum. Quia vero color geminus non est, ideo putatur hospes esse, & aliunde accedere. Quanquam talis esse puteur ab iis tantum, qui colores non intellexerunt, eodem loco spiritualiter reconditos ac latentes. Ideoque imprimis consideranda est transmutatio, quomodo in domo sua propria colorem peregrinum tingat, h. e. inuisibile & abditum visibile faciat.

Transmutatio tingit colores vbique.

PROCESSVS.

Fiendi ratio hæc est. Videtis nimirum, Gallam & vitriolum nigrorem gignere videtis itidem, atramentum & cachimiā viriditatem producere. Et horum exempla infinita sunt. Hi enim colores occulti & latentes sunt, qui per compositionem prodeunt. Tales similiter etiam homini insunt. Iam vero cœlum ipsum loco hominis est. Id compositiones illas, ex quibus transmutatio emergit, parat. Cœlum vero ita operatur. Vulcanium nempe ignem planetis & stellis corporeis immittit, vt hic in illis agat ac operetur. Operatione ... ignis iste, quoscunque colores ... loco eo latentes inuenit, pro... ac ...icit. Et sicut Vulcanus plumbum candefacit: sic hic ... Saturnus primo candorem producit, postea flauedinem seu croceitatem addit eodem loco. Sic cum Luna Lazurium propellit, nisi transeat. Si autem transit, albedo fit. Interim haud falsum est, quod omnes corporales stellæ in albedinem propensæ sint, & ex hac in flauedinem vergant. Ideo flauedo potissima est in oculorum conspectu. Similiter & viriditas. Venus enim partem maximam carnis occupat, q̄ vitriolare solet. Sic cū ea Luna quoq; Iupiter. Ceteræ corporis stellæ multo fixiores sunt, vt a Vulcano tā promte superari nō possint.

Cœlum colores in homine educit, & qui. (Iuxta fol. in Additionibus. Color albus frequentior & prior, post flauus.)

Hac ergo ratione cœlum ipsum tinctoris vicem gerit, ipsamq; tincturam propellit, & eam in operationem elementorum ponit, ac nouum in corpus colorem indit, imprimitq;, qui tamen alienus aut peregrinus minime est. Hoc inquam pacto cœlum tinctor dicitur, a tinctura, quæ scilicet ab igne ad opus tincturæ compellatur. De his qui plura scire cupit, Philosophiam colorum naturalium, quos Vulcanus manifestat, addiscat. Nam in re vnaqualibet colores vniuersi insunt, velut & perspicuitas, diaphanitas, tenebrositas, & substantia media.

Cœlum tinctor.

Colores omnes in omnibus & c.*

CONTRARIA.

Possit autem a nonnemine nobis obiici, quod morbi tincti ex ipsis corporibus, in quibus inhærent, oriantur, & in locis, quibus conspiciuntur, peregrini & aduenæ sint. Vt, pro exemplo: Quia flauedo præ aliis frequentius

** Infra fol. ... Additionibus.*

frequens & conſpicua eſt, cogitari poſſet, quod illa a felle ſeu choleram duceretur: cum ſimul ſemper de lumine [illegible] ſtetur. Qui vero iſtiuſmodi ſtatuunt, hi improuide [illegible] non recordantur, quod cholera nunquam ita ſubtilis ſit, vt latius exundare ac diffundi quam in ſtomachum & inteſtina ſola poſſit. Nec enim quiſquam vſpiam eſt, qui eam vlterius & diſtantius procedere aut expellere poſſit. Quod ſi vero porro inſtent: choleram eam ex ſtomacho & inteſtinis aut aliunde in omnes partes effluere poſſe: His reſpondemus: aliud eſſe dicere, aliud probare. Nam ad hoc nobis reſpiciendum eſt ante omnia. Hoc interim verum eſt de icteritiis omnibus, quæ in corpore & partibus ſunt, quod naturę ea conſuetudo ſit, vt vnumquodlibet aduerſum a partibus ad ſtomachum velut emunctorium quoddã expellat & deponat, vt p hunc vlterius e corpore exturbetur. Hac enim de cauſſa purgandi conſuetudo inoleuit. Quia vero ſtomachus eo oneratur, ideo ex ſtomacho aliorſum idem non egreditur ſicut ingreſſum eſt, verum per ſedem tandem euacuatur.

[illegible] non a bile: & cur. — *Bilis ob craſſitiem [illegible]* — *Stomachus primum receptaculũ omnium maiorum.*

Amaritudo vero non in ſola cholera eſt. Nam ipſa quoque Vulcani præparatio amaritudinem facit, velut & dulcedinem, & ſaporum differentias reliquas. Guſtus ergo, colorq; & ſtomachus non de bile teſtantur, ſed contra eam. Præterea, ſi cholera in oculos & membra externa alia penetrare poſſet, tum partium illarum vita periclitaretur. Nec enim cholera creſcit, nec pondus eius decreſcit: itaq; vt membrum principale pati non poteſt. Quid n. a corde præcidi poteſt? Nihil. Sic nec quicquam etiam a cholera, aut epate, aut cerebro. Succus enim fellis, corpus eſt, non humor. Si os fixum corpus eſt, & corpus caro: quanto interuallo hæc duo inuicem diſtant? Ita pariter etiam fel, & cerebrum, renes & veſica. Vnum durum eſt, alterum molle, vnum ſiccum, alterum liquidum. Hoc modo Microcoſmus conſtitutus eſt.

Vulcanus differentias saporum omnes facit. — *Fel corpus eſt non humor.*

Poſſet etiam hic quæri: Cum morbi tincti triplices ſint, citrinus, viridis & niger, adeoq; de duobus primis ſatis iam dictum ſit, quid tandem de nigro ſtatuendum videatur? vnum nempe hoc, quod Vulcanus tranſuerberarit, & Athanar Microcoſmicũ nimiopere accenderit, & vltra debitam ignis moderationem operatus ſit, flauumq; ac viride exuſſerit, verumq; ordinem minime tenuerit. Porro autem non tres ſaltem colores, ſed omnes hic ſimiliter ponendi erant. Veteres a. his plures non cognouerunt, quia, quod ſcripta eorum teſtãtur, eximiæ illius rerũ occultarum Philoſophiæ plane ignari fuerunt. Nec n. abſurdum videri debet, colores quoque poni aureos, croceos, cum differentiis plurimis. Hæ n. omnes in præparatione ſitæ ſunt. Prout n. artifex, qui cœlum adducit, doctus & peritus eſt, ita colores etiam producuntur diaphani, perſpicui, tenebroſi,

Morbi tincti triplices. — *Morbi [illegible] unde.* — *Morbi [illegible]*

plures vel pauciores. Hæc enim omnia ab ipso opifice dependent [illegible] ius manibus quærendæ caussæ sunt.

95 Paulo infra fol.

Quare ad propositum declarationem.

SIGNA.

Vrina quorum tinctorũ morborũ index.

Med. Astronomus qualis.

VRina non quemlibet morbum tinctum indicat: sed ii saltem, qui [illegible] exitu vrinæ hærent, coloris sui proprietate produntur, velut & am[illegible] pullis, & spuma, & similibus aliis. Quę signa certa & bona sunt, illud, qu[illegible] ibi morbus est, digeri & maturari. Qui Astronomiæ peritus est Medicus, is ex signis cœlestibus Microcosmi morbos cognoscere potest. Frequen[illegible] ter enim accidit, vt cœlum immittat Vulcanum planetis ac stellis inte- gri climatis regionisue, aut prouinciæ, aut ciuitatis. Vnde fit, vt plurima simul ac certissima signa ex Astronomia depromantur, quorum plenus decet esse Medicum. Vomitus autem, ac compressio cordis, respiratio difficilis, & similia, quæ cum tinctis morbis aut incipientibus aut iam præ sentibus coincidunt, vera signa non sunt. Nam post eos factos etiam pre- ueniunt, quod colores oculorum indicant. Sed & cum his sequentia [illegible] que concurrunt: nam ab ardore eorum stomachus infirmatur. Sic ergo infirmitas corporis, calor, frigus, excrementorũ alteratio, paroxysmi qui- dem & operationes sunt, ex incensione & conflagratione prouenientes; ipsis tamen signis minime annumerantur, sed multitudinem [illegible] ac abundantiam præsentis morbi testantur. Huc etiam pertinent [illegible] nes laterum, sitis, destructio appetitus, & similia. Quæ cum [illegible] nime gignant, sed a morbo gignantur ipsa, ideo pro signis ea non admit- to. Nam morbi proprietas talis est, cum istiusmodi accidentibus est, pro- ut loci, in quo subsistit, natura se habet. Tum & morbus idem, iam [illegible], iam alia, plane contraria signa dare potest: veluti, si iam fluxum, iam ob- structionem concitet, iam vanescat, iam confertim iterum irru[illegible], [illegible] tardus, iam celer, iam acutus, iam chronicus existat. Hæc enim [illegible] a Vulcano fiunt, prout is operatur modo in natura styptica, modo [illegible] xatiua, modo in materia humida, modo in sicca. Quæ differo ad libellum proprium, vbi plenius explicantur. Tum & hæc signa omnia p[illegible] indicant Vulcanum, strenue ac duriter operantem. Locus autem d[illegible] & oculorum aspectus, huius operationis sedem indicat. Stomachu[illegible] tur, a remotis naturam pellere in ventrem, vt inde materia in inte[illegible], & tandem per monoculum foras expellatur.

CURA.

CVm ergo cœlum harum rerum cauſſa ſit per Elementum ignis, & huic morbo ſuum Vulcanum occultum in Microcoſmo gignat: quid Theorica hæc nobis conducit, niſi ad hoc, vt medicinam debitam & conuenientem oſtendat: nempe, quod ſicut aqua ignem exſtinguit, talem omnino quoque curam eſſe oporteat? Si enim exſtinctio fit, operatio ceſſat. Iam a. corporis nihil perit, ſed tantum coloris. Hi n. eluuntur, velut maculæ ex panno. Cumq; ars ſit quædam, quæ colores, ceu rubrum, croceum, nigrum &c. ex panno tincto, exſtergere & eluere poſſit: ſic hic quoque artis eſt, idoneis medicinis hos partium colores exſtergere & emundare. Sic ergo prima cura eſt, exſtinguere. Altera, abluere. Secundum hæc duo practicam conſtituam, prout in arcanis ſuis continetur. Quanquam a. quæ ſimul purgant, mala non ſint: alterum tamen melius eſt & potentius, niſi fors euenerit, vt omnis materia in ſtomachum confluxerit. Ita n. ſi ſtomachus deiectus, ad expulſionem non inſurgeret, purgatione debita is adiuuari debet: quam deinceps etiam deſcribemus.

]: [Infr. fol. in additionib.

Tinctoræ morborũ cura duplex.

Aqua autem, quę hunc Vulcanum exſtinguit, *Tinea ſcatura* eſt. Quæ licet corpus ſit, non liquidum: tamen & ventus ignem efflando exſtinguit, & fumus eundem ſuffocat, aut ſtrangulat priuatio ac interceptio aeris. Hoc autem arcanum tam arduũ eſt, vt minima eius moles, vis maximæ ſit. Fieri tamen etiam hoc poteſt, vt quod exſtinguit, interdum etiam abluat, ſi res nondum ad gradus conflagrauit. Si ſecus autem ſit, & ignis gradatus fuerit, tunc abluendum eſt.

Tinea ſcatura quid & eius vis.

Abſolutio fit, ſi eo loco detur. Colores enim vniuerſos attrahit, & corpus ipſum ne tãtillum quidem attingit. Et hæc dos naturæ inſignis eſt, quam Deus in cœlo medico elargitus eſt, quod nimirum medicina in corpore latentem tincturam extrahat, non ſecus ac magnes ferrum. Iam hoc ſi fit, omne in ſtomacho ſitum eſt. Stomacho autem ſua operatio eſt, vt id expellat. Is autem ſi fors reſtes ac contumax ſit: adhibẽda ipſi, vt inſtigetur, ferula eſt. Hæc eſt præcipitatum ex Mercurio non reſoluto, pro ſufficientia adminiſtratum, ſicut ſcire doctoris eſt.

DECLARATIO.

MEdico dignum eſt & conueniens, vt ex natura ipſa loquatur, quæ didicit. Iam vero externus mundus figura hominis eſt. Non figura a. corporis, ſed ipſius hominis. Quicquid ergo in natura extra hominem fit: id documento eſt, idem in homine ipſo quoq; fieri: velut ſomnium, 55

Supra fol. 96.

Mundus figura hominis.

quod præludia exhibet, non rem ipſam: & tamen res ſta ſit. Iſ[illegible] ergo declarant, cœlum in ſua potentia conſtitutum. Cœlum enim eſt, quod, vt diximus, tot tantaque miracula intus in homine operatur. Sicut enim cœlum ex inuiſibili terra tot colores extrudit, in ipſa terra inuiſibiles: ſic ii vniuerſi quoque in homine inſunt, omniſque ea operatio ſolius Vulcani eſt. In homine ii ſunt inuiſibiles; in terra autem viſibiles. Ideo homo quoque mundus abditus eſt, quia in ipſo, quæ viſibilia ſunt, inuiſibiliter inexſiſtunt: quæ ſi viſibilia fiunt, morbi ſunt, non ſanitates. Idem enim eſt Microcoſmus, non mundus. Quapropter eſt opus, vt ipſa quoque cura pro eo inſtituatur, ſicut externi mundi figuræ oſtenduntur. Nam vt Saxoniam Arabia, aut Portugallia Carynthiam inficiat, fieri non poteſt: hoc eſt, Fel oculis nocere minime poteſt, nec naſus pedibus, hoc eſt, occaſus orientem non tangit. Sic etiam Galaxa lactea Granatenſium Lituanicis nihil incommodat, vt nec Lituanorum Granatenſibus, & tamē Galaxa eadem eſt. Ideo opus eſt, vt exſtinguatur, & abluatur, & elotæ ſordes, ſicut dictum eſt, educantur.

Cœlum mirus opifex.

Fel oculos non lædit, vt nec naſus pedem.

DE COLICA.

CVm ſententiæ de colica variæ diuerſæque circumferantur: hinc fit, vt multa quoque & mira nomina eidem indantur, vt ſunt: Torſiones, Tormina, Colica, Matrix, Matricis ſuffocatio &c. Et tamen morbus vnus idemque eſt, ex origine vna, eademque ſimili enatus. Vnico ergo ipſum nomine, ſcilicet colicæ deſignari ſatis eſt, dum ceteræ appellationes exoleſcant.

QVID.

COlica ergo eſt, quod dolor ac tormentum in ventre oboritur, cum contractione eius, & excrementorū ſuppreſſione, ſigniſq; alus mollis, ratione ſtomachi & membrorum ceterorum fientibus. Et tandem, ſi remittere videtur colica, diarrhœæ vehementes & vomitiones moleſtæ incidunt: poſtea malum tranſit in membra artuſque, in quibus hærens manus pedeſque contrahit plus minuſue, prout morbus magnus & materia copioſa fuerit. Porro cum vi quadam ſeſe diffundit, & vel acuta vel chronica euadit, prout generationis eius natura eſt. Tandem ſequitur conſumtio corporis, mutatio vocis, & totius ſubſtantiæ imminutio,

CAVSSA.

QVid vero tandem hoc esse dicam, quod Physici de caussis colicæ multa nugentur, cum tamen ipsius Physicæ fundamentum nullum habeant? Generatio enim colicæ est eadem, quæ ventorum, cum æstate tũ hyeme spirantium, quorum vnus a septentrione, alter a meridie, tertius ab oriente, quartus ab occidente perflat. Hi si geniti sunt, orbem vniuersum transeunt, dum iterum consumantur. Ventorum autem istorum generatio in locis quatuor fit mundi; æqualiter distributis, & ventis suis collateralibus stipatis. Eadem ratione & homo diuidendus est, velut in quatuor sui orbis partes, ex quibus venti prodeant. Id sin minus fiat, Medicus, vndenam colica oriatur, scire nunquam poterit.

Colicæ generatio eadē quæ ventorū. Ventorū duo generatio ortusq. Hominis & mundi facta comparatio.

Iam vero cœlum est orbis omnium Elementorum & stellarum, quas complectitur. Eandem rationem cutis quoque in homine habet. Et sicut in orbe cœlesti quatuor Elementa cum suis corporibus consistunt: ita pariter etiam in homine. Præterea autem, vbi suam sedem Elementa habent, ibidem cauitas quædam ac inanitas relinquitur, in qua homo stat, ambulat, habitat. Id vacuum similiter etiam in homine sciendum est. Nam in eo, id est, in cõcauo, in quo chaos situm est, morbus iste fouetur. Iam vero duo corpora simul in vna essentia subsistere non possunt: ob id, chaos corpus non est, nec locum complet, sed ceditalii, & tamen locum inanem nunquã relinquit. Porro, vt mundani venti suum egressum, motum, denique consumtionem habent: sic itidem & humani. Iam vero in homine, quam mundo, plura consideranda veniunt. In ipso enim obstructiones interdum contingunt, quibus eruptio egressusque ventorum impeditur. Et hoc demum colicæ principium, hæc caussa est. Sine ventis nemo est: sine obstructionibus plurimi. Quas qui patiuntur, vt permeare ac transpirare ventus non possit, hi colicis torminibus molestantur. Sic ergo in intestinis propter instrumētorum aptitudinem turbines visibiliter fiunt, qui exterius etiã, at p instrumenta inuisibilia, in rotatũ aguntur.

Chaos quid & cuius natura.

Obstructiones caussa colicæ.

Iam a. deinceps de ventis 4. secundum orbis distributionem, cum suis collateralib. qui tamen efficaciã insignem non habent, dicemus, quo nempe pacto iidem quoque eodem numero oriantur, & ex quibus locis spirent. Oriens ergo est in fine stomachi, vbi is exoneratur: & ventus eius Eurus est, qui ad Monoculum trãspirat extra colon. Vnde veteres etiam hunc ventum colicam vocarunt, quanquam sensu alio. Qui a. in ipso stomacho venti spirant, hi similes sunt illis, qui in mari aut terra flant &c. Nã sicut per multas orbis partes venti feruntur, & iam hic, iam illic obuia deiiciunt & quatiunt: sic idem in ventre quoque fit, in quo multa perflan-

Oriens, corporis extremitas stomachi.

tur & concutiuntur, q̃ huc ad colicam non pertinent. Qui v. intestina huc quoque referunt, ceu corpus Elementale, & hinc concludunt, in ventre nihil vacui esse: his respondemus, intestina quid velut superfluum edit, quo magnus mundus careat, ideo, quia non similiter vt homo edit. Homini vero quia edendum erat, ideo intestinis ipsis quoque opus habebat, quibus bono iure maior mundus destituitur. Et hæc scire multo certius & accuratius debet Medicus, quam quæ Philosophia ipsorum tradit.

Occidens est Monoculum.

Occasus ꝓdit ex partibus ac regionibus Monoculi, ascendit ad colon, & terminatur iuxta stomachi fundũ, vbi consumitur. Sicut n. superior ventus in monoculo consumitur: ita inferior, zephyr⁹, in colo. Et hinc suscitantur eructationes, singultus, & similia alia. Boreas a. emergit in media regione spinæ dorsi, & versus ventrem extenditur. In Boreæ opposito, iuxta vmbilicum auster surgit, ad dorsum in partes boreæ progrediens. Hac ex dispositione etiam sequitur, quod remedia noñulla colicam curent, si vmbilicus inungatur: quædã si dorsum illinatur: quædã si sedes moueant: nõnullæ si vomitũ irritent. Nec n. hæ colicæ curantur alio modo, quam q̃ ventis suus exitus ꝓcuretur conueniens. Nec n. Eurus per stomachum, nec Zephyrus per secessum, nec Auster Boreasue per duo dicta emunctoria euacuari, ac educi possunt: sed requirunt, vt consumantur, velut ellychnium, sine facto corpore. De colicis n. hoc notandum est, q̃ corpus non habeant, sed merus ventus sint. Corpora ergo quęrere non debemus, q̃ per medicamenta expellamus, dicam vsq; hoc vel illud id esse, quod colicam mouerit. Ventus enim inuisibilis licet, at palpabilis, corpus tamen non habet. Ita ergo constituta esse medicina debet, vt non corpora, hoc est, stercora & alia similia expellat. Nec enim ea vera colicæ cura est. Hoc ergo modo 4. colicæ cardinales cum suis collateralibus generantur. Colica enim & Iliaca ventus vnus sunt, nisi quod alter lateralis sit: ex quibus tamen ipsi veteres duos diuersos morbos, a diuersis caussis genitos, fecerunt: quod cum veritate ipsa minime conuenit. Omnium enim vna origo, vna caussa est: nec inter se, nisi natura hac differunt, quod alius frigidus, alius calidus, vnus humidus, alter siccus sit. Et secundum hanc quidem naturam ac conditionem ipsi quoque dolores aliter atque aliter apparent, quam ex se sunt. De quibus lege Philosophiam huius generationis.

Boreas est dorsum.

Auster est vmbilicus.

Colicæ cardinales 4.

Colica & Iliaca vnus morbus.

Corpus ex 3. constat.

Veruntamen vt rem omnem penitissime, ac quasi in vna sum̃a percognitam teneatis, recordari vos velim, corpus ex tribus omnino rebus constare, ex Mercurio, sulphure & sale. Ad quæ consequitur: si venti hi oriũtur, velut Auster & Zephyr⁹, resolui sal in corporis ea regione, in qua continetur. Resolutio autẽ salis est separatio corporis, ita, vt hæc illa pars suam

fuum de ſe ſal det promatq;,quod deinde ita reſoluatur. Iam autem corpus hoc cauſſa non eſt, ſed ideo ſepararur a corpore in excrementum & egeſtum. Id ſi vident illi,colicam eſſe ſibi perſuadent,quod falſum eſt. Cauſſam enim in iſtud corporis ſtercus conferunt, putantque, eiecto ſtercore colicam ſubductam & mitigatā eſſe,non interim cogitantes, id merum excremento, & haudquaq̃ ipſam cauſſam exſiſtere. Quanq̃, ſic vt ſal reſolutum in corpore acre & erodens non aliter mordet, ac ſal vulneri iniectū: ſic idem ſimiliter ẽt in inteſtinis euenit. Hęc vero affectio colica minime eſt, ſed torſio a ſale. Et quia a ſale hoc pacto affligitur, huic admodū vtiles purgationes obueniunt, cōprimis ſi cauſſa venti ante remota ſit.

Coli[illegible] cæ [illegible] non, nat.

Medico vero non ipſa excrementa inquirenda ſunt, ſed ventorum cauſſa primum indagāda eſt. Qua conſumta, ſi torſio a ſale, poſtea ſuperſit, debitis medicinis ea tollenda eſt.

Ceterum, vt longius de ventorum cauſſis loquamur, ſcito, hoc loco de Meteoricis generationibus ita ſtatui debere, quod, ſicut ex ſtellis Borealibus. Septentrio oritur, ita ex Euro ſimiliter Eurus. Eodem plane modo, nec aliter, in ipſo quoque homine rationes inquire ac tene. Quas enim cauſſas in ventorum externorum generatione videtis, eaſdem ęſtimate etiam in internis ſecundum numerū, multitudinem, fortitudinē, acutam vel chronicam naturam, vt colicæ, vel maiores, vel minores ſint, prout venti ſuo tempore generantur, & in corporis regiones incumbūt. Illi enim, quamprimum generantur, corpus Elementale inuadunt, idque vel refrigerant, vbi colica adeſt: vel humectant, & colica oritur: vel exſiccant, & colica corripit: vel inflammant, & colica iterum ſua ſequitur. Sicut n. terra nimium humectatur, reſiccatur, refrigeratur, & calefit: ita ẽt corpus. Inſuper, quia corpus ſenſu præditum eſt, ideo doloribus eius certa medicina creata & præſtituta eſt. Ideo tria accidentia, h.e. triplices morbi per colicā apparent. Morbus vnus eſt, quādo venti per ſeſe furiūt & tumultuantur intus, velut in motu terræ aut cauernis profundis, dum nimirum conſumi non poſſunt. A qua cōmotione, cum corpus humanū ſenſile admodum ſit, ei certi dolores infliguntur. Morbus alter fit, quando partes Elementales nimium humidæ, madidæ, ſiccæ vel aridæ euadūt. Ea enim alteratio tres iſtas res, ex quibus homo conſtitutus eſt, attingit. Interim partes ſenſu prædit æ dolore vacare minime poſſunt. Tertius oritur, quando reſoluitur ſal, & nonnihil etiam de ſulphure. Hæc enim cum acria & mordacia ſint, citra dolorem ineſſe nequeunt. Sic ergo tres doloris modi ſunt: ita triplex iis quoque medicina debetur, quoties colica in exaltationem procedit aut proceſſit. Hi autem dolores vniuerſim omnes tormina vel colicæ nominantur. Ea enim corporis, vbi cauum

Colica triplex modus.

Dolor affectæ partium ſentientium.

Partium caua dolor, singularis est. & inane est, ratio ac natura est, vt doloribus torminosis infestetur, qui se haud quaquam prodant, sicut faciunt, qui in aliis non cauis partibus affligunt. Hoc ergo singulare genus dolorum vni loci naturæ & conditioni imputandum est.

PROCESSVS.

Homo ex Elementis suis caducus. CVm homo morti subiectus sit, ac vita eius breuis, fluxaque vix ad paucúlos annos excurrat: certa ratione colligi potest, hanc æui breuitatem ex firmamenti ac Elementorum ipsius fragilitate, externarum reru incurrentium vim ac iniuriam nimis promte admittente, omnino dependere. Hoc enim ni ita esset, vna certe cum mundo ipso vigeret, annumque Platonis, qui simul cum Sole, Lunaque ac Elementis vniuersis demum finem accipiet, infinitis seculis felix viueret. Iam vero cum ipsis *Colica caussa duplex.* caduca ac fluxa sors nimis certa sit: colicæ caussa a vobis duplex hic notanda videtur. *1.* Prima est, quod venti eo seipsos ingerant, & colicam concitent, qua ratione venti externi quoque, vt Boreas, Zephyrus, Auster, Eurus proprio motu suo incumbunt, nobis ad eos ciendos nihil quicquã *2.* conferentibus. Altera est, quando nosmetipsi ventos eos prolectamus, vt vel inuiti incumbant, nostra scilicet voluntate aut arbitrio acciti. Et de *Caussa prima explicatur.* hisce duobus modis iam dicendum est. Quando ergo venti hi suo motu ac sponte ingruunt, sui impulsus non hunc finem habent, vt nobis vsui & commodo sint, sed vt corpus nostrum confringant & destruant. Nobis enim istud ferẽdum omnino est, qui morti subiacemus. Ea quoquo modo insultet, admittenda est. Hoc modo, quæcunque etiam pro nobis faciunt, tandem aduersaria fiunt. Ideo data nobis Medicina est, vt ista talia cognoscantur. Isti vero venti, qua ratione, quoque modo per seipsos adueniant, indagandum Medicinæ Astronomicæ relinquo, velut & Meteoricæ, quæ huiusmodi impressionum principia & caussas inquirũt, docentq; hoc loco fusius non afferendas. Plus enim hæc quæstio Philosophica quam Medica exsistit. Porro pro horum notitia firmanda scitote, quod frigus & humiditas generationis ventorum nos corripientiũ caus*Ventorũ caussa frigiditas & humiditas.* sæ sint. Frigus enim ac humiditas in locis & cardinibus ventorum, in illis quandam quasi intumescentiam suscitant. Hac turgescente, instar ventorum naturalium in ventre hominis illi perflant & concitantur, sursumque ac deorsum impetũ faciunt: dumque fragilis & caduci corporis poros inuadunt, incitatu suo ipsius substantiam resoluunt: vnde dolores tri*Caussa secũda explicatur.* plices corpori imprimuntur. Porro autem alia quoque ventorum concitatio est a cibis & potibus, His enim si intemperantius vtimur, ac copia eorum immoderatam ingurgitamus, tunc corporis regionem, in qua venti

venti iacent, nimiopere humectamus. Hinc ergo venti surgunt ocyus, & cum suis paroxysmis violenter irruunt. Sed & ira ventorum similium genitrix est. Illa enim incandescente, vniuersum corpus intremiscit, & sedes spirituum incorporeorum quatitur ac disiicitur, hique in locum extraneum excutiuntur, vbi tandem a calore, quem ira æstuans suscitauit, nimiopere exhauriuntur & resiccantur. Ibi ergo venti ex se sicci omnium maxime exsiccantur, humidiores autem, vt Zephyrus & Auster, sicciores æquo & ipsi euadunt, Auster ac Eurus nimũ calefiunt, Septentrio deniq; & Zephyrus in sua frigiditate nimis languescunt. His ergo intemperantiis omnibus dolores ac morbos, vt diximus, accersunt.

Ira colicæ genitrix.

Vt Eurus & Septentrio.

Est autem in vento natura adeo subtilis, vt quoties is corpus in resolutionem agit, ipse spiritus quoque salis in ventum abeat, atque ita duo spiritus res vna fiant, sicut ex duobus coloribus in aquam proiectis, vnus color emergit. Postea, si pori recti seu conuenientes non patent, aut ventus in principio non sistitur, tunc is subtilitate sua poros quoquouersum omnes penetrando & perrumpendo ad artus extremós vsq; erumpit, ac concauitates omnes articulorum, iuncturarumque peruagans, sedem sibi in illis molitur. Cumq; socium secum ac comitem spiritum salis adduxerit, dolores illic parit, ac cum synouiam, tum ipsius spiritum corripit & obsidet. Quocunque enim loco ventus iste viget, ibi contracturam & spasmos mouet, &c. membra stringit, ipsorumque vires profligat, illaque non secus ac grandem quandam domum deiicit. Si ergo membrorum moles concidit, ac artus natiuo suo robore exuti sunt, venti vi nimis valida sæuaque prostrati, vbi ne resurgunt quidem denuo, nisi aut a natura ipsa, aut Medicina oppilatrice suffulciantur: adeoq; dolores instantes lancinant, donec cum vento spiritus salis aut consumtus, aut via alia subductus sit. Quicquid vero lapsum est, id iacet.

Colica seu ventus subtilis quomodo in artus erumpat.

SIGNA.

AD ista iam sua sequuntur signa. Nam quid aliud signum est, nisi vestigium ab operatione relictum? Domus ab architecto exstructa, sui opificis signum est, ex quo ars ac operatio eius cognoscitur. Ideo signum est opus ipsum. Sic hic quoque. Hi venti (aut quicquid aliud sit) quatuor artus omnes contractos reddunt. Id ergo signum vnum est. Postea virtutem ventriculi destruit, ipsumque in naturam contrariam præcipitat. Hoc signum est secundum. Coarctat porro organa vocis, & partes illis vicinas. Id signum est tertium. Cohibet sedes, frangit vrinam. Hoc signum quartum est. Sursum deorsum perflando ventrem turbat distenditque. Signum hoc quintum. Hæc iam colicæ præsentis signa sunt: hoc

Signum quid.

est, signa sunt eius, quod malum fecit, scilicet flatus, materiæ venti, & similium. (Ergo domus signum carpentarii: corpus Christi, domus ouium: in hoc ouile non omnes intramus.)

C V R A.

Cura autem talis intelligenda est. { *1. Serpentina.* / *2. Sibeta.* / *3. Vinum Rheticum.* / *4. Opium.* }

Cura * scilicet in { *Loco, vbi est, vt Sibeta.* / *Concauitate contraria, vt opium.* }

Cura * scilicet { *Exsiccare corpus humidum nimium.* / *Humectare corpus siccum nimium.* }

Cura * scilicet purgare { *Excrementa* / *Salia.* } *& ea, quæ sunt abrosa vel resoluta.*

Contractio quomodo sit curanda.

C O N T R A R I A.

Fel colicæ non caussa non sit.

QVia excrementa flaua & acria sunt, ideo dici putarique possit, fel hūc morbum parere. Tum etiam q, ira interdum eiusdem caussa sit, persuadent sibi nonnulli, quod ira ex felle sit, ac ob id fel sit colica. Huiusmodi multa obstrepere solent illi. Vobis autem ratum esse debet, tel haudquaquam id esse. Nec enim id tantum ex se ponderis emittit, quantum ipsa excrementa habent. Fel præterea etiam pars corporis est, quæ, sicut os aut aliud membrum simile, vltra proportionem & mensuram suam minime crescit. Vnde nec tanta moles vel pondus ab eo decedere potest. Porro vero, cum etiam eius naturæ ac conditionis non sit, vt ventos gignat & producat: colicæ caussa omnium minime erit, quod Humoristæ plurimi autumant quidem, sed non demonstrant.

Sunt etiam venti multi, qui ipsam matricem vellicant, vt in suffocatione vteri. Quodcunque vero tandem nomen his detur: morbus ipse non nisi ventus est, ex numero quatuor prædictorum. Iam vero mania fœminarum est, non virorum. Ideo eodem modo matrix quoque diuisa est. Quod tamen differo in capitulum proprium. Quanquam & rapa & copiosius vinum acidum, cereuisia ac aqua, &c. colicam frequenter concitent. Nam dissolutioni omni obnoxii sumus. Quæ cum in hisce rebus

[illegible] ... Alias enim colica nulla [illegible] dignoscitur.

D E C L A R A T I O.

COlicæ ergo quatuor sunt: *Colica*, id est, Euri: *Torsio*, id est, Zephyrus in Monoculo: prima est calida & sicca: secunda frigida & humida: vnde etiam contrariis remediis opus est.) *Tormen vmbilici*, id est, Auster, humidus & calidus: & *Passio dorsi*, id est Boreas, qui raro regione sua longius excedit, semper que in illa se continet, humidus & frigidus.

Quæ vero harum colica sit, signa loci & excrementorum docent. Quæ signa tamen signa cum admodum obscura & confusa sint plerunq;, in eis [illegible] multum ponendum minime est, sed recta in cura procedendum est hac methodo, vt venti ipsi consumantur. Nam hoc vnum colicæ arcanum est. Deinde, vt corpus suæ temperaturæ natiuæ restituatur: quod an iusto siccius, vel humidius, frigidius calidiusue sit, ex excrementis dignosci debet. Debent enim excrementa ideo saltem obseruari, vt resolutum sal cum suo sulphure inueniatur: quod omnium postremo faciendum est. Si autem membra seu artus conciderunt, postremi ipsi sint. Debent enim primo interiora omnia suo robori & natiuæ constitutioni reddi. Qui introducta, potentia deinceps membris sua sponte confertur & redditur. Basis enim ac fundamentum, cui incumbit, intus in corpore figitur. Eo cadente, ædificia simul omnia concidunt. *Colica curanda quod arcanum.*

Cura, vt supra.

D E G V T T A S E V
A P O P L E X I A.

APoplexia in se morbos multos continet, qui multis nominibus designantur, vt Apoplexia, Paralysis, Lethargus, &c. Quæ omnia vt in vsu feruentur, nihil opus est. Si enim nomina non nisi ex caussis procedere debent, multas quidem appellationes exsolescere necesse erit. Nomina n. peculiaria, peculiares etiam caussas dictant. Apoplexia a. ad caussam tantum vnicam refertur.

Q V I D.

SI derepente ac subito sanitas hominis prosternitur, ac ratio perit, & oculi conuelluntur, respiratio dura & laboriosa, [illegible] pulsus

torquet, ac homo intra sese velut mustum in va[illegible]que eius corpus flagrat, cum ratione sen[illegible]s ac mob[illegible]perit, collum turget & intumescit, auditus fatiscit; insuper & e[illegible] fiunt: vnus scilicet, si in eo statu aliquot diebus æger, sine e[illegible] iacet, tum mors impendet: alter, si æger aliquantulum se rec[illegible]git, sermo tamen ac loquela non redit, latus alterum syderatum ac c[illegible] quasi, aut os distortum redditum est, aut quicquid similiter fi[illegible], vel [illegible] spasmo, vel cum tetano, &c. Hæc si vides, Apoplexiam esse dicito: [illegible] origo ac generatio est, ceu dicetur iam.

CAVSSA.

Gutta & fulguris vna facilita. SCire vos decet, Guttam vel Apoplexiam cum omni sua natura ac [illegible]prietate similem esse fulguri cœlesti, tam secundum generatione[illegible] operationē, & miros effectus. Et qui cognitionem certam fulguris [illegible]stis habet: is audacter, se Medicum guttæ peritum & conscium esse [illegible]rietur. Hic enim Meteorica & Physica in concordantiam ac ratio[illegible] vnam coguntur. Idem practica quoque & magna experientia, cu[illegible] ex lumine ipsius naturæ depromtis clare demonstrat.

Fulguris mira vires. Compertum nempe vobis est, quod fulgur fetiat, sed nihil [illegible] interdum, hoc est, penetrat in cistam clausam & obseratam, ne[illegible] eam comminuit: liquat ferrum, non lędit hominem: frangit [illegible], nec adurit vaginam. Huiusmodi miracula plura edit fulgur. [illegible] *Gutta mira effe-ctus.* milis etiam guttæ est. Hæc in vnam massam cogit ac colliq[illegible]brum, aut cor, aut pulmones, non secus, ac cera esset: inte[illegible]poris partes nullas lædit. Ferit illa & percutit desuper ex capite [illegible]s artus, manus scilicet, pedesque, ac inflammat exuritque, quic[illegible]ra cutem clauditur, ipsam tamen cutim non violat. Linguæ loq[illegible]tundit, dum, quod sermo est, suo ęstuoso halitu exurit, & l[illegible] ipsam minime lædit. Hæc non immerito ingentia Naturæ m[illegible] cenda sunt. Tibi vero, Medice, hæc probe noscenda, ipsaque n[illegible] hic intime tibi excutienda est. Hæc enim Philosophia, hæc Astr[illegible] hæc Physica, hoc loco verissima & penitissima Medicina est. V[illegible] enim rei vna ac similis omnino generatio est: vnius in Mundo ex[illegible] alterius in interno. Nam hoc solo inuicem differunt, haud [illegible] *Fulguris & Apoplexiæ similis natura.* alio. Iam ergo si fulgur internum ferit, & pulmonē attingit: h[illegible]us pulmonem suffocat. Nec enim pulmo aliud patitur ab eo, q[illegible] ab interno habitu stranguletur, sicut idem foris quoque fieri [illegible] *Fulguris mira vis.* homines a vicini fulguris halitu suffocentur. Sic si gutta cer[illegible] homo emoritur, non aliter ac a fulgure externo cerebru[illegible]

[illegible]

cranium diruptum, con[illegible], liquatum aut [illegible] esse. Quæcunq; enim cerebro accidentia a fulgure externo inferuntur, eadem omnino similia in alteris etiam occisis deprehenduntur.

Pari ratione si internum fulgur cor tangit, id strangulat & exurit, capsula eius integra & aqua cordis salua manente. Idem enim hic fit, quod alias, si nimirum fulgur externum aquam feriens, eandem quidem non subit, pisces tamen in aqua agentes interficit. Hac ex parte affecti, tremorem cordis habent, & validam eius palpitationem, angustiamque mirificam, & si quæ alia similia cordis grauissime læsi accidentia numerantur. Quod si epar percutit, ipsum quidem vstulat, non tamen similiter eius parietes. Huius signa ex locis læsis colligenda sunt. Non ergo de horum saltem membrorum ictu, verum de ceteris vniuersim omnibus, idem similiter sciendum & statuendum est. Cum ergo fulguris illisus, iã huc, iam illuc, hoc illoue modo adeo mirabiliter fiat: præmonendi vos estis, quod in gutta multa, variaque signa, ac eadem confusa appareant, iam caduco similia, iam oppressioni & strangulationi æqualia, iam spasmum cum contrahentem, tum extendentem exhibentia. Istiusmodi enim, velut & spuma, ex natura istorum membrorum emergunt. Quæ de membris superioribus seu primariis diximus, si isto modo feriuntur, mors non procul abest, ac vita præsentaneo periculo versatur. Præter illa vero, interdum percutiuntur etiam aures, oculi, lingua & partes reliquæ. Harum læsio non quidem lethalis existit: inde vero ipsarum priuatim tum vita, tum vires pereunt, ita vt reparationis tamen earum spes non omnis adempta sit. Nec gutta hic modo operatur alio, quam sicut, si fulmẽ ferit, ab eo lignum incenditur, stramen autem intactum manet. Ignis n. in fulguris halitu mirabilis admodum existit. Is ad incensionem parata incẽdit minime: incendit autem quæ incendi ægrius queunt. Hoc pacto & membra corporis inaccensa manent: conflagrationem tamen sustinent ipsorum spiritus. Vnde etiam fit, vt loquela pereat, obtundatur auditus, tollatur visus aut gustus. Quanquam & hoc verum sit, quod, si vel cerebrum, vel cor moriturum sit, hæc omnia nihilominus simul patiantur, ac horum signa similiter se exserant. Idem etiam de pulmone & epate discrimen tenendum est.

Porro sicut videtis interdum, fulmen muri alicuius summam extremitatem corripere, fissurasque illius serie recta ita consectari, vt vndiquaque diuellendo a summo ad imum murum findat & laxet: sic gutta quoque interdum desuper in vnicam saltem partem impingit, a qua tamen traiectionis principium faciens, velut exempli gratia in collo, ductum postea continuum vel ligamentorum, vel neruorum ac tendinum

Latus dimidium a gutta vt resoluatur.

sedulo persequitur. Quem vero cunq; ten[illegible] quo vsq; excurrit, et ad manus pedesq; ex[illegible] tendinum vnus in bracchium, alter in pedes [illegible] diuidit, ac productu obuio resoluit vniuersa [illegible] frequentius euenit in latere sinistro quam dextro. [illegible] quod ea natura fulguris sit, vt latus cordi vicinius semper [illegible] ciat. Si vero fulgur, quod rarius accidit, supra collum [illegible] diuidatur, tunc ea distributio duplex est, facta in latus vtrumque, q[illegible] trumque tunc etiam læditur. Et hoc plane lethale est, si serio p[illegible] Quod si autem halitus exilis sit, qui in altero latere deflectat, tunc i[illegible] sumeretur, & res tutior e in loco esset. Prout ergo impingit, ita mir[illegible] dis operatur, nec damna ac noxæ eius vniuersæ enumerari queunt. N[illegible] & venarum fibras exsurit aut liquefacit, & venas tamen ipsas minim[illegible] dit. Ita & succum ligamentorum absumit, substantia eorum inta[illegible] sic vice conuersa. Ipsi enim pori vniuersi patent, ac idem lacertos o[illegible] pererrat, eas diuellit & dirumpit, vnde dolores atroces sentiuntur. Et quis quæso vspiam sit, qui opera & resolutiones, a fulgure in h[illegible] ctas, sermone satis explicare queat? Innumera enim fiunt: p[illegible] autem nobis manifestantur. Et quamuis nos quidem incumbe[illegible] guris fragorẽ & insultum minime exaudiamus: is tamen, qui m[illegible] titur, nimis exquisite sentit, quasi cœlum ipsum ac terra vnã co[illegible] Nos enim tonitru id ob hanc caussam non exaudimus, quod [illegible] mundum constituti simus. Soli hi audiunt, intra illum qu[illegible] lus autem ac quilibet seorsim homo in ipso est. Vnde suum [illegible] seorsim, non alterius cœlum audit. Et quilibet sui ipsius c[illegible] nem per se sustinet. Eodem modo & illi, qui extra nostrum [illegible] tant, nostri firmamenti affectiones non sentiunt. Sic nec nos, [illegible] apud ipsos fiant, audimus. Sed hæc in Meteoricis.

Latus vtrumq; vt resoluatur.

Iam, quicquid fulgur ad damnum & detrimentum ho[illegible] tur, id desubito ac vno quasi oculi momento perficit, & q[illegible] penetratur. Nam si membrum vitæ lædit, mortem infert. Q[illegible] exustam faciet vt vita non sit? aut quis ex cineribus reco[illegible] queat. Sic si tale quid etiam in corpore fiat, mors præsto est. Si [illegible] læsio fiat partium aliarum, quæ vitæ ipsi minime præsident: [illegible] is morbum saltem, non mortem infert. Prout enim [illegible] sunt: ita vel mors, vel morbus, isque aut grauior aut leuior [illegible] riculosior introducitur, prout ista omnia a DEO prouide d[illegible]

Membra vitalia læsa mors

PROCESSVS.

[illegible]

D[illegible] ac ind[illegible] Philo[illegible] Meteori-[illegible] deveniunt. [illegible] sunt Coniun-ctiones stellarum corporalium, genitrices [illegible]orum, e[illegible] n[illegible]orum, quorum genera varia sunt. Ex horum [illegible] hic quoque [illegible] fulgur ortus est. Iam vero coniunctiones ipsę effectus suos assequi non possunt, nisi concurrentem quandam societatem habeant, qua copulentur. Etsi enim vulgo dici soleat, quod coniunctiones pluuiam, grandinem, tempestatemque omnem concitent: horum tamen fieri nullum potest, nisi cœlum Medium consentiat. Sic lignum & ignis, si copulentur & coniungantur, ardent, ob medium præsentem aerem. Nisi enim aer consentiens adesset, arderent minime. Eadem & coniunctionum ratio. Nisi enim cum illis medium conueniens & consentiens iungatur, nihil illæ efficiunt. Sic etiam infans in vtero matris gignitur. Semen autem si vterum non ingrediatur, infans non nascitur. Sic semen plantæ, nisi in aptam & dispositam terram iactetur, nunquam emerget. Ita pariter & fulgur, si suum Medium non habet, nihil efficiet. Iam vero Medium in cœlo est admodum subtilis destillata humiditas quę ex terra non producitur, sed potius corpus est ipsum Medii cœli: sicut dicere solemus, terra est corpus fundi &c. Ita & inter cœlum ac terram corpus quoddam est, quod corpus est quasi terra, in qua ista talia nascuntur ac producuntur. Hæc iam vt ad Microcosmum referantur, scire fas est, quod in ipso quoque homine simile corpus Medium, seu cœlum medium conditum sit, in quo impressiones fiunt. Itaque si coniunctiones copulentur, corpusque id Medium adeo subtile ac fœcundum sit, vt coniunctionem in se seminatam recipiat, ac incremento illius consentiat: tum demum rei seminatæ messis ac autumnus instat, vt scilicet producatur ac fiat id, de quo diximus. Iam vero huius operationis ea dispositio est, vt subtilissime suũ corpus reuerberet & circulet, donec, quo intendit, vis ipsius pertigerit. Nullum enim fulgur exsistit, quod priusquam fieret, subtilius multo non fuerit, quam a quoquam cogitari possit. Impetus enim sui admirandam celeritatem a [illegible] exquisitissima subtilitate consecutum est.

Nihil fieri [illegible] [illegible] sine medio.

Lignum sine aere non ardet.

Medium cœlum quid.

Fulgur [illegible] [illegible]

Quanquam sint etiam nonnulla, quæ vltra tempus, hoc est, contra tempus talia promoueant, & in effectum deducant. Licet enim cœlum [illegible] quidem incitare ac promouere, impediri tamen id potest nihil possit, cum in manu ac potestate nostra situm non sit: ipse tamen nihilominus homo in cœlo suo fragilis est. Is ergo hoc secum cogitabit, quod cœlum suum cum promoueri tum impediri queat. Hunc in finem creata Medicina est, vt ex ea tam miserias nostras solemur, quam immensam Dei misericordiam condigne celebremus. Vt vero promouea-

Cœli vis impediri non necessario potest.

Cœlum hominis medium quibus promoueatur. Quibus reprimatur.

tur, caussæ vim id habet, si homo subtilibus cibis ac p[illegible], quæ ab ipso non expellantur, sed in subtilitatem potius redigan[illegible] & [illegible]tur. Ita enim iam Medium ipsius cœlum procuratum est. Id Medi[illegible] pingue & adiposum sit, in eo ebullitio ac euaporatio fit, in qua coniun[illegible] quælibet foueri & exaltari potest. Quod si vero abstinentia corpus tenu[illegible]tur, tale nihil fit. Etsi enim fors quædam coniunctio ill[illegible] impenderet, tamen eadem facile impediri, ac interdum omnino infringi posset. [illegible] mouent etiam, non impediunt, mœstitia, gaudium, terror, timor. I[illegible]a enim cœlum hominis euertunt, ac extra circulum mensuramque ordinariam ipsum emotant: de quibus lege Theoricam peculiarem. Hæc interim dum prædicto modo in Medio cœlo fiunt gerunturque, postea tempus, quod hoc fulgur incendit, vnius tantum minimi momenti existit. Planeta enim tamdiu corpus ac impressionẽ præparat ac exaltat, donec ad exquisitissimam summamque subtilitatem reducatur: & priusquam in fulgur abeat, generationes nouas iamdum vltra 20. aut 30. sustinuit. Et simile hic quid fit, quod etiam in vrina. Ea cum primo nimis quam crassa sit, mutationes in corpore plurimas subire cogitur. Iã enim, hoc, iam illud fit, quod antea minime fuerat, tamque diu istæ mutationes continuantur, donec priorib. formis omnibus exutis, tandem vrina fiat, quæ antea non fuit. Ac per tot intermedias alterationes denique ita subtiliatur, vt subtilior reddi non possit. Iam enim Sal fit, iam Alkali, iam Nitrum, iam Spiritus, & quid vltra. Idem similiter in casu quoque proposito statuendum est, quod, si excrementa in corpore retineantur, & subinde magis magisque subtilientur, tandem coniunctionem istam promoueant. Et quamprimum subtile id planetam in sua circulatione attingit, aliud omnino nihil fit, quam si quis ignem in puluerem tormentarium iniiciat. Ignis enim Planetæ loco est: Puluis est cœlum medium. Consequens est id, quod ex duobus illis producitur.

Vrina varia mutatio, antequam vrina fit.

Gutta quando & qui incendatur.

DECLARATIO.

Fulguris caussa tres &c.

TRia sunt, quæ fulgur generant: sulphur, sal, ignis firmamenti. Hæc tria, vt fulgur, sic & iã tonitrua & cetera efficiunt. Sic ergo Meteorica illa tantum est sulphur & sal, quod per stellas illas sulphureas & salari[illegible] coniunctionem abit, & ab elemento ignis, quem in se cœlum corporaliter habet, incenditur. Nec enim de viribus ac operationibus cœli a[illegible] senties ac statues, quam quod sit instar opificis, qui puluerem pyrium præparaturus, res omnes, quę ad id ei necessariæ sunt, comportat. Idem enim cœlum quoque facit. Postea vt Artifex ignem addit: ita & cœlum. [illegible] vero ad præparationem & compositionem tonitrus, fulguris, ign[illegible]

quod

quod alest, assumitur: eodem modo & in homine, qui ex iisdem constat. Is enim minor mundus est. Ita ergo ex cœlo illa dicta Apoplexia fit hoc est, tria illa sunt ea materia, quæ Apoplexia vocatur, & læsionem illam damnumq; infligit, Iam vero fieri potest, vt materia hæc in homine vnius anni spatio congeratur & comportetur, quæ per se vix annis decem aut pluribus alias colligeretur. Est enim ipsius hominis cœlum in hominis manibus ita positum, vt is ipsum vel extendere vel contrahere pro suo motu possit. Cuius hæc caussa est, quod nempe homo fragilitati subiectus sit: vnde vitam vel breuem vel longam, salubrem vel insalubrem habet. *Apoplexiæ caussa.* *Homo fragilis.*

CONTRARIA.

MVltos opinio hæc in Medicina ambiguos ac intricatos reddidit, quod putarint, cibum Apoplexiæ materiam exsistere. Id v. qui fieri possit, satis nondum expeditum est. Iidem etiam cœli immemores, pro opinione tantum sua rem definiuerunt. Hinc illa, quod ebrietas, cibi frigidi &c. apoplexiæ caussa sint: cum hæc tamen alia ratione caussæ vim non habeant, nisi quantum ipsis cœlum permittit: quod idem in aliis etiam innumeris similiter verum erit. Pauci enim ab ebrietate apoplectici fiunt, sed potius a caussis supradictis aliis. Quia a. apoplectici plerumque pleni sunt: ideo plenitudini caussam illi assignant. Eodem etiam modo ipsum sanguinem apoplexiæ caussam faciunt. Quod nihilo magis verum est. Ad apoplexiæ siquidem generationem sanguis nimis crassus & ineptus est. Huius generatio nihili est: vt & ipsius phlegmatis, quod substantia nimis crassa, viscida & inidonea exsistit. Idem de ceteris etiam humorib. iudica. Taceo, quod in horum generatione explicanda ex Philosophiæ adytis nihil attulerint, ex quo liqueat, qui tandem ex istis rebus apoplexia suscitari queat. Semper n. aliquid ingerunt, quo veritatis sensus obfuscatur. Et licet quidẽ istiusmodi plurima admodũ speciose ad rẽ confirmandã induci queant: tñ omnia inania & nugatoria sunt, & talia, q̃ nec ad Philosophiã, nec ad Astronomiã, nec Theoricã ac Physicã quicq̃ quadrant. *Apoplexia cur cibus, potius humores, non sint caussa.*

(Phlegma excrementum tantum est rerum in capite contentarum. Gutta a. excrementũ non est, sed res omnium subtilissima, ex arcanis firmamenti nata. Ipsi v. quales Medici sunt, talia faciunt & loquuntur.)

CVRA.

QVid vero nobis moliminis ac præsidii superest, ad tam violentum impetum ac fortem impressionem reprimendam & infringendam? Hoc nempe si membra vitalia tacta sunt: res Deo vni cõmendetur. Huius

Apoplexia fontiu[s] Dei. enim potentiæ quis resistet? Vis vero ac po[illegible] Dei [illegible] tes cœlestes commouentur, vt iam diximus. Q[illegible] tæ ferita non sunt, sed ipsorum tantum vicina, co[illegible]

Gutta medicina duplex. tum, & promtum tale dari potest. Medicina omnino [illegible] Vna confortatiua de Essentia confortatiuorum ex mineral[illegible], ex suminis confortantibus. Huiusmodi enim confortatiua cœlum [illegible] faciunt, ac nubes, nebulasque eius discutiunt, idque ex turbido lu[illegible] & perspicuum reddunt. Sic ergo a medicina excitatus Sol, imbre[illegible] fudit, siccat & sorbet. Secunda medicina opus est, quæ operetur in [illegible] brum tactum. Est autem Balsamus, qui reficit & reparat, quod gutta de[illegible]struxit. Hoc autem in genere tenete, debere nempe has medicinas, Con[illegible]fortatiuum scilicet & Balsamum ex sola caliditate esse. Sol enim re[illegible], quod cœlum perdidit: cuius damna Sol reparat. Istarum autem Recep[illegible] talia sunt:

Confortatiuum.

℞ *Aurum. Perlas. Lapides. Gemmas. Corallos.*

Balsamus.

Castoreum. Lauendula. Lilium Conuallium. Serpentina &c.

DE MANIA.

MAniæ plura nomina cum a Latinis, tum natio[illegible]bus aliis induntur: licet morbus vnicus sit. Cum ver[illegible]um varii sensus sint: aliæ atque aliæ subinde etiam cau[illegible] assignatæ fuerunt, quarum tamen nulla cum ex[illegible], ex ipso naturæ lumine promta conuenit.

QVID.

SI homo rationis compos, illa priuatur & expilatur, nec eam [illegible] impendit illos, ad quos creata est, sed furiose desipit, & [illegible]multuatur, is iam Mania correptus est. Ratione quidem [illegible]

Maniaci qui sint vere. multi expoliantur, velut Obsessi, Ebrii, Fatui, Tyranni. Hi t[illegible] hanc classem referendi non sunt. Nec enim a morbo, sed [illegible] tibus ratio in iis exsulat. Hi vero, de quibus hic agimus, veri [illegible] ex caussis morbificis naturaliter oriuntur.

CAVSSA.

Rat[illegible] [illegible] VT vero ad caussę explicationem commod[illegible]is penetre[illegible] est, Rationem debere esse puram, mundamque, qu[illegible]

[illegible]

[illegible]am est, lolii omni[illegible] carent. Sicut vero in[illegible] solium seminatum, crescit & augescit: ita lolium etiam in [illegible] nascitur. Qui si de rebus sententiam laturus procedit, tunc a luxu [illegible] orum, & viciæ & lolii oppressus, desipit. Ita ergo Mania præsto est. Lolium enim, triticum ipsum vitiauit. Sicut autem rosarum ac lil[iorum] plenam patinam manibus nudis non contingimus, si illis vnicum saltem vrticæ manipulum commixtum videmus, quia scilicet vrticæ rosas & lilia manusque pungunt: sic lolium quoque rationem pungit, & illam de natura sua deiicit. Quod si enim vrticæ inter rosas nascantur, hoc est, feritas in ratione, tunc hæc inflammata furit rabitque, ac similis fit spinis rosarum; quas vt nemo manib. contrectat, ita nec furiens illa ratio cuiquã quicquã commodat, sed pungit feritque, quicunque eius vsum & perfruitionẽ quærunt.

Naturali autem modo Mania ita fit. Res nempe quælibet, si vltra vires ac naturam intendatur, frangitur. Sic oculi visus, in Solem directus, perit. Cuilibet enim membro sua destinata meta, suum officium assignatum est, quod sine damno non transilitur. Sic oculi officium est, videre q̃ potest, non, quæ assequi nequit. Sicut enim oculus a splendore Solis, qui & ipse oculus existit, excæcatur: sic ratio quoque peruertitur ab iis, quæ cum illa sese habent, sicut se Sol habet cum oculo. Cum enim vocatio homini cuilibet sua definita & ordinaria sit: ad eius dignam administrationem necessariæ quoque rationis dimensum accepit. Altius enim quam pro captu humano speculari, est rationem ipsam infringere & deiicere. Sicut enim vnus homo alio plus fortitudinis ac roboris accepit, ac grauiora administranda habet: ita vnius etiam rationi plus, quam alterius mandatum est. Cuilibet ergo summum suum noscendum & intelligendum, nec pluribus aut sublimioribus animus aggrauandus est, ne ratio nostra contra rationem se habeat, sicut se habent oculi nostri contra oculos cœli. Sed hæc de ratione nimium intensa & elata sufficiant.

Immoderationes omnes frangit.

Oculi officium videre conueniens

Rationis dimensum cuique suum.

Præterea autem Mania quoque alia est, quæ ex Elementis procedens, rationem nostram elidit, non secus, ac videtis ignem in Elemento aquæ feruere & furere, & ex eo bullas, spumam, vaporem per concitatam ebullitionem iactare. Est enim ratio nostra quoddam ceu liquidum, adeoque id Elementum, in quo ignis vim suam exercet. A quo vero hoc elementum frangitur? A solo nimirum Igne. Si ergo, quod frangit, ignis est: aqua erit, quod frangitur. Sic ergo corpus nostræ rationis aqua ebullans est, cuius summa subtilitas est ros ebulliens. Itaque igne accedente, operationes tales fiunt, quales ab igne & aqua. Et hæc ebullitio est columba eorum, qui rationem suam perdunt, aut eius compotes non sunt, sed co-

Mania Elementaris qua.

Ratio aqua ebullians est.

lumba est compos rationis, non aliter ac a[illegible] est, sed ignis. Summa ergo Medici a[illegible] guere: quo exstincto ipsa ebullitio cessat. S[illegible]

Maniæ vnica caussa cœlum. Multæ quidem, eæq; discrepantes, hisce [illegible] surgunt, quasi non vnica huius mali caussa, sed plu[illegible] dæ sint, cũ mores eorum valde diuersi n[illegible]rentur, vn[illegible] ter hilaritatem, tertius iram, quartus aliud quid præ se [illegible] vnica istorum omnium elementaris caussa sit. Res ita intelligat[illegible]

Maniæ caussa humores non sunt. tura in homine nulla est, ob quam dici possit, hunc esse Melancho[illegible] illum Cholericum, istum sanguineum aut phlegmaticum. Ista n. t[illegible] tra se homo nõ habet. Hoc tñ verum est, & dici potest, hominem [illegible] hoc cœlum, istiusmodi influentiam, talem constellationem, aut c[illegible] ctionem, & si quæ his similia sunt ab ista Astronomia dictata. Ex hi[illegible] homo lætus est, iam mœstus, iam varius, sibiq; dissimilis. Talia ete[illegible] se continet cœlum, non natura, cum interim naturæ sint Mel[illegible]

Maniaci mores a cœlo, nõ humorib. phlegma, sanguis, cholera, &c. Res itaq; eadem non est. Et q, vinũ [illegible] ni iam lætitiã, iam mœrorem infundat, id a cœli omnino mot[illegible] & c[illegible] tione, non ex natura Microcosmi ꝓuenit. Tales ergo homines m[illegible] rios exhibent, quia variũ ipsorũ cœlum est in cursu. Hoc n. [illegible] non ipsam naturã. De hisce v. reb. qui loqui ac differe[illegible] p[illegible] qui ipsum cœlum non cognouit? Hærent ergo Humor[illegible]

Præter has dictas iam geminas Maniæ caussas, [illegible] am roboris aut virium fiduciam, alteram elemen[illegible] possent quidem ab alii s plures caussæ Maniæ addi & enumera[illegible] nec in Philosophia, nec Astronomia ipsa, in quibus P[illegible]

Medicus qualis esse debeat. pondus ac locum inuenire possunt. Is enim demum Physicus est, [illegible] summati Astronomi & accurati Philosophorum laudem haber[illegible] ergo nugamenta in luto relicta obteruntur. Interim tamen [illegible] Maniæ vnum adhuc genus, quod a datis cibis oritur, expo[illegible] nim dantur, quæ nos ridere, mœrere, irasci lætariq; f[illegible] nus quædam existunt, quæ rationis vim efitata excutiunt [illegible]

Vinum, animum hominis mutat. vino ea natura est, vt hominem totum q. inuertat. corq; [illegible] mire alteret, ac ad summum exaltet, & veluti abalie[illegible] dam erunt, q̃ hominis sapientiam ita exaltent, vt cere[illegible] sublimitatem corrumpatur ac infatuetur. Sicut n. ebrius, [illegible] inconditε effundit: ita si per cibum potumq; [illegible] geratur, idem omnino fit, quod a vino fieri m[illegible] qui vtitur, idem patitur cum eo, qui vin[illegible] n bibit, [illegible] natura quidem vobis explorata satis est. De cibo vero, [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible], [illegible]mq; &c. Mani[illegible]
[illegible] arcanum prodendum est [illegible], deinceps [illegible] reddenda, [illegible] explicari posse inficientur. Sed ista dicentes, quam non desint, qui planè ignorant. G[illegible]. Lupina insaniam infligunt: Zetus secreta sint, concilia[illegible] R[illegible] amentiam, Hirbellum furias gignit. Hæc n. omn[illegible] [illegible]niam [illegible] hominem ita d[illegible]iciunt, vt ne quidem seipsum noscat: idq; præstant [illegible] non [illegible], non superstitionis, non malorum spirituum, sed ex in[illegible]nia ac propria sua natura, conditione, virtuteq; &c. Sicut vini similitudo id declarat. Quod etsi quidem seipsum expellat, deinceps tñ idem in multis nõ fiet, sed ex maxima parte in labores chronicos labẽtur. Conducit a. silere, & horum nihil indicando euulgare. Caussæ etenim multæ exstiterunt, hic minime enarrandæ, cur & quid arcanum cicutæ aut similium sit. Proprietatis autẽ ipsius caussam, cur insaniam pariat, haud difficulter vobis expediam. Etsi autem vinum quidem huiusmodi multa indicet, rationem tamen addi melius est, idq; propter curam, quæ sequitur.

Vt ergo in vino spiritus quidam peruersus, rationi noxius & inimicus latet: ita pariter noscendum est, in cicuta quoq; spiritum conditum esse, cuius virtus ac proprietas aliter se non habeat, quam vt piper aut zingiberi. Ponticitas & acerbitas illa, si in cerebrum peruenit, id insanit & furit. Nec enim cerebrum ferre potest id, quod a natura sua diuersum ac alienum existat. Quodcunque ergo in spiritu suo ponticitatem habet, id cerebrum destruit & confringit. Quod autem corporeum in se habet, id non destruit, velut zinziber & piper. Sola ergo illa, in quibus ponticitas acer est, Maniæ concitandæ vim habent. Sic etiam, veluti videtis, quod omne, quod ariditatem facit, aut exarescere vult, ingentem dolorem moueat: ita pariter scire debetis, nonnulla quoque cerebella esse, quæ in spiritu suo cerebrum aridura inurant. Isti ergo homines concutiuntur & Maniaci fiunt, quod cerebrum dolorem ferre non possit. Ideo scire debetis, Maniam in cerebro esse, & cerebri duas tunicas penetrare. Ob id sunt spiritus. Horum autem multi sunt, qui tantum in cerebrum ascendunt, idque labefactant & dissoluunt, sicut diximus. Adhæc etiam sciendum est, quod quilibet corporis morbus, siue podagra sit, siue caducus, aut colica, qui & ipsi spiritus morbi sunt, huiusmodi in se ponticitatem & acetositatem contineat, quæ sicut in locis aliis morbos parit, ita similiter & in his. Et hi paroxysmi, sunt Maniæ paroxysmi, q in aliis corporis membris dolorem saltem, in cerebro autem Maniam infligunt ac concitant.

Cicuta rationi noxia.

Piperis & Zinciber pontici ac cerebrum ladit.

Cerebrū dolorem patiens.

Spiritus acetosi in aliis membris dolorem, in cerebro Maniam faciunt.

Huiusmodi spiritus velut in reb. comestibilibus, vt herbis, cerebellis & similibus aliis latent, & homini Maniã conciliant: ita similes spiritus in aliis ẽt hominis morbis surgunt, q in cerebrũ impingentes, id quatiunt &

... Vbi vero [illegible]

labefactant, ac in Maniis lunaribus fuerit, [illegible]
est, incipit Luna varie ex eo trahit. Ista vero [illegible]
ac cond[illegible] ac materiam aliam non ponit aut pr[illegible], v[illegible]
litas ista ad Medicos Astronomos spectat ac c[illegible] ex[illegible] S[illegible]

[M]ania ab animi incitatione. mili Mania tentantur aliquando etiam homines, qui a c[illegible]
primuntur, aut qui in spiritu, vt vocant, profundiore ve[illegible]ntur, [illegible]
bi ipsis desperationem incutiunt, & si qui similes sint alii. Nam & h[illegible]
citatione ista cerebrum suum in Maniam agunt. Horum tamen [illegible]
abdita & obscura est, quam Medicus Astronomusq; tam promte d[illegible]
scere non potest, an a spiritu alieno, aut natura ipsa illa dependeat. [illegible]
tamen certo certius est, Maniam eorum, qui ingenii sui subtilitatem [illegible]
modum naturæ intendunt, omnino ex spititibus suscitari per phant[illegible]
ac meditationes profundiores in cerebrum illectatos, non secus ac [illegible]
odore carnis allicitur. Illos ergo in cerebrum introductos, natura [illegible]
minime potest, non secus ac oculus non potest ferre Solem, sed [illegible]
dem excœcatur. Certum enim verumq; est, phantastas istiusmod[illegible]

Phantastæ ex spiritu loquentes. ritu ploqui; non ex homine: nec tamen hi a maligno spiritu obse[illegible]
Caussæ vero explicationem differam in caput de *Malorum spirituum [illegible]sione.* Illorum ergo cura ambigua est. Prout etenim phantastici [illegible]
ipsis habitant, ita in cura quoque procedendum est. Interi[illegible]ut [illegible]
fatuis ad sapientiam nihil profici potest: ita nec cum [illegible]
minibus ad sanitatem quicquam, aut sane perminim[illegible]

PROCESSVS.

HVius autē Maniæ, quæ a ratione nimiopere intensa & aggrau[illegible]
principium ac modus iste est. Speculationibus nempe e[illegible]
mnibus isti homines operam dant, ac cerebro suo om[illegible]

Myrmidones quid. subiicere contendunt. Hę tales speculationes confertim i[illegible]
stæ & collectę, merito Myrmidones vocantur. Dum ergo [illegible]
iunguntur, inter ipsas oritur dissensio quædam, vnaq; [illegible]
am insurgente, aut quidam quasi conflictus committitur, n[illegible]
turba hominum mutuo prælio decertaret: aut chorea, vel[illegible]
homines saltarent: aut pœnitentia, quasi plures de re[illegible]
querentur, & si quæ alia huius generis sunt, prout cœl[illegible]
rit, aut speculationes ipsæ apphendunt. Nā si cœlū cum [illegible]
dentibus phantastam inuadit, iam fatuus illico paratus & [illegible]
qui prout inuasus est, ita operatur ac erumpit. Hæc a. omni[illegible]
p[illegible]enda sunt, quod ceu victum subiacet, Myrmid[illegible]ne[illegible]
mi[illegible]ent, & phantastam deinceps agunt pelluntq;.

Qui [illegible] Maniam [illegible] est, ad instar rori[illegible] [illegible] agitur, sic [illegible] caput co[illegible]. Ea [illegible] non nisi aqua est. Quæ dum feruet, cum cerebro agitur eodem modo, vt cum frusto carnis in olla posito. Hæc autem in [illegible] Mania ita comparata est, vt ægri de doloribus non conqueruntur. Rationis enim elisio grauior est doloribus ipsis. Vnde ægri dolores minime sentiunt, nec eosdem ad alios queri possunt: sed paroxysmum vel magnum, vel paruum, breuem longumue sustinent pro Elementi ignis maiore vel minore incensione, aut constellationis proprietate. *Maniaci dolores non sentiunt.*

Qui vero a ponticitate, &c in Maniam aguntur, horum insania velox & grauis est. Vsque adeo enim acris est ponticitas in suo spiritu, vt a stomacho in caput efferatur, veluti materia quædam ex viola in Alembicum: nec saltem ipsum caput labefactat, sed & meninges simul penetrat. Et dum corripit cerebrum, eadem similitudo est, quæ spiritus vini, qui inebriat. Ac in hoc tantum differunt, quod iste spiritus alius sit, quam vini. Est enim vini spiritu tanto superior, quanto vinum aqua superius existit: quæ ad Philosophiam remittimus. *Ponticitatis spiritus admodum subtilis.*

Quorum vero phantasia in fide cerebrum dislocat, horum spiritus omnium subtilissimi existunt: quorum cognitio desumenda est ex cognitione spirituum illorum, qui conscientiam venantur. Canes enim sunt, qui hominem insectantur. Dum ergo homo spiritales sapientias meditatur, & speculationi, qualem spiritus habere potest, inhiat: tunc phantasia illa spiritum vltra 1000. milliaria distantem allicit: & ni desinat, illum in se penitus trahit. Sic ergo spiritus iam in hominem illectus, ex corpore eius proloquitur, prout ipsius spiritus sapientia, natura ac proprietas est, quæ ad hominem ipsum non facit. Et spiritus idem in hominē ingressus, rationem illius corripit, vt canis frustum carnis prehendit. Iam ergo is cerebrum tuum admordet, tuque ceu capra, ore lupi prehensa clamas, tuamque miseriam quiritaris. Bonum ergo, quemlibet in vocatione sua persistere. Vocationes enim alienas suscipere ac tueri, nec tuæ industriæ, nec gratiæ diuinæ est, verum istorum spirituum impulsionis, qui tamen te tandem mordent, id est, Maniacum faciunt. *Spiritus vltra 1000. miliarib. attrahātur.*

CONTRARIA.

Contraria hic nulla obiici a quoq; possunt. Mania enim hæc nimis subtilis est illis, qui contraria hoc loco inferre conantur. Etsi vero

eodem modo, quo ego, armarent sese tamen [illegible] semus. Maniæ vero caussam istam esse, quam ponunt Hemmin [illegible] sum est. Ridiculum enim est, eos Apostema ponere, quod illam [illegible]

Apostema Maniæ caussa non est.

Ac obliti sunt Apostematum proprietatem, ac rerum earum [illegible] in capite cerebrum sunt. Nec calidum, nec frigidum Apostema [illegible] co caussa est. Sanguis quidem in Elemento suo processum eum [illegible] qualem descripsimus, & quilibet fumus vaporue eleuatur, quod [illegible] Apostema vocant quidem, sed (salua gratia) nunquam viderunt [illegible] quidem extrinsecus Apostema aliquod esset, cum quo Mania [illegible] ret, tu tamen caue dicas, Apostema illam concitasse. Nam [illegible] commemorata est. Quanquam & hoc verum sit, quod, si [illegible] ris Apostemata nascantur, ex iisdem fiant caussis, ex quibus [illegible] Mania generatur, quæ modo generatur naturali. Quod [illegible] Apostema factum Mania consequatur, ita cense, id nimirum, quod M[illegible] nuit, præcursorium quoque Apostema peperisse. Nec ipsum Apostema Maniam infert, sed æque producitur ab eodem, quod Maniam [illegible]

Modus reprehensio.

Quę cum ita sint, quid vestræ iam [illegible] cholera rube[illegible] dicula illa phantasia de cellis cerebri? Credo equidem & cerebrum vestrum Myrmidonibus obsessum esse, dum, quę extra vocat[illegible] professionem vestram sunt, tractatis. Mania siue in capite, siue al[illegible] cum vigiliis aut aliter incidat, a rebus omnino fit illis, quæ supra [illegible] sunt. Vnde id sua etiam vi frangunt. Illi autem præter hæc [illegible] is quoque rebus prædicant, quod Maniam infligant. Q[illegible] faciant, non explicant. Taceo quod de ceteris Maniæ gene[illegible] proferant. Nisi enim Humores & Apostemata scirent: quod tandem proferrent, nihil quicquam haberent. Itaque de cæcis rebus cum cæcis [illegible] serunt. Insuper ipsorum Theoricæ cura quoque respondet: dum Apostemata curant, quę vim caussæ non habent, & humores afferunt, [illegible] adsint. Hæc & alia similia puram putam ipsorum insciciam produnt.

S I G N A.

QVi a natura, more ac consuetudine sua repente degenerant, ac secundum animi affectiones mutantur, hos in maniam ru[illegible] maxime, si sui ipsius amplius non sint compotes, inuidiaque ac odi[illegible] sequuntur homines, verberant, clamant, furiunt, & in[illegible] na mult[illegible] Maniacus autem & iste est, qui taciturnus & quietus mussit[illegible] tione tamen naturali aberrat. Et ad morum gestuumq; diuer[illegible] delo attendi, ac ascendens cuiuslibet horę, qui mores indit solus, [illegible] la, quæ in corpore sunt, animaduerti debet.

C V R A.

QVi experienter [illegible] curare [illegible], is [illegible] Syrupos, purgationes [illegible] ab istis aucta [illegible] capite [illegible]: Inter quæ sunt illis palmaria Violæ, Rosæ, Chamæmilla, Nenufar & similia. Huiusmodi cura adiuratoribus diabolorum familiaris est, dum prætendunt, hominem a Dæmone obsessum esse, quod tamen secus esse probe norunt. Interim ipsi alia remedia adhibent, quibus Maniam propellunt, arti tamen laudem ex eo venantur, quod dæmonem eiecerint, cũ saltem curarint Maniã. His dolis homines alliciunt, & sacrificiis suis velificantur, ex quibus plus captant, quam ex Medicina. Adiurationes autẽ diabolorum hic missas facio: cum institutum nostrum sit saltem, Maniacos rationi suæ restituere ea methodo, q̃ experientia in natura docuit & confirmauit. In his ergo, qui peritiam aliq̃ affectat, is a coniuratoribus illis discat, non dæmones abigere, sed idoneis secretis Maniacos curare.

Arcana Maniæ ab adiuratoribus dæmoniorum discenda

In Carynthiæ cœnobio quodã, Ossia dicto, reliquias ostendunt, quibus Maniam, id est, dæmones expellunt. Id vero non nisi remedium est. Et q̧ hoc in casu prodest, id vere sacramentum est. Non n. nisi a Deo datum est. Ideo ex Medicinis ipsos sacra symbola facere, non immerito diximus. Sic opem ferunt etiam per Crystallum. Tibi vero cogitandum relinquo, an Crystallus sit vel diuus Petrus, vel Nicolaus. Huiusmodi monasteria passim plurima sunt, quorũ sacrifici ac Monachi, adiuratores [illegible], per Medicinam sua opera perficiũt. In Mania vero si diaboli essent, certe ad talium patrum verba minime fugerẽt. Et si ipsorum remedia diuorũ corpora existerent, certe e manibus ipsorum euolassent dudum. Ideo n. data nobis Medicina est, non vt nostra peccata ea irrita faciant, sed tam nequam, quam probis hominibus in manus data est. Virtus autem, quam præferunt, virum integrum requirit, sicut Apostoli declarant.

Ossia monasterium Carynthiæ.

Medicina probis & improbis communis.

Cura ergo talis est. { *Crystallus.* / *Cauteris.* / *Actualis.* }

D E V E R M I B V S.

LIcet vermiũ genera multa sint: omniũ tamen nomina minime hic consideranda sunt: Satis n. est, vno nomine cõprehendi omnes in vniuersum. Hoc respectu vna tantum caussa, vna Medicina, vnus morb⁹ erit. Nec species ipsę vermium hic considerandæ sunt, verum tantum caussa. Ex caussa n. non specie, medicina inuenit. Species n. a subiecto est. At in subiecto Arcanum non est, sed in caussa efficiente: ex qua ipsa quoq; denominatio q̃ vis sumit.

Q V I D.

SI vermes homo vel elabi videt, vel ipsorum signa & [illegible] hendit, iam indicium certum est, eos vel generatos, vel [illegible] neratos esse. Quæ enim signa in iis, qui vermes habent, apparent [illegible] dem in nondum vermiculosis apparent, nihilominus [illegible] vermicu- losos dicere potes, illos perfecte, hos imperfecte, quibus vtrisque [illegible] cina vna prodest. Quanquam nondum vermiculosi sępius [illegible] dropici, colici, aut Apostematosi iudicentur. Qui error ab ignora[illegible] est morbi quidem præsentis, sed non præsentis perfecte. Imperfectus [illegible] men morbus pro perfecto omnino habendus & curandus est.

Vermiculatio, vel est perfecta, vel imperfecta.

C A V S S A.

Vermium generatio ex duabus. Vermes ex spermate.

GEnerationis vermium caussæ duplices sunt. Prima est sperma: al[illegible] est putrefactio. De spermate autem ita intelligetis, quod ex pro[illegible] spermate virorum nihil oriatur in ipsis. Ex eo tamen in fœminis ve[illegible] generantur, si sperma in putredinem abit, & ascendenti putre[illegible] subiicitur. Inde enim variæ generationes oriuntur, qu[illegible] non possis. Cœlum enim illud vermes excludit, in quo sperma [illegible] putredinem subiit. Sicut enim ascendens cuiuslibet putrefa[illegible] nat: ita vermes disponit. Huius ergo generationis iudicium pene[illegible] nomum positum est, si idem sit Medicus. Hæc autem de [illegible] no & congenito dicta sint. Dicendum porro etiam e[illegible] terno, & eius generatione, quæ (quod dictu turpe est [illegible]e Gomorrhina fit. Alia enim est vermium in matrice gene[illegible] cœlum ipsum caussatur, sed coniunctio. Ex qua fœtus [illegible] gnuntur, iam brutis similes, iam a brutis similes hominibus, [illegible] caussa Gomorrhinæ coniunctiones, quas pen[illegible] pendat. Nam quod cœlum per se, sine talium formarum [illegible] ria, huiusmodi formas producat, id dicere absonum est. I[illegible] hoc rem iudicate & æstimate. Non tamen inficiamur [illegible] posse, vt sperma tale Gomorrhinum in loca muliebria [illegible] sit, vnde inficis etiam talia ingenerentur: Quod [illegible] niat, factum tamen esse, historiæ docent, & her[illegible] pulatur. Sic & vermis in aurem aut os illabi, ac ibidem [illegible] bi si semen [illegible] emittat, ex eo monstrum producitur, q[illegible] turali suo vase positum non est. Quicquid enim in vas[illegible] concluditur, ex eo generantur monstra. Si nisi ratione [illegible] sperma infectorum in acetariis, aut herbis coctis per [illegible]

Gomorrhina coniunctio qua vermes gignuntur.

Vermes qui a spermate in gyneceo nascuntur.

Monstra vnde gignuntur.

relictum edatur: tunc, nisi fortis sit stomachus, qui expellat, vermis ex eo aut monstrum omnino nascitur. Spermata enim a corporis calore excluduntur, & in finem suum abeunt. Interdum etiam cum aqua huiusmodi spermata imbibuntur, & monstra demum in corpore euadunt: q̄ eiecta tandem, similia sunt insectis externis. Eadem suo veneno interdū etiam homines lædunt, ita vt decolores fiant, & intumescant, non aliter, ac si istorum vermium venenum deuorassent. Quibus demū e signis malum factum etiam patescit. Hac ratione etiam sperma piscium frequenter ingeritur. Quod nisi a stomacho edomaretur, tale quid nasceretur in corpore, quale extra corpus a pisce putrefacto, in vermes degenerante. Sic & caro similiter nimis tenera aut iuuencula, atq; adhuc spermatica, tale quid generat, quale produceret alias putrescens. Quod enim foris, idem intus quoq; in corpore per operationem syderum producitur. Nisi enim cibi, escæque nostræ maturæ satis & mundæ sint: omnino generationi huic subiiciuntur. Vnde morbi interdum varii consequuntur, dum ex iis non tantum vermes emergunt, sed etiam generationes dimidiæ, quæ plerunque (licet erronee) febres & appellantur, & tamen vermium curæ subiiciuntur ceduntque. Sed satis dictum sit de his, quæ nimium spermatica præpropere assumuntur, & generationes miras edunt. Cetera natura ipsa planiora facit, quæ cogitanda peritioribus remitto. *Vermes a piscibus.* *Vermes a carne tenera.*

Ceterum de putrefactione, quæ caussa altera est, rem ita accipite, q; cœlum istius generationis caussa sit hoc modo. Quelibet putrefactio per se putrefactio manet, & sic ut putredo abit: solum autem cœlum eam in generationem vermium deducit. Quanquam (licet perperam) dici soleat, putredinem quamlibet vermium principium existere. Tu adde, si cœlum disponat. Cœlum enim omnino considerandum est hic, si describturi simus originem vermium, horum scilicet, qui non ex semine naturali & cōsueto naturæ ordine generātur. Nulla etenim putredo vermes dabit, nisi seorsim sperma adsit, & calor ad eorum generationem tēperatus sit. Hoc verū quidem est, q; putrescere ad vermes vult, id op⁹ habere, vt a magno & immoderato calore putrescat. Quilibet n. calor gradum transcendens, putredinem suscitat in iis, quorum gradus immoderatus existit. Secundum hoc exemplum enim res omnes æstimari & intelligi debent. Sic nempe videtis, caseos omnes sub stellis calidis in mense Augusti & Iulii, &c. vermiculosos fieri, q; aliis anni temporibus minime fit. Cuius quidem caussa cœlum est, q; motu suo illa producit. Quod si ergo isto modo cœlum in caseo operatur, operabitur etiam in materia intus in Microcosmo conclusa, quæ instar casei cœli operationi subiacet. Quicquid enim viuit, cœlum habet. Sic etiam, q; putrescit, suum cœlum *Cœlum caussa vermiū.* *Putredo quo vermium sit origo.* *Calor gradum excedens caussa putredinis & vermium.* *Vita cœlum præsupponit.*

habet, ac in vitam prorumpit, modo vel natura[illegible], vel alio [illegible]
ni tempora sunt, in quibus idem euenit. Sed hæc in A[illegible]tro[illegible]
" docentur, quo vos relegamus. Ex his conclusionem iam t[illegible]
" Vnaquælibet putredo, ex immoderato cœlesti & Elementari [illegible]
" bilis est, vt sperma fiat vermium, per operationem ascen[illegible]ent[illegible]um, q[illegible]
" lorem mouent & inducunt, & sic mõstra ipsa parturiunt. Plur[illegible] ab A[illegible]
Vermium varietas vnde. nomis declarantur. Cum vero ascendentium mul[illegible] sint, hinc fi[illegible], vt [illegible]
biles etiam ac plures vermes emergant, vulgares scilicet, cogniti, in[illegible]
ti, quotidiani, &c. Quorum omnium cœlum efficiens caussa est, qu[illegible]
cut in mundo externo, ita in interno quoque similiter operatur d[illegible]u[illegible]
mode, ex diuersitate illa, quam corpus dat. Huius enim generationis [illegible]
vnicum fundamentum est, quod in Microcosmo quoque tales con[illegible]
Augustus Iulius, vermium caussa. lationes sint. Quod si ergo Augustus, Iulius, &c. calidiores sint, & m[illegible]
ria subiectumque, quod ignem concipiat, adsit: certo præsagire po[illegible]
istum hominem vermium generationem minime euitare posse, [illegible]
nec caseus, & similia.

Vermis a medicinis. Istiusmodi generationes plures etiam sunt, velut a Medicinis, ex q[illegible]
rum multis vermes nascuntur, tam in corpore, quam in vulner[illegible]
mirum putrefactiuæ ac nimis calidæ medicinæ vulneribus appl[illegible]
quæ ab illis velut suffocantur, vnde vermes tandem proueniu[illegible]t [illegible]
de his Philosophia rationes dat: ita etiam de cœlo æque [illegible]
Salis separatio caussa putredinis. enim vna est, & omnia cœlum vnum. Operationis au[illegible]
cipium, vt sal separetur ab iis rebus, quæ putredinem [illegible] Sal
Sal Balsamus vitæ. enim est Balsamus rerum in vita seruandarum. Sal autem, quod [illegible]
sibi congenitum & vnitum habet, est Balsamus siue Mumia. Iam ver[illegible]
externum huic simile est. Quod Mumia hæc viuum conseruat. id [illegible]
Sal putredinem arcet. conseruat mortuũ. Si a. Mumia emoriatur, tunc sal rem illam d[illegible] c[illegible]
seruare non potest. Si ergo diutius conseruare neq̃t: seq̃tur, [illegible] & Mu[illegible]
am secedere. Iam ergo putredo incipit, iam vermes oriuntur. Vn[illegible]
Cibi verminulosi insalubres vermiculosi insalubres existunt, quia Mumia & sale carent, qui c[illegible]
iusta concordantia modoque habere debet. Et hac de caussa [illegible]
trescunt ac in vermes abeunt, tam in vulneribus, quam interiu[illegible]
pore. Quæ a. hæ medicinæ sint, suis capitulis definietur. Mu[illegible]ta [illegible]
ex homine elidunt, quorum Medicinæ eosdem genuerunt. Ste[illegible]
res penes vestrum iudicium ac experientiam.

Panis & mel vermes gignunt. Sed & principium sæpe est vermium ex compositionib[illegible]
naturalium. Sic panis & mel vermes gignunt. Huiusmodi co[illegible]
in ipso quoque homine sunt. Ac ob id microcosmus consid[illegible]
non humores. Pari ratione pus etiam quodlibet, tam intra q[illegible]

C[illegible]

corpus, [illegible] medicina putrefactiua corripiat, in vermes degenerat. Multum [illegible] enim in corpore est, puris specie egressurum alias, quod tamen per inconuenientes Medicinas in vermes redigitur, velut panis & mel. Eodem modo vermes etiam generantur ex suffocatione aut conclusione, si aeri egressus non datur. Sed hoc tamen minime fit, nisi cœli operatio cõcurrat. Ideo nonnulli vermes ab obstructione emergũt. Quæ nisi incidisset, cœli operatio frustranea fuisset. De coniunctionibus autem res intellectu facilis est. Communissima enim vermium generatio talis est. Si cibus & stomachus infirmus concurrant, ac a natura coniungantur, ita, vt stomachus a calore Augusti aut Iulii imbecillior sit, ibi vermes fiunt. Sic pariter, si cibi putridi, & putridæ febrilesque dispositiones in stomacho lateant, & cœlum similiter dispositum sit, vermes quoque producuntur. Sic iterum, si cœlum ita exaltatum sit, & potus putridus bibatur, & morbus dysentericus corpus occupauit: iam iterum vermium generatio perficitur. Eodem modo, si interius vulnera lateant, & potus vel herbæ lactiferæ ingerantur, iam iterum suam intentionem cœlũ perficit. Ita vulneribus externis, si medicinæ putrefactiuæ applicentur, fit, quod diximus. Summa ergo de vermibus hæc sit, requiri omnino materiam ac subiectum aliquod, quod a cœli cursu, qui excedens calor est, ad vermes disponatur.

Vermes ab obstructione.

Vermes a coniunctionibus.

PROCESSUS.

SIcut sculptor serpentem fingit, aut fusor fundit, arte ac industria familiari: ita artifices isti illam artem ex se non habent, sed ex cœlo. Si id ex cœlo habent: idem quoque cœlum poterit, & quidem homine dexterius. Hoc si verum est, cœlum omnino sculptor, fusor, aurifaber erit, quod talia fingat artificiosissime, & suum Magisterium in stercore, lutoq; elegantissime exhibeat. Quis enim alius ex putridis illis ac ineptis rebus aliquid probi educere queat? Homo quid cælaturus, optima metalla, ac lignum probum omnino requirit. Cœlum autem, ipsorum artificium parens, res putridas sumit, & tamen ex iis imagines viuentes exstruit, cũ quas homines finxerunt, ligna tantum sint, aut metalla, & colores, haudquaquam viuentes. Istæ autem alteræ viuunt. Cœlum ergo pro mallei moderatore solertissimo censendum est, qui in abdito ita fabricari nouit, vt operantem nemo videat, donec operi extremam manum imposuerit: cui singulari oblectamento est, ex putredine id fingere, quod volupe est. Hinc variæ species & genera vermium, quæ tamen ipsum arcanum non attinent.

Cœlum plastes artificiosissimus.

Cœlum artificum pater.

CONTRARIA.

Phlegma vermium causa non est.

POsset hic obiici nobis, humorem, ceu phlegma, vermium matrē & materiam exsistere. Nos autem contra dicimus, nullum phlegma putrescere, putredine vero opus est. Sententia ergo falsa exsistit. Præterea ex nullo corpore Physico vermis generatur, nisi sperma Physicum in promtu sit. Vitam enim non assequitur, nisi ex materia disposita. Ex stercoribus ideo vermes nascūtur, quia stercora non sunt sine spermate. Et sperma non ex osseo solo est, sed & in corporis locis aliis fit. Non quod sperma generationis in solo homine sit, sed & in aliis, ex quo hoc vel illud producitur. Stercus equinum scarabæos dat: quod sine spermate fieri non potest. Id tamen non est sperma equorum, quamuis ex equo secesserit. Spermatum autem naturam apprime nouisse decet Medicum, si generationis huius peritum se perhiberi velit. Et licet quidem nonnulli cibi sint, qui vermes gignant, & materia eorum fiant, sine seminio ipsorum: sine spermate tamen ea generatio minime fit, sed omnino per sperma, quod in herba latescens, deinceps in generationē erupit. Talia enim sine spermate nunquam fiunt. De spermate quidem tam apud Philosophos quam Medicos altum hactenus silentium fuit. Quid tamen sperma sit, Astronomus nouit. Cognitionem enim hanc ei cœlum impertit. Hylam ergo inclamat, qui de phlegmate disserit, ac naturam eius otiose declarat, adeoque de his similibus aliis anxiam disputationem mouet.

Vermes cur ex stercore.

Scarabæi ex stercore equino.

Sine spermate nulla generatio.

SIGNA.

VErmium signa duplicia sunt: manifesta & occulta. Manifesta e prodeuntibus illis sumuntur. Occulta non æque liquent: ab aliis tamen sic satis tradita & descripta sunt. Multa enim signa a veteribus fideliter obseruata & tradita sunt, de quibus nos latius non excurremus, sed lectorem ad fundamenta ipsa reuocabimus. Frequenter tamen accidit, vt ex signis, an vermes adsint, vel minus, satis dignosci non possit. Sic vermium quædam signa interdum in intestinis apparent, cum tamen vermes non sint, quod plerunque in fœminis experimur. Veritatem tamen ipsam hoc modo perscrutaberis. Loco illi signanti impone Geroleum, aut Hypericon, aut postremo centauream, si quæ subdita herbis sint, cedant, nec maneant, vermes esse indubitate scito.

Vermes an adsint quo probetur. G. olea, &c.

Porro, si signa vermium interdum sese exhibeant, vermes autem ipsi non adsint: id te nihil offendat. Si enim huiusmodi signa probe ob-

obstructis, nihilominus cum arcanis contra vermes procedas. Quod enim vermes tollit, id fomentum quoque eorum nidumue ac materiam tollit, & spermati rerum istarum cœlum amolitur, ne Augustus ac Caniculares, similesque alii ascendentes & constellationes in effectum erumpere possint.

DECLARATIO.

HOc autem loco fas est, explicari inter cetera etiam vermium loca, in quibus generentur. Loca autem sunt, vbicunque spiritus salis non est acidus. Sic in oculis spiritus acris est. Oculi enim plus Balsami requirunt membris ceteris, vt ab istiusmodi accidentibus præseruentur. In auribus autem, etsi sal quidem expurgetur, nihilominus tamen regiones aurium sunt loca vermium, licet amarissima. Amaritudo enim cœli operationem non impedit. Si enim materiam offendit, altero neglecto suum officium agit. Dentes spiritum salis habent omnium subtilissimum. Ideo ex illo vermis, isque pessimus nascitur. Subtilis enim ipsius natura est, ac ex materia subtili oritur. Vermium enim omniũ natura, acrimonia, malitia &c. ex isto salis spiritu est. Sed & ipse ventriculus generandis vermibus locum dat. intestina autem triplicem. Sic & regiones aliæ his finitimæ. Quod si vero & in alio quodam loco dissolutio contingeret, locus vermium ibi fieret, qui ante non fuisset. Vermibus ergo non destinata tantum loca sunt: sed noua subinde fiunt. Nam multi corpori obueniunt morbi, velu ti Dysenteria, Diarrhœa, Hæmoptoica, Rheuma &c. qui omnes ad generationem vermium aliquid conferunt. Horum ergo morborum occasione noua loca facile strui ac parari ad generandos vermes possunt, semper tamen ratione ea perstante, quod canicularis ardor, ac Iulii Augustiue feruor ista disponant, si cum materia & subiecto coniungantur: qui ardor varie in materia ea mouetur, retrograde & erratice. Corpus etenim fragile existit. Vnde etiam præter ordinem cursus eos, quibus subiectus est, sustinere cogitur.

Loca vermiũ quæ. *Oculi carent verminosi.* *1. Aures.* *2. Dentes. Dentium vermis pessimus.* *3 Ventriculus Intestina* *4. Loca noua accidentia.*

CVRA.

DVplex est: scilicet ex spermate primo: & ex spermate secundo. A forma specifica, a fumo Iusquiami, id est, Mercurii, item Sulphuris, Item Salis. Item Hypericon, item Centaurea. Item de reliquis similibus. Item in pueris hoc nota: Item in prægnantibus, ne concipiant, hoc nota, &c.

DE DIARRHOEA.

Diarrhœæ multiplices exſiſtunt: Naturales, non naturales. Non naturales (ſalubres) vel a Medicina, vel a Natura. Multæ etiam a reſolutione naturæ in ſuis viribus, aut per medicinam cibi, aut a tempore & ſimilibus concitatæ. Vtcunq; vero Diarrhœa accidat, & morbus vnicus & vnica cauſſa exſiſtit, cui etiam arcanum applicandum.

QVID.

CVilibet homini per ſe notum eſt, quis naturæ ſuæ modus ac ratio ſit in expellendis ſordibus, quæ in homine fiunt. Præter eam conſuetudinem quicquid aliud incidit, ſiue ſit ſuppreſſio, ſiue immoderatum profluuium, ſiue peruerſio alia: ſcito morbum eam Diarrhœam eſſe. Iam vero expellendi vnum tantum modum natura familiarem habet, ac vnicum tantum etiam expellit, hoc eſt, ciborum reliquias ac feces. Cum vero hominis natura fragilis ac caduca ſit, virtus eadem non perpetuo ſibi conſtat, ſed perſæpe infringitur & mutatur iam a cauſſis internis, iam externis, vnde naturæ modus ac ordo peruertitur. Eſt enim in natura omni ſuum conſtitutum temperamentum: cuius tam exceſſus, quam defectus vitio datur, & pro morbo habetur, qui vel chronicus, vel acutus euadere, & ab vtroque terminari morte poteſt.

CAVSSA.

Expulſio eſt a ſtercoris vi non inteſtinorum.

DIarrhœa qualibet a ſtomacho oritur, & ſtomachi culpa fit. Prout enim aſſumtum in ſtomacho alteratur & diſponitur, ita vis eius expulſiua ſeſe quoque exſerit. Vis enim ea nō in ipſius hominis natura condita eſt, ſed in ſtercore, quod ſecedit. Aliud enim alio citius vel tardius deponitur, pro naturæ ſuæ modo. Similis enim ratio ſtercorum eſt cum cane, aut alio quouis animali, quod ſponte ſua e ſtabulo egreditur, nec a ſtabulo expellitur. Ita & ſtercus ſeipſum educit ſine omni naturæ ac corporis addita ope & auxilio. Operatur tamen ſimul etiam tempus, quod virtutem hanc producit, ſicut pyrum, quod per ſe decidit, nec ab arbore decutitur, ſed a motu intimo ſe expedit.

Stercus quid?

Stercus autem quod eo modo ſecedit, nihil eſt aliud, quam cibus ſtomachi. Nihil enim ſtercus fieri poteſt, quod prius in ſtomacho non fuerit cibus. Poſtremo enim ſtercus fit, quod prius in ſtomacho cibus exſtiterat. Ideoque omnium primo de cibo ſtomachi differendum eſt, vt ſtercus, quod poſtea morbus vocatur, certius cognoſcatur. Ratio autem eius-

eiusmodi est. Euenire nouistis, vt prægnantes [illegible] affectę, iam carbones, iam argillam, iam cinerem, iam cretam, iam alia varia & absurda edant ac ingerant. Iam vero is appetitus est, non est indigentia. Indigentia solos familiares ac naturales cibos quærit. Hic autem appetitus immoderatus est, sine vsu & necessitate. Et tamen ista vice quod editur, per appetitum cibus fit. Eiusmodi appetitus multi etiam in stomacho sunt, vnde cibi ingeruntur præternaturales, quos stomachus assumit. Quanquam homo ipse quoq; persæpe, appetitu tali non vrgente, motu arbitrario huiusmodi cibis se oneret & aggrauet. De qua caussa, sentiendum idem est. *Prægnantes [illegible]*

Stomacho quidem certus suus ac definitus, isq; nondum mutatus cibus offerendus est. Et in hoc artis summa posita est, vt ventriculo cibi conuenientes ministrentur: quod tamen a scriptoribus veterum neglectū ac omissum est. Is vero modus ac ordo si non seruetur, ventriculi operatio alia sequitur, quam esse debet, vnde morbis origo datur. Idem similiter iudicandum etiam de iis cibis, qui pro arbitrio hominis ingeruntur. Nam & horum conditioni sedum ratio respondet. Iam v. vt dictum est, stercus quodlibet cibus fuit, & ex cibo prouenit, qui stomacho ingeritur ex [illegible] ex parte altera eū stomachus assumit, sine ingestione. Vt ut v. [illegible] se habeant: nobis de datione & sumtione ciborum disserendū est, vt in quibus sanitas & ægritudo posita videtur. Id priusquam præstetur, stomachus primum in sui cibi assumtione seu appetitu noscendus est. *Cibi stomachi duplices Ingesti, non ingesti.*

Fames est appetitus assumtionis, & cibationis. Hæc duo morbum pariunt Diarrhœæ. De assumtis scitote, quod stomachus vim ac naturam in se contineat, separandi malum a bono. Iam vero quod bonum est, noxam non confert, sed quod malum est. Et huc referuntur multiplicia venena, laxatiua, res frigidæ, calidæ, humidæ, siccæ, item styptica, diaphoretica & similia alia. Nullus enim cibus est, qui venenum non habeat, ac laxatiuæ elementarisue naturæ non sit. Stomachi ergo officium est, ista separare, & in stercus cogere ac expellere. Expulsionis vis autem in rebus his ipsis egerendis consistit. Si vero eueniat, vt stomachus plus digerere conetur, quam a separatione ipsi mandatum est, hoc est, si oblectationis aut (quod aiunt) animi gratia stercus digerere aggrediatur, isto iam molimine corripitur venenum, laxatiua, aut elementum ipsum, q̃ a cibo separatum est. Hinc ergo iam Diarrhœa oritur, q̃ signum est, stomachum digerere id, q̃ digerere non debebat, vnde fluorē illum mouet. Hæc autem digestio similis est esitationi laxatiuorum aut venenorum. Ideo duo signa consequuntur: tumor, & stomachi impressio, a cibi veneno: deinde eruptio superne inferneque facta, a vi laxatiua in cibo contenta. Nec enim digestio vlterius progredi debebat, h. e. stomachus venenū, laxatiuū, *Fames quide. Separatio vis in stomacho in [illegible]. Cibus nullus venenis caret. Separatio est stomachi ex [illegible] stercorum. Diarrhœa vt & [illegible] dofiat.*

Elementumque &c. non separare, sed tantum digerere debebat, & ceterum relinquere. Si vero is separationem etiam inoliatur in Elementis & speciebus, iam caussam Diarrhœæ confert, prout separatio illa instituitur.

Præterea vero persæpe sibiipsi quoq;, vt dictum est, appetitum mouet eorum, quę non ingeruntur: veluti si appetat edere id, in quo medius iacet, non secus ac equus, qui præsepe admordet. Quod ita se habet. Attrahit nimirum ad sese humores sui corporis ipsius, quos edere appetit. Iam appetitu isto corpori infligit morbum. Suum enim corpori nutrimentum subtrahit. Et dum suum ipsius sanguinem absorbere desiderat: iam iterum alium morbum inducit. Corporis enim sanguis cibus non esse debet, sed Elementum corporis, a quo sustentetur. Sic sæpius appetit adipem intestinorum, & res alias omnes in corpore exsistentes, vt mucum, fluxus, quos ad se trahit ceu cucurbitula sanguinem. Vnde fit, vt sedes iam tales, iam aliæ, iam sanguinolentæ secedant. Quare autem? Quia nempe sedes illæ fuerunt sanguis, & sanguis iste fuit stomachi cibus ac appetitus. Qualis ergo cibus, tale eius egestum. Sic egesta interdum aquosa exsistunt. Nam a corpore humiditates extraxit. Vnde fit, vt secedentia cibi naturam retineant. Ita pariter egesta nonnunquam coloris sunt argilacei, quia stomachus pro cibo sibi attraxit rheumata corporis & carnis. Aliquando lutea sunt; attraxit enim fel, quod ea tingit: & sic deinceps. Opus ergo est partes corporis probe cognosci, quomodo se in exaltatione sua habeant secundum substantiam, colores, & alia. Hoc qui intelligit, is ex stercore diiudicare potest, quidnam ægri stomachus ederit.

Sedum varietas vnde.

Stomachus adulteræ simi lis.

Ceterum de his notabitis, quod instante tali stomachi appetitu nunquam proba digestio fiat. Nec enim ex officio suo agit is; sed euagatur, & appetitui suo indulget. Nec hic diuersum fit ab adultero, qui cum suam domi vxorem alat, sectatur tamen extraneam, cum tamen vniuersarum res & ratio eadem sit. Hoc modo & stomachus euagatur, suamque stationem deserit. Quam exorbitationem deinceps sui morbi consequuntur. Medicina ergo omnis in hoc posita est, vt appetitus iste domatur & sopiatur, hoc est, vno modo tollatur appetitus separandi stercus in suis speciebus ac partibus: altero caueatur, ne suum ipsius corpus edere desideret. Et hunc appetitum qui tollit, is profluuia omnia subtollit, ipsamque naturam cum stomacho approbe vniuit. Manet ergo Diarrhœæ caussa constans in eo, quod omne, homo quod edit, ac pro cibo ingerit, venenum, laxatiuum, & elementum in se habeat. Stomacho autem virtus data est, res eas a cibo separandi, & venenum, laxatiuum ac elementa citra damnum extra corpus emittêdi. Is autem si separationis voluptate

l-ptate capiatur, qu-si scire cupiat, quid præsto sit, & hoc fine seorsim vnum ab altero separet. iam per nimiam illam separationem Diarrhœæ caussam ac occasionem ministrat. sicut etiam alia ratione, quando sui ipsius corporis edendi desiderio lacescitur, morbos modis multis concitat. Medico ergo admodum curiose & sedulo egesta consideranda sunt, ex quibus conditio stomachi apprime noscitur. Nulla enim egestio est, quæ stomachi actionem & appetitum non prodat. *Egestio morbi conditionem indicant.*

Etsi vero interdum stomachus quoq; a morbis aliis eo adduci queat, vt Diarrhœas moueat, non ex lasciuia quidem propria, sed ex vi morbi alterius incitantis: Diarrhœæ tamen nullæ fieri possunt, quin is consentiat. Nam multa sunt passim pathemata, quæ illum impellant, & in talem appetitum coniiciant. Hoc vt intelligatis, scitote, stomachum solerti & industrio artifici similem esse, qui, quicquid obuenit ac offertur, exprimere & æmulari annititur, hoc, vel illo more modoque. Si enim stomacho res inusitatæ, aduersæ, aut incitantes offerantur, multis modis attentat, qui & quid ex illis faciendum ac fabricandum sit. Iam per varia ista tentamina, sedes variæ concitantur. Si quis enim vel febri, vel ictericia &c. laboret: tunc de his aliqua portio etiam stomacho offertur edenda. In quo dum is suum magisterium exercet, vario se modo applicat. Si enim conueniat ipsi, quod esurus est; tunc is morbum omnem deuorat ac depascitur: sin minus, offenditur quasi ac ringitur. Sic multa ex morbis ipsi obueniunt edenda. Cum vero consumendi omnia quandoque appetitu destituatur: partes interdum quædam relinquuntur, & alius morbus remanet. Omnes enim, quibus homo affligitur, morbos natura in stomacho euincere & expugnare molitur. Et ster cora talia ex vna concurrente morbo cognoscetis. Quæ si educantur, bene habet stomachus. Si vero morbus primarius non adesset: stomachus solus in culpa foret: & tunc res se habet, vt diximus. *Morbos omnes in stomacho vincere natura conatur.*

Quoniam ergo stomachus ita mirabiliter species dissseparat, ob id tam varias sedes molitur, quæ non omnes recenseri queunt in specie. Sed in genere sunt venenosę, laxatiuę, elementares, ex morbis prioribus concitatæ. Nomina ergo sedum consideranda minime sunt, vt per ea sedes aliæ ab aliis distinguantur, & suæ cuilibet speciei appellationes peculiares designentur. Quis enim species omnes, vt Lienteriam, Diarrhœam, Dysenteriam &c. indagare queat? Sed easdem nec per curam comprehendet. Cura enim ventriculi vnica est, vt huiusmodi appetitus, & tentamina artificiosa, quib. Diarrhœas adducit, tollantur. Sed Diarrhœas frequenter etiam caussantur cibi, vt dictum est, qui naturæ eius aut consuetudini conuenientes non offeruntur. Illæ enim hoc casu plerumque tamdiu du-

rant, donec multis experimentis stomachus edificat, quibus artibus [illegible] illi tractandi sint. Nam simile etiam infantibus accidit. Qui etsi ventriculum habeant: idem tamen cibis domandis nondum aptus exsistit. Vnde nullum excrementum verum molitur. Si vero per tentationem & experientiam crebram artẽ separationis didicit, iam quod ingeritur, damnum amplius non facit. Ideo consuetudinem mutari, tutum minime est. Nam multa sunt, quæ disciplinam nouam ad digerendum ventriculo important, quæ sine periculo plerumque non sunt. Sic fructus, lac, cerasa &c. sedes mouent, quia stomachus istis inassuetus est, nec dum separationem eorum debitã didicit. Et donec in solidum assuescat illis, Diarrhœæ non cessant. Sicut enim artifex nullus est, quin artem ex primis rudimentis, & principiis didicerit: sic stomachus etiam cõstitutus est, qui artes omnes etiam venena & alia edendi nouit, easq; ciborũ digestioni impendit. Sed difficilius ad consuetudinem hanc ducitur, nec nisi per multa tentamina hunc habitum induit. Hinc vos Humoristę tandem discite.

Consuetudo non facile mutanda.

PROCESSUS.

Stomachus est similis Statuari.

STatuarius quilibet sua secum instrumenta, ac in cerebro ideam eius imaginis, quam sculpere vult, habet. Hoc est, imaginis sculpendæ artem nouit. Eadem & stomachi ratio est. Is ad operas suas procedens, materiam solito ac consueto sibi more aggreditur tractatque, & a cibo separat, quod cum eo non misceri debet, sicut statuarius quoque fragmenta superflua præcidit. Idem similiter & stomachus facit. Is præterea etiam tinctori similis exsistit: qui pannos multos perdit, dum ipsam tingendi artem recte comprehenderit. Eodem modo & ventriculus hanc artem habet, quam tamen non nisi per tyrocinium assecutus est. Multa perdit, priusquam artem penitus teneat: licet magistrum, tinctore alio, longe solertiorem habeat. Similis idem est spagyrico, quæ res omnes subtiliter separat, mundat, idque iam hoc modo, iam alio, donec, quod quærit, inueniat. Eadem ratione stomachus quoque inquirit hoc illoue modo, d[illegible] nec transmutationis artem optimam summamque prehenderit: n[illegible]a tentãdo desistit, priusquam neruum (quod aiunt) ipsum attigerit. Hoc tamen experimentationis tempus multis nimis difficile ac diu[illegible] obuenit. Ideo ad stomachi sanitatem tuendam, & consuetu[illegible] stinam seruandam, periclitationis nocumentum nos omnino ad[illegible] debet. Tempus enim quod ad hanc eius institutionem impe[illegible] est, ambiguum ac fallax est, & frequenter stomachus ipse d[illegible] usquam tyrocinium suum compleuerit. Idemque hic sit, quod c[illegible] tallario: qui iam perdit, iam lucratur. Omnia enim a natura ten[illegible]

Tinctori.

Spagyrico.

non secus ab artifice. Et Diarrhœæ generationis iste modus est: de quo plura ex isto lumine naturæ.

CONTRARIA.

Cruditatem diarrhœæ iam non est.

OBiici posset a quibusdam, profluuium hoc a cruditatibus oriri præterfluentibus. Sed hi non attendunt, quod cruda nó sint excrementa. Tum etiam cruda vim expulsiuam non continent. Adde, nihil adesse, ex quo stomachus substantiam talem ac corpus facere possit, nisi id prius separarit. Nam a separatione, non ante eam Diarrhœa fit. Sunt etiam qui dicant, externum frigus aut aerem gelidum profluuia eiusmodi parere. Id tamen aliter fieri non potest, quam sicut aqua ignem exstinguit. Sic enim per ista operationes stomachi impediuntur, & tamen in stercus aut excrementum abeunt, cum hac tamen mutatione, sicut opifex, vt pictor, qui malis pigmentis pingit, ita, vt nulla res natiuum suum colorem adipiscatur. Humoristæ ergo multo magis contrarium inferre poterant. Cum vero tam Microcosmus ipse, quam natura istarum rerum, de quibus illi nugantur, nescia sit: contraria ipsorum non magnifacienda sunt. Pessime enim ventriculi naturam, & multo peius ipsius morbos descripserunt, suisque receptis ipsimet produnt, quod tam in principio, quam fine misere errent.

SIGNA.

SI in stomacho compressiones, ardorem, orexen sentias: dicito stomachum pati in sua operatione, & a veneno nimium subtiliari. Si vero superne eiiciat, dicito, ipsum Helleboricam naturam a cibo separasse, & huic dominium permisisse. Quod si inferne excernat, dicito, ipsum Laxatiuum deorsum propulisse. Si colica & similia cooriantur: suo illa censu æstimentur.

DECLARATIO.

Caulis Romana laus & compositio.

TRium primorum species in re qualibet insunt: sub quibus genera omnia comprehenduntur, adeo tamen in sua quantitate subtilia, vt impossibile sit ea æstimari aut conspici. Vt exempli gratia. Caulis Romana ex herbis esilibus omnium nobilissima est. Quid vero secundum naturam suam caulis Romana est? Res nimirum est composita ex omnibus speciebus mineralium, fructuum, Tereniabin, & graduum. In ipsa est Arsenicum, Mercurius, Marcasita, Sal, Sulphur & vniuersæ species: in ipsa est Colocynthis, Scammonea, Turbith, Elleborus, ac omnia Styptica & Diaphoretica, omnia incarnatiua, omnia Mundifi-

tatiua, Digeſtiua &c. Et, vt ſummatim dicam, omnes naturæ ſpo[illegible]es[illegible] ipſa ſunt, hoc eſt, vniuerſæ virtutes in vna herba hac conditæ ſunt. Non v. tantum in hac, ſed in rebus omnibus ceteris ſimiliter. Ea a. præcellit reliquis, in hoc, quia cibus eſt. In hac, quod inutile exiſtit, id ſtomacho ſeparare mandatum eſt, vt a malis natura preſeruetur, non ſecus ac principem ſuos ſubditos tueri fas eſt. Itaq; vſq; adeo nobilis & induſtrius, ſubtiliſq; artem ſuam tractat ſtomachus, vt ſeparandi vi ſua ſeorſim helleborum tam exquiſite trahat, q. in officina ſine omni permixtione purus conderetur. Eadem ſolertia etiam colocynthidem & reliqua ſimilia extrahit. Quod etſi quidem in mandatis non habeat, feriari tamen a magiſterio ſuo non poteſt. Hunc eius morem v. homo ferre cogitur, vtpote fragilitati ſubiectus. Illud v. pariter ẽt artifex nouit, qui ex ſaccharo colocynthidem, & ex colocynthide ſaccharum extrahat. Et hoc non poſſit dexterius ipſe ſtomachus? Dum ergo mirabilia huiuſmodi opera exſequitur, exſpectãdum eſt, quid boni, quidue mali producat &c. Per hæc a. Deus ſua nobis miracula exhibet in rebus iſtis. Homini a. ferenda omnia, vt cadunt. Ipſius n. hæc omnino conditio eſt, vt caducus ad omnia inclinet. Interim ſtomachus ſuo operi incumbit, ſiue ad bonum, ſiue malum ſit.

Stomachi ars mira.

Colocynthis ex ſaccharo & vicißim.

Homo fragilis ferens.

C V R A. &c.

DE PODAGRA.

Podagræ nomina quidem multa indũtur, quæ tamen non ex ipſius morbi cauſſa ac natura deſumuntur, ſed ab eius loco vel ſede. Nihil ergo intereſt, quodcunque nomen retineatur. Nam id ſaltem locũ affectum definit, nec aliam vllam notitiam confert. Geminum vero morbi nomen ſynouia eſt. Hoc enim ex morbi cauſſa deſumitur.

Synouia eſt podagra.

Q V I D.

Quemcunque audies ſentire fluxus ad pedes aut manus, aut coxam, aut articulos alios, cute perſiſtente integra, dolore vero & tumore, ruboreque gliſcente, cum inappetentia, & artuum viciſſitudine [illegible] podagricum vocato. Etſi vero malum non vni, ſed multis partibus [illegible] familiare ſit: nihilominus tamen is vnus morbus dicendus eſt. Sic [illegible]lum vel frequentius, vel rarius, grauius vel leuius incumbat, indicium [illegible]num tamen dandum eſt, tam de ſenibus, quam iuuenibus, & contra.

Podagrici qui dicendi.

C[illegible]

CAUSSA.

AD Podagram describendam breuiter, exquisitiore Philosophia & Astronomia opus est, quam in vllo alio morbo requiritur. Cum ergo super illis tam Theotica quam Physica Medicinæ constituatur: ob hanc difficultatem hactenus admissus error est, qui fecit, vt huc vsque nulla certa padagræ cura indicari potuerit. Quis enim ex veteribus vspiam tantum in Philosophia Astronomiaque cognitionis habuit, vt de crisibus doctrinam vel leuiter saltem tenuerit? Primum ergo de Essentia Podagræ ita attendite. Vnicuilibet morbo suus locus est, in quo is veluti sedet ac habitat. Pro huius discrimine, diuersum quoque morborum iudicium est. Hic enim oculos tenet, vt cœcitas: ille aures occupat, vt surditas: iste collum obsidet, vt squinantia: alius pectus affligit, vt cancer: alius hepar, alius pulmonem, &c. Hoc pacto Podagra morbus est corporis, sedem suam in synouia struens. Cuius autem membri synouia exaltatata est, eiusdem quoq; Podagra exaltatur: nec præter synouiam locum alium vllum Podagra occupat.

Veteres Philosophi & Astronomiæ ignari.

Synouia podagræ subiecta.

Iam vero morbus per se est *Liquor*, cuius natura secus non habet ac salsum minerale aut succ9 acetosus, veluti de salis genere sunt species hę, *Alumina, Victriola, Salia, Calcinata, Alkalia*: aut de acetosis *Acetum*, *Amphora Berberis*, *Acacia*, & similia. Huiusmodi si in Microcosmo producantur, & in Synouiam, quę talia auersatur, impingant: tunc, prout salis natura acuta, pontica, acetosa vel Alkalis exstitit, ita synouia afficitur, & dolorem morbumque concipit. Istorum enim duorum conuenientia nulla est. Si vero alicubi coniungātur & commisceantur, prout Liquores isti & succi gradantur, præparanturue, tales existunt. Nonnulli enim veluti destillantur: quidam ceu sublimantur: aliqui tanquam reuerberantur, aut calcinantur, aut dissoluuntur: aut incidunt ceu Liquida, coagulata, resoluta, exsiccata, & si quæ huius conditionis sunt.

Podagræ materia liquor Salsaque.

Horum vero omnium artifex & præparator annus est. Annus vero quid est? Æstas scilicet & Hyems. Hæc autem quid in Physica? Hoc nimirum. Podagra duas naturas habet? Æstatem & Hyemem: hoc est, proprietas æstatis est genus Podagræ vnum: natura vero Hyemis Podagræ genus est alterum. Æstas est calida, humida simul & sicca. Talis ipsius etiam est Podagra. Qualis influentia, talis etiam æstas. Non enim ipsi dies æstas sunt, sed cœlum. Cœlum enim hoc tempore taliter constitutū, æstas est. Vnde fit, vt ipsa quoque podagra mixtim humida & sicca sit, velut æstiuis quibusdam diebus aliquoties pluit, & iterum caliditas & siccitas incidit. Ea vicissitudine podagra quoq; variatur. Idem & Hyems facit. Non dies hyemis Hyems sunt, sed cœlum ipsum ita exortū Hyems.

Podagra genus duplex.

Æstiua seu calida.

Hyemalis seu frigida.

putabitur, quæ humida & ſicca eſt. Eodem modo & Podagra eius ſe habet, quæ frigida, iam ſecundum humiditatem & ſiccitatē, instar æſtatis euariatur. Hyemis interim alia conditio, quam æſtatis. Sic alia etiam in ſuis impreſſionibus æſtas exſiſtit. Opera ergo vobis nauāda eſt, vt probi Aſtronomi ſitis. Sic enim paroxyſmū podagræ explicare poteritis. Cœli curſus duplex eſt: Brumalis & Æſtiualis. Similes curſus etiam podagra habet. Quandoque vero euenit, vt ſtellæ niuales ſeu brumales in æſtate oriantur. Vnde per æſtatem copioſa nix decidit, quæ in calidis locis aquæ forma decidit, & tamen nix eſt. Si talis per æſtatem hyems ſit: tunc podagra hyemalis eſt in tempore contrario. Pari ratione & ſtellæ æſtiuales ſæpius in hyeme oriuntur, ita vt dies æſtiuæ admodum calidæ ſentiantur. Idem ſimiliter & in Podagra contingit, vt tempore gelido paroxyſmi calidi inuadant. Eadem ratione calori interdum quoque frigora concurrunt, ex ſtellarum iſtarum commixtis paroxyſmis. Si enim ſtella brumalis in Æſtatem incidat, frigus inducit: ea iterum digeſta, ſol flagrat. Is ergo calor eſt, poſt ſtellam hybernam ingruens. Sic frigus calorque ſe inuicem conſequuntur, vna ſtella ſubinde poſt alteram occumbēte, altera oriente. Et talis eſt natura, moduſque ac conditio podagræ, omniumque ipſius connexarum ſpecierum.

Podagra motus duplex.

Ceterum hyemis impreſſiones naturæ peculiaris ſunt: velut & peculiaris æſtatis. Æſtas imbrem humidum fundit, & eundem reſiccat. Sic ipſius quoque podagra ſuum liquidum fundit, & idem rurſus abſorbet. Hyems ſuam ponit niuem, ſuum emittit frigus, &c. & coagulat, ac coagulatum reliquit. Idem eius quoque podagra facit, quæ ſuum congelat liquidum, & ex eo producit grana & grandines, &c. Niſi vero æſtas ſequatur & grandines roſoluat ceu niuem: tunc coagulatio iugiter conſtans permanet. Si vero ex tali impreſſione cryſtallentur & lapideſcant illæ, nunquam deinceps reſoluuntur. Hoc fine cœlum æſtatem profert, ſuaſque impreſſiones addit duplices. Cœlum enim feruidum eſt, & tamen pluit, hoc eſt, humectat & refrigerat. Ita tamen diſpoſitum ſibi ipſi ſit Medicus: ſuum enim ipſius imbrem tollit & conſumit. Vnde fit, vt podagræ illæ remittant, ægrique vegeti reſurgant. Hic autem lucta alia eſt. Hyems enim, ſi nimium imprimat & coagulet, non recedit iterum, æſtateſque ſequuntur breues, & ſtellæ æſtiuæ efficaces non ſunt. Huic podagræ accidit idem, quod montibus, qui niue ſua perpetuo obteguntur.

Grandines non reſoluuntur.

Horum vero morborum ac paroxyſmorum Naturam conditionemque ſolus Aſtronomus cognouit. Qui enim cœlum Æſtatis, ipſiuſque ſtellas, & harum naturam pernouit: qui perſpectum habet cœlum hyemis, & eius ſtellarum vimq; ac conditionem: is iam certo indicare poteſt,

potest, talem vel talem esse podagricum, tales eius fore paroxysmos, &c. *Acetosa*
Hic enim caussa materiæ alia non est, q̃ quod acetosa Hyems sunt, & a- *hyemem:*
cetosorum genera sunt species stellarum hyemalium: & quod salia sint æ- *salsa æstatem v fa-*
stas, ipsorum a. genera sunt stellæ æstiuæ. Sic nimirũ Philosophiam ex A- *ciunt.*
stronomia dimanare, & vtraq; in vnum confluere dignum est. Res enim
Philosophiæ subiectæ, & res, quas tractat Astronomus, conuenire sibi o- *Nitiala*
mnino debent, veluti sal vitrioli, & stella Nitiala. Eadẽ & ceterorũ ratio *stella.*
est. Influentia etenim, quæ ex cœlo ducta, salia ac mineralia fecit: eadem
& in Microcosmo talia producit. Microcosmus enim iste mundus est. In
hoc autem cœlum omnia generare debet, quæ mundus in se continet.
Ex quibus quod prædominatur & exaltatur, id morbus est. Et sicut dictitari *Cœlum o-*
solet, cœlum hoc loco multum metalli, illo multum lapidum produxisse: *mnia pro-*
sic itidem dicere quoque licet, cœlum hic salia, illic acetosa genuisse, *ducit.*
quę in manibus ac pedibus dominentur, veluti Metalla in Etschlandia &
Misnia: & vinum in Alsatia, Franconiaque.

Philosophia hæc in omnibus constans & perpetua est, cœlos duos *Cœlum*
exsistere, supernum, infernum. Mirabile autem, cœlum supernum: mi- *duplex:*
rabile etiam infernum. Sicut superius cœlum elementa regit, & in ipsis *supernum, infernum.*
generat materiam ibi repertam, eo vniuscuiusque regionis subiectum
protrahit, & ex eo facit id, quod esse debet: Ita sciendum est, quatuor
etiam Elementa inexsistere ipsi homini, vtpote Microcosmo. Ergo in *Minera-*
hoc quoque subiecta mineralia, quæ omnia in homine sunt, producun- *lia omnia*
tur: quanquam vnum altero magis minusue, &c. Ex quo intelligere de- *in homi-*
betis, quod homines vniuersi, in rebus omnibus exaltentur, licet per spe- *ne.*
cies, hic in hoc, alius in alio. Et licet alius quidem Podagram non sentiat:
nihilominus tamen in ipso eius materia condita est. Cœlum autem pro- *Podagra*
traxit aliud, & Podagram in suis subiectis missam fecit. Sic in quibus Po- *cur alii*
dagram produxit, in his reliquit alia. Fas ergo est, Medicum Astronomũ *sentiatur, aliis non.*
agere, vt sciat & dignoscat, quidnam in Microcosmo cœlum protrahat,
& quid tandem exaltare velit. Pro eo enim Physicam ac Theoricam su-
am instituere debet. Si harum autem rerum imperitus Medicus sit, ecquid
tandem de morborum substantia, caussis, materia aut naturis blaterat?
Mera enim Sophismata fundit, & exostentatoria illa Humorum iactan-
tia fatiscit.

PROCESSVS.

NOtum vobis ac exploratum est, dici passim solere, phitonissam grã-
dinem, tonitru, fulgur, tempestatem, & similia, quæ varie eueni-
unt, concitasse. Vnde vero ista fiant, multi balbutiunt. Dum vero
hic de Podagra loquimur, necessitas est, rem ipsam intelligi, & in

nullo hæsitari. Si enim, quod fas est, Podagra noscenda est, [illegible] quoque vim ac potestatem intelligi, res poscit. Procul autem a Medico sit, qui intelligatur, veneficium esse. Sit veneficiũ Nam de nomine nemo litigat. Tu vero id naturale esse dicito, non præternaturale. Non dicas diabolum ea præstare, sed hominem patrare affirma. Hoc vero nihil est. Multæ artes in Medicina a diabolo & spiritibus patefacta sunt. Id vero similiter in phitonissis etiam euenire, quis contradicet? Secundum naturam loquor: ceterum in suo pretio relinquo. Sicut enim ex Cacedonio ignem excutimus, quo lignum incendimus: quis hoc opus veneficium esse criminabitur, cum tamẽ modo naturali fiat? Quod si ergo tale quoddam ferrum (prout est) similiter existeret, quod niuem & grandinem fabricaret: subiectumque loco ligni idoneum daretur: cum sicut ignis generatur, eodem modo generetur etiam tonitru, &c. Quis quæso ista non ratione naturali fieri dicat? Quia vero Magia defuncta est, ideo ignis quoque iste extinctus pariter est, resque ipsa veneficio imputari cœpit, quæ tamen opus naturale existit. Ignem accendere quid aliud est, quam Magia? Simile quoque alterum est. Et scire hæc talia æquum est. Vult n. Deus in operibus suis cognosci. In malum autem vsum nihil quicquam impendi debet. Vtrum quæso horum est peius? aut res non eadem est, incendere domum, vicum, ciuitatem? aut grandinem concitare, perdere fruges? Nam vtriusque vna Philosophia, vna potentia est. Aut quid hoc est, quod venenum potandũ præbes, & hominem occidis, quæ ipsa quoque Magia est? Vnum supprimitur: alterum manifestatur. Et ita talia consideranda sunt, vt sciatur, nihil venefici hic esse, sed mera naturalia. Tale enim est cœlũ inferius, quod nobis ignem dat, & pariter dat frigus. Idem etiam Podagram fabrefacit, non aliter, ac si sulphur accenderet, aut Mercurium in niuem conuerteret. Podagra enim quid aliud est, nisi sulphur accensum, in synouia sæuiens, ex tribus primis deductum? vel cœlum incendit frigus, hoc est, Mercurium, is producit grandines: & [illegible] vtrisque concurrens sal. Sic ergo is, qui in Microcosmo podagram facit, similis est ei, qui ex silice & ferro ignem profert, & lignum accendit, & [illegible] aut similis est phitonissę, quæ ex Sipha ignem excuteret, & accendat [illegible] turale subiectum *Collectan*, vnde tempestas orinetur. Simili ratione [illegible] Podagræ in corpore naturæ vel æstiualis, vel hyemalis naturæ est, suum opus confectum dans, ac subiectum, suum subtiliter & industrie exa[illegible]. Plus enim artis ad morbum vnum faciendum requiritur, quam [illegible] omnes vnquam sub mundo artis habuerunt. Vniuersas autem artes natura in fabricationibus suis superat.

Veneficia actiones naturales sunt.

Ex Cacedonio ignis elicitur.

Tonitru concitare & Ædes incendere, [illegible]

Podagra quid.

Ex Sipha Sagæ ignẽ eliciunt. Collectā.

CONTRARIA.

OGganire hic possit ebrius aliquis Medicus, Podagram esse guttam. Sed si gutta esset, tantum potestatis non haberet, vt paroxysmos cieret, & hoc illoue modo se gereret. Nihili ergo est id, quod dicunt, guttā esse: sed opus insuper est, vt potentia simul addatur, qui illa sit. Ex omnibus vero istorum scriptoribus (plerunque nudis & ieiunis) aliud nihil legendo intelligi potest, quam guttam esse instar silicis, proiecti, & mortui. Et sicut vim non habet ciendi paroxysmos silex: ita nec in gutta vis est, quæ probet vnde sit, aut quid sit. An vero aliquis hinc fiat Medicus, quod dicere possit, hinc vel inde hoc oriri, & in id degenerare? Id pol nimis leue & exile est. Hoc enim te ægrotus docet, non tu ipsum. Iam ergo Medicus minime es. Hoc signum est, te Medicum esse, si rem nouisti ipso ægroto exactius. Aliud ergo ac sublimius quid speculaberis, quam guttam. Nec enim velut a tecto decidit, quod vos nugamini. Iam vero quid id est, quod rem in species diuidis, ac dicis, hanc esse Artheticam, hanc Schiaticam, hanc Chiragram, &c. cum tamen nescias, quid sit, aut quid doleat, aut cur id in hoc, non alio loco sit? De morbo ergo nugaris, quod non cognouisti, nec, vt Doctorem decet, rem ipsam expedis. Quid est, quod auctores & libros allegas, cum ii tamen tui similes sint: & ignorantia eadem vtrisq; communis sit? Ridiculum enim est, quempiā de re velle loqui, cuius principia non norit. Astronomiam scilicet & Philosophiam. Sola Sophistica vestra gloria est. Ea vobis pro fundamento seruit: vnde Sophistica etiam cura est. In Sophistica vestra vobis idem solatium, quod *Fortunato* in suo Marsupio. Sicut enim in hoc is inuenit, quicquid habuit: ita & vos in Sophistica vestra omnia reperitis: hoc est, vtrique nihil. Quid hoc quæso sit, quod dicatis, caussas alias esse primitiuas, alias antecedentes, alias coniunctiuas: cum tamen ignoretis, quid materia sit, de qua loquimini? Sic enim præpostere omnia facitis: hoc iubetis vt edant, illud vitent, hoc potent, hoc non bibant, nec, quis modus sit, nouistis vel in minimo. Sic & Podagram iam ex Cholera, iam ex phlegmate, &c. producitis: idemque fundamentum habetis, quod purgatorium diui Brixi, aut Tundalus. De hoc etiam morbo, quæ signa proditis, nullius artis sunt. Ea vos ægri docere possint, nec propter ista, cerebra vestra rūpi debeant. Sed talia iudicia vobis ipsi firmastis: vt operis & opificis vna ratio esset. Certo sibilo dignum est, quod dicitis, Eunuchos, caluos, pueros, Mulieres podagra non affici. A scopo aberratum longissime est. Credidit nimirum auctor, quia id in suo climate verū esse norit: sic idem

Podagra non est gutta &c.

Medic. reprehensio.

Fortunati Marsupium.

Purgatorium. Brixi, & Tundalus &c.

quoque similiter confluentia & alibi eventurum necessario esse. Nugas & deliramenta alia his similia iam omitto. Interim cum ipsorum verba non sint Euangelia, nec res ea fidei sit: suo in loco & pretio illa habeantur, velut Alexandri Metensis Camisia.

Alexander Metensis.

S I G N A.

Signa sumuntur a locis. Si locum synouiæ nouisti: noueris etiam sedem podagræ. Ante omnia ergo cognitionem synouiæ conquire: & de podagra deinde iudicare poteris.

Sic si annuales stellæ temporis paroxysmos in homine mouent, tunc dicere potes, podagram a cœli motu concitatam esse. Et ex hoc fundamento decerne de paroxysmo, eiusque natura, & complexione, proprietate, &c. non vero ex lotio, pulsu, vultu. Extra hanc enim Astronomiam rem ipsam nunquam intelliges.

Postea signa etiam adhibeto experientiæ, prout illa tibi ab ægrotis proponuntur, non vt eueniant, in vno, sed in omnibus, non in regione vna, sed omnibus, Europa, Affrica, &c. Quamquam monstra in Affrica adeo formidolosa sint, vt ex sinu matris vix egredi vos ea sinant. Ibi ergo incrementum sumitis Medici in pace & tranquillitate, & auctores obtritos excluditis, ceu Gallina ouum.

D E C L A R A T I O.

Morbi ergo nostri principium suum ex externis, a quibus reguntur, sumunt. Omnium primo ergo res externæ, non internæ cognoscendæ sunt. Per externa enim interna æquiparanda sunt. Ex quibus consequitur, podagræ omnem notitiam ex externis Elementis, Firmamento, &c. desumi debere. Et qui externorum cognitione caret, is in morbo necessario aberrat.

Similiter & Mechanicus intelligi debet, non aliter, ac caussa ignis & grandinis: idque non sensu Magico, sed naturali, non in spiritibus, sed corporaliter, quod scilicet similis quoque ratio & coniunctio in morbis exsistat, sicut Archidoxis suo loco plenius declaratura est.

CVRA { *Diuisa in Anatomia.* / *Secundum fœminas & viros.* }

DE CADVCO.

DE nomine Caduci noſcendum eſt, hunc morbum appellationibus variis, a diuerſis Medicis deſignatum eſſe, ſecundum cuiuſlibet idioma, ac intelligentiam opinionẽue. Sed momenti in eo poſitum nihil eſt: cum citra cauſſæ intellectum nomina pleraque indita ſint. Nomina ergo non niſi ad rem deſignandam faciant. Germani appellant etiam morbum S. Valentini: ſed immerito: quæ ratio nominum plerorumque ceterorum quoq; eſt. Nos nomen caduci retinebimus.

QVID.

SI quis homo, iunior ſeniorue, repente ſine intellectu, aut (ceu per iuuentutem, vel morbi principium fit) cum intellectu cadat, & vel amens, vel ſomno narcotico oppreſſus tremat, aut ſpumet, dentibuſque ſtrepat, membris conuellatur, & ſpaſmus oculos, aures, os, collum, pedes, manus diſtorqueat, lapſuſque velut domus a terræ motu quatiatur, contremiſcatque: hunc Caduco correptum eſſe dicito. Omnes quidem vno modo non inuaduntur. Hic enim cum præhenſione quadam, ille cum paroxyſmi alia ſpecie, iſte rarius, alter frequentius corripitur: in hoc inſilit ab vno membro malum in caput, in illo a ſtomacho, inteſtinis, &c. Pro conditione ſexus, ætatis & ceterorum. Tu tamen nihilominus hunc quoq; caducum cenſeto. Nam ſi nolentes cadunt, ac ſine ratione, iacẽtque velut dormientes, aut deficientes, omnino is morbus caducus eſt. Caducus etiam, quando ab alio morbo paroxyſmus inducitur. Nonnulli enim morbi mutuo permutantur, ſicut Salar in Salmonem. Hi tamen omnes morbi pro vno habendi ſunt.

Caducus quid.

Salar abit in Salmonem.

CAVSSA.

MOrbus ergo caducus nõ niſi cerebri & rationis euictio ſeu expugnatio eſt. Quoties n. peregrinus fœtor in cerebrum & rationis cellas attollit, tunc is intellectu hominem exſpoliat, & proſternit illum. Non a. odor, ſed vnus tantũ ſtupefactiuus is eſt, ſicut multiplicitatem eius in rebus variis obſeruatis. Hic ſtupefactiuus odor, ſimul eſt Inebriatiuus & Mordicatiuus. Tale quid in vua verſa & cicuta videtis. Rationem ſiquidem expilant, cum vim narcoticam in ſeſe habeant. Et quæcunq; huiuſmodi facultatem continent, ea in Microcoſmi corpore morbum hũc ꝓducunt, de quo iam diſſero. Huius ſpeciei ſunt ẽt Iuſquiamus & papauer: non tamen ſunt mordicatiui aut inebriatiui: ſicut nec Mandragora

Stupefactiuus fœtor cauſſa caduci.

Vua verſa & cicuta rationi nocent.

Iuſq. Pap. Mandragora Op. ſtupefactiua ſunt

Sulph. Vitrioli caducum ciet.

Mustelæ, Sciuri, Leones caduco obnoxii.

aut opium. Cetera vero, præterquam quod stupefactiua [illegible] mordicatiuam & inebriatiuam comitem habent, sicut sulphur vitrioli. Quod qui a coniunctionibus astrorum edit vel ingerit, paroxysmo caduci corripitur, velut & animalia, quæ huius naturæ sunt, vt mustelæ, sciuri, Leones. Simplicium autem istorum multa sunt, de quibus si quis gustet, aut fumum eorum hauriat, morbo dicto obruitur. Simplicium istorum furiosorum & somniferorum exactam cognitionem habere debetis. Nam eadem & in corpore sunt.

Mineralia omnia in homine.

Cum ergo homo hoc pacto constitutus sit, vt in se ipso simplicium vim habeat, necesse est simplicia talia esse, ex quibus caducus fiat: veluti si dicam, in corpore sulphur vitrioli exsistere. Iam vero constat, quod ex tribus primis, ex quibus homo factus & compositus est, is congenitũ sibi sulphur cum sale & Mercurio habeat. Qui si per ascendentem suum exaltetur, iam caduco præparatus is est. Fundamentum siquidem hoc immotum perstat, quod velut extra, sic etiam intra ipsum hominẽ talia mineralia condita sint. Itaque pro parte altera, si ascendens in istis se oblectet, & ibi coniungatur, prout coniunctio est, ita homo cadit. Materia ergo vel hæc, vel illa in corpore posita est. Prout ergo ascendens nascitur, ita similis morbus fit: is resoluit, is dissoluit, ille adurit, iste exsiccat, &c. Hoc respectu morbi omnes diuiduntur ex hac materia, ita vt ascendens morbum faciat, corpus tamen est, quod diximus. Operatio autem hæc hoc solum docet, quod homo simplicia talia in se contineat. Et qua ratione aliquid apud ignem liquatur, & qui huius fumum haurit, is cadit: ita hoc quoque casu ascendens est is, qui incendit, & fumum concitat. Qui si eleuatur in cellas rationis, ac in cerebrum, morbum hunc concitat, sicut omnibus is in propatulo est.

Materia & ascendentis diuersitas variat morbum.

Sed idem hoc etiam modo intelligi debet. Conditio ac natura morbi est in sulphure aut specie illa, quę huiusmodi parit, nec est in ipso homine. Nec enim ea corporis culpa est. Sicut enim, si a fumo acri oculi stillant, aut a succo cœparum illi illacrymant, ipsorum oculorum id vitium aut culpa non est, sed fumi & cœparum: eodem modo idem hic quoque fit. Materia hac consumta, paroxysmus cessat, hoc est, oculi pristinæ [illegible] integritati restituuntur. Iam vero hic nihil est, nisi incensio sulph[illegible] ita ardentis, hac ratione, quod sicut Meteoricis notum est, quando [illegible]cæ pluuiæ ac tempestates oriuntur, istarum materiæ non in cœlo superiore emergant, sed in inferiore: ignis tamen & coctor in cœlo superiore est. Vnde frequenter, imo semper cæcis illis tempestatibus or[illegible]ris fumus primum ex terra attollitur, quem deinceps tempestas con[illegible]quitur. Itaq; incensor in cœlo superiore: materia a. in cœlo inferiore est.

Fumus & cæpa oculos mouet.

Causa tempestatum quæ fit.

Ex his duobus tempestas fit, cœca dicta. Sicut autem materia in terra inuisibiliter & insensibiliter latet, ita in illis etiam, qui proximi adstant: tamen licet non videatur, non minus adest, ac id quod videtur. Sic sulphur vitrioli, ac ignis ipsius visibiles sunt: nihilominus tamen eadem quoque ratio ceterorum est, quæ non videntur. Ideoque sicut in terra istiusmodi materia iacet, quod Meteorica docet: sic etiam in corpore Microcosmus Magice intelligendus est & cognoscendus. Sine Magia enim homo suum subiectum minime intelligit, nec quid manibus suis tractat, compertum habet. Velut ergo Microcosmus suas species habet, sic illis etiam ascendens suus debetur. Quare & ascendens, quæ cœcam tempestatem mouet, noscendus est. Iam si præsens ille ascendens materiam vesaniæ corripit, tunc in ea operatur, prout Magica doctrina tradit de tempestate cœca. Hic autem vapor vel fumus morbus est. Et quia ascendit ad caput: ideo statuendum est, materiam in multis corporis locis sitam esse. Vnde fit, vt nonnunquam in stomacho, interdum in ipso cerebro principium & origo morbi sentiatur. Et qua ratione cœcæ tempestatis fumus in cœlum ascendit, sic hic etiam in caput. Sublimius enim euadere non potest. Si is in cerebrum impegit: tamen prout qualitas fumi est, ab hoc vel illo simplici exspirantis, ita se quoque paroxysmus habet. Si autem ad cerebrum non ascendat, tunc in membro eo, in quo subsistit, spasmus oritur, & syncope, ac casus &c. Quæ tamen mitiora sunt, & sine grauioribus paroxysmis. Quotuplices enim res seu odores sunt, qui oculos stillare faciunt? Ex tot speciebus etiam paroxysmi hi mouentur. Omnes tamen vnius tantum in corpore iacentis simplicis ex species sunt, sulphuris scilicet ardentis, & Mercurium salemque, subtilissime præparatum secum habentis. Sulphur illud, quod principale in hoc morbo est hanc naturam habet, vt, quocunq; fumus eius pertingit, membrum illud sopiat & obstupefaciat, eique consitam naturam & proprietatem tamdiu adimat, quamdiu fumus prædominatur. Cumque caput ac cerebrum exquisitiorem sensum habeat, quam partes ceteræ: ideo paroxysmi quoq; species ibi manifestiores sunt. Vapores enim isti sunt multiplices: cum multiplicia etiam sint stupefactiua, mordicatiua, inebriatiua &c.

Vaporis epileptici varius motus.

Sulphur in caduci generatione principale.

Caput ad modum sensile.

Hæc vero per se & simpliciter minime fiunt, sed opus est accedere ebullitionem, quæ ea perficiat. Tunc ergo astra se habent, velut eclipsis, quæ obscurat Solem & Lunam, & ita viam suam pergit. Sic hic quoque sciendum est, quod materia præsto iaceat, cursus autem ascendentis procedat vel per materiam ipsam mediam, aut eius exteriora, aut iuxta eius latera declinet. Vnde nunc plures vel pauciores morbos parit, prout recta transit, vel minus. Velut ergo cursus præsens Eclipsis instar opatur:

ita & hoc casu, vno tempore, momento, hora &c. materiam velut igne admoto eliquat: quo facto fumus egreditur in altum, sensimque ascendendo eo pergit, donec Eclipsis prætereat. Quamdiu ergo paroxysmus durat, tamdiu ascendens in materia agit, & versatur, ocyus seu breuius. Et quoties eam ingreditur, toties paroxysmus incipit, qui a Medico prognosticandus est. Opus ergo est, vt Astronomiæ cognitionem habeat. Sin minus, morbum intuebitur, ceu vitulus comœdum. Interdum etiam fit, imo sæpius, vt ascendens solus non sit, sed socios adiunctos habeat. Perraro etenim huius conditionis ascendens solitarius est, sed plures plerumque complicantur & coniunguntur, velut plaustrum in cœlo, quod in transitu septuplex exsistit. Sic etiam ascendentes sunt, qui pone se inuicem consequantur, & tamen sub vno nomine includuntur. Quod si ergo ascendens comitatu tali stipatus incedat, paroxysmi, 2. 3. 4. 5. vel 6. &c. sese inuicem consequũtur ex ordine, qui omnes vnius motus & diei sunt. Quandoque id etiam euenit, vt ascendentes eiusmodi velociter sese inuicem sequantur, quo tempore vnus tantum cieri paroxysmus creditur, multiplicitas autem ex eo dignoscitur, quod iam declinante vno paroxysmo alter confestim r[illegible] commotionem moliatur. Huiusmodi cursuum & Eclipsium naturæ Medico exploratissimæ esse debent. Materia enim, in homine posita, mordificatum scilicet sulphur omnino ipsa Philosophia est: incensor autem est Astronomia. Incensio autem per ascendẽtem dicto modo fit, & cœcus ille fumus, vel cœca tempestas ascendit, ac impressionem suam molitur, & quicquid in natura sua conditum habet, id perficit in capitibus: eaq; impressio est Magica, quæ materiam suam ex Elementis inferioribus, nec ex seipsa accipit, adeoque ante oculos nostros abdita est. Magica autem operatio, scientiæ est Gaballiæ G-ballisticæ, quæ non ex spiritibus aut veneficio, sed ex naturali cursu subtilis naturæ procedit. Nec enim hæc cognitio hominum est, nihil de ipsorum abditis ac arcanis nouisse: sed ista potius cognitio est, si homo Microcosmicus vtroque modo, manifeste scilicet & Magice, visibiliter & inuisibiliter cognoscatur. Morbus enim alia ratione non complecteris, nisi te Magica instituat de more, consuetudine & cursu, veluti Gaballiæ modus est. Frustraneum est ergo, caducum pluribus describere ex opinione aut Anatomicis speculationibus, ex humoribus aut aliis deductis. Quanquam interdum etiam timor, ac gaudium, terrorque hunc morbum stimulent. Cum enim fragilitati obnoxii simus, multa passim dissoluuntur, & separantur, & præparantur, donec constellationi eiusmodi subiiciantur: quod alias tamen minime fieret. Et tamen tum huius, tum aliorum

Medicus sine Astronomia nihil.

Caduci descriptio ex Gaballa petenda.

Caducus ex animi affectib.

rum caducorum vnica caussa est præsentia sulphuris & ascendentis in hoc impressio, ex quibus duobus paroxysmus inducitur.

PROCESSUS.

QVod si iam ergo inferioris cœli vapor in firmamentum superius, hoc est, in caput, eleuatus est: in regione ea visibilis fit, ac dum fit, vertigo incipit, & rationis abolitio. Quoque is visibilior redditur, eo plus morbus augetur, sicut nubes, quæ ad aspectum nostrum primo nihil est: breui tamen momento vsq; adeo cumulatur & augescit, vt cœlum omne obumbret. Tales nubes donec in capite sunt, nullus adhuc paroxysmus in sua exaltatione versatur. Huiusmodi vero vapores in se ventos & contrarietates habent, eius naturæ, cuius sunt Anodyna simplicia omnia, sicut de hac natura singularis Herbarius tradit. Hæ ergo generationes dum in effectum abeunt, quædam quasi subitanea tempestas incumbit, cum importunitate & celeritate incredibili, sereno tamen cœlo & astris claris micantibus. Quæ tempestas dum hoc modo ingruit, quod Meteorica clarius demonstrat: tunc humiditas cerebri suffocatur, & quicquid in potentia cerebri situm est. Et quia simul sulphur cum Nitro & Mercurio adest, ideo concutitur æger veluti a terræmotu, donec ascendens transierit, non secus, ac hæc tria in Athanari fixa iacerent, ac Vulcanus ignem incenderet. Quamdiu enim incensio durat, tamdiu Nitrum & Sulphur in Mercurio quatitur & tremit. Ea succussatio paroxysmus est: cuius origo ac caussa similis est terræmotui, qui & ipse nihil est aliud, quam permixtio nitri & sulphuris. Cui quamprimum exitus datur, paroxysmus desinit in terra simul & caduco. Non autem desinit aliter: nisi aut consumatur a seipso, aut ascendens decedat. Qua de caussa non inconsulto idoneis apertionibus caput recluditur. Si enim huiusmodi impressiones non includantur, tremor fieri non potest. Itaque apertio conueniens singulare arcanum est, & momenti multum habet ad probandam caussam huiusce materiæ. *Tremor caducorum qui fiat.* *Terræmotus quid.*

SIGNA.

OPerationibus dicto modo fientibus, sulphur se prodit in eo loco, vbi latet. Ibidem etiam principium ac egressus transitusque huius Eclipsis sentitur. Quam postea sequuntur, facultatis cerebri, hoc est, rationis priuatio, syncope, vertigo sopor, spasmus, spuma, Mania, & alia, quæ quotidie obuia, ac a veteribus satis descripta sunt, hic minime repetenda.

Sed & quandoque fit, vt res seu impressiones istæ capitis, interdum in membra inferiora descendant, per distributionem nempe abundantium vaporum, vt tandem sub finem paroxysmi totum corpus impressione plenum fiat. Vnde etiam fit, vt hoc pacto in membra is distributus, in iisdem non secus ac in capite eiusque regionibus operetur. Quod tamen ipsum hac etiam de caussa euenire potest, quia in istiusmodi corporibus aliquando plures sulphuris loci existant. Vnde plures etiam transitus ascendentium. Hinc fit, vt membrum aliud alio interdum vehementius moueatur, quia scilicet ibidem quoque ascendens peculiaris transit. Et quoties noua commotio a quiete aliquantula fit, toties nouus ascendens transit. Vnde locus, ac numerus paroxysmorum diligenter æstimandi censendique sunt.

Sulphuris plures loci simul.

CONTRARIA.

QVanquam, quo ad locum huius morbi, veteres distributionē quandam fecerint: tamen de sede eius, aliter, quam diximus, consideratio instituenda non est. Vbi enim sulphur conditum est, & coniunctio incidit, ibidem etiam morbus est, siue id vno, duobus pluribusue locis eueniat. Ideo nec discrimine nec peculiaribus nominibus inditis opus est. Falsum quidem non est, quod affirmant, quod secundum Lunæ faciem paroxysmi cieãtur. Hoc tamen illi non ex cognitione cœlestis cursus, sed ex sola oculorum experientia & ægrorum ratione didicerunt. Ob id ista illorum descriptio nimis arida ac insufficiens est. De his quæ Auicenna scribit, vana sunt. Caruit enim eo fundamēto, in quo vno stare Medicum fas est. Nonnulla quidem profert: sed tantum ex opinione concepta. Ignoratio principii tenebras ei non leues offudit. Sic & alii multas huius morbi caussas ponunt. Qui tamen cum in vniuersum Astronomiæ, Philosophiæ & Meteoricæ vacui & imperiti sint, quis commenta & phantasmata ipsorum adeo magnifaciat? Iactura autem papiri fieret, ea singula hic examinari & discuti.

Caducus prouocatione lunæ incidit. Auicenna taxatur.

Quanquam indigne merito ferendum sit, tot Doctores ac Ma[illegible]stros, fastu ac supercilio tam alte turgidos, tantum nec didicisse nec [illegible]re, vt mendacium a veritate discernere, ac ægros, tam miserando spe[illegible]culo ante ipsos iacentes, sanare ac eripere queant. Et hi quidem, [illegible] me scurram subinde appellant, non putidi hypocritæ sint? Quo nomine [illegible] non ipsi magis digniores sint, vos ipsi iudicate. Interim tamen, qui pa[illegible] nomine insolens est, & Lectorem se professoremque ordinarium [illegible], ei fas ac conueniens esset, nosse ea, quæ ad hæc requiruntur. Hi [illegible], cum partim in scholis opputruerint, partim in Rhetorica occall[illegible],

Medici reprehensio.

partim in nugis poeticis consenuerint, quid aliud possint sciantq;, quam vt, sicut literas pingunt, ita pro suo quoq; arbitratu omnes homines stultos & moriones fingant? Ipsa luminis naturæ cognitio Medicum constituit, si cum experientia, cuius ipsi ignari, coniungatur. Et propter ignorantiam ipsorum ferendum est, vt, qui istorũ periti sunt, per calumniam experimentatores & periclitatores vocitentur. Ego vero hoc propalam dico, quod de hoc tam graui morbo vniuersi ipsorum libri meræ voces Stentoreæ ac inaniæ sint, solo denario intentæ, non ad sanationem directæ. Et hoc fine Auicennæ Galenoque & aliis similibus nugatoribus tantopere patrocinantur. Nec enim veritas, id est, experientia captata & tractata, cum tam blando otio tantum culinis ipsorum prouentum cogere posset. Probrum est ac certum flagitium, te nomen tam arrogans a solis nugis, non ægrorum curis impetrare. Et hoc nomen pallium id est, quo dolos vestros occulitis, ac fucum facitis ægris, quibus persuasum, cum nomine rem ac artem omnino coniungi. Interim tamen ii a vobis iugulantur, aut ad minimũ contracti redduntur. Et quamdiu non eo res deducitur, vt sola experientia pro fundamento vnico Medicinæ habeatur, Medicina non nisi mera nequitia, impostura, ac fœdum pecuniarium aucupium erit. Bona ac benigna si aliquando hora ipsis affulgeat, vt quid præstent: per hunc successum postea omnia ipsorum flagitia, toto anni decursu patrata expunguntur & obliterantur. Sed ea fortuna a Satana tibi obiicitur, vt te suis pedicis vinctum retineat. Et omni querela dignum est, conscientias vestras ad omnia enormia audenda tantopere occalluisse, cum tamen probitatem ac vestram sapientiam mendaci ore interim omnibus impudenter venditetis.

Gal. & Auicenna notantur.

Medici reprehensi.

DECLARATIO.

IN corpore sunt adeo fixæ mineralium partes, vt & flagrent & fument subinde, sine ipsius tamen corporis defluxu. Ideo digestiua & laxatiua in cura nihil conferunt. Vnum hic elementum in culpa est. Hoc autem quodnam sit, parum refert. Curæ enim omnis summa eo dirigi debet, vt tria prima, scilicet Sulphur, Mercurius & Sal in humectatione [illegible]maneant, non in oscitate. Eo præstito, cura absoluta est: licet in ho[illegible]valde contrarientur veteres Medici, penes quos nec vlla misericordia, nec fides nec ars est. Solum denarium pro corde habent. Quem dum corradant, ecquid artis sublimitas prosit?

Cura que caduci.

Sed & hoc verum est, ex caduci classe etiam *Iectigationem* existere, sed is caducus leuior est, nec eius caussa latius spargitur. Ad eandem etiam pertinet, *Tremor cordis*, quasi in capite consistens, & *incubus*, &

Iectigatio caducum est leuior: vt & tremor cordis, & incub. ...

ecstasis. De his scitote, quod, quæ caducum extra interiorem cursum, velut territatio, gaudium, mœror &c. cibus, potus &c. concitant, veluti tempestas quædam se habent commota, sicut Magica sola plenius docet, profundius abstrusa. Caussa ergo antecedens, primitiua &c. nihil omnino est, nisi Magica Astronomia in morbis omnibus. Ardua res est, de rebus externis, morbum generantibus, differere: quarum explicatio ad solos Magos spectat. Exteriora enim debent interna fieri. Hoc si faciendum est, caussam certe nulla facultas alia, quam Magia indicabit & expediet. Ea cum scriptoribus illis incognita fuerit, rem male tractarūt simul, & simul processum curæ mancum & erroneum instituerunt. Cura enim Magice institui debet, non secundum interpretationē illorum gradationis, digestionis, purgationis &c. Ideo in Medicina Theorica duplex existit: vna Physica: altera Magica. Illi autem & in Physica cœcutiunt, & in Magica desipiunt. Hoc saltem illi agunt discuntque, vt Moriones vrbici sint, & adulatores Aulici, & fœneratores. Is illorum Doctoratus, hoc Magisterium est.

Theorica Med. duplex Magica & Physica.

CVRA &c. MAGICA.

DE FEBRIBVS.

MVlta febris nomina circumferuntur: licet impropria. Multa enim nomina de multis caussis testantur: sicut etiam liquet, quod multæ caussæ ac origines febribus passim assignentur, cum tamen vniuersarum vnica tantum Theorica, Physica & ratio sit, non plures. Hi ergo, qui plura nomina inuehunt, errores ingerunt. Error enim est hæresis in Medicina. Illi autem omnia pro veris & indubitatis venditant. Vnde fit, vt veritati illi similem euentum quoque experiantur.

QVID.

QVi de imbecillitate aliqua conqueruntur, & sollicitantur tensionibus ac pandiculationibus, oscedine, stomachi & membrorum imbecillitate, coloris natiui peruersione, & definito tempore affligente rigore, tremore & concussione, quam postea derepente ardor corporis sequatur, & ad certum tempus duret: hi si postea in quiete aliquandi[illegible]t, & morbus eodem, vt prius, typo redeat, postea iterum quiescit: Quinquam, de huiusmodi accidentibus conqueruntur, hos omnes febr[illegible] corrept[illegible]

ceptos esse iudica, licet quocunque modo paroxysmi euarient. Nam aliis insuper incumbit etiam compressio stomachi, dolorque capitis, aut accidentia alia. Frigus tamen & calor sunt signa palmaria. Etsi vero nonnulli alii quoque morbi cum hisce signis inuadant, ceu apostemata & pestis, quæ ferme in mortem terminantur: de his tamen in hoc capitulo nihil dicam, sed de febribus tantum chronicis, quæ manifestæ sunt.

CAUSSA.

Homo ex 4. Elementis compositus est. Et hæc cœlo, quod in corpore est, subiiciuntur. Quatuor hæc Elementa, quatuor sunt corpora & subiecta. In quę quicquid cœlum operatur, ferendum est. Homo enim dissolutioni obnoxius est. Ad hanc autem dissolutionem quod attinet, homo ei quadantenus obuiare & resistere potest. Nam in sua manu vicissim cœlum aliud accepit, quod alterius vim retundit & reprimit. Hæc autem hoc modo indicantur, vt sciatur, quod hoc cœlum, & hæc corpora febrem ex se gignant: non tamen ob id varias, quia scilicet 4. corpora sint: sed tantum vnicam. Ista enim corpora ibi res vna sunt. Nam in loco vno, non in omnibus principium est, licet radices multæ diffundantur, ex quibus febres oriuntur. Et tamen non solæ radices patiuntur, sed vniuersa simul, quæ præsto sunt. Vt autem febris matricem intelligatis, ad hæc attendite. Res quælibet vel membrum corpori inexsistens proprium suum ac peculiarem ascendentem habet. Is ascendens est ipsius cœlum, quod ei soli seruit, non item membris ceteris. Ex hoc ascendente (quem etiam constellationem peculiarem vocare possitis) malum hoc oritur, quando membrum aliquod dislocatum cœlum accipit. Dislocatur autem cœlum, quando in duas partes diuiditur, in frigus & calorem. Ita enim constitutum id, officium omne deserit, ac naturam ordinemq; suum negligit, motumque ac ordinem nouum molitur. Cœlo enim secundum potentiam suam idem euenit, quod rationi, quæ hodie illud fingit, cras aliud. Et cum nos cœlumque creatura vna simus: ideo etiam similes exsistimus. Nec enim intellectus noster plus est cœlo: nec cœlum plus intellectu. Sic ergo homo ordinem sibi præfigit, vt vult. Sic idem quoque facit cœlum. Homo præmeditatus est in sua ratione. Cœlum autem præmeditatum non est. In vtrisque tamen vnica potentia, præmeditata & impræmeditata.

Homo ex 4 Elementis constat.

Homo in se caussam dissolutionis, extra se conseruationis habet.

Ascendens suus cuilibet parti proprius.

Cœli locatio qualis sit.

Cœli & intellectus par ratio.

Sic ergo præfiguramus nos cœlum, & vicissim cœlum nos refert, dum vtrique in ambages & errores deuoluimur, si fiduciam in nosmet ipsos collocemus. Si enim possibile est, cœlũ in errorem agi: idem nostræ etiam rationi accidere poterit. Et sic econuerso. Ex quo intelligimus,

Cœli idea hominis, & vicissim.

naturam & caussam horum omnium vnicam esse. Hanc vnam nos imitari debemus, minus errantem, non nosmet ipsos. Si enim nos ipsos sequamur, in morbos agemur, sicut & cœlum agitur, si nō fit, vt conuenit. Non enim id aliter agit, ac ratione polleret, diceretq; : hoc faciam. Id enim ita facit, licet verbis non exprimat. Sicut etiam Medicina assumta operationem suam perficit, non aliter ac ita mandaret iuberetq;, cum tamen nec linguam, nec manus, nec motum habeat. Vis tamen eius non leuior est, ac si ratione, & consilio vteretur instar opificis, qui opus inceptum perficit. Ita etiam vrit Vrtica & piper, nec tamen ignis aut prunæ adsunt, licet vis ignea sentiatur. Et hæc potentia Magica est. Similiter etiam de cœlo errante intelligendum est.

Cœlum hominis operationi simile. Morem eundem etiam ascendens tenet, si opus suum aggreditur. Vt enim operarius, quid eo die confecturus sit, sibi proponit: aut vt tignarius secum loquitur, hic operabor, donec hanc domum confecero, cras aliud præsumam, & vrgebo operas, dum ad finem, quod institui, perduxero &c. Sic operas sibi etiam disponit ac ordinat ascendens, quasi diceret, hic in homine hoc membrum habeo, quod meum est: iam ego securis sum, quæ membrum ceu arborem deiicit, exasciat, & id informat, q volo: ego iste opifex sum: & ceu tignarius, febrem fabricabo: hoc vel illud fingam, hoc ita disponam, vt ars mea ac industria pateat, ac sciatur, hominis contra me molimen nihili esse, sed hac vel illac omnino mecum concedendum sibi esse. Sicut n. lignum, prout ab opifice collocatur, immotum manere cogitur: ita meum quoque arbitrium immotum perstabit, adeoque ab opere non desistam prius, quam id penitus absoluero, hoc est, hominem aut occidero, aut infirmum ac lassum reddidero. Omnis enim cœli potestas in homine perficitur.

Modus febris quis sit. Tale quid ergo si ascendens sibi faciendum proposuit: tunc simul & calor & frigus ipsemet est: nam in temperatura facescit in duo: in Frigus & calorem, ac æqualiter diuiditur, velut dies & nox. Si ergo seipsum ita diuisit, & temperaturā suam dissoluit, & quodlibet seorsim disposuit: res demum aliter se non habet, ac si duo homines incederent, vno alterum sequente, quorum ille frigidus, hic calidus existeret. Eodem n. modo & astra sese consequuntur pone, & quodlibet partem suam peruadit. Ascendens itaq; si non in temperatura, sed fractus ingreditur, instar hyemis frigidus est, & frigus suo membro inducit: a quo deinde vniuersus

Frigus quo fiat. corporis spiritus patitur, etsi ascendens illum non omnino tangat. Tunc

Tremoris caussa frigus. ergo a frigore illo, operatione naturali membra contremiscunt. Tremor n. a frigore, nec caussa vlla alia. Frigus a. illud a cœlo descendit, nō ex corporibus ipsis. Origo itaq; eius in cœlo inquirenda est, q hoc loco instar rationis est.

P...

Porro autem cœlum partem suam primam deducit, quasi nuncius transiret aut peruaderet ventus. Plenis autem vestigiis insequitur pars ascendentis calida, quæ accendit & exurit, potentiamque suam tamdiu imprimit, quam diu currit & mouetur. Vbi pertransiit, calor vanescit. Ita ergo pro hac vice paroxysmus tam frigoris quam caloris finitus est. Prout vero caloris natura est, ita suum quoque membrum incendit. Cumq; membra omnia in se spiritum vitæ contineant, & vim sentiendi communem: ob id vnum cum altero necessario patitur. Et sicut hyems æstasque vniuersum orbem peruadit: sic illa quoque vniuersum corpus pertranseunt, suamque ibi operationem perficiunt, quolibet pro conditione & natura sua agente. Istis autem hoc modo prætergressis, pro vice prima morbus desiit, & corpus liberum est. A quo enim corpus affligebatur, id iam recessit, & viribus prioribus suum locum restituit. Interim cœli ea techna ac natura est, vt cum putet homo sese iam liberum exsistere, insperato secundo aut tertio quartoue die resultet, & morem antiquũ obtineat, similique omnino vicissitudine corpus quatiat. Et ascendens alius ad tot interualla danda paratus est, alius item ad plura vel pauciora, prout cursus sui proprietatem acceperit. Nam discrimen oritur, a numero interuallorum, & a cœli ascendentibus variis, & ab ascendentium propriis ac peculiaribus partibus. Vnde fit, vt febris hæc sit splenis, hæc stomachi, illa cerebri, ista sanguinis, alia Epatis, quædam renum, aliqua liquorum, &c. Sic ergo a varietate ascendentium & diuersitate partium membrorumq;, genera diuersa ac naturæ febrium producuntur. Omnium tamen communis caussa ascendens est, & pars, cui is prædominatur. Prout enim membrum aliquod præ aliis peculiare officium accepit, ita secundum illud signa quoque & prodromi aduentant, nempe, infirmior vel firmior status, syncope, & quicquid huius ex prædictis caussis oritur. Etsi vero cœlum homini definitum suum interuallum indulgeat: indies tamen infebricitationis spes magna collocari non potest. Progressu n. temporis refrigerando & inflammando membrum suum ita eneruat, vt tandem inde corporis ipsa substantia dissoluatur: sicut fieri etiam videmus, quod si frigus vinum aut quid simile percussit grauius, id resolutum ad priorem bonitatem non redeat, sed corrũpatur, & in aliud peius transeat. Hinc ergo multa accidentia emergunt, quæ quidem ipsę febres non sunt, sed aliud quid, a febribus tamen progenitum. Vnde nomẽ quidem vnum seruant, non eandem tamen caussam aut materiam. Pari modo calor quoque, si rem quampiam immoderate calefecit, ea prioris integritatis non manet. Ita & corpus in suis elementis confringitur, vt aliud acescat, aliud amarescat, aliud putrescat, aliud aliter mutetur. Putre-

Calor vt gignatur.

Interuallorum in febr. caussa.

Febrium differẽt. vnde oriantur.

factionis enim multæ species, naturæ ac proprietases sunt, de quibus hic pluribus differendum non est, cum ea in Philosophia tradi soleant. Et sic hactenus etiam abunde satis de accidentibus a febribus genitis explicauimus.

Cœli motus constans. Iam vero definitus suus cursus cœlo est. Quandiu is durat, durat etiam dolor & febris. Quæ si auertenda est, subiecti officium erit, vt animosius ac potentius ascendenti resistat & renitatur. Hoc enim si fiat, cursus eius interciditur. Fit autem illud occludendo membrum laborans, veluti fugiens quis frigus æstuario se includit: vitans feruorem, abdit se in cellam. Ceterum hoc aliter impetrari non potest, quam per cœlum Magicum, hoc est, per cœlum Medicinæ, quod murum obiicit, etsi lapides nulli conspiciantur: quod tabulis intercludit, etsi ligna non appareant. Interim tamen nihilominus transitus eius impeditur, vt aut præterire ascendens, aut e latere secedere cogatur. Sicut enim alias homo vitare potest, vt nec a frigore aut calore, pluuia aut niue lædi queat: ita medicina quoque similis opifex existit, inuisibilia machinans, vt hominem a malis tueatur. Cœlum autem, nisi ei resistatur, institutum suum opus continuat, donec vel fatigetur sponte, aut consilium aliud capiat, aut in cursum priorem reducatur, aut hominem ipsum frangat & dissoluat, quem sui operis finem habuit.

PROCESSUS.

QVa ratione sol radiis suis vitrum penetrat, & ignis per fornacem ferream vadit, subiectis ipsis nec fractis nec destructis: sic influentia et hæc penetrat hominem, & vnitur cum eo, quod in homine est. Quod si vero accidat in febribus, vt tempore frigoris tremor quidem & stridor dentium affligat, & tamen nihilominus membra interna caleant: huius caussa est, quod solus spiritus totius corporis patiatur, radix autem frigeat. *Homo cur frigeat foris, intus caleat.* Sic etiam, qui brumali tempore frigent, cutem saltem frigidam habent, internis aut intra cutem positis non frigentibus, sed calentibus. Spiritus enim, qui corpore potior est, saltem friget, & tremit, corpusque vniuersum concutit. Nec eo res redit, vt caro, hoc est, ipsum quoque corporeum refrigeretur aut exuratur. Quod si tamen hæc ipsa quoque corripiantur, mors imminet. Ordo itaque huius influentiæ & constellationis aliter se non habet, quam vt æstas hyemsque hominem afficiunt. Plane enim eodem modo influentia quoque hominem tangit. Ars ea cœli est, quod naturam sibi subditam moderatur, vt vult ac visum est.

CONTRARIA.

Medici reprehensio.

Vix nobis papyrus suppeteret, si contraria Sophistarum & imperitorum poliatrorum hic diluere aggredi vellemus. Qui vniuersi bellum ex eo mouent, quod nihil intelligant, nihil experti sint, sed mera sua somnia & phantasmata inculcent. Iam enim ipsis cholera, iam sanguis, iam melancholia, &c. in caussa est. Modum vero ac caussam cur hęc sint, nondum expediuerunt. Id vero satis non est, si stercus croceum aut viride obiectum vides, vt dicas, illius caussam esse choleram: sed alio sermone omnino opus erit, cum a cholera id esse, nondum liquidum feceris. Bilis enim in corpore tantum non est. Tum nec hæc illi quicquam similis exsistit. Adeoq; tu soli colori inhæres, nec fundamentum certius inquiris, magno probro. Explicandum tibi præcipue est, vnde fel, vnde phlegma tale fiat, &c. Hoc autem minime poteris, nisi scientiam multo maiorem conquisiueris, quam ars hactenus prodit. Cœlum enim id facit, quod tu tamen nondum cognouisti: sicut & medicinam profiteris, cuius ignarus omnino es. Itaque in vos bolum istum iactauit Christus de cœco cœcum ducente, & ipsum in foueam præcipitante. Quia vero decrepitis vobis Ludimagistris, Rhetoricisque ac Poetis simpliciter fides adhicitur, ideo vobis accuratiore Philosophia minime opus esse persuasum habetis. Nam semper aliquid de sapientia vestra redundat, quod suauis vester garritus facit. Ars autem hæc est, vt dicatis, hoc quid sit, quod mutationem & confusionem illam in corpore producat: idque ex fundamento ipso, non ex coloribus.

Humores caussa febr. non sunt.

Bella certe Physica ea est, quod ex stercore prorumpentes, de coloribus discitis, & isti pileolum imponitis. Poetas vos esse quidem, ferri posset. Sed nimis crassi estis, dum de febre, sine fundamento omni tantas nugas agitis. Non abs re est, febres varias obseruari. Nam & varii ascendentes sunt, & partes multiplices. Vnde variæ quoque naturæ: de quibus multa dictari possent. Cum vero ascendentes ad Astronomum, ac partes ad Philosophum pertineant: rem istis duabus professionibus commendo. Indignum enim est ea hic recenseri, quæ vos Medicos iam ante scire oportet. Apprime vero quadrant vestri processus, ordines, caussæ, cura, &c. Nullus, arbitror, cantor peiorem cantilenam vnquā cecinit, quam vos Physicam & curā vestram componitis. Si fors aliquando in cœlum propitium incidistis, plus ægro fauens quam vobis, tunç miraculum vnum editis, quod sequenti toto anno postmodum iactatis, & sic per arrogantiam artes ac scientias vestras authenticas facitis. Et tamen nisi imperitorum fides accederet, quis vos cassa nuce pluris

æſtimaret? Sic pariter quod de tempore Febrem quotidianam, tertianã, quartanam facitis: meræ præſtigiæ ſunt. Vndenam enim iſte paroxyſm⁹ & materia oritur? Buccas quæſo inflate, &, qui quadrent iſta, tandem præcinite. Rem enim nondum attigiſtis, ſed a ſcopo longiſſime abeſtis. Cœlum autem cognoſcite, & rhombum attingetis.

(Cetera, ſi quæ plura hoc loco ab Auctore ſcripta ſunt de Febribus, & aliis affectibus, imperitorum negligentia perierunt.)

PRIORES QVINQVE TRACTATVS.

De { HYDROPISI. / ARIDVRA. / ICTERITIIS. / COLICA. / APOPLEXIA.

Alio modo ab ipſo Auctore, Theophraſto Paracelſo, deſcripti ac depoſiti.

DE HYDROPISI.

I.

REbus omnibus nomina indenda talia ſunt, quæ ipſarum ſummam breuiter tradant. Hydropiſis autẽ appellationes variæ & multiplices ſunt: quæ tamen ipſam morbi cauſſam minime complectuntur, niſi ſimilitudine quadam, ſicut ruſtici quoque hic quandam cum aqua ſimilitudinem videre poſſunt. Vnde veterũ negligentia & imperitia liquet. Ruſtica huiuſmodi nomina morbo iſti et in linguis aliis per inſcitiam impoſita ſunt, ab aqua omnia deſumta. Ex quo linguarum, Philoſophia & Aſtronomia, ipſoque adeo naturæ lumine vacuarum mera temeritas & ruditas intelligenda eſt. Genuinam autẽ hydropiſis nomen eſt *Reſolutio*. Corpus enim, quod in humidum liquidum ex coagulato reſoluitur, aqua non eſt, ſed eſt humidum reſolutum. Et hoc eſt hydropiſis.

Hydropiſis vocanda eſt Reſolutio.

Signa

II.

Signa autem ex quibus morbus iste in principio cognoscitur, hęc sunt: Decoloratio vultus, qualis est Ictericiæ, angustia pectoris, & spiritus difficultas, cruditas, sitis magna, aut nulla In tempore medio signa sunt: tumor malleolorum, pedum, sub noctem inuadens, mane vanescens, & signa alia prædicta. In postremo, tumoris & inflationis constantia, sudatioque & vestigiorum impressio a malleolis vsque ad genua, a genubus ad inguina: tumor occupat ventrem, vmbilicum, pudenda, postea rimis cutis diducitur, aqua exstillat, ægro interim ad se non redeunte. Sic ergo mors, eaque tarda ac insensilis.

III.

Et si vero huiusmodi alia modis multis fiant, hoc est, plures tumores similiter incidant: tamen ii ab hydropisi discernendi sunt signo Ictericiæ, quod signum tumores ceteri non habent. Vt vero etiam cautior Medicus sit, sciat, hydropises interdum cum signis dubiis inuadere, nec adeo promte dignosci posse: donec tandem finis morbum prodat per fissuram cutis & aquæ emanationem. Hæc ergo duo signa indicium prębent nouæ hydropisis, quæ latine vocatur coagulatio resoluta.

MORBI CAUSSA.

Dicemus aliquid de caussa, hoc discursu. Quatuor Elementa sunt corpora, quæ non resoluuntur, diuisa. Ideo de illis hic nihil traditur, sed de eo tantum, quod ex Elemento procedit ac crescit, hoc est, frangitur. Exempli loco: terra indissoluta manet, diuisa. Quod autem ex ipsa enascitur, hoc diuisæ dissolutioni obnoxium est. Sic etiam hoc casu. Iam vero crescentia quædam non dissoluuntur, quædam dissoluuntur, vt lapides, ligna, &c. De istis ergo, quæ dissoluuntur, sermo est: & in illis huius morbi caussa inquirenda est. Ideo sequitur, quod res crescens quælibet in priore exemplo coagulata, & in sua dissolutione non eadem fit. Quod ergo dissoluitur, morbum diuidit. Si dissolutio est humida, est id, de quo in hoc capitulo traditur. Sin minus, propositi huius non est. Lignum enim dissoluitur, dissolutione diuisa. Si autem putrescat, exemplum dignum est, quod hic præponatur. Coagulatum enim fit humidum, quod est Resolutio. *Crescentium dissolutio.*

Res quæ putrescit, frangitur a contractu. Exemplum. Terrena omnia si in humidum resoluantur, a caussa, ipso cœlo, resoluuntur. Sic ergo cœlum resolutionis pater ac genitor est. Id dupliciter physico accipi debet: visibile & inuisibile: hoc est, duo corpora habet, quæ tamen vtraq; vnum *Cœlum Physico duplex considerandum.*

tantum ſunt, quod videtur & non videtur. Videtur hoc, quod terræ res creſcentes putrefacit. Quod vero putrefacit hominem, non videtur: vnum tamen cœlum, vnica theorica eſt. Homo in quatuor Elementa poſitus eſt: ex ipſis enim conflatus eſt. Ex illis ergo ſi conſtat, ex iiſdem etiam viuet, & in illis ac ex illis morietur, non ex cœlo. Nec enim ab ipſo preſto eſt. Ex quo præſto eſt, ex eo viuit, moritur, ſaneſcit, ægreſcit. Et ad hęc rectius explicanda, ſingulari theorica opus eſt, vt Opiniſtarum mendacia extirpentur.

Homo ex Elementis conſtat.

Homo cur nutrimento egeat.

Quatuor interna Elementa, quæ dare fructus homini debent, ab externis ſuſtentantur. De hac ſuſtentatione dicendum eſt. Homini comprimis opus eſt, vt edat bibatque, quo maneat id, quod creatus eſt. Eſt enim ceteris creſcentibus imperfectior. Sicut a.hic cibus ac potus viſibiles ſunt: ita contra inuiſibiliter mēbra cetera omnia edūt ab externis. Sicut enim ſol a nobis in altum trahit: ſic nos a ſole trahimus deorſum. Hæc enim vis eſt Magneticá, quæ in Magnete nobis præfiguratur, vt videamus, quomodo res viſibiles virtute inuiſibili attrahat. Sic noſtri quoq; corporis membra conſtituuntur, vt attrahant, ſibi quod conuenit. Nec enim ſtomachus ſolus, ſed membrum quodlibet per ſe, inſtar ſtomachi cibatur inuiſibiliter, ſicut ſtomachus viſibiliter. De inuiſibili autem, Medicus plenam ſcientiam habere debet.

Homo ceteris creſcentibus imperfectior.

Magnetica vis, &c.

Cibus terrarum, &c.

Culina cœli quid & qua.

Ros & pluuia viſibiliter in terram decidunt. Iam quod viſibiliter decidit, id ſtomachi cibo ſimile ſit. Res enim viſibiles, quæ terræ præbentur, ſunt ab vtroque cœlo cocti cibi potuſque, in ſtomachum terræ ingeſti. Hæc tamen ad cognitionem diſſolutionis nedum ſatis faciunt. Multa enim putreſcunt & corrumpuntur etiam citra has cauſſas: quod multos Medicos ſeduxit. Quid vero eſt, quod diſſoluitur, ac ſimul inuiſibile eſt? Culina nimirum cœli eſt: ex qua noſtra membra vi magnetica huiuſmodi ſuum nutrimentum trahunt. Et hæc eſt cauſſa morbi, ſi ita ſequatur. Nec enim panis tantum hominis cibus eſt, ſed idem petitur etiam ex hac culina, ipſo pane non leuius. Et in hac naſcitur peſtis, & ſimiles morbi. Cognitionem cauſſarum mancam habet, qui inuiſibile non cognouit, & inuiſibile pro viſibili habet. Nam in cœcis rebus Deus eſt mirabilior, quam in videntibus aut viſibilibus. Sed hæc Aſtronomica non ſunt: qua cauſſa cetera illi Philoſophiæ committo. Huc quæ faciunt, hæc declarata iam ſunt.

MATERIA.

Elementū omne in tribus conſiſtit.

COnſiſtit Elementū q̃libet in tribus: in Mercurio, Sulphure & Sale. Ita ſunt 4. Mercurii, 4. Sulphura, 4. Salia. De ſale dicemus iam. Id ſi colliquat', hypropiſis fit. Cætera duo, SS.M. hic omittunt'. Nec n. ad hos morbos

morbum spectant. Iam v. Sal est corpus corporis, & tertiam corporis Microcosmi partē occupat. Sal id corpus præseruat a putredine, a fœtore, a dissolutione. Is n. est Balsamus, qui corporis Mumiam custodit. Sicut a. vniuersa in homine dissolutioni subiecta sunt, non tn̄ ex seipsis, sed per alia: ita solum sal ad hanc ægritudinē dissolutionem habet, quæ est ab Archeitate cœlesti, h.e. Coquina: id est, si influentia cum concordantia Microcosmū, qui hoc tempore subiectū est, tangit, & suam illi impressionem imprimit, impressio a. illa esset Veneris vel Geminorum: tunc qui hac vice feritur, huius sal resoluitur. Iam ergo hydropisis incipit, prout influenria gradata & in sua potentia exaltata est. Id multornm medicorum oculos perstrinxit. Impressio hæc resoluit sal, sicut Sol niuem. Impressionem enim potentiæ similes sunt soli, corpora a. nostra niui. Sic ergo superiora in inferiora ludunt. Et hic fundamentum de hydropisi dicendi positum est, nempe de hoc sole, & hac niue, hoc est, de cœlo, & sale Microcosmi, qui hæc solutio fiat.

Salis solutio hydropis. *Salis vir.* *Sal Balsamus Mumia.* *Hydropisis quando fiat.*

FABRICATIO.

HOc ergo modo Sol, h.e. hydropica stella Zedos oritur, & in genera salis ingreditur, ac de iis aufert multum parumue, prout salia disposita sunt, vel tenera, vel mollia, &c. h.e. prout ætas, secundum naturam istius Microcosmici salis, in id præparati, suo tempore ex seipsa niuem fecerit. Hæc si a Zedo irradiatur, portio de ipsa eliquatur aut dissoluitur. Cūq; homo secundum formam suam erectus stet, ideo res eæ per poros carnis deorsum vergunt ac labūtur, & tumorem concitant, prout regiones magis minusue implētur, ab imis ad summa, donec regionem cordis & centrum vitæ attingant. Cum vero spiritus salis metallorum penetrator sit, & subtilis spiritus vitrioli, aluminisq; : regionem vitæ per capsulam cordis, velut Sol per vitrum penetrat, quæ pelluminatio mors est, quam concomitantia mortis signa indicant. Hoc modo Sp. salis vitam hominis iugulat, qui nihil nisi res putrida est. Cum enim inundatio aquæ fiat, & vita in medio hominis condita sit: fit vt aqua locum illum obruat, & vitam suffocet, non secus ac præceps fluctuum concitatio domum, & omnes incolas cum ea obruit & suffocat.

Zedos stella hydropica. *Hydr. fiat.* *Sp. Salis metalla penetrat.*

CONTRARIA.

MVlta subinde Opinistis noua incidunt, si inexplorata & incerta sua Philosophia de morbis meditationē suscipiunt. Idem ēt in hydropisi euenit ipsis, de qua laboriose sese macerantes culpam Epati, intēperatę diætæ & similibus tandem assignarunt. Istorum tamen nullum hydropisis caussa sit, nisi prædicta concordantia concurrat. Extra illam

Opinistæ nouatores.

enim hydropisis nulla gignitur. Nam si ea caussa hydropisis esset, de qua asserenda ipsi plenos libros illinunt: morbus certe is casibus variegatus frequentior ac communior foret. Quod cum non fiat, ex eo certe constat, quod nudis illi opinationibus vacent, quas suis auditoribus persuadere facile possint.

C V R A.

Hydr. cura in quibus consistat.

CVra consistit in Maturatione & Recongelatione. Deinde vt curatū in congelatione seruetur. Huc ergo primo facit scientia Astronomica: deinde Philosophia terræ: tandem præparatio Alchimica, sine qua feliciter nihil impetrari potest.

Maturatio in hydrope quid & qualis.

Maturatio est, vt morbus sit resolutus. Nisi enim resolutus sit, a medicina hydropica non assumitur. Maturationis autem modus est vt resoluendum primum fiat Mucilago, viscus, Boihin, &c. ab vno transeundo in alterum: deinde vt fiat aqua. Si aqua facta est, iam tempestiuū est, illam inuadi, hoc est, in tumore maximo. Quod ad Recongelationem, si aqua exundauit, & sal congelatur, curandum est, vt in congelatione sua seruetur vsque ad plenam & perfectam exsiccationem. Sicut enim ex glacie Berillus nascitur, si congelationis terminus finitus sit: sic idem hic esse debet. Quod autem resolutum est, congelationem denuo non resumit, velut nec resoluta nix, quæ denuo non fit, quod fuit ante. Si ergo sal in suam congelationem redire debet, iuxta astronomicam institutionem id faciendum est: velut hodie nix est, quæ resoluitur. Post annum autem tempus niuis denuo instat. Hoc ergo termino redeunte, aut reducto, hydropisis plenam curam accipit, nec citius. Et licet aquam quidem omnem remouisses: si tamen tempus hoc congelationis nouum aliquid sicut nouam niuem funderet, cura certe imperfecta esset. Tempus ergo resolutionis principium dat curationis. Tempus autem nouæ congelationis ab astris curationis finis est. Sic ergo finitum tempus & cura perfecta est vsque ad circuitum naturalem, quem sphæra pro vero cœli motu, [illegible] pro imperfectæ medicinæ cursu complectitur.

Recongelatio quid in hydrope.

Berillus ex glacie.

Resoluta iterū non congelantur.

Curatio hydr. duplex: Externa per stercora.

Curatio a. duplex existit: vna externa, quæ Mucilaginosum dissoluit, altera interna, quæ expellit. Externa sunt stercora. Et licet alia [illegible] adhiberi possint, ea tamen commoda non sunt, vt interiorem [illegible] nam iuuent, sed per se tantum adhiberi debent: id quod curam [illegible] infirmiorem facit. Semper enim medicina vna alteri co[illegible] sentire, [illegible] quæuis seorsim sui capitis esse debet: verum omnes in vn[illegible] con[illegible] re fas est. Medicina autem quæ assumitur, Mercurius e [illegible] ac præstans is est ad resolutum sal extrahendum, & ve[illegible]

Interna per Mercurium

reponendum. His adiungitur confortatiuum pro conditione personæ, ætatis, sexus, morbi quantitate & qualitate. Id erit Aurū Diaphoreticum. *Aurum diaphoreticum confortatiuū hydr.*

De operatione Medicinæ autem sciendum est, nihil hic seorsim considerari debere. Natura enim hominis alio atque alio se modo habet. Ideo in vno multum cibi pellit, quod bonum est: In alio secus: nec enim naturæ Diaphoreticæ est. Sic in vno vomitionem incitat, in altero minus quia naturam vomitiuam non habet. Et sic de ceteris. Tu ergo Mercurium pro suo more & natura operari finito: Is mouendi hominis eam industriam ac proprietatem habet, quam nosse & expiscari nemo ex vniuersis medicis satis possit. Nugas ergo agunt qui dicunt, ægrum per sudores aut vomitiones curari debere. Hi enim ad multiplicem hominum varietatem non respiciunt, nec cogitant, quod ea in medicina attendi non debeat, sed medicina ipsi Theoricæ demandanda sit. *Medic. reprehensa.*

Resolutionis natura ita comparata est, vt a stercoribus desumenda sit, quantum tibi ad resolutionem necessarium videbitur. Plus enim est Rebis, quam Columbinum: similiter plus est in falsis hydropibus Gallinaceum, quam cetera. Quare hac ratione etiam vaccinum, ouinumque & alia suas differentias habent. Sed hæc ex quotidiana lectione, noscenda sunt, vbi hæc passim obuia fiunt. *Rebis [illegible] sentiue.*

Mercurii conditio est, vt in sua minera præcipitetur, & mortuus ab illa separetur. Sic enim nō est argentum viuum, verum Mercurius. Mortuus enim est Mercurius; viuens est argentum viuum. Si ergo, vt præteritis est eius præparandi modus, mortificatus sit: Dosis eius est grana duo, obseruato processu, quem schola tradit, nec in textu concludi debet. *Mercurii præparatio. Mercurius & arg. viuum vt differant.*

Vsus etiam ac moris est, vt intermedio tempore tinctura Martis administretur Anth. SS. S. Hæc enim propter exquisitiorem exsiccationem instituuntur. Nec enim aliter ab euacuatione exsiccant, quam Sol lotum linteum siccat. Et iste iam congelationis finis ac verum iudicium existit. *Tinct. Martis exsiccat.*

Hic autem vna notate, quod multa alia quoque in hydropisi experimenta præstent, velut Alkali de Helleboro, Quinta Essentia Hellebori &c. Mercurialem enim in se vim quandam, qua operantur, continent. Hæc tamen omnia in curam integram, hoc est, in Mercurium præcipitatum deduci debent. Experimenta enim, de quibus diximus, congelationem nullam inducunt: vnde non nisi nuda auxilia sunt: nisi fors fieret, vt per Martem, Sulphur &c. consequens congelatio inueniretur: quæ tamen semper ambigua reperitur. Itaque arcanum appropriatum hic a medico præcipue adhibendum est. *Hell. alkali & 5. ess. pro. nat. in hydrop.*

Iam si falsi imbris seu pluuiæ, in Microcosmum per vim Eurialem

cadentis ea natura est, vt resoluat salia illius partis, in cuius Anatomiam destillat: scitu opus est, quod hæc impressio attractiua spiritus sit Realgaricus. Is enim est, qui in sal potestatem habet resoluendum. Sicut enim linea lactea ex sua natura hyemes producit: sic morbi quoque ex proprietate dictarum impressionum fiunt, & culpa est cocti cibi, non quidem visibilis, sed corporei inuisibilis cibi, qui similiter vnum corpus est cum visibili, cuius corporis ascendens ex Planetis Luna est, vbi zodiaca quiescunt, cum sensibile tantum corpus moderentur.

Quare si influentia tali modo cadit, veteres Medici iure dicere possint, hydropisin esse morbum incurabilẽ. Nam in alio casu fundamento omni carebant. Vnde sequitur, debere Medicinam huius influentiæ omnino esse, vt influentia vna contra aliam stet in tribus primis, ex vtroq; latere. Qui autem humores hic purgare annitetur, is post festum (quod aiunt) veniet, ac occasionem idoneam e manu mittet, ac tandẽ directum telũ in chalybem impinget. Resolutio enim & coagulatio humores non erunt, sed Monarchiam suam propriam ostendent. Et Luna Mercurium vtrisq; influentiis respicitur. Omnium n. minimum est, Philosophia de complexionibus, quas calidas, frigidas, humidas, siccas, aut mixtas vocicant. Omnium a. maximum est, quod supra id est, scilicet olympus, virtutes cœlestes, q̃ seruant similem & informem anatomiam in suis sphæris & virtutibus exaltationis, ipsumq; adeo horoscopũ, ac diem, horamq; cum ascendentib. omnibus, similiter vt corpus visibile, sed in sua tamen olympietate, & cursu æthereo. Hoc cœlum qui inuenit, is hydropisis curã repperit. Cœlum n. est homo sanus, talis a Medico factus, qui non cælum supra se positum in manus captat, sed quærit Solem exsiccantem, in Matrice, & ei concurrentem ignem in sulphure. Elementum n. facit Soles: & crocus corporeas operationes dat. Exuperatio autem dissoluti, est expulsio a Mercurio facta, quæ ceteris duobus præit: sicut Lucifer præcedit Solem. Vita n. in cẽtro posita ad hanc vsq; arefactionem & resiccationem fors durare non posset, si influentia in exaltatione staret, nisi fortassis vitant: per præparatiua structa esset: quod a solo Sole fit, sine expulsione Mercuriali. Penes vos autem hæc discernendi iudicium sit.

Humorū Philosophia nauci est.

Cœlum medici quod.

Præter superius autem commemorata signa Medicus aliud sibi oculum proponat. Quæ enim signa vel mortis vel vitæ in vrina, pulsu aut similibus deprehenduntur, ea nihili facienda sunt. Hoc verum est, quod morte ante fores stante, & morbo grauius inualescente vrina tingatur. Sal enim, quod se a Mercurio & sulphure separat, ruborem dat. Quod cum frequenter ita euenisset, ac Opinistæ Medici aliud nihil sciuissent, mortemq; breui insequentem interdum animaduertissent: pro signo id statu-

Vrina, pulsuum, [illegible] nihili sunt.

thali absolute duxerunt, quod tamen pro signo vitæ habetur apud eum, qui medicinæ peritus est. Sic in hydropisi ex pulsu etiam multi mortem præsagiunt: quod solos fatuos angere debet. Naturæ enim laboriosus conatus, non mors, pulsus immoderationem parit. Hoc fine Deus medicinam creauit, vt istę res auertantur, nec ꝑpropere in desperationem homines agantur, sed inde ruditatem & impertiam Medicorum cōdiscant. Maximum signum mortis est hoc, quod diximus, de spiritu salis, qui capsulam cordis penetrat & perrumpit, sicut ventus parietem perflat. Sed nec disruptio seu fissura in natura ad mortem est per se. Quod enim finditur, nec a morte est, nec a plenitudine, sed a salis acrimonia, quæ ex naturæ suæ proprietate exedit. Signa ergo mortis ex mortuis desumi debent, non de rebus viuentibus, h.e. ex viuentium operationibus. Natura enim vbiuis in corpore exitus, viasq; ac metas ad conseruationem hominis molitur. Quod vero ea in commodum & salutem hominis architectatur, id vos dicitis ad mortem facere, cum vitam omnino importet. Quod si vero & ego diætam præscripturus dicere vellem, hoc ede, vel illud, hoc bibe, illud vita, certam maculam ipsi naturæ inurerem. Qui enim circa arcana versatur & laborat, is diætam imperare pudori ducit. Et diætam hic præscribere, non Medici est, sed ipsius ægri, & huius facultatum. Medicina autem ac arcanum, Medici diætam præscribendam pensitant. Contra, qui diætæ inhæret, is in arte imbecillis est, & ex caule medicinam facit, immemor, quod ex ea stercus fiat: hoc est, tantum non sapit aut intelligit, quod Medicina in se stercus nullum contineat. Quod stercus habet, id cibus est, & debetur stomacho, morbisq; famecilis. Eodem modo nec aeris, ac sex rerum non naturalium ab ipsis vocatarum consideratio in hoc morbo quicquam confert. Corpora enim inuisibilia cum his rebus cognationem nullam habent. Hæc nouit, qui peritus est. Qui vero imperitus est, is pannos Cannabinos holosericis assuit, vt vel ex hoc vno aliquid posse scireue videatur.

Pulsus immoderatio non naturæ conatus mors. [illegible]

Cutis fissio ab acrimonia salis.

Naturæ studium in expulsione noxiorum.

Diæta in hydr. non præscribenda.

Medicina vera stercore vacat: cibus contra.

DE ARIDVRA.

IGnoratio caussæ huius aliorumq; morborum, varias appellationes peperit, omnes tamen a re alienas, & Medicorum insciriæ indices. Nam ariduræ vnica tantū caussa est. In qua tamen, quia signa subinde alia, eaq; varia & diuersa, velut & loca diuersa deprehenduntur, ex illis varia quoq; nomina ab imperitis huic morbo indita fuerunt: qua occasione etiā factū est, vt pro signorū varietate variæ medicinæ deinceps designarentur, q.v. caussa & morbus non vnicus esset. Vnde nō potest confusio nō oriri:

quæ comprimis in aridura secuta est. Itaque Ariduræ vocabulum in hoc capite retinebimus. Si qua vero distinctione opus sit, differentia non est nomine petenda, sed ex ipso potius loco desumenda est. Is curam separat, hoc est, diuidit processum, administrationem, applicationem, & cetera, quæ distinguenda sunt.

Quid vero Aridura sit, & quando, id a signis externis, arte oculorum noscendum est. Alia enim est cognitio internæ, multis incognitæ. Externa cum ipsi ægro, tum familiarib. eius omnib. acastantibus nota, ac ab his petenda est. Hoc enim externum indicium Medico cuilibet apprime necessarium est. Externa enim de interioribus testantur, & horum veluti quidam fructus exsistunt, ex quibus arbor ipsa & eius natura cognoscitur. Huius arboris fructus hi sunt: consumtio carnis, auctio sanguinis, tabefactio surarum, & musculorum brachialium infra & supra cubitum, in pedibus, infra & supra genua: tussis arida, vicissitudo caloris & rigoris, sitis inextinguibilis, fames naturalis, sudoris suppressio & vrinæ & deiectionum. Per hanc cõsumitur mollis coagulationis proportio, mensura, pondus & distantia, in carne, medullis & in omnibus membris externæ & internæ regionis, hoc est, in manibus ac pedibus, ac quæ intra hos continentur. Interdum etiam comitantur signa diuersa, vt valida tussis, cum excretis multis, aut copiosa vrina, aut frequens deiectio. Hæc omnia sunt signa peculiaria eorum membrorum, quæ ceteris grauius aridura affliguntur. Sic tussis vehemens cum excretione puris pulmonem hoc malo tentari indicat. Mictio copiosa renes & hepar sollicitari testatur. Punctiones laterum dolorificæ, hepar & splenem laborare produnt. Oculorum lachrymæ, vertigo, cardialgia &c. caput. Et huiusmodi quidem comitantium signorũ tot sunt fere genera quot membra in corpore. Hæc tamen omnia proprie non sunt signa ariduræ, sed tantum membrorum grauius laborantium, aut ex morbis aliis, cum aridura complicatis, afflictorum, qui iam simul per ariduram erumpunt, cum alias diu suppressi latuissent. Hic ergo diligenti cautione opus est.

Externa sunt internorum signa.

Aridura particularis dolores magis mouet.

Aridura dolor variat ratione subiecti.

Arid. signa distincta qua

Præterea noscendum etiam est, ariduram quandoque particularem fieri, dum vnum tantum membrum, siue internum id sit siue externum, affligitur. Et huius signa multo manifestiora sunt, velut ariduræ medullæ, aut glutinis. Hæ enim singulares præ ceteris dolores concitant, propter sensum peculiarem, in hisce humiditatibus & aliis vigentem. Alius enim dolor in sanguine exsistit, alius in medulla, alius in ossibus, alius in neruis, alius in carne &c. Non autem ex dolore, sed ex aridura ea quærenda est. Dolor vero sui membri index est. Tu vero discernendo hoc obseruabis, quod vniuersalis aridura totum corpus absumat, sine dolore

pa-

particularis autem dolorem comitem habeat. Et licet quidem vtriusque vna caussa sit, dolores omnes mouens: tamen hic discrimen est in dolendo, & non dolendo. In non dolendo caussa anodyna & stupefactiua concurrit: quæ in condolendo abest, sicut ex caussæ cognitione constat.

Caussæ vero ratio talis exsistit. Videtis nimirum, terram non æque exsiccare ac cœlum, quod Solem dat, & ventos. Sunt enim quatuor Elementa inter se ita vnita, vt sese mutuo nimiũ non onerent. Hoc est, aqua, mare & flumina, similes operationes in terram agunt omnino: vt vicissim terra se gerit erga illa. Eodem modo erga hæc eadem aer quoque & ignis se habent. Elementa ergo sibi inuicem morbos infligere magis non possunt, quam domus ex variis & diuersis rebus constructa seipsam lædere potest, si omnia suo loco sese continent. Terra ergo in natiua sua temperatura manet, quia eandem temperaturam ipsa quoque aqua seruat in se: & sic similiter etiam aer, ac ignis. Dum ergo in temperatura sua permanent, natiuo suo robore gaudent, nec deficiũt. Quod vero deficiant, hoc cœlum caussatur. Defectum tamen hunc idem cœlum deinde resarcit pluuiis, rore & similibus.

Iam vero terra natiuum quendam liquorem, eumq; sibi proprium habet, ita inhærentem, vt color inhæret rei, qui ab ea separari non potest. Videtis tamen corporibus suos colores adimi ac extrahi, quod fit per Elementum igneum, si in actionem suam is prodit. Hæc actio est exercitatio quotidiana in firmamento, h. e. in ascendente: vt pannus albescit in Sole, & flammeum suam perdit: Saturnus in Sole albatur, ac nigrorem suum amittit &c. Sicut ergo colores mirabiliter per res inuisibiles, corporeas tamen, adimuntur & extrahuntur: ita hæc quoq; terræ diathesis afficitur, vt liquorem suum per firmamentalem vim Solis & ventorum, non per Elementalem virtutem (licet operatio vniformis sit) extractum amittat. Ignis enim & corpora & colores frangit. Pari ratione operatio quoq; firmamenti hoc corpus & eius liquidũ exhaurit frangitq;. Vbi enim hoc liquidum terræ non superest, ibi corpus eius fractum est.

Terra liquor &c. ipsius vita.

Terra dissolutio est liquidi priuatio.

Iam porro homo ipse terra est. Corpus enim ipsius, seu id, quod arescit, terra est. Terra autem in liquido suo viuit, sicut definitam suam duritiem habet lapis, suam lignum, suam herba. Eodem modo & in corpore durities multiplices exsistunt, cuius tamen pars quælibet suum liquorem habet, vel multum vel paucum, prout debetur ipsi gradus duritiei & coagulationis. Ad quæ iam consequitur, quod Elementum ignis, Microcosmi liquidum consumere non possit citra corporis solutionem. Si enim Elementaris ignis incensus, ad liquidi huius consumtionem se accingeret: tunc corpus suum perderet non aliter, ac lignum: qui iam ignis foret

Homo terra.

Liquores in homine qui multiplices.

Ignis Perſicus quid. Ignis Element. & Firmamēti vt differant. Perſicus & ſimiles, de quibus hic tractare non [illegible]. Diſcrimen ergo in hoc poſitum eſt, quod ignis elementarius [illegible], corpus ipſum vna cum liquido conficiat & conſumat: conſumtio vero firmamenti in exſiccationem & arefactionem tantum, corpore ipſo relicto, deſinit: quod idem tamen ac mortuum vel diſſolutum eſt, eo interim diſcrimine, quod fecimus, obſeruato. Sol enim ad ſe liquidum attrahit: quod vniuerſum terræ eriperetur, niſi pluuia defectum ſarciret. *Pluuia cibus terræ.* Pluuia enim, terræ cibus ac potus eſt. Sicut enim hominis ſanguis, ac caro, & adeps a cibo potuque ſuſtentatur, augetur, vel etiam minuitur: ſic iſte quoque liquor terram ſuſtentat, vt qui poteſtatis & incrementi eius ſemen exſiſtit. Terra ergo ſi hunc liquorem non accipit, areſcunt & pereunt, quæcunque illa habet ac profert. Idem de Microcoſmo quoq; iudicandum, qui per exteriorem mundum præfiguratur, quod cum ipſo ſimilem naturam ac rationē habeat. Homo ergo coagulatæ ſuæ terræ liquorem ſuum, in qualibet parte definitum habet, prout ipſius coagulatio requirit. Coagulationis enim ſuus natura moduſque per proprium liquidum conſeruatur. *Aridura eſt deſitio liquidi.* Hoc autem liquido deſluente, aridura ſubit, de qua dicere inſtituimus. Sic ergo corpus tabeſcit vel vniuerſaliter, vel particulariter, prout influentia cadit, & corripit. *Homo Microcoſmus.* Quia enim homo Microcoſmus eſt: propterea operatio firmamenti in ipſo alia non eſt, quam exterius in terra. Quod ſi ergo [illegible] influentiæ attractionem moliatur, ad liquidū ex homine expoliandum, extrahendumque, & iuxta pluuia denegetur: tunc ex ſcientia Aſtronomiæ & Philoſophiæ audacter affirma, ariduram in homine fieri. Homo enim pluuia opus habet, ipſa terra haud leuius, hoc eſt, pluuia [illegible] Microcoſmum ſuſtentante. *Microcoſmi & Macrocoſmi cognitio Medico valde neceſſaria.* Et niſi ipſe Medicus Microcoſmum interne ita pernouerit, vt cum cœlo ipſum vnire poſſit, ſicut cum ipſo vnita terra eſt: hoc caſu parum profecerit. Cura enim ex hac cognitione omnino dependet. Si enim corpus hac pluuia & liquore potiatur, tum Microcoſmus integer ac incolumis fructus ſanitatis fert, non morbi. Hoc autem ſi præſtari debeat, neceſſe eſt per curam vt impetretur talem, quæ cœlum & ſtellas pluuiales cogere poſſit. Per has enim ſtellas liquor iſte [illegible] & conſeruatur, quantum quidem terræ ex vſu eſt. Et hæc eſt Philoſophia Aſtrorum cœli inferioris, quod in manu Medici poſitum eſt.

Aridura cauſſa. Si ergo iam dicto modo ſphæra ita dirigeretur duoque [illegible] tes ſe inuicem ferirent, ac fieret, vt & firmamentū ſuas pluuias [illegible] meret, & attractiua ipſius virtus interim operari pergeret: [illegible] homini aridura & ſiccatio impenderet. Iam vero firmamentum [illegible] dicam) pluuiationis, & firmamentum exſiccationis duo ſunt. [illegible] itaque eſt, quando ſuperfluum non manet, ſed a bono [illegible]

[illegible]

m..rs eſt ſuperflui. Exempli cauſſa, p..namu.. pluere. Iam pluuia non vniuer.. bona eſt, ſed vix modicum in ea bonum eſt. Quod bonum non eſt, id a ſale exſiccatur. Huius exſiccatio intelligenda eſt, vt ſtomachi, q. ſtercus a bono ſeparat. Interim dũ pluuia non incumbit, Sol nihilominus iugiter & continenter exſiccat. Similiter & corpus: ſi homo non edat, digeſtionis vis nihilominus operari pergit. Et ſi extraneum, in quod agat, non habet, tunc digerendo in ſeipſum agit. Ea iam digeſtio eſt operatio. Idem eodem modo Sol quoq; firmamentalibus ſuis operationibus imitatur, & continenter exſiccat. Quod ſi adſit pluuia, hanc ſubigit. Sin minus, exſiccationis vis ob id non ceſſat, ſed venatur omnino liquorem. Is ſi iam euanuit, continua operatione agit in id, quod reliquum eſt, dum omne abſorptum & exhauſtum ſit.

Digeſtio: nu vn in- gu eſt.

Aliud ergo eſt id, quod pluuiam facit. Et hoc in cura omnino attendi debet, vt cœlum illud in manus noſtras ponamus, h. e. cœlũ Medium, quod cœlum ſuperius cogere poteſt. Id a. cœlum eſt ars ac poteſtas Medici, non alterius. Et licet quidem multi hoc cœlum manibus geſtarint: aliter tamen id tractare non potuerunt, quam tractant ruſtici ſphæram materialem, dum iam illam ſurſum, deorſum, iam prorſum vorſum verſant. Vt enim ipſi rem intelligunt, Hieroſolymam ponunt, vbi Granata iacet, & Iudæam locant, vbi Neapolis poſita eſt. Talis ipſorum ſcientia. Cui non erat diſſimilis illa medicorum veterum. Sicut Coſmographia globum terræ proponit: ſic etiam Aſtronomia proponit globum ſcientiæ Medicæ. Recte ergo dirigendus polus eſt, ſi ab eleuatione non exorbitare velis. Sicut n. auriga currum trahentes equos, quocunq; vult, arte ſuæ moderatur: ſic tibi quoq; aurigandum eſt, vt ſphæræ tuæ, cuius ſtellis contra cœlum ſuperius vti vis, rationem & ſcientiam poteſtatemq; habeas. Hæc n. tibi via ac meta terenda eſt. Et ſicut auriga curru ſuo vepreta & montoſa loca tranſilire non poteſt: ſic nec tu id poteris tuo cũ curru. Ideo illa ſcientia eſt, quæ ex arte luminis naturæ procedit, non inani ſpeculatione, quæ omnis ſcientiæ ſterilis exſiſtit.

Cœlum Medium eſt Medicum.

Ruſtici ſphæra imperiti.

Sic ergo ex Firmamento creſcit ſuſtentaturq; res quælibet, quam Philoſophia complectitur non tantum in Macrocoſmo, ſed ẽt in Microcoſmo. Itaq; ex defectu ipſius pluuiæ, & potẽtia Aſtronomicæ ſeparationis a Sole factæ, morbus hic oritur. Econtra etiam fieri morbi queunt ex pluuia nimia & immoderata, dum Solis Firmamentum eas ſatis ſiccare & ſeparare non poteſt. Vnde nimia humiditas ſequitur, velut a contrario immoderata ſiccitas. Hæc imõderata humectatio inflantem quidem tumorem, ſed minime hydropiſin cõcitat. A multis a. talis cenſetur. Quanquam huiuſmodi intumeſcentia ex imõderata pluuia inducta, hydropiſis

Firmamẽ ẽt omnia vegetat & conſeruat.

curam etiam admittat. Sedulo tamen attendendum eſt, ne poſt e[illegible] ex-
pulſionem aridura ſequatur. Ad cuius euitationem op[illegible]s eſt, vt p[illegible]
exquiſite conſumas. Si vero conſumtionis gradum tranſcendas, Soli an-
ſam præbes ad conſumendum liquorem genuinum. Secundum hoc er-
go curam moderari debes. Id hic inculcandum eſt. Nimium enim & mi-
nimum, morbos pariunt vtraque.

Porro vnum adhuc hic ſciendum reſtat, quod pro cauſſa ab aduer-
ſariis fingitur. Iſti vero Opinioniſtæ, quid velint, ipſi non intelligunt. Ob-
iiciunt nimirum, Ariduræ cauſſam eſſe obſtructionem meatuum ſeu via-
rum, quia nempe p̲ hanc membrorũ nutrimentum impeditur, ne tranſ-
ire queat. Nos reſpondemus, ariduram quidem aliquam ita fieri. Sed de ea
aridura nos hic non loquimur. Eodem n. modo aridura illa ſe habet, ac ſi
membrum aliquod aut ligamentum aut arteria &c. ex dimidio detrun-
catum eſſet, ita vt nutrimentũ ad vlteriores partes meare non poſſet. Hæc
a. non eſt conſumtio, ſed ariditas, & membrũ vocatur aridum, non con-
ſumtũ; nec aliam Philoſophiã habet, q̃ oppilationem vel inciſionem, q̃
vnum ſunt. Videte v. quantopere cura illa, q̃ in vulnere & oppilatione in-
ſtitui debet, a veræ conſumtionis cura abſit. Ideo longis interuallis di-
ſtant. Nec enim ea aridura eſt, vbi propter obſtructionem tranſitus præ-
cluditur: ſed aridura ea dicitur, vbi deeſt, quod tranſire debet.

Oppilatio aridura cauſſa nõ eſt.

Conſumtio & ariditas differunt.

Aridura quæ vere dicatur.

Pari ratione ab Humoriſtis illi obiici poſſit, huius morbi cauſſam
ab humoribus deſcendere. Qua ratione, id patet. Vbi tamen erroris ma-
nifeſtatio in hoc eſt: quod, vbi vbi humores tandem ſint, ibidem quoque
humectatio vigeat: & vbi humectatio, ibi nulla ſiccitas. Hic autem hu-
mores ſuperflui ſunt. Valde optem equidẽ, certum in humoribus diſcri-
men obſeruari: vt vbi ſiccitas ſit, ea tollatur: vbi humiditas, ſuo illa modo
tractetur, quantum quidem fieri poſſit. Sed vt ex fundamento de humo-
ribus loquamur: Humor nihil eſt aliud, quam reſoluta aqua, & coagu-
lationem egreſſa, extra corpus pellenda. Ita multo aliter, quam hum[illegible]
vocaretur: niſi fors attribueretur corpori illi, ex quo reſolutus eſt, qu[illegible]
rum plura certe, quam quatuor ſunt, non ſecundum complexiones [illegible]
naturas & proprietates, quæ complexiones minime reſpiciunt. I[illegible]
men ab Elementis eos deduxerunt. Quam probe vero cum iſtis [illegible]
id ſuo tempore excutietur, vbi errorem hunc exquiſitius ventilabi[illegible]
Prout enim ipſi ea definiunt, ex illis Maraſinus oritur, non conſ[illegible]
Morbi ergo ex cauſſis ſuis diſtingui debent, non ex aſpectu. Nec [illegible]
oculorum eſt pronuntiare, hoc id, illud aliud eſſe: ſed ſcientia ſola [illegible]
nit, quid res ſit. Oculi ergo ex ſcientia procedere debent, non ſcie[illegible]
oculis, quibus plerumque glaucoma obtenditur. De Poetis dicunt, q[illegible]

Humores aridura cauſſa nõ ſunt.

Humor quid.

Cauſſa diſtinguunt morbos, non oculi.

Scientia perſtrix e oculorum.

[illegible]

fingere soleant. Ita sedulo quoque fingunt humoristæ nostri, nec tamen verius condunt. Cetera norunt alias omnia. Scilicet.

Ceterum aridura ægritudinem etiam inducit, in qua Febriles ascẽdentes transitum suum facile impetrare possunt & assequi. Vnde fit, vt plerunque etiam febrilibus paroxysmis tententur. De febribus istis hic nihil dicemus. Hic enim morbus alius est. Eius caussa in capitulo de febribus describitur. Aridura interim nihilominus pergit ac inualescit. Et si particularis euasit, doloribus proditur. In vniuersali dolor non est. In hac enim concurrit stupefactiuum. Quælibet autem totius Ardura sub sphæra Saturni posita est, ac ab eodem suam quoque conditionem, proprietatem, durationem, naturam & vim desumit, propriamque suã sphæram, ascendentem & constellationem amittit. Sed propter hoc dicere nullus Medicus possit, ægrum talem esse frigidum siccumque: hoc enim nimis rusticum foret: sed dicite, ipsum esse Saturnium: cuius postea natura in conditione corporum terrenorum, quantum quidem ad corpus Physicum attinet, cognoscenda & proponenda est. Bona illorum conditio est, ac ex seipsis sanescunt, quorum Saturnus finitus seu egressus est. His enim nouum cœlum exoritur, a quo vitæ diuturnæ introitus est. Ab his tamen ægre Saturnus omnino discedit, sed diu eos macros ac aridos facit seruatq;. Is n. cibos principii coquit. Cuius si non ratio habeatur, porrigẽda ope alia cura certe nulla adest. Is n. solus facit id, non humor, non cõplexio, aut aliud q.d simile. Ideo curationis viæ duplices sunt: vna posita in eo est, vt pluuia detur, ex cœlo medio ministrata, quam cœlum superius extrahit pro simili sphæra & concordantia. Quod enim Deus Medicum crearit, non persona saltem eius in caussa est: sed vt cœlum in sua manu habeat, quod Medicum perficiat. Quod si illa pluuiæ stella cognoscatur, tum Medicina in promtu est. Via altera est, vt Saturnus superetur, & a vi eius Microcosmus eripiatur, isque in aliam sphæram ponatur. Quæcunque autem istarum geminarum curarum adhibeatur, ea sola sufficit ad curationem. Prima vtitur Astronomus olympi inferioris: altera Astronomus olympi superioris. Quilibet autem suæ professionis Philosophus sit, & tandem Medicus in illa fundatus.

Arid. particu. & vniuers. dolore discernuntur.

Aridura præest Saturnus.

Medicus cur creatus.

Aridura cura duplex.

Primo, Sol, qui exsiccat, tolli & eximi non potest: est enim ingenitus & implantatus. Itaque pluuia opus est. Superius enim cœlum cogi & coerceri non potest aliter, nisi simile quid ex cœlo inferiore vicissim reponatur. Sol ergo superioris cœli manet: pluuia autem est cœli inferioris. Hæc enim vt ex superiore impetretur, fieri minime potest. De hoc ergo * Arcano disserendum est.

Prima.

** Quære supra textum f. 91.*

Medicina altera ad Saturnum hominis erigendum & subleuandũ, *Secunda.*

Antimonium Saturnum transmutat in Venerem.

ita intelligi debet, vt nimirum præstetur, ne is deinceps sit, qui fuit. Per hoc enim Saturni sphæræ homo subtrahitur, hoc pacto, vt transplãtatio vnius in alterum fiat, velut Persici in salicem, & similiter. Si ergo homo transplantari, vnique Planetæ eximi ac alteri subiici debet; tunc ad hoc perficiendum Antimonium idoneum est, quod Saturnum transmutat in Venerem. Per hoc arcanum homo redditur Venerista, ac ascendentem alium accipit, quem sequitur. Ideo Antimonium cura est in Ethnicis, qui stellam Saturni transplantat in Venerem. Hæc artis abdita sunt. Et

Bolus Mercurium transp. in Saturnũ.

sicut Bolus stellam Mercurii transplantat in Saturnum: sic eodem modo omnes stellæ in cœlo medio transplantari possunt. Et licet (quod fieri solet) ipsa quidem radix amotæ stellæ remaneat: transplantatio tamen viget & subsistet in eo, ex quo homo viuit, non in radice. Fructus enim regunt radices, non hæ illos. Sic ergo in Saturnum implantantur 6. Planetæ, 6. in Venerem, 6. in Mercurium, 6. in Martem, 6. in Lunam. Sol non transplãtur, cum ipso melior nasci non possit. Hinc ergo notandum

Transplãtatio morbi incurabil. cura.

est, quod in omni insanabili morbo, si naturalis ordo, contraria scilicet ad contraria, nihil proficiant, cura transplantationis proponi & assumi debeat. Id faciendum etiam in vera Morphea, Lepra, & similibus. Exemplum ex ipsa natura petamus. Nam si animal, velut serpens, sphæræ suæ terminum superuixit, mors ei necessario impendet. Cœli enim termi-

Cœli terminus, terminus est vita.

nus, terminus est vitæ. Si autem animal hoc ex natura propria transplãtetur, & sibi Planetam alium, cui subiaceat, prostituat: tunc vita ei prolongatur. Omnium etenim morborum, qui gradus ad mortem descendunt, digressio est transplantatio, quæ pro consideratione primæ Philosophiæ regeneratio vocatur. Et quia radix manet: merito transplantatio

Transplãta se curantur.

vocatur. Nec enim repuerascentia ea est, sed noua plantatio in truncum veterem, cuius fructus homini aduersi sunt, facta, vt fructus vtiliores proueniant. Huius Medicinæ processus, præparationem istarum rerum, velut Antimonii & similium describit. Ideo bis eodem loco idem ponere superfluum est. Quilibet autem operam det præparationi in lumine & officinis vsitate. Vrunt enim locum, velut vrticæ.

DE ICTERITIIS.

Icteritiæ seu morbi tincturæ nomen suum a coloribus desumunt. Si color est citrinus, Aurigo vocatur. Si color est cinereus, niger, viridis, purpureus, &c nomina singulis coloribus respondent. Genuinum tamen ipsarum nomen est *Tinctura.* Ipsi colores varii licet sint, omnes sub vna caussa comprehensæ. Ipsarum ergo

nomen vnius rationis est, siue a Græcis, seu Latinis aut Germanis imponatur. Nomen enim quiuis imponere potest: non itidem caussam dare. Tum & nomen non nisi res nuda est. Qua de caussa iure merito de origine inquiri debet: quæ cognita, demum ipsum nomen nulla difficultate promit & expedit.

Nomen est res nuda.

Morbus tincturæ est, quando homo natiuum colorem amittit, non caussante morbo alio principali, hoc est, si morbus per se subsistat. Siue enim natiuus color abeat in citrinum, croceum, aureum: siue in nigrum, aut alium qui præter naturam sit: ad Icteritiam omnis refertur. Verum quidem est, quod etiam per hydropisin, & contracturam ac Apostemata interiora, naturales colores permutentur. In his tamen Ictericus color non adest, sed discrimen hydropicæ & Ictericæ flauedinis in gradu colorum consistit, quod hydropisis color spicus sit, Icteritiæ vero saturate tinctus. Scitote ergo, de solis tinctis coloribus hic agi. Qui quousque effunduntur, eousque tingunt faciem, oculos, aures, brachia, vngues, digitos, &c. Cæteri colores, non tincti, vlterius non tingunt, nisi in facie & ore. Liberiorem enim Anatomiam non habent. Tincti autem colores peruidere & penetrare possunt, quacunque corpus patet: siquidem tinctura existens, Vnde merito morbi tincti vocantur.

Tincturæ morbus quid.

Colores tincti & non tincti quid differant.

Tincturæ procedunt ex mortificatione corporis, in quo colores conduntur, sicut enim in semine conditi sunt colores virides, crocei, nigri, cærulei, purpurei, &c. quos tamen nemo videt, donec semen in terra emoriatur, & Sol eos præparet, proferatque, vt sensibiles iam sint, qui fuerunt ante insensibiles: ita hic quoque sciendum est, in corpore semina latere, hoc est, partes inexistere, in quibus homo consistit: quarum si moriatur vna vel plures, tunc earum mors, genitrix colorum fit. Iam ergo color in Anatomia in suam erumpit, ad conspiciendum id præbet, quod aspectabile prius non fuerat: hoc est, sicut in semine nigro, folium viride ac flos luteus latet: sic pariter in rubeo sanguine cyaneum, viride & luteum, &c. conditum est, quod tamen, cum integrum corpus existit, visibile minime est, sed tantum quando id emoritur. Scire ergo Medicus debet, quod semina, quæ Microcosmum constituunt, putrescere non debeant, sed semina omnino manere. Ipsorũ vero putrefactio caussa est morbi, de quo hic disserimus. Et huius talia exempla sint. Ictus seu plaga, quæ corpori ingeritur, membrum id mortificat. Id ergo iam putrescit. Hoc modo putrefactio manifestatio est coloris partis eius, quę percussa est. Sanguis qui phlebotomia elicitur, decolor fit, quia dissoluitur & putrescit, velut semen in terra. Hac ratione color ipsius erumpit. Et hæc exempla data sint de coloribus rudi modo fientibus. Icteritia a. eodem modo non fit, sed ratione alia, vt tradetur.

Mors tincturarum mater.

Colores vt insint rebus.

Putredo caussa morborum.

Si ergo morbus tinctus, emortuum corpus est, quod corpus mater illius morbi exsistit: scire deinceps conuenit, quæ ratio generationem, vt in homine ista tinctura fiat, quæ hominē in aliis corporis partib. quæcunque incidit, tingat. Tinctura autem plus est, quam colores illi, qui ex exemplo intelliguntur. Hi enim emoriuntur. Illi autem emortui, a morte resurgunt, & in generationem aliam contendunt. Inde color viuificatur. Porro autem res quælibet emortua (quæ tamen semen sit) cœlo subiecta est, si in terra, hoc est, in Elemento iaceat. Quod autem in terra cōditum non iacet, cœlo quoque (de semine loquimur) non subiicitur, sed putrescit ac emoritur. Iam si sanguis aut aliud in corpore hominis dissoluatur, id in homine iacet, & cute integitur, hoc est, iacet in terra. Ex hoc ergo morbus enascitur, velut herba ex terra: non ipsa quidem forma eius, sed tantum colores. Hinc fit, quod sectio istius venæ ac loci, huiusmodi morbum tollat. Nam in ipsa iacebat: sicut pluribus in curatis traditur. Si ergo corpus, hoc est, sanguis, medulla, succus, mucilago, synouia, aut quiduis aliud in corpore, ita emortuum est: tunc cœlum nutriens operatur in ipso. Iam vero semina inter se diuersa sunt. Quæ ex carne aut substantia proueniunt, in nullum tincturæ colorem abeunt, sed in suis locis manent, & ibi putrescunt. Hinc oriuntur vlcera, de quibus hic nihil agitur. Si autem corporis succi putrescant, ex illis fiunt tincturæ hæ, quibus corpus coloratur. Sic ergo tinctorum morborum duo corpora exsistunt: succus scilicet, & substantia. Succus est liquor. Substantia est os, sanguis, caro, adeps, &c. Insuper & varii sunt succi in corpore. Hic enim est mucilago, ille est Bitumen, is est oleosus, iste vnctuosus, hic talis, ille alius. Pro cuiuslibet autem conditione gradantur etiam colores, & in quod propendent, in id vi cœli ducuntur: hic in Lepram, ille in Morpheam, iste in guttam Rosaceam, alter in pruritum & quæ huc pertinent etiam, qui cutem, ossa & carnes exedunt. Quia corrosiui sunt, ob id sunt etiam corrosiua propter vim talis. Horum tamen morborum hic mentio non fit. Tractamus saltem de tinctis morbis, in corpore manentibus, qui ipsi tamen etiam prædictis externis morbis similes existunt. Intrinsecus enim membra & ligamenta, &c. quo procedunt & erodunt, licet abdite & inuisibiliter.

Qua vero ratione Artista in Metallis laborans, eadem in colores alios transformat (nec vero in metallis tantum, sed & in aliis mineralibus) ita hoc casu Artistam cœlum agit. Ab vtrisque autem vna eademque ars seu operatio impenditur. Sicut enim Artista per Vulcanum, hoc est, per igneum Elementum illa excoquit: sic cœlum coquit per Solem, Sol enim Vulcanus est cœli, in terra coquentis. Quodnam vero Artista...

Tinctura mortua resurgunt.

Semina tincti vra vi diuersa fiet.

Tinctura vel sunt substantia vel succi. Succi corpore quo impiunt.

Tinctura sunt corrosiua.

Artista & cœlum vt sunt Sol Vulcanus cœli.

hæc officium ac labor est? vt in plumbo scilicet albedinem, flauedinem & rubedinem quærat ac inueniat. Si ergo hi quoque Artistæ cœli, Saturnias partes in Microcosmo tractent, tunc per operationem eorum fit, vt huiusmodi colores producantur, sed ad morbum hominis. Nam si iidem in metallis quoque quærantur & mineralibus, is eorum morbus existit. Metallum enim ipsum quoq; similiter in sua operatione dissoluitur. Artista in Venere quærit viride & lazuriũ. Si ergo Venerei Artistæ, Venereas partes in homine apprehendant, vt per transmutationem illam colores quærant & eliciant: iam morbus tinctus præsto est. Et nisi partes Planetarum exacte noueris: fieri non potest, quin in cura longe aberres. Hic enim basis sita est. Eadem ratione in Marte Artista quærit colorem rubeum, violaceum, & croceum. Similiter & Artistæ Martiales in homine eosdem quærunt ac operantur etiam colores, vtcunque aut in morbum corporis aut vulnus abeant. Ita Mercurius promit Lazurium & rubeum, & flauum. Similia & artifices Mercuriales in homine fabricant, si in Microcosmo mineram arripiant & Athanar, Vulcanius autem ignis ipsorũ Sol existit. Luna candidum, cyaneum, & nigrum dat. Hæc eadem in ipsa quærit etiam Artista. Sic eadem Luna quoque fabricat, si in homine Alchimica euadit. Sol Amethystinum, Violaceum, purpureum promit, & ceteris æqualiter operatur. At hæc est Physica, & Philosophia & Theorica, quibus morborum tinctorum origo cognosci debet. Cholera cognitionem nullam præbet. Itaque deinceps oculos aperite plenius.

Plumbo album flauum & rubeum inest. Colores qui in quibus Planetis. [illegible] in Venere. Marte. Mercurio. Luna. Sole. Cholera non est causa tincturæ.

Hoc nihil obstare debet, quod res inuisibiliter fiat vel eueniat. Inuisibile enim peritum doctumque artificem reddit: non item visibile. Pictor vel aurifex florem facit visibiliter. Eundem Sol etiam profert, sed aliter. Vter vero horum artifex videtur vobis optimus? An non Sol? Imo. Huius ergo licet operantes manus non videas: ex operibus tamen, quæ promit, eas æstimare & potes & debes. Operibus enim credi par est: hoc est, res facta persuadet, ipsam ita fieri debuisse. Pari ratione Metalla quoque & mineralia vides, & tangis: non tamen similiter etiam in homine. Ea tamen nihilominus in homine inexsistere, opera testantur, quæ prodeunt. Hæc nimirum germana ac vera est Theorica, hæc Physica: in his Medicus suum lumen adipiscitur. Microcosmus enim minor mundus est, in hoc præcipue, quod omnes in se mundi partes complectatur. Hinc creatura est omnium nobilissima. Et quis credere possit, in semine Euphragiæ latere talem colorem, formam, folium, &c. Nemo certe, nisi qui videat, illo ex eo enasci. Opera faciunt, vt ea credantur. Manifestant enim, quæ latebant. Ad Medicum ergo spectat, res inuisibiles ipsis visibilibus non incertius cognitas ac perspectas habere. Qui vero visibilia nõ

Sol peritissimus artifex. Mineralia omnia homini insunt. Homo nobilissima creatura.

Medicus inuisibilium peritus sit. *Credere in Medicina est scire.*

cognouit, is qui sciet inuisibilia? qui istis credet? Opera & experientia vt credantur illa, faciunt. Penes imperitos credulitas nulla est. Creditur autem periti. Peritum ergo esse Medicum conuenit, vt sciat quod credere debebat. Credere enim in Medicina aliud non est, quam scire rerum inuisibilium opera, exitus, naturas, proprietatesq;, non secus ac ipsarum visibilium. Sicut enim homo florem ex argento facit, & Artista colorem extrahit, & separat; sic eandem in homine quoque naturam existere, & talia opera perficere Medicus persuasum habeat: discrimen q; in sola forma est, quod vnumquodlibet suo modo se habet, prout habere debet. Et tamen omnia res vna sunt, nec differunt nisi in eo, sicut [illegible] viriditas omnes formas dat, & tamen vnicus tantum color est. Eadem etiam hic ratio est.

Tinctura omnis est penetratiua.

Quod si ergo tinctura, quo modo dictū est, ex suo corpore fabricata est: tunc color bonus adest tincturæ eius, q̃ summus Artista e sua Natura in Microcosmo præparauit & extraxit. Tunc ergo tinctura in [illegible] quido iacet, ac colores distribuunt a virtute penetratiua, q̃ cuilibet Tincturæ inest: velut crocus, in aquā coniectus eam tingit. Tingit is a. multo magis, ac aq̃ multo exqsitius penetrat, si aqua cum ipso ebulliat. Et [illegible] natura ebulliens in ipsis quoq; corporis liquorib. existit. In quibus [illegible] colores iacent ebullitio illa facit, vt ii expellantur & distribuantur [illegible] Anatomia pertingit. Feruoris ergo & tincturæ natura in caussa est, vt color omnes poros peruadat, qua quidē liquidum extenditur. Et cum humida omnia sint, ideo erumpit is ad cutem. Cumq; Alchimicam Diaphanitatem & pelluciditatem habeat, ideo substantiam cutis, ossium, cartilaginum, ligamētorum, &c. penetrat, quousq; potest. Quilibet naturæ liquor minera existit. Et vicissim, quælibet minera est Mercurius, sulphur & sal. Ex his color ille extrahitur, & subtilissime præparatur. Hæc [illegible] corpora si præparentur, ex seipsis subtilia fiunt ceu sublimata, calcinata, reuerberata, destillat aque. Fiunt n. hic opera inuisibilia more visibilium, ipsaq; subtiliata corpora tinguntur velut pannus a tinctore. [illegible] loco attendite, tincturam q̃libet suum corpus alias ita inficere, vt [illegible] fixus & constans inhæreat. Sic enim & a panno colores non [illegible], aut color Orichalci, fundendo non decedit. Hic a. colores [illegible] & elui queunt. Pannorum a. colores ideo non eluuntur, q[illegible] quæ nimis inualida existit, tantum tractantur. Quod si vero [illegible] borum Alkali adhiberentur, colores vniuersi eximi, & [illegible] suo colori reddi posset. Huius ergo morbi medicinam [illegible] A[illegible] oportet: alias color non eluetur. Hac ratione [illegible] chalco tinctura caduca eximitur, & cuprum p[illegible]. P[illegible]

Capitella ab Alkalibus eluunt.

ditur etiam probatio auri creati, quia scilicet lotio nimis exquisite eluit, & rem in statum pristinum reducit. Et veluti fulmen argentum aurumque eluit: ita æque & colores ex corpore eluuntur, ratione pari. *Fulmen metalla eluit.*

Sic ergo cœlum in homine laborator exsistit, res multas miraculose alias quoque producens in iis rebus, quæ faciant vel ad vitæ longæuitatem, vel ad sanitatem, vel ad morbos, vel ad mortem. Sicut enim foris nascuntur iam violæ, iam Betonica, iam Flammula, iam Rosa, iam colchicum sub autumnum: ita natura quoque subinde operatur, ac vnum post alterum producit, vt cuilibet tempori sua iusta fiant. Pari vicissitudine cœlum quoque in homine varia operatur ac producit vnum post alterum, quæ omnia ad hominis, vel sanitatem, vel morbum mortemq; vergunt, prout laborantis constellatio se habet. Nisi enim quotidie huiusmodi in corpore flores renouentur, in eo nō spes vitæ, sed metus mortis instat. Et hæc summa quidem Philosophia est, quæ medicum format:)·(quam e libris plenius petetis. Sic ergo cœlum circa res has versatur. *Cœlum laborator mirabilis.* *)·(Supra fol. 94.*

CONTRARIA.

** Quare supra fol. 94.*

SIGNA.

NOn pauca etiam de signis, quæ produntur, hic recensenda sunt. Signa a. ipsa Medicum quidem scire fas est, sed non, vt vulgus solet, verum ex fundamento Astronomico. Cum enim morbus sit Astronomicus, aut Astronomiæ subiectus: ex hac omnino necessaria cognoscenda sunt. Quanquā a. tinctura quoq; signa exhibeat: ipsa tn̄ pro fundamento habenda minime sunt, sed tantū iam factā opationem indicant. Futuræ a. opationis signa ex Astronomia desumi debent, sine qua fieri nihil potest. Is n. demum verus est Medicus, qui operationes futuras indicare noxit. Præsentes n. ipsis oculis patescunt. Quæ a. in oculos incurrunt, ea pridem prædici & prognosticari decebat. Nam hoc vere ad Medicum pertinet. Hac ergo ratione, si vomitus, pectoris angustia, & signa similia alia in membris acciderent, hæc te non moueant, vt aliam morbi caussam inducas. Id enim sic huius vel illius natura fert, quæ aut propensa est, ad vomitum, ad angustiam, ad plenitudinem, ad contracturam, ad fluxum, ad oppilationem, &c. vbi licet quidem varia eaque diuersa signa exhibeantur: ipsius tamen morbi ea culpa non est, sed naturæ & proprietatis ægri. Sic & alius ignis est in ligno, alius in resina, alius in oleo, &c. & tamen vnum Elementum ignis est. Alterum discrimen ex ipso corpore oritur. Sic hoc quoque loco. Signa ergo ista ad aliud non conferunt, nisi vt discrimen corporum prodant. Quod autem attinet ad morbi Planetam, ascendētem, constellationem, quę hoc casu scire Medico dignū est: *Medicum sit Astronomus & Prognosticus.* *Caelum Planeta, ascendens constellatio &c. vnum.*

id ex Astronomia petendum est. Id nisi fiat, Medicus in Chronicis, Arte toque, ac in caussa, & cura, facile aberrabit, vt quid agat nesciat. Fugite ergo Medici ad Astronomiam diuertite. Quod si autem nullus Medicus, sed auari esse malitis: quid huius sciatis tandem, nihil interest. Interim, qui ignis vim & artem non nouit, is morbos hos cognoscere & curare minime poterit. Quicquid enim agatur de morbo: gratias agere debet Deo, rem peius non cecidisse. Iam ad curam. Quoniam, &c. Quære]. [vsque ad finem curæ.

]. [*Supra fol. 97.*

DE COLICA.

CVm diuersæ opiniones ac sententiæ variæ de Colica passim iactarentur, factum est vt hinc diuersa quoque eidem nomina inderentur. Sua enim peculiaria habent Germani, Latini, Græci, &c. De nominum vero varietate difficultas Medico oboriri nulla debet: sed omnium vna omnino caussa putanda est. A qua ipsa et prouenit, vt Colica vel grauius affligat, vel leuius, idque ex differentia mutationis. Interdum enim a potu, interdum a frigore, iam hinc, iam aliunde eadem exoritur. Et tamen hæc omnis varietas vno nomine comprehenditur, videlicet Colica vel torsione. De qua hoc capitulo pluribus differemus.

Colica quid: & quæ eius caussa

Quælibet Colica est ventris ventus seu turbo, vndecunque concitatus, a cibo potuue, a peregrinatione nocturna, a somni interruptione, a refrigeratione pedum, aut quacunque alia mutatione, a calculo vesicæ, a perfrigeratione ventris & alui obstructione, a retentione mensium, &c. Ex his enim omnibus colica nascitur, quæ tandem vel ex seipsa desinit, vel tollitur remediis, vel terminatur in Paralysin. Eius ratio talis est.

Colica vt terminari soleat.

Colicæ signa quæ.

Dolor & torsio in ventre oboritur, intestina contrahuntur, & intorquentur, petit appetitus, sequitur vomitus ructusque, vrina fit cruenta aut [illegible] as rubra, corporis calor comitatur, & similia multa eueniunt, quæ [illegible] non omnia describi queunt. Istis apparentibus, colica intenditur [illegible] ventorum copia ac vehementia, ac salis intestinorum resolutione. [illegible] his enim eadem vel breuior fit aut longior, vel lenior aut acutior. [illegible] plerunque sequitur membrorum resolutio & contractura, aut [illegible] dentia, vel acuta, vel chronica, interdum in mortem [illegible] turbinis ratio fuerit. Quæ omnia ex sequenti caussarum [illegible] ratione plenius cognoscenda sunt. Licet enim ipse morbus [illegible] nicus sit; multa tamen ac diuersa sunt, ad generationem [illegible] spirant. Refert ergo hic recensere ea, quæ caussæ ab [illegible]

ſtant, & comprimis cauſſam palmariam ipſam, quæ nihil eſt aliud quam ventus intorquens ſe & conuoluens, ſicut turbo in ſuperficie terræ puluerem rapit, aut in vndis vorticem concitat. Fas autem eſt, hoc loco Theoricam omnem ac cauſſarum explicationem, a veteribus in hoc morbo, quem in Iliacam, Colicam, Tenaſmum &c. diſtribuerunt, definiendo traditam deſeri, cauſſamque omnino aliam, in ipſa ſcilicet naturæ luce fundatam, quod nempe homo magno mundo ſimilis ſit, nec peculiare quicquam habeat, erui producique. Ipſius enim mundi ac hominis cum ratio rum cognitio vna eademque eſſe debet. Hinc ergo conſequitur, colicam eſſe ventum, ex ſuperiori ſphæra incumbentem, & in 4. mundi partes exſpirantem. His iam generatis & perflantibus, colica inſtat. Res autem hoc pacto intelligi debet. Comperrum nimirum vobis eſt, ventos quatuor in mundo ſibi oppoſitos perflare: ac ex Meteorica didiciſtis, qui fiat, vt illi interdum ſpirent, interdum minus, interdum incitatius commoti turbines euadant, omnia quatiant, & arbores deiiciant, hoc illoue vel loco vel tempore magis minuſue. Huiuſmodi generatio quædam etiam in corpore humano fit, ac in ventre proditur. Venter enim chaos eſt, hoc eſt, eſt regio illa ſeu concauitas, intra cœlum terramque ac mare relicta. Sicut ergo per chaos hoc venti tum terram, tum aquam tranſpirant: ita in ventre etiã iidem iam ſurſum, iam deorſum perſpirant: quam flatulentiam colica ſequitur. Iam vero globuli ſeu orbis ventris partes quatuor ſunt: Meridies, Septentrio, Oriens, Occidens. Meridies vmbilicum occupat: eius ventus eſt AVSTER. Hæc colica Auſtralis vocaretur, ſi colicæ nomen genuinum eſſet. Spiratio ab vmbilico eſt ad dorſum. In dorſo viget BOREAS, inde verſus vmbilicum tranſpirans. Hi venti ſibi inuicem oppoſiti ſunt calidus nempe ac humidus, & frigidus ſiccuſque: & vterque peculiaris naturæ conditioniſque colicam ſuſcitat. In regione ſuperiore, ex fundo ſtomachi EVRVS oritur, & verſus occaſum, nempe ad anum perſpirat. Ex ano emergit ZEPHYRVS, flans ad regionem Euri. Vnde iam iterum duæ diuerſæ colicæ, vna calida & ſicca, altera frigida & humida generantur. Et hæc illa quatuor colicæ genera cum ſuis collateralibus ventis exſiſtunt.

Colica cauſſa quæ.

Hominis & mundi vna ratio.

Venter chaos hominis.

Ventris partes 4. ſunt & totidem colica. Vmbilicus eſt meridies & Auſter. D[illegible] eſt Se[illegible]en[illegible] & Boreas. St[illegible] eſt &c. Anus eſt &c.

Principium autem ac generatio ventorum ex natura congenita eſt. Sicut enim ſuo tempore æſtas ac hyems oriuntur: ita venti quoque Euri, Zephyri, Septentrionis, Auſtriq; ſtatuto ſuo tempore incumbunt. Et veluti ſpirationis ſuæ tempus ordinarium iidem habent: ita etiam quietis & tranquillitatis viciſſitudinem experiuntur. Præterea autem duo quoque tempora ventris notanda ac ſcienda ſunt, Æſtas nimirum ac Hyems. In his enim vel magis vel minus venti incumbunt. Et ſic coli-

Ventris tempora duo.

ca vel est æstiua, vel est hyemalis. Pro his vt constellatio fit in homine, ita colicæ illæ subiicitur. Colica enim pro ventorum generationis modo se habet. Qui si Meteorice producantur, colica insultat. Colica autem præ ventis externis peculiaria duo experitur: primo, quod constellatio ipsius ventum gignens, per exteriora mouetur. Secundo, quod venti illi cum dolore grassentur, cum in abdomine inclusi eruptionis portam non habeant propter varia obiecta corpora. Et his præcipue duobus peculiaribus homo a maiore mundo differt. Sicut ergo quotidie in mundo venti spirant: ita similiter etiam in homine: qui tamen similiter in mundo plerumque consumuntur, ita vt non admodum sentiantur. Nihilominus tamen indies iidem producuntur. Hi huc non faciunt. Isti enim tantum hic explicantur, qui manifesti sunt & morbos pariunt, vt sunt procellæ, grandines, pruinæ, tempestatesque similes aliæ, quæ productæ in ventre eodem modo ceu in chao furiunt & grassantur. Quia autem venter intestinis plenus, ac insuper sensu acuto præditus est: ideo ventorum molestia & dolore torquetur, donec eos aut consumat, aut elidat excutiatque. Quacunq; ergo ex parte hi venti in ventrem incumbant: dolorem modo prædicto concitant, quem veteres Colicam & Iliacam vocitarunt intestinorum quidem, non autem ipsius Philosophiæ rationem attendentes.

Homo vt differat a mundo in colica.

Colica a loco ita dicitur.

Porro autem de accidentibus colicæ ita attendite. Homo ex tribus constitutus est: Mercurio, Sale, Sulphure. Hæc iam sunt ipsius sanguis, caro, ossa, tendines &c. Venti autem dum perflant, ipsum corpus, hoc est, intestina ac regiones eorum corripiunt, veluti foris turbo domum deiicit ac sternit, aut nimbum aliudue simile inuehit. Hæc dum fiunt, venti tria illa inuadit, & cum ipsis quasi conseritur vniturque. Per hanc permixtionē sal resoluitur, & in intestina defluit. Quod cum mordax, acutum, ac variis qualitatibus prędītum intestina sensibilia inuadit ac vellicat, illa dolore venter lancinatur, sicut vulnus, quod sale conspersum mordicatur. Si vero venti sal non inuadunt, tunc confertim vna omnes foras erumpunt. Vbi autem Sal resoluitur, dolor illico vrget, non cessans prius, quam sal pacatum & domitum sit. Quanquam dolores etiam inferuntur a Zephyralibus ac Borealibus ventis, dum aut frigore percutiunt, aut vehementia impetuque labefactant. Cum quibus tamen si sal vna concurrat resolutum, dolores atrociores omnino & periculosiores corripiunt. Ex his liquet, colicæ curam pro ventis 4. quadruplicem existere. Tum etiam cura peculiaris debetur resolutioni salis, si a Mercurio & sulphure separatum sit: velut alia etiam ratio est, si alia quædam incidant. Maior venti constipant, laxantque, ac interdum superne eructant, interdum

Homo ex tribus cō stat.

Salis resolutio colicæ causa.

Colica est quadruplex.

in

in concauitatibus suis fluctuant. Cura ergo in genere duplex est: vna contra ventos; altera contra materiam, quam post se ventus relinquit. Nisi enim sedula cura ipsis ventis, ac resoluto sali impendatur: colicæ sanatio nulla impetrari poterit, nisi natura Microcosmi ipsamet aduersa consumat & tollat.

Venti prædicti siue ex seipsis oriantur, siue ab hominibus producantur, subtiles adeo ac tenues existunt, vt omnes totius corporis lacertos ac poros peruadant, velut ventus parietem penetrat. Qua alteratione membra omnino deiiciuntur & infringuntur. Cum his si sal resolutum concurrat, spiritus eius ventis adeo exquisite permiscetur, vt cũ his ad extremos vsque artus peruagetur. Itaque eruptionis impetu semel facto, mixtim illi duo perfluunt, dũ exteriora mẽbra proxime obsederint. Quo facto dolor ventris ipse quoque in membra effunditur. Huic vento & spiritui salis, quia membra resistere non possunt, ideo concidunt velut domus a vento strata; quam deiectionem contractura postmodum grauior leuiorue sequitur, prout venti illi leuius vel cõcitatius impegerint. Nam pro natura Microcosmi & venti conditione ista omnia eueniunt. *Co[...]ra venti [...] tiles.* *Colica vi in artus transfera tur.*

Pro conclusione ergo hoc tenendum est (*Quare* ⁘) quatuor dictos ventos definitas suas complexiones habere, nempe imoderatũ calorem, frigusq; aut humiditatem, siccitatemq;, quas deinde sequuntur triũ primorum in suis Elementis resolutiones & coagulationes: pro quarum commoderatione subtilitas etiam penetrãtium spirituum oritur. Membra enim alia resoluuntur a frigore Boreæ, alia humiditate Zephyri, alia ab Euri siccitate, alia a calore Austri. Cura ergo contracturæ cuiuslibet pro hisce caussis temperanda est, non tam propter ipsos ventos, quam spiritum salis resolutum. Cuius vnica hæc cura est, vt, quemadmodum lapsæ domus remedium vnicum est erectio, sic hic quoque contractum membrum erigatur. Singularis ergo cura est euacuatio ventris: singularis itidem erectio membrorum. *⁘ supra fol. 102*

CONTRARIA.

Quare ¶. *vsque ad finem 2. parag.* *¶ supra fol. 104.*

His hactenus præmissis, iam deinceps in confesso apud omnes sanos est, pro lunæ facie, seu ea recens sit, seu plena, seu augescens, in [...] minc hoc malum omnino concitari sentirique. Quod cum, vt est, verum sit: origo ac caussa omnino noscenda est. Caussa vero hæc est, quod homo intra se quoque, velut extra se, peculiare suum cœlum, similemq; constellationem habeat. Vnde fit, vt temporis euariationem sentiat, *Colica pro luna [...] fit:* *Cælum hominis homine regit.*

non a cœlo & externo, sed interiore. Nec enim cœli planetæ vel me, vel te gubernat, sed tantum, qui in corpore est. Et Astronomus, qui ex planetis externis de natiuitatibus iudicat, is hac de caussa errat, quia isti in hominis corpore nihil operantur, sed tantum internum cœlum ac planetæ id moderantur. Cœlum a. externum interni tantū index existit. Homo enim se habet, vt crassum ac rusticum hoc exemplum docet. Suis vel porci eadem est anatomia quæ hominis. Ita vicissim hominis eadem, quæ cœli. Sic intra nos quoq; fiunt pluuiæ, tempestatumq; euariationes. Quæ caussa? Quod eædem intra nos matrices, quæ extra, existant. Hinc earum impressiones sentiunt, qui vnius concordantiæ & constellationis cum ipsis sunt. His iam constitutis, colicæ (antiquitus ita vocatæ) cognitio ea tenenda est, quod ipsius venti, quatuor orbis partium venti existant, qui pro dispositionis suæ conditione tormina & dolores cieant. Cœli ergo vim, vt in colica, sentimus adeo certo, vt vere dicere possimus, hominem hunc in hoc, illoue signo, aut hac Lunæ facie moriturum esse: non vt Lunam exteriorem intelligas, verum interiorem. Hanc enim tu sentis, & ab ista occideris. Interim neglıgentius id obseruas, quia non, vt ventus externus interna operatio subinde sentitur. Qui sententiam hanc in ore habent, quod Astra inclinent, non necessitent: hi male sentiunt & loquuntur. Nihil enim illa inclinant, cum ad cœlum tantum externum dirigantur, quod nobiscum nihil quicquam commertii habet, nisi ratione præfigurationis tantum. Ideo nihil quicquam etiam in nobis inclinat. Itaque otiose id addunt, quod idem nihil necessitet. Quid enim cogat, cum in nobis non sit? A suis astris cogitur homo, nō a mundi astris. Astra enim hominis, ipse homo sunt. Et quod homo est, id astrum est, non supernum, sed internum, cuius præfiguratio tantum in superno exhibetur obiter. Nisi ergo insitus rationi nostræ spiritus corpus moderetur: tunc dominium in nobis exercet cœlum, quod in nobis conditum est, velut ventus in colica, qui flatus est omnino, non humor. Loquamur ergo de internis, & in hominum extranea non inuehamus, aut de iisdem cogitationes otiosas subeamus, quod factitare Humoristæ solent.

Cœlum externum hominem non regit. Suis & hominis anatomia vna.

Cœlum externum non inclinat.

Astra hominis homo sunt.

Sic ergo ipsa opera de rebus testantur, velut imago picta sui prototypi cognitionem exhibet. Eadem etiam ratione domus testatur, [illegible] minum esse, & quod testatur, idipsum existere, nec aliud esse a[illegible] sum. Et hoc pacto res ipsæ intelligendæ proprie sunt, non extraneæ, [illegible] ti si quis crucem gestet, vt inde intelligatur, hominem ill[illegible] us sectæ aut ordinis esse: sed in signo ipso acquiescendum [illegible] dum, id esse linteum pannumue, ad crucis formam sartū au[illegible] Nam eodē modo & ventus ventris, signo [illegible], q. exhibet, hoc est, [illegible]

Opera de caussis testantur.

d[illegible]

designat, quod ventus sit. De vento ergo, non de aliis disserendum est. Iam a. quid ventus est: Id discitur ex magni mundi ortu, caussisque ac generationis modo & proprietatibus; demonstraturq;, hominem ipsum Microcosmum esse, ex 4. omnibus Elementorum creaturis constantem. *Microcosmus ex macrocosmo nascendus.* Vnum ergo cum altero omnino conferendum ac explicandum est, ac Physica ipsa in hoc cogenda, vt Theorica similis omnino instituatur in caussis morbi constituendis, & his applicanda ipsa cura seu medicina, quę ex Theorica dimanet. Hoc iam modo, q̃ signa se produnt; ea ipsa quoq; Medicum, qualem sese gerere debeat, instituunt. Qui n. magnum mundum creauit, is postremo ex limbo ipsum quoq; hominem architectatus est. *Homo ex limbo factus.* Et sic ab eodem auctore vterq; mundus cōditus est. Qui ergo ventos, Solemq; & Lunam, cœlo externo indidit: is eadem homini quoq; ingessit, & dixit, *hoc esto*. Ex quo omnipotentis creatoris mira bonitas elucet. Quid n. quæso mundus vniuersus testatur aut loquitur, quam ꝙ Dei, sui creatoris, sit? Sicut n. statua sui sculptoris aut plastis signum exsistit: ita vniuersæ Dei creaturæ quoq; indicant, se Dei opera esse. *Mundus de creatore suo testatur.* Porro autem Macrocosmus visibilis est: non itidem Microcosmus, nisi in figura imaginis diuinæ. Cetera enim in nobis abscondita latent. Eodem enim modo ipse quoque Christus in persona visibilis fuit, sicut Macrocosmus oculis nobis conspicitur. *Christus in persona visibilis fuit.* Et tamen vicissim idem in forma alia inuisibilis est, q̃ ne quidem id est, quod est. Ita & homo mundus est, nec, quod is mundus sit, videtur, & mundi signum est: signum autem, non quod homo fecerit: sed qui hominem ipsum fecit, is & signum fecit. Cum ergo ita se habeat, signum est, quod opus Dei sit, non hominis. Eadem & ventris & colicæ ratio est. Venti nimirum præsto sunt & signum sunt, quod non homo, sed Deus eos fecerit, similiter ac in magno mundo. Indignum ergo fuerit, ex ipsis homines humores facere, aut quid aliud de iis speculari. Id enim non opus hominis, sed Dei est. Et in id opus dirigendus omnino noster animus est, ac ex eo Theoricam ipsa constituenda.

Et talem scitote curam.

QVantum ad curationis modum attinet: sciendum est, vnum dirigi ad 4 ventos, si in chronicum tempus vergere pergant: alterum resolutioni salis impendi. *Colica cura qua.* Sed quod tertio contracturas ipsas attinet, harum cuilibet sua peculiaris cura applicanda est. In cura prima attendendum est ad 4. ventos cardinales; sub quorum quolibet sui collaterales comprehenduntur. Cura ergo vmbilici posita est in *Sibeta & Egeso*: spinæ dorsi in *Sacernola*: Orientis in *Falerno cum oleo*: occidentis in *Papauere* &c. Orientis colicæ haustus calidus vnus debetur: & duo itē alii collateralibus. *Sibeta & Egeso curant colicam umbilici. Sacernola spina.*

Meridianæ colicæ debetur iniunctio calida partium priorum. Septentrionali illinitio dorsi. Et hac ratione venti expugnantur, non clysteribus aut purgationibus adhibitis, aut concitato vomitu, aut admotis balneis alboque Græco.

Ad sal autem (quæ cura grauior est & laboriosior) eiiciendum opus est, vt post ventorum discussionem, enulam campanam administres, idque sensim, nec præcipitanter ad Rhabarbaram, colocynthidemue & similia diuertas. Sal enim vim nullam fert: & iam per se in viis exitus hæret. Expulsionem ergo illius si moliaris iis remediis, quæ aliud nihil, quam sal pellant, non male succedet molimen. Si vero vna cum sale alia quoq; pellas, nihil admodum proficies. Sal enim a stercoribus & aliis reiectaneis, eductioni ineptius redditur. Itaq; syncerum relinquendū est, & a ceteris sordibus separatum, vt a suis purgantibus commodius eliciatur. Quando autem tractum & euacuatum satis sit, id sanitatis signa expedient.

Sal in colica purū ex rabendum.

Tandem ipsa contractura per confortiua ita adimenda est, vt virtus ac robur sustinens partes intrinsecus foras egeratur & diffundatur. Confortatiuum id est, *Aurum solutum in vino centrato correcto.* Quod si vero membris conueniens humiditas deficeret, eam Balsamus cum Galbano aut oleum vulpinum cum vino correcto farciet. His omnibus præstantius est oleum serpentinæ, quod membra ipsa non saltem expedit, verum insuper etiam sine auro perfecte sanat.

Aurum solutū membra roborat.

Bals. cum Galbano, & ol. vulpinū contractură curat.

Ol serpentinæ &c.

Cetera autem ab ipsa experiētia prompta remedia hic quidem non elimino, sed suam cuilibet laudem integram relinquo. Hoc saltem moneo, vt ordo iste triplex studiose obseruetur, & suo cum augmento experimentum quoduis administretur, ne & medicinæ simul certa macula inuratur, & ægri status in peius subinde deducatur. Remedia ergo quilibet ex suæ conscientiæ scrinio proferat. Penes me enim vniuersa non sunt. Noui multa, quæ aliis proba habentur. Sunt etiam, quæ ne quidem vnquam noui. Itaque vt optima vndecunque seligantur, hic monere volui.

PARALYSIS.

Fulgura quæ in terra coquantur.

TEmpestates omnes ac fulgura ex cœlo incumbentia, in terra præparantur & coquuntur. Quod enim fulgur est, id ex terra desumitur. Huius ergo generationem ita attendite. Qua ratione terra a cœlo sumit folia frondes & gramina, nimirum ex ipsius pluuia & rore &c. sic vicissim cœlum, quo alitur & nutritur liquido, id ex terra desumit. Et sicut terra natura sua nihilo mutata, gramen fit ac folium, nemine id quidem vidente: sic cœlum quoque suam naturam continuat, nemine aspiciente. Ne-

mo

mo desiderat aut videt in terra id, quod in cœlum euolauit. Hoc autem in terra coquit terra, in cœlo coquit cœlum: hoc est, quod cœlum terrę dat, id coquit terra: & quod terra cœlo mittit, id coquit cœlum.

Coctionis autem illius hæc ratio est, quod scilicet Sol, ac Planeta quiuis, & quælibet stella suum ex terra liquidum in sublime attrahat, vnus nempe hoc, alius aliud. Sic arbor florida suos flores, saluia suam saluiam, viride virorem, rubeum ruborem a cœlo desumit. Viceversa idem etiam cœlo ac stellis singulis attribui debet. Sic enim & in cœlo quid est, quod suum simile in terra habet, & in terra est, cuius simile in cœlo viget. Alias enim fieri minime posset, vt Saturnus in terra regnaret, si in hac similis Saturnus non existeret, & suam exaltationem vtrique in eodem loco haberent. Interim Saturni duo minime sunt, sed vnus. Hinc fit, vt terrestris nutrimento sit cœlesti, & hic vicissim illi.

Cælum ex terra, hac ex illo suum liquidum trahit.

Simile vtrobiq; est in cælo & terra.

Quod ergo iam in terra planetas attingit, ex eo generatur fulgur non pluuia. Quod enim in terra terræ cibus est, id in terra nunquam fuit, sed recens ex cœlo natum est. Ideo pluuia, ros &c. cibus terræ est, nec in terra prius fuit: cibus inquam terræ est, non cœli. Quod ergo alterius cibus est, ab eodem non prodit. Fulgur autem cibus non est; ideo ex cœlo non descendit. Descendit quidem ex cœlo, sed ex terra in cœlum primo ascendit. Sic ergo velut contrarium quoddam & caussa morbi in terram, hoc est, in corpus descendit instar paralysis, quæ corpus infirmat. Hoc enim sensile est, adeoque ipsemet homo. Terra vero homo non est, non est sensilis: ideo non morbus est. De fulgure ergo scire debetis, quod e terra egrediatur, & Planetarum nutrimentum sit. In his fulgur euadit, hoc est, Medice Paralysis, Astronomice Fulgur.

Fulguris caussa & ortus.

Defectus duarum (vt puto) paginarum.

Creauit ergo Medicum, & huius manib. cœlum indidit. Si ergo manibus tenere cœlum is debet: necesse est etiã vt sciat ipsam Alchimistam cum omnib. eius arcanis. Quid n. Alchimia aliud est, q̃ cœlum inferius, separare sciens Solem a Luna, diem a nocte, medicinam a veneno, vtile a stercore: & hoc facto iubere potens, hoc fac tu, tu illud age. Qui enim principia ignorat, quid is sit in fine vel suis operibus? Codrus nempe erit, egeno egentior, & suismet nugis se exatians. Quæcunque homo facit, eadem isti quoque Planetæ faciunt, sensu tamen processuque Alchimistico. Sicut ergo Alchimista quærit sal petræ in nitro, Mercurium in stercore, sulphur in igne: sic eadem quærit etiam Firmamentum, quod Vulcanus est inuisibilis. Hoc si tria corpora conquisiuit & comparauit, ictus oritur, quem cœlum fulgur, Alchimista autem Bombardam vocat. Nam & hic fulguris producendi potestatem habet: de quo in Magia,

Alchimia quid.

Magia Alchimia Philosophia est. Alchimia cur Nigromantia dicta.

quæ Alchimiæ Philosophia est. Ex cuius arcanis prodierunt vesani illi, qui illam Nigromantiam vocitarunt. Vere autem Nigromantia dicitur, quæ a primis incunabulis Alchimia fuit: & nomen a nigrore deductum est, quod instar carbonariorum mystæ eius incesserint. Nigromantici enim omnes sunt, qui Vulcano deseruiunt. Ex imperitia ergo & inscitia illi superstitiones Nigromanticas, & artem furiosi exercitus vocitarunt, de quibus plura hoc loco non disseremus.

Quare contraria. ∋ ∈ *Vsque ad finem.*

Item quære curam.

∋∈ supra fol. [illegible]

Quod si cerebrum, pulmoque ac cor &c. feriantur: quis damnum sarciet? Quis virtutum cœli, in vitam ipsam impressas noxas emendabit? Id tamen cœlum alterum præstare potest, vt, velut aqua ignem, sic id paralysin auertat a membro, quod corpus suum nondum perdidit, hoc est, si domus nondum vniuersa conflagrauit. Id autem ita fieri ac esse debet. *Quare* [illegible]

[illegible] supra fol. [illegible]

LIBER DE PODAGRICIS ET EIVS SPECIEBVS, ET MORBIS ANNEXIS.

THEOPHRASTO AVCTORE.

LIBER I.

Ad Lectorem.

Author, qua pulsus caussa de podagr. scribat.

ECqua vero mea temeritas ac fiducia est, quod de podagra scribere audeo, quæ tamen a nemine Medicorum vere aut descripta aut curata vnquam est? Multi enim garritus, pauca eorum opera fuerunt. Hæc nimirum mei ausus caussa est, quod videam, aduersarios meos tantis encomiis & honoribus onerari ac cumulari, tantumq; in ipsos spei ac fiduciæ poni, quasi soli veritatis oracula funderent, ac verba eorum mera Euangelia essent, cum tamen inscitia fœda & putidis nugis omnia ipsorum verba & iudicia polluta sint. Hoc iniquum est, quod dolorem mihi incutit, quia nempe videre cogor, mendacia publice omnibus certatim, iunioribus & senioribus tanti æstimari coliq; ue, adeoque [illegible]

[illegible]

rediisse, vt contra iactatorum illorum imperitiam, stultitiam, erroresque ac assentationes nemini ne quidem hiscere licitum sit. Nam si quis contra ista, obloquatur, vel obiter, hunc expedita sententia ad extremos vsque carceres illico damnant & exportant, vt nimirum hoc pacto Satanæ ac ipsius filiis suum regnum saluum & integrum perstet.

Quæ vero, o Principes ac patriæ antistites, quæ inquam vestra ea cura est, quod tam oscitanter salutem tam vestram, quam plebis & vestrorum subditorum fagatitis, dum persuasum habetis, eos Medicos probos peritosque esse, ac fuco omni carere, qui tamen non nisi suos vermes nocentissimos vbique excludunt & instrudunt, iisque malis Rempubl. modo non misere opprimunt? An non, quod censura comprimus acri dignum erat, supine negligitis, & leui pede transilitis? Quod minimum est, id censetis, ac ex cumino (quod aiunt) vectigal paratis. Quod maximum a. & grauissimum, in id cura nulla animaduertitis. Nã quia conscientia vos exstirpatores & excisores malorũ omnium prædicabitis, cum tamen fraudem summam pictorum medicorum istorum tam patienter toleretis? Quæ enim vspiam facultas damnosior hodie & flagitiosior exsistit illa, quæ corporis adeoque ipsius rationis, ac vitæ huius curam prætendit? quæ inquam ars nequitia cumulatiore turgida & conferta est? Vere enim ac ex animo dico, nullam ex omnibus huic similem vspiam reperiri. Et nemone tandem attendet, quam flagitiosam vitam agant hi, qui Doctores creantur, nec tamen vllum vnquam ægrum sanitati restituerunt? Quo quæso in censu habeantur ipsi, quos carnifices, monachique ac Moniales tamen arte ac successu longo superant, suumque ordinem factitando Medicinam laudatius tuentur? Quo tandem quæso iure, quo prætextu, quoue animo huiusmodi homines extollere audetis, quorũ tamen facultas, mera opinio, putum somnium, ac labyrinthus inextricabilis exsistit? Et quæ ea vestra excæcatio & insania est, quod dicentibus illis, Podagræ nullam curã aut medicinam esse, astipulemini: cum tamen id commentum tantum sit eorum, quorum cerebrum asininum, sanius nihil & conuenientius promere didicit? Et hoc idem delirium cum ipsis delirauit hactenus tot seculis medicorum pars maxima, quorum mens sanior suis Coryphæis non exstitit: adeoque coruus coruum longa successionis serie progenuit. Quæ autem ea fraus ac iactura est, tam nobilem ac humano generi præstabilem facultatem, tamque insignem eius laudem & vtilitatem a torpidis istis Academiarum alumnis obscurari, reprimi, pessundari? Et parum id quidem sit, ad tot cædes & latrocinia vos prouinciarum Rectores tantopere conniuere? Nec enim de Podagra saltem hic loquor, sed de morbis etiam ceteris omnibus vniuersim, in quibus ipsi aut canes muti sunt, aut conquisitis vndecunq; verborum fucis, vos ipsos ac vestras vxores, liberosque, & subditos bonis, corpore, ipsaque vita nefarie multãt. Et cur ipsarum Academiarum pompa fastusque tam insolens vos admiratores tã diu detinet? Nec enim hæ aliud, quam mendaciis velum ac ornamentum testimoniumque emtitium obtendunt. Itaque oculos tandem aperite, ac in omnibus titulis vo-

bus deinceps imponi minime sinite. Fieri enim potest promtissime, ut Doctor simul morionem praestet. In morione vero etiam nequam locum inueniat. An vero ad testimonium id non satis est, quod, dum morbos vestros tractant, integris diebus ac noctibus nihil quicquam proficiant, sed meros fumos, ac suaues nugas, & aenigmata caeca subinde iactent & venditent, & insuper ex vobis ipsis expiscentur, quod te docere debebant? Nam in te primum sua illi experimenta faciunt. Et qua quaeso cum fronte te iis committere ausis Doctoribus atque Magistris, qui studiis suis diffidentes, quod scire iam pridem oportuit, ex te primum sciscitantur & percontantur. Adeoque a te primum Doctores ac Magistri fiant? Interim, quod probos ab istis temerariis iugulari censes? Et hi ludi aut ioci sint? Tu Caesar attende. Nisi enim tu solus, quod debes, in haec animaduerteris: homicidium nullo vindice designabitur. Passim enim numerosis affinitatibus ac amicitiis, patrociniisque frequentibus se illi ita muniunt, ut obloqui aut contradicere ipsis nemo audeat, nisi tu hoc Caesar facias, qui sanguinis illorum te reum non facis.

Theophr. cur Medicis aduersetur.

Cur vero haec commotiore animo scribam, id iudica Lector. Facile enim diuinare potes, quod, quae hic loquor, ad multos pertineant. Ac cur de Podagra edens, talia praecipue obiiciam, caussa haec non leuis est: quod, vbicunque vocatus consilium ac artem meam impendo, ipsi praesentiam meam indigne ferant, suisque me passim nugis ac assentationibus apud credulos inuisum reddant, ac nescio quae argumentorum fulmina detonando suam Medicinam omnibus impudenter venditent, meumque curandi processum quem tamen ne ex extremo quidem apice intelligunt, aspernentur & eleuent. Multis vero machinis opus est, ad mendacium, quod notorium est, velandum. Itaque & ipsi tandem pudefient, suamque in me exagitando artem prodent, mihique admoto semel aratro agrum suum latius vertendi & vastandi occasionem dabunt, ut is deinceps purum triticum ferat, quem alias ipsi lolio mero & zizania conserere sueuerunt.

Quae ergo ad te scribo & emitto Lector, lege & euolue. Non enim tuo illa saltem desiderio facient satis, sed mea insuper cum illorum scriptis conferendi ansam tibi fidissimam porrigent. Interim in proposito meo pergere, & scripta illorum contraria praestolari mihi propositum est. Datum, &c.

NARRATIO
LIBRI I.

ARGVMENTVM.

Theophrasto Auctore.

DE Podagra tractare hic meum institutum est: quæ morbus est, occupans capitis iuncturas seu commissuras duorum ossium coeuntium, Cartilagine aut medio alio iunctorum, veluti os est nasi & frontis: item quod Galaxiciæ poris diuiditur, item ossa ceruicis, maxillarum, amigdalarũ, menti, regionis aurium, oculorum, & horum orbitæ. Tandẽ, vbicunque in capite huiusmodi coalitus & diuisio ossium, aut porosa Galaxa apparet, ibi sedes podagræ esse potest. *Podagra quæ loca sint.*

Sic pariter a collo per vniuersam spinam, & omnia ossa axillarum, humerorum, furcularum, ac spondylos omnes vsque ad coccygis os, vbicunque articuli intercurrunt qualescunque ibi Podagra sedem figere potest. Similiter & in costarum exordiis, ac terminis, ibi, vbi cartilaginibus ossa vniuntur: in thorace itidem ac omni pectore, vbicunque duo se inuicem ossa contingunt, podagræ matrices existere queunt. Eodem modo & in præcordiis, ac supernis furculis, & virorum craniis. Est enim caput compositum ex multis cartilaginibus, in quib. iacet podagra tantum, sic itidem & in articulis, vbi duo ossa iunguntur, aut se mutuo ingrediuntur, vt in coxa & femore, & ossi sacro, & genubus, ac genuum poris seu spongiis, & extremitate inferne cruris, ac malleolis ac ceteris omnibus ossium coniuncturis. Nam in his vniuersis Podagra sibi sedem figere solet. Præterea etiam, superius in brachiis, vbi os humero inseritur, in cubito ipso, & eius omni ambitu, in carpo, & omnibus eius inanitatibus, in manibus, digitisq; tam pedum quam manuum, atque in raßctis omnibus, vbi duo ossa vniuntur, tam internis quam externis, secundum longum, latum & transuersum. Item sub vnguibus manuum pedumque, in vola & planta, foris & intus. In his enim locis podagræ fere grauius affligunt, quod ossiculorum ibi certus numerus congestus sit. Et hæc præcipua Podagræ loca sunt.

Similiter sciendum est, Podagram etiam in vesica, in renibus, in virga ac partibus similibus aliis consistere, vt quæ cum prædictis ossibus quadamtenus cohærant & familiaritate ipsis iungantur. Illis enim patientibus, hæc quoque affligi frequenter solent, non quod Podagram propriam sentiant, sed quod huius aliunde incumbentes dolores consertionis ratione suscipiant. Tales etiam in calce ac articulis similibus aliis deprehenduntur, ob ossium eo loco sitorum coniunctionem. *Podagra quæ consentiat in quibus partibus.*

Dolores porro Podagrici ita obueniunt. Quo loco mali radix cõdita est, ibi cõcitatur dolor, interdum a cibo potuq., interdũ a periodis Lunæ & tempestatũ, aliquãdo a nocte, idq. cũ tumore, calore, frigore, rubore. Tandẽ ac nouissime materiæ magna induratio consequitur, qua artus a se inuicẽ diducuntur & distrahũtur, ipsaq. proportio membrorum Geometrica peruertitur, distorquetur, articuli occallascũt, indurãtur, nodis & tuberibus asperantur, ac immobiles reddũtur, nec flecti queunt: vbi omniũ *Podagræ signa quæ.*

postremo grana salis adeo magna & valida in articulis nascuntur, vt propter nimiũ eorum augmentum ægris pereundum & occumbendum sit.

Hoc malo affectis varia quoque dolorum genera, variis signis se prodentia, obueniunt, eaque fere dissimilia, nec semper imo rarissime sibi consentientia. Ex quo censu id quoque est, quod si medicina non idonea adhibeatur, sed experimenta applicentur, morbus se aliter non exhibeat, ac si Medicinæ simul ac ipsi Medico illuderet. Resque fere eadem est, ac si quis infanti pomum ostenderet, non tamen porrigeret. Ita enim & morbus Medico imponit. Dum enim iam remisisse videtur, e vestigio cũ doloribus multo atrocioribus resilit. Sic ergo morbus iste omnium est nequissimus & versutissimus, qui Medicũ ludos facit nõ aliter, ac si conceptis verbis dolisque ipsum bolo tangeret. Idemque hic fere accidit, quod Domino cum morione suo colludenti: vbi morio Medicus est, Dominus autem morbus.

Podagra morbus dolosus, & nequã.

Morbus hic vel solitarie, vel cum morbis aliis affligit, abit, reditque, & vel vanescens adhuc præsens est. Neminẽ autem interficit, nisi in obstructionem incidat, hoc est, si in suam deduci Anatomiam non possit. Tunc enim vitam expilat. Sed hoc instituti mei enarratorium iam finiamus. Deinceps autem trademus & describemus, 1. Huius morbi caussam. 2. Coniunctionem. 3. Paroxysmum. Postremo horum omnium curam ad methodum primorum artificum seu Magistrorum, qui adhuc in viuis sunt: quos attendetis. Dolores ergo hoc modo distribuuntur, vt iam hoc, iam illo loco grassentur, non vno loco conclusi, sed variis mirisque modis disseminati & disiecti.

LIBER DE INVENTORE ARTIVM

Vobis omnibus in confesso est, conuenire omnino ac decere, vt homo sermonis sui magistrum, ac scriptionis auctorem non dissimulet. De patre enim ac matre sua quid quæso homo accepit, ob quod se iis similem prædicare possit, nisi famelicum stomachum, ac rudem nudumque animum, aut naturã, quæ nihil nisi nuda imago, morti similis exsistat? Ex se ergo quid faciet tandem homo, aut quousq; penetrabit, cum nisi nudum & mutum hominis simulacrum is nihil sit? Nisi enim aliunde quid datum promtũq; accipiat, ex se domi nihil promere poteſt. Id vero, quod intro in ipsum ingeritur ac infunditur, hoc nouit, & est. Priusquam ergo ad capituli incepti deductionem vlterius progrediar, definiendum & constituendum esse videtur, quisnam sit, ex quo homo discat, & tam arduis rebus informetur.

Homo imago nuda institutione opus habens.

Multi-

Multipliciter vero intelligi potest, quid id sit, quod nos discere iubeat, hoc est, quod nos discenda doceat. Qui ignorans & imperitus est, is obuio cuilibet credit. Admiratio enim apud simplices adeo procliuis & expedita est, vt vel eruditulum quemuis facile suspiciant ac in pretio habeant. Ex quo ergo discendum nobis sit, id omnium primo expediendū & constituendum videtur. Si enim ad placitum ac institutum Auicennæ, Galeni, Hippocratis, &c. loquar scribamque: idem cum ipsis omnino mansero. Vnde, cum ipsi nihil præstiterint, nec me ipsum quoque præstiturum quid præstantius esse, consentaneum videtur. Non ergo ex illis modo dictis, sed ex vero genuinoque Magistro discendum est. Ex his n. saniora multo præcepta hauriuntur, quam ex illis, a quibus scholastici p̄nominati instituti sunt. Ex illo ergo liquet, ipsos probos & frugi scholasticos minime se præstitisse, sed præmaturæ nimis fœda Apostasia defecisse, ac scientiam omnem conspurcasse, eidemq; defectioni suos omnes posteros quoque inuoluisse. *Admiratio [illegible]* *MEDICO vnde discendum sit, & ex quibus magistris,*

Et hæc isto fine indicanda sunt, vt sciamus, quibus tandem auctoribus fidem dare, vel minus debeamus, ne fors incauti a præceptis eorum in errorem abripiamur. Multi enim ex instinctione cœli loquuntur. Et horum scripta mera verba sunt, vsu ac commoditate omni carentia. Doli enim, ac impostura, nimisque reconditæ subtilitates ad Medicum minime pertinent. Sed nec innata eruditio Medico vsui est. Ea enim Magister non est, in quem suum Medicus fundamentum locare possit. Multi sunt etiam, qui ex experientia propria commentantur & scribunt. Hi, si experientiā nudam ponant iactentque, tantum quidem commodant, quantum in hoc illoue morbo experientiæ habent. Cuilibet enim experientiæ sua definita meta est, vltra quam ea non extenditur. Itaque hæc Medico latus non est. *Auctores ac magistri triplices.*

Cum ergo iam dicta tria non sufficiant Medico, quæ tamen oculis nostris magna arduaq; ac omni defectu carentia apparent: opus est, nos Magistrum certiorem & perfectiorem illis præferre, qui omni macula & defectu careat. Is autem sunt res eæ, quas Philosophia & Astronomia vtrique [illegible] tractant. Hæ enim Medicum constituunt, integrant, & [illegible]. Characteres autem ac literæ earum sunt Chiromantia, Geomantia, Pyromantia, &c. *Philosophia & Astronomia [illegible] essentium.*

DE LIMBO.

Res vniuersæ inuisibiles fuerunt apud Deum, quæ iā visibiles existūt. [illegible] quales facere [illegible] in limbum vnum comprehendit, hoc est, [illegible] corpus visibile. Corpus hoc magnus mundus dictum est, & *Limbus [illegible]*

Mundus ex Limbo. *Angeli [illegible] natura abdita sciant.* *Limbi primi parentes, &c.*

ex hoc deinceps homo conditus. Ex quo sequitur [illegible] nisi quod prius fuit. Hinc ē liquet, angelos omnium [illegible] & necessitates nouisse, velut & diabolos. Sunt enim ex Limbo [illegible], e quo homo constitutus est. Ideo boni simul maliq; homines, vera [illegible] daces, humiles ac fastuosi in terra agunt. Simile enim simile pr[illegible]

Porro autem ad hæc consequitur, quod patres primi Limbi ex [illegible] nihil didicerint, sed sine medio a Deo omnia, tam bona quam mala [illegible] posita acceperint, in quibus tamen seducti, seipsos Diabolos fecerunt [illegible] se Deo veraciores præstare voluerunt. Ad hæc ergo sequitur altera creatio Cœli & Terræ, Aeris & Aquæ. Ea ex his facta sunt: & quod in sp[illegible] in natura Angelica, &c. habuerunt, id in hunc globulum ac spæram [illegible] stributum est. Sicut enim regnum cœlorum in seipso, in suis virtutibus [illegible] ita etiam cœlum in diuisionem deductum est corporaliter, ab Ange[illegible] sumtum.

Astra in [illegible] Angelico [illegible]. *Astra essentias Angelorũ & Diabolorũ præsentant.* *Angelica natura hominum vna.* *Hominis Angelus quanta præstantia.* *Omnia sunt creatura vna Angelus.* *omnibus natis erit dies nouissima.*

Iam autem apud angelos astrum nullum est, sed solus Deus, in q[illegible] omnia procedunt, & ex quo creaturis omnibus suum necessarium a[illegible] Sed apud homines astra sunt. Astra De[illegible] non indicant, sed naturam an[illegible]gelorum. Et bona, angelos bonos, mala vero malos denotant. Hoc pacto Angelicam naturam homo ex cœlo assumit, & cœlo similis fit. Qui nouit Angelos, nouit etiam astra. Qui astra nouit, & scit Horoscop[illegible] scit nouitque vniuersum mundum, is nouit ipsum hominem & ange[illegible] componere, is est Lucifer in terra, is est Iupiter in cœlo, & sic de [illegible]

Sed ne non dicenda patefaciam, hoc loco rem ita concludo, q[illegible] homo sit, qualem prædiximus, & quod omnia creatura vnica sint [illegible] libet cum quolibet conferendo, ac sola mortalitate excepta. Quæ [illegible]sa est, cur hic hoc, ille aliud noscat sciatque. De iis loquor qui sine [illegible]talibus præceptoribus discunt, & magistros suos caducos ex[illegible] Qui enim a magistro caduco discit, is magis ac aliter quam p[illegible] sua Angelica discit. Et qui ita ex seipso proficit & progreditur [illegible] dicate eius esse Angeli, qui similis in ipso cœlo sit. Sic ergo n[illegible] ditorum in regno cœlorum ac Satanæ descripta sunt, [illegible] Hoc numero impleto, si Angeli omnes nati fuerint, dies [illegible] stabit.

Præceptores homi nis duo.

Magister ergo, de quo dicere institui, ex his duplex [illegible] est, Angelicus & Mortalis. Mortalis vero quid docet [illegible] primo dixi, meros errores scilicet, nihil perfectum. Quid [illegible] caduco boni sit? Et hinc procedunt etiam eine[illegible] qui me ad scribendum irritant. Nisi enim præsto sit A[illegible]

[illegible]

hominis Doctor, ac robur sit, tum nihil quicquam ab eo accipiendum est. Doctrina ergo vera sine præceptore caduco hauritur. Quæ si in discipulis fidis & constantibus ita viget: illos vos, qui ex caduco prodiistis, longissimis metis præcellere mirum non est. Nullus enim solide ac vere doctus ex præceptore caduco emergit: sed omnes desuper ex alto gignimur, non ex nobismet ipsis. Et qui, vt diximus, desuper ita nascitur, is discipulos habet, qui suos & ipsi discipulos post se relinquunt. Iam ergo in his diuersitas est. Discipuli enim ex variis stellis ac Angelis nati sunt, quos suo modulo quiuis censet. *Doctrina vera vnde.*

Sed vt ad Medicinam digrediar, idem eodem modo tenete. Nisi enim cœlum, ipsumque solum, Medicum gignat; quis vel minimam doloris dentium cognitionem habebit? Nemo. Et licet homo quidem, qui eius Angeli non sit, consentaneum quid de illo meditetur ac proferat: quis in phantastam illum fiduciam collocabit vllam? Abscondita enim hominum minime patent, nisi quæ per sensus quinque ipsi offeruntur, quorum tamen nec semper is compos est, nec illi promiscue omnia comprehendunt. Et aliud quidem de natiuitate superna homo sibi minime persuadeat. Huius enim si particeps non sit, ne quidem tantillum sciuerit ac si puerit. A mortali enim suo præceptore eo nunquam prouehetur, vt auctoris in loco aliquo ac gradu sit. Et licet quidem sui præceptoris vim ac industriã vniuersam effusam hauserit ac doctrinã omnẽ subtilitatẽq; cum vniuersa Rhetorica & Sophistica ad vnguem didicerit: fortis tamẽ melioris non erit, quam est spina iuxta rosas, quam nemo attingit. Sicut enim flores campi enascuntur: talem hanc quoque enascentiam esse oportet. Nulla vrtica rosas gignit. Nulla rosa lilia fert. Suum genus quodlibet seruat seorsim. Quanto ergo certius lilium lilium, & rosa rosa manet: tanto ægrius ipse etiam homo mutabitur aut alius educabitur. Hoc enim multo expeditius Saluia in Rutam conuerti possit. Quod si quidẽ mutationem eius summis quibuscunque machinationibus molitus, meliorem ipsum redditum fors credas: videbis tamen ipsum ceu statuam, aut imaginem parieti astare, quæ nec loqui aut canere, nec ridere aut dolere, nec bene tandem nec male olere sciat. *Medicum sine cælo nemo nascit.* *Homo nõ mutabilis aut fingibilis.*

Et in hoc Naturæ ipsius lumen omnino positum est, in hoc id elucescit, quod tales nimirum crescere, non ex nobis fingi debeamus. Et si hoc modo crescamus: semen huius crescentis rei in duo diuiditur: vnũ in gustu ac spicis suis manet: alterum fit lolium. Id a. homo est, qui pluris haberi vult, nec tñ quicq̃ pretii habet, extra hanc liliotũ conditionẽ productus, & cũ lumine mortis implicatus. Lumen n. ipsius naturæ æternum est: quia ex Angelis descendit, & in anima, quæ morte caret, manet. *Lumen naturæ æternum.*

Mortale autem lumen emoritur. Et hoc e[illegible] s præcept[illegible] N[illegible] vel ars Mechanica, vel Musica omnis, vel [illegible] Geome[illegible] mia ac Philosophia emorientur sed a morte [illegible] lumine perpetu[illegible] stabunt, & angelorum instar perfecte in eo per[illegible]. Qu[illegible] geli Doctores, Magistri, Mechanici, &c. sunt art[illegible]s, &c. [illegible] est [illegible] animam pudeat ipsis similem exsistere, & perpetu[illegible]d manere. [illegible] opera nostra sequentur, hoc est, in [illegible]s flore[illegible]mus & crescem[illegible] ce[illegible] men sinapis, in terra quidem humiles: sed in cœlo angeli nost[illegible] n[illegible] habitabunt.

Iam autem dicam de eo, quod in Medicina mihi obstat, nempe, [illegible] mortalem tanto nisu suas fraudes intrudere & disseminare. Taceo enim hoc loco Auctoritatem sublimiorem, de qua mentio plenior al[illegible]. Nec enim vos per ista hoc loco confundere constitui. Et tamen [illegible]ceptorem meum indicare volo, num tantopere vos illud mor[illegible]et, q[illegible] a nullo præceptore informatus, sim Academiarum perduellis, va[illegible] crux, experimentatorum diabolus, &c. qualem me passim vos [illegible]tare soletis. Et scripta quidem vestra, deinceps contra me labore[illegible] os edenda seu preditura iam ante memoriter quidem teneo. Et [illegible] de me vos non triumphabitis: sed ego de vobis certum trophæa[illegible] statuam. Interim hæ meæ præfationes, sub forma capitulorum con[illegible]tæ, nemini tædio sint. Proponent enim illæ vobis genuinũ præceptore[illegible] & in longe alias vos deducent scholas, quam sunt illæ, in quibus mere [illegible]nati Beani sedent. Tu vero quidnam ex Asino finges tandem? Huic [illegible] quid imponas, asini tamen more subinde rudere perget, sicut coruu[illegible] citat, cuculusque cuculat. Sic ergo tiarati illi Beani instar coronat[illegible] ciconiarum incedunt.

Theophr. Epitheta ab aduersariis ingesta.

MECHANICA.

PRimi nostri instituti est, hoc loco describere morbi ipsi[illegible]s ca[illegible] distributionem. Iam vero accretio est huiusce morbi T[illegible] l[illegible]sa. hominũ adeo industrius ex seipso Medicus e[illegible] q[illegible] g[illegible] introspiciat ipsum morbi corpus, & eius materiam, incr[illegible] deniq; penitam illius essentiam. Hæc quidẽ scire i[illegible]los medi[illegible] sed tñ istorum imperiti omnino & ignari sunt. Si ergo [illegible] necessaria sunt, opus certe est, longe aliud fund[illegible]mentũ [illegible] (quos [illegible]i obiiciunt) quatuor humores: quos ipsi non [illegible] ac suis ipsismet oculis eosdẽ vidissent, & iuxta velut [illegible] quid & quantum singulis momentis illi aga[illegible]t, quid [illegible] t[illegible]ntur, &c. Cum tamen ista omnia ocul[illegible] sint. Sed huius frontis sunt pleraque ipsorum me[illegible]

Med. humores eleuantur.

[illegible] ergo a me hoc [illegible] ac fundamentum ipsum podagræ tra-[illegible]is, eiusq[illegible] Theoricam [illegible] propositurus sum, vt non ipsum quidem paroxy[illegible] ration[illegible] attingam, sed Theoricæ rhombum exempli specie vobis obijciam. Quod exemplum qui intelligit, huic omnium morborum caussa ac origo explorata est. Est autem exemplum hoc, vt scilicet materiam corpusq; &c. morbi aliter non æstimetis, quam vt crescentia terræ & elementorum indicant ac exhibent. Illa si nouistis: morbum etiam iam cognouistis. In hoc anatomia condita est. ex hoc depromitur ipsa Medicina. Crescit enim medicina veluti ipse morbus. Simile vero alterius similis certa perpetuo Theorica est. *Simile simili alter 9 Theorica est*

Sæpius autem hactenus ac præcipue in libro de caduco morbo, de Architecto cœlorum, ibi de cunctis ædificiis cœli quid construant) & de harum operationibus verba feci, sensu nimirum ac fine isto, ne sapientiam vestram intendatis vltra, quam Philosophia ipsa docet. Hoc idem est, ac si dicam, proponite vobis fagum aut quercum, qui crescat. Tantundem enim, nec quid vlterius de ipso etiam morbo vobis sciendum ac intelligendum est, quantum fieri potest. Vna enim vtriusque incrementi ratio est. Quousque vero arbores ac herbæ intelligi possunt: eousque etiam de morbis inquirere licitum est, nec quicquam vltra. Si vero vlterius, quam ad hanc constitutam metam transeas: quem tandem te fore arbitraberis? Nihil certe, quam Medicinæ impostorem, & veritatis practicæ temerarium violatorem. *Genera morborũ tot, quot species crescentium.*

ANATOMIA.

Aliud hoc loco constituere non possum, quam vt de corporibus istarum rerum tantum inquiratis, quantum de crescentibus intelligere potestis. Ideo in Anatomiam penitius penetrate, vt ex opposito naturam illam quoque videatis, quæ huic morbo similis est ac quadrat. Vtrumque enim cœlum res vna est. Et sicut Mechanicum suum homo habet; ita suum habet etiam morbus, suum sanitas &c. Itaque quot Mechanici, tot homines.

Iam vero ad quem finem alium creata natura est, quam vt in ipsa homo consistat. Sic quos in vsus lignum & ignis condita sunt, quam ad [illegible]ciendum hominem, & ei paranda necessaria? & hinc iam liquet, Anatomiam eandem esse frigoris ac ligni, velut & artis coquendi & artis ignis. [illegible]cus ipse nihil coquit: sed coquit solus ignis. Cœlum ergo vnum [illegible] vnum in cibo. Duo hæc cœlum vnum sunt, & vnius Anatomiæ. Sic ignis consumtio est rerum, & tale eiusdem quoque cœlum: sic [illegible] cœlum rerum ab ipso consumendarum. Per ignem autem *Homo sinis creatæ naturæ.* *Rerum similium Anatomia vna est.*

intelligimus vim ipsius proprietatis. Per id quod comburitur, intelligimus potestatem eius, quod igni subiacet. Vtriusque tamen eadem Anatomia est, sicut præceptoris & discipuli. Præceptori opus est, vt Anatomiam habeat eandem, quam habet discipulus. Alias enim docere ille, & hic discere minime poterit. Natura enim non assumit, nisi a natura sibi simili procedens. Videtis nimirum, lapidis & ligni coniunctionem nullam esse. Nec enim vna eademque Anatomia vtriusque est: sed duo [illegible] sto sunt cœli cum suis Elementis. Sic nec ferrum ac cera iungitur, ex [illegible] sa eadem. Contra, quod ferrum domat, ferri Anatomiam habet. Quod ceræ conuenit ac quadrat, eiusdem Anatomiæ est cum cera. Et in hunc vnum subinde per alterum cognoscitur. Cera n. si in ignem ind[illegible] rit. Si autem in Anatomiam morborum veniat, tum cera igni mor[illegible] rum est, & consumit similiter. Qualis enim rerum exteriorum ad se [illegible] ueniẽtia est, talis est etiam ad hominẽ, & in homine. (Quid domat [illegible] Solum ferrũ, h. e. malleus: Item ignis, h. e. sua anatomia. Quid domat li[illegible] gnum? Culter. Quid lapidem? Securis. Quid consumit omnino? Ignis.)

Natura assumit sibi simile.

Ferrum domatur ferro & igne.

Ad hæc ergo scitote, rosas esse Anatomiam sui morbi. Et sicut ignis rosas consumit: sic rosæ ignis itidem sunt, consumuntque morbos, quorum ipsæ Anatomiam ferunt. Ex Anatomia enim cognoscenda est potentia, vt sine qua cognitio nulla exsistat. Potentia enim sita est in Anatomia morborum, & illorum medicinæ. Ideo species terræ sunt species morborum. Non ergo 70. sunt febres: sed quot species contra febres sunt, totidem quoque febres. Genera nimirum dant genera diuisionum in illis sunt etiam diuisiones morborum, vnus nempe numerus, vna operatio. Et veluti tignarius facile dispicit, quibus opus habeat, quid huc [illegible] quid illuc quadret, vt rerum illarum Anatomia integretur: [illegible] illi similem etiam oportet esse Medicum. Domum enim extruere Anatomia est integrationis seu perfectionis domus illius. Hominem [illegible] est Anatomia integrationis hominis. Sicut ergo homo hominem [illegible] grat ac perficit, nescius interim, vnde vel brachia, vel manus pe[illegible] mat: ita medicum quoque tale sperma habere decet, non [illegible] quodlibet, vt membrum. Et hoc pacto erit Anatomicus.

Anatomia docet potentiã rerum.

Febres tot quot species contra febres.

PHYSIONOMIA.

QVi res crescentes cognoscere satagit, is hanc operam [illegible] gnoscat, quod minime videt. Nam quod & quantum [illegible] mine omne pensatur. Nomen nihil est. Sic nihil etiam est, q[illegible] Oculi enim externum tantum distinguunt. Externum vero [illegible] [illegible] quod interni non sit index. Sic nigri pili enati, simile[illegible] [illegible]

Nomen nihil est.

Externa [illegible]

ho[illegible] inesse testantur. [illegible] rubram indicant. Rem n. oportet [illegible] omnino [illegible]re, cu[illegible] ea est. Ita [illegible] suā arborem indicat.

[illegible] naturæ abditarum in arcani[illegible] ac proprietatibus v[illegible] nihil est, quod proprium suum corpus non habeat. Ita homo ad furtum proc[illegible], corpu[illegible] proprium habet, separatum ac diuersum ab eo, qui ad furtum minime propendet. Et discrimen hic idem est, quod albi nigrique. Quotiescunque enim dat mysterium aut arcanum, toties etiam peculiare corpus, & suum in isto corpore singulare signum. Corpus autem indicium præbet arcanorum & mysteriorum, in se conditorum. Sicut enim lignum seipsum proponit & indicat, quod debeatur igni: sic quodlibet etiam per se corpus ac forma indicat, quo referri debeat. Et hoc in schola tenendum erat, non Humores, Cholera, Melancholia, Sanguis, aut Phlegma.

Corpus, proprium [illegible] h[illegible] [illegible] & Arcanorum [illegible] corporum index.

Videtis scilicet vniuersi, ipsos morbos suam secum Physionomiā, ac colores, formamq; in generibus omnibus ferre. Sic in Ictericia color citrinus corporis morbum prodit. Ac vt cum hac comparatum est: sic omnibus morbis suus peculiaris in facie color efflorescit, nullo excepto. Et hæc eo dicuntur, vt gradus colorum accurate noscatis. Quos si distinguitis, iam ex solo etiam intuitu noscetis, in corpore quid lateat. Et veluti videtis, in Elephantia membrum adeo increscere & augeri, vt impossibile sit, id ex forma cognosci: pari ratione nullum quoq; morbum esse putabitis, quin is tale corpus, ac talem formam, magis minusue det: ea ratione, quod omnis morbus ipsi corpori, extra quidem spermaticam [illegible] nationem, formam aliam indat. Formella id est, formam morbi & herbæ, secundum Physionomiam æquans vt Chelidonia. Quod si e[illegible]o forma ac colores extrorsum abeunt, non ex natura spermaticæ, sed ex corporibus morbidis: æquum omnino est, id eo loco animaduerti & cognosci. Ex forma n. cognoscitur homo, & cetera: ex colore Æthiops & Germanus ac similes alii. Eadem cognitionis ratio prævalere [illegible] debet in omnibus Physionomicis punctis, quæ professio tota complecti[illegible] cuius doctrinæ sunt, vt discas hæc signa recte denominare. Febrem quidem ex rigore & tremore quiuis etiam rusticus cognoscit. Huius au[illegible] [illegible] cognitionis medicum ipsum pudet. Nam cū notitia sublimiore [illegible], [illegible] vulgatiora sibi probro ducens, si illis exquisitiora & magis ar[illegible] noueri[illegible].

Morbo cui libet suus peculiaris color.

Formella formam morbi & herbacon cordat.

Medici cognitio sublimior est cognitione rustici.

Hæc [illegible] hoc fine recenseo, vt, si cum veritate & laude in hac [illegible] stare velitis, ratum habeatis, ex quo tandem fundamento [illegible]endam esse putetis Theoricam, tam in cognoscendis morborum [illegible], quam ipsa medicinæ methodo cum certitudine constituenda.

Opus testatur de artifice. Nihil enim est, quod non probetur. Sicut enim opifex quilibet per operationem artem probat: sic res quælibet per formam, [illegible]tur. Calix de sui opificis industria testatur Vt ergo hic [illegible] suo testimonium dat: sic herba quælibet indicat suum creatorem. [illegible] Medicina simul & arcanum & mysterium. Non quod [illegible] magni æstimetur: sed quod per ipsum indicetur fabricator [illegible] hunc, qui calices quærunt, inuenire & indagare possint. Velut [illegible] quodlibet opus suum artificem manifestat: sic pariter hic quoque [illegible] ac color solus sui opificis opus existunt. Et talis est rerum cognitio, Medico comprimis tenenda. *Forma & color opificis corporum nota.*

CHIROMANTIA.

Chiromantia laus. MEdicinæ non est eadem ratio, quæ argutiarum sophisticarum. [illegible] prædicto enim naturæ lumine omnia defluere debent. Ex [illegible] ordine ars quoque manuum numeratur. Est enim ea testificat[illegible] ex [illegible], quæ ipsa Physionomia non demonstrat, hoc est, vitæ & huic ad[illegible] um iudicium largitur ex iis, quæ in sua natura & proprietate [illegible]. Sicut enim in Physionomia de coloribus ac formis audiuistis: ita [illegible] eas hic quoq; effigiatio quædam est, vitam ac ipsius naturam ex[illegible], quæ ipsa quoque ex Angelica natura descendit, per medium [illegible] ita formata & expressa. Qui enim non signatas manus habet, [illegible] non est magnus, hoc est, multiplex, sed notatus tantum ex parte [illegible] est, prout res ipsa indicat. *[illegible] vnde.*

Porro autem in ista re gradus punctorum, magnitudinis [illegible] paruitatis &c. adeo subtilis considerationis est, vt satis peruest[illegible] que periodus accurate impetrari ægre possit. Tran[illegible] tamen [illegible] cilior est. Medici vero propositum est, non [illegible] quidem Chiromanti[illegible] am assequi prædictæ periodi, ipsam vitæ naturam [illegible] aliud, quam vitæ honor: sed omissa illa, probitatem & [illegible] totius corporis [illegible]cari, id scilicet Medici subiectum est. [illegible] inuestigatio eiusmodi est, quod ex chiromantia producatur [illegible] mæ in rebus naturalibus: quia scilicet nihil est in rebus [illegible] ius lineam homo sibi impressam non habeat. Quodcumque [illegible] suum signum habet. Et hæc vulgaris [illegible] *Chiromantia [illegible] a Medic.* *Linea ore scentium omnium hominum fuit.*

Chiromantia [illegible]. Ista [illegible] ad hunc [illegible], vt per chiromantiam [illegible] ratio vitæ & m[illegible] hominum, velut prædiximus. [illegible] limbo conditus [illegible], necessarium est, vt limbum quoque [illegible] v[illegible], quod [illegible] tertio loco, in quo [illegible] vestigia sunt [illegible], quorum vnus est. [illegible]

si non inueniatur, composita vniuersa irrita erunt. Rerum enim omnium principium ac fundamentum hic positum latet. Sicut autem videtis, per instrumenta sua opifices vniuersos suæ artis documenta præstare: ita ratione pari ipsa quoque Medicina per istiusmodi vestigia ac Philosophiam probari ac stabiliri debet. Sophista tamen hanc probationē detrectat ac auersatur, quam compositum eius non suffert: adeoque ipsius artificis sapientia per hanc probationem exsolescit & denigratur.

Chiromantia digna tau.

Manum intuemini. In hac est radix linearum ac rerum istarum, quas Chiromantia tractat. Non vero, quod eæ in sola manu terminentur, sed ad vlteriores etiam corporis partes exundent. Easdem similiter & in crescentium manibus quærite: & ibi radicem earū, per corpus reliquum quoque sparsarum, inuenietis. Iam vero similis chiromantia, similem naturam indicat: veluti similis Physionomia, similem essentiam notabat. Et circa similem hanc naturam essentiamque Medicus probe versari, ac ex iis compositionem suam desumere debet. Limbi enim ea ratio est, quod suam essentiam ac formam in creaturis omnibus, nullo mutato aut conuerso, seruauerit: vt scilicet ex ipso homo videat, ac inueniat id, quod, cum deficiat, necessario sibi reponendum sit.

Chiromantia subcedunt manus.

Limbus naturam in omnib. seruauit.

CONCLVSIO.

QVæ hactenus a me proposita sunt, eo faciunt vniuersa, vt cognoscatis, de quonam tandem Medicum loqui, ac sua probare oporteat. Huius enim officium est, nihil ex seipsa desumere, nihil non probare, ac cum Theoricam tum practicam suam instituere quouis tignario dexterius & artatius, qui tamen ad oculorum exquisitissimam censuram omnia exquisitissime vnit aptatque. Nec enim ipsis hoc hic diuerticulum proderit, vt dicant, Medicum nullum perfectum esse posse. Ista enim qui ita caussantur, Medici minime sunt, sed Medicinæ potius errones & exposititi existunt. Cogitate quæso apud animum vestrum, o Medici, quæ ratio sit fabri, vietoris, pictoris &c. In quibus licet momenti adeo multum positum non sit: nihilominus tamen ipsos integros & perfectos Deus creauit. Quanto vero id magis præstabit in Medico, ex quo corpus ac vita ipsa dependet, vt taceam alia his non ignobiliora? Quod si ergo Medicus in schola sua frequentior, ac in operis elimandis attentior, probum pectus simul afferret, ac fabro ipso non ignauius in sua arte proficeret: his prætextis certe mendaciis vt suam inscitiam velaret, minime opus haberet. Qui tamen interim a suis complicibus, ac rudibus rusticis ob notorias istas nugas nihilo improbior haberi solet. Quicunque certe aliquo Medicinæ defectu laborat: huic omnino deest id, quod iam a me propositum est. Vniuersa siquidem, quæ homo potest ac nouit, ex prænominato præceptore dimanare debent. Nam quid quæso aliud in homine inest, quam quod desuper in ipso crescit? Nihil certe quicquam. Nisi enim is

Medicum Deus perfectum voluit.

prædicta ratione se gerat in omnibus: nihili quidem erit, quicquid iactet. An vero doctrina ista ac ars Medicinæ magna non sit, quam cælum docet ipsum? quam dictat ipsa terra? quam præcipit Chiromantia, Physionomia, & aliæ plures similes?

Natura lux magistra veritatis.

Nam hæc ista naturæ lumina sunt, ex quibus discere & sapere fas est. Contra autem, quæ illa tandem cæcitas, quæ seductio est, cerebrum ac opinionem propriam sequi, quæ tamen solida haudquaquam magistra est. Magistra veritatis sola natura lux est, non cerebrum, non sensus nostri. Cum ergo in viribus ac intellectu nostro momenti nihil positum sit: cur quæso illis tam obstinate innitimur ac argutiis nostris fidem tribuimus, quasi ratio nostra Doctrix & Magistra absoluta esset, cum tamen illam perpetuo tyronem & discipulam esse oporteat?

Nati prophetæ, h. e. natura generat suos

Hoc autem loco paucissima horum enumero. Legite, quæ traduntur de natis prophetis omnium ordinum, facultatum, belli, pacis. Inde cognoscetis, qua ratione homo artibus & intellectu suo vtatur. Ex iisdē etiā patebit, quisnam in iis genuinus vel adulterinus sit, quæ cuiuslibet natura sit, & ex quo quisquam loquatur agatue. Ac vt rectius a vobis intelligar, solide ac semper persuasum vobis sit, quod optimi & veracissimi sint illi, qui nec cum Astronomis, nec cum Geomanticis naturalibus quicquam implicantur. Et hoc vobis immemori mente stet. Nam hic quæcunque dissero, huc faciunt, ex iis vt cognoscatur, vndenam homo loquatur & viuat. Ex isto enim cognito, quæ deinceps scribo, intelligentur plenius, non ex memet. Itaque etsi quidem in personam meam (quod spero) odium aliquod conieceritis: id tamen scriptis meis damno non erit. Et vestra repudiatio in ipsum vestrum caput recidet, ac ægrorum culpa vobis, non veris ac genuinis Medicis imputabitur.

LIBER SECVNDVS.

Materiæ, id est, Corporis Descriptio.

PROLOGVS..

Morbus est inuisibilis, corpus eius contra.

C*Vm iam deinceps de corpore podagræ dicendum sit: in præfationis huius vestibulo vos scire velim, quod res omnes, quæ nobis vel bene, vel male faciunt, læduntque non ipso quidem corpore suo se, tamen in corpore opus suum perficiant. Morbus enim ipse inuisibilis exsistit, nec vnquam a quoquam oculis conspectus est. Corpus vero eius omnino vi… ile, id nimirum est, quod nos cruciat, de quo querimur. Porro er… o iam explicandum mihi incumbit, qua ratione ex visibili inuisibile, hoc est, morbus cognosci debeat. Vt autem nulla vnquam perspicacitate ac oculorum intentione f…*

brum illum videre possumus, qui Lauendulam, Rosam, Lilium fabricet, vt Rosa, Lilium &c. sit: tanto minus ipsum quoque videre oculis morbum possumus. Morbus enim per se solus faber est. Faber iste quod fabricat opus, hoc mihi hic explicandum sumo.

Morbus faber est.

De corpore autem hoc constat, quod corpus vnumquodlibet, nihil aliud, quam res ac fabricatum opus sit. Quod a fabro exit, id caducum est. In ipso autem fabro mors non est, sed in eius tantum opere, seu re fabrefacta. Nam si faber fabricationem suam omittat: cessat etiam protectio a morte. Hæc enim finem tantum & absolutionem rei sequitur. Labor autem, operis decentiam respicit. Sic cyathus, e quo bibitur, cauus esse debet. In hoc ergo officium, in hunc vsum ita fabricandus est. Sic Lilium in lilium fabricari debet: alias arcanum ipsius deerit. Sicut enim homo fabricatur in conuenientem formam suam, propter animam: sic pariter rerum vniuersarum ratio est. Corpus enim ac officium seu vsus res vna est: & sine corporis formatione arcana ac mysteria esse non possunt. Forma etenim corporis procedit ex forma arcanorum. Rem ita accipite. Cogitat nimirum faber, hoc vel illud, fieri debere ferrum. Iam forma in ipso est. Hæc indenda in ferrum. Donec ergo ferrum non est aut fit id, quod faber vult: tamdiu officium non est in ferro. Sicut ergo in rebus naturalibus fabricatio instituitur, & per fabricationem corpus emergit: ita pari modo etiam in hoc secundo de Podagra libro, corpus ipsum fabri, ex quo podagra fabricatur, indicandum & explicandum restat. De caussa enim & generatione huius morbi, nisi per dictam similitudinem, res explicari aut intelligi minime poteris. Nullus enim vspiam est morbus sine sua forma. Quæ vtraque etsi quidem inuisibilia exsistant: suum tamen nihilominus sibi corpus cudunt. Et hoc est id corpus, quod Medici oculis ac manibus obiicitur. Persuasum enim vniuersis esse debet, quod Deus in morbis, ac mirabilibus eorum operibus celebrari ac laudari minus non velit, quam in floribus campi. Licet illi homini aduersi sint. Videte tamen vicissim, hanc Dei omnino laudem esse, quod volucres vniuersas is crearit, velut & vermes, araneas, basiliscos. Hæ enim bestiæ ipsi Deo laudi ac gloriæ minori non sunt, quam luscinia, vel pauo. Idem Deus creauit aurum, margaritas, gemmas: sed & vicissim venena, vt Arsenicum, Mercurium &c. Vtraque enim ipsi laudi sunt. Sic etiam laudi Deo est, quod sanitatem nobis largitus optatam est. Laudi tamen etiam sunt, quos immisit morbos. Vnum enim est magisterium vtrinque, fabricatio floris ac morbi: & vtriusque vnus ordo, vna ratio. Et sicut creauit Deus res sanitatem violantes: ita vicissim condidit etiam frangentes ægritudinem. Et sicut id admirationi esse non debet, cur homo a basilisci intuitu moriatur: ita nec hoc, quod æger ab vna medicinæ gutta sanetur & conualescat. Vtrobiq. enim magisterium vnicum est in frangendo & integrando. Et hyems in suis operibus quidem ipsa ætate non minus laudabilis est, cum ad Diuinorũ operum illustrationem consideratio vtriusque apprime faciat.

Pulcra de fabro & operibus eius.

Forma rerum propter vsum.

Corpus ac officiũ vnũ sunt.

Morbus nullus sine forma caret.

Varietas creaturarum laudem Dei ampliat.

Basiliscus visu interficit.

Hoc fine consideranda hyems est, vt Medicus in describendo suo morbo ordinem illum obseruet, quem tenet Philosophus in describenda generatione crescentium Qui enim de generatione rerum naturalium tractat: idem tradit etiam de generatione morborum. Eadem ratione Medicus quoque morbum suum describens, docet ac indicat generationem rerum in terra & aqua. Solus enim Philosophus est, qui scribit, & in suis scriptis non tradit, quæ ad Medicum pertinent: Et Medicus iste male scribit, qui in suis operibus non ipsas horas ac minutias &c. omnium crescentium naturalium indicat.

Philosophus & Medicus quo differant.

Cum ergo de Formatione corpus omnino considerandum sit, ac podagra ipsa vnum ex corporibus numeretur, de qua re multa tradi possunt: ideo quod maxime necessarium est, primo aggrediemur, & ad describenda corpora descendemus. Corpora ipsa enim nobis suam sitim ac desiderium indicant produntque. Itaque cum hoc ex Medico considerandis summum sit: diuisionem corporis faciam in naturas duas. nempe in Astralem, *hoc est, quomodo in Astris generetur corpus (Omnis enim formatio primum est in astris, non aliter ac ferrum in imaginatione fabri)* & in Terrenam. *Videtis enim omnia opera astralia terram fieri. Terra autem est, quicquid dissoluitur & interit, vt Terra, Aqua, Lapis, Metallum &c. Ad hanc ergo corporum diuisionem sedulo animum aduertite. Genera enim sunt varia & multiplicia terræ, lapidum, metallorum: adeoq; multiplicia corpora, & formæ variæ. Quantum vero ad podagram hic requiretur, plene enumeraturus omnia sum. Quam tamen propositam Theoricam vos morbis etiam ceteris applicabitis. Nec enim propositi saltem morbi ista ratio est: verum & aliorum omnium. Vale.*

Corpora vel sunt Astralia, vel Terrena.

Terra quid?

PYROMANTIA.

Qvam hic Pyromantiam voco, ea recentioribus vocatur Astronomia cum suis cognatis omnibus. Astronomia enim secundum Philosophiam Pyromantia dicitur. Astrum enim cœli, est astrum ignis. Ideo sola hæc ignea Astronomia ars Pyromantica est, a veteribus Magis inuenta & producta.

Pyromantia est Astronomia.

Pyromantia ortus quis.

Cum vero in præfatione distributio corporum in morbis facta sit: eorum descriptio explicationi huius morbi iam proxime subnectenda est. Podagra enim est corpus summum inter omnes morbos, ex quo quod tractare institui, omniũ facilime intelligi poterit. Quod vero in hoc morbo verum est: idem similiter & de ceterorum omnium generatione censendum est.

Astrum omne est corpus inuisibile. Lignũ est corpus ignis.

Omne, quod astrum est, corpus habet inuisibile, & tamen aliter se non habet, ac corpus, quod visibile exsistit. Ignem enim videmus, etiam ipsius corpus, quod lignum est. Hoc oculis nostris aspectabile est. Tale & astrum ignis est, licet inuisibile: & tamen corpus exsistit.

Iam

Iam vero quæ ista similitudo est, quod ignem ac astrum cœli confero: Ex vos nihil intricet: sed ad corpus morborum intelligendum vobis faciat. Videtis nimirum, aquas esse aquas, nec præterea corpus habere aliud, veluti nec pluuia, &c. Interim tamen ex Elemento illo, quod aqua in se continet, fit corpus, hoc est, generantur lapides, metalla, &c. Id & de ceteris similiter verum est, de quibus seorsim in suis capitulis.

Ex aqua Lapides, metalla.

Hic iam de igneo astro ita attendite. In sole nihil est, nisi aridus fulgor seu radius. Is autem corpus non est, nec corpus habet, quod ratione nostra assequi possimus. Iam vero, quid assecutio seu comprehensio nostra est? Nihil, mere nihil. Hoc quidem verum est, nos in Solis splendore corpus non deprehendere: corpus tamen videmus in ipso, hoc est, ex ipso:

Solis splendor quid.

Vnde decidunt lapides? Ex cœlo: non quod ii ex terra attollantur ac per aerem in cœlū euehantur, ibique in generatione sua perficiantur. Hæc n. omnia vana. Terra ipsa & mare generationē suam seruant omnino. Nec quicquam aliud inde fit, quam quod generant ipsa, vnde decidunt lapides, ferrum, &c. Eadem etiam Solis, aut ipsius Planetæ ratio est. Is generationem illam in se perficit, in ipso id situm est, veluti istarum rerum proprietas docet.

Lapidum cœlestium quæ generatio.

Similiter & corpus in Podagra fit, prout istę generationes se habēt. Non enim ex cursu motuue corporum, corpus Podagræ fit, sed ex cursu potius inuisibilium astrorum corporum, corpora illa generantur. Et quot Planetæ, tot metalla, &c. Quanquam hæc difficilius capiantur ab iis, qui Pyromantiæ gnari & periti non sunt. Et tamen, nisi Medicus approbe sciat & intelligat, quo modo ex splendore Solis corpus producatur, haud vnquam corpora morborum satis assequi poterit. Nec enim minus ex aqua lapis fit, quam ex lapide aqua: non minus ex aqua ferrum generatur, quam ex ferro aqua. Et eadem ceterarum rerum omnium ratio est.

Corpus podagræ vnde.
Medicus pyromantia peritus sit.
Lapis & ferrum ex aqua: & hæc iterum ex illis.

Præterea, si arida terra flores suos campis extrudere potest: consentaneum est, sicca quoque astra idem non ignauius præstare posse. Peculiare enim corpus est ab Astris: & peculiare iterum a corporeis terris, quod deinceps deducetur planius. Ex his intelligi potest, quod corpora morborum modo ac ratione astrali fiant: veluti, si Sol corpus generat, vbi corpus ante non fuit. Nisi enim ipsa astra faciant corpora, morbus nullus generabitur. Et licet quidem id corpus non ex ipsis astris fit, sed ab alio corpore transmutatum: nihilominus tamen ipsum corpus astrale morborum caussa exsistit.

Corpora sunt duplicia.
Corpora morborum astrali modo generantur.

NECROMANTIA.

Necrom. &c.

Corpora astralia sunt corpora podagrica.

Corpus vel est parentale, vel non parentale.

EXempla & similitudines per Necromantiam videte. Non enim inconuenienter ea hic introducuntur. Quod enim de astris externis, idem etiam de Microcosmicis intelligendum est. Astralia enim corpora sunt Podagrica corpora. Et quod in pyromantica declaratione obseruastis: idem similiter & in Necromantia tenete, quod scilicet sint duplicia ferra, duplices lapides, duplicia aliorum omnium corpora: nempe vnum ex confluentia & parentali coniunctione iuxta naturam seminis productam: & aliud, sine parentali natura generatum. Et hoc corpus id est, de quo loquor. Non quidem quod hic in podagra caussa parentalis constituenda sit: sed omnino ponenda est extranea contra omnem côiunctionem, confluentiam, constellationem, Naturam, cursum, & similia alia, veluti & modo cursuque legitimo vnum ex alio nascitur, vnum aliud gignit. Hæc non parentalis côditio est ista, vel est istud corpus, quod hic mihi tractandum proposui, ac ex parte aliqua iam ante in Pyromantia explicaui. Iam enim deinceps id corpus planiore sensu definietur, vt notitiam certam hauriatis eorum corporum, quæ non parentalia sint.

Interstitiū mediū mira generationis caussa. Necrocoomia quid: & quorum generatio.

Videte vero mirabilem naturam eorum, quæ ex Mediis interstitiis oriuntur contra omnem generationem & natiuitatem: veluti exemplū Necrococomiarum, quæ varie cadunt, indicat. Nec enim ex patre aut matre nascuntur: sed res sunt, sine patre ac matre omni, quarum nec materia iam vsque a primordio vnquam extitit. Ac vt similitudine aliqua vos de iis instituam, res alia non est, quam si mutus aliquis verbum quoddam enuntiaret ore suo, quod ab ipso nunquam fuisset auditum, nec is id vnquam ex aliis audiuisset aut didicisset, sed is mutus esset, & tamen verbum pronuntiasset, ante & post quam tamen pronuntiationem idem etiam nihil quicquam sciret amplius.

Cocomica signa in herbas & homines quos cadant.

Si ergo Necrococomicum hoc est: in cœlo sunt imagines, figuræ, & similia alia, quorum principium, *pater* & *mater*, nihil est, sed res supra & vltra paternam ac maternam generationem. Nec vero hæc in cœlo tantum, sed in dimido medio cœli sunt: & insuper nec in istis tantum interstitiis sunt, sed deorsum etiam in terram decidût, super herbas, folia, &c. arborum & similium. Et sic vel cum rore, vel sine ipso suo tempore multæ figuræ, formæque ac côcomica signa reperiuntur, quæ & ipsa cum superioribus eodem ortu proueniunt, ac frequêter super homines, in eiusmodi linea ambulantes, decidunt. Sic qui sub nubibus ambulat, ab iis facilius corripitur altero, ibi non ambulante. Eodem modo sæpe etiam super vestibus reperiuntur varia signa, & multiplices figuræ, iam magis, iā

minus

minus conſpicuæ, iam obſcuriores, & ſi quæ alia indies decidunt, minime tamen viſibiles.

Ita vero & Podagra Necrococomicum corpus eſt. Qua enim ratione Necrococomicæ formæ cadunt ſeu fiunt: eadem etiam Necroaſtralia in corpore formas eiuſmodi gignunt, minime parentales, ſed non parentales ex natura Cocomica. Secundum hæc ergo in omni Theorica, fundamentum eſt hæc Meteorica: nec Theorica Medica aliter inſtitui poteſt, niſi Aſtralis philoſophus pro natura Pyromantiæ & huic ſimilis Aſtronomiæ eam dirigat. In hac etenim Theorica, cum parentalis minime ſit, Necrocoeomica ſaltem Meteorica prępollebit: in qua tamen noſcenda ac æſtimanda neminem moueat aut offendat craſſa illa & immatura rerum cœleſtium deſcriptio, ab Ariſtotele & Alberto nugatoribus relicta, qui auctores rerum iſtarum ſtudioſos intricant pariter, ac genuinum curſum artemq; obſcurant ac præſtringunt ſuis argutiis, quas non addicto ipſius naturæ lumine illuſtrant, ſed ex fanatico ſuo cerebro extrahunt, ac ſui ſimilibus eaſdem mira iactantia ſuſpiciendas obtrudunt. *Podagra corpus eſt Necrococomicum.* *Ariſtoteles & Albertus notantur.*

Ceterum, de iſto non parentali corpore (quod & in Pyromantia fit, cui facultati rem longius deducendam relinquo) porro etiam ſciendum eſt, quod habeantur ceu *corpora præſagia*, quæ iuxta veram Necromātiam vocantur, *Corpora Erodenia*. De quibus inſtructionem hanc tenete, quod præſagia Erodenia ſint. Quotieſcunque autem hoc præſagium cadit, toties ſequitur ſua Hiſtoria Erodenia (veluti de Troia traditum ſcimus) Iam vero ipſa quoque podagra itidem corpus Erodenium eſt. Indicat enim hiſtoriam Necrococomicorum corporum, & ſic hoc ſimile confert ad ſimile illud, & aliud adhoc, ceu præſagium & hiſtoria. Sic ergo ipſa Erodenium etiam corpus eſt, aut forma, vel index, vel pręnuntius illius membri aut corporis naturæ ac proprietatis. *Corpora præſagia & Erodenia quid.* *Troia hiſtoria Erodenia eſt.* *Podagra corpus Erodenium eſt.*

Quod vt recte intelligatis, ſciendum eſt, Erodenium eſſe indicem proprietatis, more Necrococomico ita vocatum. Cum vero Erodenium a ruſticis non intelligatur, & deinceps hiſtoria ſequatur: ideo pręſagium vocatur, quod præſagium tamen non eſt. Præſagium enim eſt, indicare rem ex eo, quod id non eſt: prognoſticatio autem eſt indicatio ex inuiſibilibus ad viſibilia. Sed *Erodenium* eſt indicatio ſuiipſius corporis, & eſt flos ſui fructus. Pro philoſophia enim Tellurica, eſt *Locuſta gummata*. Nam locuſta gummata & Erodenium res vna eſt. Et hoc modo Necromantię canonem intelligere debetis. Podagra eſt Erodenium, & locuſta gummata botothina. Et tamen Botothinum morbus ipſe non eſt, ſed morbi flos, hoc eſt, Dolor eſt Erodenium, & eſt corpus, vt diximus. *Erodeniū quid.* *Præſagiū, prognoſticatio & Erodeniū ut differant.* *Locuſta gummata quid.* *Botothinū eſt flos morbi.*

GEOMANTIA.

Geomant. &c. *Fulmen quale corpus.* *Concomicum corpus.*

VT autem ſimilitudo ipſius compleatur; qualiſnam eius dolor ſit, demonſtrat aſtrum Geomanticum in fulmine. Nam & fulmen eodẽ modo corpus eſt, quale eſt non parentale, quod iam definiuimus. Hoc fulmen etiam eſt concomicum corpus, & concomicum terrę, nec apparet aliter, quam flamma, cuius ſpecies exprimitur longius coruſcante fulgure. De huius loco iam notate, quod Anatomiam Podagrę imaginis, omnemq; eius naturam, conditionem ac proprietatem complectatur.

Corpus luxum quid.

Iam vero nullibi ſentitur, niſi vbi figura podagrica iacet: veluti videtis, podagram peculiarem omnino locum & corpus ſibi deſtinare. Corpus autem in ſua conſtellatione verſari debet. Sic, nullibi fulmen eſt, niſi vbi corpus luxum præſto eſt. Vbi corpus luxum deeſt, ibi fulmen abeſt.

Leproſi, ex ſeminis natura tales.

Corpus autem luxum nihil eſt, niſi corpus laſciuum, non perfectum, hoc eſt, videtis homines frequenter leproſos naſci, iam hoc, iam illo modo, prout iſtarum rerum natura ſe habet. Hę autem omnes, in imagine ſeminis, quod tale ante natiuitatem exſtitit, latent. Id quale fuit, tale in agro ſuo emerſit & pullulauit.

Luxum corpus, corpus podagræ eſt. *Flam. terrenũ, &c.* *Lux ſpirans, &c.* *Flamen Geomant. &c.*

Pro his iam notate, quod ita luxum corpus nihil ſit aliud, quam putum merumq; ſperma, quod haud fixum, aut in ſua proportione recte diſpoſitum, ſed imperfectum exſiſtat: & tamen interim corpus eſt, ſed luxum, quale in lepra intelligere poteſtis. Hoc luxum corpus eſt corpus podagræ, ac, hoc loco, Flamen terrenum. Eſt enim tantum luxus ſpirans, quod eſt flamen Geomanticum & concomicum terræ. Velut ergo luxus ſpirãs eſt corpus flaminis terræ, & ex eo oritur: ſic etiam ex Geomantico aſtro Microcoſmi idem intelligi debet.

Corpora hominum perfecta, & imperfecta. *Flamen Aetnæ, &c.*

Vt autem ſecundum Theoricam philoſophicam vos inſtituam, & rem in eſſentia practicæ proponam: ſcire vos velim, luxa corpora ſpirantia Anatomiam eſſe Erodeniorum corporum. Niſi enim illa ſpirans terra luxa ſit, tum eo loco flamen nõ fiet. Iam, ſicut homini adhærent bona & mala: ſic duplicia quoque perfecta corpora & imperfecta. In perfectis nihil huius eſt. Sed in imperfectis eſt luxum. Summatim, ſperma ex nulla parentali natura creſcit. Cauſſa eſt, quia luxum parentale non eſt. Nam aliud corpus eſt luxum. Interim tamen verum corpus indicat: & ſine hoc tale exſiſtere non poteſt. Ex ſuo autem ſemine, ſeu ex ipſo nihil producit. Et ſi flamen exoritur aſcenditq; ſupra terrã, non aliter ac flamen Aetnę tum ſcabies & aſpredo fit terræ, quæ in corpore indicat luxitatem. Itidem & hoc caſu. Nam hic eſt corpus pruriens, & corpus non prurien-

Sic

Sic ergo ex Geomantica natura, astroq; intelligite, quod luxum corpus stet in corpore perfecto. Id visibile non est. Et sicut constellatio huius flaminis se habet aut exserit: sic hoc quoque scire & intelligere fas est, quod podagræ (si in suum corpus assumi, ac in suam Anatomiam proprietatesque formari debeat) corpus, id corpus non sit, quod a patre & matre genitum est: sed nec quicq̃ etiam cum ipso commercii habeat. Nã flamen quidem ascendere videmus: non autem videmus eius corpus, ex quo progreditur. Eadem ratione dolor etiam sentitur quidem: sed corpus eius nemo conspicit. Secundum hanc considerationem ergo, fundamentum cognoscendæ Podagræ aliud constitui debet. Anatomia enim eius ceteris omnibus præire debet. Et qui huius morbi Anatomiam non nouit: is Medicus esse diciq; nullo pacto potest. Ita citra omnem iniuriam testari possim equidem, Medicos eos vniuersos, qui cadauerũ Anatomiam tractant, plane imperitos & inconditos exsistere. Cadauer enim veram Anatomiam non exhibet, sed tantum ossa, & his finitima alia spectanda offert. Interim morbi ipsius nulla inspectio datur. Ego n. de Anatomia morborum, non corporum dissero. Itaque rectius ego hic astra ꝑ indicio Anatomiæ morborum induco, quod in Medico quolibet summum & maximum esse duco. Sine hac Anatomia nihil quicq̃ vnq̃ vere solideque scriptum aut traditum est. Hinc ergo vide, & ipse iudica, quæ scriptorum tuorum vtilitas sit, que huiusce Anatomiæ mentionem ne quidem vno verbo fecerunt, sed in meris localibus occupantur.

Podagra dolor sentitur, non corpus.

Anatomia cadauerum est imperfecta

Anatomia morborum nõ corporum ad Medicum spectat.

HYDROMANTIA.

CVm hic vnum solumque corpus cum sua Anatomia proponatur: conuenit, vt hactenus tribus corporib. indicatis & traditis, deinceps etiam quartum intelligatur, secundum astra Hydromantica, hoc modo. Nisi enim peregrinum corpus adsit, Podagra nulla gignetur. Hactenus autem tria corpora descripta sunt. Hic tradetur quartum. Compertum nempe vobis est, quod ex aqua etiam corpus procedat, quod ad similitudinem corporis Podagrici cognoscendum est. Podagricum enim corpus illud non est, quod aut in hydropisi, aut in Paralysi, aut Icteritia, aut Febribus ac similibus habemus: sed corpus omnino longeque aliud est. Et qui quæso Medicus de morbo differere possit, qui tamen corporum in Microcosmo notitiam non habeat, nec sciat, quæ & qualia corpora in eo sint, & quos morbos corpus quodlibet sustineat? Hydromantia ergo ad corporum illorum cognitionem nos satis deducit. Nec enim dicendum est, quatuor humores quatuor morbos parere, &c. sed ita potius: Quatuor insunt in homine corpora principalia, & quodlibet suas

Hydromant, &c

Corpus aqua, &c.

Corpus Podagra a ceteris diuersum.

Corpora principalia in homine 4.

ſuas ſpecies habet, ac peculiare corpus. Sicut enim corpus aliud eſt lapis, ſic pariter aliud eſt corpus metallum, aliud vitriola, & ſimilia, ceu in aqua declaratur. Huiuſmodi erga genera in homine inſunt. In quolibet autem genere tales corporum ſpecies latent: & corpus quodlibet ſuum morbũ patitur. Nec enim humores corpus vllum ingenerant, ſed corpora alia, alii morbi. Nec hic diſſerendum eſt de rebus, quæ operantur ad morbũ; nam id Mechanicum eſt: ſed de iis dicendum eſt, quæ corpus habent. In metallis enim eſt rubigo: in ligno vermes: nec horum cauſſa duplex humor eſt. Res vna eſt, quæ hęc vtraque operatur. Hæc autem ſunt duo corpora. Et ſic de ceteris omnibus. Perpetuo enim hoc vobis in mente ſit, quod corpora cauſſentur morbos, non ea, de quibus vos nugamini. Rem enim ſi penitus in vobiſmetipſis penſitetis, opera facili videbitis, vana & inania omnia eſſe, de humoribus quæ prodidiſtis. Nec vlla ratione bonus ac generoſus Medicus euadet, qui animum ad diſcrimen corporum non applicabit. Nec enim, quia cute vnica homo integitur, ob id corpus is vnum eſt: ſed in quatuor corporibus primariis omnino conſiſtit. Corpora hæc quatuor palmaria quatuor morbos inferunt, exceptis ſpeciebus ceteris. Et quot ſpecies vnius, totidem etiam alterius. Quidquid ergo horum morbus fit, id eſt fabricator Mechanicus, qui ſe habet inſtar pictoris, imaginem ſine pigmentis nuda creta adumbrantis aut fingentis. Hic ergo vt pigmentorum cauſſas, ac virtutes nihil attendit: ita nec hoc caſu faciendum eſt. Quod ſi vos cretam pro materia peccante habituri ſitis: hoc vobis obſtabit illico, quod imaginis alia ratio non ſit, quam ſi framea acu ue deſcripta ſit. Framea hac remota, imago remanet tamen: vt dicere iam non poſſis, ſi color dematur, aut creta abſtergatur, tunc imaginem exſtinctum iri ipſam. Quin imo contrarium tecum ita loqueris: color nõ adeſt, nõ adeſt creta, nec adeſt is, q imaginẽ fecit, nec id adeſt, quo imago facta eſt. Quid ergo tandem eſt, ꝙ imaginẽ conſtituit? Eam nempe impreſſio fabricat. Similis etiam morborum ratio eſt. Solum corpus cognoſce, & iam ipſum morbum cognoueris. Id enim, quod morbum facit, aufugit, & inſtrumentum, quo vſus eſt, vna ſecum abripit. Fruſtra ergo quæres, ꝙ abiit. Peſtilentiã etiam conſiderate. Hanc quis facit? Mechanicus Aſtralis. Illam ſi fecit, is abſcedit, opus ſuum relinquit, ac inſtrumentum ſecum aufert. Iam autem hunc nemo vidit: nemo quicquam aliud relictum inuenit, quam quod is fecit, quod fabricauit: non ſecus, ac tignarius, ſerram, aſciam, dolabram ſecum aufert, exſtructam domum ſolam relinquens. Tignarius autem domum illam ex humoribus non exſtruxit, ſed ex corporibus. Et quid ſapit hoc vobis? Ita Latomus non ex humo-

Corpora morbos faciunt, non humores.

Morbi primarii 4.

Morbus vt pictor eſt.

Corpus morbi vt ex imaginis noſcendum.

moribus, sed lapidibus domum erigit, ac mera corpora manibus suis tractat. Corpora autem non humores faciunt. Vt vero rubigo in lapide nunquam est, nec caries in ferro: ita nec in hoc tu casu vnquam de Humoribus iure dicere potes.

Quæ certe omnia testantur de errore cognitionis podagricæ, extra huiusmodi corporum considerationem admisso. Itaque hoc loco astra hydromantica indicant, quod omnia sua corpora, quæ, vt patet, multiplicia existunt, præfigurationi sint, quod similia etiam in corpore corpora existant, & naturam podagricam habeant. Id quod ex exemplo sequenti planius intelligite. Videtis nimirum corpus aquæ esse ferrum, esse lapidem, esse Metallum, esse Sal, esse Vitriolum, Alumen, &c. quæ omnia sub nomine mineralium includo. Cadunt autem hęc corpora pro modo ac ratione suę dispositionis & Anatomici ordinis. Idem eodem modo etiam in numero Microcosmi accidit. Et sicut hæc mineralia cadendo distribuuntur in Ylech: sic cadit itidem Podagra. Hic autem attende ad dispositionem salium. Hoc enim loco corpus erit salium, quæ materia est & Essentia Podagricorum morborum. Pro speciebus ergo salium, species morborum & corporum iudicate. Podagra enim morbus, nihil est, quam salium corpus. Et prout salia diuiduntur in sua genera: ita distribuuntur etiam genera & species, &c. podagræ. Alius est dolor salis, alius aluminis, alius petræ, alius vitrioli, &c.

Hydromantica vsus.

Corpus aquæ est ferrum, &c.

Podagra est corpus salium.

Differentiæ Podagræ vnde constituendæ.

DISPOSITIO.

Sic ergo deinceps de fabricatione, quæ Mechanica est, dicendum restat. Id fiet per tractationem dispositionis. Sub hac autē dispositione cōprehenduntur etiam signa. Specierum namq; descriptio est descriptio signorum. Res ita proponēda est. Quid podagræ corpus est aliud, quam corpus salium? Quid aliud est, quam gluten, quam synouia? Iam ergo ibi tantum podagra iacet, vbi viget gluten, nec extra hoc. Quod extra fit, podagra non est, sed accidens eius. Iam autem salia sunt gluten. Hic est sal fontium: istic sal congelatum: illic sal aluminis, sal vitrioli, sal petræ, & si quæ genera alia sunt. Dolor alius est in sale fontis, alius in sale petræ, alius in alumine, &c. & sic consequenter. Et hæc signa quis describere queat? Solus nimirum Naturalis, per indicium experientiæ. Non autem oscitanter ac supine Medicis considerandum erat, quid tandem sit illud, quod tam atroces & exquisitos dolores ciere possit. Certum enim est, nec choleram, nec phlegma, &c.

Corpus salium est Podagra.

Salia sunt gluten.

Salis diuersitas caussa diuersæ podagræ.

Doloris podagræ caussa.

iſtos mouere poſſe. Itaque omnino aliud in cauſſa ſit oportet. Ad cuius notitiam & cognitionem tamen facile penetrare poſſent, ſi tantum ſibi otii & temporis ſumerent. Sed impingunt illi illico in principiis: ne quid de medio & fine dicam. Declarandi ergo doloris ratio longe alia eſt, quis illum concitet. Nimirum hic eſt ſalitas, & non alibi: hic eſt vitriolitas, nec alibi. Idem & in homine accidit. Iam vero homo eſt Microcoſmus, ſenſu prǽditus. Neceſſe ergo eſt, vt ſentiat, quod in ipſo eſt. Inſuper mineralia omnia ſenſibilia ſunt, nec vllum inſenſile: omniſque ſenſibilitas bona, mala, &c. mineralis eſt, & ipſam cauſſatur. Iam vero vt de commotione & ſenſione morborum quid dicam: ſciendum eſt, fabricationem ſuam non habere Podagram, vt habet eam gramen campi: ipſa enim materia quieſcit, eo modo, quem Hydromantia docet. Niſi enim quǽratur, non adeſt. Si quǽratur, inuenitur. Sic metallum nihil commodat, niſi fabricetur. Puteus Sal non dat, niſi excoquatur. Idem & de Podagra ſentiendum. Si enim non hydromantica ſubtilitate plantetur, nulla inuenietur. Hǽc vero plantatio in hoc tantum conſiſtit, vt quǽratur, vt ǽdificetur, & ad id deducatur, ad quod deducendum eſt. Iam autem id ſola inuentio eſt, per Anatomiam ceterorum corporum, ipſorum Elementorum: vt in igne iacent ſalia, etiam in Aere, etiam in Terra. Pro captu huius ad exemplum attendite Anatomiǽ vini. Vinum in ſe habet Aſtralem Anatomiam ſalium, & ſal id eſt, quod hic in Elemento aquǽ ſalinum vocatur. Non autem in vino ſolo, ſed & in animalibus diſpoſitio Salina latet. Et vna alterius inuentrix eſt. Ita enim quis aurum inuenire nouit, quam metallarius? Quare autem? Etſi enim ipſe quidem aurum non ſit, auri tamen domitor eſt, ac eiuſdē habet cognitionem, ſcitque ipſius naturam & proprietatem. Ideo ipſi conuenit ac quadrat. Homo enim in ſuis cogitationibus ſimilis eſt omnibus creaturis, ſecundum naturam ſuarum artium. Ars vna in homine eſt materia eius, de qua ars tractat, non quidem materialiter aut viſibiliter: & tamen eſt vnius conditio, quǽ alterius. Iam ſi foſſor, huius rei peritus, aurum quǽrit, & id inuenit, tunc idem prǽparat, & ſeparat, ac conficit, &c. Eodem modo etiam corpora morborum inquiri volunt a ſuis corporibus. Sic Anatomia vini, & Anatomia cibi ex animalibus, in quibus fons ſalium iacet, in ſuo corpore Microcoſmi fontem ſalium quǽrit: non q̄ vinū podagra ſit, ſed iam ea ante in homine latet, velut metallū in monte: ſed vinum eſt Mechanicus ſecundus, ita, vt eam q̄rat & ſeparet a glutine, ſicut foſſor metallum a monte extrahit. Et ſicut id in monte manifeſtum non eſt: ſic nec manifeſta eſt Podagra, donec omnino ꝓtrudat. Id ſa-

Homo Microcoſmus eſt ſenſib9 prǽditus.

Mineralia ſenſibilia.

Dolores Podagricos quid moueat.

Vini Anatomia, &c.

Sal ſalinū &c.

Homo eſt omnia ſecundum artes ſuas.

Vinum Podagrā latentem vt profe-rat.

Id faciunt inuentores in vino,& similibus animalibus,piscibus & carnibus. Et hanc quidem inuentionem si recte intelligatis: tum non huius saltem morbi, sed ceterorum vniuersorum caussam ac originem plene cognoueritis. Nec enim semper ac in omnibus morbis caussa cibis & potibus assignanda est, vt ex iis corpus aut materia deducatur: sed finite eos inuentores esse,& vobiscum reputate pro ipsius Philosophię ductu,quod mineralia sua Microcosmus subinde secum circumferat. *Inuento-res ciborũ* *Cibi &c. inuento-res.*

CONIVNCTIO.

IAm autem porro,qui ea inuentio procedat,cognoscite. Quod enim videtis,industrios ac solertes Mechanicos opificia sua inuenire,& opera sua conficere: id omne ex ipso naturæ lumine profluere debet. Iam vero ars nihil est, nisi lumen naturæ: Ideo duplex est: vna, quam ipsa in ratione ponit,vt ea operetur ac laboret per industriam sensuum, artisq;. Altera est,q̃ administrat ipsamet,nec solertiæ humanæ ipsam relinquit. Ita operatur herbas,arbores,ferrum. Operatur ergo natura in duplici lumine,quod lumen tamen vnicum est. Vnum ipsamet perficit, & materiem eam manibus subiicit. Ex hac vt fiat, quod debet,& ad quod a natura destinatum est; iam id luminis Microcosmi est, quo vtitur is, qui porro illam tractat & perficit. Ad præscriptum hoc intellige,quod eadem similiter etiam in morbis hunc morem teneat, hoc est, ipsamet id faciat contra artificem Mechanicum, id est, Medicum,qui eam iterum sanare debet. Iste medicus comparatur Messori vel Sectori, qui pratorum gramina præsecat. Quod enim natura produxit, id ille demetit. Medicus ergo talis morborum Messor esse debet. Illi enim eodem modo in corpore crescunt, ceu gramen in campis. Et quod falx est in manu messoris: id Medicina esse debet in manu Medici. Cum vero dicendum iam vnicum hoc restet, de Inuentrice, qui scilicet podagra in vino & animalibus, podogram in homine inueniat: id deinceps enarrare aggrediemur. Reducam autem exemplum de fossore metallario. Is quia in seipso aurum est, ideo aurum quærit. Ita etiã vina & animalia saliũ,podagra ipsa existunt, non tamen respectu alio, qyam vt fossores aurum sunt: hoc est,in quærendo sunt metallo similes. Si ergo vinum,quod podagra est, in corpus, in quo minera podagrę iacet, descendit, tunc illam inuenit. Sicut enim qui metallum quærit & inuenit: sic naturaliter hic quoque vnum alterum inuenit. Simile inuenit suum simile. Ita vinum est quęsitor. Si corpus attingit, in quo podagra iacet: tunc illud protrahit, ac in vstrinam indit, hoc est, in operationem suam producit. Et qua ratione præparari metalla solent: eadem vinum quoque suam mineram præparat & tractat. Nec *Luminis naturæ ars duplex* *Medicus artifex Mechani-cus.* *Medicus messor & falx, medicina.* *Inuetrix podagra.* *Vinum & animal quo podagra sunt.* *Vinum podagra quæsitor.*

Colores quid.

Colores homo nec dat, nec aufert si non natura

Ex plumbo molybditis cerussa &c.

vero id vinum solum facit, sed & animalia eiusdem naturæ. Hanc autem quæsitionem, & inuentionem ac separationem rerum istarum incredulus nemo admirari debet. Sicut enim videtis, ex rebus nigris rubras, ex rubris atras, ex albis nigras, ex nigris albas produci: eodem sensu naturam quoque Mechanicam intelligere debetis. Quid enim colores in homine aut rebus aliis sunt, quam productio reconditorum corporum, in illis obliteratorum? Vbi ergo huiusmodi corpora conduntur, ibidem etiã morbi alii latent. Et quemadmodum natura in illis operatur: ita etiam morbi: vtrobique res inuisibiliter agitur. Quis enim hanc inuentionem esse inficiabitur, si quis ex plumbo per naturam candorem, & postea ruborem producat: Id homo quidem non facit. Nec enim is colores vel dare vel auferre potest, nisi natura consentiat & opituletur. Et consentiente, colores ille promtos habet, non per suam ipsius vim, sed solius naturæ potestatem, quæ recondita & occulta corpora ibi manifestat. Sicut ergo hæc inuentrix est: ita per lumen naturæ manifestum est, quod homo etiam per naturam, & in natura idem inueniat. Ita etiam quærit morbos, per se absconditos. Cibum vero ac potum, inueniendæ podagræ artem aliam non esse censete, quam si plumbum in ignem ponatis, & ex eodem producatis molybditem, cerussam, minium, aut ex argento lazurium. Ea non editis. Debentur enim parietibus, non corpori. Debentur autem corpori illa, cibus & potus. Hæc si per artem vestram naturæ offeratis, tunc eadem illa assumit, & confert, quo debet. Si ista in stomachum ingeratis, ars alia non est, ac si Antimonium in ignem coniiciatis. Eo facto, natura laborare & in eo operari incipit, quærens tamdiu, donec rubedinem ipsius extraxerit. Et talis eius quæsitio est. Eodem ingenio ipsi etiam morbi quæruntur.

MATERIA.

Salium genera species podagræ sunt Species salium 129. Theophr. nota.

VT vero tandem materiam tam inuentoris huius, quam ipsius inuenti vna cum processu ac ordine suo omnino intelligatis: statuendum est, hoc loco solum sal morbos parere. Prout ergo genera salium se habent: ita pro ipsorum ratione podagræ species oriuntur. Quod si ergo signa, ac accidentia, & quæ alia huc spectant, scire desideratis: tunc illia ex natura & proprietate salium desumite, quorum mihi nota hæc sunt: 16. salia fontium: 5. salia montium, & præterea genera maris, prout regio quælibet in suis liquoribus constituta est. Insuper autem genera petræ, quorum sunt 8. genera fluminis 5. genera plumosi 4. genera boracis 2. genera vitrioli 43. genera calcis natæ 46. Taceo, quæ mihi cognita non sunt. Nec obloqui possim meis aduersariis, si pro diuisione climatum,

&

& altitudinis, ex consideratione Cosmographica, & Astronomica ac Physica multo plures salis species constituant. Sed quod hic transilio, id in Archidoxis plenius ac ex fundamento disquiretur & enumerabitur.

Hic hoc saltem tenete, quod istis omnibus consideratis minime opus sit. Cura enim ipsa tantum genera respicit, nec speciebus omnibus attentis opus est. Hæc ergo materia grauius vos ac vlterius non angat, nisi quantum Philosophiæ, Astronomiæ & Cosmographiæ animi gratia indulgetis. Medicum enim ista quidem exornant. Sed vos ægris ipsis seruire studeatis potius. Hi enim minutiarum harum nullam curam habent. Iam autem cuilibet Medico hæc hactenus dicta ad podagrici morbi cognitionem sufficiant. Quod si vero videatur vobis, Theoricam hanc nimis angustam esse: hoc agite quæso, vt eam probe intelligatis: defectus in nullo erit. Cognoscite vero ac discite etiam sequentia. Sic enim vnum per alterum explicabitis. Dura autem ac difficilis prouincia vobis erit, si in hisce non probe versati & intelligentes fueritis. Nam extra cognitionem hanc defectus in omnibus apparebit. Omnino enim fundamentum ipsum ex Philosophia, Astronomia, ac artibus aliis hinc enatis, promanat. Tandem ad practicam etiam attendite, quæ secundum naturam inuentricis Medicinæ constituta est, non ad arbitrium & opinionem scriptorum veterum, sed ad normam 6. 4. primariarum partium, ex quibus Medicina oritur. Diligentiam itaque & fidem nauissimam constantissimamque impendite. Ita res poscit.

Cura podagræ generalia tantum spectat.

SECVNDI LIBRI FINIS.

Hæc quæ de cura Podagræ hic sequuntur, præcedentibus duobus libris non erant annexa, sed duobus solus separatim inscripserat Auctor &c. Hactenus non edita.

CVRA.

A Calumniis, sat scio, tutus non ero, quod mea solita Medicorum cura, comprimis vero ac maxime in podagra, quodam q. diuortio separo. Attamen qui possim non repudiare curas eiusmodi ridiculas, quas isti hactenus tanto probro agitauerunt? Aut qui quæso imitari easdem possim, cum iam etiam in rusticorum prouerbium abierit, solos Diuos signa operari? Extra hæc enim quis ipsis credet? Persuadebunt nimirum mihi, si miracula edant. Alias operam suam de me omnem ludent.

Soli Diui miracula edunt.

Theoph. in Physicarudis: in chirurgia Rabbi dicitur.

Quod tamen pridem occœptum est, laruas suas virulentas iidem in me conuertent haud segniter. Nec enim hoc primum scriptum ipsorum offensionis caussa erit. Hoc enim iam dudum eructant odiose, me Physicæ rudem & ignarum omnino exsistere: at in chirurgia Rabbinum præstare: non quod serio hanc mihi laudem conferant, sed vt per contemtum ac contumeliam me ex omni Medicorum ordine excludant. Et de Physica quidem quid obiiciant? Cum hanc equidem ipsos doceam: ipsique adeo de me discant, non ego de ipsis?

Medicina est duplex

Medicina male diuisio: & cur?

Quæ vero caussa est, in Physica quod me tam odiose repudiant? Hæc sola scilicet, quod nec Medicinam ipsi norint, nec eius distributionem didicerint. Medicina enim duplex est: Physica & Chirurgica. Physica morborum omnium cognitionem: chirurgia autem eorundem curationem docet. Hæc genuina Medicinæ diuisio est. Ipsi autem plano ac manifesto errore diuisionem faciunt in Medicinam seu curam corporis & vulnerum. Vulnerariæ autem medicinæ mentio nunquam facta est, sed tantum chirurgiæ, quæ ipsa practica est.

Physica quid? Chirurgia quid?

Respondete mihi vero: Ecquæ tandem est vulneraria Medicina, quæ in suo morbo Physicum non requirat? Aut quæ Physica est, quæ per chirurgicum sanari non debeat? Tales ergo vos medicos esse proditis, qui, quid Medicus sit, & in quo consistat, ne quidem hoc ipso momento sciunt. Physica nihil aliud quicquam est, quam morborum omnium, qualescunque sint, cognitio. Nec chirurgia aliud est, quam morborum omnium curatio. Sicut enim lignarius manibus suum opus conficit: ita & Medicus. Aude aliquid, & sine manibus id conare vel præsta. Tua ergo cæcitas in propatulo est, quod nescias, in quo tandem Doctor sis.

Physica & chirurgia quid propria sint.

Vide vero, quam stes egregie in morbis, quos chirurgicos vocas, vt sunt, Herysipela, Cancrena, Esthiomena &c. Hos curas ex practica, hoc est, ex chirurgia. Quod si vero non simul sis Physicus Medicus, ecquid hoc casu scies ac medeberis? Nihil. Porro si scientiam ac fundamentum in omnibus curandis vulneribus ex Physica desumere cogeris: qui quæso ex ea facultatem ac professionem aliam condere ausis? Apage vero lignarios istos Doctores ac Moriones. A primo & principali nomen procedit, non ab vltimo. Nominanda ergo Physica est, quæ dignoscit morborum caussas: nominanda chirurgica est, quæ practicā machinatur. In iudicando enim Physicus es, & in curando chirurgus.

Sic etiam ab explicata Theorica, iure bono practicam, hoc est chirurgiam aggredior. Omnino enim Chirurgiam non Physicam poscit ægrotus. Physicam autem expetit ipse Medicus. Hoc est idem ac si dicam: Nullus chirurgus sine Physico consistit; ex hoc enim iste nascitur: chirurgus

rurgus a. Physicum probat. Physicus n. probam aliam non habet, qua in suis operibus cognosci & iudicari queat. Nisi n. is simul chirurgus sit, instar statuę aut pictæ simiæ omnino astabit ægroto.

Et quamuis equidem curam ad exitũ ducam, ita vt putare ii possint, me singulariter hic chirurgum esse, quod exitum proponam, & ad illum ducam: (ita enim docet Theorica, ita Anatomia, ita Manualis, ita Confluentia) tamen ad obiectionem hanc responsionem breuem hanc notate, nullum insignem morbum corporis seu Physicum sine Chirurgia sanescere posse, sed oportere illum omnino (vt vocant) in vulnerariam medicinam reduci. Et quia chirurgia in vulnerariam incidit: ideo chirurgum putant Doctore Crepitario Lipsensi inferiorem & ignobiliorem esse. At si vosmetipsos intus in cute nossetis: fore non dubitem, quin nasos vobismet ipsi præmorsuri sitis.

An vero medicina vulneraria ac alia professio hæc sit ideo, quia cura per apertionem instituitur? O fanaticos. Ecquid vero discitis tandem, aut quid comtuli ac polituli vestri vos Beani docuerunt, quod nedum quidem, quid Medicina sit, exploratum habeatis? Hoc vero notate, & viuido pectore reuoluite: nisi exitus fiat in morbis astralibus, ægrum certe nullum vnquam sanabitis. Et hic diuidite astrum ac corpus, cœlum ac materiã: hic medicinam duplicẽ facite, & alteram omittite. Attamen duas chirurgias facite, non duas vulnerarias. Non n. vulnerarii, sed chirurgi esse debemus. An v. dedecus non sit ac infamia, tot tamq; illustres Academias cum Italiæ tum Germaniæ tot asinos ac archibeanos fouere? *Med. & Academiarum reprehensio.*

Hoc coronidis loco notate. Quicunque curare podagram tentat, hunc opus est ad normam Microcosmicæ Anatomiæ operando procedere. Hoc si factu opus est, certe chirurgia modis multis requiritur, in vulneribus, in vrendo, in excedendo, in cauterisando, in purgando, in minuendo &c. Quis vero ob id practicam hanc manualem in facultates plures diuersasq; dirimet, ita, vt vna altera præstantior sit, vna præferenda, altera ceu inutilis & sordida reiicienda? Satis est, practicam manualem ita institui, vt æger a morbo conualescat & sanetur.

Interim autem nec istis impostoribus patrocinor, qui nihil nisi linimenta, vnguenta, suffitus, ligna &c. sciunt callentque: sed horum potius caussam tueor, qui morbos ipsos cognouerunt ad pręscriptum Anatomiæ & Microcosmicæ naturæ, & ad documentum mundi externi, vt suam practicam pro rei exigentia informare queant. Nec enim istiusmodi cognitio Medico vel probro, vel impedimento, vel læsioni, sed potius summæ laudi esse debet, quod tantam scientiam in Microcosmo & vtroque globo Philosophiæ ac Astronomiæ sibi conquisiuerit. Interim vos

vitularii Doctores, si ex Academiis exemplis [illegible] cana sublimia illico reiicitis ac annihilatis [illegible] & [illegible] producturi, non nisi meras nugas ac commenta [illegible] dedecori, aliis inexpiabili damno sunt.

Porro etiam ad curam attendite. Hanc, vt libet, vocare [illegible] citra calumniam vestram res non decidetur. Cuius enim [illegible] ruit, is seipsum tandem prodit & concutit. Testimonium enim [illegible] libet de se est, hoc est, homo ipse testatur, qualis intus sit. Vos vero, [illegible] uictæ veritati adstipulamini, ad practicam attendite ipsam, nec [illegible] deductum meum processum, aut per (vt videbitur) auia in [illegible] methodum despicite. Et longe ex animis vestris persuasio ista ex[illegible], quasi is ego sim, qui nouum quid & alienum moliri satagam. H[illegible]nim consilium apud me nunquam concepi: sed sobrio instituto id [illegible] cum semper meditatus & annisus sum, qua ratione vos omnium so[illegible] me instituere, ac practicam veram producendo, meque & vos ex obic[illegible] pedicis promtissime expedire valeam. Cognoscite & intelligite, q[illegible] partis vtriusque iudicandæ caussa sit, & iudices æquos synceros[que] agite.

Theophr. quod insti tutum.

II.

IN descriptione curæ notate: quot species morborum, tot practicæ & peculiares curæ. Nullus ergo singularis ac vnicus processus tenend[illegible] est: sed veluti is, qui pallium manibus amplexus, illud pro venti incu[illegible] moderatur ac prætendit: ita medicina quoque in manu esse posita Medici debet. Cum ergo Medicina tanto iudicio in manibus Medici [illegible] sit: quis practicam ex ea vnicam tantum faciet? Quis in capitulum v[illegible] eam coget? Nemo quidem. Tanto minus quatuor humoribus eadem [in]cludetur, vt qui omni cognitionis fundamento carent. Itaque non d[e so]la podagra illud intelligi debet, sed & de morbis primariis omnibu[s] [illegible] vehemētibus & seriis. Diuisio ergo practicæ ex Theorica, & iis omni[illegible] de quibus dixi, desumenda est. Quam vero ego practicam in [illegible] non more vulnerario, sed Medico, vobis digno, explicabo. D[illegible] Medici, hoc est, sectæ Medicorum, Medicinæ euersore[s] exi[illegible] enim hoc, ille aliud nouit: & notitia tamen hæc omnis nihil [illegible]. Q[illegible]nim particulam saltem vnam tenet, is nihil tenet, nec, [illegible] scit, &c.

Plura de Podagræ cura in præcedentibus non scripsit Autor. [illegible] paginæ scriptionem intermisit. Quæ igitur ad huius a[illegible] rationem requiruntur, ex aliis [illegible] libris petantur.

SEQVVNTVR

DVO ALII LIBRI DE PODAGRICIS MORBIS.

L*iber autem ſecundus (ſub titulo,* Liber Secundus: *Communis Interpretatio Morborum &c.) apud iam ſequentem inuentus non eſt: quæ fors aliorum quoque plurium librorum fuit, vt ad diuerſa loca diſtraherentur, nec iuncti manerent. Et licet ipſe quidem auctor in titulo non annotet, quod ſit* Liber Secundus de Podagra: *ipſa tamen illius verba clare teſtantur, quod is vnus ſit ex libris de Podagra, vt cum paulo ante finem capitis de Phyſionomia dicat: (Quantum opus eſt ad cognitionem in Podagra, tantum propono &c.) Idem pariter liquet ex fine libri primi, & principio ſecundi, quod iungendi ſibi ſint. Quod hic indico hac de cauſſa, quia ſunt, qui librum ſecundum ad Paramirum pertinere arbitrati fuerunt &c.*

DE PODAGRICIS MORBIS, ET HIS AGNATIS:

THEOPHRASTI HOHENHEIMII, vtriuſque Medicinæ Doctoris.

DOCTOR THEOPHRASTVS,

Ad Lectorem.

Q*Uærent haud dubio non pauci, quæ mei animi hæc obſtinatio ac temeritas ſit, quod aſſerenda & defendenda equidem ſuſcipiam ea, in quibus mihi paſſim Medici omnes contrarientur, ſententiaque meæ conceptæ ex imo animi zelo contradicant. Horum rogatui reſponſo tali obuiandum eſſe cenſeo. Si mihi cor erga ægros non erectius & beneuolentius ad iſta calcar adderet, quam pectus aduerſartorum mihi procliue eſſe comperi: huic certe me oneri ſubducere poſſem quam facilime.*

Iam vero, cum nugarum Auicennicarum iugum ſubire, & commentis inanibus Galeni adſtipulari citra probrum euidens non poſſim, vt qui ex intimo pectore Auicenna Galenus notantur.

ægrorum curam nunquam susceperunt: audendum [illegible] *ipsorum cum Theoricæ tum Practicæ subducerem, & a* [illegible] *ady* [illegible] *aduerti* [illegible] *bus vnumquemque solidum Medicum nisi & procedere* [illegible] *tio transilire pacto nullo possum malorum illam Iliadem, quam in artem* [illegible] *tem inuexerunt Medicam, dum vim ac virtutem omnem, quam in remediis* [illegible] *tus ab ipsa natura inclusam scimus, sua negligentia intercidere ac obliterari* [illegible] *sunt. Nec enim seipsos tantum suis somniis misere defraudarunt hactenus* [illegible] *omnem vsque posteritatem opinionum suarum segetem magno fœnore propa*[illegible] *Vnde factum est, vt hoc seculo consuetudini illi malæ pessimam ab omnibus p*[illegible]*roc*[illegible] *tam obstinatum impendatur, vt enorme illico flagitium admitti putent, si quis* [illegible] *quam contra vetera illa lumina moliatur aut attentet: interim animo suo id* [illegible] *gitantes, quod asinus quidem autito & antiquo suo gradu incedat perpetuo, sed* [illegible] *tamen generosior equus multis parasangis anteuertat: & tamen equus appl*[illegible] *asinus plagas a suo domino auferat. An v. mihi fas nō sit contra medicinā men*[illegible] *scribere, & impostoriæ fucatæque consuetudini opponere doctrinā veram, ex ipsa* [illegible] *turæ lumine depromtā, & stabilitā per astra, per Philosophiā vtriusque scienti*[illegible] *terræque, his omnibus adstipulante ipsorum 4. Elementorum concordantia?* [illegible]*m in hoc mihi asylum omne positum est, quod Theoricam meam ipsis latius & alt*[illegible] *extendam? Nam & qui alias in astris, in mari, ac in practica rudes & imperiti* [illegible]*nt, præstantiores tamen his sunt, qui practicam suam ex Theorica desumunt. Quid vero id tandem est, quod me absterrere & mouere possit, vt a Mechanica Anatomia* [illegible] *cessionem faciam? Aut quanti est id, de quo ipsi tantopere intumescunt & s*[illegible]*ctant, quod scilicet in aulis agunt principum ac regum? quod versentur cum c*[illegible]*siliariis Metropolitanarum vrbium? quod in sinu ac oculis hæreant illorum, quo*[illegible] *mē omnes equidē ne quidem transuersa salutatione dignos iudico? Quid vero* [illegible] *tandem præuaricationis est, quod principes vos, ac vos consules præsidesque preui*[illegible]*rum, tam vestra quam subditorum vestrorum corpora ac salutem in tam fœd*[illegible]*m gastulum intruditis, & temerariam consuetudinem ob antiquitatem, quodam* [illegible] *promulgato edicto pro arte haberi mandatis? Quid vero ab antiquis anti*[illegible]*bemus aut accepimus, quam hoc, quod, quæ edimus, omnia per aluum* [illegible] *hoc antiquum, quid tandem ad Lumen internum facit aut spectat? A*[illegible] *esset, hos iudices oculos suos ad diei duodecim horas torquere & in de disc*[illegible] *crastino soliciti non sint? Et hoc commonstrat, id, quod hic tan*[illegible] *cedere, hoc est, non ex lumine ventris, me decimas captare, quod ha*[illegible] *ctitatum est, qui, quod artem parit, deseruerunt. Quis vero Deum* [illegible] *esse, suamque ceu basim in misericordiam posuisse dicere posit, qui n*[illegible] *quod a Deo necessaria omnia suppeditari sibi ac refundi queant, in m*[illegible] *mortuis ex morte per misericordiam ad vitam longæuam & vegetam r*[illegible] *dis? Hic ergo iam iterum vobis, o Iudices ac Præsides inculco, quæroque* [illegible]

Vetera non illico seu optima admittenda.

ac [illegible] habetis, quod artem præstantem a tumultuaria consuetudine opprimi sinatis, & ad errores illos nimis procliuiter conniueatis, quos tamen vel simplicissimus quisque notare, ac videre potest, certa iniuria Medicinæ confusionem solido eius fundamento longe anteponi? Vos tamen nihilominus vestram hanc antiquam regulam subinde teneris & ruminatis: filiola nostra, quæ fecit, facta bene sunt. Itane vero? Si ergo bene sunt in discretè omnia, filia vestra quæ facit: age & hoc bene factum sit, si eadem in lupanari Venetius se meritoriam exponat. Nemone vero serio secum tandem pensitabit, quanta cum panolethria Medicorum fraudibus vniuersa hactenus Europa contaminetur: quod sectæ passim erumpant, qualibet opinionem nouam monstrosamque concipiente & mordicus tenente? Illas enim vniuersas quis enumerabit: cum fanatici spiritus quadam quasi ex lerna passim euolarint, & confertim in homines irruperint, vt suam tam insaniam eructare propalam cuiuis liberum sit? Interim qui erroneis istis spiritibus, obuiam iri queat, cum, quorum interest, non vel per insomnium meditentur: silent etiam ii, qui per se honestati deditis, eandem de aliis quoque spem conceptam fouentque. Sed quorsum hæc honestatis persuasio? quorsum ista tolerantia? Confidentiam imo & desperationem videte tot præuaricatorum, qui certatim omnes in Medicos erumpunt. Quæ vero & qualis ista tandem ars erit? Nam statuum omnium si Hypocrisias dispiciatis: numerum certe comprehendetis multo vberiorem, quam vel ego vel mei successores & posteri aut sperare aut tolerare velimus. Attamen nec hoc indigne ferrem equidem, cum vinci expugnarique possint facile omnes, si modo æqua lance vtrique trutinaremur, & iusto perpondio suus valor ac pretium relinqueretur. Donec vero id fieri video, vt opiniones ac phantasmata ipsi Naturæ lumini præferantur, quæ futuro seculo atrocia schismata in Medicinam illapsura sint, ominari nullo labore possum.

Quis vero in fide vos adeo desperatos facit: cum tamen illa in se solide ac simpliciter complectatur perfectionem Dei, qua is præsidii nobis nihil denegat, sed opem ac auxilium modis infinitis plenissimam vt nobis ferat? Et in hanc vos fiduciam non ponetis? Auxilium vero Medicinæ quid tandem aliud est, quam caritas ipsa? Sed ea non ex homine: verum ex Deo. Et in caritatem hanc vos spem ac fiduciam non collocabitis? Sic ergo fides vestra, quam res imperfecta quid aliud est?

Quæso autem vos, o iudices ac principes, rem tandem penitius vobiscum euoluatis. Nec enim hoc saltem mandatum vobis est, vt, qui heri fur crumenam præcidit, hodie in crucem a vobis agatur: sed pœna eadem omnino etiam dignus censendus est, qui furtum per dolum ac fraudem quocunque modo admisit. Ad vindictam gladium culpa communis & vna est, membrum pro membro, pro corpore, corpus. An vero id gladius non est, quod iugulat, & hominem vita exsuit? Quod licet quidem ferreum non sit, non sit politum: per id tamen pauciora homicidia non patrantur, quam per ferrum ipsissimum. Sed cur hæc vobis otiose ita recenseo,

Vti assen-tatores seu [illegible] la [illegible].

quæ tamen omnibus notoria & manifesta sunt? Aut quid id tandem [illegible] ueamini tantopere ab iis, quos vobis fucum & glaucoma obtendere, tam [illegible] meis omnibus clamo & vociferor? Magna certe cognitio ea est, ex speculo [illegible] quid id sit, quod speculum exhibet. hoc est splendor, qui ex homine emicat, [illegible] quod in homine conditur. Sed quid & quo hæc extendo, cum sciam ea null[illegible] fore? Spem mihi tamen facio certissimam, quod hi, meos quos sectatores vo[illegible] hoc fundamento fixas radices acturi sint: & quod filii ipsorum cum princip[illegible] ris, principes ac Doctores alios progenituri ac producturi sint, qui Codices pr[illegible] mul & hos nouitios contra nos prælantes sparsim colligent, & vindice animo [illegible] no eos omnes consecrabunt. Quis enim spirauit vnquam Boreas, cui Vulturnu[illegible] dorem gratum & iucundum non superinduxerit? Quorsum autem hæc agi[illegible] tinam, sub Borea qui habitant, hunc Vulturnum acciperent. Sed ipsis exspectan[illegible] est tempus benignius.

Cognosce vera, candide Lector, an ad stomachosius scribendum satis mihi [illegible] non sit. Quæ enim commemoraui hactenus, non morbum saltem illum attinent [illegible] hic describendũ proposui: sed negotiũ ad ipsam professionem omnino spectat. Int[illegible] tamẽ cuilibet morbo suum capitulum, suus locus assignetur. Hic de Podagra tr[illegible] institui. Morbi enim palmarii quatuor existunt, tres scilicet, præter tract[illegible] Podagram. Quos si vobis explicuero: plane confido, vos animo alacri inconcu[illegible]oque quoscunque ægros adituros esse.

Id vero, Lector, offendiculo tibi non sit, quod Podagram curabilem e[illegible] po[illegible]am, cum aduersarii tamen mei id inficientur. Nec de me desperes, etsi ex ipsorum cod[illegible] bus remedia nulla petam. Sed nec ob id me auersare, quod obiiciant, ter me in c[illegible]r- ceres abductum esse, multa me bella confectatum esse, multos me grauiter ver[illegible] &c. Nulla enim a me male locata plaga est, quam quæ cutem non penetrauit. [illegible] pter facta verbera indignari haudquaquam debebant: modo finis eorum in[illegible] apud illos obtineri potuisset. Sic enim a Deo omnia in bonum conuersa [illegible].

Tu, Lector, quæ hic propono tibi, accipe, & quæ in præfatione monui, reuolue[illegible] fiet, vt ista legendo discas, quæ & tibi & aliis vsui esse possint.

Hanc autem tractationem ad obiectionem triplicem accommodato [illegible] tradendam Medicinam me ineptum esse. Hoc tibi iudicandum relinq[illegible] me nihil noui moliri debere, & doctrinæ veteri acquiescendum esse. Hoc [illegible] iudicio tuo mando. Tertio. duos plura scire vno. Tu & hoc æstima, a[illegible] gita, quos duos putem, aut quẽ vnum intelligant. His præfationem finio: cer[illegible] habens, Deum Opt. Max. mihiq; tibiq; finem optatum concessurum esse.

Lib[illegible]

LIBRI NARRATIO.

DE Podagra tractaturo, hoc ante omnia incumbit, vt in principio declaret, quid deinceps traditurus sit. De doloribus autem morborum, ac horum signis seu indiciis tradi nihil potest. Insultatio enim morbi cum concurrentibus signis, & horum natura, moribusque, mutæ literæ committi ac concredi non debent, vt putetis, vos inde abunde satis exsatiari posse. Hæc enim in multiplici experientia posita sunt ac exercitatione, quæ a quouis Medico requiritur. Ad breuem tamen dicendorum comprehensionem hoc opus est, vt locorum huius morbi plenam ac sufficientem notitiam teneatis.

LOCA PODAGRAE.

LOca capitis ista sunt: si cranium linea lactea perreptet, cuiuscunque ea, vel modi, vel figuræ sit, Podagræ ea omnino subiecta est. Sic pariter vbicunque cranii aut alteratio, aut compositio incidit, aut vbi ossium iuncturę per interiectam cartilaginem; velut bitumen committuntur, aut vbi ossa alia cranio annascuntur, veluti nasus, mentum, ceruix & similia: item loca oculi, aurium, dentium: hæc omnia podagræ sedem locumque præbent. *Podagra quæ loca.*

Porro a ceruice per spinam dorsi vsque ad anum, vbicunque vertebra seu articulus, ibi sedes Podagræ. Sic & in humeris, vbicunque os ossi committitur. Similiter etiam in costis, vbi eæ dorso infiguntur, ac in thorace coeunt a iugulo vsque ad præcordia: velut etiam in ossibus omnibus, in quibus medulla continetur. Sic & in coxendice, vbicunq; articulus, commissura, porusque visitur, ibidem podagræ etiam diuerticulum datur. Sic & in illo coalitu iuncturarum, vbi femoris os ossi sacro inseritur, item vbi pudendorum ossa interiecta cartilagine vniuntur, tam in viris quam in fœminis. Nec minus in patella ac concauitatibus genuum omnibus, & in ista regione, vbi crus imo pedi committitur, iuxta malleolos, & loca finitima spongiosa cetera.

Eadem ratio est humerorum quoq;, & brachii iuncturarum, & cubiti ac radii, vbi interiecta cartilagine vniuntur: nec minus, vbi brachium manui conseritur, iuxta nodum carpi, & prominentiam apud digitorum radices conspicuam.

Præterea in omnibus manuum pedumque locis: in quibus quot squamæ seu commissuræ, tot podagræ sedes, quæ intercurrunt a radicibus digitorum vsq; ad vngues: idq; tam in manibus quam pedibus.

Sed & interius in corpore quædam Podagræ [illegible] cet quantum vesica, aut Ramex cum suis ligamentis [illegible] enim quot costarum insertiones, tot Podagræ sedes.

Quanquam etiam alia loca Podagræ numerentur, velut in calce [illegible] ra & similibus partibus aliis. Quæ tamen istius morbi propriæ [illegible] sunt, sed obstructio tantum transitus illos mouet.

Vt vero, quod tracto, planius intelligatis, signa quædam & exempla vobis proponam, ex quibus de ceteris facere iudicium queatis. E[illegible] autem vobis sit, species peripneumoniæ, item rheuma, quod scapulas [illegible] humeros occupare solet, nec citra diarrhœam transit. Similiter [illegible] lores aurium, dentium, oculorumque concurrant, incipientis [illegible] signa sunt: velut & tumores articulorũ, multis pollutionib. iuncti & [illegible]

Præsens Podagra his etiam ex signis noscitur. Dolor eius a [illegible] dependet, ac pro tempestatum Lunæque ratione mouetur. Con[illegible] etiam a potu, a cibo, a Venereo exercitio, ab ira Martiali. Ab h[illegible] fere paroxysmi inducuntur, velut & a ceteris, quæ extrinsecus [illegible] hunc incendunt. Hoc modo Podagræ loco iam constituto ac co[illegible] to, postea in Geometriam illa abit, & lineam proportionis vari[illegible] mutat, vt articuli disiungantur & diducantur: quæ dislocatio d[illegible] ter non mouet, quam si fidicula membra distrahantur. Materia [illegible] influens locum medium occupat, ac ibidem coagulatur gran[illegible] star grandinis, varioq; modo alterat: cuius mutationis mysteria M[illegible] approbe cognita esse debent. Quis n. literis satis tradere possit, q[illegible] us podagræ in distrahendis & diuellendis articulis natura mod[illegible]

Sed hæc iam pro narratione sufficiant. Qua librũ ipsum q[illegible] nime finio, sed ad deinceps dicenda viam præstruo, qua nimiu[illegible] ad caussam, generationem ac naturam huius morbi. Vesa [illegible] meæ modum haud admiremini. Ita n. ipsa explicandi morb[illegible] tura poscit. Sed nec hoc vobis admirationi sit, cur caussam a[illegible] morbi huius illico non aggrediar. Conuenit enim vt de M[illegible] cinæ omnium primo dicatur: vt sciatur, ex quibus in[illegible] tio hæc dimanet. Fore autem spero, vt hæc mea doc[illegible] promtius locum inueniat, quo fundamento certiori ac [illegible] per instruitur ac defigitur.

De Origine Artis.

CVm varii passim spiritus varia scribant ac cōmentētur [illegible] te omnia debetis, quod ex fundamento ac principiis [illegible] ctrina non dimanet: sed quod ex longe diuersa cognitione [illegible]

[illegible]

debeat. Quid enim quæso vspiam a patre ac matre accepit homo, ex quo vel minimum corporis humani morbum describere possit? Aut quis vspiam præceptor reperitur, qui ex te vel me Medicum facere queat? Nam etsi quidem rerum multarum peritiam habeat: tamen quid id tandem ad vel meum vel tuum commodum conferat? In isto enim operatur *Lumen*, quod is in me teque intrudere aut infundere non potest. Nam nec ipsi quidem ex scholis aut institutione eadem hauserunt. Nisi enim ipsum Naturæ lumen Medicum formet ac fingat, fragmenta certe passim collecta non nisi purum putumque experimentatorem reddet, qui ad Medicinam nunquam vtilis futurus sit. Cum ergo citra dotes eiusmodi homo nec in aliis professionibus clarere ac excellere possit, vt qui ex seipso nihil quicquam habet, sed ab extraneo præceptore omnia haurire cogitur: cuiuis comprimis scire conuenit, ex quo quisque fundamento scribat doceatque, ne qua fors lector in errores præceps agatur, aut vt, quod plus est, eundem lector cum Auctore sensum, idem principium teneat ac assequatur. Quamdiu enim discipulus profectum eiusmodi non assecutus sit, vt a Naturali suo magistro ad supernaturalem transcendat: tamdiu fundamentum verum attigisse nondum putandus est. Nam veluti meministis in scriptura tradi, discipulum non supra suum magistrum esse, sed ipsum ei æqualem esse sufficere: id sensu genuino ad inuisibilem omnino magistrum torqueri debet, quod scilicet visibiles perpetuo discipulo sint, maneantque, quamdiu ex suis viribus & animi sensu, proprio loquantur ac scribant.

Lumen naturæ solum Medicum genuit.

Discipuli non supra magistrum.

Cum ergo nostramet eruditio seu informatio nihil sit, paulo penitius certe intelligendum est, quidnam id sit, quod nos instituat ac doceat. Sic a. statuendum vobis est, ipsum Naturæ lumen cuiuslibet professionis fundamentum ac scientiam largiri. Quo dato iam concessoque, impossibile esse consequetur, vt ex doctrina Auicennæ, Galeni, ac Hippocratis solidus quis ac doctus Medicus nascatur. Ipsius enim temporis veritas euincit, ipsos putos esse discipulos, taceo vt magisterium certum in iis quæri debeat. Adeoque hoc immotum axioma vobis sit, quod, nisi ex solo Naturæ ipsius lumine vos prodeatis, generosi ac laude digni Medici esse haud quaquam possitis. Alias n. laus ac honor vester omnis ab inani & arido experimentatorum honore promanabit. Experimenta ipsa quidem Medicum nunquam me faciunt: sed hunc constituit sola lux Naturæ. Et, sicut, qui oculis varias terras descriptas peruagatur, ob id tamen peregrinatoris nomen nihil sibi vendicat: sic nec ab experimentis se quisquam medicum vendicare iuste possit. Sed ne æquo longius vos detinendo, tædium vobis ingeram: breuiter recensebo tandem ea, quæ cuilibet Medico suam scien-

Lumen naturæ verus magister.

Auicenna, Gal. Hippoc. discipuli tantum sunt, non Magistri.

Medici qui praeceptores sint. tiam largiuntur. Sunt a. quatuor Philosoph[illegible] ex quibus ceu speculo quodam promūtur [illegible] Medicum complere & perficere queant. Extra [illegible] dicum genuinum esse prædicare possit. Sicut n[illegible] citra patris ac matris coniunctionem nasci: sic nec [illegible] ceptione seu generatione carere Medicus potest. Ac ab [illegible] quidem plura quærere aut sperare non debet, quam membr[illegible] com[illegible]dam proportionem. Alterum vero, quod corp[illegible] [illegible] ex lumine procedit naturæ, veluti iam dictum est. D[illegible] de Matribus octo, ex quibus scientia dimanat, dissero. vna int[illegible] que attendite, [illegible] doceat nos Naturalis Geometria, ac Ch[illegible] tia, & Physionomia. Hæ [illegible] libri sunt, ex quibus nobis d[illegible] esse putabimus. Et si enim, quæ carta continet, approbe q[illegible] gantur, sic tamen ipse Medicinæ liber nondum inceptus est. Me[illegible] liber ipsa Natura est. Et sicut in speculo teipsum contueris: sic in [illegible] Naturæ speculo tuas scientias omnes ad vnguem peruidere [illegible] lo incertius, quam faciem tuam cognoscis in speculo externo.

Natura est liber Medicinae.

Multi quidem sunt, qui ex experientia sua scribant. De hac q[illegible] tiendum sit, attendite. Experientia quidem vniuscuius confe[illegible] vis tamen ac operatio ipsius ab vno in alterum deriuari non pote[illegible] a. experientia secundum sensum Philosophicum & Astronom[illegible] est, vt res quælibet in sua inuisibilitate cognoscatur. Sic & d[illegible] quarumlibet extra hanc cognitionem, vera ac genuina expe[illegible] Quod heri expertum est: quid id commodat diei hodiernæ? aut h[illegible] erna experientia quid confert diei crastinæ? Hodierna n. e[illegible] crastinæ similis non est, ideo, quia coniunctio constans non m[illegible] modo recens, iam iterum recentior, subinde ac assiduo reno[illegible] tñ experientia ipsa in eadem ætate, sibique simili perpetuo con[illegible] a. fundamentum, ex quo scribendum sit, exactius teneatis inte[illegible] deinceps ex ordine, quantum quidem cuilibet scitu opus est, tr[illegible] ex quonā tandē scripta vel mea vel aliorum pcedere ac defluere [illegible]

Experientia ab vno in alterū non transfunditur. Experientia quid.

DE LIMBO.

Homo est limbus minor. Limbus duplex.

DE Limbo cur ante omnia tractem, caussa non obscu[illegible] octo illæ matres, de quibus dixi, latent ac comprehen[illegible] autē nemini incompertū esse reor, quod homo nihil aliud [illegible] bus sit. Et cum limbus duplex sit, homo ceu limb[illegible] [illegible] est. Limbus autem per se est [illegible] quælibet enascuntur crescuntq., velut ex semine na[illegible]

hoc discrimen est, quod Limbus suam terram habuit in verbo Dei, quod maiori ero semen per medium ad finem sui fructus dat. Sic ergo Limb' maior semen est, ex quo creaturæ vniuersæ prodierunt. Limbus autem minor est creatura vltima, in quam limbus maior abit. Cum enim homo ex limbo conderetur, in eo creaturarum vniuersa inextiterũt. Ex isto a. velut ex spermate homo, qui iam limbus minor est, sumtus ac constitutus est. Sicut filius a suo patre nascitur: sic limbus minor ex maiore productus est. Et sicut filius parẽtis sui omnia membra exhibet: sic homo quoque creaturas vniuersas in sese continet. Cum ergo omniũ primo mundus maior ex limbo constitutus sit, & post creaturas omnes ipse tandem homo: ideo sciendum est, creaturarũ vniuersarũ, quas quidẽ omnis mũdus nouit, naturam, essentiam & proprietatem omnem in limbum vnũ denuo quoq; congestam & ordinatam fuisse. Iste a. limbus homo factus est. Ex his consequitur, quod omnes artes, omnes scientiæ, & quicquid in homine est, aut in hominẽ ingeritur, in cognitione creaturarũ omnium maioris mundi versentur & subsistant. Nec n. homo quicq̃ nouit vel potest, quod ex limbo ipsi implantatum non sit: nec quicq̃ is altius ac sublimius ipso naturæ lumine habet. Cuius linea prout in ipsum cadit, sic ipse naturam capit intelligitq;. Vnde vere ac constanter dicere possim: quod, nisi Medicus artem suam sciat habeatq;, sicut suum cãtum alauda, & pauo, pennas pictas, nihil aliunde in ipsum ingeri possit alias, si non assiduo sine medio nullam lineam se permisceat & inserat.

Limbus minor ex maiore natus.

Homo creaturarum vniuersarum idea continet.

Medici ars debet se habere vt cantus alaudæ.

Sic iam ex hoc consequitur, quod homines scire ac indagare possint omnem scientiam Angelorum ac spirituum, ac impetrare valeant omnẽ illam naturam in creatura altera. Ex ipsis enim cum homo conditus sit, potestatem certe ac hereditatem habet sciendi vniuersa, quæ in cœlo ac terra sunt: & sicut infans a suis parentibus sermonem discit hauritque: sic nobis quoq; discendum est ex illis, ex quibus prognati sumus. Parentes enim infantem docent omnia, quæ sciunt. Similiter & creaturæ nos docent omnia, quæ ipsæ sciunt: saltem nos hoc euitemus, vt extraneum parentẽ non quæramus, vnde discamus. Cũ itaq; ratione dicta homo ex limbo formatus sit: Limbus autem creaturas vniuersas cœli terræq; cõplectitur: ex eo patet, nemini admirationi esse debere hominum vel sapientiam, vel stoliditatem, vel spiritualitatem, vel brutalitatem. Ex quali enim limus natus est, talis necessario fit, nec ortus ac parentis sui conditionem effugere potest. Vnde fit, vt naturam alii asini, alii falconis habeant.

Limbus causa omnis varietatis hominũ.

Ex his arbitror equidem (quod & vobis ipsis ita videre debet) quæri & indagari oportere id, quod de homine sciendum est. Si enim natura

eius ac ingeniorum, tam in bonis, quam malis ... idem pr- us ex magno Limbo intelligi debet. Et pro ... natura, quæ diuersa est, censeri ac æstimari debet, ... simul intellecta, ac in suam Cosmographiam ... quodnam pecus, & quis homo conueniant. Et hæc iam Cosmographia vna est. Altera est, vt cosmographicentur Angeli & homines ... Et tunc per istam Cosmographiam ... dabitur ... scendique, qua nam scientia aut sapientia quis ... doctus sit. ... Cosmographia tertia est, vt spiritus maioris Limbi & spiritus ... limbi minoris, conferantur. Hac ratione ipsa spirituum diuisio ac distributio patebit. Hinc enim est, quod homines alii sint dociles, alii rudes, alii pecuini, alii humani, alii boni, alii mali. Hinc etiam inuenietis homines, qui miracula edant, qui spiritibus ac Angelis imperent. Resque ... ter se non habet, ac si filius patrem superaret, cogeretque, vt pater ... trio filii obsequeretur. Ex illis enim, qui eiusmodi potestatem habent, homo ille natus est. Et nisi per patrem ipsum id præstetur: homo certe huius ex sese vim nullam habet.

Cosmographia triplex est.

Hominū varietas vnde.

Sic, qui Angelis obsequitur, is parenti suo obsecundat. Ex spiritibus qui discit, is discit a patre suo. Qui pecudes cognoscit, is cognoscit seipsum. Qui Elementa intelligit, is, qui Microcosmus creatus ... Sic enim subinde vnum ex altero procedit. Sed vt ad instituti mei continuationem, hisce iam dictis ad Philosophiam relegatis, pergam ... ligere vos velim, quo fine hanc de Limbo dissertionem adduxerim ... non est aliud, quam Podagra, per quam alii quoque in genere ... intelligendi veniunt. De qua hoc præcipue notandum est, quod ... os Magistros fiduciæ nihil ponere debeamus, sed ad solos ... præceptores attendere fas sit. Mortui enim magistri ratio alia ... quam panni in aqua madefacti. Humidus enim quidem ... idem aquam refert, & aqua etiam ei inest: nemo ... ex ... bibere potest, quam vt linguam modice parumque ... fingeret. ... ex fonte ipso potat homo, non ex panno: sic nos quoque ... stram haurimus ab angelis, non a mortalibus, qui vix ... qua tincti & imbuti sunt. Et hi, quem tandem exsatiare ... met aquæ penuriam habeant?

Magistris mortuis nihil tribuendum.

In progressu quidem capituli docui, medicum eo modo ... debere. Iam vero, qui hoc modo fiunt, omnium ... fortuna posita est, ita, vt Medicus, qui prædicto modo ... ita miracula edat, & concursum successumque, alius ... habeat. Hi enim hominis signa & miracula tanta operantur ...

ex[illegible] nō [illegible] d[illegible] habeant a[illegible]entur, [illegible] Deu[illegible]ant. Veruntamen, vt [illegible] ad [illegible] v[illegible]alis reuertar, conueniens est, vt Medicus [illegible] fortunam non confidat, aut stellis fortunalis aliquid tribuat: sed artis ipsius, [illegible] nam velut per vim cogere & allicere debet. Ideo sese [illegible] debere Medicum vos dicites, ne in volubili fortunæ rota consistat. Spiritus enim volatiles seu fugaces sunt: cum econtra ars minime fugax sit, sed solido pede constan[illegible] maneat. Hanc artem vt possideas, via te docebit ea, quam monstro. Ita autem doctrina tibi conficitur ex limbo, hoc est, ex tertio corpore, animalium scilicet & rerum crescentium. Hæc enim [illegible] nem habent cum corpore hominis, quia eandem [illegible]tionem habent cum [illegible] corporibus, in quibus morbi, quorum podagra palmarius quidam est, latent ac conduntur. Quod autem in vesti b[illegible]lo [illegible] sui, etsi id ad Medicinam necessarium non sit: tamen præfationis loco facere eo potest, vt veram [illegible] cognitionem habeas, & [illegible]rum Medicorum vanitatem cen[illegible]as, qui extra hanc artem [illegible]am ar[illegible] antes triumphos sibi decernant. Qui tamen vniuersi cum a me, tum vobis alio loco poni æstimarique non debent, quam Diui, q[illegible] c[illegible] e[illegible]nt non in nomine Domini, sed in virtute natiuitatis suæ, in q[illegible] um iub[illegible]ando se efferunt. Sed ne sic quidem hoc genus reiicio aut repudio. Hoc saltem iubeo, vt rosæ vrticis præferantur, & suus locus his, suus etiā locus carduis relinquatur. Iam v. cū hactenus dicta ad institutionem Medici percursoriam faciant: hic tamen simul id quoque tenendum est, quæ tam cognoscendorum morborum præcipue ratio sit. Morbi etenim omnes, qui animalium sunt, velut & horum omnes complexiones, qualitates & similia, in ipso quoque homine insunt. Hinc etiam Medicorum principiū ac scientia eodē modo pcedit. Si Medicus de animalibus nihil intelligit: ecquid tandem sciet de homine? In animalibus sunt [illegible] in homine sunt vniuersalia. In hoc enim congrediuntur morborum [illegible]tiones. Sed quod in specie noscendum est primum, id non ex homine desumitur, sed inde, vnde desumi iam diximus. Ex his itaque iam liquet, rationes, caussas, & similia vniuersa, de quibus Medici tradunt, [illegible] commenta esse. Ipsi enim ab homine discere incipiunt, qui tamen doctrinæ finis existit. Et extra ipsum hominem, principium sumi debet: & [illegible] in ipso [illegible] inueniendum est. Et nulli Medicinæ Hære[illegible] ex homine [illegible]ere satagunt, quod extra hominem [illegible] aperte ergo errore versantur, qui hominis describen[illegible] [illegible]unt, & interim ipsius limbi [illegible] sunt. Limbum d[illegible] [illegible], quæ in homine sunt, cognoscetis. Qui non ex limbo, sed ex ipso

Fortuna Medicorum attendenda.

Podagra est morbo primar.[illegible]

Animal[illegible] um o[illegible] sunt in homine.

[illegible] est de[illegible] hom.[illegible]

homine discit, hic nihil aliud discit, quam latrocinationem [illegible], atque meris sophismatis ac omnifariæ nequitiæ [illegible].

DE MECHANICO.

IN more hactenus vsuq; non citra euidentem caussam positum, [illegible] morborum omnium descriptio a generatione ipsorũ deduceretur. Quid equidem cur disputando altius hic ventilem: cum, quæ hactenus [illegible] sunt, ad meam sententiam minime faciant? Nihilominus tamen ad [illegible] gendum meum institutum, conuenit, vt hoc loco p̃sentem mo[illegible] aliis accuratius explicem, quo declaratio vniuersalis, de morbi[illegible] apertior & intelligibilior fiat. Cum vero homo adeo certus Me[illegible] sit, vt gloriari possit, se suis oculis corpus ipsum morbi con[illegible] certe profundius occuletur faber, qui corpus ad morbum c[illegible] explicatius definire mei instituti est: vt habeant Academiæ, cur de [illegible] sis morborum alia ac diuersa minime tradant.

Corpus morbi esse inuisibile. Cum ergo humanis oculis hoc in casu nihil pateat, sed ab oc[illegible] us naturæ omnia dependeant: æquum omnino erit, vt visibiles M[illegible] nicos opifices relinquam, & in ipso naturæ ordine exponend[illegible]. Interim tamen visibile ip[illegible] excludo, ad cuius n[illegible] uisibile operatur. Ex v[illegible] inuisibile cognoscendum est. [illegible] orica est inuisibilis, Mech[illegible] autem est visibilis, licet vtra[illegible] sit. Cur autem id inuisibile [illegible], caussa hæc est, quod inuisib[illegible] conspiciantur. Sed quid de istis hic dicam? Consilium nempe meum [illegible] ipsum fieri seu generationem morbi explicare, vt penitius tan[illegible] ligatis, quonam modo morbi ipsi gignantur. In his autem ea[illegible] est, quæ tignarii, securis, & ligni, quæ in fines multiplices abeun[illegible] multis adhibentur, ad domos, ad stabula, ad horrea. Qui hic [illegible] modum ita arctabit, vt Geometriam saltem vnam seruet, ne[illegible] insuper, quot capita, tot sensus facis, ne vnico quidem ad alter[illegible] pliciter quadrante, ac conueniente. Quibus hoc a me confe[illegible] bitror, impossibile scilicet esse, procellum vnum teneri ob[illegible] quo discedere nõ liceat. Sicut enim opifex quotidie noua, ea[illegible] opificia exercet: sic varius etiam ac diuersus iste est faber, qui [illegible] gram. Et quis cuilibet quotidianum horoscopum denu[illegible]

Humores 4. [illegible] tantur. Non a. possum, quin in risum effundar, q̃ videam sophistas [illegible] adeo in numerato habere. De 4. ipsorum humoribus loqu[illegible] dicam ipsos de ligno loqui, cum tamẽ lignum non sit, ac ips[illegible] us fabri mentionem non faciant? Maxime, cum morbus [illegible] materia crescat, sed ex magistro fabroue gignatur, cui [illegible]

[illegible]runt. Iam vero humor plus non est, quam lignum. Quis ergo vidit, lignum se ipsum vnquam in [illegible] & [illegible]isse? Tantummodo ipsi etiam humores per se se morbi fieri possunt. Nam quid morbus est aliud, quam exstructum ædificium? Cochleam videte: hanc quis docuit suam sibi domum exstruere? Ex arte nempe insita domum sibi illa ædificat. Sic pariter quiuis etiam morbus peculiaris formæ opifex ac structor est. Morbi enim omnes ad Geometriam aptantur. Hoc eodem sensu ipsa quoque morborum ædificia cognoscenda sunt. Fabricator enim, qui morbos cudit, inuisibilis est. Et hic renouandus est, non ipsum lignum. Attendite mihi vero Humoristæ. An non ex ligno fabricato potius, quam putrido, fracto, cariosoque domus exstruuntur? Et has quis construit? Nemo nisi faber aut opifex. Hanc ergo fabricatam materiam prehendite, & iuncturas diuellendo structuram ipsam frangite, ac e manibus opificis securim excutite. Sic demum fiet, vt ędificium corruat, & nouum a [illegible] c[illegible]ore denuo non erigatur. Hic opifex, qui lignum perdit, ac suum sib[illegible] domi[illegible]lium exstruit, omnino adeundus & exigendus est. Iam vero [illegible] um, an positis quaternis numerum istum ita comprehendatis, vt nihil omittatis. Si enim de morbis adeo affirmate differere velit[illegible]m certe vos rem introspicere gloriamini, spiritum ipsum multo [illegible], ad v[illegible]bile ei iungendum, aggredi debebatis, ne vobis vestra fides excu[illegible] posset. Multa vobis largior, ad naturam Microcosmi, cuius ignari & imperiti estis, respiciens. Quid vero recensebo tandem, vt breuiter intelligatis, qui morbus gignatur in Mechanica, hoc est, a secreto & abdito tignario, quem oculis non aspicimus? Certe, velut humana ratio mod[illegible] s mul[illegible]s ad fines varios operatur: ita fabricatorem quoque Mechanicum omnino se habere nosse debetis. Cui si rationem ac sensum seu sapientiam humanam detrahere velitis, araneis ipsum iungite, ac operas aranearum cum textoris serici industria conferte, & locum ipsi cedite. Sin minus, ac ab eodem operationem animalem auferre malitis, spinam seu carduum, in campo nascentem vobis ob oculos ponite. In eo quantum rationis inest? quid ex ipso enascitur? vt hortus variis herbis [illegible]atis floridus: ita similis hortus homo est. Quod si vero nec per hæc Mechanicum istum intelligitis, vobiscum quæso ipsi æstimate, qui tineæ e[illegible]tur ac vermiculi. Ex seipsis enim non producuntur, nisi a suo opifice ac fabro proferantur. Quod si nec hoc exemplum vobis satis sit, sed [illegible] hanc putredini acceptam ferre velitis: tamen hoc obstat, [illegible] putredo per seipsam nihil sit, nec quicquã etiam faciat, producatue, [illegible] quid cudatur & reducatur. Quid enim putredo est aliud, quam [illegible] naturam egressa, aut rei illius mors? De hac ergo scribere *Putredo quid sit.*

ad Medicum nihil pertinet. Itaque [illegible] Mechanicum hunc expediam, nimirum vt [illegible] tis. Sicut enim in semine totam extendere pote [illegible] quoque præstari potest. Qui enim ratione pyrum [illegible] crescit, quia scilicet faber pyri in radice, non in ramo [illegible] opifici, non ligno res ac generatio ea a[illegible]ribi debet. Et hisce [illegible] ditis, generationem morbi vobis satis explicatam esse arbitror. [illegible] quæ penitius ex Philosophia & Astronomia erui possunt, sua [illegible] xius in Archidoxis traditurus sum.

LIBER SECVNDVS.

Communis Interpretatio, Morborum, de Inuentione caussarum, Cura & Qualitates Rerum.

Nihil sua concordante forma caret.

CONfectum hactenus & demonstratum est, res [illegible] scentes omnes, adeoque vniuersa in formam [illegible] nam debere, ac nihil sine forma sua subsistere, [illegible] concordantiam suam non formetur. Pon[illegible] plum. Vir a fabro Mechanico in virum cusus [illegible] catus est. Iam vero hoc opus nondum integrum [illegible] quale esse debet, sed fabricatione adhuc vlteriore, vt plane in[illegible] pus est, nempe fœminæ, quæ ad viri similitudinem cuditur, [illegible] perficit. Istiusmodi hominem vobis proponite, qui [illegible] do fabrefactus iam sit, integer tamen nedum est, cum [illegible] aliquid decedat ac deficiat, non secus ac viro deficit fœmina, [illegible] ctus per accessum fœminæ sarcitur & reponitur. Ita [illegible] loco homo, siue fœmina siue vir sit, integer minime est, [illegible] integratio seu complementum eius in Elementis [illegible] mo suam concordantiam inuenit, cuius coniunctione [illegible] ficitur. Attendite autem, me hic de sanitate [illegible] qui Secu[illegible] homo integer minime est, h[illegible] est, in sanitate [illegible] deest. H[illegible] defectus a vobis [illegible] æstimetur, quasi de[illegible] tis, quæ condita lateret in herbis, in radicibus, [illegible] stituti me est, vt illa [illegible] fœmina, cognoscatur [illegible] ipsis 4. Elementis, in quibus conditur, sicut liber tertius [illegible] enim ante omnia ita [illegible] dum est, v[illegible] fœmina [illegible] esse autem integrum cum ipsa. Iam fœmina ex terra [illegible]

Vir sine fœmina non integer est.

Homo si-ue vir, siue fœmina non est integer.

Fœmina sanitatis &c.

iam vir est; adeoque ex terra vtrique sunt, & vtrique vnum fiunt integrum, hoc est, ex terra vna. Sic etiam Homo & Medicina, vtrique ex vna terra sunt, & hominem integrum, hoc est, vnum constituunt.

Homo & Medicina vna, [illegible]

Ceterum ex his intelligi velim, me de persona, hoc est, de fœmina, cuius forma formę conuenire debet, loqui, vt sciatur, quidnam defectum alterius sarcire debeat. Itaque formam præsto adesse oportet: nec sine forma quicquam est. Sic nimirum fœmina ac vir non saltem res vna sunt, sed vna etiam imago. Hoc enim ita poscit defectus viri, fœminæque ipsius, quæ ne ipsa quidem sine viro integra exsistit, vt scilicet non minus forma adsit, quam proprietas, nec minus proprietas, quam ipsa forma, adeoque vtraque res vna fiant. Hoc autem sic accipi volo. Nisi forma ipsa inueniatur, fundamentum proptietatis certe, quam hic inculco, nunquam reperietur. Et quicunque de proprietate loqui statuit, is de ipsa quoque forma, hoc est, de eadem Anatomia differet. Anatomia enim vna est, vir ac fœmina. Simili ratione morbus quoque & ipsius remedium Anatomia vna sunt. Vna Anatomia, est vna res, quæ in forma & proprietate res vna est. Morbi cuduntur & fabricantur, vt ipse homo. Ideo quilibet morbus homo est, hoc est, in proprietate & forma vnius hominis. Similiter ipsa quoque Medicina. Ex his iam liquet, morbum poscere suam fœminam, hoc est, Medicinam. Hic iam reperienda est concordantia morborum, hoc est, vtriusque coniunctio in Anatomia vna, velut viri & fœminæ. Ea inuenta, medicus integer & perfectus est. Ad hoc ergo, quod indico, iam deinceps requiritur, vt in sequentibus artes eas vobis explicem, ex quibus concordantiam hanc inuenire & intelligere queatis. Citra harum enim cognitionem Anatomia inueniri minime potest. Id vero quid tandem est, quod nudum hominem, & ipsius membra tam curiose dispicitis? Ecquid in eo obseruatis autem, ex quo ad curam instructiores & aptiores euadere possitis? Ne tantillum quidem. De ossibus tantum ac corporis substantia ibi laboratur: cum tamen opus sit, vt in ipsam morborum Anatomiam penetretis. Nihil enim ipsis membris deest: quibus vos tamen nec addere nec demere aliquid ex vobis potestis.

Forma proprietates inueniuntur rerum.

Anatomia vna quid.

Morbus est homo.

Anatomia medico qua noscenda.

Cum ergo Medicis nobis vniuersis incumbat, vt artis nostræ rationem rogati, de omnibus reddere sciamus; ideo si quis rogitet, ex quonam hoc vel illud h .beamus, satis haud quaquam id est, si respondeamus, hunc aut illum id ita tradidisse. Istam enim veritatem infringit tempus, tanto interuallo illapsum: infringit eandem scriba incautus: infringit illam discrepans sententia nostra illorumque, ita vt in sententia vna conuenire minime possimus. Vbi hoc iuxta grauissimum est, quod illorum auctorum (Hippocratem ac Apollinem excipio) fund imentum aliud

Hippocr. & Apollinis laus.

non deprehendatur, quam quod in nudis illorum opinionibus & imaginationibus, quibus citra labem credere nemo quisquam [illegible], consistat. Pari ausu multi quoque ex quotidiana experientia sua scribunt ac commentantur: cum tamen eadem incerta, ac extra genuinam experientiæ matrem concepta sit. Quæ certe non nisi merum nudumque adminiculum est, aliud non præstans, quam vt inconstantis fortunæ [illegible] am stipuletur. Quæ enim tandem experientia sit illa, quam aut cœli [illegible] tus annihilet, aut infringat ratio terræ, aut violet potus, aut eludat [illegible]? Nam qui experientiam talem, sine vera experientiæ matre firma [illegible], adminiculantem habent, hi, quo minus successus optatus aspiret, facile reprimuntur & euincuntur. Mater enim experientiæ est, quæ experientiæ dat viam, modum, ordinem, artemque, sine quibus Medicina nulla est. Merito autem, qui Medicus non est, Medicinam dicit nihil, nisi experientiam esse, hoc est, non esse artem. Nam quod experientia quotidiana cuilibet confert, id ipsius ars est. Quod vere quadrat in eos, qui experientiæ matrem non cognouerunt. Ego autem contra ita sentio, ad principia omnino ac fundamenta ipsa descendendum esse, ac ex iis causis cognoscendum, a quonam patre vnumquodlibet procedat. Hoc enim accurate comprehenso, nullo dubio cognita sunt omnia, quæ cognosci debent. Sicut enim eques calceationem equi a fabro ferrario petit, & faber vicissim ferrum ab ærario: ærarius a fodinis, & sic consequenter, quilibet ex experientia sua ita agente: sic nobis quoque retro cogitandum est, nec in officina fabri subsistendum, ita, vt factas tantum seu productas iam herbas aspiciamus: sed retro ad ipsum principium [illegible], quales illæ sint, antequam fiant, ante seminis sui productionem, dum adhuc metalla sint. Hinc inquam nobis studiose discendum est.

Experientia mater qua.

Huius vero omnis institutionis hic rhombus est, vt Anatomiæ periti & gnari simus, hoc est, sciamus concordantias eorum, quæ [illegible] sunt. Hæc etiam coniunctio artis vocatur. Quæ enim natura [illegible] git, ea coniunctio naturalis est. Quæ coniungit homo, [illegible] dicitur. De arte loquor, quæ producenda est. Quæ si inueniri debet, necesse est, Physionomiam particulam esse, quæ nos inuentionem [illegible]. Nec enim in subtilibus capitibus nostris quicquam prætidu [illegible] mnia per solam naturam probare debemus. Vt enim ratio n[illegible] nimum quidem gramen facere potest: sic pariter nos quoque [illegible] ne tantillum efficere possumus. Et sicut quæ in nobis habitat [illegible] ram sequi, h. e. serere ac plantare ad naturæ morem debet: sic [illegible] qui debet ēt Medicina. Itaq; Physionomia ex iis, quæ nos docent, [illegible]. Sic vna est ēt, q̄ nos doceat, Chiromantia. Vna est et Anatomia, [illegible]

Coniunctio vel est naturalis, vel artis.

Physionomia mater inuentionis.

Item Chiromantia & Anatomia.

ex dictis duabus progreditur. Harum vero quis processus sit, sedulo attendite. Nam si dicamus, hoc ad illud vtile est &c. res certe non per literam probanda est, sed partem nostrã, q̃ literam ipsam infringit. Sicut n. nec in S. Scriptura literæ locus est, verum spiritui & fidei: ita pariter nec in hac arte. Si ergo ars omnino requiritur ad ꝓbandã rem; patet sane, literã ipsam deserendã, nec rẽ ꝓbandã aliter nobis esse, q̃ veluti faber ꝓbat suum opificium: h.e. scire debemus opificiũ anatomiæ, coniunctionis, & concordantiæ: quo ceu regulæ q̃dã faciunt ac ducunt nos Physionomia ac Chiromantia, ꝑ quas Anatomia ipsa ꝓbatur: ex qua deinceps ars ipsa Medica confirmatur, vt iam, nos Medicos esse, audacter dicere possimus. Cuius vt certus sis, rem ap̃phende: nec libros perlege. Faber n. ac tignarius ex scriptura nihil perficiunt aut integrant, sed ex scientia. Iam autem Medicina quoque scientia est. Ergo concedet etiam, quo concedit Mechanicus, quem etiam penitus intelligit, nec vertiginosum suum cerebrum sectabitur, ex cuius inuentis viginti, vix vnum probe cadit, & tamẽ nec hoc quidẽ semper. His ergo hactenus comp̃hensis, iam deinceps attendite, quid Physionomia & Chiromantia sit, quaue ratione discendũ Medico sit. Nam citra hanc viam eruditio eius vniuersa nihili est.

Litera nullum momenti.

Anatomia per Phys. & Chirom. probatur.

PHYSIONOMIA.

PRius, quam de Physionomia tradam: in vestibulo vos scire velim, morbum quemlibet esse hominem integrum, & corpus habere inuisibile, adeoq; corpus esse Microcosmi, & Microcosmum ipsum. Vt a. ꝙ intendo, assequamini, exemplum hoc attẽdite, ex quo formã Microcosmi morbi cognoscatis. Proponite vobis Icteritiã. Hęc ex corporis centro h.e. ex felle, oritur. Hæc a. noxã nullam infligit, antequam homo totus ex ea creuerit, h.e. antequam Icteritia homo totus facta sit, aut in finibus eius consistat. Hinc sequitur iam, totum corpus Icteritiæ extendi, quousq; vniuersus Microcosmus extenditur & terminatur, h.e. in manus, pedes, aures, oculos & vniuersos corporis fines ac metas. Hoc pacto corpore eo cõpleto, incrementũ suũ illa attigit, ac membra omnia habet, q̃ habere homo debet. Membrũ ergo membro vbiq; respondet, in ꝓportione vna, & distantia simili. Vnde iterũ patet, ꝙ manus manuales, pedes pedales, oculi oculares, stomachi stomachales, intestina intestinales &c. morbos pariat. Vnde mala illa experiẽtia emersit secretorũ Icteritiæ, dũ aliꝰ remediũ stomachale aduersus Icteritiæ stomachũ, aliꝰ aduersus eiꝰ oculos &c. nouisse gloriat: q̃ tñ veræ Medicinæ artes haudquaquã sunt, sed tãtũ expimẽta, q̃ citra iudiciũ ac rationẽ omnẽ adhibẽt. Microcosmꝰ ergo in morbo istiusmodi iã duplex est, & duplex corpꝰ habet, licet homo vnus: q̃ duo

Morbus quilibet est homo, & microcosmus.

Icteritia ex centro corporis oritur.

Icteritia quando & quomodo corpus fiat.

Corpora duo, morbi & hominis, qui fixus sunt.

corpora aliter sibi non complicantur aut conferuntur, quam si [illegible] cineribus, in vase conclusis, infundas. Vtcunque enim liquorem [illegible] fundas, cinis ob id non intumescit, non spatium maius [illegible] ris simul & aquæ idem, qui prius locus, perstat, nec d[illegible] co[illegible]ctione duplex pararur. Simili ratione morbum quoque in [illegible] forma intelligere debetis. Porro iam attendite ad Physionomiam hominis, [illegible] est, ipsius morbi, quem hoc loco hominem voco hac de caussa, quia non morbus saltem prædictus, sed insuper quilibet alius etiam cum homine similiter crescit, & viget, priusquam moriatur aut aboleatur. Quod [illegible] go morbus homo est, licet inuisibilis: Physionomia eius vtique ita, vt ostenditur, accipi debet, & postmodum cum Medicina ita conferri, vt vtrobique Physionomia vna subsistat. Et ad hanc comprimis, non ipsius corporis Physionomiam respiciendum est: licet vtriusque ratio ac processus prope simillimus exsistat.

Morbus cur homo vocetur.

Medicina est fœmina morbi

Eodem ẽt modo de Medicina sciendũ est, quod ea fœmina sit formę, sicut superius dictum est. In omnibus ergo crescentibus, a natura productis satagendum est, vt sciatur similiter, id, quod coniunx intrinsecus est, formam exsistere Medicinę, quę ex virtute & specie sua similem Physionomiam indicet. Morbus enim, sicut audiuistis, hominem internum fabricat. Is homo moritur, non externus. Idem etiam externum regit. Nec enim in externo homine mors est, sed in interno. Nec externus putrescit. Pro his ergo ei homini suam in medicina coniugem debetis. Sicut enim homo morbi in corpore iacet ac exsistit: ita similis etiam homo est in medicina, manus suas, pedesque ac caput & oculos, & ventrem & omnia habens. Et qualis homo internus est: talis ipsius etiam coniunx est.

Homo morbi & medicina sibi non similes.

Sed hic notabitis, quod homo morbi vnum membrum alio manifestius (prout nobis videtur) aut grauius tangat. Sic enim is in hoc membro magis, in alio minus sentitur. Et tamen non nisi vnicus homo est, in membris omnibus integer, & mortem similem membris omnibus [illegible] cens. Et hac omnino ratione & Physionomia tali Medicina ipsa cognosci & erui debet. Quãsi ita non cognoscatis: idem vobis accidet [illegible] q fœminã speciosam spectans, cur & quo fine ipsa fœmina si[illegible] pro fœmina frustum panis arripit. Quamdiu autem Physionomiam [illegible] teriorum hominum non calletis: tamdiu, vt hominem exte[illegible] lis sit, cognoscatis, impossibile vobis erit. Multo vero minus [illegible] dicos profiteri poteritis, cum veræ artis ignari sitis. Ideo [illegible] stra scientia non est, sed mera experimentorum farrago, quæ [illegible] etiam rudi esse rustico possint. Et propter hæc leuia necesse [illegible] Doctores creari, aut in Academia Lipsensi vel Ingolstadiana [illegible]

Medici reprehensio.

terere. Ars huiusmodi (si modo ars dici debeat) apud vetulas, Monachos, que ac moniales aptius conquiri potest. Interim, dum vobis huiusmodi iure obiecto, ferendum est, vt a vobis magus, delirus ac fanaticus vbique decanter. Quod si vero inscitiam ac mendacia vestra tuendi facultatem ac robur certius non habetis, quam vt me subinde magum, impostorem, ludionem inclametis: vos ipsi deinceps, ceu hactenus nequam & impostores manebitis, qui, quod didicistis, non temere deseratis. Satis mihi interim id est, quod exploratum passim vniuersis sit, vos aliud nihil scire ac tenere, quam periclitari, sollicitare fortunam, proponere ænigmata, & verborum lenocinia omnibus venditare: quod graphicum Hypocritarum signum est.

Iam vero si rem assecuti estis, & propositæ doctrinæ de duobus hominibus, morbi, scilicet, & Medicinæ, intrinsecus absconditis astipulamini: deinceps hoc quoque attendite, quod, etsi homo ille quidem abscondatur, visibilis tamen nihilominus fit idem, velut vmbra, aut Iris seu Arcus cœlestis, impressionesque aliæ. Huiusmodi enim impressiones, ac Irides, & apparentiæ cœli aliæ nec ipsę quidem aliud sunt, quam sui corporis figura interior. Sicut ergo hæc in cœlo: sic impressio illa etiam in homine se habet. Hanc autem Medicina iugiter ac perpetuo in se habet. Homo contra tum demum, quando ægrotat. Sicut ergo illam in cœlo impressionem factam vides: sic peruides etiam factam in homine. Vnde futurus Medicus, necessario Astronomus esse debet. Sine Astronomia enim te Medicum fieri posse, impossibile est. Duas porro personas istas, (quas velut impressionem oculis intueberis) considerabis & inspicies eodem modo, quo aspicis hominem externum, & cognita Physionomia dicis, hic homo furtiuus, ille mendax, iste rapax, &c. est. Quod si in id foris potes: disces etiam interius. Quid externa ista sunt? Cœlum nē- pe Physionomiam illam imprimit, ex qua diuinas. Simili plane modo internis etiam cœlum dat, quod dat externis. Interna ergo externis non pigrius inspicienda sunt. Quod si enim complexionem Martis exterius in vultu Martiali dignoscis: complexionem hominis internam quoque diiudicare poteris, an Mars Saturnusue Physionomiam illam impresserit. Et internus quidem homo ægrotat, non externus, quem vides. Externus vincitur seu superatur. Victus autem tibi curæ non sit: sed de eo loquaris, qui illum vincit. Notum vniuersis rusticis est, quod barba rubra vestiti, infideliores seu fraudulentiores sint nigris barbatis; quodque hi vicissim illis iracundiores existant. Quæ vero hæc ars in Doctore sit? Compertum etiam passim omnibus est, oculos cæsios nigris esse saniores, & caluos meliores aut saniores esse in fronte villosis. Sic acutus nasus ob-

Homo morbi quâ visibilis fit.

Physionomiam cœlum imprimit.

Physionomia complexionis index.

Barba rufa dolosior atra.

Oculi cæsii nigris meliores.

Ca'ni vel lesis meliores. Nares acuta iracundiores pressu.

tuso iracundior censetur. Sed quid id ad gloriam ac ornamentum tui, Do-ctoris? Intro in ipsum corpus penetra, ac id dispice, non externum. Species externi qualiscunque tandem sit, ex ipso nihil, quod tibi vsui [illegible] notabis aliud, quam quod deforme ac morbosum sit. Sed quid ipsum [illegible] quis infirmauit eum. Hoc nimirum tibi dispiciendum est.

Homo externus dolet, non internus.

Cum ergo Natura internum hominem det monstretq́;, isq; sit, de quo hic dissero: ideo ex hoc praecipue dispiciendum est, quae nam membra in ipso aegra sint. Eadem enim & in corpore Microcosmi laborant dolentq́;. Iam qui de loco queritur, is non id indicat, q̃ dolorem contineat, sed tantum q̃ dolet aut dolorem sentit. Interior a. homo nihil dolet, dolet tm̃ exterior. Qui vero non dolet, is considerari debet. Quod si vero intendas in id, quod dolorem sentit: ecce quaeso, quid facias? Adhibes nimirum Narcotica. Haec enim tua in carne Medicina sunt. Bellam vero Medicinam, bellam doctrinam! Tandem n. etiam erosiua addis. O vero erosores lepidos! Non mirum vero, q̃ Medici estis, prout rem intelligitis. Istis n. praemissis postea purgas choleram, vbi nulla adest: purgas Melancholiam, q̃ omni vitae tuae tempore non vidisti, &c. Ex quib. omnibus euidens est, te, quid morbus sit, haudquaq̃ cognouisse. Hinc nimirum q̃ externis medicinis instas, & internas, quae Medicum constituunt, omittis. Sicut ergo incepimus de Physionomia ex fundamento capiendo [illegible] tradere: ita opus est, vt oculos, auresque ac nasum interni hominis videas, & ad hanc Physionomiam suam coniugem expedias, cuius tamen ipsius

Physionomia praestantia.

quoque Physionomiam nihilo incertius cognouisse debes. Nam quis herbarum virtutes primus indicauit? Solus nimirum ille, qui haec talia explorata habuit. Has enim a facie exteriore nemo cognoscere potuit. Tum nec ex gustu aut odoratu idem manauit. Itaq; per solam Physionomiae artem eae vires exploratae fuerunt. Ars vero, quae ista inuenit, aut inuenire docuit, obliuione postea obliterata est: fragmenta autem, ac micae ab ore eius defluentes, collectae & asseruatae fuerunt. Ex fragmentis illis hoc

Pyrula herba vulneraria.

quoq; est, q̃ scitis, ex pyrula potionem vulnerariam parari. Quas vero virtutes plures habeat, id haudquaquam vobis compertum est. Sic etiam de consolida nouistis, quod sanet & consolidet. Quid vero consolidet,

Consolida herb. vulneraria.

minime nouistis. Sic & simul aliqd, & simul nihil nouistis, nec ad cognitionem veram penetrastis. Et horum medicamentorum respectu vestri eadem ratio est, quae foeminae vel virginis. Hanc, quod mulier in ingenio & animo sit, videtis quidem: sed cuinam amorem suum addixerit, [illegible] videtis: in quo tamen omnis cognitionis basis latet. Nam si eam alii iungas, cui non cordicitus fauet, litẽ & rixas meras moueas. Eadem est ratio ipsius quoque Medicinae, si simili modo ipsam iungas ac copules.

Cum

Cum ergo Medicina in morborum cognitione & curatione, verũ, genuinum, ac fundamentalem Physiomistam requirat, non ignarum ac imperitum rerum, qui vetularum quisquilias conuerrat, quod Doctores nostri & his similes faciunt, qui a libris otiantes, piscariarum anuum secreta, experimentaque ac collectas triuiales, & varia *Vade mecum* emendicant: ecquos tandem dicemus esse Magistros septem artium liberalium? Curue eos ad Medicinam aptiores esse opinabimur? De hisce enim cum septem ipsorum artes liberales ne quidem ramentum tradunt: q.d tandem fructus ex Medicina capiet Poeta, cuius ars merum figmentum est, cuius artifex non nisi ad captandos hominum risus natus est, ex quib. tamen paulo sanior alius, nec calidum, nec frigidum, nec dulce, nec acidum quicquam percipit: adeoque subsannatores isti seipsos omnium maxime titillant. Et tamen derdiculi isti se eos iactant, qui soli facultati Medicæ præsideant, eamque sceptro suo moderentur. Hi ad Medicinam quadrant, velut pugnus ad oculum. Interim, qui facultatis tam præstantis patrocinium serio sumunt, hi illico Magi & venefici proclamantur: porro etiam Geomantici, Pyromantici, Hydromantici, Chaomantici, sensu tamen multo nequiore & asperiore, q̃ res est. Nam si ipsi harum quatuor artium peritiam haberent, cognouissent certe vniuersa, quæ cognoscere Medicum oportebat. Sed, vt in prouerbio est, canis vetulus haud facile assuescit loro. Hoc querebatur quidam, qui in Misnię ciuitate Academia sua celebri consulem agebat, indigne ferens, dolos ac fraudes suas in apricum proferri. Mirum vero est, quantopere plebem illam, cui talis præfectus consul est, videre gestiam. Credibile tamen est, labra similes lactucas habere. Interim haud immerito quis admiretur, Beanum huiusmodi, vagantem, ac Medicinæ Hypocritam ad tantos honores extolli. Meliorum credo ibi virorũ penuriam esse. Quod si ita est: nouum nec hoc est, inter cœcos luscum regnare. Probis interim ac cordatis Medicis ratum esse debet, morbum ipsum dare Medicinæ principium, ex quo scientia dimanat: cuius pars vna est Physionomia, vna est Chiromantia, & si quæ aliæ hic recenseri non possunt, aut debẽt. Nam hoc loco saltem adducuntur illa, quæ ad cognitionem Podagræ requiruntur. Quod si sint, qui hæc aut nimis pauca, aut minus plana tradita esse censeant: hi ceteros quoq; nostros libros euoluant. Defectus enim vnius per alterum sarcitur, ita vt in diuersis plene omnia tradantur. Hoc autem ante omnia comprimis necessarium est, vt inuentricem Medicinæ exploratam & familiarem habeatis. Sine hac enim vere Doctor nemo salutari potest. Alias quod nomen profitetur, minime nouerit. Gradus ergo, ac Excellentia, &c. vestra, ad nihil facit aliud,

Medicorum Vade mecum (margin)

Consulis cuiusdam prouerbiũ. (margin)

quam ad velandam hypocrisin, & ad commendandam mag[illegible] est. [illegible] ostentationem, blandimenta, gesticulationes, ac imposturas, donec pecuniâ ipsos ægrotos emunxeritis.

CHIROMANTIA.

Chiromantia quid.

QVi Chiromantiam ad solas manus dirigi ac intendere arbitra[illegible] hi in aperto errore versantur. Nec enim solæ manuum, verum [illegible] us insuper corporis lineæ ad Chiromantiã spectant. A potiore a[illegible] dicitur, quia lineæ manuũ omniũ euidentissimæ sunt. Ars ergo non [illegible] la manu, sed etiã in caudice exerceri debet. Sic, quæ crescit herba, [illegible] profert. Ea suam Chiromantiã habent. Folium enim quodlibet [illegible] poris manus est. Manus homo geminas habet, Herbæ plures, pau[illegible] ue. Et tamen quodlibet folium cuiuslibet manus instar est, ac man[illegible] Anatomiã suam habet. Præterea formis duabus lineæ exhibe[illegible] hebriter & viriliter: suum enim mulierum & virorum discrimen est. S[illegible] a.variẹ in variis foliis lineæ exhibẽtur: sic pariter in & homine. Qui[illegible] uis n. peculiare sua peculiaria signa monstrat. Porro a. nec sola fol[illegible] corpus etiã seu truncus secundum lineas suas considerari debet, vel[illegible] fraxino, fago, abiete, qui trunci ipsam chiromantiã exhibent. Quæ [illegible] istorum ratio: eadem & hominis: cuius caudex seu truncus est longitudo corporis.

Manus homo binas, herb. plures.

Lineæ Chiromantiæ vsfaris duplices.

Hanc a. Chiromantiam si non cognouistis, Medici haudquaq̃ e[illegible] sed micarũ & fragmentorũ collectores. Canum n. more, quæ alii [illegible] dunt, vos corraditis. Iam ista vero chiromantiæ cognitio talis est, vt [illegible] *Architectas* in manu discernatis & comprehendatis. Quis qui l[illegible] colica obit ac emoritur. Itaque linea architecta foliorum, col[illegible] remedium est. Sic *Linea ancora* linea est Apoplexis. Quare & lin[illegible] ra in Acoro Apoplexis medicinæ est: & sic in aliis consequenter. Med[illegible] cina enim ex chiromantia depromi oportet. Quod si ex ra Phys[illegible] miam & Chiromantiam recepta componas, in omni certe [illegible] aberrabis. Pari omnino ratione in Podagra quoque Physion[illegible] corpus habet: hoc est, nisi Physionomia ipsa corpus pod[illegible] gra non adest. Corpus enim adsit oportet. Sic & in caduco [illegible] corpus decet: alias caducus nullus generabitur. Eadem mo[illegible] terorum quoque ratio est. Iam si corpora adesse oportet, & [illegible] ra nihil fit: singularia corpora, singulares omnino mo[illegible] gularia etiam signa habebunt. Et de his signis equidem loqu[illegible] Medico discendum omnino esse asserimus. Sine signis enim [illegible] quam discit? Signa scilicet artificem testantur. Ex signis, quid[illegible]

Lineæ Architecta quid notent.

Linea Ancora signũ Apoplexiæ.

Morbus nullus sine corpore.

Signorum Chyromãticorum necessitas.

cendum est. Sine his cognosci nihil potest. Hinc ergo in Chiromantiam & Physionomiam fors eque ac eo dare. Hec enim signa omnium intestinorum futurorum omnium. Iam sicut corpus virum, h.e. morbum designat: sic Natura & ipsius fœminā, h.e. Medicinā eodem signo designa- uit. Quæ si res signa gignitæ Medici ignoratis, rerū omnium ignari estis.

Hic autem non de Chiromantia externa saltem loquor, verum etiam de interna. Sicut enim Physionomia extrinsecus foras egreditur, sic per internum intusq. ac foris cognoscenda est. Eadem etiam chiromantiæ ratio est. Non externa tantum, sed externa simul ac interna noscenda sunt. Iam si quædam chiromantia etiam interna est, fas est eam desumi ab externa, quæ de interiore testatur. Sic ramus & folium arboris, de radice eiusdem testantur, nihilo incertius, ac si ipsis oculis eam conspiceremus. Chiromantiæ ergo, velut & physionomiæ ratio hæc est, vt de externa internam sciamus ac æstimemus, ideoque ex vtrisque omnem totius corporis statū cognoscamus. Si enim externam cognitam habeamus, ac homo is moriatur, nosque eum in Anatomiam deducamus: intus certe omnia reperiemus, quæ foris conspecta indicauimus. Ista enim ante omnia cognita oportet. Morbi enim interius absconditi latent. Simili sensus & cognitione ratione ipsorum quoque fœmina, h.e. medicina cognoscenda est. Morbus n. quiuis de suo corpore est genitus: corpus a. eius, quod genitū est, disposita & ordinata signa fert. Hinc eliciendum id arcanum est. Similis ordo & dispositio ipsi quoque Medicinæ inest, cuius finis sit, vt ex illa Medicus discat & experiatur: non vt delirum suum cerebrum sequatur, sed verum magistrum ex iam dictis consulat, nec quicquam nisi ex prædicta tali cognitione ordiatur ac incipiat. Quisquis enim Doctorum ac Magistrorum non ex Naturæ schola prodit, is merus impostor ac seductor est. Quod si aliquando quid dextre ipsis cadit, id fortunæ ascribi debet, non ipsorum scientiæ: idemque iis accidit, quod cœco, qui fortuito nummum inuenit.

Sequitur in copia, summula reliqua post Chiromantiam. Post Chiromantiā habetur aliquid de physionomia, colligatur pro fine huius libri. Item Anatomia. post prædicta.

ANATOMIA.

Hæc ita ipso habentur Autographo: vlterius n. in his paginis scribendo non est progressus. Quæ vero iam sequuntur, aliis duabus paginis seorsim inscripta, inter schedas & fragmenta reperiebantur, antea hac non edita.

I.

CVm Medicus ex se ipso nihil sciat ac possit, sed ex rebus extraneis omnino discere cogatur: vna præ ceteris ANATOMIA fundamentum

Anatomia quid doceat.

[illegible] iam ipsi suppeditat [illegible] vero Anatomia [illegible] formam rei cuiuslibet, quid [illegible] tam, quam consistere statum que tenent [illegible]

De forma autem loquimur, quæ [illegible] Anatomiam. formæ cognitionem præbet [illegible] tis n. sine sua forma nihil subsistere. Sic hec morbi [illegible] omnino formati. Ideoq; Anatomiam suam, & vt [illegible] peculiarem habent. Anatomiæ vero in morbis hæc est [illegible] lore, ex colore, ex loco, illi omnino cognoscantur & explorentur [illegible] in [illegible] quid & quis morbus sit: sic & morbi locus. Hi duo, morbi [illegible] Anatomiam demonstrant.

Forma Anatomiæ unde discenda.

His cognitis, facienda eodem modo etiam est Anatomia [illegible] & rerum crescentium, vt scilicet hoc pacto Anatomiam her[illegible] huic similem morborum in ordinem vnum cogatis & reducatis [illegible] similitudo cognitionē dat curationis: in qua pergendū &, [illegible]

Cur enim Chelidonia Medicina est in Ictericia. Nempe [illegible] suam Anatomiam. Sic & centaurea, sic scarabæus, sic pediculi, [illegible] quotuplices in Ictericia Medicinæ sunt: tot species etiam ex [illegible] ritiæ. & totidem etiam Anatomias, hoc est, cognitiones ea[illegible] rentiis morborum habere debetis. Eadem differentia est in [illegible] bis, quos extra Anatomiam inuenire non potestis.

Chelid. centaurea pediculi Ictericia remedia.

Sic cur membra similia, similia alia confortant? [illegible] Anatomiam habent. Idem in aliis etiam verum est, in qu[illegible] essentiæ similes Medicinæ & morborum manifeste conuen[illegible]

Istarum ergo rerum cognitio data est, vt Medicum ce[illegible] ant. Hi enim eiusdem libri sunt, non mutæ literæ. Ista enim [illegible] cessaria omnia cognouit. Sin minus, certe inscitia plenus totus [illegible] ic qui se credit & committit, is desperatus ac vanus est.

De Anatomia autem, hic ita disserere placuit, vt de [illegible] gnosceretis, ex quo principio, & quo cum fine illa describ[illegible] si ante me veteres, quod decuit, fidam operam nauassent [illegible] ptio iam superuacanea foret.

II.

QVandoquidem res quælibet seipsam prodat, vel [illegible] s, hunc faciem ac oculos furt uos habere, c[illegible] Physionomia n. exterior de interiore semper [illegible] [illegible] um externum hominem nouisse. Hoc ducti Phy[illegible] [illegible] vt sc[illegible] ex qui tandem fund[illegible]

[illegible]

Iam vero Physiognomia pars est Anatomiæ. Suum [illegible]

[illegible] dum est, quod est [illegible], quod est [illegible], quod tale vel tale [illegible] *[illegible]* est [illegible], ad quod [illegible] prosit. [illegible] pendet [illegible] *[illegible]* Cur [illegible] Anatomiam [illegible] habet. N[illegible] enim [illegible] *Formen-* [illegible] est, qui in [illegible] e Eufragiæ non contineatur. *Formen-* *tilla carne* [illegible] Quare? [illegible] Anatomia sanguini [illegible] ex *firmat.* [illegible] Carniola, sic Hæmatites, sic Coralli quorum quolibet suum *Corall. si-* sanguinem cuius Anatomiam fert, cohibet. *stunt san-* *guinem.*

Quod autem ad hæc attinet, de istis omnibus, ac morbis, singularis liber condendus est, vt Anatomia referatur ad Anatomiã, Physionomia ad Phylionomiam, ars ad artem, Chiromantia ad Chiromantiam. Quæ [illegible] vniuersæ homini datæ sunt, vt ab ipso cognoscantur, discanturque: [illegible] quarum notitia doctrinã ipsius nihil est.

Probatio autem hæc vana est, si Medicus dicat, choleram purgandã esse cum Colocynthide, aut phlegma cum Turbith ac similibus. Hi enim [illegible] Sophistæ sunt quorum asylum opinio est. Probatio contra hæc denuum vera & genuina est, si referatur Anatomia ad Anatomiam, & Physionomia ad Physionomiam, ac chiromantia ad chiromantiam. Sic enim legitimã concordantiam, quæ vobis nimime imponat, habebitis.

Quod si ergo istarum rerum Natura, morborum eiusmodi expugnatrix est: Medico ea omnino explorata esse debet. Explorata autem fit, si huius artis gnarus ac peritus est. Cognitio n. hæc eadẽ est, cum illa quæ cognitum est, lignum & ferrum vnius Anatomiæ esse in sua Essentia. Ferrum n. scindit secatque lignum. Et vicissim lignum est Anatomia ferri: Qua caussa? Quia lignum comburit ferrum, & ipsum acuit.

Et nisi res Medica eo deducatur, vt ars ea æque certa sit, quam certa & manifesta est ars opificum seu Mechanicorum, qui suam artem ipsi probant: certe Medicina omnis, merus fucus ac impostura iure censenda est.

Si quæ sunt alia, ad hos de Podagra libros pertinentia in promtu iam non fuerunt.

PHILIPPI THEOPHRASTI PARACELSI LIBER DE

CADVCIS.

PARAGRAPHVS I.

IN vestibulo ardui huius opis ac laboris, quẽ de Caduco explicãdo mihi sumpsi, primo omnium opus est, vt de Misericordia,

quæ Medicis innata esse debet, aliquid [illegible] versum [illegible] am, passim apud omnes Medicos [illegible] dam cluere animaduerto. Hæc testatur [illegible] caritatem gerant. Vbi autem exulat carit[illegible]

Caritas est radix Medicinæ.

Cum ergo Medicina præsides eiusmodi habeat, qui [illegible] ægrum diligant, non possum, quin in tam [illegible] tico [illegible] atque vt a somno expergiscantur tandem, inclamem. In [illegible] stertore quasi sepulti iacent: cum tamen harum artium, quarum Theoricam ac Practicam hic propono, cura Medico omnino curæ [illegible] esse debeat. Hoc facturus, præfationem necessariam hanc om[illegible] non volui. In hac enim tractandorum argumentum enu[illegible] mel a somno excitantur, qui hactenus tam sæuum morbum, [illegible] tantia & negligentia tractandum sibi sumserunt. Et fas hic q[illegible] set, vt multis seriisque querelis solitam Medicorum incuriam pr[illegible] rer, qui morborum tantum leuiorum, eorundemque paucorum ad[illegible] dum sanationem susceperunt. Quod euidenti documento est, [illegible] haudquaquam ex imo pectore salutem ægrorum quæsiuisse: sed [illegible] quillitatem potius ac vtilitatem priuatam multo anhelantius a[illegible] Quod ni fecissent, nauiorem pol curam ægris impendissent, ac [illegible] dendis congerendisque suis libris, experientiam maiorem, [illegible] mentum longe certius ac constantius, ad publicam vniuersorum [illegible] tem adhibuissent. Sed defectus ipsorum nimis magnus fuit. A[illegible] de vero Medico, quod hic explicationem suscipio, credo me re[illegible] [illegible] riam omnino ac vtilem moliri: speroque id mihi laudi a [illegible] datum iri, quod, quidnam Medicus, & qualis Medicina e[illegible] apertius hoc loco edissero. Nec enim vel Medicus vel M[illegible] quam aliud est, quam indigentibus a Deo data & oblata m[illegible] Itaq; de misericordia hic tractari fusius, loci & rei vsus po[illegible] opus est caritatis, ex qua ars, quam propriam Medicus o[illegible] ceu fonte quodam dimanat. Cum ergo misericordia in M[illegible] dare debeat, isque nihil aliud sit, quam huius œconom[illegible] ea misericordia loquor, quæ ex Deo in hominem pro[illegible] m[illegible] no ac fas est, vt idem Medicus caritate & misericor[illegible] quam qualem Deus erga hominem exse[illegible], instru[illegible] tem Medicus caritatem & misericordiam ha[illegible], [illegible] exsecutor esse debet, erga ægros non exerceat: qui q[illegible] [illegible] m eam, quam ad placitum Dei non dispensat. D[illegible] [illegible] mandare possit? Hoc enim solo fine Medicus ac M[illegible] [illegible] t, vt per ipsos ægri dilectionem & miseri[illegible]

Medicus & Medicina quid.

Misericordia quid.

[illegible]

m[illegible] fentiet [illegible]que. A[illegible] qua [illegible] si Me[illegible] pro[illegible] est, a Deo [illegible] atque [illegible], quæ medico[illegible] imprimis digna ac [illegible] sunt. Quaenim [illegible] oramus, [illegible] Christo [illegible], vt panis nobis detur quotidianus: ita per[illegible] [illegible], quod nulla iustitia ipsum poscamus, aut quod de iure [illegible] Deus debeat, sed quod potius eo ita indigni simus, vt momentis singulis idem a Deo nobis subtrahi possit ac debeat: & tādem, quod, quantumcunq; eius accipimus, id omne ex caritate ac misericordia diuina nobis porrigatur. Iam, si panis in misericordiam Dei positus est, & haudquaquam in nostrum ius aut meritum: multo magis idem de medicina quoque similiter persuasum habere debemus. Vt enim ille panis, est panis nutritionis: sic iste panis est sanitatis & valetudinis. Et vterque [illegible] panis sub petitione eadem includitur: quo, vt fames compescitur sanorum, sic pariter membra eodem refocillantur ægrotum.

Hactenus autem de Misericordia, velut de Præceptore Medicorum disserui, hoc fine, vt notum fiat, eos vniuersos misericordes [illegible] debere, vt ex hoc insigni seipsis doctiores & excellentiores euadant. Ex misericordia enim Deus sibi eligit Medicum, quem creauit. Ab aliis enim mundi essentiis Medicus in eo differt, quod cetera ad nutriendum [illegible] faciant: Medicus autem non ad seipsum, sed ad alios. Iam autem Me[illegible] officium aliud non est, quam misericordiam aliis distribuere. Hęc autem ipsius non est. nec ipsius est operatio Medicinæ. Cum ergo, quod suum sit, nihil habeat: & tamen per ipsam, ceu per proprium illa perficiant[illegible] opus eius certe non erit, homicidium, perditio, iugulatio, distortio: sed restitutio ægrorum per eandem misericordiam & caritatem, quali Deus erga homines affectus est. Ea autem grauis immisericordia est, si quis sui officii ignorans, eum destituit, quē curæ suæ mandatum accepit. Quę enim a Deo mandata officia alia sunt, quam voluntatis diuinæ impletio? Officia enim eius ex gratia misericordiæ sunt. Ob id vult Deus, vt [illegible] ficia ista defectuum nostrorum exsatiationem seu pensationem accipiamus. Nemo enim exemtus est, quin sub Dei ministeriis viuat: ego sub domino, dominus sub me: ego sub ipso extra meum officium: ipse sub me, extra suum officium. Sic vnus subinde sub alterius officio agit, ac in caritate mutua quilibet alii subditus est.

H[illegible]modo sub misericordiam Medici subditi sunt vniuersi hom[illegible] [illegible] quod homo ipse misericordia sit, sed medium, per quod natura in effectum deducatur. Iam quis contradicat aut cui displiceat, si hoc modo Medicum describam, cum de isto orare ipsius Christi mandatum [illegible] Et si enim Medicina quidem inexorata per se crescat, & ex terra e-

Panis quo [illegible] Deus [illegible] hominum.

Panis quotidianus duplex.

Misericordia Medicorum præceptor.

[illegible] differt.

Medici quod officium.

M[illegible] omnes homines subditi.

rumpat nobis nihil quicquam sollicitantibus [illegible] in solo stet, conducet, si eam nos [illegible] dem manibus eam teneamus, nec [illegible] Ideo orandum nobis est. Si facimus secus: ex [illegible] dicemus vnquam. Si eam hoc modo non [illegible] nullum vnquam ægrum restituemus. Gentes [illegible] humetanique &c. se eam iure hereditationis possidere [illegible] ratio brutalis id aliter dictare non videatur. Qui vero Christ[illegible] dimus, damnatis illis, libere profitemur, quod Medicin[illegible] misericordia, haudquaquam ex iustitia possideamus. [illegible] gentiliter sentiunt, persuasum habentes, ea omni[illegible] ræ constitutione ac ordine ita euenire, quæ ex dilect[illegible] disposuit & indulsit. Christiani a. Christiani [illegible] quidem naturā non iuuare, nec hon[illegible] in ipsam imperiū esse, sed [illegible] Opt. Max. ex misericordia sin[illegible] dotem eiusmodi congessisse, adeoque artem [illegible] non hominem, sed ipsum Deum, qui ex caritate ac misericordia sua immensa Medicinam [illegible] bus præbeat & largiatur.

Medicina in solo Dei. *Gentium de Medicina opinio.* *Medicina est misericordia Dei.*

Si iam ex Deo ipsam defluere agnoscimus & profitemur, q[illegible] so contradicat, quin deceat, nos eandem non saltem ingenti cu[illegible] ac caritate acceptare, sed & cum eadem dilectione & misericordia [illegible] nos respexit Deus, ipsam dispensare & in proximum distribuere. [illegible] misericordia ac gratia Dei nunquam otiatur, sed iugiter ac per[illegible] caritatis operibus operatur: sic nos quoq; vestigia diuina om[illegible] ac Nilo rapidius tenere ac se qui omnino fas piumq; est. A[illegible] ligno operatur, sic in rebus istis nos quoq; indesinenter oper[illegible] curi[illegible] se omnia dispicere & cognoscere per omnia conuenit. A[illegible] conferantur omnia, vt putemus, nihil ex ipso homine præsto e[illegible] enim Medicus facit: id Medici ipsius opus minime est. Ip[illegible] cumbit, vt in die iudicii de officio suo exquisitam rationem [illegible] eadem, qua accepit, mensura distribuerit. De talento enim a[illegible] cuilibet rependendum fœnus erit.

Medicina [illegible] granum.

Huius artis exercitatio in corde sita est. Si cor tuum fraudulentum [illegible] fraudulenta itidem tua Medicina est. Si rectum cor, recta [illegible] cina. Et fors hic Medicorum eadem est, quæ Prophetarum, [illegible] vera, altera adulterina. Fideliter omnino ages in offi[illegible] Quæ vero ex teipso habes, in iis te gere ad tuum arbitrium [illegible] [illegible] vt [illegible] vniuersos morbos cum ipsorum ac[illegible] [illegible] morbum vnicum tantum propono, nempe Caducum [illegible]

Medicina Medici cordi aequalis. *Medi[illegible] [illegible]*

[illegible] & curandum, [illegible] quam singere [illegible] Quæ vero [illegible] morbi [illegible] plerumque [illegible] grauissimi ac difficillimi sunt, omnium [illegible] cum e contrario illis, qui ex se [illegible] sunt, curiosi [illegible] tractantes, ac de iis curatis elogiorum satis spargere non possumus. Interim de quibus Dei gloria prædicanda erat, [illegible] in [illegible] ligimus, vt sunt febres seu deliria epidemica, & similes, in quibus plerumque ad mendacia diuertimus, dum eos incurabiles esse depr[illegible]amus: cum tamen hoc verbo non nisi nostra mendacia & opprobria euulgamus.

Ceterum hoc loco de Misericordia hæc clausula tenenda est: Si [illegible]sericordes & ex animo procliues in ægros fuerimus: per dilectionem illam [illegible] & caritatem omnino discimus ac proficimus. Si istæ exsulent: nihil [illegible]quam discimus. Et licet quidem aui proauiq; nostri per caritatem illam didicerint, ac profectum suum in libros consignarint: nec de his ipsis tamen nos gaudere poterimus, quia in manu Dei vniuersa adhuc constituta sunt. Et licet equidem vniuersas totius mundi artes comprehendissem, & earum opera vniuersa comsummassem, eademq; præcise omnium librum aut volumen descripsissem: tamen ne sic quidem quenquã quicquam docuerim, aut quisquã vestrũ, q̃ ego præstiti, confecerit. Cum ergo Medicinæ Magister nõ homo sit: isto te quidem effugio saluare minime poteris, si dicas, Nemo me ista docuit, nullibi illud legi, nusquam de his traditum ac scriptum est. Hoc enim se prætextu Ethnici quoq; euelarint. Christiano autem compertum est, ista ex misericordia omnino euoluere: adeoq; misericordiam Medicum ipsum exsistere. Hæc si magna est: magnus et est Medicus. Si magna est caritas: magnũ et Medici opus est.

Si ergo dilectio ac misericordia Medicum industrium faciunt (siquidem instar ignis in ligno operantur, & tam artem, quã experientiam, & vtriq; necessaria alia largiuntur) faciet omnino Medicus, vt per [illegible] nisum ad caritatem sese ingerat intrudatque. Quo consilio dato [illegible] morbum hunc, *Caducum*, propono deinceps, vt commoueatur & flectatur ab eo, qui spectaculum adeo triste ac miserandum oculis ipsius exhibet: ac suum intra se officium consideret, quod teneatur sanare & restituere illum, quẽ Deus ipsius aspectu sontici obiecit, vt p hanc scilicet restitutionem [illegible]bus & gloria Dei cumuletur & latius spargatur. Non vt cum [illegible] dicat Medicus, *Impossibile est*. sed vt fiduciam in Deum [illegible] certiorem ponat, sciatque Deum morbis omnibus & [illegible] suas medicinas condidisse & præstituisse, quas eo modo, quo [illegible] inuestigare & cognoscere tuum est. Quod si cor tuum rectum ac fidele [illegible] certe, quam ob imperitiam tuam tibi artes deficiant, ipsæ herbæ ac radices illæ vltro se tibi offerent, ac tecum colloquerentur, in [illegible].

Misericordes [illegible]

Misericordia Medicus [illegible] est.

Morbis [illegible] suas [illegible] remedia.

virtutes, quibus opus habes, laterent. Si vero in desp[illegible] ex prædicta schola transfuga factus, huc animum [illegible] tutionem humanam collocabis: tunc [illegible] profers. Etsi enim arduum quid & triste sit, quod Deus [illegible] lem nobis morbum infligat: tamen ne sic quidem [illegible] Medico desperandum est.

Morbi etiam crudelissimi a Medico sanandi.

Videtis nimirum hinc, Lectores beneuoli, quæ Præfationis [illegible] meæ ratio ac finis sit: nempe vt cum indignatione & commiser[illegible] vobis quiriter, quod a tot iam retro actis seculis, tantum in Deum [illegible] spemque, tantum in proximum caritatis ac fidelitatis apud Medicos [illegible] vniuersum omnes non viguerit, vt tam grauem atrocemque [illegible] pud animum suum actius pensitarent, & cum veritate ac seu[illegible] iore ipsum aut describerent, aut vero curarent. Quæ vero & [illegible] facultati Medicæ macula inuritur per id, quod (taceo iam vehe[illegible] illum morbum, caducum) hactenus in arte ac veritate ne q[illegible] gressus tantos fecerunt, vt vel veras doloris dentium caussas indaga[illegible] malum id adeo frequens remediis idoneis curare potuerint! [illegible] quid dicemus aliud, quam quod pessimo exemplo hoc vnum aff[illegible] vt mendaciis suis fœcundum culinis prouentum accurarent, aut p[illegible] tis nugis consultorum omnium mentes ac oculos præstringerent. [illegible] bus iam Lector sole meridiano clarius tibi liquet, quo cum fru[illegible] lumento tuo ad te accersas Medicos hos, qui tot astutis præt[illegible] verborum machinamentis, desperatã suam inscitiam simul & ne[illegible] propalam produnt. Debent enim hæc omnia vero genuino[illegible] citra omnem dubitationem certa, comperta & explorata esse. [illegible] uiuio enim illo gustauit Medicus, ad quod vocati hospites [illegible] ructuat. Caue ergo dicas, te iugum boum emisse; caue d[illegible] tibi in tuo pago incumbere. His enim excusationibu[illegible] qui parato conuiuio digni non sunt, dum dicunt, se nihil [illegible] nihil de his vel illis scriptum esse.

Medicorum reprehensio.

[illegible] qualis.

Huiusmodi diuerticula impostoru Medici passim [illegible] tendendo, se in libris de hoc aut illo traditum nihil rep[illegible] libri cremabiles sint, non item veri Medici. Illorum ergo [illegible] quæ virginum istarum, quæ suum oleum profuderant. [illegible] saxeum id ac ferreum esse oportet cor, quod ad com[illegible] adeo miserabilis, siue is Iudæus siue Turca sit, de præ[illegible] teriam cogitationem min[illegible]e suscipiat. Hi tamen d[illegible] [illegible] quidem tantillum flectuntur [illegible] nol[illegible] [illegible] hoc [illegible] is ex[illegible]o, ea omnia hoc [illegible]

tis sinceré ac cum veritate vestrum officium administrare, & vt sciatis possitisque, quæ vocationis vestræ propria sunt, ac in morbis grauissimis, quorum caussa a Deo Medicus præcipue creatus est, ope ac scientia minime deficiatis, sed promta validaque manu ægrorum angustias solenni ac mulceatis. Nec enim tussi saltem, aut febri, vel catharro, verum etiam caduco & morbis sæuioribus aliis sua a Deo remedia omnino constituta & aptata sunt. Nulla ergo cum fronte aut conscientia dicere Medicus possit, hunc morbum esse incurabilem. Istiusmodi enim oratio testis est, præuaricatorem istiusmodi tam Deum, creatorē nostrum, quam ipsam creaturam in omnibus suis virtutibus atrociter calumniari, adeoque ipsum non nisi purum putum Medicum culinarium esse, qui insolescat ob curatos morbos eos, qui alias sponte sua ac vltro, sine vlla addita medicina remissuri fuerant.

Morbis et iam grauissimis sua creata remedia sunt.

Ex quibus omnibus videre tandem debetis Medici, quod Medicina non propter vestram auaritiam, fastum, insolentiam, propter vestras veneres ac nepotulos &c. creata sit, sed potius propter salutem procurandam ægrorum. Quis autē vspiam ægrior ac afflictior est, aut quis vnquam Medicinæ ope magis indiget, quam qui caduco aut morbo simili percellitur. Nec enim de præsenti tantum morbo hic loquor, verum & de ceteris, qui cum hoc farinæ eiusdem sunt. Quo enim grauior ac vehementior morbus: eo medicinæ maior necessitas. Interim de istiusmodi morbis hanc vos hederam vestris ædibus appenditis, eos lethales esse, eos esse incurabiles. Quo verbo quid aliud, quam magna naturæ arcana, & mysteria creaturarum calumniamini? Quinimo hoc certo sciat quiuis Medicus, quod in subitaneis morbis, vt in apoplexia, caduco & similibus, Medicina prostet nihilo infirmior, quam in dolore dentium, ac morbis aliis leuibus, quos solos vos artifices aggredi sustinetis. Et tamen ex sonticorum morborum curatione laus & gloria Dei magis inualescit, quam ex sanatione leuissimorum. Nec enim vllus vsque adeo sæuus & immanis morbus est, cui oppositam medicinam Deus non statuerit, vt magnalia ipsius inde eo clarius enitescant. Ideo animum minime despondete, sed morbos quoscunque intrepido pectore inuadite, secus quam præstitistis hactenus. Doceri ergo vos sinite: agite vt discatis: & nec res vobis nimis ludicra sit, nec de perceptione Medicinæ etiam desperatis. Sicut enim ex abdito morbi: ita pariter & ipsa remedia emergunt ac oriuntur. Scripturæ vero nemo confidat nimium: vt quæ non imperfecta saltem est, sed occasionem etiam ministrat ad desperationem omnifariam, excogitatam nimirum a Sathana, non Deo.

Medicina cur creata.

Morbi nulli incurabiles.

Gloria Dei ex arduis.

Scripturi medicorū qualis & vnde.

Inficiari equidem minime possum, multa Recepta tam composita

quam simplicia conscripta esse, quorum arcana ac mysteria improbare non ausim. Vtinam vero eadem in Auicennæ, aut Galeni, Rhasisue ac Mesuæ stylum malo suo fato nunquam incidissent, sed, qualia a natura [illegible] dierunt, ita per se mansissent. Sic demum fieret, vt caducorum afflictio non adeo violenta incumberet. Satanas autem ac Leuiathan ea adulterauit, ac per falsos Medicos ipsa in lumina apothecariorum intrusit. Apage vero ista lumina. Cui enim effossi oculi sunt; is oculis ipsorum pharmacopœorum tamen multo acutius peruidet. Interim istæ artis præclara fio est, quod rentur, Spiritum sanctum in sola Auicenna, Galeno, Mesue, &c. viguisse, nec eundem in Medicis etiam aliis, vim suam exserere posse. Hi nimirũ detestandi sunt illi apostatę & præuaricatores. Narrate mihi [illegible] tandem o Auicennistæ & Galen. stæ &c. qua denique in linea, quo in Re- cepto vspiam auctorum istorum, Spiritus S. vestigia deprehendatis [illegible] fanaticos. Hæc vero discernendi Spiritus S. vestra industria est, vt prætervolantem coruum putetis esse columbam? Imo ex hisce S. Spiritus scripturam cognoscite: *Aegri sanantur, cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, caduci resurgunt.* Audete vero aliquid, & ista talia ex scriptorum [illegible] strorum doctrina æmulemini, si potestis. Quid vero miser possis? [illegible] tum quidem, vt ex ventre crepitum elicere, aut dolorem dentis sedare, aut lippientem oculum sanare valeas: & interim nescio quas pompaticas conciones de grauioribus detonas. Hic nimirum iste S. Spiritus est, quo regeris. Dicam vno verbo: vestra arrogantia omnis desperatio mera est, ac seductio ab artibus veris, quas cœlitus nobis Deus largitus est. Non propter odontalgiam tuam, ac saccũ clystericum, aut pilulas Deus Medicum condidit, sed multo magis propter epilepticum, propter leprosum, ac his similes alios. Ecquid vero hic vobis sapit bolus?

Spiritus S. non in vno tantum. ff. oan

Nota S. Spiritus præsentia. Medic. reprehensio acris.

Progredere vero tandem laruate Medice, ac te spectandum exhibe. Tu quis enim es perfidelissime Iuda, quod per Baptismum sacrum [illegible] natus extra virtutem eius excidis, nempe extra Spiritum S. quasi [illegible] emortuus sit, & medicinæ reliquum nihil habeat? Satius tibi [illegible], lapidem molarem a collo catenis tibi reuinci, & profundius, quam ipsa Candia sidit, demergi, quam vt arcana naturæ tam fœde putidis [illegible] contamines, & inopiam attesteris, vbi summa copia glisceit. Quia [illegible] te Idiota ista ignoras: an ob id fas esse putes, vt eadem [illegible] ceteri, tibique simpliciter credant, & veritatem per se vlter [illegible] gent? Iam vero videte & aduertite Lectores in vniuersum [illegible] tam sæuiens Diabolus per hos tyrannidem exerceat [illegible] obstant, ne salutem suam miseri ægroti, latius, quam ipsorum [illegible] indulgent ac permittunt, quærant ac venentur? Iam, si pro [illegible]

[illegible]

ricordiæ ac caritatis mensura Deus nobis retribuere debeat: qui quæso impostorib. hisce artem largiri possit? Quin potius Deus eosdem manifeste caritatis suę gratia orbat, vt iam p̄ter fraudes ac imposturas reliquum nihil habeant: licet veræ artis ac experientiæ ignari vtcunq; ab imperitis honorentur. Christiano animo, nō Ethnico, medicina omnino tractanda est. Et sic euades doctus. Quod a. Deus Ethnicis quoq; scientiā quandoq; largiatur: quis nouit, quos & vbi is suos habeat? Is ipse caritatem implet, vt in Sole euidens est, q. hostibus simul & amicis, saluandis ac vna damnādis sine respectu fulget. Tu v. impostor si cognitionē artēq; impetrasti: ipsam exerces more tuo, h.e. nūdinatorie, fraudesq; tuas illi imisces, ac fuco rē ita exornas, q. merū aurū ꝓferres, cum tn̄ interim nihil nisi adulteratū zinziber ac crocū vendites. Patere ergo, vt hanc tibi veritatē occinā.

Sat equidem scio, multis te hic argumentis aduersari satagere. Sed locum tamen ea non inuenient. Vides nimirum, Baptismum a Deo nemini negari, sed egentibus vniuersis conferri, vt qui ad beatam vitam verus inrroitus existit. Si ergo, quæ ad æternum spectant, omnibus offert: cur egentib. non etiam corporalia æque ac baptismum largiatur, q̄ æternis ipsis leuiora sunt? Et de hisce quid tandem videtur vobis, o impostores & desperatores? An non ēt Deus ipse tali Baptismo baptiset? aut homo solus baptisandi vim habeat? Nec Deus potestatem sibi vllam reseruarit? Ecquem v. baptisare putatis cum spiritu sancto. Nempe Deus id facit. Is ergo si cum S. Spiritu baptisat, & nec numerum, nec modū ponit, neminem excipit, sed egentes omnes respicit: quis quæso, cogitare aut dicere ausit, Medicinam iam omnē ꝑditam & effusam esse, & q̄ scriptis nondum tradita sunt, ea nunquam inuentū iri? Hæc n. desperatio est ac ignoratio virtutis Dei, qui Solem hodie occumbentē, cras iterum exoriri nobis facit: qui æstatem, sub autumnum occidentē, vere sequente læto nobis reducit, ac per ipsam cibos ac potus largitur. Et huic tam fideli promo nos tantum non fidamus, quod similiter etiam necessaria Medicina nobis ꝓspecturus sit, qui tamen ipsam pane non minus, quotidie creat, & de hoc pane quotidiano nos serio sollicitare iubet? Et nos tamen porro edamus id, quod per intestina pridem egestum est? O præuaricatores.

Deus secundi medicinā non nandi ... secreto dat.

Deus baptisat S. Spiritu.

Non quidem, vt glorier ego de eo, quod suspicari potes. Sed de hoc glorior, quod cognoui ac expertus sum, ac tam manifestos quam occultos Christianos prædico, siue ii in mediis gentibus, siue in Christianis versentur. Quod mihi vos crimini non dabitis. Quem n. putabitis esse intellectum a Christo propositi exempli de Samaritano, qui vulnerato in Iericho opē attulit, ac ipsius proximus factus est, non v. Sacerdos, non Leuita? Non ergo penes istum, quem homo proponit, Medicina sita est, sed

Samaritani exemplū quid indicet.

Misericordia Medicina datur.
Medicina a beatis inuenta.

penes hunc, quem proponit. Is solus car[illegible] respicit ad ipsius gradum, vel dignitatem ac pom[illegible] men, aut testimonia & sigilla: sed animum [illegible] diam, cui soli Medicinam impendit ac largitur. N[illegible] dicinam, quantum quidem eius ad nos co[illegible] quaquam certe improbi, sed beati, quos Deus elegit non [illegible] gloriari debemus, quod Medicinam accepimus ab electis, [illegible] Academiarum. Ab illis etiam, quod deest, subinde impetramus. [illegible] crastinæ diei sua relinquenda cura est: quid ante actus labor [illegible] liud, quam diei crastinæ præteritæ indicium? Ita & successor de d[illegible] ro suo sollicitus sit, Deumque de istius diei pane roget, vt ægrorum [illegible] bos anteuertere possit. Hæc enim omnia caritas docet.

Sed quæ hactenus dixi, eo spectant vniuersa, vt sciatur, Medico [illegible] damentum omnino aliud quærendum esse, artemque ac experient[illegible] longe aliunde discendam, quam hactenus vsitatum fuit. Itaque cum [illegible] præcipue de morbo caduco tractem, serio ac sedulo attendetis, non m[illegible] commodi gratia, sed ægrorum salutis caussa. Debet enim Medicus [illegible] structus esse, vt opitulatorem præstet in morbis vrgentibus omnibus, non fœdo inspiciendo lotio, & ex eo vatum more hariolando, non tangendo pulsu, non opinando, nō ministrando pultem ex auena aqua mue ex hor-

Medicina quibus instituenda.

deo, aut condita, aut laxatiua (nam ista nec Medicum faciunt, nec pro[illegible] bant, cum vetularum propria sint) sed extra inanitates istas practicam [illegible] stituendo per eas Medicinas, in quibus arcana latent, Medici laude [illegible] Dei gloriam demonstrantia. Nec n. per inspectionem lotii, aut p[illegible] ctum, sed per arcana Deus celebratur: vt in extremo Medicorum [illegible] cio probitatis suæ conscius Medicus ita dicere possit: *Tu Iudex*, ita [illegible] custi, non homo: tuum ego opus, non meum, confeci: ex te op[illegible] non ex me sum. Ideo ad misericordiam, quæ caritatis mater est, [illegible] simus: sic ꝑ cordis nostri desiderio omnia nobis necessaria a[illegible] Artes n. medicinę iam dormiunt. Quas nisi nos suscitemus [illegible] nunquā expgiscentur. Ad eas ergo excitandas omni nisu labora[illegible]

PARAGRAPHVS II.

DE funesto ac atroce hoc caduco morbo id comprimis te[illegible] cur Deus per ipsum nos affligat, ac tā misere excruciet. D[illegible] stione varii varia proferunt, quolibet suæ professionis [illegible] te. Interim ex veritatis fundamento nō omnia depromuntur. [illegible] hanc rectius nemo expedire potest, quam Medicus. Qu[illegible] *Deum per hunc morbū nos cōmonefacere, quis & quales q[illegible]*

i[illegible] extra [illegible] bonum est. Nec n. de illis loqui ad quendam pertinet, [illegible] ex Medicina natus [illegible]. Caussam aliam promere iurista possit, *hanc nimirum pœnam meritam: quã eorum, quos pœnæ meritæ non subiiciat cæsar.* Sed nec hoc vero consentaneum est. Alia alii etiam prætendere queant: quæ tamen omnia meræ sunt opiniones & somnia hominum otiosorum & imperitorum. De hoc sibi etiam sumunt iudicium Naturales, partim Philosophi, partim Medici: q tñ ipsi quoq; non nisi impertinentia & a veritate aliena proferunt. Hac de caussa, q d hoc de morbo tandẽ sentiendũ sit, id ante omnia consideratu dignum est. Interim ceteris professoribus, cuiusuis facultatis, Iurisprudẽtiæ, Poetices, Historiarũ, Philosophiæ, &c. fides danda nõ est, vt nec Medicis, de qbus paulo ante dictũ est. Hi n. vniuersi seductores & corruptores genuinæ Medicinæ ac veritatis sunt, q de creaturis Dei iã dũ desperarunt. Vos interim denuo adhortor, q frugi esse Medici vultis, vt veritatẽ ipsam mordic⁹ teneatis, ac methodũ legitimã sectãtes, tristẽ horũ ægrorũ sortẽ pfundi⁹ pẽsitetis, ac misericordia potius q̃ lucri cupiditate ducti, puinciã vestrã deinceps naui⁹ administretis.

Ergo, vt caussam huiusce morbi exactius intelligatis, memori mente vobis, cum reputabitis, quod homo mundus minor sit, ac ob id, quicquid magnus in se mundus complectitur, vniuersum contineat. Iam ergo mundus externus ipsius hominis speculum ac Theorica est, & Anatomia: ita, vt per externum mundum omnia, quæ hominis sunt, cognoscantur. Ex ipso enim homine creationis eius præstantia & [illegible], q Medico noscenda est, satis peruestigari non potest. Itaque in describẽdo isto morbo, Naturam magni mundi sibi Medicus proponet, [illegible] eã explicabit. Ea accurate & sufficienter declarata, id quoq; satis patebit & exploratum constabit, q in homine inuenitur ac videtur. Quam inuestigadi rationẽ dum considero, non possum, non damnare libellos vniuersos qui de hoc morbo, tam a Neotericis q̃ priscis scripti ac euulgati vnq̃ sunt. Nihil n. quicq̃ illi habent, q ex fundamento naturæ, ex quo omnis morborum cognitio manare debet, promtum sit. Nemo ergo illorum reprehensionẽ mihi vitio dabit: cum nec principia Medicinæ, nec ipsius modum in minimo quidem cognouerint. Quod testabitur mecum, q scriptos ab ipsis libros diligentius euoluet. Interim parum id curandum est, si per hæc offendam eos, quorum libri omnifaria impostura referti sunt.

Mundus ergo omnino considerandus est, secundum 4. sua Elementa, non secundum complexiones: non secundum complexionales, sed Elementares virtutes & operationes. Duplices enim morbi sunt: ab Elementis, a complexionibus. Quantũ ergo ad caducum, Elementa ipsa videamus. Prius vero, q̃ id [illegible]mus, facessant procul & explodantur hu-

Caduci qui causa.

Homo Microcosmus.

Morbi qua ratione cognoscendi.

Morbi sunt duplices.

mores, de quibus imperiti Medici nugantur. Alias enim ad intimam huius morbi cognitionem penetrare minime poteritis. Ex quatuor n. istis humoribus errores multi emerserunt, sicut in libris aliis planius demonstratur. Ista ergo vertigine excussa, scitote, magnum *Mundum* in duas partes diuidi: *in cælum, in terram*. Sub *cæli* vocabulo intelligite duo Elementa, *Ignem* & *Aerem*. Sic & sub *terra* duo, *Terram* scilicet & *Aquam*. Et in his tractandi morbi caussa continetur.

Mundi partes duæ.

De quolibet a. Elemēto duo, seu naturas duas cognoscite: vna est ipsius *Fructus*: altera eius est *Impressio*. Fructus hoc se modo habet. Fructus terræ sunt, omnes herbæ, arbores, gramina. Aquæ fructus sunt, metalla, lapides, silices. Aeris fructus sunt, Ros, Manna & Tereniabin (quæ duo non vnum sunt) Ignis fructus sunt pluuia, nix, pruina. Hi 4. Elementorum fructus sunt: de quibus hoc loco nihil dicemus: vt ex quorum nullo caducus generetur. Et licet ex fructib. quidem (si Medice loquamur) caussæ ipsorum inuestigari queant: probatio tñ in partem alterā incidit, quæ hoc modo cōsideranda est. Videtis nimirū cœlum ex elemento suo tonitru promere. Tonitru a. cœli fructus non est: sed fructus eiusdem est pluuia, ex ipso generata. Hic ergo considerandum tonitru est, nō pluuia. Ex pluuia a. cognoscitur, q Medicina ex Elemento isto fructus sit. Tonitru a. cognitionē caussæ caduci præbet. Naturaliter n. præsciri potest, quando tonitru incubiturū sit. Et q tonitrus prædicendi scientiā habet, is pariter (ita natiuitates & iudicia facitis) prædicere potest, an homo ex isto morbo casurus sit, nec ne. Et hoc q nouit, hunc de morbo differentem audite. Hoc n. ipsa veritate verius est, q Elementa externa totū hominem præfigurent. Ideo, qui Elementa probe cognouit, is probe ēt hominē cognouerit. Itaq; optimo iure reprehēdo Astronomū, q se ipsum iactans obliuiscitur Anatomiā morborū Elementariū. Qui n. Medicus non cognouit mundū, is adeo Medic' nō est, vt pu' put' sit erro ac nugator. His ergo recte acceptis scitote, tonitru ipsum, h.e. tonitrus materiā, hūc mu[illegible] consistere. Porro, vt planius rem noscatis, scire debetis, tonitrus caussam triplicem esse: Mercurium, sulphur, sal. Hæc tria sunt corpora tonitrui. Ista similiter ēt homini insunt. Ex sulphure enim, sale ac Mercurio homo compositus est. Hæc illius corpus sunt. Missis a. hic tribus his corporibus, de effectu seu opatione eorum dicendū est. Tonitru a. describo in Meteoricis meis, quæ Medico, artem ingressuro omnino legendi sunt. Quō ad effectū, tria hæc *impetum* illum producunt. Impetus a. iste in corpore suo [illegible] habet, quasi cortice quodam aut cute superinducta inclusus lateret. Quādiu corpus integrum manet, tamdiu tonitru non erumpit. Si vero, Mercurius, sulphur & sal maturationē adipiscuntur, tunc paroxysmus tonitrui [illegible]

Elementi cuiuslibet natura duplex. Fructus qui quorū Element. Manna & Tereniabin duo sunt. Tonitru quid. Tonitru & caducū cognit. Tonitru est Anatomia caduci. Elementa hominem totum præfigurant. Tonitru ex tribus fit. Homo cōstat ex sulph. &c. Tonitru vt fiat.

inuadit,qui violenter concutit,& corticem,in quo iacet,diſrumpit.Hoc modo tonitru,& id,quod tonitru peperit,præſto eſt.Tonitrus autem qui mos ac ratio ſit, vobis compertum eſt.Idem omnino etiam iudicium eſt de morbo caduco, ſecundum omnes partes,quoad materiam ac corpus Mercurii,Sulphuris,Saliſq;. Sicut autem tonitru inuoluitur includiturque, veluti ventus in veſica: ita de generatione quoque caduci ſentiendum eſt, qui ab Elemento ignis producitur.Eadem enim caduci morbi cauſſa exſiſtit. Ex his iam,quod in paragraphi veſtibulo moni,quæ nimirum diuinæ huius afflictionis cauſſa ſit, colligere poteſtis,eiuſdem cauſſam aliam non eſſe, quam quod homo Microcoſmus ſit,adeoque neceſſario patiatur eadem,quæ in maiore mundo fieri ſolent.Caducus ergo in homine tonitru eſt:quod etiam per curam eiuſdem probatur.Qua enim ratione tonitru conſumitur,eadem etiam caducus conſumi debet.

Tonitrus & caduci comparatio.

Caducus est tonitru.

Non vero ſatis eſt, hoc in Elemento ignis tantum demonſtrari: ſed idem etiam de terra ſciendum eſt.Quod vt commodius explicare poſſimus, ſcire debetis, ipſam non minus ſuum Aſtrum habere,quam Elementum ignis.Quod enim elementũ eſt,idem ẽt Aſtrum eſt. Sine aſtro n.Elementa viuere ſeu vigere nõ poſſunt.(Hęc Generationib.& proprietatibus rerum.) Vt vero de Aſtro terrę verba faciamus,notandũ eſt,ꝙ in ipſo operationes cœleſtes omnes vigeant.Aſtrũ n.reconditũ eſt.Corpora a.manifeſte patent.De corporibus a.hic nihil tractabimus. Sermo n. de ipſis inſtitutus,ad morbum hunc nihil facit:Sed de aſtris. Hoc a. loco exemplum vobis proponite de Terræmotu. Hunc aduerſarii mei aiunt fieri a vento in terræ cataractis circa aquas, incluſo. Quam rem explicationibus aut interpretationibus multis additis cumulant.Quæ tñ ipſorũ ſententia nihili,contra Philoſophiam omnem pugnat.Huius a.quæ veritas ſit,ſuo loco ſeorſim,de Aſtris,explicabitur.Huc ꝙ ſpectat,ita ſe habet. Terræmotus oritur ex aſtro terræ ſimili plane modo ac ratione,qua tonitru in cœlo. Differunt ſola operatione & apparitione,quatenus quidẽ forma Elemẽtaris cõprehendit.Terræmotus ergo conſiderandus eſt nõ a mari,nõ a vento,&c.ſed ab ipſa terra.Hortator a.vobis ſum,vt ſi fors ad manus veſtras iſti libri mei perueniant,eoſdem legatis & euoluatis. Hic iã,vt de exemplo hoc clarius diſſeram, ſciendũ eſt,Aſtrum terræ per ſuũ Mercurium,ſulphur & ſal,nõ aliter ac in igne,primo ſibi ouum,h.e.corticem ac putamen condere, in quo dicta materia iaceat,& ſicut tonitru in cœlo matureſcat. Maturatione autem perfecta, deſtructio ſeu diſruptio eius cum tonitru terreno incipit. Hoc tonitru terram iactat & concutit (lege meum Meteororum) Hinc fit, quod Aſtronomus Terræmotus tempus ad horam prænuntiare poteſt.Oritur n.a cauſſa naturali,

Tonitru & caducus terræ.

Elementa sine Astro non viuunt.

Astrum terræ, &c.

Terræmotus quid.

Terræmotus vt fiat.

non a vento, cuius introitus aut exitus nemini n[illegible]
Sic morbus Caducus alter recensitus est, qui ex A[illegible]
Medicus Astronomicus demonstrat. Vt enim quatuor [illegible]
ita quatuor etiam morbi. In homine enim sunt Astra qua[illegible]
minor mundus sit.

Tonitru & Caducus aqua.

Cum ergo ex quatuor Elementis caducus cognoscendus sit, e[illegible] plum ac modum etiam tertii caduci morbi, ex Elemento aquæ [illegible] pendemus. Sicut autem prius de Astris quatuor Elementorum fa[illegible] mentio: sic hic repetendum est, quod etiam in Aqua astrum sit, [illegible] easdem, sicut ignis, coniunctiones habet, Planetasque ac astra [illegible]

Hydromantici qui. Astronomi qui. Geomantici qui.

Ex astris enim huiusmodi, prodierunt Hydromantici, sicut ex [illegible] stronomi. Vtrique autem sunt Astronomi. Doctores naturale [illegible] gnosticatores. Eodē modo & Geomantia ex astris terræ nata est. H[illegible] men postmodum adulteratæ, in Augurium aut sortilegium desc[illegible] De peruersis istis artibus modum hunc vobis præscribo, vt ipsi pr[illegible] quidem non credatis, sed tamen processui. Naturali enim modo N[illegible] uitates ac iudicia rerum naturalium facta sunt. Similiter & ex astri[illegible] Astronomia naturalis defluxit, quæ deinceps in Berillos ac vngue[illegible]

Necromantia quid.

mutata sunt: a veteribus Necromantia vocata. Hæc autem hoc loc[illegible] indico, vt sciatis, quatuor Elementa, quatuor Astra habere. Qu[illegible]

Caduci species 4.

astra quatuor habent Astronomos, & Astronomia vna ac sim[illegible] est. Ex his ergo Astris quadruplex *Caducus* oritur, scilicet ex ipsorum c[illegible] iunctionibus, veluti de tonitru recensui.

Lorind. quid & qu. fiat.

Ceterum vt de aqua hic loquar, scitote, *Lorindum* strepit[illegible] susurrum esse aquæ, in stagnis scilicet aut lacubus quietis, cum qu[illegible] quasi motu & tremore. Iste Lorindus tonitru est aquæ, ex susp[illegible] curio ac sale per præparationem & coniunctionem astri a[illegible] ctum. Quum primum enim astralis operatio incipit, præst[illegible] est conclusa testa siue vesica, in quo tonitru hoc maturatu[illegible] est. Hinc Lorindus cum suis signis erumpit.

Lorind. cur frequentior in hyeme.

Hoc vero ton[illegible] frequentius est, q̃ in æstate. Hæc enim Astri Elementi aquæ[illegible] militer & terræ tonitru nō pro astri ignis ratione mouetur, e[illegible] tione propria ipsius terræ. Hinc ergo sunt Geomantici, non [illegible] tia punctorum, sed ex Astronomia terræ. Hinc Hydromant[illegible] tilegi ex aq[illegible]a, sed Astronomi aquæ. Quæ omnia eo fine l[illegible]

Homo [illegible] endus per [illegible] & [illegible]

vt per res mundi externas, hominem ipsum noscatis per [illegible] *d.omantiam* [illegible] *Pyromantiam* & *Necromantiam*. Harum enim p[illegible] qu[illegible]m Astronomi vocari solent: h.e. qui motus cœli ex [illegible] minis fundamento explicare norunt. Ita enim Naturæ lu[illegible]

vt Medicus quadruplex ſit Aſtronomus, qui in mundum minorem [illegible] re & inducere [illegible]atillas, quæ in mundo maiore exſiſtunt. Alias e[illegible] ipſo fundamento nihil cognoſci poterit.

Exemplum hactenus tertium explicatũ eſt de caduco, cuius cauſa perceptũ eſt, quod homo minor mundus ſit, iis omnibus obnoxius, quæ in mundo fiunt maiore. Poſt hæc deinceps tradendum, ꝙ tonitru quoddam etiam in aere ſit, ex aſtro Aereo enatum, ꝙ cum tonitru ignis magnã affinitatẽ habeat. Diuerſitas in eo eſt, ꝙ non cum pluuia fiat, ſed cum aere claro & cœlo lucido eueniat, coruſcationibus ac ſimilibus aliis conſpicuum, non autem cum fulgure, grandine aut pluuia incidens. Oritur perlæpe noctu, aliquando etiam in hyeme, &c. ſicut de aſtris plura huiuſmodi leges. Tonitru hoc quoq; Mercurii eſt, ac ſulphuris, ſaliſque, pro conditione Elementi aeris, ſibi ipſi domum ſeu conceptaculum inſtar conchæ vel nucis cortice indutæ fingens. Sicut enim in rebus vniuerſis videmus nihil produci ſine ſua domo ac tunica: ita idem de aſtris quoque ſentiendũ eſt. Sic ſuam habet pelliculam ceraſum, ſuam pyrum, &c. Ad horum exemplum ſciat Medicus, has quoque, de quibus tracto res, ſua pariter cute includi. Et tonitru aeris excluditur, velut Embryo, ex ſecundina, de qua ſe alibi plura.

Hoc ergo modo caducum cognoſcere, ac doloris magnitudinem ſerio animo expendere debetis: nempe, quod *Caducus* ſit morbus, ex aſtris minoris mundi enatus ratione non alia, quam quatuor tonitrua in 4. Elementis generari docuimus. Quod ſi vero ſuperſtitioſius quid hic traditum vobis videatur: agite, proponite vobis magnum ſimul & paruũ mundum, & quid vterque ſit, cognoſcite, coſque inter ſeſe comparate, ac ſenſum legitimum in omnibus tenete: ita notum ac planum vobis fiet, quoſnam errores inuexerint ſcriptores veteres, dum cauſſas morbi alias præſcribendo, curam ipſam obſcurarunt, ac ægris ſanitatem ſuam præcluſerũt. Ex his etiam modus curationis intelligi debet. Quicquid enim tonitru diſſoluit, idem hunc quoque diſſoluit morbum. Id qui fiat, ex curatione pete. Vt autẽ hoc loco morbum hunc plene integreque deſcribam, deinceps tradetur, quis ordo ac proceſſus in eo teneatur. Ex quo patebit, qui nempe tonitru & caducus ſit res vna, vna vtriuſque cauſſa, eſſentia, & materia, ſicut iam ante ex parte aliqua traditum eſt.

Caducus quid.

Medici veteres reprehenduntur.

Contrarietas Mercurii, ſulphuris & ſalis, cauſſa eſt tonitrus, vt in Meteoricis docetur. Iam in hoc etiam eſt præparatio per operationem Martis, & alia plura, non ſecus, ac ſi quis ignem Perſicum ex arte præparet. Artes n. hominum ſunt naturæ Planetarum & Aſtrorum. Nec in artibus quicq̃ reperitur, ꝙ in natura Planetarum ſimiliter non inueniatur.

Tonitrus cauſſa contrarietas eſt.

Artes omnes in Planetis

Horum enim Natura artes nobis suppeditat. V[illegible] suo Planetæ ascribitur, ac res vna, vna materia ce[illegible] vt distat mundus minor a maiore, vt alibi plan[illegible] ad cognitionem caduci opus est, operam dabi[illegible] caussam ac essentiam, &c. probe noscatis, ad meo[illegible] scriptum. Ex illis hic iam noscite, corpus vtrob[illegible] turam, vnam essentiam, nisi quod arcana vtriusque mundi [illegible] forma & manifestatione, interim vna semper re, vna essentia [illegible] Sicut enim cœlum ac terra ex nihilo creata sunt, & tamen in [illegible] dicta, nempe Mercurium, sulphur, salemque disposita: ita in [illegible] sunt Planetæ omnes & omnia astra: nec astra tantum, verum etiam [illegible] uersi corpora, quę ex ipsis nascuntur & oriuntur. Iam si magnus mu[illegible] hoc est, & tres istæ materiæ, prout propositæ sunt, a nemine ne[illegible] sunt: certe, cum homo ex magno mundo constitutus sit, in se h[illegible] omnia, quæ mundus habet magnus. Hoc pacto homo nihil est, nisi Mer- curius, sulphur & sal. Vbi autem hæc tria sunt, ibi etiam astrum est. [illegible] numquodlibet est quadruplex. Et sic in magno & paruo mund[illegible] corpus est, solo oculorum iudicio differens.

Homo & [illegible] mundi [illegible].

Breuitati hic modis omnibus studeo, vt in legenda nostra Philo- sophia vos pertæsos non faciam, adeoque, vt caducorum cura ta[illegible] vobis in caussa non sim. Vt vero hic aliquo modo incredul[illegible] [illegible] licet hic omnia non finiam, sed pleraque in libro de Genera[illegible] pleam: attendite, hos requirere, vt soli oculi ac aures ipsis [illegible] hoc est, poscunt, vt tonitru auribus audiant, & fulgur, corus[illegible] a[illegible] oculis videant. Sic enim demum credere tutum arbi[illegible] Quorum certe intellectus adeo imbecillis est ac languidus, [illegible] quidem ac audita intelligant. Quo ergo conducet, oculos ac a[illegible] rum satiari? Sed ne hęc mea verba pro excusatione aut perplex[illegible] famenti: quā potero breuissime, processum caduci de[illegible] dum aggrediar, prout Microcosmi ratio exposcit. Si quę [illegible] rem necessaria deficere hic videbuntur, ea in Meteor[illegible] supplebuntur, sicut & in Lib. de *Generat.* magni & parui mund[illegible] g[illegible] ve[illegible] rum fere quodlibet suo seorsim loco tradetur.

Caducus quo modo generetur.

Naturam autem ac conditionem ast[illegible] orum hic o[illegible] bus vobis ante constare confido. Loquor saltem de [illegible] nec materias ipsas, vt sulphur, mercurium, & sal, hic [illegible] Philosophia describuntur, otiose omnino a me hi[illegible] ex[illegible] [illegible] attendite. Si corpora [illegible] n[illegible] A[illegible] orum concurrant, omnium primo mutatio [illegible]

d [illegible] Sic & in tonitru [illegible] s prime tempestatem [illegible] [illegible] æstu [illegible] [illegible] mutationes [illegible] Sic pariter in corpore paroxys[illegible] [illegible] [illegible] ægritud[illegible] mul[illegible] rationis. Tempestas n. quælibet brutalem rationē mutat & citer [illegible] in aere volucres ac pecudes produnt clamore, furoreque, veluti gallinæ, muscæq, quæ morsionibus infestioribus homines [illegible]antur. Eodem modo insultum suum homo præsentit, isq, intra se totus mutatur, & a priore natura deiicitur. Sic ergo principium ac ꝓdromus paroxysmi in Caduco, generationi tonitrui in plerisq; respondet Quæ n. hoc loco de tonitru igneo dicuntur, exempli tantum vice afferuntur, quod idem eodem modo etiam in aliis eueniat, solo discrimine formæ ac peculiaris Elementorum Naturæ interueniente. Sicut a. videtis, q̃ a tali principio nubes coeant, quæ tñ veræ materiæ pars nō sunt: sic et in homine nebulæ oculis oboriunť, incidit vertigo & visus obscuratio, & somnus ꝓfundus. Hæc omnia a nebula illa ꝓueniunt, quæ soporem & grauitate animi inducit. Quare si vtrobique vnum nomen est, vna vtriusq; ēt materia, vna ratio existit. Hæc prægressa vētus insequtur, nihil suo loco relinquens, obuia omnia commouens & cōturbans. Similis vētus et corpus corripit, hominem ita conturbans & concitans, vt nullo loco quietus esse queat, sed ꝓrsum vorsum subiecteť. Hæc iactatio a solo vento discenda & cognoscenda est. Qui, etsi in Microcosmo visibilis nō sit, ex interna tñ concitatione is manifeste sentitur, dum venter colliq; inflanť, ac ventu implentur, prout loci cuiuslibet ratio fert. Spero a. per hæc vos adductu iri, vt huiusmodi ægros intentis oculis aspiciatis, nec aspectum ipsorum detrectetis: quo sic veritatē meorū dictorum, certius testari, & sanationem facilius discere queatis. Cor vestrum adeo durū nō sit, sed misericordia erga ægros flectamini, cū ad hoc officiū omnino vocati sitis. Misereat vos ipsorū afflictorū, nec rem contemtui habeatis, verum profunde ac penite veritatē scriptorum meorum, & sanitatis ęgrorum iudicate. Sed, vt ad propositum redeam, si venti istiusmodi quoquo versum perflarint, tum demum horrendus tonitrus fragor perstrepit, quo videtis cœlum ac terram commoueri. Eodem modo & in homine vesica tonitrus rupta, totum corpus quatitur & iactatur, & ita vt interiora vniuersa tremant, sicut a tonitru externo terra concutitur, donec materia absumatur. Tonitru hoc caussa est spasmi. Spasmus n. in hoc morbo quid est aliud, q̃ eruptio violenta, & ventus fortiter inclusus? Is conuellit, extendit & rigefacit mēbra omnia. Et sicut cū tonitru coruscationes incidunt: ita ægris quoq; oculi coruscāt, vt flammæ meræ oculis obuersenť. Et vt tonitru sequiť imber: sic ægrorū iactationē ēt spuma sequiť. Et hæc vobis Medicis de morbo isto sedulo cogitanda sunt, vt in commiseratione

Tonitrui & Caduci [illegible] quare dem.

dignam trahamini, nec meam doctrinam aspernemini. At vero aspicite eos, & videte, quam apte omnia quadrent, ... didasunt. Neme vero inf muletis Arrogantiae ... candidus Medicus nullus testabitur. ... guttaineft, quę bene velitaegris is opera me... Microcosmi legat, velut & Archidoxes, qui ... Ibi multis voluminibus traduntur, quae hic, taedium ac ostentationem ... stram declinans, vix arctis aliquot folus comprehendo.

Archidoxes autor sua singularis scripsit.

Sed pergamus. Notum nimirum vobis est, quod tonitru ... grando, fulgur, &c sequantur. Idem in homine quoque fieri ... cōperimus. Fulmē, ex Mercurio, sulphure & sale cōstitutū cor... de Generatione eius tradit'. In homine caduco idē hoc modo fit ... morbum suum ꝑduxit, tū peculiarē locū non habet alium, q̄ qu... bent Planetae in motu suo. Vbi ergo astri locus incidit, ibidem ... quoque & radix morbi constituitur. Si autē in fulmen vertitur, ... teria eius fit cōpacta fine corpore: veluti si homo praestare posset ... rimum aerem seu ventum contruderet, & in oui testam vnā co... quod tonitru perficere potest. tum ventus iste inuisibilis, compa... ret. Huiusmodi iam cōpactio perrumpit muros, poros omnes ... & omnia disiicit. Similis etiam in corpore fit cōpactio, quae ex cen... radice in locum vnum erumpit, prout meatum corripit, quem ... Hinc ergo fit, quod per morbum hunc membra diuelluntur & ... puntur, ac ita percutiuntur, vt contrahantur & dissoluantur. Q... intra conclusam cutem eueniunt. Sicut enim tonitru ex ... mentorum testas percutere non potest, sed intra putamen ... omnem perficit: ita in ipso quoque Microcosmo tonitru ... cutem manet, velut tonitru ignis. Si vero, prout particula... recensuimus, paroxysmus tandem finitus est, tempestas ... veluti post tonitru ignis. Et quemadmodum videt..., post ... terram madefactam, & vias lutosas redditas esse, ... pore opus sit, donec ad priorem statum reuertantur: ... neratio, membraque ac corpus, sensus, visus, auditus, &... quiescunt, donec Sol Microcosmi illapsam mutationem ... & hominem in statum pristinum reponat. Ceterum ... plum hoc vobis proposui, ita totum hominem ... conferre debetis. Ex quo cum homo conditus sit, ... nem habeat necesse est. Sicut autē regio vna altera ... sentit: idem eodem modo etiam de homine intel... hoc morbo magis minus ue feritur. Etsi vero de ...

Fulmen quid.

[illegible] videt [illegible] tamen, propter [illegible] dum, quæ [illegible] ipſos quoque curationis [illegible] attentam. Hæc enim [illegible] prudenti colliquet. Ad hanc ergo [illegible] attendito, vbi ad capitulum id peruentum fuerit.

PARAGRAPHVS III.

CAduci morbi ſigna euidentia ex ſe ſunt. Itaque hoc loco Aſtrorum ſaltem ſigna recenſebo, ex quo Aſtro morbus procedat. De hoc vobis id conſtare debet, quod ſoli gradus huius morbi conſiderandi veniant. Hi enim paroxyſmum cient. Is autem robur ſuum ex ſuis aſtris accipit. Paroxyſmi grauiſſimi, maximi & intenſiſſimi, igni aſcribuntur. Ignis enim rerum omnium vehementiſſimum eſt, ac dolores ab eodem atrociſſimi infliguntur. Hic ergo ad gradum ſummum dolorum attendi debet. Dolorem poſtea a grauiſſimo proximum aſtro terreo imputa. Ea enim cauſſa doloris ſecunda eſt. Hinc ad dolorem tertium diuerte, inter duos ſummos & vnum infimum medium. Hunc Elemento Aquæ imputa, & eius Aſtro. Paroxyſmus omnium leuiſſimus aeri adiudicatur. Hoc enim modo diſtinctio facienda eſt. Signa ſiquidem aliunde deſumi non poſſunt, quam a dolorum multitudine. *Signa paroxyſmi. IGNIS. Ignis res vehementiſſima. TERRÆ. AQVÆ. ÆRIS.*

Iam vero perſæpe gradatio incidit, a minimo nempe intenſio ad maximum, & contra, remiſſio a maximo ad minimum. Et hæc eſt mutatio ab Elemento vno ad alterum. Frequenter enim euenit, vt Elementa, duo, tria, interdum ſimul omnia patiantur. Quin etiam inter ſe paroxyſmi implicantur nonnunquam & permiſcentur. Tum & mutatio ſæpe talis eſt, vt hodie paroxyſmus ignis, cras aquæ &c. incumbat: quæ ſigna graui & diuturnæ manſionis ſunt morborum in aſtris omnibus. Vſus autem ſignorum huiuſmodi a doloribus ſumtorum is eſt, vt curationis viam nobis expeditiorem reddant, ſicut ſuo loco tradetur. Multa hic etiam de conditionibus paroxyſmorum aliis, ac de ipſarum apparitionibus tradi poſſent. Quæ tamen ceu manifeſta & conſpicua hoc loco intermittemus. Superfluum enim eſt, Medicum Medico explicare, quod oculi ipſi teſtantur & [illegible]tant. Videat & audiat quilibet, quod obuium eſt. Si enim [illegible] Medici redacta ſit, vt non niſi alienis ſcriptis fulciri velit: ab hoc [illegible] ſpectari poteſt, quod ad ſalutem ægri faciat. Iſta ergo penes Medi[illegible] & patientiam poſita ſunt.

[illegible] cadu[illegible] incipientis ex quatuor Aſtronomis petendum [illegible], [illegible] vt Aſtronomus partem ſuam iudicet, ſic ſuam etiam Geo[illegible], & alii. Ex his enim intelligitur, qui prognoſticationes faciendę *Tempus caduci vnde [illegible] dum.*

Medicum si Astronomum quadruplex.

ſint de tempore & hora paroxyſmi. Medicum ergo [illegible] exacte nouiſſe, fas eſt. De quibus tamen [illegible] de Aſtris, ſed de morbis, & quæ ad hos requirunt [illegible]. Hæc ergo de cauſſis & ſignis huius morbi hactenus [illegible].

Cura caduci in quo conſiſtat.

Reliqua eſt cura membrorum. Aſtris enim ipſis [illegible] poſſumus, quam vt ſubiectum illis adimamus, in quod [illegible] ergo morbum curaturus per ſubiectum id impetrare cogitur. Q[illegible] Soli adimere ſplendorem poteſt? Quis Martem frangere [illegible] regere? quis Venerem domare nouit? Nemo. Et quanto [illegible] ac faciem Lunæ mutare (ſiue enim ipſa noua, ſiue plena, ſiue ve[illegible], nobis ita omnino ferendum eſt:) poſſumus: tanto minus [illegible] infringere valemus. Cura ergo vlterior in eo poſita eſt, vt aſtro [illegible]re corpora ſciamus. Hæc autem corpora ſunt Microcoſmica.

Metalla lapides ex aqua.

Dictum iam paſſim ac multoties eſt, ex Elemento Aquæ [illegible] talla, lapides &c. Nos vero ad hoc opus quid comperimus? Ne [illegible] quidem. Siquidem etiam ſine noſtra opera creſcunt illa. Ex ſimili [illegible] virtute morbi quoque aſtrorum creſcunt. Iam ſi auerſio aliqua [illegible] ſet, in vno vtique fieret ea non minus ac in altero. Si enim auertere [illegible], ne lapides, ne metalla enaſcantur: auertere etiam poteris, vt ne [illegible] aſtris naſcantur. Quod ſi vero non potes illud: multo minus p[illegible] iam hoc. Nimirum vt vides creſcere fruges, & gramina, ac e[illegible] porari: ita etiam incorporantur morbi. Vbi primum vero in[illegible] facta eſt: ibi ſanatio nulla proderit. Senſus ergo ac ratio hi[illegible]

Curatio caduci duplex.

Curatio nimirum *Incorporationis*, & Curatio *Meſſis*. Si quid in[illegible] incidat, vera cura ea minime eſt, cum non ipſam radicem p[illegible] tantum circa præſectos truncos verſetur. In perfecta autem [illegible] non ambitus, ſed meſſis ſeu principium ipſius inuadi debet. [illegible] go credendum eſt, quod hic ſola corpora remoueri & ſeparari [illegible] debeant, veluti, ſi quis ex horto herbam auferat, ne [illegible] corpora Mineralium ex manu Aſtri Aquei remoueat, & [illegible] neralia prohibeat. Niſi enim Medicus autumnum meſſem [illegible] tam probe nouerit, quam probe vinitor vineam, aut ag[illegible] ſuum nouit: in curatione certe vtilitatis ne quidem [illegible] bit. Et in hoc puncto momentum vniuerſum poſitum eſt [illegible] veteres ne per inſomnium quidem conſiderarunt v[illegible] cuim farinæ Medici ad ſuum tantum commodum [illegible] grorum, nec vocationis ſuæ dignitatem æqua expe[illegible] probe curata omnia putant, dummodo ex libris [illegible] bonæ ſiue nocentes ſint, ſtabilire queant, ac multa [illegible]

Receptaque frequentia cumulare [illegible], veriusque alias res cadat [illegible] dicere.

Principium autem curationis hoc esse oportet, vt corpora [illegible] [illegible], & vnum cuilibet astro [illegible] corpus [illegible] [illegible] a [illegible]. Quod priusquam fiat, scire oportet, qualiter [illegible] cum corporibus in morbo conueniat, hoc scilicet modo. Quodlibet semen [illegible] nentum suum incoare debet in genuino astri m[illegible]. Si fiat secus, ea crescentis peruersio est. Nisi enim astrum [illegible] semini conueniat, ac vtriusque vna natura sit, non [illegible], quod [illegible] fieri debebat. Hinc n. oriuntur morbi astrales, qualis est *Cadiuus*. S[illegible] conceptione notate, eam fieri nullo modo posse, nisi vna [illegible] concordantia sit. Et nisi 4. astra in suo vere stent, conceptio nulla fiet. Nam ex vtriusque concordantia fœtus cōcipitur. Procedet a. commode conceptio, [illegible] in suo astro recte consistat, h.e. si non in hyeme aut pluuioso tempore seminatio facta sit, sed ad morem Astronomicum inueniri, [illegible] rebus omnibus cōmodum ac aptum est. Præterea sciendum [illegible] astra in morbis omnibus concurrant, & qui morbi astrales sunt, si [illegible] permiscent & vna succrescunt vsq; ad tempus suæ maturationis. Horum ergo [illegible] similis est metallis. Nec n. instar pyrorū decidūt, sed more lapidum iacent & quiescunt in loco. Quanquam [illegible] si declarandus paroxysmus sit, hæc generatio arbor est, vnde paroxysmi procedunt, [illegible] secus ac crocus, qui hodie decerpitur, & cras alius renascitur. Paroxysmus enim quilibet, & quilibet crocus, quoad ortum ac generationem, vnius rationis ac scientiæ existit.

Ver seminationis apium.

[illegible] in morbis [illegible] qua[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible].

Hoc modo si corpus creuit, aut, si cum morbo seminatum corpus incrementum sumsit [illegible] in cura omnino prouidendum est, vt arbor hæc ex potestate astri eximatur, ita vt operatio eius deinceps in natura nunquam abeat. [illegible] impetratur p hoc, vt vnumquodlibet maneat sine sui [illegible] dissolutione, [illegible] a cōiunctione separatū. Hic n. nullus ex astro morbus seorsim crescit, nisi corpora & astra vna ac simul illū constituant, ex coniunctione vel [illegible] conueniente vel incōueniente. Ita videtis omnino, q, nisi oleum & aqua [illegible] & aptētur in igne, stridor & motus nullus emergat. Vtraq; [illegible], oleū nempe & aquā, simul esse oportet, nec iis nos carere possumus. [illegible] cauere studio debemus, ne in operatione astri coeant se [illegible] coniungantur. Qualis n. ignis: tale astrum. Si a. oleū & aqua coniungantur, [illegible] ratio vna est, quod ibi pducti astralis morbi principium sit. [illegible] certū hoc est, quod, si in conceptione cœlum coincidat cum R[illegible] & cum Leone, & simul se impressio aquarii inserat, tunc [illegible] locu [illegible] in ea luci emergat, erumpentis & se pferentis ex [illegible] horoscopi, qualē concordantia astrorum quatuor consti-

Oleum & aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Dei Ægyptiaci &c.

tur. Vitalium autem obliuioni dan[illegible] non est, [illegible] gice hic non loquor, sed vt Astronomus, vobis ex[illegible]

Earum cognitionem nullam habemus ex arte [illegible] Ægyptiorum. Quam tamen si haberemus, eu[illegible] quatuor astra illi recte intellexerint. Quantum autem de [illegible] ptiacis nobis constat, ex testimoniis saltem ac ipsorum [illegible]

Ægyptiacarum dierum cognitio hodie adulterata.

ipsos hanc rem recte cognouisse & intellexisse. Quæ tamen [illegible] probo postea in Magicam ac præstigiatricem naturam versa & [illegible] tata est, ita vt hodie illi fidere tutum non sit. Nec enim illa [illegible] esse debebat. Respexit autem Deus ad id, quod istiusmodi cu[illegible] cognitionem nullam habeamus, nec habere admodum [illegible] Ideo huius loco Medicinam nobis condidit. Quod si conce[illegible] præscriptum veterum ac primarum illarum Astronomicarum [illegible]

Homines sortuito hodie gignuntur.

seruaremus, tunc morbis nullis affligeremur. Cum vero in [illegible] gignamur: ideo omnibus miseriis subiicimur. Libido ac las[illegible] conceptionem moderatur, non tempus maturum ac electum. [illegible] longæuitas alte vereque considerari debet, primum omnino e[illegible] mentum in conceptione ponendum est: Deinde alterum i[illegible]

Caduci cura in quo posita.

um Astri. Sed ne propositi textus limites egrediar, initium cad[illegible] tum ad curam attinet, dicto modo omnino intelligere debetis [illegible] vt corpora a se inuicem separentur. Iam vero, si duo corpora [illegible] di effectu & operatione versantur, ea separari inuicem impo[illegible] hoc est, fieri minime potest, vt quodlibet seorsim ab altero, in [illegible] suum locum disponatur. Quis enim oleum & aquam ex ig[illegible] Nemo arbitror. Hoc vt præstare nostrum nemo potest: ita m[illegible] sibile non est, in Vulcanica operatione corpora separare [illegible]

Athanar [illegible] ab [illegible]

Itaque vos me ita intelligere velim, quod per sol.[illegible] *Athanar* [illegible] libet oleo separari possit, & non per manus. Loquor de Arcanis [illegible] non de opificiis. De qua re deinceps plura.

Cardo ergo in hoc vertitur, vt sciatur, qui permixta [illegible] parari queant, citra tamen manuum opem. Quæ enim [illegible] feret: Eadem etiam ratione cum Astris in corpore pro[illegible] per ignem eius proprium perficiendum est, hoc est, [illegible] qui a se expellat, quod ad locum illum non pertinet. Vide[illegible]

[illegible]

om[illegible] separationem ab igne & per ignem fieri. Si er[illegible] mnino perficiendum est, tunc igni[illegible], morbis il[illegible] est [illegible] Leonis. Notandum enim est, quod præn[illegible] vtrumque fixa [illegible]. Non ergo tentandum est, vt [illegible] x [illegible] fixo omnino separetur, vtrumque fixum vola[illegible]

gatur, aut aliter separetur, quam vt in sua Anatomia maneat. Si enim in Anatomia spiritus dilabitur ac corruit, nec suum locum teneat: tunc, vt dictum est, morbi caussam scitis. Iam vero separatio taliter non fit, vt ex vno scoria, ex altero aurum proferatur, sed, vt nihil corrumpatur, nihil comburatur, & vnumquoduis in locum sibi conuenientem deducatur. De separatione loquor eiusmodi, vt simile ad suum simile deducatur, ac vt spiritus & corpora in simili ac vno consistant. Id si fiat, nihil aliud scitote, quam quod nihil frangatur per huiusmodi Vulcanium Athanar: non tamen itidem per lignum, ignem, aut fornacem laterinum. Intelligite rem, vt ab arte traditur. Rogo autem, vt, quod ignoratis, vos discere non pudeat. Id honestius erit multo, quam non discendo, vos asinos ac anseres manere &c. *Athanator.*

Porro, autem vt cogitationibus multis satisfaciam, tandem hic curationem perficiendo de artibus tractabo: vt hinc, caussa ac origo morbi planius intelligatur. Hinc n. cognoscetis, qua serie artes in hisce morbis procedant, ne postmodum caussari audeatis, Diabolum ex Theophrasto loqui, aut ipsum talia ex Nigromantia aut Astoroth &c. promere: ipsum incantationibus plenii ac summum Magum esse. Quanquam hæc omnia non mentiamini, Theophrastum talia nosse, & in his, vobis omnibus, profundius sapere. Quod tamen vos blateratis, id omne non largitur ac concedit. Generis enim vos fœminei estis, qui omnia in peius, non melius vertitis, iis, qui vestro ornatui tributum nō conferunt. Quantum v. ad inuentionem artium attinet, quid de earum impetratione sentiam, deinceps enumerabo. Vos iudicate, qualis in his sim, probus an malus. Artium a. origo ea est, quod eæ ab vno ad alterum descendant vsq; ad me, ad te: & quod nondum manifestatum est, id adhuc deinceps manifestabitur. Magister n. ac præceptor Medicinæ ad diem vsq; nouissimum viuit, velut & ipsius discipuli. Vos a. Magistros creatis, nec recordamini, ꝙ ipsimet adhuc tyrones, ac patres quouis fimo putidiores, ac Beanismo toti turgidi sitis. Itaq; attendite, quomodo ad nos Medicina pertingat, qua curam cōplemus. Primo: quis hominū rationem reddet, qui artem colendi agri, vineæ, aut faciendi caseum, butyrum &c. didicerit? Nemo certe, nisi qui digitum intendat ad suum Magistrum. Hic magister ad suum iterum magistrū intendet, & sic cōsequenter vsq; ad primum. Quem a. indicabit omnium primus? Neminem alium, q̃ qui hominem ipsum creauit. Idem creauit etiam ipsius scientiam. Quid n. vspiam haberent homines, nisi laborarent? Semel n. promulgatum mandatum est: *In sudore vultus tui viues.* Hoc n. veluti noua quædam creatio est. Dixerat n. Deus, *Fiat*: & factum omne est. Non a. facta est ars, non lumen naturæ. Cum *Theophr. excusatio.* *Artium Doctor & discipuli æterni.* *Artium creator Deus.*

Lumen naturæ, quando & a quo creatum.

vero Adam extra paradysum eiiceretur, creauit ipsi Deus lumen naturæ, dum mandauit, vt ex laboribus manuum viueret. Creauit vero ipsi etiam Euæ suum lumen, cum dixit, *cum dolore paries liberos tuos*. Istic ergo creaturæ plane humanæ & terrenæ factæ sunt, quæ antea velut Angelicæ fuerant. Hinc Eua didicit educare liberos: hinc cunæ, hinc lactatio inuentæ sunt. Sicut enim per verbum factæ sunt creaturæ: sic per idem verbum, factum etiam est lumen, quod homini necessarium fuerat. Adeoque ipsius intellectus non minus est necessarius ipso corpore. Ideo interior homo secutus est ex secunda creatione, postquam ex paradyso excesserat.

Adam artes ab Angelo accepit.

Nihil ergo vlterius sciendum est, quam hoc, qui scilicet membra omnia ex creatione prima acceperimus: & postea, quam bene omnia facta sint. Notitia autē seu cognitio, quæ homini necessaria erat, nondum in Adamo vigebat. Accepit autem eam, dum eiiceretur ex paradyso, ab angelo. Accepit a. non omnia, sed ipse ac eius filii, sua successione lumen naturæ vsurparunt, discendi, quod in rebus omnibus inest & proferendi, quod abditum in illis & occultum est. Simul ergo & semel homo totus factus est, ratione corporis, nō̄n ratione artium. Et artes ei omnes datæ quidem sunt, non cognitæ & perceptæ, sed discendo cognoscendæ. De hoc autem pluribus disseremus, qui discamus scilicet, quod ante scimus. Nullus enim est rusticus, qui non omnes artes sciat in suo lumine: quod ipse tamen obtenebrat, ne luceat. Lux autem ea quomodo proferatur, hic porro attendite, quantū q.dem ad cognoscendū hunc morbū requiritur.

Artes quomodo acceperit Adam.

Herba nimirum in hortis non prouenit, nisi per seminationem & plantationem. Quæ si non fiat, nihil crescit. Et tamen id, quod seminamus, nihil est, quam terra. Id terræ mandamus: & ex terra iterum protrahimus. Ita etiam se habet in nobis ars, quæ in nos ingeritur & impellitur. Hoc is demonstrat, qui me docet. Is illud ex lumine naturæ habet. Ex eodem ego non minus id habeo. Sed tamen infundendum id & impellendum est. Fieri vero solet, vt multæ crescant herbæ, quæ non seminantur, & optimæ sunt. Sic dociles naturæ multæ sunt, quæ non seminantur, sublimiores iis, quæ seminantur. Talis est virtus terræ, tale est lumen naturæ, vt vtrinque non cessent aut ferientur. Tu interim tui horti tantum rationem ac curam habe. Solerter enim internus homo factus est. Qui si cum externo sedulo agat & mutuas operas tradat, tunc certe ex se [illegible] ipso, quod docere eum nemo potuisset a Deo, vt admirationi omnibus futurus sit. Hoc modo initium suum sumunt artes operum naturalium.

Hortus artium internus.

Plantago menses cohibet.

Iam vero quis Medico patefecit, quod plantago Menstrua [illegible], cum tamen in illa id non videatur? quis huius vsum ipsi persuasit? [illegible] scilicet creator. Is Medico hanc cognitionem dedit, vt discat, & tamen, quid

quid discat, nesciat, adeoque ex vi discat creationis secundæ, quæ ipsa est lux naturæ. Porro autem refert, qui id cognoscatur & manifestetur? Viæ nempe septem sunt, quibus artifices euadimus. *Artium via septem.*

Harum prima est: quod vt sæpius fit ac arcana ipsa monstrant, spiritus ac angeli artes docuerint vel doceant. Horum vero doctrina alia non fuit, quam sicut Magister in puerum ingerit, quod in ipso ante est. Sic illi artem manifestarunt. Frequenter autem in necessitatibus id hominibus accidit. *1. Per spiritus & angelos.*

Secundo, homo sæpius homini consilium dedit, aptũ & idoneum, quod tamen non intellexit ipsemet dator. Hoc enim in casu lumen naturæ in altero efficaciter operatum, & quod bene vel male cessit, annotatum est. Leuiathan enim nunquam feriatus est, sed suum malum subinde etiam in medium iactauit. *2. Per consilia hominum.*

Tertio multę artes nobis reuelatę sunt per experientiam fortuitam, dum nimirum pro opinione sua quis quid tentauit, quod ita successit. Id ergo lumen naturæ ita præparauit, & ægrum eo deduxit, qui tamen antea idem neglexit, & pro nihilo habuit. Ita natura ex suo lumine id tandem ita produxit. *3. Per experientiã fortuitam.*

Quarto, Multi etiam Magi artes assecuti sunt, velut Nigromantici, Necromantici, Pyromantici, Geomantici (Pyromantiam & Geomantiam astralem non intelligo, sed quæ in sortilegiis versantur) & Hydromantici. Hi vniuersi per artem diuinationis & alias artes multas patefecerunt: non quidem ex vi artis, quod arbitrati sunt, sed lumen naturæ ita illa patefecit, cum fuco & dolo, ex vi ipsorum cupiditatis. Sic enim lumen naturæ cum homine ludit. Quod si artes ex sua virtute id præstitissent, res certe hodie adhuc multis ignauis eodem modo succederet. Artes enim hoc modo impetrare non licet, sine fide vehementi, in lumen cum cupiditate ignea intenta & directa. Multa tamen in sortilegia tandem desciuerunt. *4. Per sortilegia.*

Quinto, multæ etiam artes productę sunt per Chiromantiam, dum nimirum chiromantia manuum, & chiromantia herbarum seu ligni, chiromanticum solertem ac artificiosum fecerunt. Nec enim immerito apud veteres chiromantia in tanta dignitate fuit. Quanquam nos eam hodie ad diuinationes tantum impendamus, quam tamen veteres ad indagandas artes exercuerunt. Hanc chiromantiam nec ego quidem repudiabo, sed pro inuentrice artium omnino habebo. *5. Per chiromantiã.*

Sexto, Artes multæ etiam per Physionomiam inuentæ sunt. Physionomia vero ars est, quæ indicat essentias intrinsecus absconditas, non in homine tantũ, sed in rebus etiã crescentibus, in quib. omnib. p exterio- *6. Per Physionomiã. Physionomia quid.*

Archelaica secreta &c. ra interna cognoſcuntur. Hoc modo vniuerſa fere Archelaica ſecreta inuenta ſunt.

7 per formam. Septimo exploratæ etiam artes ſunt per formam, dum forma formam indicauit, ita vt ſimile ſimili reſponderet, cancer cancro, forma formæ &c. velut & ſerpentina veneno ſerpentum, & ſimilia plura.

Huiuſmodi inuentiones artium plures quoque ſunt, vt quæ fiunt per Aſtronomiam, per Philoſophiam, per ſcientiam herbarum & rerum naturalium, de quibus omnibus peculiarem libellum condam, ex quo omnia facilius ac planius intelligere poteritis.

Alchimia laus. Plurimum etiam tribuo experientię, qua quis ſibi aliquid proponit, velut in Alchimiis, vbi inaudita & minime credibilia multa, p ducũtur, ex quibus fœcunda ſcientia, & in lumine naturæ inſignis experientia colligitur. Et deierare equidem auſim, quod experientia illa ſummum & ſubtiliſſimum in Medicina fundamentum prodiderit. Extra illam etenim quis tandem Medicus erit, aut quicquam ſciet intelligetue.

Iam vero ex hiſce deliberate vos, an nouum ego aliquid ſcribam, ex quo ſcribam, & vnde id deſumam. Non enim ex veſtris libris: quos vna vobiſcum recta ad Vulcanum. Et iudicate tandem, an, vt ſcribam equidem, mihi permitti non debeat, vobis etiam cane peius ringentibus.

Sed vt hæc hic abrumpam, & ad deſcribendum caducum redeam, arbitror equidem, eius cauſſam, originem, ac ſigna ſatis accurate tradita eſſe, vt iam ſola curandi ratio proponenda reliqua ſit, quo, quod incepimus, tandem ad calcem perducamus. Vos autem in vniuerſum omnes, qui vel Medicos agitis, vel hæc mea opera legetis, valde rogatos volo, ne iudicium de me nimis præceps feratis, ſed ad finem tractationis illud omnino ſuſpendatis. Nec vobis offendiculo ſit numeroſa caterua eorum, qui ſe mihi opponunt. Et cogitate, plus vtilitatis ferre lapidem molarem vnum, quam omnia in montibus abdita ſaxa. Sicut enim molaris lapidis ea conditio eſt, id officium, vt nunquam quieſcat, ſed ſemper rotetur & molam verſet; ſic iugiter etiam exerceri medicinam fas eſt. Cautes quidem etiam in monte abdita lapis eſt: ſed cui commodat? Sine vſu, ſine motu ſtat. Lumen autem naturæ ſubinde agitetur, ac mola hæc nunquam quieſcat. Alias intercidet & morietur.

Lumen naturæ ſine vſu perit.

PARAGRAPHVS IV.

IN diſtributione curæ, fas eſſe videtur, vt teneam proceſſum artium, prout inueniuntur, ceu tradidimus. Maioris autẽ perſpicuitatis gratia ordinem ita conſtituemus, vt cura canonica procedat, & deinde ſequantur arcana, vnũquodlibet, p ſuo proceſſu, prout ad nos pertigerunt. Etſi v. hic

Cura caduci duplex.

hic non vniuersa, quæ professionis sunt, inducam: ea tamẽ cuiuslibet experientiæ non minus, quã meæmet committo. Nihil tamen hic omittitur, ne vel litera quidem minima, quę ad hanc materiam requiretur. Sed & alii a nobis libri alias congesta sunt, in quibus seorsim ac præcipue iuxta modum Anatomiæ de Caduco traditur. Horum lectionem his conferre licet. Idem enim bis dicere ac tractare non soleo: Et in de *Phlebotomia* quidem ordinem reperietis, qualis in hoc morbo sectio venæ instituì debeat. Sic & in *Modo Pharmacandi* purgationes aliquot inuenietis, in caduco vtiles. Quæ omnia hic omitto: & saltem processum curæ debitum propono. Cetera pro varietate rerum vel vsurpari, vel excludi debent, quod perito cuilibet Medico committimus.

Primum autem, quantum ad curam Canonicam, regula ita habet, vt calidis frigida, frigidis calida pellantur. Hæc vero hic non valebit, nec in hoc morbo vsui erit. Eius enim caussa nec calor est, nec frigus, nec humiditas, nec siccitas: sed potius permixtio corporum, sibi inuicem aduersorum, proponenda est, non complexiones, non qualitates, non humores. Videtis nimirum, hanc contrarietatem seu pugnam maximam esse, si duo Martes, qui vnius Naturæ sunt, sese inuicem sibi opponant, aut etiam duo Saturni, eo modo quo diximus. Huiusmodi contrarietas scienda vobis & adeunda est, non calidum aut frigidum. Si aqua in feruens butyrum infundatur, quæ caussa est huius stridoris & crepitationis? Non certe qualitas, non complexio, non humor, sed ipsum corpus. Duo enim ista corpora in actione ignis simul subsistere non possunt. Et de hac actione in Caduci cura omnino disserendum est. Cura ergo Canonica, prout intelligitur, hic locum minime habebit. *Cura Canonica.* *Aqua butyro feruido iniecta cur crepat.*

Præterea autem aduersarii mei imperant etiam purgationes, Syrupos, confortationes. Hanc curam vocant regularem. Iam vero post peractã curã vos omnes iudicate, an ea regularis vel irregularis dicenda sit. Mihi omnino irregularis videtur: nihil enim prodest iuuatque. Ideo processus etiam isti, vel nihil, vel minimum commodant. Quanquam curam arcanorum etiam illi alteri commiscuerint. Per ea si quid præstatur, id Recepto imputant, quod tamen potius obstat, quam commodat. Basis enim compositionis Receptorum in arcanis consistit. Illi autem vim omnem ponunt in Laxatiuis & colocynthide. Hoc fundamentum quale sit, vos omnes arbitremini. *Compositio medicaminum in quo cõsistat.*

Quod vero medicamen Canonicum, aut remediũ Regulare sit, id arbitror ratione alia inquiri non posse, quam vt deinceps proponemus. Fas enim est, processum teneri illum, quem ex ipsis fundamẽtis haustum

accepimus, ſpretis receptis omnibus Doctorum iſtorum Cacatilium, qui cacando omnia perficere tentant, non conſiderato eo, quod ſtercus ibi in cauſſa non ſit. Quod ſi vero ſtercus cauſſæ foret, tum in ipſo haud dubio Regulares & canonici forent.

Canonica cura quæ ſit. Cum vero cura quælibet, quæ ægrum ſanat, Canonica ſit: quæ autẽ non ſanat, nec Canonica, nec Regularis dici queat: primo Canonicam medicinam illam aſſumemus, quæ prodita eſt per doctrinam vel (vt vocare poſſitis) ſpirituum, vel Angelorum. Vbi, quantum me ars inſtruit quidem, nihil ſuperſtitioſi cõcurrere video. Huius enim quicquid eſt, id proditum eſt per ſimilitudinem eius, quod in natura fuit. Et mihi quidẽ ea ſtat ſententia, Chiromantiam, Phyſionomiam, Anatomiam, Nigromantiam, Aſtronomiamq;, &c. hoc potiſſimum fine cinerſiſſe, vt per eas ad artem ipſam penetraremus, vnus quidẽ hoc modo, alter alio, omnes a. per Deum. Iam vero vel Angelus, vel ſpiritus mihi videtur ſatis idoneus, qui loco Magiſtri in naturalibus rebus me inſtituat. *Spiritus omnia naturalia norunt.* Nam quid vſpiam in Natura eſt, quod ipſos fugiat, quod ignorent? Homini autem diſcendum omnino eſt ab eo, qui rem nouit, potius, quam ab eo, qui rem non nouit. A peritis enim periti & ſapientes reddimur: contra, ab imperitis. *Medicus a quo doceatur.* Medicum facere, Deus ſolus poteſt. Medicum docere, varia poſſunt. Quod Deus confert, nemo contemnit aut repudiat hominum. Nemo enim hominum eſt, qui nos doceat, aut qui herbas ex ſeipſo nouerit. Neceſſe eſt id emanare ab aliis, qui alii aut plus ſint, quam homines. Medicorum vero hoc cumprimis intereſt, vt diſcant certam & compertam veritatem. Ab huiuſmodi autem nemo vnquam Medicus quicquam falſi edoctus eſt. Multi tamen cum his falſi irruperunt Medici, qui legitimi Magiſtri doctrinam contaminauerunt, & ſuper columnas mendaces Medicinam collocarunt.

Viſcus quercinus caduci medicina. Velut, exempli loco, primo Ars quædam ſumta eſt *a viſco quercino*, qui Caduci medicina eſt, ſi caducum habeamus, qui cadat ac laboret inſtar illius, cui remedium id manifeſtatum eſt. Hoc autem Medici neglexerunt, & morbi indicium obliti ſunt, ac errorem inuexerunt, vt fides, h.e. Arcanũ viſco inexſiſtens, obliteraretur. Iam v. Caducos ego quatuor indicaui. Hanc partitionẽ hic ſequemur, enumeratam quidẽ ſeriem hic non obſeruantes, ſed in Arcanis mentionem facientes, ad quod genus quodlibet faciat. *Viſc. quercinus cui caduco & cui ſit vtilis.* De viſco ergo hoc loco notate, quod vtilis ſit in caduco aquoſo, ſeu eo, qui ex Aſtris Elementi aquæ genitus eſt. Prodeſt autem peculiariter in moribus, & diſſeparat coniunctionem caducam Veneris & Lunæ, & Lunæ Saturnique, & Saturni ac Veneris. Proceſſus eius ita ſe habet. Accipite viſcum in aſcendentibus ſignis huius fabricationis, & con

contusum in potu da pondere semunciæ, vsque ad gradum tertium, itera denuo ac tertio & sanabitur. Simplicitatem autem & breuitatem huius Medicinæ admirari possis in morbo tam longo & graui. Sed quid videtur tibi de hora & tempore quid præstent? Hæc ipsa quoque indicata & prodita sunt ægro: sed obseruationi non sunt mandata. Notata quidem Medicina fuit, non autem similiter Ascendens. An vero ridere mihi nō integrum sit, quod videam, tot scholas & Academias circa viscum laborasse, & tñ quicq̃ effecisse? Apage istos Doctores. Ne semel enim Ascendentē ipsum considerarunt, quem Magnum Ylech ego voco, sine cuius cognitione Medicus totus rudis est. In artibus ergo susurrabundi obuolitauerunt, velut crabrō in ocrea. Quid mirum, vos sanare neminem posse, cum Ylechi omnino ignari sitis. Quis ergo in Doctoratus statum vos euexit?

Ylech magnum quid.

Ars alia etiam prodita est tempore Tiriosonis, suadens, vt æger bibat sanguinem hominis decollati. Quo facto, æger conualuit. Hinc quid concludes aliud, quam veritatem artis, ista ratione, quod tum temporis facta sit concordantia Astrorum. Nisi enim astra vincantur ac superentur, alias horum nihil fiet. Vos autem Medici bibendum sanguinem exhibens sine præuisione Astrorum: quo remedio plures occiditis, quam sanatis. Processus autem eius in hoc consistit, vt in coniunctionibus Leonis, Tauri, Arietis, Scorpionis, velut & Martis, Iouis, Mercurii, Solis, illum administres calidum, & festinanter, caducis nimirum illis, qui illorum Astrorum exaltationem ferunt: idque hac de caussa, quia Astra in sanguine tota manent, donec is refrigescat. Maturo ergo iudicio sanguinem iudicabis, ne is ab Astris infectus sit. Qui si infectus sit, non bibatur, sed bibat sanus sanguis. Hausto facto, aliud non fit, q̃ quod Astra in ægroto renouentur, & sanum vincat ægrum in omnibus morbis, si in suo Ylech ministretur. Et hæc sunt Arcana ex Astris, de quibus *in modo de præparationibus* plura scripta reperiuntur, quod obiter Lectori indicatum volo.

Tiriosonis curatio caducis.

Sanguis humanus cura caducis.

Et hisce adductis tempestiuum videtur claudi artes, quæ per os inuisibile proditæ & manifestatæ sunt. Illis autem Auctoribus hoc tribuo, quod huiusmodi artes innumeras comprehensas habeant. Cognitionem enim habent plenam Astrorum, & eorum qui Astris præsunt, quorum nobis vsus est. Itaque Medici discite, discite.

Spiritus innumeras artes tenent.

Sicut ergo per spiritus, vel Angelos tam malos (vt vultis) quam bonos artes proditæ sunt, quod tamen solus Medicus iudicare potest: sic eodē modo etiam per insomnia artes inuentæ & productæ sunt, quādo se homines de his inuocauerunt Deos, aut, vt nōnulli volūt, ēt diuos, aut, q̃

aliis videtur, Deum solum & vnicum. Hi per somnum petitionis suæ cópotes facti sunt, ac per insomnia ipsis oblata est sanitas, hoc est, medicina idonea, qua sanitati restituerentur. Euenit autem hoc non Christianis tantum, sed & Turcis, Ethnicis, Saracenis, Iudæis, Amalucis, Persis, Ægyptiis & similibus. Credere autem minime possum, has patefactiones ex cœlo descendisse, cum Deus tantum vnicus sit. Sic tamen statuo, discipulis his ipsam Naturæ lucem ista tradidisse. Quæ cum sermonis expers sit, idonea per somnum præfigurat vi verbi, quo Deus interiorem hominem in lumen Naturæ constituit. Hac enim a virtute ipsi docentur. Interim in hoc errant, quod pro Magistris habuerunt alios, qui tales non fuerunt.

Luminis naturæ vis.

Cum autem Naturæ lumen tanta nobis per sui cognitionem bona conferat, æquum est, vt hoc loco Medicinam indicem, ex cranio desumtam, quod caducis ministratur hoc modo. Os hoc capitis ipsissimum cétrum est. Quod si potetur, homo sanescit. Eius autem processus longe est alius, quã fictitii illi Medici constituerunt. Limauerunt enim ipsi omnia crania, & ea potanda dederunt. In quo nauci suum antiquum morem tenuerunt. Officulum hoc crucigeri (numismatis genus est) latitudinem non excedit, ac angulare est, pone fissum, nec in omnibus reperitur craniis, verum in aliquibus tantum. Astra enim illud findunt, non corpora aut natiuitas. Huius officuli limaturæ pro vna vice potate tantum: quãtum eius est, in paroxysmi principio, sub exaltatione Lunæ. Ita haustus illico primus iuuerit. Ipsa enim experientia testatur, per hoc coniunctionem morbi separari ita, vt vtrinque nullus denuo fiat congressus. Hanc Naturæ lucem solertissimam omnium Magistram iure merito vocare possis. Nam quis hominum hoc ex seipso scire vel inuenire potuisset?

Cranii humani caduci remediũ.

Officuli cranii quæ figura.

Os cranii non in omnibus reperitur.

Lumen Nat. Magister solertissimus.

Præterea etiam accidit, vt consilia quandoque dentur ab his, qui rem ipsi nec norunt, nec experti sunt. Quod ipsum quoque per lumen Naturæ fit, homines instigans subinde, vt arcana continere non queant, sed omnino prodere cogantur. Sicut enim flos in campo ex terra erumpit, non in sui ipsius commodum, sed vt pecori pro cibo sit: ita eodem fine ipsa quoque Arcana Natura extrudit, quæ deinde proba inueniuntur. Hoc modo semina Pœoniæ in principio suasa & consulta sunt, quia pulcra & scite colorata fuerunt, vt scilicet adhiberetur mirum miro. Et natura talia multis modis reuelat, dum res ministrantur & propinantur, aut ob raritatem, aut caritatem, aut famam. in quibus deinde virtutes simul aliæ quoque latere deprehenduntur. Seminis ergo Pœoniæ magis honor & existimatio esse debet, non prout veteres eo vsi fuerunt, sed si adhibeatur processu legitimo. Vis eius enim est, astra pacare & cohibere, ne in

Artes a consiliis imprudẽtibus.

Semen pæoniæ caduci remedium.

ne in paroxyſmum efferantur, dum exaltatio fabricatur ex terreno aſtro, Saturno & Luna, & partim ipſo Ioue, & plerunque in pluribus etiam caducorum morbis. Beatus enim eſt ſpagyricus, qui Aſtra Pœoniæ concordare ad Aſtra terræ, & eadem in ſua exaltatione miniſtrare poteſt. Et correctio eius in hoc poſita eſt, vt propinetur ad præſcriptum coniunctionis, ac ita miniſtretur, ne ipſius Aſtrum in corpore ſecedat aut conſumatur, ſed Pœonia ſemper Rectrix ſit, & corpus ſanum tueatur.

Sed Medicinas etiam depromit experientia. Ita Antimonium per tranſmutationes rerum præparatum eſt, eoque redactum, vt in dulcedinem abierit. Hæc ab infantibus lincta, caducum quendam ſanauit forte fortuna in illorum numero verſatum. Iam quis Antimonii vſum diſſuadeat, aut non vehementer amet, cuius vis poſtmodum tot caſibus mire profuit? Et inuentio hæc pluris non ſit vniuerſa ipſius Auicennæ doctrina? Ceterum in Antimonio vis ac Arcanum tam potens latet, vt paroxyſmum etiam vehementiſſimum, hoc eſt, igneum tollat. Et talem inuentionem quis aſpernetur? quis reiiciat? ob id ſcilicet, quia in libris ac lyra Galenica non continetur? Qui tamen vniuerſi, ſi ad hoc Arcanũ conferantur, nihili quicquam ſunt. Huius autem præparatio de *Floribus Antimonii* albis deſcripta eſt in modo de *præparationibus*. Ideo illam hic repetiotioſum ſit: maxime cum peritis omnibus de illa ſatis conſtet. Ordo eius hic eſt, vt grana 9. ante paroxyſmum præbeantur: in medio autẽ paroxyſmo grana 18. in os ingerantur, quacunque arte poſſunt: & poſt horam vnam a ſomno iterum 9. grana. Id repetatur, quoties opus eſt, vſque ad paroxyſmum tertium, qui poſtremus erit.

Artes ab experientia inuentæ. Antimonium caducis remedium. Galeluditur.

Porro autem artes etiam inuentæ ſunt per *Nigromantiam* & *Necromantiam*, ad Caducum ſalutares, nẽpe ex Auro & Corallis. Aliæ per pyromanticum ſortilegium, ex Cryſtallo, vnguibus, viſione: aliæ per Geomãtiam literariam, cum compaſſis, plumbeis imaginibus, cera, virgulis, candelis, &c. Sicut ſortilegia explicant. Sic ars Vulturini fellis per Pyromãtiam inuenta eſt. Vtraque tamen eſt cum ſortilegiis. Interim tamen naturæ lumen artem hanc probauit, nõ ex vi artis potentis, ſed ex fidelitate inuentoris. Huius artis præparatio talis eſt.

Artes inuenta per Nigrom. & Necrom. &c. Vulturinum Fel per Pyromantiam inuentũ.

DE AVRO.

PRæparatio auri pro inuentione Nigromantiæ eſt, vt ſumas illud per Antimonium, ad ſummum finitum, & in laminas reductum. Has cementa cum laminis Saturni, obtectas ad horarum 14. ſpatium. Poſtea fiat ſeparatio, & in vino ardente probe alcoliſato inſtituatur digeſtio in fornace idonea ad dies 20. circiter. Separetur in Balneo leniſſime, & li-

Auri contra caducum præparatio.

quor asseruetur. Huius dosis ℈j. sexies, hora vna ante paroxysmum, & intra ipsos paroxysmos, mane & sero similiter ℈ß. donec paroxysmus [illegible] xtus transierit. Licet autem exaltationem astrorum hoc loco Nigromantia non indicet: obseruatur tamen in eo, quod in paroxysmi principio dari iubetur. Medicinæ enim omnes, quæ ad paroxysmum ita referuntur, originem suam ex astris sumunt. Quod licet Medicorum multi non intelligant, ac modis aliis explicent: nihilominus tamen ipse morbus & eius caussa docent, quod astra moueantur, & non corpora.

DE CORALLIS.

Coralli ad caducum præparatio. CORallorum pro Necromantiæ ratione is modus est, vt subtilissime terantur, & per Alcool vini tamdiu mittantur, donec rubor omnia corpore eorum abeat. Id digere, donec liquefiat. Huius dosis est ʒß. quauis mane, vsque ad quartam coniunctionem & motum.

Duo hæc remedia conueniunt caducis, si exaltentur in Leone, Sole, & Marte: & respiciunt comprimis igneam complexionem Astrorum. Et licet nec hic quidem astra secundum suum motum proponantur [illegible], tamen administratio quotidiana, quotidianam naturam Astrorum [illegible] cit. Eadem etiam ex vi arcana Naturam astrorum expellit, vt obinutescant in suo motu, & morbum minime suscitent.

Artes ex Pyromantia Huiusmodi artes multæ expromtæ sunt ex pyromantia, quæ per sortilegium administrata est ac inuenta, veluti per Berillos, Crystallos, [illegible] alia, vt professio docet. Artes enim tales innumeræ sunt. Ex illis autem *Vnicornu vim diu caduci.* nonnullæ excellentes admodum & eximiæ sunt, velut *Vnicornu*, quod per se quidem præparatum optime est, sed attendendum tamen ad astra [illegible], vt in Elemento aquæ versentur, & in signis aqueis exaltentur. Nec [illegible] vlla ibi signa opus est obseruari, quam principium concussionis [illegible] *di.* Tum enim Vnicornu administra pondere granorum 15. [illegible] pluries, prout astra aquosa incidunt.

Istorum autem arcanorum ac artium omnium hæc natura [illegible], vel simplicia ac solitaria, sine Receptorum congestione adhibeantur. Qui enim eadem præceptores tradunt, hi secreta summa tra[illegible] homines, de Receptis sine cognitionis fundamento blaterantes. [illegible] non in solo Vnicornu hæc virtus lateat, sed in aliis etiam pl[illegible] men pyromanticis magistris visum est, vt hic hoc, alius aliud reuel[illegible] vno tamen doctrinæ fonte omnibus productis, ac in sola rerum [illegible] tione distantibus.

[illegible] Eadem fœcunditate artes multas *Geomantia* quoque prod[illegible] *Cymb[illegible], M[illegible]m, Sp[illegible]*, & alias similes. In hisce autem [illegible]

dis ratio alia tenenda non est, nisi vt dentur, quales per se sunt. De his hoc notum Medico sit, quod Archimagistri, qui per artem hanc discipulis Arcana profitentur, ipsa reuelent prout discipulus in huiusmodi rebus intellectum habet. Is si sublimis ac solers exsistat, tum arcana ipsi quoq; excellentiora communicantur. Sin minus, minora & vulgatiora: ne fors arcana accipiat, quæ non intelligat. Geomantici ergo hi de Camphora, Mumia & Spodio, &c. artes inuenerunt tantum, quia doctiores non erant. Itaque spiritus Geomanticus maiora arcana ipsis non suggessit: & tamen est vna omnium inspiratio, pro conditione, vt diximus Astrorum, non pro respectu corporis.

Camph. Mumia, Spod. caduci remedia.

Arcana quibus maiora vel minora dētur.

Huius etiam generis sunt Arcana illa, quæ vel solis infantibus, vel solis adultis commoda sunt, velut & seorsim quædam mulieribus, quædam virginibus. Cum enim Arcana pro solis infantibus quærerentur, sola ea inuenta fuerunt. De iis ergo profundius inquiri non debet, quam prout data sunt. Quod Sophistæ Medici non intelligunt, qui plura subinde ex re quærunt, quam habentur. Cuius conatus hæc caussa est, quod artis ortum ac metam ignorant.

Ex arcanis per Chiromantiam inuentis vnum est *Plantago.* Eadem vero multarum aliarum etiam artium inuentrix est. Nihil autem se iactet Medicus, qui artes veras inuenire non potest, sed in solis picturis obteritur. Quis enim Medicum illum celebret, qui artem suam probare nesciat? Sed vestri in meis libris immemor non ero: & in scholas vos multo celebriores deducam, quam rubri vestri Doctores faciunt: meri nimirum Beani. Is enim Beanus est, qui tumultuabundus suam artem quærit, & discursat, veluti qui sensus quinque omnes exceptis quatuor habet.

Plantago.

Chiromātia multorum artium inuentrix.

Vt vero arcana ex Chiromantia, quæ non ex spiritibus aut sortilegiis manat, sed ex ipsa natura & inuentione Naturali oritur, explicem: sciendum est, chiromantiam plantaginis, & chiromantiam caduci aeris, chiromantiam & formationem vnam esse. Plantago itaq; tota, cum foliis & radicibus in ascendentis ascensu danda est. Hoc si ter repetas, paroxysmum nullum deinceps senties. Ascendens enim iste huius chiromātiæ vna similitudo est. Ecquid tibi vero Receptarie & syrupipota de arcanis his videtur? Quod si cognoscendæ Naturæ operam impenderetis, tunc ex facie eius externa sciretis, quæ intus laterent in Natura. Qui vero, cum adeo imperiti sitis, artes inuenire queatis? Quod si Auicenna vester, Galenusque ac Vigo, &c. in podicem Diaboli inuolaturi sunt: quo tandem quæso vestræ artes erumpent? Vniuersæ ad orcum.

Artes ex Chiromātia.

Plantago caduci remedium.

Ex chiromantia simplicia plurima sumuntur: quæ tamen ob multitudinem hic omnia recenseri non possunt. Plura in meo Herbario, vbi

explicatione vberiore hæc omnia definiam. Nec enim parum in hoc situm est, ista perſpicue & dilucide enarrari, vt ratio teneatur, qua artes ad nos deſcendant, & quo ſenſu modoque intelligi debeant, vt etiam Medici imperiti iſta comprehendere poſſint, qui alias vt cæci de coloribus loquuntur & iudicant.

Artes ex Phyſiom. Phyſionomia qua.

De Medicina autem hominum ipſi quoque Phyſionomia docet. Ex Phyſionomia enim morbi deſumitur Phyſionomia herbarum, &c. Sic enim ſimile ſimili aptari docetur. Doceri nos aliunde, omnino opus eſt. Noſtræ enim Academiæ veritatis nihil profitentur.

Hirundo papauer, Cryſtal. Terenia-bin, 4. El. Caducorũ remedia.

Sic in caduco ignis eſt Arcanum Hirundinis: in Caduco terræ, papauer: in Caduco Aquę, Cryſtallus: in Caduco Aeris, Tereniabin. Hęc autem adminiſtranda ſunt gradibus aſcendentibus, a 10. vſque ad 60. vel 70. pro initio aſcendentium.

De his autem per inuentionem naturalem Arcanorũ reuelationibus tenendum eſt, quod præſidium magnum in ea collocari debeat. Natura enim vos nihil mali aut fraudis docet. Quæ ſicut hominem vnum alteri ſimilem produxit, ſic ſimilem quoq; morbo Medicinã ipſam fecit & faciet. Et hic ars ſita eſt, quam quærit Medicus, non Brunſuigæ, non in Serapione, &c. Illius enim ipſe quoque Dioſcorides diſcipulus eſſe cogitur. Hanc niſi ſectemini, Medici haud quaquam eritis, ſed meri vagantes erroneſque.

Brunſuiga.

Artes ex Anatom.

Similiter artes etiam ex Anatomia profluxerunt, dum forma formæ coniungitur, indicans id, ad quod occulta ſeu abſcondita virtus ſub forma, conducit. Euidentiſſima hæc res eſt in Acoro, cuius Anatomia [illegible] in forma tñ, verũ etiã in colore, in natura, in aſtro, &c. ſimilis eſt cad[illegible] Elementi Aquæ & Aeris. Scire ergo debetis, Acorum adminiſtrand[illegible] eſſe non conditum, nõ diſſolutum in ſua Anatomia, pro ratione ſ[illegible] Forma enim vellicat ac monet omnes Medicos, vt diſcant hinc Receptaita concinnare, vt ſi Anatomiæ decedat pes, pes reponatur. ſi deficiat oculus, oculus reſarciatur, ſi dens abſit, dẽs inſeratur, & ſic cum m[illegible] omnibus, vſque dum homo integer fiat. Ab integro enim hom[illegible] ſanatur, & non a mutilo, aut diſſoluto. Quamdiu enim Medic[illegible] grum Microcoſmum inuiſibiliter in ſua Anatomia non habe[illegible] manca eſt ſanitas, & imperfecta Medicina. Ideo non ex S[illegible] dula, Maiorana receptum integratur, ſed ex membris, quæ t[illegible] Academiis conſiderata aut explicata nunquam fuerunt, q[illegible] meras futelas tractarunt, applicantes calidum frigido, c[illegible] laxatiuis, per quas nugas nemo quiſquam vnquam ad ſolidam Medicinæ cognitionem penetrare poſſit.

Acorus caduco Aquæ & Aeris remedia.

Porro vero ipsa quoque Astronomia cœli & trium elementorum reliquorum cognitionem morborum omnium docet traditque. Morbo cognito, iam iudicatu facile est, quod, quæ astrum dedit, per astrum iterum auferri debeat. Hinc surgit ars phlebotomandi. Quam quia in suis propriis libris explicui, hic non attingam. Quisquis vero Medicorum Astrorum imperitus est, is Medicus non est, sed tentator. Iam vero flagitiosius facinus nullum est, quam tentare in iis rebus, quæ corpus ac vitam attinent. Et hoc est, quod nos orare Christus docuit, vt ne in tentationem inducamur. Tentare enim quid aliud est, quam imprudenter & incerto agendo, vitam ac corpus lædere? Quicquid enim agimus, id cum intellectu pleno agere debemus. Nec enim super nobis Deo bene placitum est, si in inscitia & vanitate ambulemus. Nec ea nobis excusationi erit. Orandum est ergo, ne pœna tentationis nos obruat. Non enim *tentare*, sed *scire* Medici est. Vbiuis autem Magistri suppetunt, a quibus Medicus doceatur. Hi non in Academiis quærendi. Istic enim qui agunt, non nisi priuilegiati moriones sunt, qui bullas & priuilegia impetrarunt, ac præstito iuramento sibi cauerunt, ne qua doctiores reddi debeant.

Artes ex Astronomia.

Ex Philosophia scientiæ omnes dimanant. Prædictæ enim artes omnem Philosophiam constituunt, quæ per illas inuenitur. Nec enim ea ex opinione ac phantasia procedit, sed ex probatis ac scientificis Magistris, quos nec Aristoteles, nec Plinius, nec Dioscorides &c. vnquam nouit aut habuit. Cum his ergo frugi se Medicus non facile conserat. Necesse enim est, seduci quemcunque Medicum, qui sectari vult eos, qui nunquam didicerunt. Veritatem enim ac artem vllam quis nouit sine Magistro? Nemo. Veritatem animæ nostræ ex Deo scimus. Alias de ea nihil nobis constaret. Sic veritatem Philosophiæ ex natura hausimus, quam ea nos docuit citra otiosas phantasias. Nimium enim speculari idem est quod nimium nugari, aut orare. Et sicut Christus seipsum in persona hominum oculis exhibuit: sic in natura quoque personales Magistros habemus, ex quibus Philosophi nascendi sunt, non nihil videndo, sed videndo omnia. Visus enim & tactus, veritatem testantur. Multæ vero nugæ & precationes nihil impetrant. Sedulo ergo vobis hortator sum, vt Philosophiã minime despicatui habeatis, sed eius plenam possessionem vobis vendicetis. Sic fiet, vt genuinum Medicinæ fundamentum attingatis.

Artes ex Philosoph. Philosophia mater scientiarum omnium.

Iam vero Alchimia eximia & sublimia arcana multa in lucem extulit: non quæsita quidem, & tamen inuenta. Quare Alchimia cuius magna & venerabilis sit. Arcanorum autem multa sunt in Tartaro, in Iunipero, in Melissa, in Tinctura, in Vitriolo, in Sale, in Alumine, in Luna, in Sole. Quæ tamen hic vitandæ prolixitatis gratia omittuntur. Ex vniuer-

Artes ex Alchimia.

sis tamen mihi notis selegi vnicum de vitriolo, quod vobis explicaturus sum. Quo arbitror me plus profecturum esse, quam si cetera omnia longa serie exponam.

Vitriolum caduci arcanum. In vitriolo autem est arcanum de caduco quidem: sed apud paucos proficit. Error autem ex eo est, quod imperiti, dum res meliorare student, easdem plerumq; peiores faciant, immemores, se stultos esse. Hoc modo ipsum quoq; vitriolum correxerũt, & arcanum eius profuderunt, eo rem redigentes, vt oleum vitrioli vsurpetur, cum tamen in oleo arcanũ istud, quo in caduco opus est, non insit. Interim, quod Stentorum istorum proprium est, clamore suo euicerunt, vt oleum pręferatur & extollatur, quod tamen ad caducum minime vtile est: Velim me recte intelligi.

Vitrioli volatilitas non oleum caducum curat. Hoc autem verum est, quod volatilitas vitrioli caducum etiam in adultis curet, non oleum. Quod ipsi effundunt, id non nouerunt. Sic sibi imponunt, & fraudem suam produnt. Quin & in oleo ipso, sine volatilitate, operatio nulla vnquam obseruata est. Interim ad mẽdacia illi non depudescunt. Vos a. omni studio id annitamini, vt in omnib. vestris artibus veritati operam detis. Et cum omnino institutum vobis sit, opem ferre ægrotis: id quæso facite ex certa peritia. Nihil corrigite, ne peius reddatis. Bonum assumite interim, dum melius inueniatis. Propter melioris a. inuestigationem, bonum perire aut obliterari ne sinatis. Suo loco & censu q̃libet habeantur. Si melius datur: vetus remouete. Sin minus, idẽ tenete.

Oleum vitrioli vt volatile fiat. De vitriolo autem, quod indicandũ censeo, hoc est, vt volatile eius ad summũ intendatis & concludatis, & vice tertia depuretis magno igne, sensim aucto & degradato subinde. Ita oleum in volatilitatem reducetur. Hoc nimirum est id volatile, quod perire non sinetis. In hoc virtus est sanandi caducum. Administratur secundum astra & eorum exaltationem.

Volatilia sola astris imperant. Nihil despera. Insta & vrge. Sola n. volatilia astris imperant. Oleum a. interit, nisi volatile sit, aut volatile secũ habeat. Potentius a. & vtilius secundũ vires suas fit, si pellicanetur aut retortetur ad suum mensem.

Quæ autẽ hactenus de caduci caussa, & cura, quoad genus primum tradidimus, ea euoluite. Deinceps fauente gratia diuina de genere eius altero trademus. Amanter vero etiam atq; etiam vos adhortor, ne vnquam despiciatis. Nec hoc vos offendat, quod conductum ac stipendium publicum nullum ad docendum & profitendum accipiam. Nec vos quoque absterreant obtrectatores mei, q̃ cõfertim in me irruunt. Ho[illegible] gunt culices, qui breui morionem suum parituri foras sunt. Multa a. alia quoq; arcana in hoc morbo sunt, quorũ hic mentionẽ non facio. Quin si v. studio vestro ac amore, & sedula lectione me flexeritis, illorum nullum vobis supprimam, sed deinceps librum integrum edam, ex quo de omnibus[illegible]

bus gustum plenum sumere poteritis. Quæ quidē iam simul his quoq; apposuissem, cum sperē, vos desiderio & affectu maximo hæc omnia lecturos esse, sed prælum mihi anser quidam intercipit, qui auenam solus vocat. Putant nimirum, si mihi prælum negent, se cetera vniuersa iam exantlasse. Et tamen suo tempore rosæ quoque proferentur.

Mihipsi vero in confesso est, quod ante suum tempus nihil producatur. Et festinatio ad exclusionem fœtus nihil confert. Si vero festinando aliquid maturari posset, ipsorum certe asinina capita per me iam dudum omnibus satis prodita forent.

Tractatus vero huius introitus ita constitutus fuit, vt vos Medicos ad misericordiam flecterem: cum viderim, saccum pecuniæ apud vos ꝑpollere seu ꝑpendere. In eo v. ars alia nulla condita est, q̃ quæ ꝑ nugas pecuniam ab hominib. emungat. Hac arte a. ægris nihil cōmodatum est: ac Medicina insuper ipsa ꝑ huiusmodi obscuratur & contaminatur Medicos. Quare velim nouissime ad misericordiā vos reuoco. Sic n. caritas ea vos adiget ad lumen naturæ, ad chiromantiam, ad Geomantiā &c. vt in illis periti & solertes fiatis. Ita fiet, vt plurib. ēt artibus nitidi & conspicui deinceps ꝑdeatis, quam factum hactenus est. Quod si v. ad misericordiam vos non flectet morbus hic adeo funestus & miserabilis: ad caritatem certe nullus vsquā alius vos vnquā compellere poterit. Vna a. hic vobis ēt tradidi non pauca de vero Medicinæ Doctore, vt tandem a fanaticis illis pristinis deficeretis. In explicatione n. ista fundamentum singulare reperietis, ex quo stoliditas vestra iudicari potest: licet eam rubeis pileis vtcunque integatis. A legendis a. scriptis meis nunquam desistite: sed in euoluendis illis strenue pergite, ac tum vos, tum me ex illis syncere tandem cognoscite. Qua opera vestra id apud me impetrabitis, vt vicissim ego quoque scripta vestra sedulo pellegam.

DE CADVCIS
LIBER SECVNDVS.

Nempe

DE CADVCO MATRICIS.

IN *varia illa ac multiplici librorum copia, qui passim de Medicina conscripti circumferuntur, Lector, perpetua hæc legendi regula esse debet, vt lectio eorum omnis vtilitatem spectet, ac ad ægrorum salutem referatur. Cum vero omnia indicare ad se pertineat Lector, necessarium maxime est, vt Receptorum illorum, ac Theoricarum practicarumue, in quibus versaris,*

cognitionem & intellectum certum habeas, adeoq; iudicare po[illegible], an au[illegible]or verax vel mendax sit. Hoc situ iudicio instructus non es: quid ex lectione qu[illegible]so eiu[illegible] mo[illegible] te haurire putas? certe omnia praua. Fidem enim in ea ponis, quæ tamen, an ve[illegible] falsa sint, nondum exploratum habes. Iam vero primum omnium est, vt veri[illegible] ipsam cognitam habeas, & extra ipsam nihil legas. Hoc si non facias, Do[illegible]or[illegible] mnino istis similis fies, qui mētiendo, opinando, augurandoq; victum sibi am[illegible] quæritant. Quare non immerito suadeo, vt apud te ipsam certam & indubiam [illegible] dicinæ cognitionem habeas prius, quam ad facultatum scripta ac libros legēdos diuer tas. Scitum enim vobis est, in ore versari omnium hanc opinionem, quod promo[illegible] Magister ad discendam Medicinam aptior sit, quam alius non Magister exsist[illegible] Idem tu quoq; fateris, ad intellectum seu aptitudinem medicinæ facilius capiendæ re spiciens. Iam vero in septem liberalibus artib. præsidium aut fundamentum nullum est, ex quo rectius iudicium de medicina formare possis. Eæ enim te non docent a[illegible]d, quam vt auctorem ipsum non violes, ac eidem, siue vera siue mendacia dicat, a[illegible]leris. Si ergo iudicandæ Medicinæ fundamentum in septem liberalibus artib. non c[illegible]tinetur; certe priusquam in medicinam introeas, omnino aliud quid disces, & cu[illegible]bis, vt in Philosophia & Astronomia Magister sis. Si Magister in his es: iam pleno [illegible]erdine tibi professio illa patet, ac ex teipso promere iudicium potes, an auctor v[illegible]ra v[illegible]l falsa proponat. Vt ergo tali præsidio instructus adsis, Lector, hunc tibi de caduco meum librum legendum commendo, rogoq;, vt non ex ceteris auctoribus liberalium artium me iudices, sed ad capiendam (vt aiunt) probam in ignem, in quo aurum & argentum probatur, me deducas. De Caduco *quidem etiam Basileæ legi seu pro[illegible] sum: sed ita, prout auditores nactus eram. Si auditores mihi obtigissent alii[illegible] aliæ meæ etiam Lectiones fuissent. Isti ergo ac alii auditores hæc mea præsentia probe cogno[illegible] nec leuiter censeāt id, quod vitæ periculum concernit. Non culinæ prouentus quæ[illegible]dus est a Medico, sed ipsius Medicinæ laus, ac gloria honorq; Dei. Iuxta autem[illegible] iam considerandum est. &c.*

Reliqua huius Præfationis desiderantur.

DE CADVCO MATRICIS, MVLIERVM MORBO PROPRIO.

Theophr. Hohenheimii, vtriusq; Med. Doctoris.

PARAGRAPHVS I.

DE morbo caduco iam ante quidem libellum in lucem edi[illegible] di. Is vero generalis est tractatio, genera omnia conti[illegible] vitia[illegible] ora. Præter hæc autem genus quoddam peculiare est, qu[illegible]

secundum caussam, nec curam prioribus simile est, adeoque nec ad illa referri debet. Hoc autem genus est caduci mulierum, ex vtero enati. De hoc non immerito liber peculiaris conditur, sub parte duplici. Prima aget de discrimine caduci matricis, & caducorum aliorum extra matricem. Secunda tradet curam, cum requisitis omnibus, quæ huic explicationi debentur. *Diuisio huius libri.*

Cum ergo hoc loco mihi scribendum iterum sit: denuo compellor ad vos monendos Medicos, vt serio & sobrie, hunc, de quo tracto, morbum expendatis, eiusq; cognitionẽ ex veris & antiquissimis Magistris petatis, non ex micis, quæ a Sophistis vndecunq; collectæ sunt. Vos de vero cõuiuio gustate: ita saturi discedetis. A micis enim satur nemo fiet. Desiderium ergo vobis sit, non in Academiis discendi, sed in ipsa natura, sicut ante satis a me monstratum est, qui & vnde Medico discendum sit. Cogitate ergo ipsi quanti temporis ea iactura sit, quod in spatiosis illis commentis *Iacobi de partibus, Gentilis, Trusiani, Hugonis, Mesuæ, Azaronii, Auicennæ, Galeni, Rasis, Montagnanæ* & aliorum, quorũ & nomina & opera non sine flagitio memorantur, ætatem vestram obteritis? Quid vero etiã hoc sit, quod tanto feruore Rhetoricis nugis studeatis, quæ tamen Medicum non faciunt, sed destruunt? Et quid vos in Logica vestra ac Dialectica venamini, quæ non solum ipsi Medico aduersa est, sed naturæ quoq; lumen per vim reprimit & effuscat? Ista enim non natura dat, sed genius ater, qui in vestris oculis cõspicuus, de fanaticis illis studiis iubilat. Tempus ergo pretiosum vanitatibus istis deinceps minime impendatis. Ecquid tandem vero id sit, si in bonis literis ipsi Vergilio præcellatis? Respondete mihi, & dicite, an Vergilii opera vniuersa Medico vni æquiparanda sint, si is vnicum quoq; tapsum saltem nouerit? Iudica quæso, vter horum corporis dignior præses sit? Quid a. eritis deniq;, si meri Lucani, puri Ouidii, puti Horatii fiatis? Vrgente angustia, cui quæso, quam vobis inet vsui esse possitis muliebri vestro garritu? Deierare vobis equidem ausim, quod e lumbis Macri, poetarum omnium minimi, versus pessimus etiam, nobilior multo sit, poetis vniuersis, ipsoq; adeo Homero. Ecquis v. adeo fungus aut stipes sit, qui morbo aliquo detentus, non vniuersum suũ poema, suum Græcũ, suum Hebræũ cum minima ẽt suæ valetudinis cognitione aut reparatione permutaret? Putasne v. tam Vergiliũ q̃ ipsum Horatium suæ stoliditatis, cartis illitæ ante obitum non pœnituisse? Quid v. pœnitere possit Medicum? Negry quidem. Ætatem n. suam obtriuit in arcanis, vixitq; Deo & naturæ veluti Monarcha singularis terreni luminis. *Medic. reprehensio.* *Rhetorũ reprehens.* *Logicorũ reprehens.* *Poetarũ reprehens.*

Quo autem faciat nostra omnis sagacitas, prudentia, ratio, sapientia &c. Si eam egenti & necessitatibus presso nostro proximo non impen-

damus? Quis vero lapsorum, clamauit vnquam, *Iuuenalis serua*? Clamitant autem vniuersi, *serua Hippocrates.* Huic enim hoc officium destinauit Deus. Hic in natura viuit, ac luminis naturæ artifex est. Quid Terentius tuus cum Dauo? Nugari, blandiri, assentari, opera oris sunt. At opitulari, prodesse, iuuare, munia sunt cordis. In corde crescit Medicus, ex Deo is procedit, adeoque luminis naturæ & experientiæ domesticus est. Itaque hoc discatis velim, vt, si ærumna & afflictio premat proximum, eius iuuandi non animum tantum, sed & copiam habeatis: non vt nares obturetis, & transeatis, sicut Scribæ ac Leuitæ faciunt, quibus etiam Poetæ assimulantur ac omnes, qui os suum pro Deo habent, & opinionem pro cœlo. Ex his nihil impetrari potest. Penes Samaritanum autem, hoc est, penes naturæ peritū, scientia ac auxilium est. Hinc intelligite, nihil vnquam vspiam esse, a quo plus fidei opisque intimæ exspectetur, quam a Medico. In hunc demum vota omnia omnium recidunt, vanescente omni historia, Iurisprudentiaque: id quod vsus & euentus comprobant. Sanus quidem hæc non concedit. Donec enim instar frondis viret, claua ipsius ceteris ornatior est. Idem coma etiam Poetastris familiare est.

Medicus cor est & opus non verbum.

Samaritanus est Medicus, non Leuita.

Vos autem ego Medicos vniuersos rogo, obtestorque, vt ad misericordiam flectamini per id, quod a Deo vobis ægri commissi sint, vt ipsorum rationem curamque sedulo agatis. Iudicare enim vel ipsimet potestis facile, quod Deus Medicum non constituerit, vt perdat, sed vt sanet: nō vt desperet, sed vt passim ac omnibus intrepide succurrat. Quem vero in finem nobis data spes est, nisi vt plus faciamus, quam fieri posse videatur? Si ergo deprehenditis, ex libris nihil proficuum ac salutare a vobis erui posse: iam certe vel ipsa vestra cōscientia iudice cognoscetis, longe alia ac plura, quam q̄ scripta sunt, consideranda & indaganda esse. Medicina n. ne hoc ipso quidem momento ad suum terminum ac fines deducta est, sed assiduo plura subinde ac maiora disci ac cognosci possunt.

Medici quod officium.

Medicina ad vltimam metam nondum peruenit.

Ceterum de hoc caduco hactenus erratum grauiter est, tam quoad cognitionem caussæ, quam comprehensionem curæ. Etsi vero is error piacularis, adeoque manifestus sit: dolendum tamen est, non deesse, qui illum porro velare ac patrocinio suo tueri non subuereantur: quasi vero in cartis illis, quibus aliquot impressę literæ sunt, salus nostra vniuersa perscripta sit, nosque ceteris arcanis ac mysteriis naturæ in solidum orbati viuamus. Et hoc offendiculum soli hi ingerunt, qui ignauiores solis præscriptis & præconceptis opinionibus acquiescunt, nec respiciunt vlterius, an salutares illæ vel nocentes exsistant.

Medicinæ veteris quoq; errores.

De ca[illegible]a cognoscite, quæ nondum satis considerata & pe[illegible] [illegible] debe[illegible]. Sic & Receptorū ratio mera confusio est, in [illegible]o i[illegible]tus [illegible]

tis detrimento a ſcriptoribus inuecta, vbi nec ad complexiones, nec arcana, nec anatomiam, nec formam, nec membra quicquã reſpectum eſt, adeoq; illa iuxta naturæ ordinẽ minime compoſita ſunt. Valde a. vos obſtinatæ cœcitatis eſſe oportet, q; ex parte nulla informari vos patiamini, quę vera tandem in his ratio ac methodus tenenda ſit, vt tandem lyram antiquam abiiciatis? Nam quæ huius cauſſa ſit, dicam? Nimirum quia Aſtronomi non eſtis. Ita vobis præfecta ala vna eſt. Ita nec Philoſophi eſtis. Cadit ergo ala etiam altera. Taceo, quod nec artes cognatas alias calleatis. Sic ergo a plumis omnibus nudi, id vnum ſufficere vobis arbitramini, ſi vel Recepta legere tantum, vel deſcribere, ac deſcripta in officinam mittere poſſitis. Id v. dignum Doctore monumentum ſit? Nimis fœcundus hic error eſt, qui diſcurſu longo detegi ac manifeſtari poſſet. Quo vero loco modum componendi traditurus ſum, de his volumina plura compleuero. Non poſſum tamen non hic quoq; inſaniam veſtræ Theoricæ & Practicæ tangere, in qua vtraq; ne quidem artis tantillum impenſum eſt, licet loco apud omnes ſummo conſtituantur. Mihi ergo vos attendite, qui illas conſtituam. Quem ſi ſectati fueritis: cum honore ſummo ſtabitis, adeoq; vos tandem de nouo ipſos conſtringetis, & in ignem vltro coniicietis. Infando mihi vos id crimini datis, quod auctorem illum culinarium Vulcano exuſſerim. Quid vero id piaculi eſt? Si ad culinas ſpectat: ſpectabit etiam ad rogum. In me veſtros vos defigite oculos: & quod me facere videtis, id vos æmulemini. Cauſſarum morborum cognitionem, & Receptorum compoſitionem a me diſcite. Et ſic deinceps ab illuſione ruſticorum ſolita immunes eritis. Facile enim cogitare mecum poſſum, vobis iam eundem, qui olim mihi fuit, animum omnino eſſe. Donec remediis veſtris vſus fui, idem vobiſcum paſſus ſum. Valde ſane id excruciat, ac admodum infame eſt, ſi ruſticus eludit Doctorem. Et tamen, niſi plebeio cognitionem maiorẽ & ſublimiorem is ſibi conquirat, iniuriam non patitur, ſed meriti ſui iuſtam omnino pœnam luit.

Medicina quæ ala.

Theophraſtus Medicum libris exuſſit.

Rata ergo ſententia noſtra ſtet, vt iam deinceps cauſſam & practicam caduci pnominati cõſcribamus: non quidẽ ad normã veterũ, ſed ad tenorem ac baſin fundamenti Medici, q cõſiſtit in partib. his palmariis, Aſtronomia nimirũ & Philoſophia. Quę diſcurſu eiuſmodi explicabuntur, vt hic homo anatomia integra ſit maioris mũdi, & vt Coſmographus non negligatur, ſed ad conſtituendũ medicum cum pfeſſionib. ſupra dictis omnino cõiungatur. Naturales n. artes ac ſcientiæ omnes in Medico exoriuntur & manent. Et ſiquidẽ ſe omnes inuicem ſepararent, & partitim cõciderent ita, vt Coſmographus ad ſuũ inſtitutum, ad ſuum itidẽ Aſtronom⁹, ac Philoſophus, & Phyſionom⁹, Chiromanticuſq; &c. ſeorſim

Medicus qualis eſſe & conſiderari debeat.

diuerteret; tamen coire iterum ac confluere omnes debent, si prodire Medicus velit vel debeat. Sicut enim Romam viæ multæ ducunt, quæ Romæ omnes confluunt: sic viæ omnes etiam, h.e. artes, in Med. coniunguntur. Perplexari enim is non potest, quin centrum & punctum circuli sit, in quod lineæ omnes abeunt & tendunt. Hinc ergo intelligatis, quod ex omnibus artibus practicam meam ac Theoricam ita conflem, vt cogatur me laudare Cosmographus, Astrologus, Philosophus, Geomanticus, denique vniuersi naturales. Ex ipsorum enim artibus medicus nascitur: quas idem deinceps vicissim exaltat ac illustrat. Medicus ergo quærendus integer est, nō pars eius, sed omnia, quæ ad integrum constituendum requiruntur. Breuem a. hanc tractationem hactenus, boni consulite. Nec enim hic scribendi finem faciam: sed plures omnino libros proferam.

Medicus artium centrum.

PARAGRAPHVS II.

Caducus matricis male suffocatio matricis dicta.

Pergamus autem iam pertexere descriptionem morbi caduci, qui solis fœminis familiaris, a Priscis *Suffocatio Matricis*, ac incongruis nominibus aliis vocatus est. Vbi enim error committitur in caussa: ibidem etiam erratur in denominatione & declaratione morbi. Hoc loco indigetabitur *Caducus Matricis*: ideo, quia in sola matrice consistit, & symptomatis iisdem proditur, quibus caducus, scilicet extensione membrorum, spasmo, conuulsione, spuma oris, & similibus aliis signis. De hoc liber peculiaris conscribendus est, quia differt a caduco alio, subiecto, paroxysmo, forma, essentia, specie, persona & similibus. Cum vero is Microcosmicæ etiam naturæ sit, & in omnibus ad communem caussam (prout in caduco dictum est) conspiret: quæ & qualis eius conditio sit, iam deinceps explicatius dicetur. Solis autem fœminis hic morbus competit, non etiam viris, nec ipsis virginibus. Virgines enim illæ sunt, quarū matrices expertes sunt conceptionis, nec ad hanc irritatæ, aut palpatæ sunt. Quæ autem secus sunt; hæ omnes etiam huc pertinent. Et licet virginibus rarius accidat: fit tamen is aliquoties in ipsis morbis ex culpa propria, sicut deinceps opera & caussas multas recensebimus.

Signa caduci vteri.

Cad. vteri morb. mulieb. Virgo quæ.

Principio autem docebo de Matrice, eius essentia & proprietate: quæ ita se habet. Sicut videtis cœlum & terram sua testa includi: sic conclusa etiam est matrix, & omnia quæ ipsa continet, quæque 4. in se Elementa habent per se, vt taceam de generibus animalium & hominum. Vacua & inanis matrix, in qua fœtus non continetur, per omnia similis est cœlo, terræq;, in quib. nihil erat rerum viuentium & sensibiliū. Et sicut nihilominus Sol, Lunaq;, Arboresq; ac Herbæ, Boreas & Auster, Metalla ac Cachimiæ, cū omnib. operationib. suis, ēt citra hominē prodierunt: sic

Testa sua vniuersa includuntur.

Matrix in se astra habet omnia.

sic eadē etiam cum homine ratio est. Plane n. eodem modo matrix quoque sua in se astra, & horum corpora continet. Cum ergo homo ex mundo sit, & mundus, hoc est, Microcosmicus mundus esse debeat: tunc ipsum ex matrice sumit. Velut enim primo ex quatuor mundi partibus creatus est homo: ita creandus similiter perpetuo erat. Cum vero creator semel tantum creet & postea desistat: ita hic quoque cœlos ac terrā fecit, & eam in matricem formauit, in qua homo concipitur, generatur nutriturque, non secus ac extra matricem, si in auram produit. Sic ergo res vna est, viuere in matrice, & viuere extra eam. Fœtus in matrice, viuit in firmamento Matricis. Fœtus extra matricem, viuit in firmamento externo. Ita ergo matrix est mundus minor, cōditionem omnem ac naturam in se habens cœlorum & terræ.

Vita vna est intra & extra Matricē.

Matrix est mundus minor.

Cum ergo matricis dicta conditio sit: necessario eadem etiam tonitrui, & terræmotui, & ventis, & Lorindis omnibus subiecta erit: hoc saltem discrimine habito, quod hic Microcosmi duo sint, Matrix, & homo. Homo ipse Microcosmus est: ideo in se omnes operationes Elementares habet. Sic itidem & in matrice. Ceterum differentia talis est. Qua ratione distant a se inuicem, Mundus & Homo: sic differunt etiam Matrix & Homo. Sicut enim Adam in mundo conceptus & natus est, qui mund9 ipsius matricis fuit, in quo iacuit: sic iam deinceps ista matrix amplius est, sed ea fœminæ ingesta & innata est, seruatis tamen naturis ac proprietatibus omnibus matricis eius, in qua Adam genitus iacuit.

Matrix mundi & hominis vt asseuerant.

Iam vero homo mundus minor est, & naturam matricis, hoc est, magni & parui mundi in se continet, adeoque vniuersas res & opationes naturalium corporum. Præter vero hos duos mundos homo operationem etiam habet sensuum & rationis. Nam herbæ virtutes quidem habent: sed operantur citra rationem ac sensus. Vrticæ vrunt: Ignis comburit, sed citra intellectum. Homo vulnerat, iugulat, &c. at cum ratione. Itaque hic quoque aliquod discrimen est. Quicquid firmamenta operātur, id simile est arbori, quæ increscit. Hominis autem firmamentum Elementaribus simile alias est, nisi quod per rationem opera sua perficiat, non per impetum. Nam in omnibus rebus operatio vna est: sed hæc sub duplici specie fit: vna est cum sensu: altera sine sensu. Pecora si sitiant, ad cisternam pergunt, & ad satietatem vsque potant: Hoc fit per ipsius sensum ac intellectum. Bibit autem etiam arbor in agro, sed sine sensu: cui pro sensu est vis, humorem attrahens, quem animal cogitur sectari & quærere. Vbi ergo talis vis est, ibi ratio præsto non est. Vbi ratio est, ibi vis ea exsulat. Hoc iam ad matricem accommodate. Etsi enim hoc iam adducta ad propositum mihi morbum non conferant: nihilominus tamen,

Ratio Microcosmi est propria.

Operatio duplex est: sine & cum sensu.

quia Medicũ ex Philoſophia creſcere oportet,res eo facit,vt vnum ex alio intelligatis,&(ſicut de Caduco in aliis etiam libris tradidi) cauſſam tonitrus hinc etiam quadantenus æſtimetis, eamq; materiæ ſeu inſtituto noſtro accommodetis. Vt vero res adhuc planior fiat: cauſſas iam ipſas explicare aggrediar, vt is cognitis ad principia vera penetretis, ſine quorum cognitione practicam ipſam commode inſtituere minime poteritis. Matricis autem aſtra ad morbum hunc facientia ita ſe habent.

1. Caduci cauſſa tonitru eſt.

Principio ſciendum eſt, quod aſtrum ignis tonitru det: Aſtrum autem terræ, terræmotum: aſtrum Aeris fragorem: aſtrum Aquę mugitum. Eadem in ipſa quoque matrice contingunt hoc modo. Exemplum vobis proponite, quod primo ſciendum eſt. Videtis nimirum, ſupra terram nihil fieri, quod non ex ratione quadam procedat, velut edere, bibere, laborare & ſimilia. Hæc autem ratio vnde venit? Ex aſtris. Eandem enim ipſa quoque aſtra habent. Et licet non loquantur ipſa: inſtar hominis tamen perficiunt. Et non minus ipſo homine eadem quoq; opifices ſunt. Quicquid enim facit homo, idem facit etiam cœlum. Non autem cœlũ id facit, quaſi ab homine diſceret: ſed diſcit homo a cœlo. Hæc enim ex cœlo omnia procedunt: & horum omnium cœlum Doctor ac Magiſter eſt. Cœlum eſt Tignarius, & exaſciat opus; eſt faber, qui cudit. Sic itidem & homo eſt in terra. Et nemini admirationi ſit, quod cœlum res adeo mirabiles operetur. Ab opificus enim omnibus inſtructus eſt, ſecumq; artifices omnifarios habet. Vnde fit, vt nobis in terra mirabilia multa eueniant: nec de cœlo tantum, ſed & de Elementis tribus reliquis etiam, per ipſorum aſtra, potentia talis intelligenda eſt.

Aſtra uteri quadruplicia proferunt.

Cœli & hominis una operatio.

Cœlum omnes opifices habet.

Pro iſtorum ratione, iam etiam in matrice proceſſum paroxyſmorum cognoſcite. Nec vero in matrice tantum, verum etiam in magno caduco paroxyſmi cuduntur, fabricanturq; per huiuſmodi coniunctionẽ. Coniunctio a. aliter intelligi non debet, ac ſi faber, malleus, ignis & incus conueniant, & ferrum cudant: aut ſi Tignarius, ſecuris, & lignum adeſſent, & fabricaretur domus. Similis & huius præſentis coniunctionis cognoſcendæ ratio eſt. Et quo ordine, qua arte, quo modo domus paratur, fabricatur ac erigitur: eodem modo idem de aſtris etiam intelligi debet.

Proceſſus paroxyſmorum.

Coniunctione opus eſt ad fabricandũ.

Porro autem attendite, quod tria prima, Sulphur, Mercurius & Sal, varie diſpoſita & comparata ſint. In aliquib. enim corporibus oculis ſunt ſenſibilia, in aliquibus auribus, in aliquibus voci, in nonnullis rationi. Id faciunt aſtralia corpora, in quibus iacent, ita, vt aliqui iſtam operationẽ videant, veluti in fulgure & coruſcatione: alii ſentiant ſeu tangant, & nec audiant, nec videant, vt in terræmotu: quidam audiant, vt in Lorindo: nonnulli palpent, velut in Aere. Hæc natura ipſi quoque matrici ineſt,

Trium primorum mira natura.

ſed

ſed ita, vt ſenſibilitas potiſſima ſit, & viſibilitas proxima, qua morbus manifeſtatur. Nam auribus non multum percipitur: plus a. ratione. Iam v. cũ, vt audiuiſtis, Matrix Microcoſmus ſit, ad naturã alterius Microcoſmi & ipſius Macrocoſmi facta: tunc eius in his rebus opatio talis eſt, vt cõiunctiones talem morbum fabricent. Cauſſę v. coniunctionis notitia al a eſt, nimirum talis. In homine vniuerſi iacent morbi, & quicquid bonũ malumue eſt. Naſcitur enim is in hora concordantiæ, nec extra ipſam. Ibi enim aſtra omnia conceptioni præſentia aſtare debent. Et cum gignant bonum, malum: alterum eſt manifeſtum, alterum minus, adeoq; potius præponderat, & raro, imo vix vnquam vtraque in æquilibrio verſantur. Iam autem præponderant aſtra, vt homo fiat iracundus, ſæuus, &c. interdum præponderant mitia & manſueta, iracundis ipſis cedentibus. Vnde fit, vt homo ira carere non poſſit, nec etiam manſuetudine, licet ſæuiſſimus ſit. Cœlum eius etenim lene & manſuetum non minus in ſe habet, quam iracundum, licet hoc præpolleat. Et hæc cauſſa eſt varietatis naturarum ſiue ingeniorũ in homine, vt vnus idemq; iam mitis, iam iracundus, iam bonus, iam malus ſit, modo viuat iuxta conſtitutionem eam, quam in conceptione ſua accepit.

Coniũctio ead cum fabricat.

Homo omnes morbos in ſe habet, &c.

Conceptione hominis aſtra omnia cohabitant.

Ingenium hominu vnde varium.

Eadem omnino ratio etiam in morbis eſt. Ibi enim alterutrum p̃pollet aut ſanitas, aut ægr. tudo, hic aut ille mos, prout ſuperpondium cadit. Vnde liquet, quod homo morbis omnibus expoſitus, hoc eſt, ad morbos omnes concipiendos diſpoſitus ſit. Et niſi cœlum tale foret: ipſe etiam homo ad morbos eos indiſpoſitus foret. Sicut autem aſtralis natura omnis, nempe bonitas, malitia, iracundia, lenitas, &c. in homine habitat: ſic omnium quoque morborum diſpoſitiones illi inſunt, non quidem iã actuales, ſed prout pondus aſtrorum ingeſſit. Corpus enim in eiuſmodi morbis ſibi ipſi Medicum præſtat, & ſua ſecum arcana habet. Sic ergo ex pondere inæquali morbus infertur eius naturæ, quæ præponderauit. Id vero, quod præponderat ad morbum caducum tonitru eſt, & eſt aſtrum terræmotus, & duo reliqua. Sic ergo homo innatum ſibi morbum circũfert, qui vobis intellectu facilis eſt, ſi quatuor Elementorum Aſtronomiam accuratius repetatis.

Homo ad omnes morbos diſpoſitus.

Caducus mat. vnde.

Sed præter hanc cauſſa iam etiam alia enarranda eſt, quæ caducum inferat, ẽt extra innatã illã, de qua diximus diſpoſitionem. Etſi n. cœlum ipſum ſyncerum, æquale, clarum, ad morbũ, h. e. effectum & paroxyſmos minime vergat aut declinet: nihilominus tñ id ſubiectum eſt rationi, q̃ aſtra gubernat: veluti compertum vobis eſt, quod, ſi cœlum ad furta irritet aut inclinet, ratio reſiſtat & aduerſetur. In cœlo enim ac aſtris ſunt Latrones, Fures, proditores, &c. nec quiſq̃ hominum adeo probus

2. Caduci cauſſa ratio regens aſtra.

est ac ingenuus, quin hæc mala omnia ei insint, veluti isti latroni, qui cras rotæ imponitur. Sicut ergo ratio Astrum moderatur: sic eadem morbo quoq; caussam ac principium dat, hoc modo, q̃a ratio & astra in homine omnium sunt subtilissima, & inuicē cohęrent, velut Sol & ipsius splēdor. Iam si rationi incidat gaudium, mœrorue, gradum & concordantiam naturalem excedens: iam illico astrum & crescens ascendens incenduntur, non secus ac si manus ex silice ignem in sulphur aut fomitem alium excuteret.

Ratio crescentem Ascendētem ascendit.

Porro vero cibus quoque Astrorum, hoc est, bonitatis ipsorum, destructor est. Quod enim cibi potusque aliud sunt, quam corpora astrorum: Ideo sunt Medicina, cibus, potus. Nam si homo edit, edit Astrum. Hoc Astrū iam est arcanū, & sanitas, & morbus. In his vero discrimen est, quod hic sint cibi boni; hic mali, hic venenum, istic acidum, illic dulce & similia. Sicut ergo diuersitatem hanc videtis in terrenis Elementis, & ipsorum astris, ac similibus aliis omnibus: sic hic quoque diuersæ Naturæ ex astris sunt, vt videtis, hac ratione. In hac herba est hydropisis. Quã qui edit, hydropisin incurrit. In illa inest Icteritia: in ista Apoplexia, in illa febris, &c.

3. Caduci caussa alimenta. Cibus est Astrum.

In herba hac est hydrops, in illa Apoplexia.

Eadem etiam in astris ratio est. Hoc suas species ita disponit; quod, qui edit, cibum in simili specie retinet, idque propter ipsa astra. Si homo præponderat, præponderat ipsum Astrum. Hac præponderatione partē vnam auget, & ponderi eius addit, quale edit vel bibit. Sic ergo is quoq; morbus præsto est, quña astra in suis exaltationibus aucta sunt. Adeoque paroxysmus prolongatus est. Sic etiam de ratione iudicandum, quod ei aliquid accedat, vnde in effectu astrum augeatur. Hæc iam concordantia coniunctio est. Coniunctio hæc est multiplicatio, & præponderat pro conditione illius astri, quod contingitur. Nam & in ratione Astrum est conditum, idque summum, cuius gratia homo conditus est.

Astrum summum in homine est.

Ad audiendum hoc astrum aures aperite vos vniuersi in Facultatibus omnibus Professores. Hinc enim cognosci potest, qua cum ratione quilibet operetur, an ex ratione Elementarium Astrorum, aut ex ratione &c. Et certe scire debetis vos Medici, quod hic sita sit caussa omnium morborum. Ideo Astronomos agite: & scietis regimina constituere in rebus omnibus. Interim asinina illa vestra est opinio contraria. Cholera enim hoc non caussatur, non Melancholia, non sanguis, &c. Hic meru Beanismus est. Imo sic dicendum est: Huic astro da hoc non, non hoc præbe illi, &c. Quid vero quælibet stella est? Nihil nisi morbus peculiaris. Si morbum nouisti hominis: eandem quoque stellam noueris. Hanc eandem nosces etiam in cibo, in potu, & similiter in ratione. Secundum hæc

hæc ergo Regimen, diætam ac ordinem decernite. Sin minus, impostores in omnibus agitis.

Sed hæc ad explicationem vberiorem Caduci Matricis fœminarum proprii sufficiant. Quæ faciunt etiam ad intelligendum planius librum de Caduco primum. Hic enim illum probat & elucidat. Merito ergo, quæ vnius materiæ sunt, in volumen vnum conferuntur. Quomodo vero (quod hic omitto) concordantia hæc & coniunctio præponderatio nem inuicem faciant, donec vel sanitas vel morbus gignatur: id cum ad Philosophiam spectet, seorsim in suis libris definietur. Gramen nimirum & vacca, vtraq; coniuncta, lac proferunt. Iam vero gramen lac non facit: nec dat id vacca: sed in natura astrum quoddam Mechanicum latet, quod lac producit, vt diximus. Si homo pingere potest, hoc atrum, illud candidum facere: poterit idem omnino etiam cœlum. Cœlum enim, hoc est, astrum, & homo, vterque sunt Mechanici. Quid autem Mechanicum sit, in Philosophia tradetur. Quæso vero vos Medicos, vt tandem quisquilias vestras euerratis, & vlterius, quam ad humores vestros respiciatis. In his enim meri fatui estis. Quilibet enim humor, prout describitis illum, merum lutum & stercus est. Sic ergo merum vos stercus & excrementa tractatis. Ex stercore quid aliud nascitur, quam Scarabæus? O Scarabæos putidos! Nec vos pilo vno digniores estis stercore equino. Et quod quid ex hoc oritur, id vos estis. Vos autem Theologos ac Iureconsultos, & vniuersos ceteros qui in Astro sapientiæ sublimes statis, sedulo adhortor, vt hanc rem ipsis Medicis paulo altius expendatis, eosque pœna digna plectatis, quod oculos suos in res acrius non intendant. A pecunia enim vrinaria & stercoraria discedere ipsis admodum graue obuenit. Quæ licet grauiter oleat: ex hac tamen ipsi suauiter victitant. Et si mea admonitio ipsis curæ non est: locum tamen inueniat reprehensio vestra. Nam quo animo hæc inculcem, attendite: non ex arrogantia, quod illi prætendunt. Superbia enim, nullum doctum, nullam artem vnquam peperit: sed hos seculo omni perdidit & excidit. Et æquum omnino fuerat, hos tam honestos viros, quales videri volunt, de hoc Matricis caduco accuratius pertractasse paulo, quam vt paucula quædam de *Suffocatione Matricis capitulo* obtruderent. Nam hoc testor vobis, quod in suffocatione Matricis a primo ad vltimum fœde omnes mentiantur: cum tamen opinionem suam veram & rei conuenientem esse subinde clamitent. Qua in re idem cum fure ingenium habent, iam iam suspendendo. Is enim iuraret conceptis verbis, quod probus esset, modo id homines crederent.

Gramen & vacca lac dant.

Cœlum Mechanicum est.

Medici stercoris scarabæi.

Medi ci reprehensi.

Suffocatio matricis male tractata.

PARAGRAPHVS. III.

Cur morbus hic feminis [illegible] tribuitur.

QVeritur iam deinceps a non nemine possit, cur hoc [illegible] Deus solas feminas, & non etiam viros assligat. Sola autem matrix in caussa est, in qua conceptio fit: qua parte vir destituitur. V[illegible] Deus hunc morbum in fœmina non relinqui, sed omnino adim[illegible], cum ipsi Naturæ ad hunc exigendum necessaria contulerit, & [illegible] detraxerit seu negarit. Nimirum astra cœli videte. Horum influe[illegible] procedere Deus permittit. Sic itidem & in homine. Homo enim [illegible] cœli, res vna, vna natura sunt: quod iudicium quoq; ceterorum est. Processus autem caussæ morbi is est. Quicquid foris in mundo maiore, [illegible] lementis ac astris continetur, id non potest similiter non etiam in homine esse. Cum enim ex limbo omnino conditus sit: ex omnibus omn[illegible] astris similiter constabit. Eadem & matricis ratio est, quæ mund[illegible] nor est, & in qua homo est. Sicut enim mundi crescentia vniuersa [illegible] includuntur, adeoque creaturæ vniuersæ: sic matrix etiam creatur[illegible] omnes includit, & matrix vna est, & vna creatura, hoc est, homo. Hic [illegible] notate, quod homo creaturarum omnium volatilium, natatilium, ter[illegible] narum, ignearum naturam & proprietatem in se habeat. Nihil enim excipere possis, quod in seipso non contineat. In ipso ergo creaturæ [illegible] insunt. Et sic matrix intra sese claudit omnes creaturas, adeoque [illegible] di est (intellige minoris mundi) & in sese retinet creaturas, [illegible] Vnde sequitur, matricem omni impressioni, & generat[illegible] oni 4. Elem[illegible] [illegible]rum vernaculæ subiici, idq; secundũ diuersitatem astrorum, [illegible] ipsorum motus. Nam alia morbi matricis caussa non est, [illegible] porteat ipsam similiter cœlo ac terræ constitutam esse. Hinc [illegible] i[illegible] duæ Theoricæ, & duæ practicæ. Vna di[illegible]gitur ad mund[illegible] altera ad mundum Microcosmi. Primus enim mundus imp[illegible] morbos & sanitates. Secundus mundus eosdem secum q[illegible] primum mundum. Sic ergo in genere, morborum caussæ [illegible] *Conceptionis & Temporis.*

Homo ex limbo factus. *Matrix minor mundus.* *Matrix creaturas vniuersas continet.* *Matrix vna mundi.* *Matrix omnibus [illegible] impressionibus subiecta.* *Morborum caussæ generatiua duæ.*

Pro cura autem huiusce caduci clare intelligendum est, [illegible] stris operatio sit non alia, q̃ in nobis est, vt ferro secemus & [illegible] ligna. Hic vero iam complexio non est, nec est Qu[illegible] sed est ex arte Mechanica h.e. Mechanica est [illegible] q operatio eius, in huius [illegible] bũ directa, ex [illegible] [illegible]gnosci non debeat. Vnde opus esse videtur, [illegible] [illegible] hoc est, præter prænominatum [illegible] [illegible]. Id vero hoc modo cognoscendum est. Videtis [illegible]

Mechanica [illegible]. *A[illegible] [illegible].*

[illegible]

[illegible] nasci esse, non quidem ex se ipso, sed quod per [illegible] dividatur & [illegible]. Hæc iam propositio A-[illegible] intelligenda est per Astrum Mechanicum, ita vt Astralem o-[illegible] referamus. Veluti si ferrum a sua scoria se-paratur [illegible] id in sua operatione est. Hæc est vis o-[illegible] Mechanici. Eadem Mechanica ratione curam quoq; horum morborum in[illegible] gere debet, nō ex natura ac conditione humorali aut complexionali, &c. Cœlum enim in huiusmodi operatione Mechanicū est, non complexionatum. Sicut enim tignarius ad fabricandum ferri sui nec calore, nec frigore opus habet, sed tantum indiget cote ascia, regula, &c. ita eo dem modo Medicus quoque in Medicina Astrum Mechanicū iudicare debet. Quod hic explico, vt constellationis certiorem notitiam habeatis, sciatisq;, quod, vt dictu est, in rebus omnibus coniunctio & Mechanica considerari debeant: vna quidem, ceu theorica: alterū ceu praxis. sine quibus Medicus nihil est. Et hoc facit limbus, qui eidem requirit Medicum. Nam ex limbo ipso, non extra eū cognitio capieda est. *Ex limbo cognitio Medici petenda.*

Cum ergo Deus sanitatem & morbos condiderit, hiq; ex ea caussa oriantur, quod morti subiecti simus: ideo de Medicinis diligenter inqrendū est, vt occasio omnis tollat, quantū fieri potest. Nam & alias videmus, multa subinde incidere, anteq̄ pyra maturent, quę eadē violare possunt: cum morti & ipsa subiecta sint. Iam ergo homo in his duob. consistit: in sanitate, in morbo. Vtrumq. horum a. infinitas in se species iterum continet. Aliter n. est sanitas corporis, aliter hepatis. Sic & vtriusq morbi. *Homo constat in sanitate & morbo.* Sicut n. videtis in terra cibos plurimos esse, ex quibus tn̄ cibus vnus fit, aut q in stomachū vnū coueniunt, & ibi in vnū p̄parant: sic multiplices quoque cum morbi, tum sanitates existunt. In pane n. sunt creaturæ omnes cum suis astris. similiter & in carne, & rebus omnib. Ideo membrū quodlibet ex ipso sua in sanitate simul & ægritudinem desumit. Opus n. habēt vt nutriantur, & quoduis quidem suo simili. Et hæc hactenus dicta de matrice id docent, q ipsi suus cibus in seipsa crescat, non ex mundo maiore [illegible]. Sicut n. 4. Elementa seipsa inuicem alunt & nutriunt, hominis ope ad hoc non indigentia: ita nec matrix, nisi seipsa illo omnino opus habet. Nam & ipsa mundus est, q ex suis Elementis viuit, sine auxilio hominis. Hæc cibatio iam Astram duplex parit: vnum, q Matricis, [illegible]: alterū, q vel vt cibus, mundo debetur. Videtis n. pruina, niues, [illegible], calorem, tum [illegible] siccitatem, &c. cibos mundi esse. Quæ si concordantiam excedant, tum nimia pruina, nimia humiditas, nimius calor, &c. mundi destructio est, & eiusdem mortificatio, ac instituti ipsius [illegible] seu abolitio. Sic impressio similis ēt in matrice, ratione sui ipsi- *Sanitas & morbus multiplex.* *Elementa & Natura non cibant. Ita & matrix et ipsam.*

[illegible]menti, latet, ex qua hic & al[illegible] [illegible] ita omnia florere, fructus ferre, & in [illegible] fari. Et circa hæc quæ mundi, eadem matricis [illegible] in mundo: ita pariter & in matrice fiunt. Ideo astrum [illegible] cognoscendum est.

Sic ergo proponendum nobis id est, quod nos pati facit [illegible] patitur. Hic enim circa curam diuersitas quæ iam est, dum pars [illegible] uersa corpus ipsum proponit, vt corpus, cum tamen corpus pe[illegible] bum non faciat, sed tantum spiritus, qui corpus non est, sed eius [illegible] Iam si Astrum, vt sæpius dictum est, cognosci debet: tolluntur Me[illegible], quæ corpus inuadunt, purgantq; ac laxant, & similia alia præsta[illegible] quidem laxatiuum aut purgatio vtilis foret, tamē in corpore in[illegible] operatur, quod tamen id corpus minime est, non secus ac eductio p[illegible]dinis. Astrum in sua Medicina similem operationem habet, sicut C[illegible]lis rubedo exsuitur, corpore eius non dissoluto: aut sicut auro natu[illegible]rea, ipso indissoluto, extrahitur. Idem hic quoque iudicium. Nam [illegible]

Auri ℥v. vix auri ʒi. conti-nent.

auri quinq;, vix drachma auri vnica sunt: & decem Corallorū l[illegible]æ, [illegible] sunt libra vnica. Sic & in membris corpora iacent. Ea vera corpora [illegible] sunt, quod tu dicis: sed tinctura ipsorum, quæ parua est seu pauca, membrum illud est. Ceterum a. cadauer est. Sic ergo versatur Anatom[illegible]

Morbus in tinctura non in cadauere.

in cognitione cadaueris, sed tincturæ; quam tincturam morbum ar[illegible]re, & non cadauer, putandum est. Et est id astrum corporale, ac [illegible]mentum materiale. Cum ergo haudquaquam cadauer, sed astra tan[illegible] sana & ægra sint, & quæri debeant: iam hic sciendum est, quod a[illegible]

Astra caducum Matric. producūt.

ducum matricis producant, velut ipsius terræmotū, aut fulgur, & c[illegible] altera Microcosmi natura non permiscetur, sed cognitionem suam [illegible]liarem habet, a natura microcosmica omni separatā. Medicus e[illegible] loco, quantum ad matricem attinet, sedulo operam dare de[illegible]mnibus rebus singularem ac propriam Theoricam practicam[illegible]tatem constituat. Pilulistis vero illis vniuersa humores esse o[illegible]

Mundus triplex.

mundum diuisum & triplicem, ita vt alius sit mundus maior, al[illegible], vt homo, alius minimus, vt matrix, &c.

Morbi matricis ab a[illegible] diuersi.

An vero id me reprehensione dignum faciat, quod de c[illegible]tricis peculiarem librum conscribam, ac, quod omnes [illegible] rationem longe aliam, quam ex suo cerebro homo fingit [illegible] nam? Qua n. ratione differunt inter sese Macrocosmus & [illegible]num sint: ita differunt inuicem ēt homo & matrix. Ratio[illegible]

Omnia [illegible].

bus homo in suis morbis cognoscitur, rationes ipsius ma[illegible] Quodlibet n. in se ipso aliter se habet, & omne tñ nihil [illegible],

[illegible]

[illegible] 4 elementa [illegible], [illegible], terra [illegible] tamen, vt cuilibet sua simul peculiaris sit [illegible]. Quanquam hoc quoq; verum [illegible] matrix sit cad[illegible] & caducus sit [illegible], & sic caducus etiam matrice [illegible]. [illegible] concludimus, vnã omnino Theoricam ac caussam esse, tres hos mundos in hoc puncto intelligendo: non itidem in lignis, non in [illegible], Mercurio, Sulphure, & Sale, secundum iudicium oculorum. Sensus id dat. Comprehendit enim sensus Theoricam: oculi vero practicam. In Theorica ratio vna est. Quanquam Theoricæ tres sint: tres in oculis practicæ. De his loquor, vt ea consideretis. Ita enim falsa inuenietis esse, quæ de his morbis scribitis, nempe de præcipitatione matricis, de suffocatione, & similibus: vbi eam æquiparastis Microcosmo, cum Medicina & vis morbi non indicet, matricem alium mundum esse, & alio indigere Medico. Quid vero *alius Medicus signat*, nisi vt processus alius instituatur, & non eadem cura in Microcosmo? sed potius, quemadmodum in Microcosmo: ita etiam in matrice. Aliud tamen est astrum arcani: vnum in matrice, & vnum in Microcosmo. Sic & in mundo medicinę duo astra: vnum in matrice: vnum in Microcosmo. Vos ergo hallucinamini, dum astrũ matricis in mundo non nouistis, & adhibetis astrũ Microcosmi, pro astro matricis. Sed discite.

Sensus the rică, oculi practicam dant.

De Caduco Matricis ergo hoc teneatur, quod omnis processus ac ordo, quem Philosophia & Astronomia eius præscribit, a quatuor elemẽtorum tonitru desumendus, ac ad præscriptum Philosophiæ Astronomiæque accommodandus sit: oculis interim haudquaquam in practicæ vno modo exsatiatis. Nam, vt ab exemplo rem planius intelligatis, imaginemini vobis, quasi lapides ligni longitudinem haberent, & more ligni crescerent: & eodem modo etiam argilla cresceret. Iam si ex horum trium quolibet seorsim, singularis domus exstruenda sit, tunc ad hoc ars vna, hoc est, vna Geometria requireretur. Et licet tria quidem diuersa ante oculos tuos iaceant, ex quorum quolibet fieri debeat id, quod fit ex altero: tamẽ opus est, vt per artem id fiat vnicam, sed per tres vias seu modos. Via hæc est practica. Quæ circa lignum versatur, ea fabricat partem suam, & opus probe succedit. Quæ lapides tractat, ea muros erigit, cui ipsi quoque opus similiter succedit, & id tandem ad instituti sui finem pertingit. Quæ circa argillam occupatur, hæc ipsa quoque oblinendo domum, opus suum prospere conficit. Hic ergo vna ars, & vna artis comprehensio [illegible]: sed tres sunt opifices seu Magistri. Lignarius lignum tractat: lapicida [illegible] lapides: lutarius lutum. Quæ scientia nisi similiter in his quoque [illegible], ita, vt Medicus sciat, quid vbique adhiberi debeat: ecquid tandem [illegible] applicabit aut ministrabit? Hic enim mundi tres occur-

Cura caduci qualis esse debeat.

r[illegible], triplicibus ædificiis distincti, quorum quod[illegible] e[illegible] quicq[illegible]am quærit. Ad hæc ergo T[illegible] v[illegible] [illegible]ate & applicate, ne temerariis Recep[illegible] vest[illegible]s fors oneretis. Vere enim id equidem testari p[illegible] n[illegible]erſi ne minimum quidem caduco idoneum Recep[illegible] adhuc di[illegible]iceritis, etſi in hac arte vos ſolos regnare n[illegible]s a[illegible] ſuaſum habeatis. Cum mutis vero tractatio veſtra vobis non[illegible] ſiquidem illi nihil niſi annuere, non obloqui p[illegible]ſſant.

PARAGRAPHVS IV.

IN deſcriptione tam prolixa huius morbi caduci, ad ſ[illegible]las mul[illegible]tinentis, quæſo vos Lectores, ne tædio afficiamini, quod rem t[illegible]m[illegible]ge ex Philoſophia ac Aſtronomia petitam adducam. Duo enim [illegible]uerſam Theoricam & cognitionem rei larg[illegible]untur. Nec enim hic [illegible]tum, verum paſſim etiam alias. Vbi de cauſſis morborum ago, vos do[illegible], vt ante omnia rerum naturalium mundi magni cognitionem ha[illegible] & deinde etiam mundi minoris. Quis enim minorem mundum [illegible]gno cognoſcet? Nemo quiſquam. Quid autem ſit is Medicus, qu[illegible]dum maiorem non intelligit? Nam, vnde nam alias cognitionem [illegible]metipſius hominis: cuius notitia tam difficilis & profunda ex[illegible] [illegible]que pro comprehenſione hac, etſi hic quidẽ caducus v[illegible]q; adeo fre[illegible] minime ſit: nihilo tñ minus æquum foret, vt, ſiquidem vnus tantu[illegible] mundo vniuerſo morbus regnaret, cognitionem eius Medicus exa[illegible] ac intimam haberet, ẽt tum, ſi ille vniunicum ſaltẽ ex omnib. ho[illegible] affligeret. Tanta n. hominis eſt nobilitas, vt eius cura Medico c[illegible]minatione ẽt grauiſſima a Deo mãdata ſit. Fas ergo eſt Me[illegible] magnã ac arduã eſſe, vt nihil in corporis neceſſita[illegible]ib. ac[illegible]rand[illegible]

Homo ex naturalibus mundi cognoſcitur.

Ceterum ſcire vos velim, quod hic in magna mea Th[illegible] incepi iam pergam. Nec enim de Philoſophicis & Aſtronom[illegible]libus ſcribere vel dum deſiſtam. Ea enim hominem vniu[illegible]rant ac cognoſcendum offerunt. Conſtat enim vobis, et[illegible] c[illegible]gni[illegible]onẽ talẽ requiri, vt deſcriptionem duplicem poner[illegible] The[illegible]ricam, alterã Practicã. Cognitio ei⁹ Theorica t[illegible] ſta[illegible] que, ac triumphos &c. primo ex Aſtronomia [illegible]g[illegible], & ſ[illegible]cundum hanc deinceps hominem deſcribat[illegible]cticam [illegible]d[illegible]cat. E[illegible] hoc exemplum qui recte aſſequ[illegible] [illegible]iam [illegible] Medicinæ; velut & practicam, q[illegible] æg[illegible]s c[illegible] [illegible]ſit, q[illegible]d ex talibus paragraphum [illegible] p[illegible]. Caducus enim matricis ne ex ipſis quidem [illegible]

H[illegible] cognitio [illegible] eſt

[illegible]

[illegible]

tur, sed omnino ex Astronomia & Philosophia. Hæc de caussa [illegible] tudinem hic [illegible]. Hæ enim qua ratione intelligendæ [illegible] sic similiter Theorica quoque [illegible]rum cognosci debet: vbi reperietis Theoricam de Microcosmo, quæ [illegible] praxis est, & non Theorica. Vt breuissime rem dicam: quis *Alexandri Magni* facinora, triumphos, laudes &c. describet, qui cœli nescius & imperitus sit? Solus hic is [illegible], qui cœli certam cognitionem habet. Nam si Alexander describatur, quid aliud de ipso scribitur, quam practica? Nec enim is Theorica [illegible]. Patrator siquidem & designator est eorum, quæ Theorica complectitur. Practicam autem quis plene informabit aut intelliget, qui prius non [illegible] Theoricus? Alexander est Practica: Cœlum est Theorica. Nam & in cœlo Alexander est, qui in hoc ipsum præcessit, ex quo [illegible], cuius practicam & operationem in terra is perfecit. Ideo fas est, vt Historicus patrem huius filii prius describat: non patrem, virum [illegible]æ matris, sed patrem, quem filii mater nunquam cognouit. Sic enim recte Theoricam conscribetis, & postea Theoricæ opera, hoc est, practicam complebit. Vt autem breuius & planius rem intelligatis: scitote, diuersitatem hic esse in hominem, talem, quod aut ex astris, aut ex Deo, res aut negotium administretur. Si ex Deo: tunc Theorica illa non ex cœlo procedit, sed ex Deo desumenda est, veluti ad describendum *Petrum, Paulum, Andream, Salomonem, Dauid, Ieremiam, Ioannem Baptistam* & si qui alii his similes ex Diuorum numero sint. Hic iam laus ea complectur, cuius practicus Deus est. Sic laus Petri, Pauli, Samsonis &c. non ipsorum, sed Dei est. Ex Deo id processit: ideo de Deo Theorica quoq; ducenda. Itaq; qui hos homines descripturus est, quis is illos recte vereq; describere possit, qui Theoricæ de Deo peritus non sit? Nemo tandem. Gestor enim seu patrator in terra, Deo suo ascribi debet. Porro a. sic cœlum quoq; pro Deo addicitur iis, qui ex ipso operantur. Sic, quis Alexandrum Magnum describere [illegible] qui Astrum ipsius, & natiuitatem Astralem minime nouit? Nemo quisquam. Ad nodum enim incongruum & inconueniens est, si quis tantum Theoricam & Practicam coniungat in homine, & extra ipsum, sine cognitione eius, qui in illo operatur. Alexander quidē operatus non est ex seipso, nec sibi ipsimet, nec ipsemet: id cœlum potius præstitit, nec in ipso tm̄, verum & in Iulio, in Augusto, & similibus aliis. Historico ergo incumbit, vt sciat generationem patris, qui exsecutor ac completor est Theoricæ Astronomicæ. Ita nimirum exploratū habebit, q̄ hoc ex *Leone, Cancro, Saturno, Venere, Marte, Ioue, &c.* laudare ac commendare possit debeatq; [illegible] [illegible], quantum & quousque factum id vel laudare, vel vituperare [illegible]. Facta enim omnia cœli sunt, non hominis. Ideo cœlum quoq;, non [illegible] describi debet.

Si ergo hęc omnia cœlum pręcedit aut astrum, [illegible] est. qui quæso ex mulieris caduco, [illegible] desumere possit? Nec enim ipsemet suum sibi morbum [illegible], sed ipsum hoc fecit, quod illa plus est, nempe astrum. H[illegible], non aliter quam sub Theorica vna, vtraque comprehendu[illegible] diu enim triumphi Cæsaris & morbus sub vnam Theorica[illegible]cuntur: tamdiu de practica nihil conscribi potest. Et hoc exe[illegible]genter attendite. Nec enim res aliter se habet. Facta terrena [illegible]lo, antequam in terra designentur. fiuntque simili ratione, qu[illegible]mniat id, quod cras accidit. Ita enim cœlum præcurrit, & om[illegible] facit, quæ postea homo in terra perficit. Hic enim vtrobique [illegible] est. Astri autem magister per suum opus indicat, quidnam astrum [illegible] cœlo perfecerit. Sic Astronomus indicat hodie, quod cras euen[illegible] homo est, qui practicam facit Astronomiæ, qui per opus suum præt[illegible]tum cœli motum indicat. Astronomus est is, qui ipsum indicat [illegible]teritum cœli motum. Sicut ergo Alexander in astro est, & po[illegible]

Homines omnes in [illegible] etiam in terra: ita scire vos decet, quod quilibet homo in a[illegible]tus & effigiatus sit a natiuitate sua vsque ad mortem. Iste huius d[illegible]nis liber, Theorica est, de qua loquor. Extra quem librum quid n[illegible]nuncia in terra scriptio?

Non quod laudem eos, qui secundum hunc librum viuunt [illegible]runt sed eos omnino culpo ac reprehendo. Fiunt enim meri Pr[illegible] falsi, falsi Reges, falsi Regentes. Hæc namq; omnia ex Deo exire [illegible], non ex libro hoc. Vnde illos laudare non possum. Ista tamen [illegible]sciatur, quid naturales tandem scribere deceat, nempe, quod [illegible]

Morbi in astro omnes. a Medico considerari, isque eorum omnino peritus esse deb[illegible]menti vero mei, cuius gratia exemplum hoc induxi, summa [illegible] simili modo caducus quoque in cœlo existat, velut & homo [illegible] laborat. Homo enim is est, qui postea fert, quod cœlum in [illegible]

Ratio est [illegible] est. Quod imago ipsius in cœlo facit, id facit ipse quoque. [illegible] Magistra est bellorum, rixarum &c. ita vt ipsa Medicina [illegible] ad [illegible]lum. Sic herbæ Medicinæ sunt aduersus morbum. Iam ergo v[illegible]na Medicina vtrinque est. Hic enim caussa proditur, cur [illegible] creauit: nimirum, vt præuertat, quod cœlum facit, h[illegible]rens ac salutare. Hunc in vsum etiam rationem largitus e[illegible] ordinatus est Medicus: ad illud Ratio. Iam vero vtrum [illegible]gnum est, an Medicina herbarum aut rationis, aut v[illegible] medicina nulla vtitur. Is nimirum laudandus est, [illegible] sanatus est. Qui morbum patitur, laudandus non [illegible]

mundo is placeat. Caussa hæc est, quia Deus vult Medicinam factitari. Ideo enim morbus Medico opus habet. Is autem sanus, probeque curatus est, qui rationi suæ medicatur aduersus morbum, quem imago ipsius & astrum in cœlo fecerunt. Sanus autem & iste est, quem cœlum ægrotum fecit, & per herbas, iterum conualuit. Hæc nimirũ laude digna sunt.

Itaque porro de muliere (ne latius a proposito meo euager) scitote, quod eodem modo matrix sua præludia habeat, quæ ferre patique cogitur, hoc est, quæ astrum ipsi infligit. Hoc autem ita intelligite, quod peculiaris & distinctus mundus sit, quantum ad matricem attinet, sicut comprehensum est. Quod vero dilucidius idem hic enarrem, ideo fit, vt facilius intellectu sit, quid dicatur, & quo ex fundamento, qua ex Theorica id dicatur. Quia enim mulieris matrix, eiusque nomen, longitudo, mos ac natura, sanitas & ægritudo in libro astrorum descripta sunt: ideo fas est, illa omnia considerari, & ibidem Theoricam veram quæri. Ex ipsa enim matrice nemo quisquam quicquam cognoscet, quia abdita & in corpus abstrusa est. Medico enim quid conferat, quod occultum est? Nemo accendit facem, & illam abscondit: sed ideo accendit, vt lumen ea de se prębeat, & homines ad ipsam ambulare possint. Si iã matrix lumen est: certe absconditum est. Quis iuxta illam videbit? Iam v. eadem suo lumine non caret. Id a. ex astris micat, non in corpore. Penes astra videre & ambulare ac discere debemus. Exteriora internorũ cognitio sunt. Alias, quid opus esset Medicina?? quid Medico? Ista n. ni essent: quid tandem nobis superesset? Nihil, q̃ alia vita. Cum v. sanitas, malũ, bonum, morbi, ægroti, & omnia in astris iaceant, & ex astris in nos deriuentur: iam omnes Medici sumus. Rationem n. & Medicinam omnes habemus, quib. vti debemus. Quæ si non vsurpentur: vobis aliud non psuadeatis, quam q; sicut miles, mercator, aut similis alius in sua fortuna aut infortunio aliud nihil est, q̃ caducus æger: (errant n. in Medicina, eo, q; non ex astro operari volunt, sed ex ratione) similiter erret ẽt infirmus, qui ex morbo decumbit, & medicinam non habet. Iam v. Medicina herbarum, hominem in hoc sanare non potest, vt fortunam aut infortunium conferat ad ipsius pugnas, auaritiam, inuidiam &c. sed horum omnium Medicinam oportet esse rationem. Sic vicissim ratio sanare eum nõ potest, qui caduco opprimitur &c. sed necesse est, id fieri per herbas. Scire vos ergo velim, instituti mei hoc esse, de Medicina crescẽtium naturaliũ amplius tractare, & materiã hanc pertexere: vt, quod Theorica astrorum indicat, idem per naturalem operationem, h. e. per rationem herbalem, aut per herbarum ipsarum arcana auferatur. Hæc n. ratio seu vis ad morbos, non inest homini itidẽ, vt inest ratio morum & virtutum. Nam vna pertinet ad animam, altera ad corpus.

Matrix in cœlo descripta.

Matricis lumen in astris est.

Ratio quarum verã Medicina Herba quos morbos non sanant.

Ratio herbarum homini non inest, vt ratio morum.

Deinceps autem vt practica in terra, quam etiam Th[illegible]ticam vocare possitis, recte describatur, & nihil necessarii omittatur: omnium primo opus est describi paroxysmum, postea curam. Descriptio autem paroxysmi procedit ex diuisis compositis gestibus, ex actis astrorum, & ex actis ægroti. Sic ergo duo in vnum componuntur & comprehenduntur. Hæc coniunctio quoque signa dat matricis, quodnam astri elementum regnet, ignis, terra, aer, aqua? Quæ etsi quidem habeas: attamen saltem astrum cognitum habes: non itidem patrem. Et qua alia de caussa in[illegible]gnor equidem, quam quod Medici Humorales elementum ignis humorem vocent, non attendentes tamen, quod non ipsum elementum, sed ipsius astrum operetur? Si ergo dicto modo astrum habes, non itidem patrem: tum quære, quænam ibi coniunctio sit, quid sit ea, & quomodo in astro posita sit, vt taliter in isto morbo operetur. Ea ratione si patrem etiam inuenisti, dicere non potes ac debes, hanc esse Melancholiam, illam

Humores nunquam considerādi.

cholerã, hunc sanguinem, istud phlegma. Nullũ n. horũ considerandum est. Sicut n. pictor, qui albũ vel nigrum depingit, ne vel in minimo quidem angitur de isto, quid in pigmento sit, vtrum cholera, vel phlegma &c. sed recta pigmentum ipsum aggreditur tractatque; sic hic quoq; nihil aliud,

Potentia quid.

nisi potentię considerari debent. Potentia a. est, *quod cum robore agitur vel agit*. In phlegmate a. & cholera, ac sanguine, Melancholiaq; robur positum nullũ est. Hoc q̃rẽdũ est *in Leone, in Marte &c.* Hic caussa morbi q̃rẽda est.

Et his breuiter quidem, sed sufficienter Theorica tractata sit, quænam illa sit, ex qua Medicum ꝓcedere conueniat. Si autem nouistis iam, quænam ea sit: consequens est, vt sciatur etiam, qui & qualiter eadem cognosci debeat. Id a. deinceps plus Philosophicũ & Astronomicum, quam Medicum erit. Qua caussa iam in ista declaratione subsisto, & rem duab.

Patris cognitio unde petenda.

ꝓfessionibus illis, Astronomiæ & Philosophiæ committo. Vnde vides omnino necessarium esse, vt Medicus Philosophiæ & Astronomiæ minime ignarus sit. Cognitio enim hominis ex cognitione parentis ꝓcedit, qui ex hisce duab. professionibus inuenitur. Hunc qui inuenit Medicus, is iam nouit, q̃ astra, quæ constellatio, q̃ impressio ac influentia id faciat, qui homo in cœlo sit, non nomine tantum, sed & vita, moribus, gestibus, [illegible]ore, figura: solam animam excipio. Hoc fine Medicus in illis regionibus peregrinabitur, & suos morbos indagabit: tum demum [illegible] in optatũ littus Theoricæ & practicæ appellet. Et cum sine hac [illegible]

Med. humoristæ quales

tia [illegible] integrũ sit: peregrinari a. in hu[illegible] a[illegible] pleriq; omnes in humorib. istis pe[illegible] & [illegible] [illegible] huiusmodi [illegible] sanita[illegible] [illegible] Q[illegible]cunq; n. fundamentũ suũ in hos humores [illegible], [illegible]

[illegible]

phantastæ meri sunt, nec cum probabilitate vlla veritatem asserere norunt: adeoque meram nequitiam & opera pharisaica exercent.

PARAGRAPHVS V.

QVæ ergo morborum vestrorum ratio sit, deinceps vos ipsæ mulieres attendite. Ex iis vnicum tantum hic quidem propono, sed tamen grauissimum vobis & periculosissimum. Quem non Medice saltem describo: sed insuper alia necessaria vos quoque moneo: vt intelligatis ex me, quod Microcosmum vos duplicem circumferatis: corpus scilicet, simile virorum corporibus: & mundũ generationis humanæ, de quo mundo & eius paroxysmo tractationem hanc instituo. Liber enim hic tradit de Morbo mulierum, cuius vi caduntac sternuntur, & extra rationem loquantur, conuelluntur q; ac similia his alia patiuntur. Tractatur a. de huius morbi *signis, ordine, & essentia*. Ideo animum aduertite. Signa enim vos docebunt, de quo scribam, quod planius exprimere nominum varietate nolo. Nomina enim ambigua & fraudulenta sunt. Nec fieri possit aliter, quin qui morbũ non cognouit, falsum ipsi nomen indat. In hac a. tractatione excutio & repudio scriptorum veterum omnium authoritatem & præsidium, per quos hic nihil tuebor aut demonstrabo. Qui licet sibi quidem viam rectam terere videantur: deceptio tamen eorum plusquam misera est, qui etsi se tantum opinari vident, opinionibus tamen nihilominus præfracte incumbunt, & in practica se totos eludi q̃ sapere malunt.

Mulier mundum duplicem habet.

Nomina sunt ambigua.

Matrix ergo se habet in corpore, sicut Sol, qui massa vna & vnum corpus est, se habet in globo, spatium minimum terræ cœliq; occupans. Matrix enim in toto Microcosmo plus non occupat, quam occupat Sol in sua Geometria, respectu magnitudinis 4. Elementorum. Porro autem Sol in vniuerso mundo, in omnibus Elementis exsistit. Et licet ipsum quidem corpus non adsit: Sol tamen adest. Nec enim corpus Sol est. Quod Sol est, id corpori inest: veluti homo putatur hominis esse corpus, quod tamen non est. Homo autem est, quod corpus non est. Quid Sol est? Quid visus est? Non corpus, sed aliquid, plus corpore. Sic Sol hominum, hominum visus est, non lingua, non oculi. Hæc enim cadauer sunt. Idem etiam de fœminis intellige. Ipsarum pudendum seu matrix fœmina est: eadem ratione, sicut linum lumen non est, sed flamma est lumen. Et sicut lumen lino adhæret: sic Sol etiam: h. e. corpus est linum, splendor est Sol. Similiter & matrix se habet. Corpus enim nõ est matrix, etsi ita nominetur. Ita n. demonstrat centrum. Res n. omnes a centro denominari debent. Ideo matrix secundum centrum manet matrix, sed in anatomia tamen matrix non est, sed tantum corpus. Conuenit ergo, vt

Matricis & Solis comparatio.

Sol est in vniuersis. Sol quid.

Homo quid. Visus Sol hominis.

Matrix quæ & quid sit. Centrum rebus nomen dat.

matricis descripturus morbum, eiusdem quoque anatomiam ex[illegible]m propter paroxysmum.

Matrix est homo: & in vniuerso corpore.

Notandum a. est, matricem p vniuersum corpus fœminæ [illegible] & esse hominem. Nec n. aliam, q̃ homo, rationem habet. Qui gene[illegible] sit homo ex re, q̃ homo non est? Nam sicut pater & mater sibi sim[illegible] generant: sic etiã matricis simile est in ipsius anatomia, & plus e[illegible] eius anatomia. Ratio est, q, in matricis anatomia fiat, vt si in membro [illegible] aliquo defectus sit, idem vestigium in membro quoq; fœtus appareat. Sic ergo nihil situm est in membris, patre & matre; sed momentum omne positum est in membris matricis. Quæ si deformatione laboret: eandem ẽt exhibebit omnino infans. Cum ergo matrix corpus vniuersum occupet, sicut Sol occupat cœlũ, terrã, mare, aerem: conuenit, nos anatomiam eius ita intelligere, vt intelligimus, vmbrã esse hominẽ, aut spiritum, qui hominis ritu & more ingrediatur, & tamen corpus non habet. Splendor Solis est corpus: lumen est corpus. Corpora a. hæc non sunt tangibilia, & tamen corporea. Nihil n. caducum aut mortale est, quod corpus non habeat. In solo enim corpore mors est. Quia vero illud in nobis tangibile non est, ideo dico, quod duo corpora sint, quoad iudicium nostrum. Opus ergo est, vt anatomiam corporum impalpabilium cognoscamus ac intelligamus. Eo facto, Medicus iam describere nouerit Microcosmum matricis, de quo breuem anatomiam instituam. Integram n. ac prolixiorem matricis anatomiam suo loco plene traditurus sum.

Fœtus matricis vestigia habet.

Splendor & lumen qualia sint corpora.

Mortale quid.

Anatomia arterũ ex operatione sumitur.

Sol, vt quadruplex.

Pro breui a. matricis anatomiæ descriptione, quatuor distributiones in 4. Elementa notabitis. Solem enim videtis in sua operatione non simplicem, sed quadruplicem existere. At ex operatione desumitur Anatomia, non ex oculis aut manibus. Sol operatur in cœlo. Est enim in Marte, in Ariete, in Galaxa, in astris omnibus; quæ sine ipsius splendore vigere non possunt: nõ quia splendor, sed quia splendor iste corp[illegible], & in corpore operatio. Ideo ista eo opus habent. Sine operatione qu[illegible] quicquam faciet? Deinde operatur etiam in aere. Nec enim vel Ma[illegible] vel Tereniabin fit, si corporeus splendor Solis non operetur. In [illegible]s etenim, morti obnoxiis, operationes omnes fiunt corporaliter: velut & in homine, cuius corpus laborare & operari cogitur, quod tamen [illegible]s non est homo. Tum & in terra idem similiter operatur. In hac en[illegible] Sol corporaliter inesset, nihil produceretur. Denique & in [illegible] Sine eo enim piscis nullus viuus maneret &c. Iam vero sic[illegible] sunt partes terræ; ita multiplicia quoque sunt corpora Soli[illegible] Vnde homo in qu[illegible]tuor anatomias incidit, & tamen vnum e[illegible]us cor[illegible]s [illegible]. Quatuor autẽ ideo, quia corpus in quatuor partes diuisum est, in [illegible],

Manna & Tereniabin vnde.

Hominis anatomia 4ᵒʳ 4 eius partes.

que

quæ caro eſt, in Aquam, quæ ſanguis eſt, in Aerem, qui chaos eſt, in ignem hoc eſt, in gradus.

Secundum hæc ergo, caduci Matricis quatuor ſunt: Terræ, Aeris, Ignis, Aquæ. Quatuor hos caducos cognoſcite ex Anatomia, cuius deſcriptio talis eſt. Si Matrix ex caduco laborat, & a centro in has partes digreditur: tunc ſi incidit in aquam, caducus eſt in ſanguine. Si incidit in terram, caducus eſt in carne. Si in aerem: eſt in chao corporis: ſi in complexiones: eſt in igne, &c. Quilibet autem caducus paroxyſmos eiuſmodi habet, quales in primo libro deſcripſimus. Iis ſignis quilibet manifeſtatur. Iam autem ſciendum eſt, omnia hominem vnum eſſe in tota Anatomia, qui iacet, vbicunque forma ſuam magnitudinem habet. Tranſitus autem morbi latior non eſt, quam quo Anatomia pertingit. Inde totum corpus inuadit eius membri, in quod incidit. Si peruertit oculos, fit illud ex Anatomia Matricis, quæ oculos peruertit, & os, mēbraque, ac omnia. Corpus autem, quod tangibile eſt, non afficitur: afficitur autem Anatomia Matricis. Et qua ratione pyra arborem cogunt quaſi & erumpunt ex ligno duro: ſic matrix quoque cogit omnia ſua membra, comprimis ea, quæ morbida ſecum habet. Spaſmus ergo caduci Matricis non corporis, ſed matricis eſt. Is tamen, membrum illud, in quo eſt, eo adigit, vt ſeſe inflectat & incuruet, prout ratio fert. Sicut ergo ignis domat lignū: ſic Microcoſmus matricis cogit Microcoſmum humanum.

Caduci matricis 4. ſunt: Sanguis, caro, chaos, ignis.

Quæ vero iſta ſunt, quæ paroxyſmum faciunt? aut qui ille cietur? Id intelligendum aliter non eſt, quam vt tignarius cum ſuo ligno agit, donec domus exſtruatur. Nam & in nobis tignarius eſt, qui velut opifex morbos parit ac producit. Iam ergo faber eſt Mars, iam Iupiter, iam Taurus, iam Scorpio. Hi ſunt fabri morbi caduci: hi ſunt, qui in Microcoſmo Matricis cudunt, & Anatomiam ad ſuum opus occupant. Horum vero opificum quot centeni ſunt, quos nemo niſi Aſtronomus nouit? Nemo niſi Philoſophus? Res hæc incredibilis obuenit Sophiſticis Medicis, quorum ars circa ſtercora, & catarrhos ac humores corporis perpetuo verſatur. Non vero in ſtercore, non in rheumatis, non in humoribus iſta quærenda ſunt, ſed in Planetis ac ſignis. In his fabri illi habitant. Cauſſas, originem, naturā, eſſentiā, proprietatē, cognitionē & curationē nolite quæſo deſumere, aut augurari ex lotio, ex ſtercore, ex pulſu: ſed potius eadem ex Planetis & opificibus cœleſtibus cognoſcite. Morbus vnuſquiſque enim opus eſt, a ſuo opifice profectum & confectum. In hūc oculos detorquete, & quid ſit, vel non ſit, iudicate. Microcoſmi enim ea natura eſt ac conditio, vt cuilibet in aſtro opifici ligna ac lapides neceſſarios aduehat. Vnde fit, ſcientias duas in Medico requiri: primam, vt

Paroxyſmi caduci qui ſunt.

Fabri caduci non in ſtercore quærendi.

Scientia Medici gemina.

Scientia Medici gemina. opifici suum lignum non crescat: alteram, vt lignum ei communicuatur aut obteratur.

Ceterum in his mirari aliquis possit, quis tandem is locus sit, in quo incus ad hoc opus cudendum iaceat. Responde mihi autem: vbi opifex ille sedet, qui cudit Rosas, Lilia, &c.? Vbi officinam suam habet? quas possidet ædes? Nullas. Ita nullæ etiam in homine: & faber tamen locum habet. Hi sunt Architecti, qui Mechanicis assimilantur, sed in suas tribus tamen diremti. Quæri autem hoc nihil attinet, quo in loco illi operentur, aut quales se in suis officinis gerant. Satis est hoc sciri de loco, quod Planeta caducus suam possessionem in Anatomia spiritus sensibilitatis habeat, & per eius radices in spiritum sensitiuum excidat non aliter, ac Sol per vitrum penetrat. Et paroxysmus in corpore, hoc est, in carne, manifestatur ita, velut calor vitri a sole oritur. Sic enim hic quoq; spiritus, morbus est in corpore, hoc est in carne. Porro autem quæ caussa est, quod talis spiritus corpus in tantum patoxysmum coniiciat? Quod horum opificum ingenium est? Concordantia nimirum ista dat: veluti lutum & figulus dant ollam: carbonarius & lignũ dant carbones. Hæc explicare aliter non possum, q̃ vt indicem, q; ex tali coniunctione omnia proueniant, vt, si Mars ac superiora capita vtriusque Anatomiæ, Matricis & Microcosmi concurrant, ita, vt furiosa ac sæuiens natura procedat, nihil aliud q̃ generatio caduci instet. De his a. scitote, q; Planeta Mars opifex sit, Planeta autem Mercurius sit subiectum. Medicus autem effectum, exaltationem, coniunctionem aut operationem aliter intelligere non debet, quam cognoscit Mechanicus. Vnum enim alteri præfiguratio est, ac similis societas & vmbra. Adeoq; ex hisce, vtriq; Philosophi sc. & Astronomi scire possunt horum Architectorũ statum, quo tempore, quo die, qua hora operas aggrediantur, quid arte sua conficiant, q̃ multum præstent, quo robore instent, & si quæ alia his similia sint, prout concordantia consentit & confertur. Hoc enim casu similitudo alia nulla Medico proponi potest, quam distributio Cosmographiæ, h.e. omnium regionũ conditio, quid quçlibet terra habeat singulare in sua regione: ac ita instituatur concordantia vna cum astris, matricib. animalibus, crescentibus: & illorũ singulares coniunctiones inueniantur, quib. homines coguntur, singularia opa p re, patrare & admittere. Eodẽ plane modo homo quoq; Microcosmus distributus, & in suam concordantiã ac coniunctionẽ positus est. Quæ prout cadit, ita matrix quoq; caussam sortit'. Ea n. est mundus alter, & Microcosmus est mũdus tertius. Et fiunt hæc omnia per Planetas ac astrales naturas, quæ pdeunt ex Mercurio, sulphure & sale. Ex hisce n. tribus defluunt omnes pprietates, naturæ, essentiç, caussæ ac simi-

Spiritus sensitiuus in caduco patitur.

Concordantia coniunctionem: cõiunctio multiplicationem dat.

Cosmographia exemplum.

Matrix est mundus alter.

lia

lia. Et quilibet doceat Medicus, vt horũ trium operationem ipſis oculis diſpiciat. Sic fiet, vt vna quoq; ipſum inuiſibile intelligat. Dixi a. de illapſu in Anatomiam ſpiritus ſenſitiui ex Planeta ceterorũ Matricis ſpirituum facto. Is hoc modo intelligi ac explicari debet, q̃ ſpiritus ſenſitiuus ſuam Anatomiam habeat, quouſq; corpus totum extenditur. Spiritus autẽ ſenſitiuus is eſt, qui corpus eſt rationis. Nam ſpiritus rationis corporalis eſt, velut & ſenſitiuus iſte. Sic ergo vtriuſq; Sp. diatheſis vna eſt, & q̃ vni adhæret, idem alteri quoq; adiacet, reſpectu ſenſibilitatis. Iam vero conſtellationes Caduci, naturæ aſtralis ſunt, vt ſpiritum alium nullum inuadant, quam iſtum, de quo iam diximus. Vnde fit, vt duæ coniunctiones ſimul paroxyſmum corpori inducant. Ideo ſpirituum iſtorum (qui merito aſtrales vocari debent, cum aſtra ſint, non ſpiritus) Anatomia noſcenda eſt. Veteres a. ſcriptores ipſos non intellexerunt: ſed quia impalpabiles eſſent, eoſdem p̄ populari ſuo iudicio ſpiritus vocitarunt. Sed q̃ ad horum attinet Anatomiam, ſcitote, ipſos nõ aliter in corpore, ac in globulo iacere, h. e. Planeta Caduci globulus eſt, ac radios habet, ac Anatomia ei⁹ tractat de radiis. Ita aſtrum ſenſitiuum globulum habet, & ſuos emittit radios, in quibus eiuſdem etiam Anatomia verſatur. In iſtiuſmodi Anatomia fit coniunctio & concordantia conſtellationis. Pro his iam porro intelligite, Anatomiæ huius proprium eſſe, vt etſi quidem mẽbrum aliquod detruncetur, inde tñ ipſis aſtris damnum non inferatur, dum globulus non tangitur, nec in hoc ſolum, verum & in aſtris ceteris omnibus.

Spiritus ſ[illegible] rationis corporalis eſt.

Sp. ſenſitiuus inſtar globuli ſunt in corpore.

Sed hæc de Microcoſmica Natura Matricis hactenus dicta ſufficiãt: q̃ ſcire fas eſt Medicum, qui paroxyſmũ cognoſcere velit. Iam deinceps a. paragraphum alium aggrediar, in quo tractaturus ſum de paroxyſmo, quid oculi videant aut comprehendant in ægrotis. Etſi vero illud admodum breuibus verbis conficiam: labor tamen is pro cõcluſione ſufficiet Aſtronomo ac Philoſopho, qui profeſſionem Medicam ingreſſurus eſt, ne quis per Humoralem Theoricam ac Practicam ſeducatur. Omnin. ſtudio cauendum eſt Medico, ne cauſſam ac generationem morbi decerpat ex phanaticis illis medicinis & theoricis, quas veteres cõmẽti ſunt. Si n. vere, adeoq; ex ipſius Naturæ lumine conſideretis, quanta hominis nobilitas ſit, & q̃ ſublimi is collocatus loco ſit, & vndenam tandem factus ſit: inuenietis pol haud difficulter, vana & inania ea omnia eſſe, quæ extra mundum magnum, extra aſtra & corpora Elementorum, & eorum operationes expenduntur & conſiderantur. Hinc n. omnia dimanare & deſumi oportet. Sed cũ hoc loco de his ſatis ꝓ cuiuſq; ſpe & deſiderio nõ tradat: legite inſuper ẽt noſtras Archidoxes, quas ſtudio exquiſito & ſingulari condidi. Ex iis plane eruetis & intelligetis opifices, qui morbum

Hominis nobilitas.

hunc cudunt: vbi Theorica etiam, hunc faciens, plane satis ac perspicue tradita est.

PARAGRAPHVS. VI.

Menstruū non est caussa caduci. Cad. Matricis ex astro est non humoribus.

QVi hoc loco mulieris menstruum pro caussa huius morbi expediūt, hi manifesto errori implicantur: Hic enim caducus ex Astro gignitur, non ex re vlla, quæ ab Astris non regitur. Tum & corporeis rebus huiusmodi paroxysmi adscribi non possunt. Opus enim est ad hunc morbum astrali quadam ac Mechanica fabricatione, quæ æquiparetur opifici, q. format omnia crescentia terræ, aquæque, ac aeris & ignis. Ex tali operatione caussa huius morbi prodit. Ideo, ad paroxysmum attendite, quo modo ac ratione is inuadat. Sicut fulgur, quicquid cœlesti sua potentia corripit, deiicit & in terram profligat: ita astrum quoque deiicit, quod ad Anatomiam eius pertinet. Et licet hic quidem corporeum quoddam videatur aut reperiatur, quod humoribus accenseri queat: id tamen non aliunde, quam ex afflictione corporis, & virtutum corporis concitatione aut oppressione prodiisse iudicandum est. Nam & alias frequenter videtis, quod per consternationem ac naturæ oppressionem mirabilia & rara subinde multa producantur, quæ ipsi corpori, ac eius potentiæ adscribi nunime possunt, sed Mechanicis omnino ac Astralibus operationibus imputari debent, vt quib. Mechanica corporea omnia opera destruant, nec quicq. vbique intactum relinquatur: idem etiam ex cura comprobari potest. Cura enim vniuersa ad solum astrum dirigitur: quod si coerceatur & edometur, tum & commotiones illæ corporis cessant. Et arcana contra ipsa Astra faciunt, non contra corpora naturalia.

Fulguris vis.

Caduci quo generatio.

Quando ergo fabricator in Mechanico astro, matricis Mercurium, Sulphur, & Salem in suum liquidum transmutat, & in vnam permixtionem illa confundit, & accendit ignem Leonis, auxiliante Sole & Marte, & omnia commiscet in vnum: tum demum paroxysmo principium datur. Hic enim sibi inuicem contrariantur pingue & humidum, ignis & liquor Mercurii: ipseque ignis naturam Vulcani habet. Vulcanus enim non est fabricator corporalis, sed astralis, qui officinam suam ac opera exsequitur ita, vt oculis nostris id non sit conspicuum. Eo agente, paroxysmus introducitur. Primo autem est imbecillitas totius corporis in anatomia matricis, adeo obscura latensque, vt ex ea cognosci non possit, quid & a quibus agatur, vtpote simul constante corporis probo colore & habitudine. Quæ ideo persistunt, quia fabricatio istorum trium Mercurii, Sulphuris, & salis nondum finita, sed adhuc in motu ad paroxysmum est. Operatio autem hæc aliquando diebus aliquot continuatur, aliquando citius

Vulcanus Astralis &c.

[illegible] cardiaci [illegible], [illegible] paroxysmus [illegible] estn. Hæc a. patientia [illegible]nte, & fabricatione [illegible] paroxysmum in naturas aliquot & proprietates singulares [illegible] videlicet Anatomiam Matricis & Microcosmi corripuerit, ad [illegible] attendetis. Si enim confertius incidat in Anatomiam oculorum, [illegible] mulieres excœcat, vt nihil videant oculis, donec fabricatio consumatur & auferatur. [illegible] paroxysmus [illegible]s est ab illo paroxysmo, qui spasmum oculis inducit. Is enim ex se ite[illegible] vanescit. Cœcitas autem hæc manet & perdurat, vsque ad morbi [illegible]onem. Sic si Anatomia aurium inuadatur, mulieres surdæ fiunt, quæ priuatio auditus durat, dum morbus vel morte finiatur, vel consumatur a natura aut Medicinis. Surditatis hic effectus alius est ab eo, quando paroxysmus solam Anatomiam cordis occupat. Notandum enim est, quod oculi [illegible] multa patiantur propter Anatomiam cordis, quæ non aliter appareret, ac si esset Anatomia aurium oculorumq;, cum tamen Anatomia ista inuasa non sit, sed a cordis tantum commotione cetera quoq; vna commouentur. Quod si vero Planeta & commixtio sulphuris, mercurii, salis iunctim [illegible] Anatomiarum vnam corripit, tunc fiunt, quæ diximus. Eodem modo & loquela tollitur, si Anatomia linguæ [illegible]. In [illegible] etiam similiter sensus obstupescit, non secus, ac membrum stupefactum, si vratur, erodatur, aut secetur, nihil sentit: quæ stupe[illegible] [illegible]ter dum adeo magna est, vt ne quidem vena cruentet, si secetur.

Caduci varii paroxysmi vnae.

Cæcitas, & Surditas ex Cad.

Loquela [illegible] ex Cad.

Quadiu a. Astralis Mechanicus fabricator in suo Esse seu vigore manet, horum [illegible] aut mutatur. Sed [illegible] ob id nemo [illegible] adhibebit medicinas ad oculos, aures [illegible], quibus vim [illegible] sed sola coniunctio dirimenda est, & deinceps cetera sponte re[illegible]ent. Et licet quidem aliquando oculares Medicinæ adhibeantur: n[illegible] quicq; commodabunt, nisi fabricatio ea transierit, & desierit, quæ [illegible] in corde peruertit, ita vt corpus & membra extra suam natiuam Anatomiam abiciant. Sicut enim corporaliter membrum vnum ex [illegible] [illegible]ere, & ex mutua proportione [illegible] videtis: ita & in astrali [illegible] h. e. [illegible] interna, huiusmodi dislocatio quoque, ac peruersio inducitur. [illegible] id ars hęc & medicina est localis, veluti signum [illegible]rum [illegible] natiuum. Et licet quidem frequenter accidat, vt cata[illegible]ae, maculæ, &c. oculos corripiant: hæc tamen aliud de se iudicium [illegible] quam quod iam ante eadem in oculo exstiterint. Et [illegible] [illegible] in suam tantum intentionem de[illegible] [illegible] iam non caducalis est, sed naturalis. Quod iudicium [illegible] lingua similiter faciendum est.

Eodem modo, si [illegible] sidera Anatomiam cordis ferunt inci-

Tremor cordis ex anatomia. dit Tremor cordis, h. e. conuulsio in membris [illegible] palpitat, adeoq; vehemens & violenta [illegible] euertit; illi vix comparari queat. Sic enim terræmotus [illegible] & iactat, quatitq; sic corpus quoque iactatur & quassatur [illegible]. Iam vero Anatomia cordis tantam in se latitudinem & [illegible] habet ad corpus, vt cum ipso vicina ac propinqua vniuersa [illegible] & conuenientiscant. Ideo paroxysmus hic validus est, mēbra [illegible] pertentans, & eodem plane more modoq; insultans, quo caducum [illegible] primo descripsimus. Ex istis signis hæc etiam postrema iudicate.

Sic pariter, si Anatomia cerebri percellatur, tum paroxysmus [illegible] uit, ac cum caput, tum capiti cognata omnia quatit. Omne autem principium in cerebro est, ac ex cerebro digreditur. Adeoque nullum in vniuerso corpore membrum est, quod caduco non subiiciatur. Si a sideribus idoneis attingatur, tonitru suum omnino sustinere cogitur. De quibus membris omnib. hic tradere, nimis longum foret. Ex his enim iam propositis de ceteris omnibus iudicium fieri, ac paroxysmus cuiuslibet vernaculus, æstimari a quouis commode potest. Prout enim cuiuslibet Anatomia se habet: ita eadem de locis testatur ac corporibus. Et talis est *Caducus intestinorum, diaphragmatis, dentium, manuum, pedum, testiculorum, medullæ, gutturis, &c.* Qui quidem caduci vnius ex fonte vno dimanant, ac sola locali natura in Anatomia differunt. Discrimen autem, quod [illegible]

Caduci membrorum diff. ex Anatomia partium dignoscenda. paroxysmos fit, ex hoc cognoscite. Si Anatomiam nouistis mem[illegible], nouistis etiam, qualis paroxysmus quiuis futurus sit, si [illegible]. Sic [illegible] caduco intestinali adscribitur, alia aliis. Quæ cum iam [illegible] cognita sint: in specie omnia a me percenseri frustraneum [illegible]. [illegible] ægros aspicite, si in paroxysmo iaceant, nec ipsos deserite, [illegible] diam vestram illis impendite, ad dolorem ipsorum, & [illegible] miseriasque plusquā miseras oculos defigentes. Sinite vos [illegible] despicite quemq;, qui describit aut dilerit hos morbos, ad [illegible] ximo sua remedia, cum æger omnis Medico a Deo com[illegible] Reperire vobiscum, quod Christus ipse testatur, ægros [illegible] dico, non sanos. Cogitate, quod scientia Medici [illegible] Deo ipso manarit, vt de ea nimirum Deum [illegible] is eam largiatur petentibus.

Matrix [illegible] Mi[illegible] Porro autem notate, quod paroxysmi hi etiam [illegible] terræmotus generentur, sola microcosmica natura [illegible] [illegible] est minus microcosmu, sicut cœlum [illegible] [illegible]. Et sicut Microcosmus in matrice iacet, [illegible] compactior Elementorum. Sciendum ergo est, [illegible]

quatuor sunt [illegible] 4. [illegible]ra & cond[illegible] [illegible] lib. 1. traditum est, huc referemus. Hic enim ventus nascitur, qui [illegible] in Aereum corpus, ut sæpius membrum, manus, pes [illegible] c[illegible] & [illegible] reliquis quiescentibus & tranquillis. Ventus is in membrum [illegible] & exitum [illegible], donec in [illegible] consummatione [illegible] dedicatur. Hunc ventum postea [illegible] sequitur, & sic consequenter [illegible] hic, illic, [illegible] incumbit, sicut is in 4. mēbris manifeste se exhibet, & stridor dentium, oris, corporis, &c. ex contrarietate oritur corporum, quæ sibi inuicem aduersantur, & corpus occupant, velut fulgur cœlū, cuius tēpus etiam ac hora conueniunt cum caducis externis, h.e. cum terræmotu & tonitru. Cum vero in meo de Meteoris libro processum hunc seorsim describā, addita collatione microcosmi: cetera hic deficientia ibidem legetis & defectum præsentem ex illa opulentia sarcietis.

Verum enim vero de Caduco hoc matricis tenendum est, quod cum operatione alia inuadat, quam facit caducus alter, de quo in libro 1. tradidi. Hic enim mulierum caducus illo altero vehementius affligit ipsas, quia mulieres sunt dimidiæ tantum creaturæ, h.e. in Microcosmica sua natura magna illa potentia, quam vir habet, orbatæ sunt. Ac ratio hic eadem est, quæ violarum geminatum, quarum domesticæ fragrant, sylvestres autem seu caninæ nihil olent. Isto enim gradu mulieres orbatæ sunt. Vnde fit, vt potentia dimidia ipsis deficiat. Simile huic quoddā fit in eo, quando quis nascitur cum membris omnibus, integer, & deinde nascitur alius, qui membra tantum dimidia habeat. Ipsarum crinis, crinis dimidius est: ipsarum cor, cor dimidium est: adeoque morbi vniuersi, si ad exaltationem dimidiam tantum ascenderint, fœminis lethales fiunt, qui tamen viro tantum ex dimidio lethales futuri erant. Ideo mulieres totum morbum tolerare non possunt: sed vbi is ad paroxysmum dimidium ascendit, iam mortuæ sunt. Hęc etiam caussa est, cur, si caduco matricis infestentur, adeo promte moriantur, aut ex eo diutius valetudinariæ decumbant, cum in viro idem similiter non eueniat. In fœminis ægritudo omnia sunt, in viris autem eadem sunt leuitas. Ob id in fœminis ægritudines eæ considerandæ sunt, quæ in viris leuitas & non ægritudo sunt. *Mulier creatura est dimidia.*

Quanq̄ hoc ēt alte considerandū sit, quod duo mundi concludantur in vna fœminarum, nō item virorum. Vnde fit, vt pluribus ēt ac grauioribus morbis tentētur præ viris. Et tñ interim geminorum mundorū [illegible] potentia ad iustam personæ ac creaturæ mensuram ita constituta est ac ordinata, vt ad communē virorum ætatem ascendere possint, nec [illegible] prorogatu priuentur. Per hunc autem Caducum morbum

ppp 2

Caducus fœminarum quos latentes morbos sequitur.

multi[illegible] Micro[illegible] rentur, qui prius ab[illegible] in ipsis lat[illegible] subi[illegible] mors, paralysis, spasmus, [illegible] persuaderi sibi patiatur, qu[illegible] ra oriantur, aut caducu[illegible] sint. Caducus [illegible] habet, non Apoplexiã, non Ictericiam, &c. Qui in [illegible] erumpant, tunc ex præinexistente materia caducus [illegible] mouit ac protulit. Et licet quidem extra hanc materiam [illegible] ma, suffocatio, &c. forte coinciderent: sciendum tamen est, [illegible] ex naturæ angustatione & violenta concitatione, quæ ex omnium [illegible] brorum percussione oritur, emergere: quæ tamen eadem cum paroxysmo iterum terminantur, nec ad mortem spectant. Et in hisce caduci Matricis accidentibus Medicum singulatiter prouidum esse oportet, vt singula probe distinguere, & quodlibet ad suam caussam scite aptare possit.

Signa caduci duplicia.

Sed paroxysmi natura ac conditione iam satis explicata, deinceps velim vos etiam intelligere eius signa, cuiusnam Elementi caducus quilibet sit, qua Anatomia inueniatur. Nam & ad curam ipsam cognoscendũ signa hæc, quæ duplicia proposui, necessaria omnino sunt. Nam signa alia ad plurĩ. Elementum referuntur: alia ad Anatomiam faciunt. Cura enim quælibet dupliciter instituenda est, secundum Elementum scil. & Anatomiam. Taceo illa cetera, quæ hactenus proposita sunt de caduco, q̃ per ipsius paroxysmũ concitant̃ & ꝑducũtur, de q̃bus singularis experientia & cura canonica tenẽda est, hoc discrimine, vt cura ipsius caduci semp ꝑ præpolleat. Hoc n. ni fiat, frustraneũ omne erit, ꝙ in ceteris tẽ[illegible] Præterea ad curã ẽt illam attendite, quæ in se Theoricam cõtinet, quæ [illegible] praxis est, ipsa quoq; totũ corpus attinẽs. Theorica n. ꝓcedit ex pra[illegible] non practica ex Theorica manat. Id qua ratione fiat, deincep[illegible]

Theorica ex practica manãs [illegible].

Quis n. quæso sit, qui Theoricam illã, verã & rectam non [illegible] piat, q̃ ex sola practica dimanat & firmatur? Non dico a. de practica [illegible] perimẽtationis, sed de practica luminis Naturæ, ex quo per [illegible] discimus. Vnde nam v. Theorica caduci sumitur, nisi ex [illegible] iorum syderum ac astrorum? Et quid practica syderu[illegible] rerum naturalium Philosophia? Quis ex suo cerebro [illegible] coloribus, si idem Natiuitate cœcus sit? An non Theorica [illegible]

Practica [illegible].

oculis desumitur? An id non practica est, quod oculi [illegible] cæ aut verba intelliget ac interpretabitur, nisi loquen[illegible] [illegible] non potest surdus. Quia n. non audit, ideo Theorica [illegible] hac caussa, q a non habet practicã, ex qua theorica [illegible] [illegible] nostra muta & cœca est in cognoscendis [illegible]

[illegible]

[illegible] per practicam [illegible] non per tentationem. Tenta- [illegible]
[illegible] cauenda est peri- [illegible]
[illegible]. Quam quia tu ignoras, [illegible]
[illegible] veritatem veritas [illegible] vertisceris.

PARAGRAPHVS VII.

DVm ad modum huius curam describendam me cōfero, veterum Scriptorum ordinem deserere omnino cogor, ne in Fen & Distinctiones & libros meos diuidam, quod factitare ipsi soliti sunt. Ex illis enim distinctionibus elucet, ipsas non a Medicis, sed a Sophistis in mediū coniectas esse. Nihil ergo vobis eiusmodi curæ sint: sed hoc persuasum habeatis, quod mea cura instituta sit secundum seriem specierum, ita, vt arcana seipsa distinguant & partiantur secundum naturam morbi, ex qua distinctio omnis.

Hoc loco tot deficiunt lineæ, quot huius cartæ siue paginæ duæ cum dimidia capiunt. Neque spes vlla est, hunc defectum restitui resarcirique posse, cum folia vno magna ex scripto originali euulsa, prorsum interierint. Idem quoque accidit in fine huius capitis, & post initium octaui, vbi asteriscos videbis adnotatos.

Qua autem ratione, in primo libro comprehendi ad nos pertingere artes: sic ipsis Medicis scilicet etiam in more est, vt reuelationes eiusmodi sectentur, sed in tota Theorica vacui sint. Nam cum omnes suæ Theoricæ & canonicæ practicæ rimas peruolitarunt; tandem tamen eas deserere, ac de libris suis despetare, & deniq; ad experimenta (vt vocant) profugere & diuertere coguntur: quæ tamen experimenta minime sunt, verum arcana secundum ordinem Canonicæ Theoricæ & practicæ [illegible] numini luminis naturæ. Quæ quia ipsi non intelligunt, ideo eadem experimenta vocant: ac dum omnium profundissime sapiunt, vocant ea a *Forma Spiritus*. Hæc ipsorum comptula Theorica est. Experimenta [illegible]

Vos autem quotquot estis Medici, qui veritati deditiestis, cauete quæso, ne ea experimenta vocetis, sed arcana, ad veræ Medicinæ præscriptum. Hos autem nugatores & imperitos arguite, qui versa vice arcana experimenta vocitant. Nec enim quid experimentum sit, aut vnde ea sint, ac ex qua Theorica oriantur, norunt. Interim nec pudet Italiam, nec Galliam, nec Hispaniam, Germaniamue, nec Hebræos, nec Chaldæos, nec Arabes Græcosue, quod Theoricam falsam ponendo, ex illa practicam erroneam educant: adeoque pro suo nutu ac arbitratu naturam cogere [illegible]gunt, quæ tamen tyronum istorum vim ac fastum ne [illegible] quidem [illegible]. Suam enim illi stultitiam, contra naturam præstantem in eo produnt, quod in caduco eiusmodi Microcosmum personæ aggrediun-

tur, mandantq;, vt vena pedis secetur, purgetur [illegible] humores [illegible] nec venæ nec humores in Microcosmo matricis consistant. [illegible] perinde est, ac si Margaretha ægrotaret, & medicina [illegible]. Quæ enim corpora ægrotent, ipsi nondum cognouerunt.

Cum ergo demonstratum sit, quod oporteat quæ [illegible] alterius mundi, qui complectatur id, quod Microcosmo matricis [illegible] niat, & sic vtriusque mundi anatomia conferri debeat: deinceps [illegible] tradendum est, quod istiusmodi hominibus commodum sit [illegible] gendum est ad Microcosmum personę, sed matricis. Quorũ ꝙ [illegible] sit, ita aduertite. Veteres siue Scriptores, siue Doctores regimen [illegible] erunt ꝓ suę voluntatis cõsilio ad formã rei oculis expositę seu obiectæ. [illegible] leporem dixerunt esse Melancholicũ, Arietem, Cholericũ. Adeoq; ex formis seu specieb. in oculos incurrentib. artem ac scientiam condiderunt, ex qua regimen in hoc caduco præscripserunt, ꝙ tamen a vobis nec acceptandum, nec parte vlla verum censendum est. Hic n. caducus nec ex forma, nec in forma est, q̃ ipsorum oculi contuentur: Ideo nec regimen in forma positum est oculis cõspicua: sed quemadmodũ ipsos morbus matricis latuit: sic ipsis itidem cura ac regimen eius absconditum est. Sed vniuersa ipsorum peccata hic non enumerabo: verum quantũ opus videtur, vobis saltem occasionem ministrabo errores eorum cognoscendi, ne incauti fors per ipsos decipiamini, ꝙ tanto nisu per Pharisaicas & Hypocriticas suas turmas conantur hactenus. Similis enim simili bellum non mouet: sed vnus alterum subinde tuetur, non habita ratione caussæ bonę malæue. Hęc enim ipsis maxima: Adstipulare mihi: & assentiar equidem tibi vicissim. Vos vero qui incorruptæ sapientiæ religionem puram [illegible], a minis illorum non obtundamini. Scripta potius partis vtriusq; legite, & iudices æquos agite, ne quo fors fauore decipiamini.

Lepus an Melancholicus & aries cholericus.

Similis simili gratus,

De Regimine vero præstituendo modos duos accipite. Vnus [illegible] complexionem, alter arcana. Prior attinet nutritionem Microcosmi matricis. Nutritur enim ea ex complexione, non ex corporibus. [illegible] rior arcanorum est, quæ cum cibis concurrunt, veluti Sal, qui [illegible] bus omnibus concurrit. Post hęc duo vlterius cognoscite re[illegible] ram etiam regiminis, hoc modo. (De cura a. vera hic n[illegible] Complexiones nutriunt Microcosmum matricis. Quid est com[illegible] Quod corpus non habet, attamen habet qualitatem. Non [illegible] hoc loco regimen sit, sed quod anatomiam Microco[illegible] cet. Ex omnibus enim nutriuntur membra, non ex vno. [illegible] assumunt, quam digerere possunt, aut egent, aut con[illegible] vero complexio est astrum, quod nemo videt, sicut odor M[illegible]

Complexio quid.

Complexio astrum.

spiritus, quem nemo videt. [illegible] Nec enim complexio corpus est. Quod [illegible], id [illegible] alia vanescit. Sic enim ex hac virtute mutantur [illegible] prepa- rationibus: alius scilicet odor, alius gustus, alii sapores, [illegible] quæ si in corporibus iacerent, mutari non possent. In [illegible] non consistunt: ideo vertuntur, & in transmutationem [illegible]. Ideo si regimen vsurpandum sit, concordandæ erunt complex[illegible] arcana, quæ regimen æstimari ac haberi debent.

Est autem regimen, sine corpore, sola essentia rerum non r[illegible]do ad frigidum aut calidum, sed ad anatomiam, hoc est, ad m[illegible]rum rerum, quo homo totus in regimine fiat. Nam quid h[illegible] procuras in hepate de obstructionem? in pulmonibus ex[illegible]nem? in cerebro roborationem? Talia qui faciunt, præuaricatores [illegible] non Medici. Pugnat enim hoc institutum cum vniuerso Medicinæ [illegible]ne. Omnia enim membra in corpore debent huius regiminis esse [illegible], non posita in refrigerando, in calefaciendo, in exspuendo, in con[illegible]do, sed in virtute, quæ Medica est. Ea totum corpus refert & continet, [illegible] ut de hac arte constituendi regiminis alias traditur, quod hic breuitati [illegible] studio omitto. Cum ergo regimen oporteat esse totam anatomiam, [illegible]re debetis, quod vnum quodlibet simplex totam ac omnem anatomiam occupet. Iam autem scitote vlterius, non corpus, sed complexionem, in qua [illegible] viget, aut conditur, esse regimen. Vnde sequitur ipsa ciborum [illegible] corpora, siue calida, siue frigida, humida vel sicca sint, consi- deranda non esse: sed hoc saltem videndum esse, quid in transformati- one sint. Nec enim eadem in corpore manent, quæ foris sunt. Non ergo, quia hoc vel illud in patina calidum frigidumue inuenis, idem necessario tale etiam in anatomia erit. Nihil ergo cura, aut crede, lactucam esse fri- gidam, velut & portulacam, aut melissam ocymumque calidum: sed hæc scire labora qualia in transmutatione sint, quid ex ipsis fiat. Et ex hoc [illegible] regimen defini. Nam cum duo mundi sint, matrix & [illegible] matrix, fœminæ scilicet & herbæ: duo etiam Microcosmi erunt sub anatomia vna.

Qui ergo faciat hoc, quod refrigerantia & calefacientia &c. in ho[illegible] ordines ac propines, cum tamen non prosint, sed noceant? Quæ causa est? Hæc nimirum, quia ignoras duplicia corpora. Hinc est, quod [illegible] facis. Interim id ad tui excusationem satis est, si [illegible] ipsum ægrum successum impediuisse, cum tamen istius [illegible] autor tute sis. Itaq., vt recte sensum meum assequaris, repeto, iubeo- que, vt complexionem eam, quæ vltima est, expendas. Talis n. est anatomia

vtriusque Microcosmicæ naturæ, ma[illegible] elementis externis. Ad ista iam sequitur [illegible], ac [illegible] harem librum conscripsi. Nec enim [illegible] bandi cibi sint, ne in despectum veniant. Propter vos [illegible] dicos loco alio describere cogor, quod ad ægrorum sal[illegible] tatem hoc ipso discursu complecti mal[illegible]ssem. Attamen vt [illegible] rectius intelligatis, breuem quandam informationē de di[illegible] plexionum, in quibus hoc regimen consistit, velut & de arcan[illegible] bus aliis, quantum quidem hic in caduco matricis opus est, [illegible] Quæ, etsi versalibus breuibus quidem tradatur, ob id tamen a [illegible] gligenda non est. Id, quod vos non spero facturos propter illos. * * *.

Defectus integræ paginæ cum aliquot lineis &c.

Astra & Effectum. Ita hic econtra, debet astrum reduci ad cor[illegible], quod corpus arcana complectitur. Ibi ergo regimen circulatum cor[illegible] dare, & Medicinam ad inuisibile corpus dirigere debet. Qui vero ci[illegible] lii ac potus his ægris debeantur: id in libro de regimine traditur. Hinc constitutis iam regimen hoc loco finiamus. Plura in aliis libris quære.

PARAGRAPHVS. IIX.

SEd vt his missis, ad practicam tandem transcendam, quæ superest: conueniens quidem erit, vt non sequar stylum veterum, aut horum opiniones, sed potius ipsi veritati suffragium feram. Imaginando en[illegible] & speculando scientia nulla fundatur. Quod dum facere instituo: ad a[illegible] ritates iure deflectere nunquam potero, sed necesse erit, vt in [illegible] ctoritatis adminiculum atripiam, in eo, dum non phantasiam, n[illegible] lationem, non sapientiā ac argutias Sophisticas adducā, sed re[illegible] ex eo demonstrem, ex quo me & quemlibet Medicum alium p[illegible] nes desumere fas est. Diuortium enim nostrum in hoc est [illegible] ctrinas capitum sequantur, alii contra doctrinas radicum [illegible] seu, quod alii pro Magistris Medicos agnoscant: alii con[illegible] turam, ex quorum numero egomet me quoque profit[illegible] quæso me vspiam docere posiit homo, cuius ipse im[illegible] in ipso situm non est. Medicina enim non in homine fun[illegible] alium quidem alius quid doceat: tamen & hunc a naturæ [illegible] portet, alias doctrina eius nauci erit. Si ergo a nat[illegible] adhuc hodie viuat, is ob id discipulus adhuc erit [illegible] Qui tamen iam iterum in hoc dist[illegible]mus, q[illegible] ille [illegible] se Magistrum profitetur: ego vero me di[illegible] vel [illegible] um, collegarum meorum præcep[illegible]

Magister Medicinæ quis verus sit

[illegible] vero, [illegible] Magistrum [illegible] crederem, simul-[illegible] [illegible] adhibeantur. [illegible] a [illegible] ad [illegible] constitutio, eo modo, qui in Medicina [illegible], vt [illegible] ægrotum ex omni [illegible] fundamento [illegible] Theorica curare, quæ cum [illegible] scientiam [illegible] Medici claudit & perficit. Hic ergo vniuersis [illegible], primo scire vos velim, Medicinam in duobus omnino consistere. vnum est regimen . alterum sunt arcana. Discrimen harum operationum discrimen hoc est. Quod in regimine consistit, id quotidianus coactus cursus astri est. Quod in arcanis consistit, id vnicum est & vice vna infusum venenum, q. porro a cœlo & astris. ***. *Medicina in duobus [illegible].*

Hic rursum deficit integra pagina.

S[illegible] in 25.& 29. diebus, & horis 7. *Venus* in 18. diebus, & 23. *Luna* in 71. horis: Et sic astra quoque cetera omnia, & ascendentes, qui ascendunt & ingrediuntur, ista computatione iuxta æthereum cursum finiuntur & mortificantur, quamdiu huiusmodi mortificatio per astri famem fit. Astrum enim ægrotum esse non debet: nec esse debet sanum. Quod vero adest, id sufficit. Eius autem, quod abit, locum, supple alterum.

Ex his iam arcana ciborum & arcana Medicinæ a se inuicem differunt, hoc modo. Quod cum corpore administrandũ est, id cibus est, vel potus. Quod sine suo corpore ministratur, id Medicina est. Ideo [illegible] ita committuntur. Medicinæ, quæ cum suis corporibus porr[illegible] instar ciborum potus[illegible]que ad exigentiam famis, ministrari debent [illegible] non [illegible] Medicina. Et Medicina adanda est sua hora, ad normam ascendentis [illegible] morbi, non pro fame aut siti. Cuminum est cibus in ventositatibus, non Medicina: ideo vt cibus ministrari debet. Similiter & aromata & herbæ similes plures, admodum efficaces, quæ commodi multum præstant in [illegible] morbis, hac ratione, quod morbi illi in suis astris ita præteruntur seu prætercurruntur. Cuminum enim hostis est Boreæ, & [illegible] a [illegible] Hinc conficitur, regiminis cognitionem desumendam [illegible] ciborum, quę a corporibus suis se separari non sinunt. Hæc enim corpora & corpora corporis, suam vtrinque confluentiam & concordantiam [illegible]. Ideo in his tantum regimen est, non etiam Medicina. Et quod hic conualescit, conualescit ex regimine, vt illa, de qua diximus. Hoc ergo [illegible] te regimen ita ordinare, vt conuenit, ne qua fors ab hac [illegible] decretis, quod hactenus Medici fecerunt erronei.

Cibus quid & Medicina & quo vtraque debent.

Cuminum quando cibus.

[illegible] præsentanda.

S[illegible] vaticinarer etiam, si definitum regimen conscriberem eo [illegible] qui [illegible] a veteribus obseruatus, & tempore longo continuatus [illegible] quod [illegible] intelligere debetis. Si regimen constituerem, nimirum pro [illegible] parte Germaniæ: latius aut longius pertendere id non possim, *R[illegible] in [illegible]*

[illegible],cielum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradus, [illegible] proprietates [illegible] [illegible] [illegible],nec Alemaniam,nec Italiam [illegible] [illegible] et & Africā descripsero. [illegible] [illegible] Theoricæ phiguram. Cætera Medici sunt [illegible] [illegible]tam dirigat ꝑ istius climatis ratione: non a. [illegible] [illegible]entis totius regionis. Altera enim ordinatio ac d[illegible] Medi[illegible] [illegible]onem afferre non debet. Ita enim cogit magna con[illegible] [illegible]tia & proprietas regionum, partium, terrarum, aquarum [illegible] [illegible] deinde aliæ atque aliæ, ac inter se diuersæ proprietates, [illegible] [illegible], & si quæ alia hic consideranda sunt, intercidunt.

PARAGRAPHVS IX.

Arcanum aut Medicina quid. SI ergo, q̃ corpori cognatum non est, sed arcanum est sine corpore, [illegible] Medicina est. Hoc ita accipe. Illa in principio ab omni suo corpore separantur & depurantur, vt medicinæ fiant, quarum Physionomia & Chiromantia, forma ac species similes fiant caducis, hoc est, corpori, in [illegible] is iacet, quod matrix est. Sicut enim matrix eo morbo laborat: ita faciendum est, quod ipsius Medicina in simili forma iuxta Anatomicam [illegible]buatur nec iterum tribuatur. Vnde non iniusta mea hæc sententia est, [illegible] dico, Medicum ad inueniendas artes, & componenda Recepta, [illegible] propterea quod [illegible] opus habere. Quis enim est, qui sine [illegible] [illegible] quicquam arti nouit? Nemo. Medicus enim [illegible] canis [illegible] [illegible] est, qui feræ vestigium, odoratu semel perceptum, [illegible] [illegible]one tamdiu sequitur, dum tandem in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eo vobis faciat, vt, sicut canis prædam in naso [illegible] [illegible] teneat, idque per similem formationem Anatomiæ [illegible] [illegible] [illegible]catis, vt vobis elabi non possit. Nam per [illegible] [illegible] [illegible] Recepta ordinare nec quicquam aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicat. Sicut enim, et [illegible] fera qu[illegible] [illegible] [illegible] post se tamen odorem eiusmodi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Medicum [illegible] [illegible] de arcanis [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] Astronomi ac Philoso-
[illegible] cum [illegible],
& [illegible], quod vna
[illegible]. Et [illegible] Anatomia æqualis est.
Itaque [illegible] sed & paroxysmus [illegible] crescenti-
[illegible]. Li-
cet autem hic [illegible] describam, sed [illegible] maximam *De*
[illegible]: tamen hoc fine vel obiter saltem [illegible],
ne per Scriptorum veterum Recepta decipiamini. Aduertantur enim il-
[illegible] omnis Medicinæ & vniuersarum artium, ac tam in anato-
[illegible] grauiter hallucinantur: ita vt conscripta eorum videantur
a [illegible] quodam fanatico, qui scientiæ sibi plurimum arrogauit, qui-
dem [illegible] quam minimum habuit, ac de vera artium inuentrice vix
semel aliquando obiter quid audiuit.

Sic ergo inuentrix Receptorum docet, vt caducus matricis auferatur
per Medicinam, quam illa indicat monstratque. Penes ipsam n. est vis
ac potentia compositionis Receptorum, non penes homines. Ideo ex [illegible] *[illegible]*
[illegible] hoc iam scitote, quod eadem matricem modis multis præ[illegible] *[illegible]*
tam cum Verristis, iam cum Granagranis. Et licet hæc quidem forma [illegible] *[illegible]*
formam anatomiæ ægre ac difficulter reduci possit: nihilominus tamen *manet.*
forma [illegible]. Quamuis enim apparentia duplex sit: astrum tamen in [illegible]
simile est, & corpora similia sunt corpori, quale in morbo est. Verrilla de-
[illegible] fit ex illo sanguine, & est naturalis. Et ex quo illa crescit exsistitque, *Verrilla [illegible]*
ex eadem matrici datur. Idem & cum Granagranis fit: si paroxysmi ve- *tur.*
hementer ascendant, tum vltimum corpus matricis in formam similem *
ducunt. Ideo etsi matrix non sit, prout in anatomia subsistit: id tu tamen *Ana-*
ne cures. Sana enim matrix, anatomiam caduci non habet: sed si ægra sit, *tomia [illegible]*
tum anatomiam illam Medicinæ similem, promit, veluti dictum est. Cæ- *[illegible]*
terum quidem Medicinæ processus ordo hactenus satis explanatus est: ne- *[illegible]*
[illegible] locus patitur. In libro de Virtutibus simplicium [illegible]
hoc, [illegible] plura explicatius tradentur.

P[illegible]riora hac in fragmento quodam, Paracelsi Autographo, alter ita habebantur. * * *

IDem & cum Granagranis fit. Si paroxysmi vehementius augeantur, fa-
[illegible] postremum corpus matricis simile fiat Granagranis. Ideoque [illegible]
[illegible] natur in natura, qualis in anatomia consistit: id tu [illegible]
[illegible] matrici nihil datum est: sed prout ipsa morbum in [illegible]
[illegible] ænus tu vestigia sequaris. Tandem enim matrix [illegible],
[illegible] corporale Physionomiam, Chiromantiam & [illegible] educatur. Quare

[illegible] Hanc autem [illegible] hęc sic dicta sufficiant, donec [illegible] Deo [illegible] minem, ac [illegible]

CONCLVSIO VLTIMI LIBRI.

SI ergo [illegible] dem [illegible] apello. Caducus [illegible], & [illegible] non [illegible] res vna sunt, & in vno continentur. [illegible] idex pręceptis cognoscite. [illegible] Philosophi [illegible] difficilia videantur: [illegible] de Terrustis & Granagranis. [illegible] enim duo summa [illegible] liberi possunt, quę rebus naturę [illegible] multi sunt. De quibus nos iudicamus in libro [illegible] nec hic longius verba facimus. Experientia enim ipsum per se manifestat. Quod [illegible] natura manifestum per se est, id explicari ac doceri non conuenit. Ex eo enim [illegible] Medici [illegible], crassi, ignari: qui pręsidium omne in solis libris habent, & [illegible] consulunt. Hęc autem cognitio ex litera manare non debet, [illegible] experientia, & oculari informatione &c. Hęc enim veram praxin docet. [illegible] ctica hic peculiare nihil molior. Manifestum enim scribendum non [illegible], sed [illegible] probandum. Quod si non fiat, de istis Medicis boni nihil quicquam aut [illegible] [illegible], aut quęri debet. Breuem itaque hanc practicam carere reprehen[illegible] quia traditum satis est, in quibus rebus virtus ista sita sit &c. Ad [illegible] [illegible] ocularem se quiuis recipiat. Sine qua artis tuę [illegible] pereunt, [illegible] inferunt. Simplicia recte sedulo cognosce: ea postmodum ad vsum, ex [illegible] transfer, longo tempore instando, non post fornacem sternendo, aut [illegible] mos proprius Academiarum est.

SEQVVNTVR

FRAGMENTA NONNVLLA ME-dica, ad Tomum quartum operum Theophrasti spectantia.

AD LECTOREM.

[illegible] Tsi sciam equidem, Lector, aduersari [illegible] admodum probari, vt quę erronea [illegible] tamen, quod [illegible], ne dum [illegible]

[illegible] Quanto tamen [illegible] m [illegible] [illegible] Talis sunt enim & [illegible] cunque conquirant & [illegible] [illegible] ditatione [illegible] parum [illegible] hauriant, [illegible] [illegible] prouchi [illegible] luntur [illegible] [illegible] vn [illegible] proueru[illegible]. Idcirco [illegible] [illegible] mant. Morbos a capite ad calcem [illegible] [illegible] [illegible] ac con[illegible]runt, qui [illegible]nque Medicina morbos [illegible] [illegible] Nam [illegible] no [illegible] putant, quicquam omittere. [illegible] [illegible] plerunque colores [illegible]t, in quibus corporis ac [illegible] [illegible] sæpe [illegible]atur. Et hæc caussa fuit, cur Auctorum [illegible]rum: [illegible] [illegible] ac [illegible]atus, postea aperto diuortio ab ip[illegible] [illegible]cerim & [illegible] [illegible] quidem, verum & plures [illegible]. Fas autem erat, veritatem ex [illegible] [illegible] operibus erui, nec antiqua indiscrete pro Euangeliis acceptari [illegible] angelis nunquam vendita sunt. Experientia ipsi, rerum magistra & pr[illegible] Hanc qui sequitur ac se[illegible]uat, is multos errores ac mendacia veterum [illegible] [illegible]. Quanquam ista Neotericis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]tentia recta quemlibet ita m[illegible]tur, vt cum sobrio & [illegible] [illegible] tam veterum expendantur & iudicentur. Sed Ludimagistri veteres & [illegible] [illegible] ad veram scholam si[illegible] re reuocari patiuntur, Vale.

Fragmentum de Hydropisi.

CAP. I.

PRimo sciendum est, hydropisin nihil esse aliud, quam superfluam humiditatem corporis, vbicunque contentam. Humiditas ea in poris carnis & lacertorum concauitatibus hæret. & tandem poros cutis occupat, postquam cauitates [illegible] certos impleuit. Signis aliis nullis proditur, q̃ tumore, [illegible] [illegible] vestium, & compressione cordis, &c. Si a. [illegible] [illegible] vel non exhibeatur, perinde est. Quod enim infra est, idem [illegible] supra; & hic e contra. In cura varietatem id nullam facit. Nec in [illegible] distinctione [illegible] hepar vel splen, &c. sed ad solam humiditatem respi-

[illegible] hydropisis tria [illegible] Cælum, [illegible] hucest, [illegible] Philosophiam & Microcosmum [illegible] Mercurius est [illegible]

[illegible] Naturæ [illegible] in [illegible] per Mercurium. Et enim [illegible] aquæ [illegible] facienda est per Elementum ignis. Quibus [illegible] humiditas probe vereque exsiccatur, eorum descriptio talis est.

1. *Mercurii præparatio.*
2. *Sulphuris præparatio.*

E X P V L S I O.

MErcurii vis ac qualitas Medicina ac arcanum tale est, [illegible] humiditatem ad exquisitam [illegible] pon[illegible] vique educit. [illegible] Colocynthi, Hermodact. Turbith &c. Nec enim in [illegible] habent, in quibus illa excedens humiditas iacet. Nec [illegible] præter spiritum Mercurii [illegible] penetrare potest. Cetera ergo Medicinæ intestina nimium vacuando labefactant, & bonum cum malo tollunt.

I G N I S.

ITaque ignis est, Crocus Martis, Sulphur, &c. quæ ad loca illa, in quibus humiditas conditur, penetrare queunt. Sed sublimari & reuerberari debent. Isto enim modo post separationem trium reliquorum Elementorum ignis fiunt.

Aliud ad Hydropisin.

Diacuminum in Tabulis.
Præparatio cum præcipitato.
Oleum Tapsi.
Emplastrum cum fimo columbino.
Item Regimen cum cibis & potibus.

Aliud, de Hydropisi.

De Nomine.

1 De nomine hydropisis, quod apud Latinos acceperit, [illegible] hec de e u[illegible] Etymologia [illegible] intenda cuique [illegible] Et [illegible] nominibus ludunt Græci, Hebræi, Latini [illegible] intellectus ad [illegible] non sufficit.

Quid Hydropisis De [illegible]

2 *Primo, [illegible], &c.*

3. *In cœna, &c.*
4. *Interpretatio.*

Declaratio.

SIcut cœlum et terra extrudit gramina & folia, quæ ex sua pluuia [illegible] pleta: ita in se quoq. pluuiam [illegible] Hæc pluuia [illegible] sit hydropisis. Terra est corpus. Sicut n. pluuia in terra [illegible] ēt in homine [illegible] dictū est. Itaq. omnium primo corpus hominis [illegible] dū est. Ex cœlo [illegible], iam sequens eius ēt, nouerimus [illegible] cælo in corpus incidit, nimium sit vel minimum, & an [illegible] id omne ad se attrahere possit, aut an nimis parū illud sit. [illegible] uiæ copia, hydropisis est. Minor a æquo humiditas, [illegible] De hydropea. hoc capite tractatur. Temperaturæ ergo in homine [illegible] cœlum impressiones æquales & conuenientes det, [illegible] constitutionem requiritur. Ex pluuiarum abundantia, hydrops [illegible]

Contraria.

QVi nimiū potat, & in bibendo luxuriat, is hydropem sibi [illegible] [illegible], q̄ vt rusticus suum pratum nimia alluuione offendit, [illegible] [illegible] imber cœli accedit, quibus vtrisq. pratum ageruc [illegible] [illegible]tur, & q. suffocatur. Cœlum a. est hydrops, non imbibita aqua. Id demonstrat incrementum morbi. Illa ergo ex cœlo oritur, n [illegible].

Indi 11.

Cetera desunt.

Fragmentum de Aridura.

ARidura incipiens, membrum interdum vnum, interdū plura, non-[illegible] omnia inuadit, & totum corpus occupat, ita vt tabescat san-guis, hepar, cor, venæ & cetera omnia: sola ossa, & cartilagines ac liga-[illegible], & [illegible] exemplo. Siccantur autem ista, velut gramen arescit in campo. [illegible] gramen sua humiditate orbatum, resiccari & arescere [illegible] idem quoque corpori accidit. Corpus vero, quod [illegible] [illegible] humiditatem habet, id pingue, solidum ac vegetum existit, &c.

[illegible] corpus, quod sua humiditate eget, de cœlo est, n [illegible] ipso. De terra quidem est secundum corpus: sed ex illa tamen n [illegible], [illegible] Ideo cœlum id humectat. Quod homo edit, id [illegible] [illegible], quod in homine continenter crescit. Crementum [illegible] [illegible] quod de cœlo datur. Si autem a cœli impressione [illegible] [illegible], homo arescit & exsiccatur. Multæ autem [illegible] [illegible] in homine faciunt, vt aridura iam hoc, iam illud mem-[illegible], iam vnum, iam plures, iam omnia occupet. Et summa hæc

cit. [illegible] pluuia dicuntur, [illegible]
gitur.

Cura.

Cum rebus destillatis & [illegible], id est, cum aqua [illegible].

De Ardura.

Cur Febris. [illegible] facit paroxysmum.

Item Saturnus facit. Item inæqualis pluuia, frigida & [illegible] dolores nouos cient.

Signa.

Cur Tussis, quia siccitas, &c.

Cur anhelitus, quia siccitas exstinguit partes corporis.

Alia schedula De Aridura.

Videte vero, vt gramen crescat? Ita similiter ferenda aqua est, vt [illegible] mentum fiat. Aqua est Arcanum seu cœlum in Medicina. Id vero quod aquam seminat, semen est de Perlis, non de Margaritis. [illegible] mammis mulierum lac. Id enim quid aliud est, quam [illegible] crescens pluuia & ros, in quo Sol Microcosmi lætatur. De [illegible] ratione ita finiam: resolue in Elixir, vt fit fermentum. Corpus [illegible] reliquū, quo opus est. Dosis est pro tempore seminationis, hoc est, Vere & Autumno. Hoc quid aliud est, quam Solis ortus & occubitus?

Fragmentum De Morbis tinctura,

Colores omnes abditi delitescunt. Ars vero est, [illegible] ergo Archeus est, qui tincturas facit. Idem has de [illegible] tundit, quousque corpus extenditur aut eius Anatomia [illegible].

Cura.

Est ablutio, vt color ab aqua de panno.

Item ablutio morborum, quæ colorem sumit, qui [illegible]

Contraria.

Sicut color fit ex quampluribus, id est, [illegible] huiusmodi etiam in corpore sunt. Quæ si [illegible] sunt tales.

Conclusio.

Sublimea Theorica non probatur. Saltem [illegible] vtilitatem conferret, quam scriptores veteres [illegible]

De Colica.

SEd ego dico, quod Colica sit prima materia generationis ventorum. Quod si venti fuerint facti, emittuntur cum sua proprietate. Quod non tantum stercus generatur, & ventus in eo consumitur.

Vtpote de *Tonitru & ventis.*

Vtpote de *pluuia sine vento.*

Nunc notandum, quæ sit ventorum generatio.

De Paralysi, Apoplexia.

SEd ego dico, quod Paralysis sit, &c.

Paralysis dicitur Autumnus vel vindemiæ oppilatio.

Nam si corpus vindemiare debet, nihil adest. In corpore hoc est, in Microcosmica vindemia, spiritus calcant fructus corporis, & id in suum doliū afferuant. Dolium est corpus liberum. Quod si nimis calidum probe non efferuescat aut despumetur, tunc assurgit, & operculum sursum ad cor, pulmones, cerebrum, &c. iactat seu extrudit. Et sicut dolium, quod reseratur, se habet: ita homo quoque. Nec enim aerem admittere debet. Aer autem ingreditur, si dolium seipsum rumpat. Hæc diruptio non est nisi nimius calor factus in corpore, si nimirum dolium nimis calide asseruetur, & vincula arcte non conserta sint.

De Mania.

COelum ergo Amentium numerum promit, qui omnes describi non possunt. Nam & quos sapientes facit, hi stulti sunt. Huius enim mundi sapientia nihil est, nisi stultitia. Pro his autem cum sua medicina non excreuerit, ideo de ipsis hic silebimus. De ceteris autem, qui ad Medicinam pertinent, ita notate. Per res naturales vt franguntur: ita per Medicinas naturales iterum curantur. Quod vero Amentiam pellit, id rationem habet duplicem: vnam ex Astris sanguinis: alteram ex administratione rerum eiusmodi, quæ intellectum excedunt. Quæ ex sanguine, sunt sydera sanguinis, quæ præcellunt. Quæ ex administratione, sunt instar seminis vrticæ, quod inter brassicam conseritur, aut instar sinapis, quod totum cerebrum mouet. Istiusmodi enim res cerebrum attingūt. Dici solet, hunc vel illum in quodam morbo maniacum esse factum. Et recte id dicitur. Sic enim coniunctio syderum coincidit. Ita etiam dicunt: hic vel ille id edit. Quod nec ipsum male dicitur. Sunt enim quædam, quæ cerebrum excedunt: vbi duorum vnum alterum dissoluit. Pariter etiam dicunt, hunc amentem esse ex intentiore meditatione, aut

ſtudiis nimiis. Quod non male ita ſtatuitur. Nec enim cerebrum vltra ſuas vires agi aut intendi debet. Nimia enim eius intenſio, proprietatum ac dotum ipſius diſſolutio eſt.

Quod cerebrum diſſoluit, id aut in complexione nimis exaltatum eſt, aut cerebro nimis ſubtile occurrit, aut corpus eſt, quod ipſum quoq; rationem ſeu intellectum habet. Quod complexionis nimium habet: ex ſydere eſt. Quod nimis ſubtile exſiſtit: id ex proprietate Naturæ eſt. Quod ex intellectu eſt: id coniunctionem aliam habet. Quantum ad complexionem attinet: nimius calor, frigusue, aut humiditas, &c. Ignis facit Maniam, velut & cerebrum felis, item Cicuta, item Gal.

Deſunt cetera.

Aliud de Mania.

RAtioni autem cœlum peculiare eſt. Quot enim ſtellæ in cœlo: tot cogitatus & inconſtantiæ in homine. Si ergo cœlum in ſeipſo errat, errat etiam homo. Huius erroris modi ac genera varia ſunt, quæ non omnia enarrari queunt. Varietas enim ſtellarum varietatem hanc in homine facit. Ita etiam ſtulti cognoſcendi ſunt, & multæ maniæ in homine, quæ admodum multiplices ac variæ exſiſtunt. De his vero ſtultis aut Maniacis, quas rationes alias ſcrutari quæritis? Cogita ac expende, quid homo ſit, & ibi, hoc eſt, in cœlo, quieſce.

Plura in iſta pagina non ſcripſit auctor.

Aliud Fragmentum de Mania.

SYdera errantia, memoriæ, prudentiæ, ſapientiæ, ſcientiæ.

Item ſi vrticæ inter ſapientiam emergunt, tunc illam eæ vrunt, &c. faciunt calidam cauſſam.

Item, ſi Nenuphar, frigidã cauſſam facit. Item, ſi Mars, ſi Saturnus, &c.

Concluſio Libri.

IAm vero videte experientiam, quid conferat. Ante paucos annos id nondum ſciui, quod iam ſcio. Itaque iam demum ſcribo, quod ſcripſiſſe pridem debueram. Quarum enim rerum probam inueni, de iis tracto tradoque. De ceteris autem mihi nondum compertis, ſcribere erubeſco. Ecquid videor vobis?

7. Huius generis eſt cicuta, &c. cerebrum felis, &c.

8. Item, hora de Anabaptiſtis, & de ſpiritibus profundis, & ceteris ſtultis ſpiritualibus.

Cura.

IN hiſce rebus tenenda eſt Cura Oſſiæ. Item, adorationis dæmonum. Et de his ſumuntur Recepta, non de floribus Violarum, Nenuphar, Roſis, &c. Diſcenda ea ſunt a Monachis & adiuratoribus, &c.

De Vermibus.

VErmes etſi quidem multiplices ſint: ipſorum tamen omnium vnicum ſaltem nomen & vna cauſſa eſt. Diuerſitatem ipſorum parit materia, ex qua generantur. Hæc autem qualiſcunq; ſit, medicinam ſaltem vnam requirit, quæ vermibus omnibus generalis eſt. *Vermium cauſſa duplex.*

Quid.

Si vermes, &c.

Cauſſa.

Vermium cauſſa duplex: putredo, & ſperma. Spermatis hæc ratio eſt. Si ſperma quoddam vermium, &c. corpus ingrediatur, & non digeratur, tunc a calore naturali mutatur in vermes, ſeu monſtrum vermium. Quare? Quia non eſt in loco ſuo, id eſt, in Matrice. Ergo monſtrum fit, vt homo generat Gnomos, item Gigantes, &c.

Cauſſa altera eſt putredo. Putredo autem quæuis vermes producit, ſi ſecundum cœlum ac Lunam ſe habeat: alias minime. Ita qui Caſei in Auguſto & Iulio conficiuntur, hi omnes putreſcunt. Similes menſes alii quoque ſunt in anno. Ideo generatio vermium eſt putrefactio cœlica. *Caſei in Auguſto facti putreſcibiles*

Similiter & ex magno calore vermes generantur. Sic in æſtate plurima putreſcere videtis, ex calore vberiore. Quod ſi ergo etiam in corpore Auguſtus, Iunius, caniculares, &c. dominentur, tum partes corporis putreſcent, ex quibus deinde vermes producuntur.
Totius enim Microcoſmi & eius partium ea natura eſt.

DE LOCO.

DE loco vero vbi generentur, ſciatis, ibi ſaltem vermes oriri, vbi putredo eſſe poteſt; vt in auribus, dentibus, inteſtinis, ſtomacho, matrice: alibi non, niſi curſus cœli mire exorbitaret.

In dentibus ſunt tales: in auribus tales.

His etiam ſciendum eſt, cœlum putredinem facere motu ſuo, velut in vulneribus, &c. Sic multa alia etiam ſunt, quæ vermes gignunt, ſi coniungantur: velut mel & panis, putrefacientes Medicinæ, & pus vulnerum, &c. ſuffocatio & ſtrangulatio, &c. Caſeus e Sylua Martia allatus. Tres hæ quoque cauſſæ ſedulo ita cognoſcendæ ſunt. *Mel & panis coniuncta vermes quando pariant.*

Coniunctio a { *Cibo & humore febrili non vero.* / *Potu & humore dysenterico non vero.*

Coniunctio a { *Vulnere interno, & cibo lacticiniorum.* / *Vulnere interno & potu incongruo.*

Oppilatio in talibus generationibus ea omnia promouet, quæ alias citra damnum abirent. Oppilatio, hoc est, priuatio aeris, ea excludit, velut gallina oua. Sic & generationes omnes fiunt ex calore, qui vermes excludit. Gallina enim & fœmina æquo calidiores, fœtus sanos non proferunt, sed omnes ad vermes dispositos.

Vlcera sordida, &c.

Sal de cælo separatur.

♃. *Oleum de spica, Vulpis.*

♃. *De Cinnamomo.* Ex eo, quod de spermate sunt, vitam accipiunt: sperma vere Physicum est, sed cœlum Matrix, digestio.

Aliud de Vermibus.

1. *Luna facit.*
2. *Axis est posita.*
3. *Item putrefactio Lunaris facit omnia.*
4. Item, *Omnis vermis habet sperma vermium, sed vnde symptomata?*

Fragmentum De Diarrhæa,

Quem aluus citatior vrget, &c. is Diarrhæa laborat.

Caussa.

Naturæ purgatio cottidiana quomodo.
Quomodo Natura seipsam purget.
Quomodo cibi purgent & potus.
Quomodo Medicina purget.
Quomodo Natura machineturin peius per sedes, id est, corrumpatur.
Quomodo a medicamentis corrumpatur.
Quomodo cœlum sit caussa harum rerum.
Illi cum medicinis suis se habent, sicut Fortunatus cum suo marsupio.

Quæ materia sit { Lienteriæ / Diarrhœæ / Fluxus } Merdum non, sed hoc corpus (comedit) seipsum. Ergo *seipsum in tale merdum disponit.*

Non inuitus hic contraria quoq; descripsissem. Sed q, rem hic abrumpo & breuius trado, caussa hæc est, quia exspecto, quid obiecturi mihi aduersarii sint. Dico de Asinis Apothecariis: & de seductoribus, seu elumbibus Medicis, qui tentare omnia sustinent, vtcunq; cadant.

Cum

Cum ergo hæc adeo ſubtilia ſint, & ex iis facile quid peius fiat, ea diſſimulare hic volui. Sapientibus & doctis dictum ſatis eſt. Indoctis hoc ſcire non conuenit: quia ea non ad probitatem impendunt.

Caput de Caduco.

SOmno nihil detrahendum eſt &c. hoc eſt, dormi, quando voles, non ſecundum diem aut noctem. Dies noxq; herbis ac gramini conſtitutæ ſunt, non tibi. Tu vigiles &c. quando opus eſt &c.

Si ex ſalare ſalmo fieri poteſt &c. poterit etiam ex ægritudine hominis vna produci alia, hoc eſt, ex tremore caducus, ex caduco &c. quæ Philoſophia vnica eſt.

Caduco etiam ſciuri &c. laborant. Quare? Quia nempe eandem naturam participant.

Caducum etiam fœtor ciet, non tamen quiuis: ſed tantum Sulphur, Mercurius & Sal, hanc vim habent.

Eſt ignis fixus, qui non ardet, niſi ignem habeat. Quamdiu ignis durat, eſt ignis Perſicus.

Fumus de Salepettæ, Sulphure & Mercurio cadere facit, flammeo ardore cerebrum concutiens.

Ignis eſt Mars) tamdiu vrens, donec tranſeat. Exemplum: vt Eclipſis pertranſit Solem, ita & Mars hunc ignem more Ecliptico.

Locus eius eſt in multis corporis membris, nec vbique cognoſci poteſt: ſcilicet in ſtomacho, ſanguine, venis, hic, iſtic, illic &c. Si vero ab igne exardeſcit, tũ quoquo verſum penetrando, certis meatibus in cerebrum pertingit, & furere facit. Idem ſimiliter etiam in cerebro ipſo incipit.

Eodem etiam modo inſilit tremor cordis, incubus, ſuccubus, iectigatio: licet a generatione horum cerebrum non occupetur: quia ſatis fumorum non habet, ac propter oppilationum exiguitatem in ſuo loco manet.

Generatione inſtante, paroxyſmus oritur. Illa a. vel æqualis eſt, vel inæqualis. Et hæ veræ Aſtronomicæ ſunt ſubtilitates, ad rerum iſtarum cognitionem faciẽtes. Vbi ſolidus Aſtronomus is eſt, qui non conſiderat Hypocriſin tempeſtatis, ſed coniunctiones morborum. Et hac de cauſſa Aſtronomus creatus eſt.

Alia Schedula.

Ego miror, quod tantas rationes oſtendunt auctores de caduco, & non eſt neceſſe. Saltem vide hoc, quod ſpiritus cerebri in ſpaſmum par-

oxyſmalem vertitur. Si ſcis curam ſpaſmi cerebri, paratus es in caduco, & in omnibus ſimilibus. Indignum eſt facinus, quod Auditores veſtros tam turpiter ſeducatis.

S. P. D. Theophraſt.

QVis vſpiam eſt, qui cum veritate aſſerere poßit, quod experientia apud ſe terminetur? Nemo. Sic vere quoq; nemo dixerit, eandem in auctoribus veteribus completam fuiſſe. Aequum ergo eſt, vt quoad finem non aſſidue vlterius inquiratur. Eadem etiam Medicinæ ſors eſt, quæ fines ſuos nondum aſſecuta eſt. Quis enim laudet fundamentum illud, cui inſtiterunt hactenus anteceſſores, cum, quod in ipſo ſummum eſt, nondum comprehenſum aut indicatum ſit? Dico de proprietatibus. Nam quis mihi non credat, hactenus in officinis meras quiſquilias venditas fuiſſe? Si rem ad viuum reſecemus, Hippocrates certe præparator fuit acerrimus & exquitiſſimus. Auicenna autem huic aduerſus fuit. Nam quid ipſe tandem cum ſuis præſtat? Et non riſu id quidem dignum ſit, tot Medicos Aſtronomiam præteriiſſe, cum tamen ſine ea Medicina nullius momenti ſit? Taceo hoc, quod nec climatum, aut Coſmographiæ, aut Geographiæ diſcrimen vllum tenuerunt: nec tempus præteritum ab inſtanti aut futuro diſtinxerunt. Et quis hæc non admodum neceſſaria arbitretur? Et Theophraſtum terrefaciat Merdicus (Medicus dicere volebam) qui nec ſit Coſmographus, nec Geographus, nec Aſtronomus, nec Philoſophus? Id quidem nunquam fiet. Tum nec cogi poſſit ad laudandos eos, qui columnis Medicinæ carent. Et hi qui quæſo pede ſuo monoculo & claudicante Theophraſtum anteuertent? An v. æquũ ac decens ſit, medicinam in ipſa præparatione mortificari? Et peritos imperitis propter fauorem, gratiã ac cognationẽ poſtponi? Quam v. inconcinnũ eſt id Receptũ. ℞ Turbith, ſenæ &c. fiat &c. contra podagrã, ſi conferas cũ hoc: ♃ Auri eſſent. An v. ſtercus, in quo nec elementa, nec arcana, aut virtutes proprietateſue inſunt, ſeparari, & præpollere debeat?

Hippocrates acutiſ. præparator.

Itaq; hæc conſiderata omnia, ſpem mihi faciunt firmam, fore, vt patres, ſenioreſue, qui ex ſcholis Medici euadere volunt, haud ita ſerio deiiciantur & proculcentur. Nec dubito quin officinarum, & horum remediorum ſeu receptorum vſus ipſis magis quadret, quam hæc ars adeo ſubtilis. Nec enim vlterius ſuam prouexerunt eruditionem: & quantum eius habent, tantum tuentur. Longe a. fundamento alio opus eſt, quam hoc quod patres illi tuentur. Ipſorum enim ars mere otioſa eſt, quam iam cum tædio deinceps diſcunt. Experientiæ in ea ſatis parum eſt: nec arrogantia eos exquiſitiora diſcere permittit. Quales ergo ſunt, taliter ſapiunt &c.

CAP. I.

IAm v. præter experientiam ſuam illi nihil quicquam crepant. Cur ergo mihi quoq; experientia mea minime conceſſa & libera ſit? Quid n. Medi-

dicina est aliud, q̃ experientia? Et hæc mihi æque familiaris, ac ipsis est. Et quis experientiæ propriæ alienum certum facere queat? Nemo quidem. Cur ergo sequaces vos tam obscitanter, aut illis, aut mihi super incumbitis? Quilibet imo suæ arti ac experientiæ innitatur. Rei enim cuiuslibet cognitio per experientiam est. Quiuis ergo sibi operam det: experientia mea mihi prodest, non tibi: Quod si tibi de experientia mea quid largior, tunc fas est, te idem ipsum quoque experiri: & sic mihi similis fies.

De Matrice.

VEterum scriptorũ lectio quo facit? Tu vero omnes singulatim morbos mulierum curare vis, & lac proferre, menstruum ciere vel cohibere, fœcundas facere &c. Hoc vnum age, vt reducas in temperaturam, fortitudinem, virtutem, temperamentum, id est, ad suum esse. Quod si feceris: quid præterea defuerit? Nihil: Ita omnia præsto erunt.

Certum quidẽ est, dari restrictiones, ptouocationes, laxationes &c. Sed quid ista ad te? Multę etiam superstitiones gliscunt. Quorsum autem ista omnia? Tu idem ne facias. Vnus Deus, vna Medicina.

Quis omnia necessaria speculari queat, si punctatim rem agamus. Non ita, non ℈, sed ℔. Hoc est, vnam viam inquire, non plures ambages.

Reliqua deficiunt.

PRÆFATIO.

Doctoris Theophrasti super morbos podagricos, & his cognatos alios.

MVltis meis per Europæ fines peregrinationibus didici ac cognoui, hoc nostro seculo podagrã multo familiariorem factam esse, quam ab exordio mundi fuit. Id enim ex ipsis libris conjicitur, qui de podagra parum admodum tradunt. Tum & podagram infrequentem fuisse, id testatur, quod veteres de ea curanda non admodum laborarint. Hoc n. fieri subinde solet, vt vsitatioribus & frequentiorib. morbis plura & paratiora remedia inueniantur, quam non frequentibus, sed raris. Tandem etiam præsentes podagræ, si ad veteres conferantur, non secus se habent, ac nigrum ad album. Hodiernæ n. podagræ adeo difficiles, contumaces & rebelles exsistunt, vt ad has collatæ veteres quasi ludus sint, quæ tardius affixerunt, grauius non lancinarunt, cito desierunt. & leuibus remediis facile domitæ sunt. Hæc iam ad summum gradum omnia conscenderunt, nec vel in pristino loco vel modo manserunt, sed membra hodie etiam ea inuaserunt, quæ prioribus ætatibus iis minime subiiciebantur.

Ac ob id necessarium etiam est, easdem a modernis Medicis longe accuratius considerari, quam a Medicis antiquis factitatum est. Nam & alias nobis constat, quod morbi omnes sensim incipiant, & cum tempore subinde magis magisq́; inualescant ac augeantur. Sicut enim ex semine vno integer hortus conseminatur: sic etiam per propagationem humanam dolores quoque subinde magis inualescunt ac augentur. Et veluti arbor crescens, primo contractior, post ramis subinde latioribus & numerosioribus diffunditur & expanditur: ita podagra quoque in corpore extenditur, suis ramis subinde sese magis dilatans, ac radices profundius agens. Seipsam enim seminando iugiter excrescit, ac subinde latius diducitur. Subiicere autem hic non possum meam antiquam de podagra sententiam: de qua veterum scriptis ac traditionibus adeo præfracte adstipulatus sum, vt verba ipsorum omnia mihi pro Euangelio fuerint, quibus meliora vspiam inueniri posse, persuaderi nunquam poteram. Sed imprudens tum non attendebam, hanc omnem sententiam super arenam conditam esse. Postquam vero diligentius illorum scripta euoluissem, temporis processu didici, in illis nullum remedium tradi, quod curando huic morbo satisfit. Itaq́; a placitis illorum desciui, & animum ad experientiam certiorem appuli. Vbi eo prouectus sum cognitionis, vt iam scirem, gradus medicinarum omnino podagram sanare, non recepta Medicorum reliquorum. Graduum ergo per Alchimiam inueniendorum mihi iam necessitas incumbebat. Ista vero docebat, me remouere & separare ea, quæ gradum obtunderent, & veluti vinctum tenerēt. Ibi ergo simile ex simili subinde eliciebatur, ac ipsa experientia docebat, non frigiditate, non calore, non humiditate, non siccitate podagram sanari. sed arcano virtutis. Hoc autem arcanum ac ipsius virtutes docet ipsa Magica, quæ in lumine naturæ doctrix est. Per hanc discebam ac cognoscebam, vbinam virtutes laterent, & qui purum ab impuro separari deberet. Hoc inuento, iam vltro veterum libris ac nugis valedicebam, quorum sapientia omnis ex Academiis dimanaret.

Theophr. qua occasione a Medicis votoribus defecerit.

Magica inuentrix curæ & caussarũ.

Quod autem hic indico, de sola inuentione Medicinæ intelligi debet. Insuper autem & caussæ peruestigatio ex Magica similiter mihi innotuit, hac tamen ratione, vt astra & 4. cetera Elementa cognoscerentur, non autem complexiones. Nam vt in summam vnam res omnis contrahatur, ex solis externis essentiis podagra oritur. Ab externis enim in subiecta sua illa descendit. Illa enim in subiecta sua sese seminauit & congeruit, vt iam deinceps hereditaria seipsam propaget: sicut clarius in suis capitulis definietur.

Hæc dum passim inquirerem & serio peruestigarem, experientia prouehente, eo cognitionis deueni, vt, si hoc fundamentum meum ægri simul & Medici accipiant, vtrique latum exitum sensuri sint. Sed lubet mihi porro aliquid de statu meo ac sorte pristina recensere. Quotiescunque curam podagræ aggrederer, & magnum ægrorum numerum paratum haberem: factum est, vt multoties ab imperitis Apothecariis deceptus, speratam in medicinis operationem experiri minime potuerim. Præterquam

terquam

[illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ferent, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Tam, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pretium remediorum [illegible] [illegible] [illegible] auxerim, [illegible] ea modo [illegible] [illegible]. Itaque desertione ab [illegible] [illegible]. Hoc pacto, vltro ad me deinde venerunt Empirici, Chirurgi, Tonsores, Alchymistae, & [illegible] [illegible] humanitatis & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mihi ad [illegible] studiose deferentes, vt [illegible] derentur non saltem pro omnium doctissimo me colere, sed & gaudium suo accursu mihi non leue mouerent. [illegible] rum tamen nemo, ne quidem ex omnibus probissimus, vltra tres menses [illegible] bus mansit. sed malitiae virus iam a primo illico initio vniuersi imbiberant, hoc techinae [illegible] quaerentes, vt per dolum ex me artem discerent, & ea percepta praeceptorem suum ingratis exigerent aut expellerent. Nam iam dum [illegible] meis persuaserant se partem mercedis vnam accipere velle, cum mihi partes penderentur triplices, & tamen me non tardius curam omnem complere velle. [illegible] patientes etiam haud pauci, nullius aequitatis aut honestatis [illegible] habito, [illegible] [illegible] [illegible] sunt. Post hos deinceps etiam nonnullos Doctores in disciplinam [illegible] [illegible]. Sed quanto [illegible] rubrum nigro est, tanto his illis peiores [illegible] [illegible] blandientes, [illegible] [illegible]. Itaque vt in summa vnam rem conferam, [illegible] nullum vnquam nactus [illegible], qui non me simul cum ipsis aegris seduxerit. [illegible] nimis mature omnes [illegible] [illegible], [illegible] virtus nondum inuenta esset: adeoque vsque ad finem malitiam suam [illegible] non potuerunt. Perfectionis ergo nihil adepti sunt, sed hoc tantum, vt fucum facere hominibus queant.

[illegible] autem qui inter discipulos meos suum nomen profitentur, [illegible] adhortor, ne ipsis propter [illegible]. Nec enim ad disciplinae [illegible] pertigerunt.

[illegible] vero ipsius artis verum principium ac finis cognoscatur, librum hunc mihi [illegible] propositi, in testimonium [illegible] ipsius, ceu Medicis [illegible], & [illegible] orum, [illegible] & impostoriorum. De podagrae autem cum caussis, tum cura tractare [illegible], [illegible] ursu perfecto & accurato, vt ex hoc [illegible] scriptorum veterum [illegible] [illegible] [illegible] quid de podagra Academiae profitentur, docentue ac declam[illegible] [illegible] fundamento omni caret, ac ad [illegible] pecuniae emunctionem directum ac comparatum est.

[illegible] mihi in omnibus meis scriptis dolori est, quod ex omnibus tam Germanis, [illegible] [illegible] nullus hactenus vel Medicus vel pharmacopaeus pro [illegible] [illegible] Virtus sit, compertum in minimo habeat, cum tamen in Hippocrate [illegible] [illegible] [illegible] rint. Ignorationis huius haec caussa est, quod nempe purum & impurum non intelligant: quid ergo de fundamento cetero cognoscant? Multo ergo [illegible] [illegible] [illegible] scholam [illegible] particularem introduxisset, quam [illegible] Medica Academiam fundauit. Sed tamen vtcunque [illegible] habeat, tandem tamen aliquid prodibit ac emerget, cum semen [illegible] [illegible] Virtus quid.

ti, qui laborem meum singulari ægrorum commodo impendent. D[illegible] sequitur libri huius tractatio, suis partibus ac capitulis distincta. [illegible] bini sunt, vnus de Caussis, alter de Cura. Tractatus autem primi ca[illegible], quæ iam tradentur. Sic & capitula tractatus secundi.

TRACTATVS I.

Reliqua desiderantur. Sola enim præfatio hæc inter alia fragmenta reperiebatur.

CVRA.

IN superioribus libris ac capitulis comprehensum est, debere Medicinam considerari secundum doctrinam sex professionum, Chiromantiæ, Geomantiæ, Pyromantiæ, Anatomiæ, &c. Istæ enim receptorum compositionem docent, non nos.

Cum ergo senis illis opus sit cognitis: ad præscriptum illorum deinceps mea Recepta omnino informabo, ac Medicorum cæterorum medicamenta similiter ad normam ipsorum expendam ac probabo.

Sequitur dispositio Librorum de Podagra.

LIBER PRIMVS, *de communi omnium origine.*

Tractat prologum. Personam Morbi.
Originem artium. Limbum.
Mechanicum.

LIBER SECVNDVS, *tractat Notitiam componendi Recepta, & morbi n[illegible]ram per Anatomiam, Chiromantiam, Physionomiam.*

Prologus. Origo Morborum. Morbi declaratio.
Mechanicus. Limbus.

I. Illæ artes docent omnium morborum originem, ortum & processum dicunt, & sunt contenta libri primi scil.
- *1. Prologus, in quo tractat errores, & pro[illegible] intrinsecam.*
- *2. Origo, in qua tractat caussas morbi ex [illegible]*
- *3. De Limbo, vbi tractat quomodo re[illegible]*
- *4. Mechanica, vbi tractat quomodo m[illegible]*
- *5. Morborum signa, vbi morbi pr[illegible]ratur.*

II. Illæ artes docent [illegible] cognoscere, cuius generis & cuiusque [illegible] Recepta [illegible] [illegible]s.
- *1. Prologus.*
- *2. Physionomia.*
- *3. [illegible]*
- *4. Chiromantia.*
- *5. C[illegible]*

III. Illæ doceant naturas & mutationes, & ad inuicem regressum & egressum, curā & non curanda
- *1. Prologus.*
- *2. Pyromantia.*
- *3. Geomantia.*
- *4. Hydromantia.*
- *5. Necromantia.*
- *6. Conclusio.*

IV. Cura
- *1. Masculi.*
  Ergo omnis Anatomia, Astronomia, Hydromantia, Pyromantia, Chiromantia, Geomantia, Physionomia, Necromantia, res duplices in Mundo.
- *2. Fœmellæ.*

id est, *Duplex est*
- *Anatomia.*
- *Pyromantia.*
- *Chiromantia.*
- *Physionomia.*

Alia Dispositio.

Prologus. *Cur ego ex tanta audacia ausus sum scribere.*

Libri Argumentum. Narratio.

Diuersitas id est, *Inuentricis & ipsius morbi.* — *Gustus*, *Auditus*, *Loquela*, *Tactus* — *vbi cuilibet suus peculiaris Gradus & Anatomia est.*

Anatomia vini.

Anatomia morbi, quando floreat, ex dimidio, integre, fœcunde & steriliter, id est,

Accessus, Hora, Dies, Minuta, *Concordantia Planetaria siderum.* *Consummatio.* — *De Passionibus Astrorum.* *De corpore solari.*

1. Ad Lectorem. 2. Enarratio. 3. Limbus. 4. Mechanicus. 5. Anatomia. 6. Physionomia. 7. Chiromantia.

Apparatus, id est mores.

Elementorum 4. Astrorum nomina appropriata.
- 1. Pyromantia (tempus.)
  - Astrologus.
  - Astronomus.
  - Mathematicus.
- 2. Geomantia.
  - Philosophus.
  - Naturalis.
  - Rationalis.
- 3. Hydromātia.
- 4. Necromātia.
  - Illæ sunt exstinctæ, & primæ in locum positæ.

Hæc omnia procedunt ex natura rei dominantis.

Apparatus, Mores, Tempus, id est, quo tempore,

Et sic quiuis morbus habet suum apparatum, [illegible] mutationem & essentiam: natura est essentia.

Liber materiæ. 1. Prologus. 2. Enarratio scilicet [illegible]. 3. Pyromantia. 4. Geomantia. 5. Hydromantia. 6. Necromantia. 7. [illegible] 8. Apparatus. 9. Signa.

(Anatomia vini, bonorum ciborum.)

Corpora 1. Anatomia 2. Materia 3.
Caussa 4. Signa 5. Cura 6.

Vinum. Luxus. Cibus. Otium.

Astronom. partes. { Prologus. Pyromantia. Geomantia. Hydromantia. Necromantia.

Item, quælibet medicina per se solam gradus omnes habet, ibi, quare non alibi per pluralitatem: quia sicut vnus morbus in vno corpore gradatus, ita gradus Medicinæ, in vno simplici.

Terræ partes. Quomodo 4. Elementa producant quatuor corpora: & quomodo 4. corpora ista generata producãt quadruplicia, forma scilicet { 1. Metallina. 2. Herbacea. 3. Niuea. 4. Flata.

Minutio prodest Acutis & Chronicis, præter exceptionem de Fractis.

Item vnum corpus mutare in aliud, est terrea mutatio.

Tot genera incidunt, non nulla hac via. {
Minutio.
Purgatio.
Mumia.
Narcotica { Frigida — Coagulata. / Calida — Resoluta.
Stupefactiua — Cicatrizantia. / Corrodentia.
Rectificantia — Digestionis, hoc summum ibi principium, Regimen.
Confortantia extra naturam.
Cibi coitusque cohertio.

Fragmentum de Caduco.

* [illegible] magis ipsius passio, quam omnium Elementorum passio. [illegible] Ideo, quia, nisi [illegible]

tueatur, nihil proderit, quicquid agamus aut adhibeamus. Auxilio diuino subtracto, toti tremimus & trepidamus, ac conatus noster omnis fortuitus est, ratione, visu, & auditu carens. Itaq; in miseriam nostram inspiciendo, nullo fastu turgere homines, sed veluti percussi, humilitatē cordis nostri etiam in statu sanitatis exercere, ac misericordiam mutuam erga alios affectu syncero declarare debemus. Cum ergo in hisce proximi nostri subleuatio posita sit: officii medici ratio in duobus consistere videtur, nempe in pauperum auxilio, & in diligentia. Nec enim Medicus pauperi quicquam conferre potest aliud, quam auxilium, idque per officium caritatis. Cognoscendi autem ac discendi auxilii doctrinæ viæque plures sunt. Hanc alii speculando & somniando captant: alii exempla inducendo quærunt: alii naturam indagando venantur: alii modis aliis inquirunt; sed hi omnes perperam. Fundamentalis ratio cognoscendi auxilii extra ista omnia posita est. Frustra ergo in illis desudant Medicinæ studiosi. Et cogitent omnes, quam inani euentu hanc metam terere pergant, & quam paucis studium eorum tale emolumento sit. Quin id potius consideratis, quod auxilii complexio a nullo sciri aut peruestigari queat. In hoc vno cardo omnis versatur: Videtis nimirum, quod Deus ferrum condiderit propter ædes, non ædes propter ferrum: sed vt per hoc lapides & ligna fabricentur. Quis autem indagabit, quid sit in ferro illud, quod scindat? Nemo. Quis caussam expediet, cur ferrum scindat, non scindat itidem Marmor? Nemo arbitror. Sic nemo vicissim cognouerit, cur Medicina hoc vel illud præstet, in hoc illoue morbo. Quis caussam reddet, cur securis scindat ligna, non etiam lapides? Nemo. Ita similiter istæ quoq; operationes in natura absconditæ latent. Et cum de Medicina dicendum sit, scire vos velim, in ea fundamentū aliud non dari, quam experiētiam ipsam, per quam faber ac tignarius nouit, quod vis ea e ferro egrediatur, & ferrum cum ligno conueniat. Quæ enim ferri & ligni conuenientia est; eadem est etiam vnitas Medicinæ & morbi.

Porro autem (licet profundior hic Theorica nulla requiratur) de caducis hoc sciendum est, quod naturalibus metis Deus omnia includat, & secundum cursum naturalem vniuersa disponat. Interim tamen asserere nemo queat, morbum istum naturalem exsistere, aut ex caussa naturali emersisse. Nihilominus tamen, dum naturaliter incidit & exhibetur, naturali remedio ipsi obuiandum est. Quia enim Deus non vno modo, sed variis viis morbos infligit: ideo variæ etiam medicinæ viæ sunt: quæ ob id modis multis proponitur: non quidem, quod Theoricam vnam omnium condamus, & super vna chorda (q; aiunt) de caussis, origine, &c.

morborum disquiramus: sed quod consideremus, viam eandem etiam in medicina omnino existere. Defectus.

Aliud Fragmentum de Caduco.

SIc cum simili omnino fragore hic quoque morbus insultat, non secus ac tonitru, fulgur &c. instar terræmotus, qui omnia loco illi vicina prosternit: aut instar Lorindi, qui suæ aquæ mutationem exclamat: aut velut Manna, quæ sui aeris &c. Sic ergo cum homo similis mundo sit, nec isto minor, omnem ipsius ideam seruat: ideo similem quoq; Lorindum, aut terræmotum, ac fulgur, chaosque sustinere cogitur. Nam in hoc caussa hæret: quod, sicut homo minor mundus est, ita mundi omnia etiam in seis contineat. Hinc tot in homine partes sunt: ex quo etiam caussa obsessorum hominum deptomitur. Diabolus enim in mundo habitat: vnde etiam habitat in homine. Et sicut intus in homine vermes sunt & nascuntur varii multiplicesque: ita foris etiam in mundo: ac vtrobiq; eadem diuisionis ratio & natura est.

Cum ergo, quicquid extra hominem est, idem intus quoque in homine sit, & quod in homine, idem etiam extra hominem: sciendum est, quatuor prædicta, tonitru &c. pro parte ignis: terræmotum pro parte terræ: Lorindum pro parte aquæ: thronum pro parte aeris numerari: & tamen omnes caducus vnus sunt, & secundum huius species diuiduntur.* De hac diuisione seu diuersitate mihi disquirere liberet. Sed sæpius adhortatus sum Medicos, vt Philosophos ac Astronomos agant, non nugatores aut somniatores præstent, vt scilicet de morbis cognitionem certiorem haurire possint. Quicquid enim vnquam de hoc morbo illi prodiderunt, mendacium merum est. Quam graue autem putatis, mendacium in medicina struere de morbo aliquo, per quod ægri illi seducantur & eludantur? Id autem hactenus non raro factitatum est. Oculos aperite tandem, & discite, cognitionem Medicinæ non vsque adeo esse facilem, vt vobis persuadetis ipsimet. Interim putidæ nugæ illæ sunt, quæ de humorib. ebuccinatis, quæ nihil, nisi seductionem & neglectum tum ægrorum, tum morborum inuehunt.

Finis Tomi Quarti.